

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

117
ΔΩΡΕΑ
Μουσ. Ζώμοι
12/11/87
12/11/87

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριθμός εντ. 54326
Προβλ. για δω. 5-6-87
Ταξινόμησης αριθμός 800 Αρχ.

GRYER-00717

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

Μουσείο Μοναχίας
Μουσείο Μοναχίας
Μουσείο Μοναχίας
Μουσείο Μοναχίας
Μουσείο Μοναχίας
Μουσείο Μοναχίας

Σχ. 10. Καν. 38

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ

ΤΑΚΑ

DEMOSTHENIS ORATIONES

EX RECENSIONE

GUILIELMI DINDORFII.

M. TAKAS

VOL. I. PARS I.

Orationes I—XVII.

EDITIO TERTIA CORRECTOR.

1920
1872
0058

LIPSIAE

SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEURNERI.

MDCCLXXII. = 1872

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Αθηνών

ΑΛΑΤ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

504

4
μ.
ο.

704

704

Manuscript

ΔΗΜΟΚΡΑΤΟΥ ΤΙΜΟΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

Επειδὴ, κράτιστε ἀνθυπάτων Μόντιε, κατὰ τὸν Ὅμη-¹
ρικὸν Ἀστεροπαῖον περιδέξιός τὰ εἰς λόγους ὧν πρωτεύεις
ἐν τῇ ἰαλίᾳ φωνῇ καὶ τῆς παρ' ἐκείνοις παιδείας
ὁμολογουμένως τὸ πρᾶξαι ἀνῆρησαι, ἀμελεῖς δὲ οὐδὲ τῆς
Ἑλληνικῆς, ἢ καὶ ἐν αὐτῇ διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος
ὑπερέχειν δυνάμενος, ἀλλὰ περὶ τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις
καὶ περὶ τὸν τελεώτατον τῶν Ἑλληνικῶν ῥητόρων, τὸν Δη-
μοσθένην, καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ἐβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν
τούτου ὧν ἀναγράψασθαί σοι, δεχόμεθα μὲν ἄσμενοι
τὸ πρόσθετον, ἴσμεν γὰρ ὅτι πλείω τὴν τιμὴν ἢ πόνον ἔχει,
ἀρξόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ῥήτορος,
οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόντες, περιττὸν γὰρ τοῦτο, ἀλλὰ τοσού-²
των μνημονεύοντες ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν ἀκριβε-
στέραν τῶν λόγων συντελεῖν.

Δημοσθένει τοίνυν τῷ ῥήτορι πατὴρ ἦν Δημοσθένης,
ἀνεπλήρως τῷ γένει δοκῶν, ὥς καὶ Αἰσχίνης ἐχθρὸς ὧν
μαρτυρεῖ· εἴρηται γοῦν οὕτως αὐτοῖς ῥήμασι „τούτω πα-
τὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ
γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι“· ἐργαστήριον δὲ οἰκειῶν μαχαιρο-
ποιῶν κεκτημένος ἐντεῦθεν τὴν τοῦ μαχαιροποιοῦ κλησὶν
ἔλαβε. τὸ μέντοι μητροῦ γένος τοῦ ῥήτορος οὐκ ἦν, ὥς
φασι, καθαρῶς Ἀττικόν, Γύλωνος τοῦ παπποῦ τοῦ Δη-
μοσθένους φυγότορος μὲν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ προδοσίας ἐγκλή-
ματι, οἰκήσαντος δὲ περὶ τὸν Πόντον, κακεῖ γυναῖκα ἀγα-

γομένου Σκύθιν τὸ γένος, ἐξ ἧς ἦν τοῦ Δημοσθένους ἡ μήτηρ Κλεοβούλη. εἰς τοῦτο γοῦν ἄλλοι τε λειοδορήκασιν καὶ Αἰσχίνης, εἰπὼν ὡς ἄρα εἴη Σκύθης, βάρβαρος ἑλληνίζων τῇ φωνῇ. περὶ μὲν οὖν τοῦ γένους αὐτοῦ τοσαῦτα εἰρησθῶ· ὁρφανὸς δὲ καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῆ νέος ἦν μὲν, ὡς φασιν, ἀσθενὴς τῷ σώματι καὶ νοσοῦντος, ὥστε μὴδὲ εἰς παλαιστραν φοιτῆσαι, καθάπερ πάντες οἱ τῶν Ἀθηναίων παῖδες εἰώθεσαν. ὅθεν καὶ ἀνδρωθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς μαλακίαν ἐκωπτεται καὶ Βάταλος ἐπωνυμίαν ἔσχεν· ἰστόρηται γάρ τινα Βάταλον Ἐφέσιον ἀνλητὴν γενέσθαι, ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείους ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο καὶ μέλεσι κατεαγόσι, καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμαλθαξεν· ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύτους καὶ ἀνάνδρους Βατάλους ἐκάλουν.

Λέγεται δὲ τον Δημοσθένην τὴν πολλὴν καὶ σφοδρὰν ἐπὶ λόγους ὀρμὴν ἐντεῦθεν σχεῖν. Καλλίστρατος ἦν Ἀθηναῖος ῥήτωρ ἑνδοξος· οὗτος ἔμελλε δημοσίαν τινὰ δίκην ἀγωνίζεσθαι, φασίν, οἴμαι, τὴν περὶ Ὁρωποῦ. ὁ τοίνυν Δημοσθένης παῖς ὧν ἐδεῖτο τοῦ ἐφεισιώτους οἰκέτου συγχωρησάμενος παραβαλεῖν αὐτῷ τῇ δίκῃ· καὶ ὅς ἐπιτρεψεν. ἀκούσας δὲ οὕτω διετέθη ὥστε ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας πάντα πάρεργα πρὸς τοὺς λόγους θίσθαι. διδασκάλῳ δὲ χρυσάμενος Ἰσαίῳ, μάλα δεινῷ ῥήτορι, εἰς ἄνδρας ἐγγραφεὶς εὐθύς ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐνεστήσατο, κακῶς διωκηκῶτων τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. καὶ εἴλε μὲν αὐτοὺς, οὐ μὴν ἡδυνήθη πάντα ἀπολαβεῖν ὅσα ἀπωλωλέκει. τοὺς δὲ λόγους τοὺς ἐπιτροπικὸν εἰσὶν οἱ φασιν Ἰσαίου καὶ οὐ Δημοσθένους εἶναι, διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες, ὁκτωκαίδεκα γὰρ ἔτων ἦν, ὅτε πρὸς τούτους ἡγωνίζετο, καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ λόγοι τὸ τοῦ Ἰσαίου πῶς ἐπιφαίνειν εἶδος. ἑτέροι δὲ νομίζουσι συντετάχθαι μὲν ὑπὸ Δημοσθένους, διωρθῶσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου. οὐδὲν δὲ θαυμαστόν, εἰ ὁ Δημοσθένης ἡδύνατο μὲν κατ' ἐκείνης τῆς ἡλικίας συγγράφειν τοιοῦτους λόγους, ἢ γὰρ ὕστερον ὑπεροχὴ καὶ αὐτοῦ πιστοῦται, ἀπὸ δὲ νεαρῶς ἔτι τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα πολλαχῇ μεμνηται. μετὰ μέντοι τούτους τοὺς ἀγῶνας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθὼν

σοφιστεῦν ἐνεχείρησεν, εἶτα ἀπαλλαγίς τούτου συνη-
γόρησεν ἐν δικαστηρίῳ. τούτοις δὲ ὥσπερ γυμνασίους
χρησάμενος ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν καὶ τὰ τῆς πόλεως πράτ-
τειν ἤλθεν.

Ἐτι κακέινων μνημονεύειν, ὅτι τραυλὸς μὲν ἦν τὴν
γλῶτταν ἐκ φύσεως, τὸ δὲ πνεῦμα αὐτονώτερος· ἐξ ὧν ἀμ-
φοτέρων συνίβαντι φανυλοτάτην αὐτὸν τὴν ὑπόκρισιν παρ-
εχόμενον οὐκ εὐδοκίμειν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις.
διὸ καὶ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα „τί ἐστὶ δημοτική“ ἀπεκρί-
ναιτο ὅτι ὑπόκρισις, δυσχεραίνων ὅτι διὰ ταύτην τῶν χει-
ρόνων ἥττων ἐφαίνεται. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μελέτη κατώρθωσε
καὶ ὅσα ἄλλα αὐτῷ πρὸς δημαγωγίαν ὑπὴν ἐλαττώματα.
καὶ γὰρ δειλὸς ἦν τὸ πρῶτον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θαρό-
βους καὶ εὐκατάπληκτος, ὥστε εὐθὺς ἐξίστασθαι. διὰ δὲ
τοῦτό φασιν αὐτὸν ἄνεμον χαγδαῖον τηροῦντα καὶ κινου-
μένην σφοδρῶς τὴν θάλατταν παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς βαδί-
ζοντα λέγειν, καὶ τῷ τῆς θαλάττης ἤχῳ συνεδίζεσθαι φέ-
ρειν τὰς τοῦ δήμου καταβοάς. μνημονεύονται δὲ αὐτοῦ
καὶ οἰκήσεις κατάγειοι καὶ ξυρήσεις ἀπρεπεῖς, ἵνα δι' αἰ-
σχύνῃ μὴ προῖδοι τοῦ τῆς οἰκίας δωματίου, καὶ ὥς οὐδὲ
τὰς νύκτας ἐκάθευδεν, ἀλλὰ διεπονεῖτο πρὸς φῶς περὶ λό-
γους. ὅθεν καὶ Πυθίης σκώπτων ἔφη τοὺς λόγους τοῦ Δημο-
σοθένους λυχνῶν ἀπόζειν. πρὸς δὲ ὃν ὁ Δημοσοθένης ἀστεῖως
ἅμα καὶ πικρῶς „οἶδα“ εἶπεν „ὅτι σε λυχνῶ λυχνῶν καί-
ων.“ διεβέβλητο γὰρ ὡς λυποδυτῶν νύκτωρ ὁ Πυθίας.
καὶ μὴν οἷ γε ὕδωρ ἐπότηδενε πίνειν, ἵνα ἐρηγοροῖται μά-
λον παρέχεται τὴν διάνοιαν, ἅπασιν ὁμολογῆται, παρειλή-
φμεν δὲ κακέينو, ὡς καὶ ἕλφος ποτὲ ἐκ τῆς ἀροφῆς ἀπήρ-
τησε καὶ ἰστάμενος ὑπὸ τοῦτο ἔλεγεν. ἐποίει δὲ τοῦτο δι'
αἰτίαν τοιαύτην. ἐν τῷ λέγειν ἀπρεπῶς τὸν ὅμον εἰῶθαι
κινεῖν· ὑπερεκρέμασεν οὖν τοῦ ὁμου τὸ ἕλφος ἐν χρόνῳ, καὶ
οὕτω τῷ δέει τῆς πληγῆς ἡδυνήθη κατασχεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ
πρέποντος σχήματος.

Ἀναγκαῖον δὲ διηγήσασθαι καὶ ὅπως εἶχε τὰ τε τῶν Ἑλ-
λήνων καὶ τῶν Ἀθηναίων πράγματα, ὅτε ἐπὶ τὸ δημαγω-
γεῖν ἤλθε Δημοσοθένης. Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους ἀρχοντας
τῶν Ἑλλήνων καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας ἐν Αἰγύπτῳ

τῆς Βοιωτίας μάχῃ νικήσαντες αὐτοὶ προῆλθον εἰς ἰσχύον
καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς Φωκίας πόλεμον ἐξήνεγκαν. ἦσαν δὲ
οἱ Φωκεῖς ἔθνος ὁμορον τῇ Βοιωτίᾳ, πόλεις ἔχον δύο καὶ
εἴκοσιν. οὗτοι καταλαβόντες τὸν τοῦ Πυθίου ναόν, πλησίον
ὄντα, ἐσύλησαν· ἀνθ' ὅτου καὶ οἱ Θηβαῖοι πόλεμον ἐξή-
νεγκαν πρὸς αὐτούς. ἐπολέμουν δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τὸν συμ-
μαχικὸν κληθέντα πόλεμον· Χῖοι γάρ καὶ Ῥόδιοι καὶ Βυ-
ζάντιοι πάλαι ποτὲ ὄντες ὑπήκοοι Ἀθηναίων, τότε μετ' ἁλ-
λήλοις συστάντες καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, πρὸς αὐτοὺς
ἐπολέμουν. καὶ οὕτω μὲν ἡ Ἑλλὰς εἰς πολλὰ μέρη διήρητο.
Ἀθηναίων πολεμούντων πρὸς τοὺς προειρημένους καὶ Θη-
βαίων πρὸς Φωκίας καὶ Λακεδαιμονίων πρὸς Πελοποννη-
σίους. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου παῖς
εἰς τὴν Μακεδόνων βασιλείαν παρῆλθεν. Ἀμύντα γὰρ τῶν
Μακεδονίας βασιλεῖ τρεῖς ἐγένοντα παῖδες ἐξ Εὐρυδίκης τῆς
Ἰλλυρίδος, Ἀλέξανδρος, Περδίκκας, Φίλιππος. τούτων ὁ μὲν
πρεσβύτατος Ἀλέξανδρος δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν, ὁ δὲ
Περδίκκας πρὸς Ἰλλυριοὺς μαχόμενος· Φίλιππος δὲ ὁ νεώ-
τατος ἐτύγγανε μὲν ἐν Θήβαις ὁμηρεύων, ὥς δὲ ἐπύθετο
τὸν Περδίκκου θάνατον, ὑπεξελθὼν λάθρα καὶ ὁξέως εἰς
Μακεδονίαν ἀφικόμενος κατέσχε τὴν ἀρχήν. Ἀθηναῖοι δ'
ἄρ' ἑτερόν τινα, γένους μὲν ὄντα τοῦ βασιλικοῦ, φυγάδα δ'
ἐκ Μακεδονίας, ἐπὶ βασιλείαν κατήγον μετὰ πολλοῦ πλήθους
στρατιωτῶν. τούτοις ὁ Φίλιππος ἐπιθέμενος ἐνίκησε μάχῃ
καὶ ὅσους συνέλαβεν αἰχμαλώτους τῶν Ἀθηναίων, ἀφῆκε
ἄνευ λύτρων, οὐ κατ' εὐνοίαν τῆς πόλεως οὐδὲ δι' ἐπιεί-
κειαν τρόπου.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ

Τῆς ῥητορικῆς μέρη τρία, ἐπιδεικτικόν, δικανικόν, συμ-
βουλευτικόν. τοῖν μὲν οὖν δυοῖν ἄκρας ἀγωνιστῆς γέγονε
τοῦ τε δικανικοῦ καὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ· ἐπιδεικτικούς δ'
οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους. τοὺς γὰρ φερομένους οὐ πιστευ-
τέον εἶναι Δημοσθένους, τὸν ἐπιτάφιον καὶ τὸν ἐρωτικόν·
πολὺ γὰρ τῆς ἐκείνου ὀυνάμεως ἀπολείπονται. καὶ οἷον ἡμε-
τέραν γνώμην λέγομεν, ἀλλὰ καὶ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσέϊ
τοῦτο συνδοκεῖ. ὅτι μὲν γὰρ εἶπεν ἐπιτάφιον λόγον Δημο-

σθένης ὁμολόγηται· οὐ μὲν τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ὑπ' ἐκείνου
ξηθέντα, πάνυ φαύλως καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα. τῶν δὲ
συμβουλευτικῶν αὐτοῦ λόγων οἱ μὲν αὐτὸ τοῦτο ἔχουσιν
ἐπίγραμμα, συμβουλευτικοὶ, οἱ δὲ οὐδὲν μὲν ἡττόν εἰσι συμ-
βουλευτικοὶ, Φιλιππικοὶ δὲ ἐπιγράφονται, ἐκ τοῦ περὶ τῶν
τοῦ Φιλίππου πραγμάτων εἰρησθαι τὴν κλῆσιν λαχόντες.
καὶ τῶν Φιλιππικῶν ἕκαστος ἰδίαν τινὰ ἐπιγραφὴν ἔχει κατὰ
τὴν τῶν πραγμάτων ἐκάστων ιδιότητα.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΠΡΟΘΕΣΙΣ. Ὀλυνθίους ἦν πόλις ἐπὶ Θράκης, Ἑλληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος, ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δὲ Χαλκὶς Ἀθηναίων ἄποικος. πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἐνδοχοὶ τῆς Ὀλύνθου· Ἀθηναίους τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν καὶ αὐθις Λακεδαιμονίοις, χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ἐπῆρχεν· ἦν γὰρ ἐπὶ Θράκης πολὺ τι γένος Χαλκιδικόν. Φιλίππῳ δὲ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ὀλυνθιοὶ ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ τοῦτο μὲν Ἀντιμοῦντα παρὰ τοῦ Μακεδόνοιο εἰληφότες, πόλιν ἀμφισβητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ὀλυνθίοις, τοῦτο δὲ Ποτίδαιαν, ἣν Ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος Ὀλυνθίοις παρέδωκεν, ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχέειν καὶ πολλὴν τὴν αὐξήσιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φίλιππον· συνετίθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς Ἀθηναίους, κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ σπείσασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν, ὥς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις πόλεμον ἐπήνεγκεν. οἱ δὲ πεπόμενασι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας,

ἡς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς Ὀλυνθίοις. καὶ φησὶ τὴν Ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν εἶναι τῶν Ἀθηναίων· σωζομένων γὰρ τῶν Ὀλυνθίων οὐδέποτε ἦξειν εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν κακεῖ ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον· εἰ δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ γένοιτο ἡ πόλις αὕτη, ἀνείσθαι τὴν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δύσμαχον εἶναι τὸν Φίλιππον οὐχ ὡς ὑπέλιπται, θαρσύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους.

Διείλεται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων ποιῆσαι αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν, καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὄν, ᾧ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὅντος τὸ παλαιὸν θεάτρον λιθίνον παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων, πληγαὶ τε ἐγίνοντο καὶ πον καὶ τραύματα. τοῦτο κολῦσαι βουλευθέντες οἱ προειστώτες τῶν Ἀθηναίων ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους, καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολοὺς καὶ καταβαλόντα θεῖον ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες λυπεῖσθαι τῷ ἀναλώματι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὀβολοὺς. ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο, προήλθε δὲ εἰς τοῦτο ὥστε οὐκ εἰς τοὺς τόπους μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἀπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο. ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον, τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἐορταῖς οἵκoi μέροντες διενέμοντο τὰ χρήματα· οὐκέτι οὖν ἠθέλον ἐξίέναι καὶ κινδυνεύειν, ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἀπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς, καὶ ὑπερωπτήσας ἑαυτὸν ὅτι „σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικά;“ 9 ἐπιφέρει „μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.“ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν.

Διείλεται δὲ ὁ δῆτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξίων αὐτοὺς στρατεύεσθαι καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰ-

θεσαν, ποιέσθαι τὴν βοήθειαν· τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναι φησὶ τοῦ τὰ πράγματα ἀπολλύσθαι.

Ἀντὶ πολλῶν ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει περὶ ᾧ νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἦκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνετε πολλὰ τῶν θεόντων ἐκ τοῦ παραχοῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφεροντος ὑμῖν αἴρεσιν γενέσθαι.

- 2 Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινὰ μὴ δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. ἐστὶ δὲ τὰ γ' ἐμὲ δοκοῦντα ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσει καὶ μὴ πάθῃτε ταῦτόν ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβεῖα δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πράγμασι.
- 3 σιν· ὥς ἐστὶ μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκὼς ἡνίκ' ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἄξιόπιστος δ' ἂν εἰκότα φαίνοιτο), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τῆς ἡμετέρας τρέψῃ τε καὶ παρασπάσῃται τι τῶν ὅλων.
- 4 πραγμάτων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὃ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκείνων ἓνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων καὶ ἄλλων

στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐ-
 τὸν παρῆναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πο-
 λέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῶ προέ-
 χει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιο
 5 ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. δῆλον γάρ
 ἐστὶ τοῖς Ὀλυνθίοις ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ
 μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀν-
 δραποδισμού τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν ἅ τ' Ἀμφιπολι-
 τῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυ-
 δναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπιστον. οἶμαι,
 ταῖς πολιτείαις ἢ τυραννίς, ἄλλως τε καὶ ὁμορον χώραν
 6 ἔχουσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖ-
 αι, καὶ τᾷλλ' ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους φημί
 δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσ-
 ἔχειν, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν, χρήματα εἰσφέροντας προ-
 θύμως καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας καὶ μηδὲν ἐλλείποντας.
 οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἔσθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα
 7 ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. νυνὶ γάρ, ὃ πάντες ἐθρύ-
 λουν τέως, Ὀλυνθίους ἐκπολεμῆσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέ- 11
 γονεν αὐτόματον, καὶ ταῦθ' ὥς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμ-
 φέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν
 πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν
 ἐγνωκότες ᾗσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς
 ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἐχθρὰν αὐ-
 8 τοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν. οὐ δεῖ
 δὴ τοιοῦτον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτωκότα και-
 ρὸν ἀφείναι, οὐδὲ παθεῖν ταὐτὸ ὅπερ ἤδη πολλάκις
 πρότερον πεπόνθατε. εἰ γὰρ, ὅθ' ἤκομεν Εὐβοεῦσι
 βεβοηθηκότες καὶ παρηῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἰέραξ καὶ
 Στρατοκλῆς ἐπὶ τούτῳ τῷ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν
 καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρχειόμεθ'
 ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν ἢνπερ ὑπὲρ τῆς

- Εὐβοέων σωτηρίας, εἶχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων.
- 9 καὶ πάλιν ἡνίκα Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παργαί, τᾶλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρέβω, πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῇ πρώτῃ προθύμῳ καὶ ὥς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοῖς, ὅσῳ καὶ πολὺν ταπεινότερον νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν αἰεὶ προλέμενοι, τα δὲ μέλλοντα αὐτόματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ἠξήσαμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον ἡλίκος οὐδεὶς πῶ βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. νυνὶ δὲ δὴ καιρὸς ἦκει τις, οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὅς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν
- 10 προτέρων ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρεγμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὥς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλέκεναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖη δικαίως, τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι πεφνηέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χοῖσθαι, τῆς
- 11 παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θεῖην. ἀλλ', οἶμαι, παρόμοιον ἐστὶν ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἂν τις λάβῃ καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανήλωσε καὶ τὸ μεμνήσθαι τὴν χάριν. καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβῃ τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστόν, μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν ἑκαστον τῶν προὑπαρξάντων [ὥς τὰ πολλὰ] κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς

2 πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησόμεθα, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυνθον ἐκεῖνος καταστρέφεται, φρασάτω τις ἐμοὶ τί τὸ κωλύον ἐστ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται. ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον δι' ὃν μέγας γέγονεν αἰσθενὴς ὦν το κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, 13 Μεθώνην αὖθις, εἰτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παρασὰς, Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον ὥχεται εἰς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν 13 ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἡσθένησεν· πάλιν ῥαῖσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθύς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν. τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύββαιν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παραλείπω στρατείας.

14 Τί οὖν, τις ἂν εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθε ἀμφοτέρω, καὶ τὸ προῖεσθαι καθ' ἕκαστον αἰεὶ τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελὲς, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ἣ χρῆται καὶ συζῇ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν στήσῃ. εἰ δ' ὁ μὲν ὡς αἰεὶ τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔσται, ὑμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτόν ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθε εἰς τί ποτ' ἐλπίς ταῦτα τελευτήσαι. 15 πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν ὅστις ἄγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἤξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὑστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πολλῷ φανώμεν ἐρρωθυ-

μηκότεες καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν οὐκ ἐβουλόμεθα ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

- 16 Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φῆσαι τις ἂν ῥαδίου καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅτι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δ' οὐκ ἄγνωσθ' μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλὰκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ· οὐ μὲν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν
- 17 ἤγοῦμαι. φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σῶζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγορήσετε, ὁκνῶ
- 18 μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων ὑπομείνας τοῦτο Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἔλθων ἀμυνεῖται· εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον ἀκινδύνως ὀρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι.
- 19 Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδέσι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά· ταῦτα δ' ὑμεῖς οὕτως ὥς βούλισθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. τί οὖν, ἂν τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.

οὐ γὰρ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆ-
ναι καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβά-
νειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δεόντα· ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ
πραγμάτων λαμβάνετε εἰς τὰς ἐορτάς. ἔστι δὲ λοιπὸν, 15
οἶμαι, πάντα εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλὰ, ἂν
ὀλίγων, ὀλίγα. δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐ-
δὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλ-
λους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθε ὅστις ὑμῖν συμ-
φέρειν δοκεῖ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν
πραγμάτων.

Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγμα-
τα ἐν ᾧ καθέστηκεν νυνὶ τὰ Φιλίππων. οὔτε γὰρ, ὥς
δοκεῖ καὶ φήσκει τις ἂν μὴ σκοπῶν ακριβῶς, εὐτρεπῶς
οὐδ' ὥς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει, οὔτ' ἂν
ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκείνος, εἰ πολεμεῖν
ᾤκηθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὥς ἐπιὼν ἅπαντα τότε ἡλ-
πιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κατὰ διέψευσαι.
τοῦτο δὲ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγο-
νός καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἴτα τὰ τῶν
Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δῆπου φύσει καὶ
ἄει πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι
νῦν τοῦτω. καὶ γὰρ Παγασᾶς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσι
ἐψηφισμένοι καὶ Μαγνησίαν κεκώλυκας τειχιζεῖν.
ἤκουον δ' ἐγώ γε τινῶν ὥς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς
ἄγοράς ἐτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ
τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δεοὶ διωκεῖν, οὐ Φιλίππον
λαμβάνειν. εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθήσεται τῶν χρη-
μάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις
αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ μὴν τὸν γε Παίονα καὶ τὸν
Ἰλλυριὸν καὶ ἅπλως τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρὴ
αὐτονομούς ἡδίων ἂν καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι
καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι, καὶ ἀνθρω-

πος ὑβριστῆς, ὥς φασιν. καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον
 ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ 16
 κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται, διόπερ πολλά-
 κως δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώ-
 24 τερον εἶναι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν
 ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοι-
 μως συνάραςθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβενομένους
 ἐφ' ᾧ δεῖ καὶ στρατενομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνον-
 τας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος
 λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο
 πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἐτοίμως ἐφ' ὑμᾶς
 ἐλθεῖν. εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μὴδ' ἂν πάθοιτ' ἂν, εἰ
 δύναιτ' ἐκείνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολ-
 μήσετε;

25 Ἐτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴδὲ τοῦθ' ὑμᾶς
 λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν πότερ' ὑμᾶς
 ἐκεῖ χρηὲς πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκείνου. ἐὰν μὲν γὰρ
 ἀντέχη τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ
 τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν
 οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φί-
 26 λιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θη-
 βαῖοι; οἷ, εἰ μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν, καὶ συνεισβαλοῦσιν
 ἐτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἰοῖτ' ὄντες
 φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς. ἢ ἄλλος τις; ἄλλ',
 ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται. τῶν ἀποπωτάτων μέντ' αὖ εἴη,
 εἰ ἂν νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὁμῶς ἐκλαλεῖ, ταῦτα θυ-
 27 νηθεῖς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα
 ἐνθάδ' ἢ καὶ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι.
 εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας
 ἔξω γενέσθαι καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπεδῶ χρωμένους
 τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ 11
 πολέμιου λέγω, πλεον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωρ-

γούντας ὑμῶν ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ᾗξει, πόσα χρηρ-
μίσαι ζημιώσεσθαι; καὶ πρόσσεσθ' ἡ ὑβρις καὶ ἐτι ἡ τῶν
πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημία τοῖς γε
σώφροσιν.

28 Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν
καὶ ἀπαθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους,
ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι μικρά
ἀναλίσκοντες τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν
ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου
χώρᾳ κτησάμενοι φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκε-
ραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπο-
λιτευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ ῥάδιαι γένωνται, ὥς ὅποι'
ἂν τ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ
καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἴη
παντὸς ἕνεκα.

Ο ΑΤΥΝΘΙΑΚΟΣ Β

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Προσῆλκοντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθη-
ναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασιν· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν
ἔξοδον καὶ δεδιόσιν ὥς δυσπολεμήτου οὗτος τοῦ Φιλίππου.
παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον,
ἐπιδεικνὺς ὥς ἀσθενῇ τὰ τοῦ Μακεδόνα πράγματα. καὶ
γὰρ τοῖς συμμάχοις αὐτὸν ὑποπτον εἶναί φησι καὶ κατὰ τὴν
ιδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ Μακεδόνας εἶναι
ἀσθενεῖς καθ' ἑαυτούς.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἴδῃ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 18
δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν φανεράν γγνω-

- μένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι πράγμα-
 σι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ
 χάραν ὁμορον καὶ δυνάμιν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέ-
 γιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύ-
 την ἔχοντας ὥστε τὰς πρὸς ἐκείνους διαλλαγὰς πρῶτον
 μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνά-
 στασιν εἶναι, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θεῖᾳ παντάπασιν ἔσι-
 2 κεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ'
 ἡδὴ σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ἡμᾶς αὐ-
 τοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὥς ἐστι τῶν αἰσ-
 χρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ
 τόπων ὧν ἡμὲν ποτε κύριοι φαίνεσθαι προτεμένους,
 ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμ-
 μάχων καὶ καιρῶν.
- 3 Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου
 ῥώμην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν
 τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διὰ τί;
 ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσ' ἂν εἴπῃ τις ὑπὲρ τούτων, ἐκεί-
 νῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινὰ, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πε-
 4 πρᾶχθαι. ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πε-
 ποιήκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι
 νομίζεται· ὑμεῖς δ' ὅσῳ χεῖρον ἢ προσήκε κέχρησθε
 τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνῃν ὠφλήκατε.
- 4 ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας
 τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν 19
 ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. ὦν οὖν ἐκεί-
 νος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χά-
 ριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν
 ὀρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἐνι,
 καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα,
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνουτ' ἂν ὀνειδῇ
 βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ
 τὰ πεπραγμένα δεικνύναι λοιδορίαν εἶναι τις ἂν φή-
 σαιε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἐπραξε,
 διεξιόντα ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέως λό-
 γον συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἔνεκα ἡγοῦμαι συμ-
 φέρειν εἰρησθαι, τοῦ τ' ἐκείνων, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρ-
 χει, φαῦλον φαίνεσθαι, καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπλη-
 γμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν ὅτι πάντα
 διεξελήλυθεν οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας
 ἠϋξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἤκει τὴν τελευταίαν τὰ πρά-
 γματ' αὐτῷ. ἐγὼ γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν
 ἡγοῦμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον καὶ θανατα-
 στὸν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἐώρων ἠϋξημένον· νῦν
 δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὐρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐή-
 θειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτε Ὀλυμπίους ἀπήλαυνόν τινες
 ἐνθὲνδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφι-
 πολιν φάσκειν παραδῶσειν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτε
 ἀπόρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τοῦτ' ἂν προσαγαγό-
 μενοι, τὴν δ' Ὀλυμπίῳ φιλίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτί-
 δαιαν οὕσαν ἡμετέραν ἐξελεῖν καὶ τοὺς μὲν πρότερον 20
 συμμάχους ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δ' ἐκείνοις,
 Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίῳ παρα-
 δῶσειν ὑποσχέσθαι καὶ τὸν Φωικὸν πόλεμον πολεμή-
 σειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι. ὅπως δ' οὐδεὶς ἔστιν
 ὄντιν' οὐ πεφενάκιεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων·
 τὴν γὰρ ἐκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν
 β. ἔξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων οὕτως ἠϋξήθη. ὥσπερ
 οὖν διὰ τούτων ἦρθη μέγας, ἥνικα ἕκαστοι συμφέρουν
 αὐτὸν ἐαντοῖς ᾧοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν
 αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ'
 ἔνεκα ἐαντοῦ ποιῶν ἐξελήλεγχται. καιροῦ μὲν δὴ, ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ

πράγματα· ἢ παρελθὼν τις ἐμοὶ, μᾶλλον δὲ ὑμῖν δευ-
ξάτω ὥς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὥς οἱ τὰ πρῶτα
ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν, ἢ ὥς οἱ παρὰ τῇ
αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλευ-
θεροὶ γένοιντο ἄσμενοι.

- 9 Καὶ μὴν εἰ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖ-
ται, οἶεται δὲ βία καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῷ τὰ
χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ
ὀρθῶς οἶεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα
συστῇ καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πο-
λέμου, καὶ συμπυκνῇ καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μέ-
νειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πο-
νηρίας τις ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ
10 μικρὸν πταῖσμα ἅπαντα ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν. οὐ γὰρ
ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ
ἐπιπορκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναιμι βεβαίαν κτήσα-
σθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον
ἀντέχει, καὶ σφόδρα γε ἡνθῆσεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν
τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ.
ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν
τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ
τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ
δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δὲ οὐκ ἐν νῦν ἐν τοῖς
πεπραγμένοις Φιλίππῳ.
- 11 Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν,
καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει
μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν
διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσὶν
ἐψηφισμένοι Παγασᾶς ἀπαιτεῖν καὶ περὶ Μαγνησίας
- 12 λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὧ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν
πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν ἐξεληλυ-

- θότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πρά-
 γμασιν, ὥς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπὴ τὰ πράγματα, μά-
 ταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς
 ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότερον αὐτῷ δοκοῦμεν
 χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ.
 13 πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν
 μεταβολὴν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας
 ἐτοιμῶς, εἶπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νῦν. καὶ ταῦτα
 ἐθέλησθε ὥς προσήκει καὶ δὴ περαίνειν, οὐ μόνον, ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως
 ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ρίκειας 22
 ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται.
 14 Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν
 μὲν προσθήκῃς μέρει ἐστὶ τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξέ
 ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέῳ πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ
 πρὸς Ποτιδαίαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφο-
 τερον· νυνὶ δὲ Θετταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμέ-
 νοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε· καὶ ὅποι τις
 ἂν, οἶμαι, προσθῇ καὶ μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεί·
 αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ
 15 μεστή. καὶ γὰρ οὗτος ἅπασιν τούτοις, οἷς ἂν τις μέγαν
 αὐτὸν ἡγήσαιοτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ'
 ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκεύακεν
 αὐτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς
 Φιλίππῳ τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους. ἀλλ' ὁ μὲν
 δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτο ἐξήλωκε, καὶ προήρηται πρῶ-
 των καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ
 διαπράξασθαι ταῦτα ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος Μακεδό-
 νων βασιλεὺς δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἡρημένος·
 16 τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι,
 κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω κά-
 τω λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὐτ' ἐπὶ

- τοῖς ἔργοις οὐτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρί-
βειν, οὐδ' ὅς' ἂν ποιήσωσιν οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται,
ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων
- 17 τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ
Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἂν τις
σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι
καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν ὥς εἰσὶ θαυμαστοὶ
καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὥς δ' ἐγὼ τῶν
ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγεννημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς
οὐδαμῶς οἷον τε ψεύδεσθαι, οὐδένα εἰσὶ βελτίους.
- 18 εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος ἐμπειρος πολέ-
μου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπα-
θεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι
τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὐ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν
τῶνδρὸς ἀνυπέβλητον εἶναι· εἰ δέ τις σῶφρων ἢ δι-
καιὸς ἄλλως τε τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ
μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶ-
- 19 σθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον. λοιποὺς
δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας καὶ τοιοῦτους
ἀνθρώπους οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα οἷα
ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ'
ἐστὶν ἀλήθει· καὶ γὰρ οὕς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον
ὥς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεςτέρους ὄντας,
Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιοῦτους ἀνθρώ-
πους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχυρῶν ᾠσμάτων
ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι,
- 20 τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα, καὶ
εἰ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δει-
γματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς
εὖ φρονοῦσιν. ἀλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις
τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δεινὰ συγκρούει τὰ
τοιαῦτα ὀνειδῇ· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ

ταῦτ' ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 24
 ναῖοι, δεῖξιν οὐκ εἰς μακρὰν, ἂν οἷ τε θεοὶ θέλωσι καὶ
 21 ὑμεῖς βούλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, ἕως μὲν
 ἂν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται [τῶν καθ'
 ἕκαστα σαθρῶν], ἐπὰν δὲ ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα
 κινεῖται, καὶ ῥῆγμα καὶ στρέμμα καὶ ἄλλο τι τῶν
 ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾗ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν
 τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῇ τὰ κακὰ
 τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπειδὴν δὲ ὁμορος πόλεμος συμπλα-
 κῇ, πάντα ἐποίησεν ἐκδηλὰ.

22 Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον
 εὐτυχοῦντα ὄρων ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νο-
 μίζει, σῶφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· με-
 γάλῃ γὰρ ῥοπῇ, μᾶλλον δὲ ὅλον ἢ τύχῃ παρὰ πάντ'
 ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ' ἐρωγε,
 εἰ τις αἴρεσίν μοι δοῖη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην
 ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων ἂ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν
 καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους
 ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν ἔχειν ὄρω
 23 ὑμῖν ἐνούσας ἢ κείνῳ. ἀλλ', οἶμαι, καθήμεθα οὐδὲν
 ποιοῦντες· οὐκ ἐνὶ δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις
 ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τί γε δὴ τοῖς θε-
 οῖς. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πο-
 νῶν ἐκεῖνος αὐτὸς καὶ παρῶν ἐφ' ἅπασι καὶ μηδένα
 καιρὸν μηδ' ὥραν παραλείπων ἡμῶν μελλόντων καὶ
 ψηφισομένων καὶ πυνθανομένων περιγίγνεται. οὐδὲ
 θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοῦναντίον γὰρ ἂν ᾗ θαυμαστὸν,
 εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὦν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει
 24 τοῦ πάντα ποιούντος ἂ δεῖ περιῆμεν. ἀλλ' ἐκεῖνο θαυ- 25
 μάξω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ
 ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν οὐκ ἠθέλησατε,

- ἀλλ' ἴν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερόν αὐ-
 τῶν ἀνηλόσκετε εἰσφέροντες καὶ προεκινδυνεύετε
 στρατευόμενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι καὶ μέλλετε εἰσ-
 φέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς
 μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἓνα
 αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερόν αὐτῶν ἀπολω-
 25 λεκότες κάθησθε. ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τού-
 τοις, εἰ μὴδὲ εἰς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται
 λογίσασθαι πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ καὶ τί
 ποιούντων ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. ἴστε γὰρ
 δῆπον τοῦθ', ὅτι μελλόντων αὐτῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλ-
 πιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων,
 πάλιν ἐλπίζόντων, σχεδὸν ταῦτ' ἄπερ νυνὶ ποιούντων
 26 ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν. εἰδ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχε-
 τε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα
 τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε
 τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσε-
 σθαι; ἀλλ' οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε
 πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα
 πέφυκεν. νῦν δὲ ὅ τι μὲν φυλάξομεν, οὐδὲν ἐστὶν ὑπὸ
 τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ.
 27 αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέ-
 ρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδὲν αἰτιά-
 σθαι πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε, τηρῆκαῦτα
 δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς μὲν ἀξιούς
 ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν, τὰς προ-
 φάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ
 γὰρ ἐστὶ πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν
 28 μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίνας
 γὰρ ἔνεκα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν
 φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας ὅσους ἂν ἐκπέμψῃτε στρα-
 τηγούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν

ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν· ὅτι ἐνταῦθα
 μὲν ἐστὶ τὰ ἄθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα·
 Ἀμφίπολιν, καὶ ληφθῆ, παραχορῆμα ὑμεῖς κομισέσθε·
 οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεσθηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ
 ἐστὶν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα
 τῶν ἐφεσθηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος,
 Σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν, ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν
 29 αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δὲ, ὅταν μὲν εἰς τα
 πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεσθη-
 κότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκού-
 σητε ταύτας, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις
 ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα κεπεισμένοις,
 τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. πρότερον
 μὲν γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμο-
 ρίας, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ
 ἡγεμῶν ἐκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ
 βοησόμενοι τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσενεμένῃσθε
 30 οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους. δεῖ δὴ ταῦτα
 ἐπανέντας καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους
 κοινὸν καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ πράτ-
 τεῖν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν 27
 ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρ-
 χεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ
 τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδ' ὅτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ
 γενήσεται τῶν θεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ
 ἡδικομένον ἄξι μέρους ἐλλείψει, εἰδ' ὑμῖν τούτους κο-
 31 λάξειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται. λέγω δὴ κεφάλαιον,
 πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον· πάν-
 τας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἄν ἅπαντες στρατεύσῃσθε·
 πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα ὧν
 ἄν ἀκούσῃτε αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ.
 καὶ ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχορῆμα

ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὄλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ.

ῬΠΟΘΕΣΙΣ.

"Επεμψαν βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς, καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρὴς, οἳ τε ῥήτορες παρακαλοῦσιν ἐπὶ τιμωρίαν Φιλίππου. δέδοικε τοίνυν ὁ Δημοσθένης μὴ θαρσύναντες, ὥς τὰ πάντα νενικηκότες καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγορήσωσι. διὰ τοῦτο παρελθὼν ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι, λέγων οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας· οἶδε γὰρ ὅτι καὶ Ἀθη-
 ναῖοι καὶ ἄλλοι πού τινες τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεία προέσθαι ποιῶνται φροντίδα, περὶ δὲ τὸ τιμωρησάσθαι τοὺς ἐναντίους ἤττον σπουδάζουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἀπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικά, ἔν' ἁδεῖς ᾗ τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι καὶ στρατεῦσθαι σώμασιν οἰκείοις, καὶ ἐπιτιμῆσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου τε ὥς ἐκλελυμένου καὶ τῶν δημαγωγῶν ὥς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.

Οὐχὶ ταῦτα παρίσταται μοι γιννώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πραγματὰ ἀποβλέψω καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους οὕς ἀκούω· τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ

τοῦ τιμωρῆσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους, τὰ δὲ
 πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισό-
 μεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς σκέψασθαι δέον. οὐδὲν
 οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες ἢ τὴν
 ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλευέσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παρι-
 2 στάντες ὑμῖν ἀμαρτάνειν. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ
 πόλει καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς καὶ Φίλιππον τιμω-
 ρῆσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γάρ, οὐ
 πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρω· νῦν μέντοι πέπεισμαι
 τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως 29
 τοὺς συμμάχους σώσομεν. ἐὰν γάρ τοῦτο βεβαίως
 ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τιμωρῆσεται τις καὶ
 ὃν τρόπον ἐξεῖται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὁρθῶς
 ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὄν-
 τινος ποιεῖσθαι λόγον.

3 Ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ-
 περ ποτὲ, πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ
 οὐχ ὅ τι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλευέσαι χαλε-
 πώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον.
 ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. πέ-
 πεισμαι γάρ ἐξ ὧν παρῶν καὶ ἀκούων σύννοια τὰ
 πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέειν τῷ μὴ βού-
 λεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, οὐ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δὲ
 ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομέ-
 νειν, ταῦτο θεωροῦντας εἰ τάληθ' ἢ λέγω καὶ διὰ τοῦτο,
 ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίως γένηται· ὁρᾶτε γάρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς
 χάριν δημηγορεῖν ἐνίοις εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθη-
 ρίας τα παρόντα.

4 Αναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημέ-
 νων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνήσαι. μέμνησθε, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θράκῃ
 τριοῖν ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ Ἡραῖον τεύχος πολιορκῶν.

τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριῶν, πολλῶν δὲ λό-
γων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν ἐψηφίσασθε
τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν καὶ τοὺς μέχρι πέντε
καὶ τετταράκοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαλίνειν καὶ τάλαντα
5 ἐξήκοντα εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ
ἐνιαυτοῦ τούτου ἑκατομβαιῶν, μεταχειτνιῶν, βοηδρο-
μιῶν· τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυστήρια δέκα
ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα κενὰς Χαρίδημον καὶ πέντε
τάλαντα ἄργυρίου. ὥς γὰρ ἡγγέλθη Φίλιππος ἀσθε-
νῶν ἢ τεθνεὼς, ἦλθε γὰρ ἀμφοτέρω, οὐκέτι καιρὸν οὐ-
δένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες ἠφίεστε, ὧς ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐ-
τός· εἰ γὰρ τότε ἐκείσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφι-
σάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἡνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιπ-
πος σωθεῖς.

6 Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν
δ' ἐτέρου πολέμου καιρὸς ἦκει τις, δι' ὃν καὶ περὶ τού-
των ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταῦτα πάθῃτε. τί δὴ χρησόμε-
θα, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε
παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθε ὃν τρόπον
7 ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἐσεσθε ὑπὲρ Φιλίππου.
ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δυνάμιν τινα κεκτημένοι, καὶ διέ-
κειθ' οὕτω τὰ πράγματα· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τού-
τους οὔθ' οὔτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κάκεῖνοι
πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ
Φιλίππῳ καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς
ἐαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῆσαι
δεῖν ὥόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου· καὶ
ὃ πάντες ἐθρύλουν τέως, τοῦτο πέπρακται νυνὶ ὅπως-
8 δὴποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλην
βοηθεῖν ἐρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ἴσῳ·
χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσεως ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καὶ-

- υφείμεθα τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὥς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδῶν ὄντος Φιλίππου τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ πρὸς ταῦτα ἐπικλίνειν τὰ 9 πράγματα. ἀλλὰ μὴν εἰ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλ- 31 λεται ποιῆσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινὰ, ἔξόν ἀκούειν ἄλλοθι γιγνόμενα, καὶ βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἔξόν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν· ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἔαν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δῆπον.
- 10 Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἂν, πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. μὴ τοίνυν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παρά- δοξον εἰπῶ τι τοῖς πολλοῖς. νομοθέτας καθίσατε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (εἰσὶ γὰρ ἱκανοὶ ὑμῖν), ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλά- 11 πτοντας ὑμᾶς λύσατε. λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, σαφῶς οὕτως, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευσόμενων ἐνέ- ους, ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι δια- νέμονται θεωρικὰ, οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθώους καθ- ιστᾶσιν, εἴτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὴν δὲ ταῦτα λύσητε καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παρὰσχῆτε ἀσφαλῆ, 12 τήν καὶ τὸν γράφοντα ἅ πάντες ἴστε ὅτι συμφέρει ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα προᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσε- ται· οὐ γὰρ εὐρήσετε, ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου πε- ριγίγνεσθαι μέλλοντος, παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς το λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν

γε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους τοὺς
 13 αὐτοὺς ἀξιοῦν οἵπερ καὶ τεδείκασιν· οὐ γάρ ἐστι δίκαιον τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἐβλαπτε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θείσιν ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν ἅπαντες ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέν' ἀξιοῦτε τηλικούτον εἶναι παρ' ὑμῖν ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον ὥστε εἰς προὔπτου κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν.

14 Οὐ μὲν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἀξιὸν ἐστίν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τὰ γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς. εἰ γὰρ ἀντάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν ἢ περὶ ὧν γραφεῖη διαπράξασθαι, οὗτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφίζομενοι μικρά, μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πάλαί γάρ ἂν ἔνεκά γε
 15 ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην. ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὢν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρείττον ἐστίν. τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γινῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα, καὶ πράξαι δὲ θυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῇ-
 16 τε. τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἂν δεῖ πράξετε, εἰ μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν προείληφε τὰ χωρία ἄνθρωπος, εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων ἀσχίστα πεισόμεθα; οὐχ οὖς, εἰ πολεμήσαιεν, ἐτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμετερα;

- 17 οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅτι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν
 πάντα ἑάσαντες καὶ μόνον οὐχὶ συγκατασκευάσαντες
 αὐτῷ τότε τοὺς αἰτίους, οἵτινές εἰσι, τούτων ζητήσο-
 μεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἰτιοὶ φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶ-
 δα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις
 τῶν φυγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ
 στρατηγοῦ καὶ τῶν πλησίων καὶ πάντων μᾶλλον, ἥτ-
 τηται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δῆπου· μέ-
 νειν γὰρ ἔξῃν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων, εἰ δὲ τοῦτ'
 18 ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἂν. καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλ-
 τιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω
 ἕτερος λέγει τις βελτίω; ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ
 ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ,
 πλὴν εἰ δεῖον εὗξασθαι παραλείπει. εὗξασθαι μὲν γὰρ,
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾷδιον, εἰς ταῦτό πάνθ' ὅσα βού-
 λεται τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἐλέσθαι δὲ, ὅταν περὶ
 πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὐπορον,
 ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφό-
 19 τερα ἔξῃ, λαμβάνειν. εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρη-
 καὶ ἂν καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ
 οὗτος κρείττων; εἴποι τις ἂν. φῆμ' ἐγωγε, εἴπερ ἔστιν,
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ θαυμάζω εἰ τῷ ποτε ἀνθρώ-
 πων ἢ γέγονεν ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ
 πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορήσῃ πρὸς ἃ δεῖ.
 ἀλλ' οἶμαι, μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἢ παρ'
 ἑκάστου βούλησις, διόπερ ῥᾷστον ἀπάντων ἐστὶν αὐ-
 τὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἶε-
 20 ται, τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾶτε 31
 οὖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πρά-
 γματα ἐνδέχεται καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι καὶ μισθὸν
 ἔξετε. οὐ τοι σωφρόνων οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώ-
 πων, ἐλλείποντάς τι δι' ἐνδειαν χρημάτων τῶν τοῦ πο-

λέμου εὐχερῶς τα τοιαῦτα ὀνειδῆ φέρειν, οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἀρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' εἶν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδιῆσθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.

- 21 Καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν ἅλως προήρημαί λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδ' ἀτυχήs εἰμι ἐγὼ ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἰρεῖσθαι. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἐμαντῷ, τὸν Περι-
 22 κλέα. Ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφνήνασιν ῥήτορες „τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι;“ προπέποται τῆς παραντίκα χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ τοιαυτὴ συμβαίνει, καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα
 23 καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχροῦς. καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἄλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ
 24 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες οὐδ' ἐφίλουσαν τοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἥρξαν ἐκόντων, πλείω δ' ἢ ἡμῖν τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἑλληνσι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πιεῖν καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοῖς

στρατευόμενοι, μόνοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ
 25 τοῖς ἔργοις δοῖξαν τῶν φθορουνόντων κατέλιπον. ἐπὶ μὲν
 δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν
 πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὅποιοι ἐν τε τοῖς κοινοῖς καὶ ἐν
 τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ
 κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν
 καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων ὥστε μηδεὶ τῶν ἐπι-
 γιγνόμενων ὑπερβολὴν λελεῖσθαι· ἰδίᾳ δ' οὕτω σώ-
 φρονες ἦσαν καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἡθελί μὲ-
 26 νοντες ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ τὴν Μιλτιάδου καὶ
 τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἰ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὅποια
 ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖ-
 σαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς
 πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὖξιν ἕκαστος ὥτεο δεῖν. ἐκ
 δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικά πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς
 εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἰσως διοικεῖν μεγάλην εἰκό-
 27 τως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν
 τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις, χρωμένοις οἷς εἶπον
 προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν
 νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἄρα γε ὁμοίως καὶ παραπλη- 36
 σίως; οἱ — τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν,
 ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾷτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ
 Λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότες, Θηβαίων δ' ἀσχύ-
 λων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐθενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ
 τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι, ἐξὸν ἡμῖν καὶ τὰ
 ἡμέτερόν αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων δί-
 28 καια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας,
 πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν
 εἰς οὐδὲν δέον, οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτη-
 σάμεθα, εἰρήνης οὔσης ἀπολωλέκασι οὗτοι, ἐχθρὸν
 δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικούτον ἡσκήκαμεν. ἢ φρασά-
 τω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν

- 29 ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν Φίλιππος. ἀλλ' ὦ τῶν, εἰ ταῦτα φανύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει. καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλλξεις ἅς κοινῶμεν, καὶ τὰς ὁδοὺς ἅς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτενομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδούξων ἐντιμοί, ἐνιοὶ δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρως εἰσὶ κατεσκευασμένοι, ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσοῦτ' αὖ τὰ τούτων ἡϋΐηται.
- 30 Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δὴ ποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρότερον στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος δεσπότης τῶν πολιτενομένων ἦν καὶ κύριος αὐτὸς ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἐκάστω καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινος
- 31 μεταλαβεῖν· νῦν δὲ τοῦναντίον κύριοι μὲν οἱ πολιτενο- 37
μενοι τῶν ἀγαθῶν, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται, ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι καὶ περιηρημένοι χρήματα καὶ συμμάχους ἐν ὑπηρέτῳ καὶ προσθήκης μέρει γεγέννησθε, ἀγαπῶντες ἂν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν ἢ Βοηδρομία πέμψωσιν οὗτοι, καὶ τὸ πάντων ἀνδρειότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθιέρξαντες ὑμᾶς ἐπαρουσιν ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασεύουσιν χειροῇθις αὐτοῖς
- 32 ποιοῦντες. ἔστι δ' οὐδέποτε, οἶμαι, μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· ὅποι' αἶττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν Δήμητρα οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέ-

σθαι· οὐδὲ γὰρ παρησιία περὶ πάντων ἀέ παρ' ὑμῖν
ἐστιν, ἀλλ' ἐγώ γε ὅτι καὶ νῦν γέρονε θαυμάζω.

- 33 Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἐτι ἀπαλλαγέντες τούτων
τῶν ἐθνῶν ἐθελήσητε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν
ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἰκοι ταύ-
ταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρησίσθε, ἴσως
ἂν, ἴσως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτή-
σαισθε ἀγαθὸν καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλα-
γείητε ἅ τοις [ἀσθενουσί] παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις δι-
δομένοις ἔοικε, καὶ γὰρ ἐκεῖνα οὐτ' ἰσχύει ἐντίθησιν οὐτ'
ἀποδυνήσκειν ἑᾶ· καὶ ταῦτα, ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε
τοσαυτά ἐστιν ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκή, οὐτ'
ἀπογινόντας ἄλλο τι πράττειν ἑᾶ, ἀλλ' ἐστι ταῦτα τήν
34 ἐκάστου ἡθιυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. οὐκοῦν σὺ μι- 38
σθοφορὰν λέγεις; φήσει τις, καὶ παραχρημά γε τὴν αὐ-
τὴν σύνταξιν ἀπάντων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν
κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ πό-
λις, τοῦθ' ὑπάρχουσι. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν· οἰκοι μέ-
νων [βελτίων], τοῦ δι' ἐνδειαν ἀνάγκη τι ποιεῖν αἰσ-
χρὸν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον οἶον καὶ τὰ
νῦν· στρατιωτῆς αὐτὸς ὑπάρχων ἐκ τῶν αὐτῶν τοί-
των λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος.
ἐστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν· ὅσα οὗτος ἀτάκτως νῦν
λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβάνων
35 πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἅ χρὴ πράττεσθαι. ὅλως δὲ
οὐτ' ἀφελὼν οὔτε προσθεῖς, πλὴν μικρὸν τὴν ἀταξίαν
ἀνελών, εἰς τάξιν ἡγάγον τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν τοῦ λα-
βεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ'
ὅ τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει καὶ ὅτου καιρὸς εἴη, τά-
ξιν ποιήσας. οὐκ ἐστιν ὅπου μηδὲν ποιοῦσιν ἐγὼ τὰ
τῶν ποιησούντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ' αὐτοὺς μὲν
ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν, ὅτι δὲ οἱ τοῦ θείους

36 νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνεται. καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιούντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον.

Σχεδὸν εἰρηκα ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ' ἔλοισθε ὅτι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει. 39

Μ. Τόμας

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. *M. T.*

Κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι φερόμενοι συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ τὴν τε ἀθυμίαν πειράται πᾶναι, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμαστόν εἰ θραυμοῦντες κεκράτηνται, καὶ εἰσηγείται πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὲ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μέζω, πολιτικὴν, ἥτις οἴκοι μένουσα πρὸς τὰς κατὰ καιρὸν χρείας ἔτοιμος ὑπάρξει, ἑτέραν δὲ ἐλάττω, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμεμυγμένων δὲ καὶ πολιτῶν, κελεύει μὴ Ἀθήνησι μένειν μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφασθαι πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ τοὺς ἐτῆσις πνέοντας ἐπιτηρῆσας ὁ Φίλιππος ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἥνικα Ἀθήνηθιεν εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατόν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀπαντίων κρατῇ, ἀλλ' ἐγγὺς ἢ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις ὑπάρχη.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὔτιθεται, 40
ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχῶν ἂν ἕως οἱ πλείστοι

τῶν εἰσθότων γνώμην ἀπεφώνεοντο, εἰ μὲν ἤροσκετέ μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἤγον, εἰ δὲ μὴ, τότε ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἢ γιγνώσκω λέγειν· ἐπειδὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότες ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δεόντα οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλευέσθαι.

- 2 Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνιν φανύλως ἔχειν δοκεῖ. ὁ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματα ἔχει, ἐπεὶ τοι εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.
- 3 Ἐπειτα ἐνθυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλίγκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς, ὥς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείνατε ὑπὲρ τῶν ~~ἑλλήνων~~ ~~καὶ~~ δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνας οὖν ἔνεκα ταῦτα λέγω; ἵν' εἰδῆτε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ 41
- θεάσῃσθε ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν οὐτ', ἂν ὀλιγορῆτε, τοιοῦτον οἶον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε, παραδείγμασι χρῶμενοι τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὑβρεὶ τούτου, δι' ἣν ταρτα- 4
- τόμεθα ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἰεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ

πόλει, ὁρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ'· ὅτι
 εἰχομέν ποτε ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ
 Ποτίδαιαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον
 οἰκείον κῆλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων
 ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχε καὶ μάλ-
 5 λον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως ἢ κείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ
 Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὥς χαλεπὸν
 πολεμεῖν ἔστιν Ἀθηναίοις ἔχονσι τοσαῦτα ἐπιτελιγίσμα-
 τα τῆς αὐτοῦ χώρας ἐρημον ὄντα συμμαχῶν, οὐδὲν ἂν
 ὦν νυνὶ πεποιήκειν ἐπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτησατο
 δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς
 ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα τὰ χωρία ἄθλα
 τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς
 παρούσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ
 6 κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων, καὶ γὰρ τοι ταύτη
 χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει,
 τὰ μὲν ὥς ἂν ἐλῶν τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ
 φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν 12
 τὸν νοῦν τοῦτοισι ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρ-
 7 εσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἄχρη. ἂν τοί-
 νυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης
 ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδὴ περ οὐ πρότε-
 ρον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὐ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν
 αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείδῃ τὴν εἰρωνεῖαν
 ἔτοιμος πράττειν ὑπάρξει, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέ-
 ρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, — συνελόντι δ'
 13 ἀπλῶς ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι καὶ παύ-
 σησθε αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσῃ ἐλπίζων, τὸν
 δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερά
 αὐτῶν κομίσσῃ, ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερορσθυμ-
 8 μένα πάλιν ἀναλήψῃ, καὶ κείνον τιμωρήσῃ. μὴ
 γὰρ ὥς θεῶ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πρά-

- γματα ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκείνον καὶ δέδιεν,
 ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάντων νῦν δο-
 κούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ· καὶ ἅπανθ' ὅσα περ καὶ
 ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἐνι, ταῦτα καὶ τοῖς μετ'
 ἐκείνου χορῇ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπτηχε μέντοι πάντα
 ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν
 βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημι δεῖν ἤδη
 9 ὁρᾶτε γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρῶγμα, οἷ προσλή-
 λυθεν ἀσελγείας ἀνθρώπος, ὃς οὐδ' αἴρεσιν ὑμῖν δι-
 δώσει τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ
 λόγους ὑπερηφάνους, ὡς φασί, λέγει, καὶ οὐχ οἷός ἐστιν
 ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' αἰεὶ τι
 προσπεριβάλλεται καὶ κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ἡμᾶς 43
 10 καὶ καθημένους περιστοιχίζεται. ποῦ οὖν, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, πότε ἃ χορῇ πράξετε; ἐπειδὴν τί γένηται;
 ἐπειδὴν νῆ Δί' ἀνάγκη τις ᾗ. νῦν δὲ τί χορῇ τὰ γιγνώ-
 μενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις με-
 γιστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην
 εἶναι, ἥ βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιμύντες αὐτῶν πυρρῶ-
 νεσθαι [κατὰ τὴν ἀγοράν], λέγεται τι καινόν; γένοιτο
 γὰρ ἂν τι καινότερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ Ἀθηναίου κα-
 11 ταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν; τέθνηκε Φί-
 λιππος; οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ. τί δ' ὑμῖν διαφέρει;
 καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιπ-
 πον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι
 τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην το-
 σοῦτον ἐπηνύχεται ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν.
 12 καίτοι καὶ τοῦτο· εἰ τι πάθοι καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν
 ὑπάρξαι, ἥπερ αἰεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμε-
 λούμεθα, [καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιο] ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν
 ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπι-
 στάντες ὅπως βούλεσθε διοικήσαιο, ὡς δὲ νῦν ἔχετε

οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύ-
ναισθ' ἂν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς
γνώμας.

- 13 Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας
ὑπάρχειν ἅπαντας ἐτοίμως, ὥς ἐγνωκότες ὑμῶν καὶ
πεπεισμένους, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς πα-
ρασκευῆς ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων
ὑμᾶς οἶομαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὐστινας
χορημάτων, καὶ ἄλλα ὥς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα
δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν,
14 δεηθεὶς ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον. ἐπειδαν
ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνε-
τε· μὴδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τι καὶ καὶνὴν παρασκευὴν λέ-
γειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγματα ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ
ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστα εἰς θεόν λεγούσιν·
οὐ γὰρ ἂν τά γε ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κω-
15 λῦσαι δυνηθεῖμεν· ἀλλ' ὥς ἂν δείξῃ τίς πορισθεῖσα
παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνησεται,
ἕως ἂν ἡ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ πε-
ριγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ
πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν
ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι. ἡ μὲν
οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμα ἤδη τὸν
ἐλεγχον δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.
- 16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις
πεντήκοντα παρασκευάσασθαι φημι δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς
οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν ὥς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς
ταύτας αὐτοῖς ἐμβαῖσιν. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν
ἱππέων ἱππαγωγούς τριήρεις καὶ πλοῖα ἱκανὰ εὐτρεπί-
17 σαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς
ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρα-
τείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ Ὀλυνθον καὶ ὅποι

βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ πα-
 ραστῆναι, ὥς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν,
 ὥσπερ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἀλί-
 αρτον καὶ τὰ τελευταία πρῶν εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὁ-
 18 μῆσαιτε. οὗτοι παντελῶς οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦ-
 το, ὥς ἐγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἢ ἢ
 διὰ τὸν φόβον εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς — εἴσεται γὰρ
 ἀκριβῶς· εἰσὶν γὰρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ
 παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος — ἡσυχίαν ἔχῃ,
 ἢ παριδὼν ταῦτα ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος
 ἐμποδῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χάραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ
 19 καιρὸν. ταῦτα μὲν ἐστὶν ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν
 καὶ παρεσκευάσθαι προσήκειν οἶμαι· πρὸ δὲ τούτων
 δύναμιν τινα, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημὶ προχειρίσα-
 σθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκεί-
 νον ποιήσει. μὴ μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους,
 μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἢ τῆς
 πόλεως ἔσται, καὶ ὑμεῖς ἕνα καὶ πλείους καὶ τὸν δεῖνα
 καὶ ὄντινον χειροτονήσητε στρατηγόν, τοῦτω πείσε-
 ται καὶ ἀκολουθήσει. καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κε-
 20 λεύω. ἔσται δ' αὕτη τίς ἢ δυνάμεις καὶ πόση, καὶ πόθεν
 τὴν τροφὴν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ
 φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρὶς. ξένους
 μὲν λέγω — καὶ ὅπως μὴ ποιήσετε ὃ πολλάκις ὑμᾶς
 ἐβλαψεν· πάντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος,
 καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἰροῦμενοι, ἐπὶ τῷ
 πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιή-
 σαντες καὶ πορίσαντες τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω
 21 φαίνεται. λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους,
 τούτων δὲ Ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους,
 ἐξ ἧς ἂν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον
 τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον

- ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' 46
 ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω. καὶ μετὰ τούτων ἱππέας
 διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντα Ἀθηναίους τού-
 λαιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρα-
 22 τευομένους· καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις. εἰεν· τί πρὸς τού-
 τοις ἔτι; ταχσίας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντος ἐκείνου
 ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς
 ἢ δύναμις πλέη. πόθεν δὴ τούτοις ἢ τροφή γενήσεται;
 ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδὴν, διότι τηλι-
 καύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς
 στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
 23 Τοσαύτην μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι
 οὐκ ἐνὶ νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνην πα-
 ραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ
 τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν
 ὑπέρογκον αὐτήν, οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή, οὐ-
 24 δὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι
 καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ'
 ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πο-
 λύστρατος ἡγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι
 τινὲς, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἶδα
 ἀκούων ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ'
 ὑμῶν ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἔξ
 οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς
 φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μέζους
 τοῦ δέοντος γεγόνασιν. καὶ παρακύψαντα ἐπὶ τὸν τῆς
 πύλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῖ μάλ-
 λον οἴχεται πλέοντα, ὃ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ, εἰκό- 47
 25 τως· οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ διδόντα μισθόν. τί οὖν
 κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ
 τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας
 οἰκείους ὥσπερ ἐπύπτας τῶν στρατηγουμένων παρα-

καταστήσαντας, ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὥς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροίτο τις ὑμᾶς, εἰρήνην ἄγετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γε, εἰποιτ' ἂν, 26 ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν. οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγούς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσιν; πλὴν ἐνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυ- 27 λάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρήν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππάρχους παρ' ὑμῶν ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦν ὥς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν Αἴμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἱππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαου ἱππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἀνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει χειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ἦ.

28 Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγείσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτε ἀκοῦσαι. τοῦτο δὲ καὶ περαινῶ. χρήματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρὸς, δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις τετταράκοντα τάλαντα, εἰκοσιν εἰς τὴν ναῦν 48 μναὶ τοῦ μηνὸς ἑκάστου, στρατιώταις δὲ δισχιλίοις τοσαῦθ' ἑτέρα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίους οὖσιν. εἰάν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνὸς, 29 δῶδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἶεται μικρὰν ἀφουρμὴν εἶναι σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσποριεὶ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πο-

λέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. [ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς πάσχειν ὅτιοῦν ἔτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχη.] πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΤ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

- 30 Ἄ μὲν οὖν ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὔρεῖν, ταῦτ' ἐστίν. ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτουήτε τὰς γνώμας, ἂν ὑμῖν ἀρέσκη, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῇτε Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.
- 31 Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλευσάσθαι, εἰ τὸν τόπον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτε, ἐνθυμηθείητε, καὶ λογίσαισθε ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπραττεται Φίλιππος καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, ἥνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθα ἐκείσε ἀφικέσθαι.
- 32 δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις πολεμεῖν, ὑστεριοῦμεν γὰρ ἀπάντων, ἀλλὰ παρασκευῇ συν- 49
εχεῖ καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Ἀθήνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιαθῶ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σίτος καὶ ἃ χρὴ στρατεύματι πάνθ' ὑπάρχει· τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥᾷδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥαδίως εἰσεσθε.
- 33 Ἄ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται· ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν ἀγὼ γέγραφα. ἂν ταῦτα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσῃτε τὰ χρήματα πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευά-

σαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας,
 ἐντελῇ πᾶσαν τὴν δύναμιν, νόμῳ κατακλείσῃτε ἐπὶ τῷ
 πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πο-
 ριστὰι γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατη-
 γοῦ τὸν λόγον ἀπαιτοῦντες, παύσεσθ' αἰεὶ περὶ τῶν αὐ-
 34 τῶν βουλευόμενοι καὶ πλεον οὐδὲν ποιοῦντες, καὶ ἔτι
 πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέ-
 γιστον τῶν ἐκείνου πύργων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὗτος
 τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων
 καὶ φέρων τοὺς πλείοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς
 τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε, οὐχ
 ὡς περ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Ἀῆμνον καὶ Ἴμβρον
 ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἔχων,
 πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρή-
 ματ' ἐξέλεξε, τὰ τελευταῖα εἰς Μαραθῶνα ἀπέβη καὶ 50
 τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ'
 οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους,
 35 οὓς ἂν προθῇσθε, βοηθεῖν. καίτοι τί δήποτε, ὧς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν
 καὶ τὴν τῶν Διονυσίων αἰεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου
 γίνεσθαι, ἂν τε δεινοὶ λάχωσιν ἂν τε ἰδιῶται οἱ τού-
 των ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκετε
 χρήματα ὅσα οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦ-
 τον ὄχλον καὶ παρασκευὴν ὅσῃν οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν
 ἀπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὅτε-
 36 ρίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς,
 τὸν εἰς Ποτίδαιαν; ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτα-
 κται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ τίς χορηγὸς
 ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τί-
 να λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀό-
 ριστον ἐν τούτοις ἡμέλῃται, ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου
 καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἥτακτα ἀδιόρθωτα ἀόριστα

ἅπαντα τοιγαροῦν ἔμα ἀκηκόαμέν τι καὶ τριηράρχους
καθίσταμεν καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιοῦμεθα καὶ περὶ
χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐμβαλνεν
τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὖ-
37 τοὺς πάλιν [ἀντεμβιβάζειν], εἴτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται,
προαπόλωλε τὸ ἔφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ
πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκο-
μεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμε-
τέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. ἃς δὲ τὸν μεταξὺ
χρόνον δυνάμεις οἴομεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἶαί τ'
οὔσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. ὁ δ'
εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦ- 51
σιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ.

38 Τούτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων
ἀληθῆ μὲν ἐστὶ τὰ πολλὰ, ὥς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως
οὐχ ἡδέα ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μὲν, ὅσα ἂν τις ὑπερβῇ τῷ
λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβῇσεται,
δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις,
ἂν ἢ μὴ προσήκουσα, ἐργῶ ζημία γίνεται, αἰσχρὸν
ἐστὶ φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους
39 ἂ ἂν ἢ δυσχερῇ πάντων ὑστερεῖν τῶν ἐργῶν, καὶ μὴδὲ
τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ
χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐ-
τοὺς ἐμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν
τρόπον ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιῶσις τις ἂν τὸν
στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς
βουλευομένους, ἵν' ἂ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττη-
40 ται καὶ μὴ τὰ συμβάντα ἀναγκάζωνται διώκειν. ὑμεῖς
δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἀπάντων
ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἱππείας, χρημάτων πρῶσο-

- δον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδεὶς πώ-
ποτε εἰς δέον τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε, ὥσπερ
οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ.
καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγὴς αἰεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, καὶ
ἐτέρωσε πατάξης, ἐκείσε εἰσιν αἱ χεῖρες· προβύλλεσθαι
41 δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον οὐτ' οἶδεν οὐτ' ἐθέλει. καὶ ὑμεῖς
ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φιλίππου, ἐκείσε βοηθεῖν
κηρύξεσθε, ἂν ἐν Πύλαις, ἐκείσε, ἂν ἄλλοθι ποῦ. 52
συμπαράθεῖτε ἄνω κάτω, καὶ στρατηγεύσατε μὲν ὑπὸ
ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοῖς συμφέρον περὶ
τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προσοῦτε οὐ-
δὲν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενον τι πύθησθε.
ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν· νῦν δ' ἐπ' αὐτήν
42 ἦκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ. δοκεῖ δέ μοι θε-
ῶν τις, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς
πόλεως αἰσχυρόμενος τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην
ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἅ κατέστραπται καὶ
προέβληφεν ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἐπραττειν
ἔτι, ἀποχερὴν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην
καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἰσχιστα ὠφληκότες ἂν
ἦμεν δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν αἰεὶ τι καὶ τοῦ πλεί-
ονος ὀρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιο· ὑμᾶς, εἰπερ μὴ
43 παντάπασιν ἀπεγνωκάτε, θαυμάζω δ' ἔργωγε, εἰ μηδεὶς
ὑμῶν μὴτ' ἐνθυμεῖται μῆτε λογίζεται, ὁρῶν, ὧς ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην
περὶ τοῦ τιμωρῆσθαι Φιλίππου, τὴν δὲ τελευταίην οὐ-
σαν ἥδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου.
ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μὴ τις κωλύσει.
εἰτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς πα-
ρὰ τοῦ δεινὸς ἐλπίδας ἂν ἀποστείλῃτε, πάντ' ἔχειν οἴε-
44 σθε καλῶς; οὐκ ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοῖς μέρει
γέ τι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον;

- οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσόμεθα; ποῖ οὖν προσορμιοῦμεθα; ἤρετό τις. εὐρήσει τὰ σαθρὰ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώμεθα οἴκοι, λοιδοροῦμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτε οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων.
- 45 ὅποι μὲν γὰρ ἂν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, καὶ μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ὑμῖν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνῶσι.
- 46 σι τῷ δέει τοιούτους ἀποστούλους. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἓνα ἄνδρα δυνηθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πράξαι πάνθ' ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖνα ἔστι, τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν· ὅταν γὰρ ἡγήται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐνθάδ' ὦσιν, ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε ὅτι ἂν τύχητε ψηφίσησθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν;
- 47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἰκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἡκεὶ τὰ πράγματα αἰσχύνης ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρις κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γὰρ ἔστι κριθῆναι ὑπο-

48 θανείν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. ἡμῶν
 δ' οἱ μὲν περιούντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιπ-
 πον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πολιτεί-
 ας διασπᾶν, οἱ δ' ὥς πρέσβεις πέπομφεν ὥς βασιλεῖα,
 οἱ δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ δὲ λόγους πλεί-
 49 τοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὃ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, νῆ τοὺς θεοὺς ἐκείνουν μεθύειν τῷ με-
 γέθει τῶν πεπραγμένων καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὄνειροπο-
 λεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσάντων
 ὁρῶντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρεζόμενον, οὐ μέντοι
 γε μὰ Δι' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν ὥστε τοὺς
 ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι τί μέλλει ποιεῖν
 50 ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. ἀλλ'
 ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρω-
 πος καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολὺν
 ὑβρίζει, καὶ ἅπηνθ' ὅσα πῶποτ' ἠλπίσαμεν τινα πρά-
 ξειν ὑπὲρ ἡμῶν καθ' ἡμῶν εὖρηται, καὶ τὰ λοιπὰ
 ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστί, καὶ μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πο-
 λεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθῆσόμεθα τοῦτο
 ποιεῖν, ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐργω-
 κότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ
 ἅττα ποτ' ἐσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φανύλα, εἰ μὴ
 προσέχητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε,
 εὖ εἰδέναι.

51 Ἐγὼ μὲν οὖν οὐτ' ἄλλοτε πῶποτε πρὸς χάριν εἰ-
 λόμην λέγειν ὅτι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμέ-
 νος ὦ, νῦν τε ἂν γινώσκω πάνθ' ἀπλῶς, οὐδὲν ὑπο-
 στειλάμενος, πεπαρησίασμαι. ἐβουλόμην δ' ἂν, ὥς-
 περ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὐ- 55
 τως εἰδέναι συνοίσειν καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολ-
 λῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοισι οὕσι τοῖς
 ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συν-

οίσειν ὑμῖν, ἂν πράξητε, ταῦτα πεπεισθαι λέγειν αἰ-
ρουμαι. νικῶν δ' ὅ τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

V.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΤΙ ΘΕΣΙΣ.

Μηκνυομένου τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως εἰρήνης
ἐπεθύμησαν ὅ τε Φίλιππος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν Ἀθηναῖ-
οι κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι, ὁ δὲ Φίλιππος βουλόμενος
ἢ ὑπέσχετο Θετταλοῖς τε καὶ Θηβαίοις ἐπιτελέσαι. ὑπέσχετο
δὲ τοῖς μὲν Θηβαίοις Ὀρχομενὸν παραδῶσειν καὶ Κορώνειαν,
πόλεις Βοιωτίας, ἀμφοτέροις δὲ τὸν Φωκικὸν καταλύσειν πό-
λεμον. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον αὐτῷ πολεμίων ὄντων Ἀθηναί-
ων· καὶ γὰρ πρότερον βουλευθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Φωκίδα
τῶν Ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν εἰς τὰς καλουμέ-
νας Πύλας, ὑπ' ἐνίων δὲ Θερμοπύλας, ἀπεκρούσθη τῆς εἰσό-
δου. νῦν τολῶν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,
μηδενὸς κωλύσαντας παρελθὼν εἰσὼ Πυλῶν, τὸ Φωκῶν ἔθ-
νος ἀνάστατον πεποίηκε, καὶ τὴν Φωκῶν ἐν τοῖς Ἀμφικτύο-
σι χώραν καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ ψήφους παρὰ τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων ἔλληψε. πέπομφε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους
πρέσβεις, ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ Δημο-
σθένης παραινεῖ συγχωρεῖν, οὐ τῷ πράγματι συνιστάμενος
ὥς ὀρθῶς ἔχοντι, οὐδὲ δίκαιον εἶναι λέγων μετέχειν Ἑλληνι-
κοῦ συνεδρίου τὸν Μακεδόνα, ἀλλὰ δεδιέναι φάσκων μὴ κατ-
αναγκασθῶσι κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας
ἔχειν. προσκεκρουκέναι γὰρ λέγει τοῖς Ἀθηναίοις ἄλλους δι'
ἄλλας τινὰς αἰτίας, τούτους δὲ κοινῇ πολεμήσειν, εἰ αὐτοῖς
δόσομεν, φησὶ, κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ' ἡμῶν, ὅτι μόνοι
τοῖς τῶν Ἀμφικτυόνων ἐνιστάμεθα δόγμασιν, ὥστε κάλλιον
τὴν εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα Φιλίππου παρεληλυθότος εἰ-

σω Πυλῶν καὶ ἐπελθεῖν δυναμένῳ τῇ Ἀττικῇ, ἢ περὶ μικροῦ τηλικούτου κίνδυνον ἄρασθαι.

Οὗτος δὲ ὁ λόγος παρεσκευάσθαι μὲν, οὐ μὴν εἰρησθαι μοι δοκεῖ. κατηγορῶν γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνου καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλει, ὅτι συνεβούλευε Φίλιππον Ἀμφικτύονα εἶναι ψηφίσασθαι, μηδενὸς ἄλλου τολμῶντος τοῦτο εἰσηγήσασθαι, μηδὲ Φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδεστάτου. οὐκ ἂν οὖν αὐτός περὶ τούτων συμβεβουλευκὼς τὸν Αἰσχίνην ἐπ' αὐτοῖς διέβαλλεν, ἀλλὰ δηλονότι τὴν ὑπόνοιαν ἔδειξε, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν καὶ χρημασίῳ ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθεὶς τοιαύτην γνώμην ἀποφήνασθαι, ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τινὰ ὑπόνοιαν ἰστάμενος φαίνεται, συνιστὰς ἑαυτὸν ὥς εὖ νοῦν τῇ πόλει καὶ ἀδωροδόκητον.

Ὅρῳ μὲν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα πρά- 57
γματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχὴν οὐ μόνον τῷ πολλὰ προεἶσθαι καὶ μηδὲν εἶναι προὔργου περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν ὑπολοίπων κατὰ ταῦτά μὴδὲ καθ' ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι, 2 ἀλλὰ τῆς μὲν ᾧδὶ, τοῖς δ' ἑτέρως δοκεῖν· δυσκόλου δ' οὗτος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλευέσθαι, ἐτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οἳ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλευέσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὃν οἶδ' ἐγώ, τὸν μὲν οἷς ἂν ἀμάρτητε ἐπιτιμῶντα εὐδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν, τὰ δὲ πράγματα 3 καὶ περὶ ὧν βουλευέσθε ἐκφεύγειν ὑμᾶς. οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οἶμαι καὶ πεπεικῶς ἔμαντὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐθελήσητε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλονεικεῖν ἀποστάντες ἀκούειν, ὥς ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις καὶ τηλικούτων πραγμάτων προσήκει, ἔξαι καὶ λέγειν καὶ συμβουλεύειν δι' ὧν καὶ τὰ παρόντ' ἔσται βελτίω καὶ τὰ προειμένα σωθήσεται.

4 Ἀκριβῶς δ' εἰδὼς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν
 περὶ ὧν αὐτὸς εἶπέ τις καὶ περὶ αὐτοῦ παρ' ὑμῖν αἰεὶ
 τῶν πάντων λυσιτελούντων τοῖς τολμῶσιν ὄν, οὕτως
 ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς ὥστε ἀνάγκην οὔσαν
 ὁρῶν ὁμῶς ἀποκινῶ. νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ 58
 ὧν νῦν ἐρῶ κρίναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε θηθέν-
 5 των ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας. ἐγὼ γάρ, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν, ἥνίκ' ἐπειθὸν τινες ὑμᾶς τῶν
 ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων ταραττομένων βοηθεῖν Πλου-
 τάρχῳ καὶ πόλεμον ἄδοξον καὶ δαπανηρὸν ἄρασθαι,
 πρῶτος καὶ μόνος παρελθὼν ἀντεῖπον καὶ μόνον οὐ
 διεσπασθὴν ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ καὶ
 μεγάλα ὑμᾶς ἀμαρτάνειν πεισάντων· καὶ χρόνου βρα-
 χέος διελθόντος, μετὰ τοῦ προσοφλεῖν αἰσχύνῃ καὶ
 παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδένες πώποτε πε-
 πόνθασιν ὑπὸ τούτων οἷς ἐβοήθησαν, πάντες ὑμεῖς
 6 ἐγνώτε τὴν τε τῶν τότε ταῦτα πεισάντων κακίαν καὶ
 τὰ βέλτεστα εἰρηκότα ἐμέ. πάλιν τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, κατιδὼν Νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν τῷ μὲν τῆς
 τέχνης προσχήματι τυγχάνοντ' ἀδείας, κακὰ δ' ἐργα-
 ζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν καὶ τὰ παρ' ὑμῶν διοι-
 7 κοῦντα Φιλίππῳ καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον
 εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἰδίας οὔτ' ἐχθρας οὔτε συκοφαντίας
 ἔνεκεν, ὥς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἐργων γέγονε δῆλον. καὶ
 οὐκέτ' ἐν τούτοις αἰτιάσομαι τοὺς ὑπὲρ Νεοπτολέμου
 λέγοντας (οὐδὲ εἰς γὰρ ἦν), ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς· εἰ γὰρ
 ἐν Διουόσου τραγῳδοῦς ἐθεάσασθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σω-
 τηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν ὁ λόγος, οὐκ ἂν οὕ-
 8 τως οὔτ' ἐκείνου πρὸς χάριν οὔτ' ἐμοῦ πρὸς ἀπέχθειαν
 ἤκούσατε. καίτοι τοῦτό γ' ὑμᾶς οἶμαι νῦν ἅπαντας
 ἤσθησθαι, ὅτι τὴν τότ' ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποιή-
 σατο ὑπὲρ τοῦ τάκεϊ χρήματ' ὀφειλόμενα, ὥς ἔφη, κο- 59

- μίσας δεῦρο λειτουργεῖν· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστον
 χρησάμενος, ὥς δεινὸν εἰ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκείθεν ἐν-
 θάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν, ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην
 ἀδείας ἐτυχεν, ἣν ἐνθάδ' ἐκέκτητο οὐσίαν φανεράν,
 9 ταύτην ἐξαργυρίσας πρὸς ἐκεῖνον ἀπάγων ὄχητο. δύο
 μὲν δὴ ταῦτα ὧν προεῖπον ἐγὼ μαρτυρεῖ τοῖς γεγενη-
 μένοις λόγοις, ὁρθῶς καὶ δικαίως, οἳά περ ἦν, ἀποφαν-
 θέντα ὑπ' ἐμοῦ· τρίτον δ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (καὶ
 μόνον ἐν τούτ' εἰπὼν ἔτι καὶ δὴ περὶ ὧν παρελήλυθα
 ἐρῶ,) ἡνίκα τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ἀπειλη-
 10 φότες ἤκομεν οἱ πρέσβεις, τότε Θεσπιάς τινων καὶ Πλα-
 ταιᾶς ὑπισχνουμένων οἰκισθῆσεσθαι καὶ τοὺς μὲν Φω-
 κέας τὸν Φίλιππον, ἂν γένηται κύριος, σῶσειν, τὴν δὲ
 Θηβαίων πόλιν διοικεῖν, καὶ τὸν Ὀρωπὸν ὑμῖν ὑπάρ-
 ξειν, καὶ τὴν Εὐβοίαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδοθῆσε-
 σθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φενακισμοὺς, οἷς ἐπα-
 χθέντες ὑμεῖς οὔτε συμφόρως οὔτ' ἰσως οὔτε καλῶς
 προεῖσθε Φωκέας, οὐδὲν τούτων οὔτ' ἐξαπατήσας οὔτε
 σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι, ἀλλὰ προειπὼν ὑμῖν, ὥς οἶδ'
 ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτα οὔτε οἶδα οὔτε προσδοκῶ,
 νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν.
- 11 Ταῦτα τοίνυν ἅπανθ', ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν
 ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 οὔτε δεινότητα οὔτε ἀλαζονείαν ἐπανοίσω, οὐδὲ προσ-
 ποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γιννώσκειν καὶ προαισθάν-
 νεσθαι πλὴν δι' ἃ ἂν ὑμῖν εἰπῶ δύο, ἓν μὲν, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἡν-
 12 θρώποισι οὔσης δεινότητος καὶ σοφίας ὁρῶ κρατοῦσαν, 60
 ἕτερον δὲ, ὅτι προῖκα τὰ πράγματα κρίνω καὶ λογιζο-
 μαι, καὶ οὐδὲν λῆμμ' ἂν οὐδεὶς ἔχοι πρὸς οἷς ἐγὼ πε-
 πολίτευμαι καὶ λέγω δεῖξαι προσηρημένον. ὁρθὸν
 οὖν, ὅτι ἂν ποτ' ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων,

τὸ συμφέρον φαίνεται μοι. ὅταν δ' ἐπὶ θάτερα ὥσπερ εἰς τρυτάνην ἀργύριον προσενέγκῃς, οἴχεται φέρον καὶ καθείλκυε τὸν λογισμὸν ἐφ' αὐτὸ, καὶ οὐκ ἂν ἐτ' ὀρθῶς οὐδ' ὕγιως ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς λογίσαιτο.

- 13 "Ἐν μὲν οὖν ἐγώ γε πρῶτον ὑπάρχειν φημι δεῖν, ὅπως εἴτε συμμάχους εἴτε σύνταξιν εἴτ' ἄλλο τι βούλεται τις κατασκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσάν εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο ποιήσῃ, οὐχ ὥς θαυμαστὴν οὐδ' ὡς ἀξίαν οὐδ' ἄν ὑμῶν· ἀλλ' ὅποια τίς ποτ' ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον εἶχε τοῖς πράγμασι καιρὸν ἢ γεγεννημένη νῦν δι' ἡμᾶς λυθῆναι· πολλὰ γὰρ προείμεθα, ὧν ὑπαρχόντων τότ' ἂν ἢ νῦν ἀσφαλέστερος καὶ ῥάων ἦν
- 14 ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεῦτερον δὲ, ὁρᾶν ὅπως μὴ προαξόμεθα, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς συνεληλυθότας τούτους καὶ φάσκοντας Ἀμφικτύονας νῦν εἶναι εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ἡμᾶς. ἐγὼ γάρ, εἰ γένοιθ' ἡμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλεμος δι' Ἀμφίπολιν ἢ τι τοιοῦτον ἐγκλημα ἰδίων, οὐ μὴ μετέχουσι Θετταλοὶ μὴδ' Ἀργεῖοι μὴδὲ Θηβαῖοι, οὐκ ἂν ἡμῖν οἴομαι
- 15 τούτων οὐδένα πολεμήσαι, καὶ πάντων ἥμιστα (καὶ μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἀκοῦσαι) Θηβαίους, οὐχ ὥς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὥς οὐκ ἂν χαρίζοιντο Φιλίππῳ, ἀλλ' ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάννυ φήσετέ τις αὐτούς 61 ἀναισθήτους εἶναι, ὅτι εἰ γενήσεται πόλεμος πρὸς ὑμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν κακὰ πάνθ' ἔξουσιν αὐτοὶ, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἕτερος καθεδεῖται. οὐκ οὖν προεῖναι ἂν αὐτοὺς εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας
- 16 αὐτοῦ τοῦ πολέμου. οὐδέ γε εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολεμήσῃμεν δι' Ὠρωπὸν, ἢ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι· καὶ γὰρ ἡμῖν κακείνοις τοὺς βοηθοῦντας ἂν οἴμαι, εἰς τὴν οἰκείαν εἰ τις ἐμβάλοι,

- βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις. καὶ γὰρ αἱ
 17 συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὧν καὶ φροντί-
 σκειν ἂν τις, καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν. οὐκ
 ἄχρι τῆς Ἰσθμοῦ ἑκαστός ἐστιν εὐνοὺς οὗθ' ἡμῖν οὔτε Θη-
 βαίοις, [σῶς τε εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων,] ἀλλὰ σῶς
 μὲν εἶναι πάντες ἂν βούλονται ἕνεχ' αὐτῶν, κρατήσαι-
 τας δὲ τοὺς ἑτέρους δεσπότας ὑπάρχειν αὐτῶν οὐδὲ εἰς.
 τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερόν καὶ τί φυλάξασθαι δεῖν ἡμᾶς;
 ὅπως μὴ κοινὴν πρόφασιν καὶ κοινὸν ἐγκλημα ὁ μὲλ-
 18 λων πόλεμος πρὸς ἅπαντας λάβῃ. εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μὲν
 καὶ Μεσσήνιοι καὶ Μεγαλοπολῖται καὶ τινες τῶν λοι-
 πῶν Πελοποννησίων, ὅσοι ταῦτά τοῦτοις φρονοῦσι,
 διὰ τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ἐπικηρυκίαν ἐχ-
 θρῶς σχήσουσι καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαι τι τῶν ἐκεί-
 νοις πεπραγμένων, Θηβαῖοι δ' ἔχουσι μὲν, ὥς λέγουσιν,
 ἀπεχθῶς, ἐτι δ' ἐχθροτέρως σχήσουσιν, ὅτι τοὺς παρ'
 ἐκείνων φεύγοντας σώζομεν καὶ πάντα τρόπον τὴν
 19 δυσμένειαν ἐνδεικνύμεθ' αὐτοῖς, Θετταλοὶ δ', ὅτι τοὺς
 Φωκέων φυγάδας σώζομεν, Φίλιππος δ', ὅτι κωλύομεν
 αὐτὸν κοινωνεῖν τῆς ἀμφικτυονίας, φοβοῦμαι μὴ πάν- 62
 τες περὶ τῶν ἰδίων ἑκαστος ὀργιζόμενος κοινὸν ἐφ'
 ἡμᾶς ἀγάγῃ τὸν πόλεμον, τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων δό-
 γματα προστησάμενοι, εἴτ' ἐπισπασθῶσιν ἑκαστοὶ πέ-
 ρα τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς ἡμῖν πολεμῆσαι, ὥσπερ
 20 καὶ περὶ Φωκέας. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι νῦν Θη-
 βαῖοι καὶ Φίλιππος καὶ Θετταλοὶ οὐχὶ ταῦτά ἑκαστοὶ
 μάλιστα ἐδουδακότες ταῦτά πάντες ἐπραξαν, οἷον
 Θηβαῖοι τὸν μὲν Φίλιππον παρελθεῖν καὶ λαβεῖν τὰς
 παρόδους οὐκ ἐδύναντο κωλύσαι, οὐδὲ γε τῶν αὐτοῖς
 21 πεπονημένων ὕστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν ἔχειν· νυνὶ
 γὰρ Θηβαίοις πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν κεκομίσθαι κάλ-
 λιστα πέπρακται, πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν αἰσχιστά·

- εἰ γὰρ μὴ παρήλθε Φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς ἐδόκει
 πλεόν εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἐβούλοντο, ἀλλὰ τῷ τὸν
 Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ
 22 δύνασθαι δὲ, πάντα ταῦθ' ὑπέμειναν. Φίλιππον τοί-
 νυν τινὲς μὲν δῆπου τολμῶσι λέγειν ὥς οὐδ' ἐβούλετο
 Θηβαίους Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ'
 ἠναγκάσθη· ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν ἐρρωσθαι λέγω, ἐκεῖ-
 νο δὲ οἶδ', ὅτι οὐ μᾶλλον γε ταῦτ' ἐμελεν αὐτῷ ἢ τὰς
 παρόδους λαβεῖν ἐβούλετο καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου
 τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρίσιν εἰληφέναι, καὶ τὰ Πύθια
 23 θεῖναι δι' αὐτοῦ· καὶ ταῦτ' ἦν ὧν μάλιστα ἐγλίχeto. Θε-
 ταλοὶ δὲ γε οὐδέτερόν ἐβούλοντο τούτων, οὔτε Θηβαίους
 οὔτε τὸν Φίλιππον μέγαν γίνεσθαι (ταῦτα γὰρ πάντ'
 ἐφ' ἑαυτοὺς ἡγοῦντο εἶναι,) τῆς πυλαίας δ' ἐπεθύμουν
 καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς, πλεονεκτημάτων δυοῖν, κύριοι γε- 63
 νέσθαι· τῷ δὲ τούτων γλίχeσθαι τάδε συγκατέπραξαν.
 τῶν τοίνυν ἰδίῳ ἐνεχ' εὐρήσετε ἕκαστον πολλὰ προη-
 γμένον ὧν οὐδὲν ἐβούλετο πράξαι. τοῦτο μέντοι, ὅτι
 τοιοῦτόν ἐστι, φυλακτέον ἡμῖν.
- 24 Τὰ κελευόμενα ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβου-
 μένους; καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ'
 ὥς οὔτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν οὐτ'
 ἔσται πόλεμος, νοῦν δὲ δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ τὰ δί-
 καια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖν ποιεῖν. πρὸς δὲ τοὺς θρα-
 σέως ὅτιοῦν οἰομένους ὑπομένειν δεῖν καὶ μὴ προορω-
 μένους τὸν πόλεμον ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι. ἡμεῖς
 Θηβαίους ἐῷμεν ἔχειν Ὠρωπόν· καὶ εἰ τις ἔροιτο ἡμᾶς,
 κελεύσας εἰπεῖν τάληθῇ, διὰ τί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν,
 25 φαίμεν ἂν. καὶ Φιλίππῳ νυνὶ κατὰ τὰς συνθήκας Ἀμ-
 φιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ Καρδιανούς ἐῷμεν
 ἔξω Χερρονησιτῶν τῶν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τὸν Κᾶρα
 τὰς νήσους καταλαμβάνειν, Χίον καὶ Κῶν καὶ Ῥόδον,

καὶ Βυζαντίους κατάγειν τὰ πλοῖα, δῆλον ὅτι τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες ἢ τὸ προσκρούειν καὶ φιλονεικεῖν περὶ τούτων. οὐκοῦν εὖηθες καὶ κομιδῇ σχέτλιον, πρὸς ἐκάστους καθ' ἓνα οὕτω προσενηνεγμένους περὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀναγκαιοτάτων, πρὸς πάντας περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

VI.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Παραινεῖ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ πο- 64
λέμιον ὑποπτεῦναι τὸν Φίλιππον καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν, ἀλλὰ ἐγείρεσθαι καὶ προσίχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι καὶ εὐτρεπίζεσθαι πρὸς πόλεμον· ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι τὸν Φίλιππον, καὶ τοῦτο αὐτοῦ καταμαρτυρεῖν τὰς πράξεις φησὶν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν πρὸς τινὰς πρέσβεις ἦκοντας, ἀποροῦντων τῶν Ἀθηναίων ὅτι ποτε ἀποκρίνασθαι δεῖ. πόθεν δὲ οὗτοι καὶ περὶ τίνων ἦκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦνται, ἐκ δὲ τῶν Φιλιππικῶν ἱστοριῶν μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὡς ἐπαγγελάμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευδόμενον δέ· οὐδὲν γὰρ ὑπεσχῆσθαι φησιν οὐδὲ ἐψεῦσθαι, καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἐπεμψαν δὲ μετὰ Φίλιππον καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον ὅτι Λακεδαιμονίοις καταδουλουμένοις τὴν Πελοπόννησον εὖνους τέ ἐστι καὶ συγκροτεῖ, αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσαι ἐναντιοῦται. ἀποροῦσιν οὖν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν Φί-

λιππον ἀποκρίσεως καὶ πρὸς τὰς πόλεις· πρὸς μὲν τὰς πόλεις, ὅτι εὖνοι μὲν εἰσι Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν τῶν Ἀργείων καὶ Μεσσηνίων μετὰ Φιλίππου σύστασιν καὶ μισοῦσι καὶ ὑποπεινύουσιν, οὐ μὴν ἀποφῆνασθαι δύνανται δίκαια πράττειν τοὺς Λακεδαιμονίους· πρὸς δὲ τὸν Φίλιππον, ὅτι διημαρτήκασιν μὲν ὧν ἤλπισαν, οὐ μὴν ὑπὲρ ἐκείνου γε αὐτοῦ δοκοῦσι ἐξηπατησθαι· οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνέγραψεν ὁ Φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρέσβεων ἐποιήσατό τινα ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ Ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα καταστήσαντες ὥς Φίλιππος Φωκίας σώσει καὶ τὴν Θηβαίων ὕβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνησθεὶς ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν, φησὶ δὲ ὅτι δίκαιον ἦν τοῖς τὴν δυσχέρειαν πεποιηκότας ἐπεινους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς ἀπατήσαντας, φησὶ, τὸν δῆμον καὶ ἀνοίξαντας Φιλίππῳ Πύλας. ταῦτα δὲ εἰς τὸν Αἰσχίνην αἰνίττεται, προκατασκευάζομενος, ὥς φασι, τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλον αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

- Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, αἰεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρωποὺς ὁρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας αἰεὶ τὰ θεόντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνώμενον δ' οὐδὲν ὥς ἔπος εἰπεῖν τῶν θεόντων οὐδ' ὧν ἐνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει ὥσθ' ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχη Φίλιππον καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλευῆσαι χαλεπωτέροι εἶναι. αἷτιον δὲ τούτων, ὅτι πάντας, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξειςιν, οὐχὶ λόγοις δεόν, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέσταμεν,

καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέ-
 χθειαν ὀκνοῦντες, οἷα ποιεῖ δὲ, ὥς δεινὰ καὶ χαλεπὰ,
 4 καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα· ἐπειδ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι,
 ὥς μὲν ἂν εἰποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλον
 συνείητε, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε, ὥς δὲ κω-
 λύσκειτ' ἂν ἐκείνον πράττειν ταῦτα ἐφ' ὧν ἐστὶ νῦν,
 5 παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγ-
 καῖον, οἶμαι, καὶ ἰσως εἰκός· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε
 καὶ περὶ ᾧ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις ἔχει,
 ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. εἰ μὲν οὖν καὶ
 νῦν λέγειν δικαιοτέρα ὑμῖν ἔξαρκεῖ, ῥάδιον, καὶ πόνος
 οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ' ὅπως τὰ παρόντ'
 ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν καὶ μὴ προελθόντα ἐτι
 πορρωτέρω λήσει πάνθ' ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγε-
 θος θυνάμειος πρὸς ἣν οὐδ' ἀντάραι θυνησόμεθα, οὐχ
 ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τοῦ βουλεύεσθαι, ἀλ-
 λά καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασιν καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν
 τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν ῥάστων καὶ τῶν ἡδί-
 στων προαιρετέον.

6 Πρῶτον μὲν, εἴ τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρεῖ
 ὁρῶν ἡλικὸς ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ 67
 μηδένα οἶεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ' ἐφ'
 ὑμᾶς πάντα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι
 πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦ-
 σάι μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τάναντία ἐμοὶ παρέστηκε
 προσδοκᾶν καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον, ἵν'
 ἐάν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῇτε, ἂν
 δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσ-
 7 θῇσθε. ἐγὼ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογιζομαι, τί-
 νων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατ-
 ἔστη; Πυλῶν καὶ τῶν ἐν Φωκεύσι πραγμάτων. τί οὖν;
 πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ Θηβαίοις συμφέρει καὶ οὐχ ἃ

τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί δῆποτε; ὅτι πρὸς
 πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι
 τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐχὶ πρὸς εἰρήνην οὐδ'
 8 ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἶδε τοῦτο ὀρθῶς, ὅτι τῇ
 μὲν ἡμετέρα πόλει καὶ τοῖς ἡθροῖς τοῖς ἡμετέροις οὐδέν
 ἂν ἐνδείξαιτο τοιοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ πεισθέν-
 τες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἐνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλ-
 λήνων ἐκείνῳ προεῖσθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον
 ποιούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι
 φεύγοντες, καὶ πάνθ' ἃ προσήκει προορῶμενοι, ὁμοί-
 ως ἐναντιώσεσθε, ἂν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν,
 ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε. τοὺς δὲ Θηβαίους
 9 ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων τὰ
 λοιπὰ εἶσεν ὅπως βούλεται πράττειν ἑαυτὸν, καὶ οὐχ
 ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρα-
 τεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους 68
 καὶ τοὺς Ἀργεῖους ταῦτ' ὑπειληφώς εὖ ποιεῖ. ὃ καὶ
 μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 10 ναῖοι· κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι τῶν
 πάντων μηδεὶν ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλ-
 λήνων προέσθαι, μηδ' ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάρι-
 τος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας εὖνοίαν. καὶ
 ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπέληφε καὶ κατ'
 Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὥς ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ παρ-
 11 ὄντα ὀρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. εὖ-
 ρίσκει γὰρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προ-
 γόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων ὥστ'
 αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους
 τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκ' ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων
 πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν
 ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ παθεῖν ὅτιοῦν ὑπομείναν-
 τας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦθ' ἃ πάντες μὲν αἰ

γλίσχονται λέγειν, ἀξίως δ' οὐδείς εἰπεῖν δεδύνηται, διό-
 περ καὶ γὰρ παραλείψω δικαίως (ἔστι γὰρ μείζω τὰ κείνων
 ἔργα ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι), τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ
 Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ
 βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας. οἶδεν οὖν ἀμ-
 φοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ ὅτι συν-
 οῖσει κοινῇ τοῖς Ἑλλήσι σκεφομένους. ἡγεῖτ' οὖν, εἰ
 μὲν ὑμᾶς ἔλοιτο φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι,
 εἰ δ' ἐκείνοις προσθαίτο, συνεργοὺς ἔξαιεν τῆς αὐτοῦ
 πλεονεξίας. διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνδ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ
 νῦν αἰρεῖται. οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γε ὅρᾳ πλείους αὐτοῖς
 ἢ ὑμῖν οὖσας· οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τιν' ἀρχὴν εὗρη- 69
 κε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν·
 οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ'
 αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχευ.

13 Ἀλλὰ νῆ Δί', εἰποι τις ἂν ὥς πάντα ταῦτ' εἰδώς,
 οὐ πλεονεξίας ἔνεκεν οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ τότε ταῦτ'
 ἐπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρῳ τοὺς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς
 ἄξιον· ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ
 ἔνεστιν αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσηνίην Ἀκαδαιμο-
 νίους ἀφιέναι κελεύων πῶς ἂν Ὀρχομενὸν καὶ Κορῶ-
 νειαν τότε Θηβαίοις παραδούς τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ'
 εἶναι πεποιηκέναι σκήψαιτο;

14 Ἀλλ' ἐβιάσθη νῆ Δία (τοῦτο γάρ ἐστ' ὑπόλοιπον)
 καὶ παρὰ γνώμην, τῶν Θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θη-
 βαίων ὀπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεῖς, συνεχώρησε ταῦτα
 καλῶς. οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους
 αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσι περιμόντες τινὲς
 15 ὡς Ἐλάτειαν τειχιεῖ· ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλή-
 σει γε, ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀρ-
 γείοις ἐπὶ τοὺς Ἀκαδαιμονίους συμβάλλειν οὐ μέλλει,
 ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρήματ' ἀποστέλλει καὶ

- δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος. τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ, οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σώζει;
- 16 καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γάρ οὐκ αἰῶν ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὐτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἐπραξεν οὐτ' ἂν εἰ νῦν ἀπερίγνωστα Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖνα ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας. ἐκ πάντων δ', ἂν τις ὀρθῶς θεωρῇ, πάντα προεργατεύ-
- 17 ται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῷ νῦν γε δὴ συμβαίνει. λογίξεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπέληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ τοῦτο αὐτὸς ἄριστα σύννοιδεν αὐτῷ· οἷς γάρ οὓσιν ὑμετέροις ἔχει, τούτοις πάντα τᾶλλα ἀσφαλῶς κέκτῃται· εἰ γάρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν προείτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν
- 18 βεβαίως ἠγείτο. ἀμφοτέρω οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως ἂν αὐτὸν μισεῖν νομίζοι καὶ παρώξυνται, πείσεσθαι τι προσδοκῶν, ἂν καιρὸν
- 19 λάβῃτε, ἂν μὴ φθιάσῃ ποιήσας πρότερος. διὰ ταῦτ' ἐργήγορεν, ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πόλει θεραπεύει τινὰς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταῦτα βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτ' οὐδὲν προσφεςθαι. καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως ἐναργῇ παραδείγματ' ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργεῖους ἐμοίγ' εἶπεῖν συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἔστιν εἰρησθαι.
- 20 Πῶς γὰρ οἴεσθ', ἔφη, ὧς ἄνδρες Μεσσηνιοὶ, δυσχερὸς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἰ τίς τι λέγοι κατὰ Φίλιππον κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθιμοῦντα μὲν αὐτοῖς

ἡφίει, ἧς πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀν-
 επιοῦντο, Ποτίδαιαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποί-
 κους ἐκβάλλων, καὶ τὴν μὲν ἐχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀν- 71
 τὸς ἀνῆρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦ-
 σθαι; ἄρα προσδοκᾷ αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι, ἢ λέ-
 72 γοντος ἂν τινος πιστεῦσαι οἴεσθε; ἀλλ' ὁμῶς, ἔφην
 ἐγὼ, μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτριάν καρπωσάμενοι πο-
 λὺν τῆς αὐτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχροῶς ἐκπε-
 σόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδυσθέντες
 ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πο-
 73 λιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὐταὶ λίαν ὁμιλίας. τί
 δ' οἱ Θετταλοί; ἄρ' οἴεσθ', ἔφην, ὅτ' αὐτοῖς τοὺς τυ-
 ράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν
 ἐδίδου, προσδοκᾷ τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν
 ἐσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα
 τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι,
 οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστι·
 74 εἰδέναι. ὑμεῖς δ', ἔφην ἐγὼ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνού-
 μενον θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ πα-
 ρακεκρουμένον ἀπεύχεσθε, εἰ σωφρονεῖτε δὴ, ἰδεῖν.
 ἔστι τοίνυν νῆ Δί', ἔφην ἐγὼ, παντοδαπὰ εὐρημένα ταῖς
 πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρκαώματα
 75 καὶ τείχη καὶ τάφροι καὶ τᾶλλ' ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα
 μὲν ἔστιν ἅπαντα χειροποίητα, καὶ θαπάνης προσδεῖ-
 ται· ἐν δέ τι κοινὸν ἢ φύσις τῶν εὐφρονούντων ἐν αὐ-
 τῇ κέκεται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μὲν ἔστιν ἀγαθὸν καὶ
 σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυράν-
 νους. τί οὖν ἔστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε,
 ταύτης ἀντέχεσθε· ἂν ταύτην σώζητε, οὐδὲν μὴ δεινὸν
 76 πάθητε. τί ζητεῖτ'; ἔφην. ἐλευθερίαν. εἰτ' οὐχ ὁρά-
 τι Φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτη καὶ τὰς προσηγο- 72
 ρίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχ-

θρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐναντίος. οὐ φυλάξεσθ' ὅπως, ἔφην, μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῇναι δεσπότῃν εὖρητε;

- 26 Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θαυροβούντες ὥς ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβειων καὶ παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον, ὥς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχίσονται τῆς Φιλίππου φι-
27 λίας οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται. καὶ οὐ τοῦτ' ἔστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων τινὲς παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὁρῶσί τι πράξουσιν, ἀλλ' εἰ ὑμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν ὥς ἐπιβουλεύεσθε, ὥς περιστοιχίζεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιεῖν λήσεθ', ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, πάνθ' ὑπομείναντες· οὐτως ἢ παραντίχ' ἡδονὴ καὶ ῥαστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος.

- 28 Περί μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύσεσθε, ἂν σωφρονήτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

- Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπέισθητε ποιήσα-
29 σθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποτε ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτ' ἂν ὑμεῖς οἴδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυγχόντ' εἰρήνης Φιλίππον ᾤεσθε· ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς ὅτ' ἐγὼ γεγονυίας ἤδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑατέρης ἦκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὄρκους, αἰσθόμενος φανακίζο-
30 μένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἶων προέσθαι Πύλας οὐδὲ Φωκίας, λέγοντας ὥς

ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως δύστροπος καὶ δύσκολος
 εἰμί τις ἄνθρωπος, Φίλιππος δ', ἅπερ εὐξαισθ' ἄν
 ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει, καὶ Θεσπιάς μὲν καὶ Πλα-
 ταιᾶς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, Χερρό-
 νησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὐβοίαν δὲ καὶ
 τὸν Ὠρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα
 γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταυθὶ μνημονεύει·
 οἶδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικούν-
 31 τας μεμνήσθαι. καὶ τὸ πάντων αἰσχιστον, καὶ τοῖς ἐκ-
 γόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύ-
 την ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ὑπήχθητε. τί δὴ ταῦτα
 νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημι δεῖν τούτους; ἐγὼ νῆ τοὺς
 θεοὺς τάληθ' ἡ μετὰ παρρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ
 32 ἀποκρύψομαι, οὐχ ἵν' εἰς λουδορίαν ἐμπεσὼν ἐμαυτῷ
 μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσ-
 κρούσασιν ἐξ ἀρχῆς καινὴν παρὰσχῶ πρόφασιν τοῦ
 πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδ' ἵνα τὴν ἄλλως
 ἀδολεσχῶ. ἀλλ' οἶμαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν ἃ Φίλιππος
 33 πράττει μᾶλλον ἢ τὰ νυνί· τὸ γὰρ πρᾶγμ' ὁρῶ προβαί-
 νον, καὶ οὐχὶ βουλομένη μὲν ἂν εἰκάξειν ὁρθῶς, φο-
 βουμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ἦ τοῦτ' ἤδη. ὅταν οὖν μηκέθ'
 ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίννηται τῶν συμβαινόντων,
 μηδ' ἀκούηθ' ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστὶν ἐμοῦ μηδὲ τοῦ
 δεινός, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε καὶ εὖ εἰδῆτε, ὁργίλους
 34 καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἐσεσθαι νομίζω. φοβουμαι δὴ μὴ τῶν
 πρέσβειων σεσιωπηκότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίστασι δε- 74
 δωροδοκηκότες, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν
 διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν ὁργῇ περιπε-
 σεῖν συμβῇ· ὁρῶ γὰρ ὥς τὰ πολλὰ ἐνίοις οὐκ εἰς τοὺς
 αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν ὁργὴν
 35 ἀφιέντας. ἕως οὖν ἐτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πρά-
 γματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καί-

περ ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνησάμενοι βούλομαι τίς
 ὁ Φωκέας πείσας ὑμᾶς καὶ Πύλας προέσθαι, ὧν κατα-
 σταὶς ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς
 εἰς Πελοπόννησον κύριος γέρονε, καὶ πεποιήχ' ὑμῖν μὴ
 περὶ τῶν δικαίων μηδ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι
 τὴν βουλὴν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς
 τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον, ἐπει-
 36 δ' ἂν παρῇ, γέρονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρ-
 εκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα
 οὔτε γὰρ ναυσὶ δῆπου κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν
 ἂν ποτε σιόλῳ Φίλιππος, οὔτε περὶ βαδίζων ὑπὲρ τὰς
 Πύλας καὶ Φωκέας, ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν
 εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν
 ὁμοίῳ πολέμῳ δι' ὃν τότε τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν.
 37 ταῦτ' οὖν, ὥς μὲν ὑπομνησάμενοι, νῦν ἱκανῶς εἰρηται, ὥς
 δ' ἂν ἐξετασθῇ μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο, ὃ πάν-
 τες θεοί· οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἂν ἐγώ γε, οὐδ' εἰ δέ-
 καιὸς ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ
 τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

VII.

ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Οὗτος ὁ λόγος ἐπιγράφεται μὲν περὶ Ἀλοννήσου, τάχα δὲ ὅρ- 75
 θότερον ἐπιγραφεῖν "πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φίλιππον" πέ-
 πομφε γὰρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολὴν περὶ πολ-
 λῶν διαλεγόμενος, ὧν ἓν ἐστὶ καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἀλόννησον,
 ἣτις ἦν μὲν τῶν Ἀθηναίων ἀρχαῖον κτῆμα, κατὰ δὲ τοὺς Φι-
 λίππου καιροὺς ὑπὸ ληστῶν κατείχετο, οὗς ἐκβαλὼν ὁ Φίλιπ-
 πος ἀπαιτοῦσι μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν νῆσον οἷ' ἀποδίδωσιν

(ἑαυτοῦ γὰρ εἶναι φησιν), αἰτοῦσι δὲ ὑπισχνεῖται δώσειν. ὁ δὲ λόγος οὐ δοκεῖ μοι Δημοσθένους εἶναι. ὁμοιοὶ δὲ ἡ φράσις καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἁρμονία, πολὺ τὸν Δημοσθενικὸν πεφηνγνῖα τύπον, ἀνειμένη τε καὶ διαλελυμένη παρὰ τὴν ἰδέαν τούτου τοῦ ῥήτορος. καὶ μὴν καὶ τὸ ἐπὶ τέλει ῥηθὲν οὐ μικρὸν μαρτύριον τοῦ νόθου εἶναι τὸν λόγον, "εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν ταῖς κροτάφοις καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρυγαις καταπεπατημένον φορεῖτε." ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης εἶωθε παροησιᾷ χρῆσθαι. τοῦτο δὲ ὕβρις ἐστὶ καὶ λοιδορία μέτροι οὐκ ἔχονσα. εὐτέλειά τε αὐτῷ δεινὴ πρόσεστι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ εὐήθες τὸ νομίζειν ἐν τοῖς κροτάφοις ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον. ὑπώπτευσαν δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον ὡς οὐ τοῦ ῥήτορος. καὶ πεφωρόκασι γέ τινες ὄντα Ἠγησίππου καὶ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν λόγων (τοιαύτη γὰρ κέκληται) καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων· κατὰ Καλλίπ- 76 πον γὰρ τοῦ Παιανιεύς φησὶν ὁ τὸν λόγον γεγραφὼς κτενηροχένην γραφὴν παρανόμων, φαίνεται δὲ οὐχ ὁ Δημοσθένης, ἀλλ' ὁ Ἠγησίππος τὴν κατὰ τοῦ Καλλίππου γραφὴν ἐνατησάμενος. νῆ Δία, ἀλλ' ὁ λόγος συμβουλευεὶ περὶ τῆς Ἀλοννήσου τοῖς Ἀθηναίοις μὴ λαμβάνειν αὐτήν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν, καὶ διαφέρεται περὶ τῶν ὀνομάτων, ταῦτα δὲ Ἀσκληῖνης φησὶ τὸν Δημοσθένην συμβεβουλευκέναι τοῖς Ἀθηναίοις. εἰτα τί τοῦτο; δύναται γὰρ τὴν αὐτὴν πεποιηθῆαι συμβουλήν καὶ Δημοσθένης καὶ Ἠγησίππος, ἐπεὶ καὶ τὰ ἄλλα τῆς αὐτῆς ἦσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως καὶ τοῖς φιλιππίζουσι τῶν ῥητόρων ἀντέλεγον. καὶ μέμνηται καὶ ὁ Δημοσθένης τοῦ Ἠγησίππου ὡς καὶ πρεσβευσάντος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀντιταχθέντος τῷ Μακεδόνι. δῆλον οὖν ὅτι ὁ μὲν τοῦ Δημοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς Ἀλοννήσου ῥηθείς οὐ σώζεται, ἐκείνου δὲ οὐκ οὐτος τὸν εὐρεθέντα προσέθεσαν αὐτῷ, ἀσφαρῆς ἔχοντες τὸ περὶ Ἀλοννήσου λόγον εἰρησῆναι τῷ ῥήτορι, οὐκέτι δὲ ἐξετάζοντες εἰ ταῦτα ἐκὸς εἶναι τὸν ἐκείνου.

Ὁ ἄνθρωπος Ἀθηναῖος, οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι, ὅς Φίλιππος αἰτιάται, τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ὑμᾶς λέγοντας κωλύσονται συμβούλους ἡμᾶς γίνεσθαι ὑπὲρ

τῶν ὑμῖν συμφερόντων· δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ τὴν ἐπὶ τοῦ βήματος παρησίαν αἱ παρ' ἐκείνου πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ ἀνέλοιεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλομαι πρῶτον μὲν περὶ ὧν Φίλιππος ἐπέσταλκε, περὶ τούτων διεξιελθεῖν· ὕστερον δὲ, περὶ ὧν οἱ πρόσβεις λέγουσι, καὶ ἡμεῖς λέξομεν.

- 2 Φίλιππος γὰρ ἄρχεται μὲν περὶ Ἀλοννήσου λέγων ὥς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὐσαν, ὑμᾶς δὲ οὐ φησι δικαίως αὐτὸν ἀπαιτεῖν· οὐ γὰρ ὑμετέραν οὐσαν οὔτε λαβεῖν οὔτε νῦν ἔχειν. ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοιούτους λόγους, ὅτε πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβεύσαμεν, ὥς ληστὰς ἀφελόμενος ταύτην τὴν νῆσον κτήσαιοτο, καὶ προσήκειν αὐτὴν ἑαυτοῦ εἶναι. τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὥς οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐ χαλεπὸν ἔστιν αὐτοῦ ἀφελέσθαι. ἅπαντες γὰρ οἱ λησταὶ τοὺς ἀλλοτρίους τόπους καταλαμβάνοντες καὶ τούτους ἐχυροὺς ποιοῦμενοι εντευθεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιοῦσιν. ὁ δὲ τοὺς ληστὰς τιμωρησάμενος καὶ κρατήσας οὐκ ἂν δήπου εἰκότα λέγοι, εἰ φαίη, ἃ ἐκεῖνοι ἀδίκως καὶ ἀλλότρια εἶχον, ταῦθ' 4 ἑαυτοῦ γίνεσθαι. εἰ γὰρ ταῦτα συγχωρήσετε, τί κωλύει, καὶ εἰ τίνα τῆς Ἀττικῆς λησταὶ τόπον καταλάβοιεν ἢ Ἀθήνων ἢ Ἰμβρου ἢ Σκύρου, καὶ τινες τούτους τοὺς ληστὰς ἐκκόψαιεν, εὐθύς καὶ τὸν τόπον τοῦτον, οὗ ἦσαν οἱ λησταί, τὸν ὄντα ἡμέτερον, τῶν τιμωρησαμένων 5 τῶν τοὺς ληστὰς γίνεσθαι; Φίλιππος δ' οὐκ ἄγνοεῖ ταῦτ' οὐ δίκαια λέγων, ἀλλ' εἰ καὶ τις ἄλλος ἐπιστάμενος παρακρουσθῆναι ἂν ὑμᾶς οἶσται ὑπὸ τῶν τάνταῦθα διοικήσειν, ὥς ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος βούληται, καὶ πρὶν ὑπεσχημένων, καὶ νῦν δὲ πραττόντων. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε λαυθύνει αὐτὸν, ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν 7 ὀνομάτων, ὅποτέρῳ ἂν χρῆσθε ὑμεῖς, ἔξετε τὴν νῆσον, 8 ἂν τε λάβητε ἂν τ' ἀπολάβητε. τί οὖν αὐτῷ διαφέρει

μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον ἀποδοῦναι ὑμῖν, ἀλλὰ θωρεᾶν δεδωκέναι, τῷ ἀδίκῳ; οὐχ' ἵν' εὐεργέτημά τι καταλογίσῃται πρὸς ὑμᾶς (γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε τὸ εὐεργέτημα), ἀλλ' ἵν' ἐνδείξῃται ἅπασιν τοῖς Ἕλλησιν ὅτι Ἀθηναῖοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ Μακεδόνοιο λαμβάνοντες. τοῦτο δ' ὑμῖν οὐ ποιητέον ἐστίν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

7 Ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάσασθαι, οὐδὲν ἀλλ' ἢ χλευάζει ὑμᾶς, πρῶτον μὲν ἀξίων Ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὀρμώμενον περὶ τῶν νησῶν διαδικάζεσθαι, πότερ' ὑμετέρας ἢ ἐκείνου εἰσὶν· ὁπότε γὰρ ἡ μὲν δύναμις ἡ ὑμετέρα, ἡ ἐλευθερώσασα τοὺς Ἕλληνας, μὴ δύναται ὑμῖν τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία σώζειν, οἱ δὲ δικασταί, οἷς ἂν ἐπιτρέψῃτε. οἱ κύριοι τῆς ψήφου, οὗτοι ὑμῖν σώσουσιν, ἐὰν μὴ Φί-
8 λιππος αὐτοὺς πρήτῃ, πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦτα διαπράττησθε, τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ ἀπάντων ἀφεστήκατε, καὶ ἐπιδείκνυτε ἅπασιν ἀνθρώποις ὅτι οὐδὲ περὶ ἐνὸς αὐτῷ διαγωνιῖσθε, εἴγε περὶ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὗ φατὲ ἰσχύειν. μὴ διαγωνιῖσθε, ἀλλὰ διαδικάσεσθε;

9 Ἐτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους, ταῦτα δὲ κύρια εἶσεσθαι οὐκ ἐπειδὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ παρ' ὑμῖν κυρωθῇ, ὥσπερ ὁ νόμος κελεύει, ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς ἑαυτὸν ἐπανενεχθῇ, ἐφείσιμον τὴν παρ' ὑμῶν γενομένην γνώσιν ὡς ἑαυτὸν 79 ποιούμενος· βούλεται γὰρ ὑμῶν τοῦτο προλαβεῖν καὶ ὁμολογούμενον ἐν τοῖς συμβόλοις καταστήσαι, ὅτι τῶν περὶ Ποτιδαίαν γεγενημένων ἀδικημάτων οὐδὲν ἐγκαλεῖτε αὐτῷ ὡς ἀδικούμενοι, ἀλλὰ βεβαιοῦτε δικαίως
10 αὐτὴν ἐκείνον καὶ λαβεῖν καὶ κεκτῆσθαι. καίτοι Ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς

- πολέμου πρὸς Φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ὅρκων ὁμωμοσμένων, οὓς Φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν Ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφῆρθέησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα. ταῦτα δὴ βούλεται τὰδικήματα πανταχῶς παρ' ὑμῖν βεβαιώσασθαι, ὅτι οὐτ' ἐγκαλεῖτε αὐτῷ οὐδ' ἡγείσθε ἀδικεῖσθαι,
- 11 ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων οὐδὲν δέονται Μακεδόνες πρὸς Ἀθηναίους, ὁ παρεληλυθὼς ὑμῖν χρόνος τεκμήριον γενέσθω· οὔτε γὰρ Ἀμύντας ὁ πατήρ ὁ Φιλίππου οὐδ' οἱ ἄλλοι βασιλεῖς οὐδεπώποτε σύμβολα ἐποίησαντο
- 12 πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. καίτοι πλείους γε ἦσαν αἱ ἐπιμιξίαι τότε πρὸς ἀλλήλους ἢ νῦν εἰσίν· ἐφ' ἡμῖν γὰρ ἦν ἡ Μακεδονία καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερον, καὶ τοῖς ἐμπορίοις τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἡμεῖς τοῖς ἐκεῖ κἀκείνοι τοῖς παρ' ἡμῖν ἔχρωντο, καὶ ἐμπορικὰ δίκαια οὐκ ἦσαν, ὥσπερ νῦν, ἀκριβεῖς, αἱ κατὰ μῆνα, πωλοῦσαι μηδὲν δεῖσθαι συμβόλων τοὺς τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέχοντας.
- 13 ἀλλ' ὅμως οὐδενὸς τοιούτου ὄντος τότε οὐκ ἐλυσίτελει σύμβολα ποιησαμένους οὐτ' ἐκ Μακεδονίας πλεῖν Ἀθηναῖς δίκας ληγομένους, οὐδ' ἡμῖν εἰς Μακεδονίαν, ἀλλ' ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις ἐκείνοί τε τοῖς παρ' ἡμῖν τὰς δίκας ἐλάμβανον. μὴ οὖν ἄγνοεῖτε ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίνεταί εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μηδ' ἀμφισβητῆσαι εὐλόγως ὑμᾶς ἔτι Ποτιδαίας.
- 14 Περὶ δὲ τῶν ληστῶν δίκαιόν φησιν εἶναι κοινὴ φυλάττειν τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ κακουργοῦντας ὑμᾶς τε καὶ αὐτὸν, οὐδὲν ἄλλ' ἢ τοῦτ' ἀξιῶν, ὑφ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατασκαθῆναι, καὶ ὁμολογῆσαι ὑμᾶς ὡς ἄνευ Φιλίππου οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ φυλακὴν δυνατοὶ
- 15 ἔστε φυλάττειν, ἔτι δὲ καὶ δοθῆναι αὐτῷ ταύτην τὴν ἄδειαν, περιπλέοντι καὶ ὁρμιζομένῳ εἰς τὰς νήσους ἐπὶ προσφάσει τῇ τῶν ληστῶν φυλακῇ διαφθεῖρειν τοὺς νησιώτας καὶ ἀφιστάναι ὑμῶν, καὶ μὴ μόνον τοὺς φυγά-

- δας τοὺς παρ' ἑαυτοῦ εἰς Θάσον κεκομικέναι διὰ τῶν
 ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας νήσους οἰ-
 κειώσασθαι, συμπέμπων τοὺς συμπλευσομένους μετὰ
 τῶν στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων ὥς κοινωνήσοντας τῆς
 16 κατὰ θάλατταν φυλακῆς. καίτοι οὗ φασί τινες αὐτὸν
 προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης. ὁ δ' οὐδὲν δεόμενος τριή-
 ρεις κατασκευάζεται, καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖται, καὶ
 ἀποστόλους ἀποστέλλειν βούλεται καὶ δαπάνας οὐ μι-
 κρὰς δαπανᾶν εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους, ὧν
 οὐδὲν προτιμᾷ.
- 17 Ταῦτ' οὖν οἶεσθ' ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιπ-
 πον ἀξιώσασθαι ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ὑμῶν μὲν
 κατεφρόνει, οὓς δ' ἐνθάδε προήρηται φίλους κεκτῆ-
 σθαι, τούτοις διεπίστευεν; οἳ οὐκ αἰσχύνονται Φι-
 λίπῳ ζῶντες καὶ οὐ τῇ αὐτῶν πατρίδι, καὶ τὰς παρ'
 ἐκείνου δωρεὰς λαμβάνοντες οἴονται οἰκαδε λαμβά-
 νειν, τὰ οἶκοι πωλοῦντες.
- 18 Περὶ δὲ τῆς εἰρήνης, ἣν ἔδοσαν ἡμῖν οἱ πρόσβεις 81
 οἱ παρ' ἐκείνου πεμφθέντες ἐπαγορθώσασθαι, ὅτι
 ἐπηγορθωσάμεθα, ὃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολο-
 γεῖται δίκαιον εἶναι, ἑκατέρους ἔχειν τὰ ἑαυτῶν, ἀμφι-
 σβητεῖ μὴ δεδωκέναι μηδὲ τοὺς πρόσβεις ταῦτ' εἰρηκέ-
 ναι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἄλλ' ἢ πεπεισμένος ὑπὸ τούτων,
 οἷς χρῆται φίλοις, ὥς ὑμεῖς οὐ μνημονεύετε τὰ ἐν τῷ
 19 δῆμῳ εἰρημένα. μόνον δὲ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ὑμῖν εἶναι
 ἀμνημονῆσαι· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ πρό-
 σβεις οἱ παρ' ἐκείνου ἤκοντες ὑμῖν διελέγοντο καὶ τὸ
 ψηφίσμα ἐγράφη, ὥστ' οὐχ οἷόν τε εἶναι παραχρῆμα
 τῶν λόγων εἰρημένων καὶ ἐνθὺς τοῦ ψηφίσματος ἐπα-
 ναγιγνωσκομένου τὴν καταψευδομένην γνώμην τῶν
 πρόσβειων, ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι ὥστε τοῦτο μὲν
 οὐ κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐπέσταλκεν, ὥς ὑμεῖς

περὶ ὧν οὐκ ἤκούσατε, περὶ τούτων ἀποκρινάμενοι
 20 τὴν γνώμην ἀπεστείλατε. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις αὐτοὶ,
 ὧν κατεψεύδετο τὸ ψήφισμα, ὅτ' ἀπεκρίνεσθε αὐτοῖς
 ἀναγιννώσκοντες καὶ ἐπὶ ξένια αὐτοὺς ἐκαλεῖτε, οὐκ
 ἐτόλμησαν παρελθεῖν, οὐδ' εἰπεῖν ὅτι "καταψεύδεσθε
 ἡμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φατὲ ἡμᾶς εἰρηκέναι
 ἃ οὐκ εἰρήκαμεν," ἀλλὰ σιωπῇ ἀπιόντες ὥχοντο. βού-
 λομαι δ' ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (καὶ γὰρ ἡνδοκί-
 μησεν ὁ Πύθων παρ' ὑμῖν ἐν τῇ δημογορίᾳ, ὁ τότε
 πρεσβεύων) αὐτοὺς τοὺς λόγους, οὓς ἔλεγεν, ὑπομνή-
 21σαι· οἶδα γὰρ ὅτι μέμνησθε. παραπλήσιοι δ' ἦσαν οἷς
 καὶ νῦν ἐπέσταλκε Φίλιππος· ἐγκαλῶν γὰρ ἡμῖν τοῖς
 διαβάλλουσι τὸν Φίλιππον, καὶ ὑμῖν ἐμέμφετο ὅτι ὠρ-
 μηκότες αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς καὶ προηρημένον μά- 82
 λιστα τῶν Ἑλλήνων φίλους κεκτηῖσθαι αὐτοὶ κωλύετε,
 ἀποδεχόμενοι τῶν συκοφαντούντων καὶ χρήματα ἐκεί-
 νων αἰτούντων καὶ διαβαλλόντων· τοὺς γὰρ τοιούτους
 λόγους, ὅταν ἀπαγγελλόντων ἀκούῃ, ὅτι κακῶς ἤκουεν,
 ὑμεῖς δ' ἀπεδέχεσθε, μεταβάλλειν αὐτοῦ τὴν γνώμην,
 ὅταν ἀπιστος φαίνεται τούτοις ὧν προήρηται εὐεργέ-
 22της εἶναι. ἐκέλευεν οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ τῇ
 μὲν εἰρήνῃ μὴ ἐπιτιμᾶν· οὐ γὰρ ἄξιον εἶναι εἰρήνην
 λύειν· εἰ δέ τι μὴ καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ, τοῦτ'
 ἐπανορθώσασθαι, ὥς ἅπαντα Φίλιππον ποιήσονται
 ὅς' ἂν ὑμεῖς ψηφίσῃσθε. ἂν δὲ διαβάλλωσι μὲν, αὐτοὶ
 δὲ μηδὲν γράφωσι δι' οὗ ἢ μὲν εἰρήνη ἔσται, παύσεται
 δ' ἀπιστούμενος ὁ Φίλιππος, μὴ προσέχειν τὸν νοῦν
 23 τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις. καὶ τούτους τοὺς λόγους
 ὑμεῖς ἀκούοντες ἀπεδέχεσθε, καὶ δίκαια ἔφατε τὸν
 Πύθωνα λέγειν. καὶ ἦν δίκαια. ἔλεγε δὲ τούτους τοὺς
 λόγους οὐχ ὅπως λυθείη ἐκ τῆς εἰρήνης, ἃ ἦν ἐκείνῳ
 συμφέροντα καὶ ὧν πολλὰ χρήματα ἀνηλώκει ὥστε γε-

- νέσθαι, ἀλλ' ὑπο τῶν ἐνθάδε διδασκάλων προδεδι-
 दाγμένος, οἷ οὐκ ὦντο εἶναι τὸν γράψοντα ἐναντία
 τῷ Φιλοκράτους ψηφίσματι, τῷ ἀπολλύντι Ἀμφίπολιν.
 24 ἐγὼ δὲ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παράνομον μὲν οὐδὲν
 ἐτόλμησα γράψαι, τῷ δὲ Φιλοκράτους ψηφίσματι οὐκ
 ἦν παράνομον τάναντία γράφειν, ὥς ἐγὼ ἐπιδείξω· τὸ
 γὰρ ψήφισμα τὸ Φιλοκράτους, καθ' ὃ ὑμεῖς ἀπώλλυτε
 Ἀμφίπολιν, ἐναντίον ἦν τοῖς προτέροις ψηφίσμασι,
 25 καθ' ἃ ὑμεῖς ἐκτήσασθε ταύτην τὴν χώραν. τοῦτο μὲν 83
 οὖν παράνομον ἦν τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ Φιλοκράτους,
 καὶ οὐχ οἷόν τ' ἦν τὸν τὰ ἔννομα γράψοντα ταῦτά τῷ
 παρανόμῳ ψηφίσματι γράφειν. ἐκείνοις δὲ τοῖς προ-
 τέροις ψηφίσμασι, τοῖς οὖσιν ἐννόμοις καὶ σώζουσι
 τὴν ὑμετέραν χώραν, ταῦτά γράφων ἔννομά τ' ἔγρα-
 φον καὶ ἐξήλεγχον τὸν Φίλιππον, ὅτι ἐξηπάτα ὑμᾶς
 καὶ οὐκ ἐπανορθώσασθαι ἐβούλετο τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ
 26 τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας ἀπίστους καταστῆσαι. καὶ
 ὅτι μὲν θοὺς τὴν ἐπανορθώσιν νῦν ἔξαρκος ἐστὶν ἅπαν-
 τες ἴσate. φησὶ δ' Ἀμφίπολιν ἑαυτοῦ εἶναι· ὑμᾶς γὰρ
 ψηφίσασθαι ἐκείνου εἶναι, ὅτ' ἐψηφίσασθε ἔχειν αὐτὸν
 ἃ εἶχει. ὑμεῖς δὲ τὸ μὲν ψήφισμα τοῦτ' ἐψηφίσασθε,
 οὐ μὲντοι γ' ἐκείνου εἶναι Ἀμφίπολιν· ἐστὶ γὰρ ἔχειν
 καὶ τὰλλότρια, καὶ οὐχ ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ αὐτῶν
 ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τὰλλότρια κέκτηνται· ὥστε
 27 τοῦτό γε τὸ σοφὸν αὐτοῦ ἡλίθιον ἐστίν. καὶ τοῦ μὲν
 Φιλοκράτους ψηφίσματος μέμνηται, τῆς δ' ἐπιστολῆς,
 ἣν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμψεν ὅτ' Ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἐπι-
 λέλησται, ἐν ᾗ ὡμολόγει τὴν Ἀμφίπολιν ὑμετέραν εἶ-
 ναι· ἔφη γὰρ ἐκπολιορκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν ὥς οὐσαν
 28 ὑμετέραν καὶ οὐ τῶν ἐχόντων. κἀκεῖνοι μὲν, ὥς ἔοικεν,
 οἱ πρότερον ἐν Ἀμφιπόλει οἰκοῦντες πρὶν Φίλιππον
 λαβεῖν, τὴν Ἀθηναίων χώραν εἶχον, ἐπειδὴ δὲ Φίλιπ-

προς αὐτὴν εἴληφεν, οὐ τὴν Ἀθηναίων χώραν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχει, οὐδ' Ὀλυνθόν γε, οὐδ' Ἀπολλωνίαν οὐδὲ Πυλλήνην ἀλλοτρίας, ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ χώρας
 29 κέκτηται. ἄρ' ὑμῖν δοκεῖ πεφυλαγμένως ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς ἐπιστέλλειν, ὅπως ἂν φαίνεται καὶ λέγων καὶ πράττων ἅπαρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαια 84 εἶναι, ἀλλ' οὐ σφόδρα καταπεφρονηκέναι, ὅς τὴν χώραν, ἣν οἱ Ἕλληνες καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἐψηφίσαντο καὶ ὁμολογήκασιν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν ἑαυτοῦ καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι;

30 Περὶ δὲ τοῦ ἐτέρου ἐπανορθώματος, ὃ ὑμεῖς ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπανορθοῦσθε, τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ὅσοι μὴ κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους εἶναι, καὶ ἂν τις ἐπ' αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν
 31 τοὺς κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης, ἡγούμενοι καὶ δίκαιον τοῦτο καὶ φιλάνθρωπον, μὴ μόνον ἡμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους καὶ Φιλίππου καὶ τοὺς συμμαχούς τοὺς ἐκείνου ἄγειν τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ μήθ' ἡμετέρους ὄντας μήτε Φιλίππου συμμαχούς ἐν μέσῳ κείσθαι καὶ ὑπὸ τῶν κρείττωνων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ τούτοις διὰ τὴν ὑμετέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν, καὶ τῷ ὄντι εἰρήνην ἄγειν ἡμᾶς καταθεμένους τὰ
 32 ὅπλα, τοῦτο δὲ τὸ ἐπανόρθωμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὡς ἀκούετε, δίκαιόν τ' εἶναι καὶ δέχεσθαι, Φερσίων μὲν ἀφήρηται τὴν πόλιν καὶ φρουρὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν, ἵνα δὴ αὐτόνομοι ᾖσιν, ἐπὶ δ' Ἀμβρακίῳ στρατεύεται, τὰς δ' ἐν Κασσωπία τρεῖς πόλεις, Πανδοσίαν καὶ Βούχετα καὶ Ἐλάτειαν, Ἡλείων ἀποικίας, κατακαύσας τὴν χώραν καὶ εἰς τὰς πόλεις βιασάμενος παρέδωκεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ δουλεύειν. σφόδρα γε βούλεται τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους, ὥς δηλοῖ τὰ ἔργα.

- 33 Περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων ὧν ὑμῖν διατελεῖ ὑπὸ
 σχνούμενος ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων, καταψεύ-
 δεσθαί με φησιν αὐτοῦ διαβάλλοντα πρὸς τοὺς Ἑλλη- 85
 νας· οὐδὲν γὰρ ὑμῖν πώποτε φησιν ὑπεσχῆσθαι. οὐ-
 τως ἀναιδής ἐστίν ὁ ἐν ἐπιστολῇ γεγραφώς, ἡ ἐστὶ νῦν ἐν
 τῷ βουλευτηρίῳ, ὅτ' ἐπιστομίζειν ἡμᾶς ἔφη τοὺς αὐτῷ
 ἀντιλέγοντας, ἐὰν ἡ εἰρήνη γένηται, τοσαῦτα ὑμᾶς
 ἀγαθὰ ποιήσιν, ἃ γράφειν ἂν ἤδη, εἰ ἦδει τὴν εἰρή-
 νην ἔσομένην, δηλον ὡς προκεχειρισμένων καὶ ἐτοι-
 μων ὄντων τῶν ἀγαθῶν, ἃ ἐμέλλομεν πείσεσθαι τῆς
 34 εἰρήνης γενομένης. γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἃ μὲν
 ἡμεῖς ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι, ἐκποδὼν ἐστὶ, φθου-
 ρὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοσαύτη γέγονεν ὅσην ὑμεῖς ἴσθε.
 ὑμῖν δ' ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐὰν τοῖς μὲν
 ἑαυτοῦ φίλοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγουσι πιστεύητε, ἡμᾶς
 δὲ τοὺς διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς τιμωρήσῃθε,
 35 ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσῃ. τὰ μέντοι εὐεργετήματα
 τοιαῦτα ἐστίαι· οὔτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει (αὐ-
 τοῦ γὰρ φησιν εἶναι), οὔτ' ἐν τῇ οἰκουμένη αἱ θωρεαὶ
 ἐσονται, ἵνα μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλ'
 ἄλλη τις χώρα καὶ ἄλλος, ὡς εἴκοις, τόπος φανήσεται,
 οὗ ὑμῖν αἱ θωρεαὶ δοθήσονται.
- 36 Περὶ δ' ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἴληφε χωρίων, ὑμῶν
 ἐχόντων, παρασπονδῶν καὶ λύων τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ
 οὐκ ἔχει ὅ τι εἶπῃ, ἀλλ' ἀδικῶν φανερώς ἐξελέγχεται,
 ἐπιτρέπειν φησὶ περὶ τούτων ἔτοιμος εἶναι ἴσθαι καὶ κοι-
 νῷ δικαστηρίῳ, περὶ ὧν μόνων οὐδὲν δεῖ ἐπιτροπῆς,
 ἀλλ' ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐστὶν ὁ κρίνων. ἅπαντες γὰρ
 37 ἴσμεν τίνι μηνὶ καὶ τίνι ἡμέρᾳ ἡ εἰρήνη ἐγένετο. ὥσπερ
 δὲ ταῦτα ἴσμεν, καὶ κεῖνα ἴσμεν, τίνι μηνὶ καὶ τίνι ἡμέ-
 ρᾳ Σέρρειον τεῖχος καὶ Ἐργίσκη καὶ Ἰερὸν ὄρος ἔαλα.
 οὐ δὲ ἀφανῆ ἐστὶ τὰ οὕτω πραχθέντα, οὐδὲ κρίσεως 86

δεόμενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα πότερος πρότερος μὴν ἔστιν, ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη ἐγένετο ἢ ἐν ᾧ τὰ χωρία ἔαλω.

- 38 Φησὶ δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἡμῶν, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ ἔάλωσαν, ἀποδεδωκέναι· ὃς τὸν μὲν Καρύστιον, τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ ὑμεῖς τρεῖς πρεσβείας ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες, τοῦτον τὸν ἄνδρα ἐκεῖνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρίσασθαι, ὥστ' ἀπέκτεινε καὶ οὐδ' ἀναίρεσιν ἔδωκεν, ἵνα ταφῇ.

- 39 Περὶ δὲ Χερρονήσου ἃ τ' ἐπιστέλλει πρὸς ὑμᾶς ἄξιόν ἐστιν ἐξετάσαι, ἔτι δὲ καὶ ἃ πράττει, καὶ ταῦτ' εἰδέναι. τὸν μὲν γὰρ τόπον ἅπαντα τὸν ἔξω Ἀγορᾶς ὡς ἑαυτοῦ ὄντα καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα δέδωκε καρποῦσθαι Ἀπολλωνίδῃ τῷ Καρδιανῷ. καίτοι Χερρονήσου οἱ ὄροι εἰσὶν, οὐκ Ἀγορὰ, ἀλλὰ βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὀρίου, ὃς ἔστι μεταξὺ Πτελεοῦ καὶ Λευκῆς
40 ἀκτῆς, ἣ ἡ διωρυχὴ ἐμελλε Χερρονήσου ἔσεσθαι, ὥς γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ ὀρίου δηλοῖ. ἔστι δὲ τουτί·

Τόνδε καθιδρύσαντο θεῶ περικαλλέα βωμόν
Λευκῆς καὶ Πτελεοῦ μέσσον ὄρον θέμενοι
ἐνναέται χώρης σημῆϊον· ἀμμορίης δὲ
αὐτὸς ἀναξ μακάρων ἔστι μέσος Κρονίδης.

- 41 ταύτην μέντοι τὴν χώραν τοσαύτην οὖσαν ὅσην οἱ πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὥς ἑαυτοῦ οὖσαν τὴν μὲν αὐτὸς καρποῦται, τὴν δ' ἄλλοις δωρεὰν δέδωκε καὶ ἅπαντα τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα ὑφ' αὐτῷ ποιεῖται. καὶ οὐ μόνον τὴν ἔξω Ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται, ἀλλὰ καὶ πρὸς Καρδιανούς, οἱ οἰκοῦσιν εἰσὼ Ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὥς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι, πρὸς Καρδιανούς τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, εἴ
42 τι πρὸς αὐτοὺς διαφέρεσθε. διαφέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς,

- σκέψασθε εἰ περὶ μικροῦ. ἑαυτῶν φασὶ τὴν χώραν οὖσαν οἰκεῖν καὶ οὐχ ὑμετέραν, καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι ἐγκτήματα ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ, τὰ δὲ ἑαυτῶν κτήμαθ' ὡς ἐν οἰκίᾳ, καὶ ταυτὸ ὑμέτερον πολίτην γράψαι ἐν ψηφίσματι, Κάλλιππον Παιανιέα. καὶ τοῦτό γ' ἀληθὲς λέγουσιν· ἔγραψε γάρ, καὶ ἐμοῦ γ' αὐτὸν γραψαμένου παρανόμων γραφὴν ὑμεῖς ἀπεψηφίσασθε· τοιγάρτοι ἀμφισβητήσιμον ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν. ὁπότε δὲ περὶ τούτου τολμήσετε πρὸς Καρδιανούς διαδικάζεσθαι, εἰδ' ὑμέτερα ἐστὶν εἰτ' ἐκείνων ἡ χώρα, διὰ τὸ οὐ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Χερρονησίτας τὸ αὐτὸ δίκαιον
- 41 ἔσται; καὶ οὕτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται ὥστε φησὶν, ἂν μὴ θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ Καρδιανοί, αὐτὸς ἀναγκάσειν, ὡς ὑμῶν γ' οὐκ ἂν δυναμένων οὐδὲν ἀναγκάσαι Καρδιανούς ὑμῖν ποιῆσαι· ἐπειδὴ δ' ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτὸς φησὶ τοῦτ' ἀναγκάσειν αὐτοὺς ποιῆσαι. ἄρ' οὐ μεγάλα φαίνεται ὑμᾶς εὐεργετῶν; καὶ
- 45 ταύτην τὴν ἐπιστολὴν τινες εὐ ἔφασαν γεγράφθαι, οἱ πολὺν ἂν δικαιότερον ὑφ' ὑμῶν ἢ Φίλιππος μισοῖντο. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἑαυτοῦ κτώμενος δοῦσαν καὶ μεγάλ' ἀγαθὰ ἔπαινα καθ' ὑμῶν πράττει· ὅσοι δ' Ἀθηναῖοι ὄντες μὴ τῇ πατρίδι, ἀλλὰ Φιλίππῳ εὐνοίαν ἐνδείκνυνται, προσήκει αὐτοὺς ὑφ' ὑμῶν κακοὺς κακῶς ἀπολλύναι, εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις 88 καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρυγαις καταπεπατημένον φορεῖτε.
- 46 Ὑπόλοιπόν μοι ἐστὶν ἔτι πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν τὴν εὐ ἔχουσαν καὶ τοὺς λόγους τῶν πρέσβειων γράψαι τὴν ἀπόκρισιν, ἣν ἡγοῦμαι δικαίαν τ' εἶναι καὶ συμφέρουσαν ὑμῖν.

VIII.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩΙ.

Τ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ.

Ὁ λόγος οὗτος ὑπὲρ Διοπαίδους εἴρηται καὶ ὦν ἐκεῖνος παρὰ Ἀθηναίοις κατηγορητο. ἦν μὲν γὰρ Χερρόνησος ἡ πρὸς Θράκην τῶν Ἀθηναίων κτῆμα ἀρχαῖον, εἰς δὲ ταύτην ἀπέστειλαν κατὰ τοὺς Φιλίππου καιροὺς κληρούχους ἑαυτῶν. ἔθος δὲ ἦν τοῦτο παλαιὸν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν καὶ ἀκτήμονες οἶκοι, τοὺτους πέμπειν ἐποίκους εἰς τὰς ἕξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν· καὶ ἐλάμβανον πεμπόμενοι ὅπλα τε ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ ἐφόδιον. καὶ νῦν τοίνυν τοῦτο γέγονε, καὶ πεπομφασιν ἐποίκους εἰς τὴν Χερρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες Διοπαίδην. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Χερρονησίται τοὺς ἐπελθόντας ἐδέξαντο καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς καὶ οἰκιῶν καὶ γῆς, Καρδιανοὶ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, λέγοντες ἰδίαν χώραν οἰκεῖν καὶ οὐκ Ἀθηναίων. ἐντεῦθεν οὖν Διοπαίδης ἐπολέμει Καρδιανοῖς. οἱ δὲ παρὰ Φιλίππον καταφεύγουσι, καὶ ὃς ἐπιστέλλει τοῖς Ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι Καρδιανούς, ὡς αὐτῷ προσήκοντας, ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς αὐτούς, εἴ τι φασιν ἡδίκησθαι. ὡς δὲ οὐκ ἤκουον τούτων οἱ Ἀθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς Καρδιανοῖς ἐπεμψεν. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας ὁ Διοπαίδης, τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν μεσόγειαν τὴν ἄνω Θράκην πολεμοῦντος πρὸς τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα, τὴν παράλιον Θράκην ὑπήκουον οὖσαν τοῦ Μακεδόνης κατέδραμε καὶ ἐπόρθησε καὶ ἔφθη, πρὶν Φιλίππον ἐπανελθεῖν, ἀναχωρήσας εἰς τὴν Χερρόνησον καὶ ἐν ἀσφαλεῖ γενόμενος. διόπερ ὁ Φίλιππος οὐ δυνηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι πέποιθεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ καὶ λέγων αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν εἰρήνην ἔντικρυς. καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητορῶν κατατρέχουσι τοῦ Διοπαίδους, καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν. πρὸς οὗς ὁ Δημοσθένης ἐναντιούμενος διχῇ ὑπὲρ τοῦ Διοπαίδους ἵσταται. οὔτε γὰρ ἀδικά φησιν αὐτὸν πεποιηκέναι (Φιλίππου γὰρ πολὺ πρότερον παραβάντος τὴν

εἰρήνην καὶ ἀδικούντος τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τοῦτον ἔργα πολέμου διαπραττέσθαι) οὔτε συμφέρειν λέγει τοῖς Ἀθηναίοις κολάσαι τὸν στρατηγὸν καὶ διαλύσαι τὴν ὑπ' ἐκεῖνω δύναμιν, ἥτις νῦν ἀπακρούεται Χερρουνήσου Φίλιππου. τὸ δὲ ὅλον ἐπὶ πόλεμον παρακαλεῖ, καὶ τοῦ Φιλίππου πολλὴν ποιεῖται κατηγορίαν ὡς ἀδίκου καὶ παρασπόνδου καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλευόντος.

Πρὸς τὸν ἑαυτοῦ

Ἔδει μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς λέγοντας ⁹⁰ ἅπαντας ἐν ὑμῖν μῆτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα μῆτε πρὸς χάριν, ἀλλ' ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο, τοῦτ' ἀποφαίνεσθαι, ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων· ἐπειδὴ δ' ἐνιοὶ τὰ μὲν φιλονεικία, τὰ δ' ἡτινιδίηποτ' αἰτία προάγονται λέγειν, ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πολλοὺς δεῖ πάντα τὰλλ' ἀφέντας, ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. ² ἢ μὲν οὖν σπουδὴ περὶ τῶν ἐν Χερρουνήσῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρατείας, ἣν ἐνδέκατον μῆνα τουτοῦ Φίλιππος ἐν Θράκῃ ποιεῖται· τῶν δὲ λόγων οἱ πλείστοι περὶ ὧν Διοπείδης πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν εἰσρηταί. ἐγὼ δ' ὅσα μὲν τις αἰτιάται τινα τούτων, οὔς κατὰ τοὺς νόμους ἐφ' ὑμῖν ἐστίν, ὅταν βαύλησθε, κολάζειν, κἄν ἤδη δοκῇ καὶ ἐπισχοῦσι περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγγωρεῖν ἡγοῦμαι. καὶ οὐ πάννυ δεῖ περὶ τούτων οὔτ' ἐμὲ ³ οὔτ' ἄλλον οὐδένα ἰσχυρίζεσθαι· ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει Φίλιππος καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ Ἑλλησποντον ὧν πειράται προλαβεῖν, καὶ ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκέθ' ἔξομεν σῶσαι, περὶ τούτων δ' οἶμαι τὴν ταχίστην συμφέρειν καὶ βεβουλευῆσθαι καὶ παρσκευά- ⁹¹ σθαι, καὶ μὴ τοῖς περὶ τῶν ἄλλων θορυβοῖς καὶ ταῖς κατηγορίαις ἀπὸ τούτων ἀποδρᾶναι.

4 Πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰσθότων λέγεσθαι παρ'
 ὑμῖν, οὐδενὸς ἦττον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τεθαύμακα
 ὃ καὶ πρώην τινὸς ἤκουσα εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, ὡς
 ἄρα δεῖ τὸν συμβουλευόντα ἢ πολεμεῖν ἀπλῶς ἢ τὴν
 5 εἰρήνην ἄγειν συμβουλευεῖν. ἔστι δὲ, εἰ μὲν ἡσυχίαν
 Φίλιππος ἄγει καὶ μήτε τῶν ἡμετέρων ἔχει παρὰ τὴν
 εἰρήνην μηδὲν μήτε συσκευάζεται πάντας ἀνθρώπους
 ἐφ' ἡμᾶς, οὐκέτι δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰρήνην ἀκ-
 τέον, καὶ τὰ γε ἀφ' ὑμῶν ἔτοιμα ὑπάρχονθ' ὁρῶ· εἰ
 δ' ἂ μὲν ὠμόσαμεν καὶ ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησά-
 6 μεθα, ἔστιν ἰδεῖν καὶ γεγραμμένα κεῖται, φαίνεται δ'
 ἀπ' ἀρχῆς ὁ Φίλιππος, πρὶν Διοπείδην ἐκπλεῦσαι καὶ
 τοὺς κληρούχους οὕς νῦν αἰτιῶνται πεποικέναι πόλε-
 μον, πολλὰ μὲν τῶν ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφώς, ὑπὲρ
 ὧν ψηφίσμαθ' ὑμέτερα ἐγκαλοῦντα κύρια ταυτὶ, πάν-
 τα δὲ τὸν χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ
 βαρβάρων λαμβάνων καὶ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζόμενος, τί
 7 τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ; οὐ
 γὰρ ἀρεσίς ἐστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὑπολεί-
 πεται τὸ δικαιοτάτον καὶ ἀναγκαιοτάτον τῶν ἔργων, ὃ
 ὑπερβαίνουνσιν ἐκόντες οὗτοι. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀμύ-
 νεσθαι τὸν πρότερον πολεμοῦνθ' ἡμῖν. πλὴν εἰ τοῦτο
 λέγουσι νῆ Δί', ὡς, ἂν ἀπέχῃται τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ
 Πειραιῶς ὁ Φίλιππος, οὐτ' ἀδικεῖ τὴν πόλιν οὔτε ποιεῖ
 8 πόλεμον. εἰ δ' ἐκ τούτων τὰ δίκαια τίθενται καὶ τὴν
 εἰρήνην ταύτῃ ὁρίζονται, ὅτι μὲν δῆπουθεν οὐθ' ὅσια 92
 οὐτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν οὐθ' ὑμῖν ἀσφαλῆ, δηλὸν ἐστίν
 ἅπασιν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐναντία συμβαίνει ταῖς κατηγο-
 ρίαις ἃς Διοπείδους κατηγοροῦσι καὶ αὐτὰ ταῦτα λέ-
 γειν αὐτούς. τί γὰρ δῆποτε τῷ μὲν Φιλίππῳ πάντα
 τὰλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, ἂν τῆς Ἀττικῆς ἀπέ-
 χῃται, τῷ Διοπείδῃ δ' οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς Θοράξι ἐξέ-

- 9 σται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φησομεν; ἀλλὰ νῆ Δία
 ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται, δεινὰ ποιοῦσι δ' οἱ ξένοι πε-
 ρικόπτοντες τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ Διοπίθης ἀδικεῖ
 κατὰ γὰρ τα πλοῖα, καὶ δεῖ μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ. ἔστω,
 γιγνέσθω ταῦτα, οὐδὲν ἀντιλέγω. οἶμαι μέντοι δεῖν,
 εἴπερ ὥς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλευ-
 10 ουσιν, ὥσπερ τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν κα-
 ταλῦσαι ζητοῦσι τὸν ἐφεισθηκότα καὶ πορίζοντα χρή-
 ματα ταύτῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν, οὕτω τὴν Φιλίππου
 δύναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἂν ὑμεῖς ταῦτα πει-
 σθῇτε. εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖτε ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν ἢ
 καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον δι' οὗ τὰ
 11 παρελθόντα πράγματα ἅπαντ' ἀπολώλεκεν. ἴστε γὰρ
 δήπου τοῦθ', ὅτι οὐδενὶ τῶν πάντων πλέον κεκράτηκε
 Φίλιππος ἢ τῷ πρότερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίγνε-
 σθαι. ὁ μὲν γὰρ ἔχων δύναμιν συνεσθηκυῖαν αἰεὶ περὶ
 αὐτὸν, καὶ προειδὼς ἃ βούλεται πράττειν, ἐξαίφνης ἐφ'
 οὓς ἂν αὐτῷ δοῖται ἀρεστὴν· ἡμεῖς δ' ἐπειδὴν πυθώ-
 μεθ' αὖτε γιγνόμενον, τῆνικαῦτα θορυβοῦμεθα καὶ πα-
 12 ρασκευαζόμεθα. εἰτ', οἶμαι, συμβαίνει τῷ μὲν ἐφ' ἃ
 ἂν ἔλθῃ, ταῦτ' ἔχειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν, ἡμῖν δ'
 ὑστερίζειν, καὶ ὅσα ἂν διαπανήσωμεν, ἅπαντα μάτην 93
 ἀνελωκέναι, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν καὶ τὸ βούλεσθαι
 κωλύειν ἐνδεδεῖσθαι, ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων αἰ-
 σχύνειν προσοφλισκάνειν.
- 13 Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ
 νῦν τὰλλα μὲν ἐστὶ λόγοι ταῦτα καὶ προσφάσεις, πράτ-
 τεται δὲ τοῦτο καὶ κατασκευάζεται, ὅπως ὑμῶν μὲν
 οἴκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυ-
 νάμεως, μετὰ πλείστης ἡσυχίας ἅπανθ' ὅσα βούλεται
 Φίλιππος διοικήσεται. θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν πρῶ-
 14 τον, ὃ γίγνεται. νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκείνος ἔχων

- ἐν Θράκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλήν, ὥς
 φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας.
 εἰάν οὖν περιμέντας τοὺς ἐτησίας ἐπὶ Βυζάντιον ἔλθων
 πολιορκῇ, πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν
 ἐπὶ τῆς ἀνοίας τῆς αὐτῆς ὥσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρα-
 15 καλέσειν ὑμᾶς οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; ἐγὼ μὲν
 οὐκ οἶμαι, ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ἡμῖν,
 καὶ τοὺτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον ἢ κείνῳ παραδῶ-
 σαι τὴν πόλιν, ἂν περ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτούς. οὐκ-
 οὔν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι.
 ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἐτοίμου βοηθείας, οὐδὲν
 16 αὐτοὺς ἀπολωλέναι κωλύσει. νῆ Δία, κακοδαιμονοῦσι
 γὰρ ἄνθρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοία. πάνν γε,
 ἀλλ' ὅμως αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γὰρ τῇ πόλει.
 καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνῳ γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὥς ἐπὶ Χερ-
 ρόνησον οὐκ ἤξει· ἀλλ' εἰγ' ἐκ τῆς ἐπιστολῆς δεῖ σκο-
 πεῖν ἧς ἐπεμψε πρὸς ὑμᾶς, ἀμνησθαι φησι τοὺς ἐν
 17 Χερρουνήσῳ. ἂν μὲν τοίνυν ἡ τὸ συνεστηκὸς τοῦτο
 στρατεύμα, καὶ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δυνήσεται καὶ τῶν 94
 ἐκείνου τι κακῶς ποιῆσαι· εἰ δ' ἅπαξ διαλυθήσεται, τί
 ποιήσομεν, ἂν ἐπὶ Χερρόνησον ἴη; κρινοῦμεν Διοπεί-
 θην νῆ Δία, καὶ τί τὰ πράγματ' ἔσται βελτίω; ἀλλ'
 ἐνθένδε ἂν βοηθήσασιν αὐτῷ. ἂν δ' ὑπὸ τῶν πνευ-
 μάτων μὴ δυνώμεθα; ἀλλὰ μὰ Δί' οὐκ ἤξει. καὶ τίς
 18 ἐγγυητής ἐστι τούτου; ἄρ' ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθε, ὧ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἐπιούσαν ὥραν τοῦ ἔτους, εἰς ἣν
 ἐξημόν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ἑλλησποντον ὑμῶν ποι-
 ῆσαι καὶ παραδοῦναι Φιλίππῳ; τί δ', ἂν ἀπελθὼν ἐκ
 Θράκης καὶ μηδὲ προσελθὼν Χερρουνήσῳ μηδὲ Βυζαν-
 τίῳ (καὶ γὰρ ταῦτα λογίζεσθε) ἐπὶ Χαλκίδα ἢ Μέραρα
 ἤκῃ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἐπ' Ὀρεὸν πρώην, πότε-
 ρον κρείττον ἐνθάδ' αὐτὸν ἀμύνεσθαι καὶ προσελθεῖν

τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Ἀττικὴν εἶσαι, ἢ κατασκευάζειν ἐκεῖ τιν' ἀσχολίαν αὐτῷ; ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτο.

- 19 Ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότες καὶ λογιζομένους
 χρὴ μὰ Δε' οὐχ ἦν Διοπαίδης πειράται τῇ πόλει δύνα-
 μιν παρασκευάζειν, ταύτην βασκαίνειν καὶ διαλύσαι
 πειρᾶσθαι, ἀλλ' ἐτέραν αὐτοὺς προσπαρασκευάζειν
 καὶ συνευποροῦντας ἐκείνῳ χρημάτων καὶ τᾶλλα οί-
 20 κείως συναγωνιζομένους. εἰ γὰρ τις ἔροιτο Φίλιππον,
 εἰπέ μοι, πότερ' ἂν βούλοιο τούτους τοὺς στρατιώτας
 οὓς Διοπαίδης νῦν ἔχει, τοὺς ὁποιονσιν αὐτοῦ (οὐδὲν
 γὰρ ἀντιλέγω) εὐθeneῖν καὶ παρ' Ἀθηναίοις εὐδοξεῖν
 καὶ πλείους γίνεσθαι τῆς πόλεως συναγωνιζομένης.
 ἢ διαβαλλόντων τινῶν καὶ κατηγορούντων διασπα-
 σθῆναι καὶ διαφθαρεῖν; τοῦτ' ἂν, οἶμαι, φήσειεν. εἰθ'
 ἂ Φίλιππος ἂν εὐξαίτο τοῖς θεοῖς, ταῦθ' ἡμῶν τινὲς 95
 ἐνθάδε πράττουσιν; εἰτα ἐτι ζητεῖτε πόθεν τὰ τῆς πό-
 λεως ἀπόλωλεν ἅπαντα;

- 21 Βούλομαι τοίνυν πρὸς ὑμᾶς μεταπαρησίας ἐξε-
 τάσαι τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει, καὶ σκέψασθαι
 τί ποιοῦμεν αὐτοὶ νῦν καὶ ὅπως χρῶμεθ' αὐτοῖς. ἡμεῖς
 οὔτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα, οὔτε αὐτοὶ στρα-
 τεύεσθαι τολμῶμεν, οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυ-
 22 νάμεθα, οὔτε τὰς συντάξεις Διοπαίδει δίδομεν, οὔθ'
 ὅς' ἂν αὐτὸς αὐτῷ πορίσῃται ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βα-
 σκαίνομεν καὶ σκοποῦμεν πόθεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν
 καὶ πάντα τὰ τοιαυτὰ, οὔτ' ἐπειδὴ περ οὕτως ἔχομεν,
 τὰ ἡμέτερόντων πράττειν ἐθέλομεν, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς
 λόγοις τοὺς τῆς πόλεως λέγοντας ἄξια ἐπαινοῦμεν, ἐν
 δὲ τοῖς ἔργοις τοῖς ἐναντιούμενοις τούτοις συναγωνι-
 23 ζόμεθα. ὑμεῖς μὲν τοίνυν εἰώθατε ἐκάστοτε τὸν παρ-
 οῦντα ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἐρωτῆσαι
 βούλομαι, τί οὖν χρὴ λέγειν; εἰ γὰρ μήτε εἰσώσετε, μήτε

αὐτοὶ στρατεύσεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφ᾽ ἑξέσθε, μήτε τὰς συντάξεις Διοπείδει δώσετε, μήτε ὅς' ἂν αὐτὸς αὐτῷ πορίσῃται ἑάσετε, μήτε τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν πράττειν ἐθελήσετε, οὐκ ἔχω τί λέγω. εἰ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιάσθαι καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδοτε, ὥστε καὶ περὶ ὧν ἂν φῶσι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων προκατηγορούντων ἀκροᾶσθε, τί ἂν τις λέγοι;

- 24 Ὅ τι τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐνὶ οὓς μαθεῖν ὑμῶν δεῖ. λέξω δὲ μετὰ παρηγορίας· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην. πάντες ὅσοι πώποτ' ἐκπεπλευκάσι παρ' ὑμῶν στρατηγοί, ἢ ἐγὼ πάσχειν ὀτιοῦν τιμῶμαι, καὶ παρὰ Χίων καὶ παρ' Ἐρυθραίων καὶ παρ' ὧν ἂν ἕκαστοι δύνωνται, τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων
- 25 λέγω, χρήματα λαμβάνουσιν. λαμβάνουσι δὲ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς ἐλάττονα, οἱ δὲ μείζω δύναμιν πλείονα καὶ διδῶσιν οἱ διδόντες οὔτε τὰ μικρὰ οὔτε τὰ πολλὰ αὐτ' οὐδενὸς (οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται), ἀλλ' ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ' αὐτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μὴ συλᾶσθαι, παραπέμπεσθαι τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν, τὰ τοιαῦτα· φασὶ δ' εὐνοίας δι-
- 26 δύναι, καὶ τοῦτο τοῦνομόν' ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα. καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ Διοπείδει στρατεύμ' ἔχοντι σαφῶς ἐστὶ τοῦτο δῆλον ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες οὗτοι· πόθεν γὰρ οἴεσθε ἄλλοθεν τὸν μήτε λαβόντα παρ' ὑμῶν μηδὲν μὴτ' αὐτὸν ἔχοντα ὁπόθεν μισθοδοτήσῃ στρατιώτας τρέφειν; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἐστὶ ταῦτα, ἀλλ' ἀπ' ὧν ἀγείρει καὶ προσαιτεῖ καὶ δανεῖζεται, ἀπὸ τού-
- 27 των διάγει. οὐδὲν οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν ὑμῖν ἢ προλέγουσιν ἅπασιν μηδ' ὀτιοῦν ἐκεῖνος διδόναι, ὥς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσουσι δίκην, μὴ τι ποιήσαντί γε ἢ συγκυταπραξαμένῳ. τοῦτ' εἰσὶν οἱ λόγοι· μέλλει πολιορκεῖν, τοὺς Ἑλληνας ἐκδίδωσι· μέλει

γὰρ τινι τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων Ἑλλήνων;
 ἀμείνους μέντ' ἂν εἰεν τῶν ἄλλων ἢ τῆς πατρίδος κή-
 28 δεσθαι. καὶ τό γ' εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἐκπέμπειν ἑτε-
 ρον στρατηγὸν τοῦτ' ἐστίν. εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπεΐ-
 θης καὶ κατάρει τὰ πλοῖα, μικρὸν, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, μικρὸν πινάκιον ταῦτα πάντα καλῦσαι δύναιτ'
 ἂν, καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι ταῦτα τοὺς ἀδικοῦντας εἰς- 97
 ἀγγέλλειν, οὐ μὰ Δία δαπάναις καὶ τριήρεσι τοσαύ-
 ταις ἡμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν, ἐπεὶ τοῦτό γ' ἐστὶν ὑπερ-
 29 βολὴ μανίας· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς ἐχθρούς, οὓς οὐκ ἐστι
 λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατικῶτας τρέφειν καὶ
 τριήρεις ἐκπέμπειν καὶ χρήματα εἰσφέρειν δεῖ καὶ ἀναγ-
 καῖον ἐστίν, ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτοὺς ψήφισμα, εἰσαγγε-
 λία, πάραλος, ταῦτ' ἐστὶν ἱκανά. ταῦτ' ἦν εὐφρο-
 νούντων ἀνθρώπων, ἐπηρεαζόντων δὲ καὶ διαφθει-
 30 ρόντων τὰ πράγματα, ἃ νῦν οὗτοι ποιοῦσιν. καὶ τό
 μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιοῦτους, δεινὸν ὃν οὐ δεινὸν
 ἐστίν· ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως ἤδη διάκεισθε
 ὥστε, ἂν μὲν τις εἴπῃ παρελθὼν ὅτι Διοπεΐθης ἐστὶ
 τῶν κακῶν πάντων αἴτιος ἢ Χάρης ἢ Ἀριστοφῶν ἢ ὅν
 ἂν τῶν πολιτῶν εἴπῃ τις, εὐθὺς φατὲ καὶ θορυβεῖτε
 31 ὥς ὀρθῶς λέγει· ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις τάληθ' ὅτι
 "ληρεῖτε, Ἀθηναῖοι· πάντων τῶν κακῶν καὶ τῶν πρα-
 γμάτων τούτων Φίλιππός ἐστ' αἴτιος· εἰ γὰρ ἐκεῖνος
 "ἦγεν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει," ὥς μὲν
 οὐκ ἀληθὴ ταῦτ' ἐστὶν οὐχ ἔξετε ἀντιλέγειν, ἀχθεσθαι
 32 δέ μοι δοκεῖτε καὶ ὥσπερ ἀπολλύναι τι νομίζειν. αἰ-
 τιον δὲ τούτων (καί μοι πρὸς θεῶν, ὅταν ἔνεκα τοῦ
 βελτίστου λέγω, ἔστω παρησιία)· παρσκευάσασιν
 ὑμᾶς ἐκ πολλοῦ τῶν πολιτενομένων ἔνιοι ἐν μὲν
 ταῖς ἐκκλησίαις φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς, ἐν δὲ ταῖς
 παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου ῥαθύμους καὶ ἐν-

καταφρονήτους. ἂν μὲν οὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις ὅν ἴστε
 ὅτι λήψεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, φατὲ καὶ βούλεσθε·
 ἂν δὲ τοιοῦτον λέγῃ τις, ὃν κρατήσαντας τοῖς ὅπλοις, 98
 ἄλλως δ' οὐκ ἔστι κολάσαι, οὐκ ἔχετ', οἶμαι, τί ποιή-
 33 σετε, ἐξελεγχόμενοι δὲ ἄχθεσθε. ἐχρῆν δὲ, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τούναντίον ἢ νῦν ἀπαντας τοὺς πολιτευο-
 μένους ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις πράους καὶ φιλανθρω-
 πους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι (πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ
 τοὺς συμμάχους ἐν ταύταις ἐστὶ τὰ δίκαια), ἐν δὲ ταῖς
 παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς
 ἐπιδεικνύναι· πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἀντι-
 34 πάλους ἐκεῖνός ἐσθ' ὁ ἀγών. νῦν δὲ δημαγωγοῦντες
 ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ' ὑπερβολὴν οὕτω διατεθεί-
 κασιν ὥστ' ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολα-
 κεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας, ἐν δὲ τοῖς
 πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἡδὴ
 κινδυνεύειν. φέρε γὰρ πρὸς Διὸς, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαι-
 τήσειαν οἱ Ἕλληνες ὧν νυνὶ παρείκατε καιρῶν διὰ ἡγ-
 35 θυμίαν, καὶ ἐροῖνθ' ὑμᾶς, "ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέμ-
 "πετε ὥς ἡμᾶς ἐκάστοτε πρέσβεις, καὶ λέγεθ' ὥς ἐπι-
 "βουλεύει Φίλιππος ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ ὥς
 "φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ πάντα τὰ τοιαυτὰ,"
 ἀνάγκη φάσκειν καὶ ὁμολογεῖν· ποιοῦμεν γὰρ ταῦτα.
 "εἰτ', ὧ πάντων ἀνθρώπων φανυλῆτατοι, δέκα μῆνας
 36 "ἀπογενομένου τ' ἀνθρώπου καὶ νόσω καὶ χειμῶνι καὶ
 "πολέμοις ἀποληφθέντος ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἐπα-
 "νελθεῖν οἰκαδε, οὔτε τὴν Εὐβοίαν ἡλευθερώσατε οὔτε
 "τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἐκομίσασθε, ἀλλ' ἐκεῖνος
 "μὲν ὑμῶν οἰκοὶ μερόντων, σχολὴν ἀγόντων, ὑγίαι-
 "νόντων," (εἰ δὴ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ὑγιαίνειν
 φήσαιεν) "δύο ἐν Εὐβοίᾳ κατέστησε τυράννοις, τὸν 99
 "μὲν ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπιτειχίσας, τὸν δ' ἐπὶ

37 "Σκιάθον, ὑμεῖς δ' οὐδὲ ταῦτ' ἀπελύσασθε, εἰ μηδὲν
 "ἄλλο ἐβούλεσθε, ἀλλ' εἰάκατε καὶ ἀφέστατε δηλοῦν ὅτι
 "αὐτῷ, καὶ φανερόν πεποιήκατε ὅτι οὐδ' ἂν δεκάκις
 "ἀποθάνῃ, οὐδὲν μᾶλλον κινήσεσθε. τί οὖν πρεσβεύ-
 "εσθε καὶ κατηγορεῖτε καὶ πράγμαθ' ἡμῖν παρέχετε;
 "ἂν ταῦτα λέγωσι, τί ἐροῦμεν ἢ τί φήσομεν, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὄρω.

38 Εἰσὶ τοίνυν τινὲς οἱ τότε ἐξελέγγειν τὸν παριόντα
 οἶονται, ἐπειδὴν ἐρωτήσωσι, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; οἷς
 ἐγὼ μὲν τὸ δικαιοῦτατον καὶ ἀληθέστατον τοῦτ' ἀποκρι-
 νοῦμαι, ταῦτα μὴ ποιεῖν ἢ νυνὶ ποιεῖτε, οὐ μὴν ἄλλὰ
 καὶ καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ. καὶ ὅπως, ὥσπερ ἐρω-

39 τῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἐθελήσουσιν. πρῶ-
 τον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς
 βεβαίως γινῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ καὶ
 τὴν εἰρήνην λέλυκε (καὶ πᾶσασθε περὶ τούτου κατη-
 γοροῦντες ἀλλήλων) καὶ κακόνους μὲν ἐστὶ καὶ ἐχθρὸς

40 ὅλη τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ
 καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλιστα
 οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι (εἰ δὲ μὴ, σκεψάσθωσαν
 Εὐθυκράτην καὶ Λασθένην τοὺς Ὀλυμπίους, οἱ δο-
 κοῦντες οἰκειότατ' αὐτῷ διακείσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν
 προὔδοσαν, πάντων κακίστ' ἀπολώλασιν), οὐδενὶ
 μέντοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ οὐδ' ἐπιβουλεύει,
 καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἐν τῶν πάντων ἢ πῶς ταύτην

41 καταλύσει. καὶ τοῦτ' εἰκότως τρόπον τινὰ πράττει·
 οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι οὐδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων γέ-
 νηται κύριος, οὐδὲν ἐστὶ αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἄν 100
 ὑμεῖς δημοκρατησθε, ἀλλ' εἰάν ποτε συμβῇ τι πταίσμα,
 ἢ πολλὰ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν συμ-
 42 βεβιασμένα καὶ καταφεύζεται πρὸς ὑμᾶς· ἐστὶ γὰρ
 ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εἰ

πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι καὶ ἔχοντ'
 ἀφελῆσθαι δεινοί, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν
 βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν
 ἀφελῆσθαι ἔτοιμοι. οὐκ οὖν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ και-
 ροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐπεδρεῦναι, οὐδὲ πολ-
 λοῦ δεῖ, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος.
 43 πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πο-
 λιτείας [καὶ τῆς δημοκρατίας] ἀδιάλλακτον ἐκείνου· εἰ
 γὰρ μὴ τοῦτο πεισθῇσιν ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσετε
 ὑπὲρ τῶν πραγμάτων σπουδάζειν· δεύτερον δ' εἰδέναι
 σαφῶς ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευά-
 ζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται,
 καὶ ὅπου τις ἐκείνου ἀμύνεται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν
 44 ἀμύνεται. οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐ-
 δεὶς ὅς ὑπολαμβάνει τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θρά-
 κῃ κακῶν (τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἰποι Διογρίλου καὶ
 Καβύλης καὶ Μάστεϊραν καὶ ἂ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ κα-
 τασκευάζεται;) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν καὶ ὑπὲρ τοῦ
 ταῦτα λαβεῖν καὶ πόρους καὶ χειμῶνας καὶ τοὺς ἐσχά-
 45 τοὺς κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δὲ Ἀθηναίων λιμένων
 καὶ νεωρίων καὶ τριήρων καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρεῖ-
 ων καὶ τοσοῦτων προσόδων οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν ἑάσειν ἡμᾶς ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν
 ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρηκίαις σιροῖς ἐν τῷ βαράθρῳ
 χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ κἀκείνα ὑπὲρ τοῦ
 τούτων γενέσθαι κύριος καὶ ἅλλα πάντα πραγματεύ-
 46 εται. τί οὖν εὐφρονούτων ἀνθρώπων ἐστίν; εἰδό-
 τας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν καὶ
 ἀνῆκεστον ταύτην ῥαθυμίαν ἀποθίσειν, χρήματα δ'
 εἰσφέρειν, καὶ τοὺς συμμάχους ἀξιῶν, καὶ ὅπως τὸ
 συνεστηκός τοῦτο συμμενεῖ στρατεύμα ὁρᾶν καὶ πράτ-
 τειν, ἢν' ὥσπερ ἐκεῖνος ἔτοιμον ἔχει δύναμιν τὴν ἀδι-

κήσουσαν καὶ καταδουλωσομένην ἅπαντας τοὺς Ἑλλη-
 νας. οὕτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσαν ἅπα-
 47 σιν ἔτοιμον ἔχητε. οὐ γὰρ ἔστι βοηθείαις χρωμένους
 οὐδέποτε οὐδέν τῶν δεόντων πράξει, ἀλλὰ κατασκευ-
 ᾶσαντας δεῖ θύναμιν, καὶ τροφήν ταύτῃ πορίσαντας
 καὶ ταμίας καὶ δημοσίους, καὶ ὅπως ἐν τῇ τῶν χρημά-
 των φυλακῇ ἀκριβεστάτην γενέσθαι, οὕτω ποιήσαν-
 τας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τοῦτων λαμβά-
 νειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. καὶ οὕτω
 ποιήσητε καὶ ταῦτ' ἐθέλησητε ὡς ἀληθῶς, ἄγειν εἰρήνην
 δικαίαν καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Φίλιππον ἀναγκάσετε,
 οὐ μείζον οὐδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ πολεμήσεται ἔξ ἴσου.
 48 Εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης καὶ
 πόνων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς
 δοκεῖ· ἀλλ' εἰάν λογίσσῃται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα
 γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὐρήσει λυσιτε-
 49 λουῖν τὸ ἐκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γὰρ ἔστί τις
 ἐγγυητὴς ὑμῖν θεῶν (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐδεὶς ἂν
 γένοιτο ἀξιοχρεῶς τηλικούτου πράγματος) ὥς, εἰάν ἄγῃθ'
 ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τε-
 λευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν νῆ τὸν Δία καὶ πάν- 102
 τας θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ
 πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ἐνε-
 κα θάθυμίας τοὺς ἄλλους πάντας Ἑλληνας εἰς δουλείαν
 προέσθαι, καὶ ἔγωγε αὐτὸς μὲν τεθνάναι μᾶλλον ἂν
 ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην· οὐ μὲν ἀλλ' εἰ τις ἄλλος
 λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε, ἅπαντα πρό-
 50 εσθε. εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο δοκεῖ, τοῦναντίον δὲ πρόβλεψεν
 ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλείονων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέ-
 σθαι κύριον, τοσοῦτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρη-
 σόμεθα ἐχθρῷ, ποῦ ἀναδυσόμεθα ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότε,
 51 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλησομεν; ὅταν

νῆ Δὲ ἀνάγκη τις ἦ. ἀλλ' ἦν μὲν ἂν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε, τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δῆπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τίς· ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μερίστη ἀνάγκη ἢ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνῃ, καὶ μεῖζω ταύτης οὐκ οἶδ' ἦντιν' ἂν εἴποι τις· δούλῳ δὲ πληγαὶ καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμὸς, ἃ μῆτε γένοιτο οὔτε λέγειν ἄξιον.

- 52 Πάντα τοίνυν τὰλλ' εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ δεῖξας ὅν τρόπον ὑμᾶς ἐνιοὶ καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἄλλα ἐᾶσω· ἀλλ' ἐπειδὴν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθύς ἀναστὰς τις λέγει τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπὸν, καὶ "διαρπάξειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται" καὶ τοιούτους λόγους, ἐξ ὧν ἀναβάλλουσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦ-
- 53 σιν ἐκείνῳ πράττειν ὅ τι βούλεται. ἐκ δὲ τούτων περιγίγνεται ὑμῖν μὲν ἡ σχολή καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν, ἃ 103 δέδοικ' ὅπως μῆποθ' ἡγήσεσθε ἐπὶ πολλῷ γεγενῆσθαι, τούτοις δ' αἱ χάριτες καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων. ἐγὼ δ' οἶμαι τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν οὐχ ὑμᾶς δεῖν πεῖθειν, οἱ πεπεισμένοι κἀθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράτ-
- 54 τουντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τὰ γ' ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει· νομίζειν δ' εἶναι χαλεπὰ οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν· καὶ τὸ "διαρπασθήσεται τὰ χρήματα" τῷ φυλακὴν εἰπεῖν, δι' ἧς σωθήσεται, κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ
- 55 συμφέροντος ἀφεστάναι. καίτοι ἐγὼ γ' ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν, εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ' ὑμῖν ἐστὶ, τὴν δ' Ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς οὕτως Φίλιππος ἀρπάξων οὐ λυπεῖ. καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἀρπάξων.

56 Τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ
 τὸν μὲν οὕτω φανερώς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις
 καταλαμβάνοντα, μηδὲνα τούτων πώποτ' εἰπεῖν ὥς πύ-
 λεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν μηδὲ προσέσθαι ταῦ-
 57 τα συμβουλευόντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιήσειν
 αἰτιασθαι; ἐγὼ διδάξω· ὅτι τὴν ὀργὴν ἣν εἰκὸς ἐστὶ γε-
 νέσθαι παρ' ὑμῶν, ἂν τι λυπησθε τῷ πολέμῳ, εἰς τοὺς
 ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας τὰ βέλτιστα τρέψαι βούλονται,
 ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε, καὶ κα-
 τηγορῶσιν αὐτοί, μὴ δίκην δῶσιν ὧν ποιοῦσι νῦν.
 τοῦτ' αὐτοῖς δύναται τὸ λέγειν ὥς ἄρα βούλονται πόλε-
 58 μόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῖν, καὶ περὶ τούτου ἡ διαδι-
 κασία αὕτη ἐστίν. ἐγὼ δ' οἶδα ἀκριβῶς ὅτι οὐ γράψαν- 104
 τος Ἀθηναίων οὐδενὸς πᾶν πόλεμον καὶ ἄλλα πολλὰ
 Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέ-
 πομφε βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσ-
 ποιέσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατος πάντων
 59 ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ἀλλ'
 ἐπειδὴν ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἴη, τί φησομεν; ἐκεῖνος μὲν
 γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδ' Ὀρεΐταισιν ὁ στρατιωτῶν
 ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ, οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὸς τὰ
 τεῖχη προσβάλλων αὐτῶν, οὐδ' Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς,
 ἕως ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ
 τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φη-
 σομεν; οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν· οὐ γὰρ ἄλλο γ'
 οὐδέν ἐστι μεταξὺ τοῦ μήτ' ἀμύνεσθαι μήτ' ὄγειν ἢ συ-
 60 χίαν ἔασθαι. καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν τε καὶ
 τοῖς ἄλλοις ἐσθ' ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ὑφ' αὐτῷ τὴν πό-
 λιν ποιήσασθαι βούλεται Φίλιππος, ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν.
 οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὐτ' ἐδελή-
 σετε οὐτ', ἂν ἐδελήσητε, ἐπιστήσεσθε (ἄρχειν γὰρ εἰω-
 θάτε), πράγματα δ' αὐτῷ παρασχεῖν, ἂν καιρὸν λα-

βητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων δυνή-
σεσθε

- 61 Ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος προσ-
ήκει οὕτω γιγνώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς
ἐκείνῳ μισεῖν καὶ ἀποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ
ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν
τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσῃ· ἐχθροὺς ὑπηρετοῦντας
ἐκείνῳ, ἀλλ' ἀνάγκη τοῦτοις ὥσπερ προβόλοις προσ-
62 πταίνοντας ὑστερίζειν ἐκείνων. πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν
ὑβρίζειν ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἐμοίγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ
τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μὴδὲν ἄλ-
λο, ἔξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἥδη; οἷον Θετταλοὺς
πολλὰ δοὺς ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παρούσαν δουλει-
αν· οὐδ' ἂν εἶπεν δύναιτ' οὐδεὶς ὅσα τοὺς ταλαιπώ-
ρους Ὀλυνθίους πρότερον δοὺς Ποτίδαιαν ἐξηπάτησε
63 καὶ πόλλ' ἕτερα· Θηβαίους τὰ νῦν ὑπάγει τὴν Βοιωτί-
αν αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ
καὶ χαλεποῦ· ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τοῦ-
των πλεονεξίαν οἱ μὲν ἥδη πεπονθασιν ἃ δὲ πάντες
ἴδασιν, οἱ δ' ὅτι ἂν ποτε συμβῇ πείσονται. ὑμεῖς δὲ ὦν
μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρή-
νην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε, πόσων ἀπεστέρη-
64 σθε. οὐχὶ Φωκέας, οὐ Πύλας, οὐχὶ τὰ πλὴν Θράκης, Δορί-
σκον, Σέρρειον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν τῇ
πόλιν τὴν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν
ἐκείνως τοῖς ἄλλοις καὶ οὐ τὸν αὐτόν τρόπον ὑμῖν προσ-
φέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ
ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ λαβόντα
χρήματ' αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, καὶ
65 ἀφηρημένοι τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλές
λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου μὴ σὺν εὖ πεπονθότων
τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι·

- οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου μὴ
 σὺν εὐ πεπονθότος τοῦ πλήθους τοῦ Θετταλῶν τῷ
 τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φιλίππου αὐτοῖς καὶ τὴν Πυ-
 λαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν τὴν
 56 Βοιωτίαν ἀπέδωκε καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' 106
 Ἀθήνησιν οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν
 χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευά-
 ζοντος ὑμῖν ἐπιτεῖχισμα τὴν Εὐβοίαν καὶ νῦν ἐπὶ Βυ-
 ζάντιον παριόντος, ἀσφαλὲς ἐστὶ λέγειν ὑπὲρ Φιλίπ-
 που. καὶ γὰρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἐνιοι ταχὺ
 πλούσιοι γέγονκσι καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἐνδο-
 ξοὶ καὶ γνώριμοι, ὑμεῖς δὲ τοῦναντίον ἐκ μὲν ἐνδόξων
 ἄδοξοι, ἐκ δ' εὐπόρων ἄποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε
 67 πλουτοῦν ἡγοῦμαι συμμάχους, πίστιν, εὐνοίαν, ὧν πάν-
 των ἔσθ' ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως
 ὑμᾶς ἔχειν καὶ ἔαν ταῦτα φέρεσθαι ὁ μὲν εὐδαίμων καὶ
 μέγας καὶ φοβερὸς πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις, ὑμεῖς
 δ' ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν τῶν ὀνίων ἀφθονίᾳ λαμ-
 προί, τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλαστοι. οὐ τὸν
 αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ θ' ὑμῶν καὶ περὶ αὐτῶν ἐνίοις τῶν
 λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυχίαν
 ἄγειν φασὶ δεῖν, κἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ, αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται
 παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικούντος.
 68 Εἴτα φησὶν ὅς ἂν τύχῃ παρελθὼν "οὐ γὰρ ἐθέλεις
 "γράφειν, οὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἄτολμος εἰ καὶ μαλα-
 "κός." ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν καὶ βδελυρὸς καὶ ἀναιδής
 οὗτ' εἰμὶ μήτε γενοίμην, ἀνδρειότερον μέντοι πολλῷ
 69 πάνυ τῶν ἱαμῶς πολιτενομένων παρ' ὑμῖν ἐμαυτὸν
 ἡγοῦμαι. ὅστις μὲν γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παριδὼν
 ἂ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει, δημεύει, δίδωσι, κατηγο-
 ρεῖ, οὐδεμιᾶ ταῦτ' ἀνδρεία ποιεῖ, ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον
 τῆς αὐτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν καὶ πο- 101

- λιτεύεσθαι ἀσφαλῶς θρασύς ἐστιν· ὅστις δ' ὑπὲρ τοῦ
 βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροισι ἐναντιοῦνται βουλήμα-
 σι, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον αἰεὶ,
 καὶ τὴν τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται ἐν ἧ πλειόνων
 ἢ τύχῃ κυρία γίνεται ἢ οἱ λογισμοί, τούτων δ' ἀμφο-
 70 τέρων ἑαυτὸν ὑπεύθυνον ὑμῖν παρέχει, οὗτός ἐστ' ἀν-
 δρεῖος, καὶ χρησίμους γε πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν, οὐχ
 αἱ τῆς παρ' ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπο-
 λωλεκότες, οὓς ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλοῦν ἢ νομίζειν
 ἀξιόους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι, ὥστ' εἰ τις ἐροῖτό με
 "εἰπέ μοι, σὺ δὲ δὴ τί τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποιή-
 "κας;" ἔχων, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τριηραρχίας εἰ-
 πεῖν καὶ χορηγίας καὶ χρημάτων εἰσφορὰς καὶ λύσεις
 71 αἰχμαλώτων καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, οὐδὲν
 ἂν τούτων εἰποιμι, ἀλλ' ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμά-
 των οὐδὲν πολιτεύομαι, ἀλλὰ θυνάμενος ἂν ἴσως, ὥσ-
 περ καὶ ἕτεροι, κατηγορεῖν καὶ χαρίζεσθαι καὶ δημεύ-
 ειν καὶ τᾶλλ' ἃ ποιοῦσιν οὗτοι ποιεῖν, οὐδ' ἐφ' ἐνὶ τού-
 των πώποτ' ἑμαυτὸν ἐταξα οὐδὲ προήχθην οὐθ' ὑπὸ
 κέρθους οὐθ' ὑπὸ φιλοτιμίας, ἀλλὰ διαμένω λέγων ἐξ
 ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμι παρ' ὑμῖν, ὑμεῖς δ',
 εἰ πείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἴητε· οὕτω γὰρ ἴσως ἀνε-
 72 πίφθονον εἰπεῖν. οὐδέ γ' ἐμοὶ δοκεῖ δικαίου τοῦτ' εἶναι
 πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' εὗρίσκειν ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν
 πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕστα-
 τοι· ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγα-
 θῶν πολιτῶν πολιτεύμασι, καὶ τὸ βέλτιστον αἰεὶ, μὴ τὸ
 ῥᾶστον ἅπαντας λέγειν· ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐ-
 τῇ βαδιεῖται, ἐπὶ τοῦτο δὲ τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι δι-
 δάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πολίτην.
- 73 Ἦδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα καὶ τοιοῦτόν τι λέγου-
 τος, ὡς ἄρα ἐγὼ λέγω μὲν αἰεὶ τὰ βέλτιστα, ἐστὶ δ' οὐδὲν

ἀλλ' ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ, δεῖ δ' ἔργων τῇ πόλει καὶ
 πράξεώς τινος. ἐγὼ δ' ὥς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς
 ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. εὐδ' εἶναι νομίζω τοῦ
 συμβουλευόντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλ-
 τιστα. καὶ τοῦθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον ῥηδίας
 74 οἶμαι δεῖξαι. ἴστε γάρ δήπου τοῦθ', ὅτι Τιμόθεός ποί'
 ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν ὥς δεῖ βοηθεῖν καὶ τοὺς
 Εὐβοέας σῶζειν, ὅτε Θηβαῖοι κατεδουλοῦντ' αὐτοὺς,
 καὶ λέγων εἶπεν οὕτω πως· "εἰπέ μοι, βουλευέσθε,"
 ἔφη, "Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε καὶ τί
 "δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσατε τὴν θάλατταν, ὧ ἄνδρες
 "Ἀθηναῖοι, τριήρων; οὐκ ἀναστάντες ἤδη πορεύσε-
 75 τ' ὅσθε εἰς τὸν Πειραιᾶ; οὐ κατέλξετε τὰς ναῦς;" οὐκοῦν
 εἶπε μὲν ταῦτα ὁ Τιμόθεος, ἐποίησατε δ' ὑμεῖς· ἐκ δὲ
 τούτων ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰ δ' ὁ μὲν
 εἶπεν ὥς οἶόν τε τὰ ἄριστα, ὥσπερ εἶπεν, ὑμεῖς δ'
 ἀπερραθυμήσατε καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε, ἅρ' ἂν ἦν
 γεγονός τι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ οἶόν τε.
 οὕτω τοίνυν καὶ περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νυνὶ καὶ περὶ
 ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν
 ζητεῖτε, τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστήμη λέγειν παρὰ τοῦ παρ-
 ιόντος.

76 Ἐν κεφαλαιῳ δ' ἃ λέγω φράσας καταβῆναι βού-
 λουμαι. χρήματα εἰσφέρειν φημί δεῖν, τὴν ὑπάρχουσαν
 δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας εἰ τι δοκεῖ μὴ καλῶς 109
 ἔχειν, μὴ ὅσοις ἂν τις αἰτιάσῃται τὸ ὅλον καταλύνοντας·
 πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῦ τοὺς διδάζοντας, νουθε-
 τήσοντας, πράζοντας ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει· παρὰ
 πάντα ταῦτα τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας
 κολάζειν καὶ μισεῖν πανταχοῦ, ἵν' οἱ μέτριοι καὶ δικαί-
 ουσ αὐτοὺς παρέχοντες εὖ βεβουλευσθαι δοκῶσι καὶ
 77 τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. ἂν οὕτω τοῖς πράγμασι χοῆ-

σθε καὶ παύσησθε ὀλιγοῦντες ἀπάντων, ἴσως ἂν, ἴσως καὶ νῦν ἐτι βελτίω γένοιτο. εἰ μέντοι καθεδεῖσθε ἄχρὶ τοῦ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δέῃ τι ποιεῖν ἀναδυνόμενοι, οὐχ ὁρῶ λόγον ὅστις ἄνευ τοῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἂ προσήκει δυνήσεται τὴν πόλιν σῶσαι.

ΙΧ.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀπλῇ τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις· Φιλίππου γὰρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικούντος, συμβουλευεῖ τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένον καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς Ἕλλησιν.

Πολλῶν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν περὶ ὧν Φίλιππος, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀδικεῖ, καὶ πάντων οἶδ' ὅτι φησάντων γ' ἂν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ ὥστε δέδοικα μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δ' ἦ· εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλοντο οἱ παριόντες καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς ἐξ ὧν ὡς φαυλότατ' ἐμελλε τὰ πράγμαθ' ἔξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι
 2 χειρὸν ἢ νῦν διατεθῆναι. | πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἷτια τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ οὐ παρ' ἐν οὐδὲ δύο εἰς τοῦτο τὰ πράγματ' ἀφίεται, μάλιστα δ', ἅνπερ ἐξετάζητε ὁρθῶς, εὐρήσετε διὰ τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον ἢ

τα βέλτιστα λέγειν προαιρουμένους, ὧν τινὲς μὲν, ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν οἷς εὐδοκίμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύναν-
 ται, ταῦτα φυλάττοντες οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων
 πρόνοιαν ἔχουσιν, οὐκοῦν οὐδ' ὑμᾶς οἴονται δεῖν ἔχειν,
 ἕμεροι δὲ τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώμενοι καὶ
 παβάλλοντες οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις
 μὲντη παρ' αὐτῆς δίκην λήψεται καὶ περὶ τοῦτ' ἔσται, 111
 Φιλίππῳ δ' ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ τι βού-
 3 λεται. αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι συνήθεις μὲν εἰσιν ὑμῖν,
 αἰτίαι δὲ ~~τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀπαρρημάτων~~ ἀξιώ δ' ^{τῶν κακῶν}
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἂν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας
 λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέ-
 σθαι. σκοπεῖτε γὰρ ὧδε. ὑμεῖς τὴν παρρησίαν ἐπὶ μὲν
 τῶν ἄλλων οὕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν
 τῇ πόλει ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς
 μεταδεδώκατε, καὶ πολλοὺς ἂν τις οἰκέτας ἴδοι παρ'
 ὑμῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας ὅ τι βούλονται λέγοντας ἢ
 πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων, ἐκ δὲ τοῦ συμ-
 4 βουλευεῖν παντάπασιν ἐξεληλάκατε. εἰδ' ὑμῖν συμβέ-
 βηκεν ἐκ τούτου ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κο-
 λακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν, ἐν δὲ τοῖς
 πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη
 κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε, οὐκ
 ἔχρη τί λέγω· εἰ δ' ἂν συμφέροι χωρὶς κολακείας ἐθελή-
 σετ' ἀκούειν, ἔτοιμος λέγειν. καὶ γὰρ εἰ πάνν φαύλως
 τὰ πράγματ' ἔχει καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν, ἔάν
 ὑμεῖς τὰ θέοντα ποιεῖν βούλησθ', ἔτι πάντα ταῦτα ἐπ-
 5 ανορθώσασθαι. καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἔστιν ὃ μέλλω
 λέγειν, ἀληθὲς δέ· τὸ χεῖριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι,
 τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν
 ἐστι τοῦτο; ὅτι οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δε-
 όντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, ἐπεὶ

τοι, εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτω διέκειτο, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ τῆς μὲν ῥαθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος, τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν· οὐδ' ἦττησθ' ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε.

- 6 Εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὁμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾶστα αὐτὸν ἀμυνοῦμεθα· ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἀτόπως ἐνιοι διάκεινται ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος ἐκείνου καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικούντος ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις ὥς ἡμῶν τινὲς εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον, ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ
- 7 διορθοῦσθαι περὶ τούτων· ἔστι γὰρ δέος μήποθ' ὥς ἀμυνοῦμεθα γράψας τις καὶ συμβουλεύσας εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. | ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι, εἰ ἐφ' ἡμῖν ἔστι τὸ βουλευέσθαι περὶ τοῦ πότερον εἰρήνην ἄγειν ἢ
- 8 πολεμεῖν δεῖ. εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει καὶ ἐφ' ἡμῖν ἔστι τοῦτο, ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι, | φημὶ ἐγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν καὶ πράττειν καὶ μὴ φευακίζειν ἀξιῶ· εἰ δ' ἕτερος τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὐτὸν τοῦ νομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ὑμῖν προβάλλει, τοῖς δ' ἐργοῖς αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο πλὴν ἀμύνεσθαι; φάσκειν δ' εἰρήνην ἄγειν, εἰ βούλεσθε,
- 9 ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐ διαφέρειν. εἰ δὲ τις ταύτην εἰρή- 113
νην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τὰλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἤξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην λέγει· τοῦτο δ' ἐστὶν ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων πάντων Φί-

λιππος ὠρεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι.

- 10 Καὶ μὴν εἰ μέχρ' οὗτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὑπολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἔσμεν εὐνηθέστατοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν βαδίξῃ καὶ τὸν Πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποιή-
- 11 κε θεῖ τεκμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν γὰρ Ὀλυνθίοις τετραράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια εἶπεν ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν Ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν ἢ αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ, πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους· τοῦτο δ' εἰς Φωκέας ὡς πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο, καὶ πρέσβεις Φωκέων ἦσαν οἱ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ, καὶ παρ' ἡμῖν ἤριζον πολλοὶ Θηβαίοις οὐ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου παρ-
- 12 ὁδον. καὶ μὴν καὶ Φεράς πρώην ὡς φίλος καὶ σύμμαχος εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν ἔχει καταλαβὼν, καὶ τὰ τελευταῖα τοῖς τалаιπώροις Ὠρεῖταις τουτοῖσι ἐπισκευομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὐνοίαν· πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς ὥς νοσοῦσι [καὶ στασιάζουσιν ἐν αὐτοῖς], συμμάχων δ' εἶναι καὶ φίλων ἀληθινῶν ἐν
- 13 τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἰτ' ὀλεσθ' αὐτὸν, οἱ ἐποίησαν μὲν οὐδὲν ἂν κακόν, μὴ παθεῖν δ' ἐφνύλαξαν· ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἐξαπατᾶν αἰρεῖσθαι μᾶλλον ἢ 114 προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ προορρήσεως πολεμήσειν, καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἐκόντες ἐξαπατασθε; οὐκ
- 14 ἔστι ταῦτα· καὶ γὰρ ἂν ἀβελτερώτατος εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλούντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμένων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν ἐφ' αὐτὸν προεἰποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν παρ' ἑαυτοῦ μισθοφορούντων τοὺς λόγους ἀφέλοιτο, οἷς

ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες ὡς ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ
τῇ πόλει.

- 15 Ἄλλ' ἔστιν, ὃ πρὸς τοῦ Διὸς, ὅστις εὖ φρονῶν ἐκ
τῶν ὀνομάτων μᾶλλον ἢ τῶν πραγμάτων τὸν ἄγοντ'
εἰρήνην ἢ πολεμοῦνθ' ἐαυτῷ σκέψαιτ' ἄν; οὐδεὶς δῆ-
που. ὁ τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἅρτι τῆς εἰρήνης γε-
γονυίας, οὐπω Διοπείδους στρατηγούντος οὐδὲ τῶν
ὄντων ἐν Χερρονήσῳ νῦν ἀπεσταλμένων, Σέρρειον καὶ
Δορίσκον κατελάμβανε καὶ τοὺς ἐκ Σερρείου τείχους
καὶ Ἱεροῦ ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλλεν, οὓς ὁ ὑμέτερος
στρατηγὸς ἐγκατέστησεν. καίτοι ταῦτα πράττων τί
16 ἐποίει; εἰρήνην μὲν γὰρ ὠμωμόκει. καὶ μηδεὶς εἶπη, τί
δὲ ταῦτ' ἔστιν, ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ
μικρὰ ταῦτά ἐστιν ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἐμελεν, ἄλλος
ἂν εἶη λόγος οὗτος· τὸ δ' εὐσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον ἂν τ'
ἐπὶ μικροῦ τις ἂν τ' ἐπὶ μείζονος παραβαίνη, τὴν αὐτὴν
ἔχει δύναμιν. φέρε δὴ νῦν, ἥνικ' εἰς Χερρόνησον, ἣν
βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν
εἶναι, ξένους εἰσπέμπει καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ καὶ ἐπι-
17 στέλλει ταῦτα, τί ποιεῖ; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ἐγὼ
δὲ τοσοῦτου δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖνον ὁμολογεῖν
ἄγειν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἀπ-
τόμενον καὶ ἐν Εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευάζοντα καὶ
νῦν ἐπὶ Θράκῃ παριόντα καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ
σκευωρούμενον καὶ πάνθ', ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνά-
μεως, ποιοῦντα λύειν φημι τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν
ὑμῖν, εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ μηχανήματα ἐφιστάντας εἰρή-
νην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσ-
αγάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσετε· ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ λη-
φθεῖην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος
18 ἐμοὶ πολεμεῖ, καὶ μήπω βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν
ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἂν, εἰ τι γένοιτο; τῷ τὸν Ἑλλήσ-

πάντων ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι, τῷ Μεγάλῳ καὶ τῇς
 Εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον, τῷ
 Πελοποννησίους τὰκείνου φρονῆσαι. εἶτα τὸν τοῦτο
 τὸ μῆχανμα ἐπὶ τὴν πόλιν ἰστάντα, τοῦτον εἰρήνην
 19 ἄγειν ἐγὼ παρὰ πρὸς ὑμᾶς, πολλοῦ γε καὶ δέω, (ἀλλ' ἀφ'
 ἧς ἡμέρας ἀνείλε Φωκίας, ἀπὸ ταύτης ἐγὼ γ' αὐτὸν πο-
 λεμεῖν ὀρίζομαι. ὑμᾶς δὲ, εἰ μὲν ἀμύνησθε ἤδη, σω-
 φρονήσειν φημί, εἰ μὲν δ' ἐάσητε, οὐδὲ τοῦθ' ὅταν βού-
 λησθε δυνήσεσθε ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτόν γε ἀφέστηκε
 20 τῶν ἄλλων, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν συμβουλευόντων
 ὥστ' οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ Χερρονήσου νῦν σκοπεῖν οὐ-
 δὲ Βυζαντίου, ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις, καὶ διατηρη-
 σαι μὴ τι πάθωσι, καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατιώταις
 πάνθ' ὅσων ἂν δέωνται ἀποστεῖλαι, βουλεύεσθαι μὲν-
 τοι περὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐν κινδύνῳ μεγά- 116
 λῳ καθεστῶτων. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς ἐξ
 ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι, ἵν', εἰ μὲν
 ὀρθῶς λογίζωμαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν καὶ πρό-
 νοιᾶν τιν' ὑμῶν γ' αὐτῶν, εἰ μὴ καὶ τῶν ἄλλων
 ἄρα βούλεσθε, ποιήσησθε, εἰ μὲν δὲ ληρεῖν καὶ τετυ-
 φῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν μήτ' αὐτίς ὡς ὑγιαίνοντί μοι
 προσέχητε.

21 Ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τὸ κατ'
 ἀρχὰς Φίλιππος ἠϋξήται, καὶ ἀπίστως καὶ στασιαστι-
 κῶς ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῶ
 παραδοξύτερον ἦν τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου γενέσθαι
 ἢ νῦν, ὅθ' οὕτω πολλὰ προεἴληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ'
 αὐτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι διεξ-
 22 εἰλεῖν, παραλείψω. ἀλλ' ὅρῳ συγκεχωρηκότας ἅπαν-
 τας ἀνθρώπους, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους, αὐτῷ, ὑπὲρ οὗ
 τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον πάντες οἱ πόλεμοι γεγονάσιν
 οἱ Ἑλληνικοί. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὅτι βούλε-

- ται, καὶ καθ' ἓνα οὕτως περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν
 τῶν Ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιόν-
 23 τα. καίτοι προστάται μὲν ὑμεῖς ἐβδομήκοντα ἔτη καὶ
 τρία τῶν Ἑλλήνων ἐγένεσθε, προστάται δὲ τριάκοντα
 ἑνὸς θέοντα Λακεδαιμόνιοι· ἰσχυσαν δέ τι καὶ Θηβαῖοι
 τουτουσὶ τοὺς τελευταίους χρόνους μετὰ τὴν ἐν Λεύ-
 κτροις μάχην. ἀλλ' ὅμως οὐδ' ὑμῖν οὔτε Θηβαίοις οὔτε
 Λακεδαιμονίοις οὐδεπώποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συν-
 24 ἐχωρήθη τοῦθ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ποιεῖν ὅ τι βούλοι-
 σθε, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ
 τοῖς τότ' οὖσιν Ἀθηναίοις, ἐπειδὴ τισιν οὐ μετρίως ἐδό-
 κουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν, καὶ οἱ μὴδὲν
 ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς, μετὰ τῶν ἡδικομένων πολε-
 μεῖν, καὶ πάλιν Λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παρελθού-
 σιν εἰς τὴν αὐτὴν δυναστείαν ὑμῖν, ἐπειδὴ πλεονάζειν
 ἐπεχείρουν καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστηκότα ἐκί-
 νουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ μὴδὲν
 25 ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς, καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν;
 ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν
 ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς ὅ τι ἡδικοῦμεθ' ὑπ' ἀλλήλων, ὅμως
 ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἐσωθῶμεν, πολεμεῖν
 ᾤόμεθα δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται καὶ Λα-
 κεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι καὶ τοῖς
 ἡμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἐβδομήκοντα, ἐλάττω δὲ
 ἐστίν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν Φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ
 δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν οἷς ἐπιπολάζει, ἡδίκηκε τοὺς Ἑλ-
 ληνas, μᾶλλον δὲ οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τούτων ἐκάνα.
 26 καὶ τοῦτο ἐκ βραχείας λόγου ῥάδιον δεῖξαι. Ὀλυνθιον
 μὲν δὴ καὶ Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ
 τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θράκης ἔω, ἃς ἀπάσας οὕτως
 ὡμῶς ἀνήρηκεν ὥστε μὴδ' εἰ πώποτ' ἐκλήθησαν προσ-
 ελθόντ' εἶναι ῥάδιον εἰπεῖν· καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος το-

σοῦτον ἀνηρημένον σιωπῶ. ἀλλὰ Θετταλία πῶς ἔχει;
 οὐχὶ τὰς πολιτείας [καὶ τὰς πόλεις] αὐτῶν παρήρηται
 καὶ τετραρχίας κατέστησεν, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις,
 27 ἀλλὰ καὶ κατ' ἔθνη δουλεύωσιν; αἱ δ' ἐν Εὐβοίᾳ πό-
 λεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλη-
 σίον Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν; οὐ διαρρήδην εἰς τὰς ἐπι- 118
 στολάς γράφει "ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκού-
 "ειν ἐμοῦ βουλομένους;" καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς
 δ' ἔργοις οὐ ποιεῖ, ἀλλ' ἐφ' Ἑλλήσποντον οἰχεται, πρό-
 τερον ἤκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν, Ἥλιν ἔχει τηλικαύτην πό-
 λιν ἐν Πελοποννήσῳ, Μεγάροις ἐπεβούλευσε πρῶην,
 οὐθ' ἡ Ἑλλὰς οὐθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ
 28 τάνθρωπον. καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες ἅπαντες
 καὶ ἀκούοντες οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς
 ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν, οὕτω δὲ κακῶς διακείμε-
 θα καὶ διορθοῦμεθα κατὰ πόλεις ὥστ' ἄχρι τῆς τή-
 μερον ἡμέρας οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων οὔτε τῶν
 θεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα, οὐδὲ συστήναι, οὐδὲ κοι-
 29 νωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι, ἀλ-
 λὰ μείζω γιγνόμενου τὸν ἄνθρωπον περιορῶμεν, τὸν
 χρόνον κερδᾶναι τοῦτον ὃν ἄλλος ἀπόλλυται ἑκάστος
 ἔγνωκώς, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεται τὰ τῶν
 Ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ πράττων, ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ πε-
 ρίοδος ἢ καταβολὴ πυρετοῦ ἢ ἄλλου τινὸς κακοῦ καὶ
 τῷ πάνυ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρχεται,
 30 οὐδεὶς ἀγνοεῖ δῆπου. καὶ μὴν κάκεῖνό γε ἴστε, ὅτι ὅσα
 μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἢ ὑφ' ἡμῶν ἐπασχον οἱ Ἕλ-
 ληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γ' ὄντων τῆς Ἑλλάδος ἡδι-
 κοῦντο, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἂν τις ὑπέλαβε τοῦθ',
 ὥσπερ ἂν εἰ υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονῶς γνήσιος διψ-
 κει τι μὴ καλῶς μὴδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο ἄξιον
 μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὥς δ' οὐ προσήκων ἢ

ὥς οὐ κληρονόμος τούτων ὧν ταῦτα ἐποίει, οὐκ ἐνεῖ-
 31 ναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσ-
 ἤκοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, Ἡράκλεις ὅσῳ μάλ-
 λον δεινὸν καὶ ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφασαν εἶναι·
 ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὧν ἐκείνος πράττει νῦν,
 οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἕλληνας ὄντος οὐ-
 δὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβά-
 ρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου Μακε-
 δόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἢν
 πρότερον πρίασθαι.

32 Καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς
 τῷ πόλει ἀνηρηκέναι τίθησι μὲν τὰ Πύθια, τὸν κοι-
 νὸν τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα, καὶ αὐτὸς μὴ παρῇ, τοὺς
 δούλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει; κύριος δὲ Πυλῶν
 καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας παρόδων ἐστὶ, καὶ φρου-
 ραῖς καὶ ξένοις τοὺς τόπους τούτους κατέχει; ἔχει δὲ
 καὶ τὴν προμαντείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς καὶ Θετ-
 ταλοὺς καὶ Δωριέας καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύονας, ἧς
 33 οὐδὲ τοῖς Ἕλλησιν ἅπασι μέτεστι; γράφει δὲ Θεττα-
 λοῖς ὅν χρῆ τρόπον πολιτεύεσθαι; πέμπει δὲ ξένους
 τοὺς μὲν εἰς Πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τὸν
 Ἐρετριέων, τοὺς δ' ἐπ' Ὀρεὸν, τύραννον Φιλιστίδην
 καταστήσοντας; ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὀρῶντες οἱ Ἕλληνες
 ἀνέχονται, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ τὴν χάλαζαν
 ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὲν μὴ κατ' ἐαν-
 τοὺς ἕκαστοι γενέσθαι, κωλύειν δ' οὐδεὶς ἐπιχειρῶν.
 34 οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλὰς ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ οὐ-
 δεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδι-
 κεῖται· τοῦτο γὰρ ἤδη τοῦσχατόν ἐστιν. οὐ Κορινθίαν
 ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ Λευκάδα; οὐκ Ἀχαιῶν
 Νάυπακτον ὁμώμοκεν Αἰτωλοῖς παραδῶσειν; οὐχὶ
 Θηβαίων Ἐχίνον ἀφῆρηται; καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους

ἃς πορεύεται συμμάχους ὄντας; οὐχ ἡμῶν, ἐὼς τᾶλλα, ἀλλὰ Χερρουήσου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν Καρδίαν; ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἅπαντες μέλλομεν καὶ μαλκίμεν καὶ πρὸς τοὺς πλησίον βλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὐ τῷ πάντα ἡμᾶς ἀδικοῦντι. καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρῶμενον τί οἴεσθε, ἐπειδὴν καθ' ἓνα ἡμῶν ἐκάστου κύριος γένηται, ποιήσιν;

- 36 **Δ** Τί οὖν αἴτιον τούτων; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας αἰτίας οὔτε τότ' οὕτως εἶχον ἐτοιμῶς πρὸς ἐλευθερίαν οἱ Ἕλληνες οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν. ἦν τι τότ', ἦν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοαῖς, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν, ὃ καὶ τοῦ Περσῶν ἐκράτησε πλούτου καὶ ἐλευθέραν ἤγε τὴν Ἑλλάδα καὶ οὔτε ναυμαχίας οὔτε πεζῆς μάχης οὐδεμιᾶς ἦν τῆτο, νῦν δ' ἀπολωλὸς ἅπαντα λελύμανται καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε
- 37 τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα. τί οὖν ἦν τοῦτο; οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ σοφὸν, ἀλλ' ὅτι τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν αἰεὶ βουλομένων ἢ διαφθεῖρειν τὴν Ἑλλάδα χρήματα λαμβάνοντας ἅπαντες ἐμίσουν, καὶ χαλεπώτατον ἦν τὸ δωροδοκοῦντα ἐλεγχθῆναι, καὶ τιμωρία μεγίστη τοῦτον ἐκόλαζον, καὶ παραίτησις οὐδεμία ἦν οὐδὲ συγ-
- 38 γνώμη. τὸν οὖν καιρὸν ἐκάστου τῶν πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ τῶν προσεχόντων καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν πάντα ἃ προσήκει πρᾶττόντων πολλάκις παρασκευάζει, οὐκ ἦν πρὶα- 121
- σθαι παρὰ τῶν λεγόντων οὐδὲ τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς τυράννους καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπιστίαν, οὐδ' ὅλως
- 39 τοιοῦτον οὐδέν. νῦν δ' ἅπανθ' ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπραται ταῦτα, ἀντεισῆκται δὲ ἀντὶ τούτων ὑφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νενόσηκεν ἡ Ἑλλάς. ταῦτα δ' ἐστὶ τέ; ζή-

λογ, εἴ τις εἰληφέτι· γέλωσ, ἂν ὁμολογῇ· συγγνώμη
 τοῖς ἐλεγχόμενοις] μίσος, ἂν τοῦτοις τις ἐπιτιμᾷ· τὰλ-
 40 λα πάνθ' ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. ἐπεὶ τριή-
 ρεις γε καὶ σωμάτων πλήθος καὶ χρημάτων πρόσοδοι
 καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία, καὶ τὰλλα οἷς ἂν
 τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νῦν ἅπασι καὶ πλείω καὶ
 μείζω ἐστὶ τῶν τότε πολλῶ. ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἄχρη-
 στα, ἄπρακτα, ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλοῦντων γίνεται.
 41 "Ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νῦν ὁρᾶτε δήπου καὶ
 οὐδὲν ἐμὲ προσδεῖσθε μάρτυρος· τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνω-
 θεν χρόνοις ὅτι τὰναντία εἶχεν ἐγὼ δηλώσω, οὐ λόγους
 ἑμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων τῶν
 ὑμετέρων δεικνύων, ἀκείνοι κατέθεντο εἰς στήλην χαλ-
 κὴν γράψαντες εἰς ἀκρόπολιν, οὐχ ἵνα αὐτοῖς ἡ χρησί-
 μα (καὶ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δεόντα
 ἐφρόνουν), ἀλλ' ἵν' ὑμεῖς ἔχητε ὑπομνήματα καὶ παρα-
 δείγματα ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει.
 42 τί οὖν λέγει τὰ γράμματα; "Ἀρθμιος" φησὶ "Πυθώ-
 νακτος Ζελεΐτης ἄτιμος [ἐστὼ] καὶ πολέμιος τοῦ δή-
 μου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτός καὶ γέ-
 νος." εἰθ' ἡ αἰτία γέγραπται, δι' ἣν τοῦτ' ἐγένετο· 12
 ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ Μήδων εἰς Πελοπόννησον ἡγα-
 43 γεν. ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. λογίξεσθε δὴ πρὸς θε-
 ῶν καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς τίς ἦν ποθ' ἡ διά-
 νοια τῶν τότε Ἀθηναίων τῶν ταῦτα ποιοούντων, ἢ τί
 τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖνοι Ζελεΐτην τινὰ Ἀρθμιον δοῦλον βα-
 σιλέως (ἡ γὰρ Ζελεΐα ἐστὶ τῆς Ἀσίας), ὅτι τῷ δεσπότῃ
 διακονῶν χρυσίου ἡγάγεν εἰς Πελοπόννησον, οὐκ
 Ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμά-
 44 χων αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους. [τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ
 ἦν οὕτως τις ἂν φήσειεν ἀτιμίαν· τί γὰρ τῷ Ζελεΐτῃ,
 τῶν Ἀθηναίων κοινῶν εἰ μὴ μεθέξειν ἐμελλεν; ἀλλ'

οὐ τοῦτο λέγει, ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νομοῖς,
 ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῶ φόνου δικάσασθαι, ἀλλ' εὐαγες ἢ
 τὸ ἀποκτείνειν, καὶ ἄτιμος" φησὶ "τεθνᾶτω." τοῦτο δὴ
 λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι.
 οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς πάντων τῶν Ἑλλήνων
 σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς
 ἔμελεν εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὤνεϊται καὶ δια-
 φθείρει, μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν· ἐκόλαζον δ' οὕτω
 καὶ ἐτιμωροῦντο οὕς αἰσθόιντο ὥστε καὶ στηλῖτας ποι-
 εῖν. ἐκ δὲ τούτων εἰκότως τὰ τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ βαρ-
 βάρῳ φοβερά, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς Ἑλλησιν. ἀλλ' οὐ
 νῦν· οὐ γὰρ οὕτως ἔχεθ' ὑμεῖς οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα
 οὔτε πρὸς τᾶλλα, ἀλλὰ πῶς; ἴστε αὐτοί· τί γὰρ δεῖ πε-
 ρὶ πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν; παραπλησίως δὲ καὶ οὐ-
 δὲν βέλτιον ὑμῶν ἅπαντες οἱ λοιποὶ Ἕλληνες. διόπερ
 123 φημι ἔγωγε καὶ σπουδῆς πολλῆς καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ
 παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι. τίνας εἶπω; κελεύετε
 καὶ οὐκ ὀργισθε;

[ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΟΥ ΑΝΑΓΙΓΝΩΣΚΕΙ.]

Ἔστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυ-
 θεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὥς ἄρα οὐπω Φίλιπ-
 πὸς ἐστὶ τοιοῦτος οἰοί ποτ' ἦσαν Λακεδαιμόνιοι, οἳ θα-
 λάττης μὲν ἦρχον καὶ γῆς ἀπάσης, βασιλέα δὲ σύμμα-
 χον εἶχον, ὑφίστατο δ' οὐδὲν αὐτούς· ἀλλ' ὅμως ἡμύ-
 νατο κακείνους ἢ πόλις καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δὲ
 ἀπάντων ὥς ἔπος εἰπεῖν πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν,
 καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν
 ἡγοῦμαι πλέον ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκινῆσθαι καὶ ἐπι-
 48 δεδωκέναι. πρῶτον γὰρ ἀκούω Λακεδαιμονίους
 τότε καὶ πάντας τοὺς Ἕλληνας τέτταρας μῆνας ἢ πέντε,
 τὴν ὥραίαν αὐτὴν, ἐμβαλόντας ἂν καὶ κακῶσαντας τὴν

- τῶν ἀντιπάλων χώραν ὀπλίταις καὶ πολιτικοῖς στρατεύ-
μασιν ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκον πάλιν· οὕτω δ' ἀρχαίως εἶχον
μᾶλλον δὲ πολιτικῶς, ὥστ' οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι
παρ' οὐδενὸς οὐδέν, ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφα-
49 νῇ τὸν πόλεμον. νυνὶ δ' ὁρᾶτε μὲν δῆπον τὰ πλεῖστα τοῦ
προδότας ἀπολωλεκότας, οὐδέν δ' ἐκ παρατάξεως οὐδὲ
μάχης γιγνόμενον· ἀκούετε δὲ Φίλιππον οὐχὶ τῷ φά-
λαγγα ὀπλιτῶν ἄγειν βαδίζονθ' ὅποι βούλεται, ἀλλὰ τῷ
ψιλοῦς, ἱππέας, τοξότας, ξένους, τοιοῦτον ἐξηρητήσθαι
50 στρατόπεδον. ἐπειδὴν δ' ἐπὶ τούτοις πρὸς νοσοῦντας
ἐν αὐτοῖς προσπέσῃ καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι' ἀπι-
στίαν ἐξίῃ, μηχανήματ' ἐπιστήσας πολιορκεῖ. καὶ σιω-
πῶ θέρος καὶ χειμῶνα, ὥς οὐδέν διαφέρει, οὐδ' ἐστὶν
51 ἐξαίρετος ὥρα τις ἣν διαλείπει. ταῦτα μέντοι πάντας
εἰδότας καὶ λογιζομένους οὐ δεῖ προσέσθαι τὸν πόλε-
μον εἰς τὴν χώραν, οὐδ' εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε
πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον βλέποντας ἐκτραχηλι-
σθῆναι, ἀλλ' ὥς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς πράγμα-
σι καὶ ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἰκοθεν μὴ κινήσεται
52 σκοποῦντας, οὐχὶ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι. πρὸς
μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει πλεονεκτήμαθ' ἡμῖν
ὑπάρχει, ἂν περ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ποιεῖν ἐθέλωμεν
ἃ δεῖ, ἢ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς ἄγειν καὶ φέρειν
ἔστι πολλὴν καὶ κακῶς ποιεῖν, ἅλλα μυρία· εἰς δὲ ἀγῶ-
να ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἦσκηται.
- 53 Οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γιννώσκειν, οὐδὲ τοῖς ἔρ-
γοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ τῷ
λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ' ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέ-
γοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐκ ἔνεστι τῷ
ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν
54 αὐτῇ τῇ πόλει κολάσῃτε ὑπηρετοῦντας ἐκείνοις. ὁ μὲν
τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς οὐ δυνήσεσθε ὑμεῖς

ποιῆσαι, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀφίχθε μωρίας ἢ παρανοίας ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω (πολλάκις γάρ ἐμοίγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματ' ἐλαύνῃ), ὥστε λοιδορίας ἢ φθόνου ἢ σκώμματος, ἥστινος ἂν τύχητε ἐνεκ' αἰτίας ἀνθρώπους μισθωτοὺς, ὧν οὐδ' ἂν ἀρνηθεῖεν ἐνιοὶ ὥς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κελεύ-
 65 ετε, καὶ γελᾶτε, ἂν τισι λοιδορηθῶσιν. καὶ οὐχί πω 121
 τοῦτο δεινόν, καίπερ ὃν δεινόν· ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδῶκατε τούτοις ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσιν. καίτοι θεάσασθε ὅσας συμφορὰς παρασκευάζει τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροᾶσθαι. λέξω δ' ἔργα ἃ πάντες εἴσεσθε.

56 Ἦσαν ἐν Ὀλυνθῷ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι τινὲς μὲν Φιλίππου καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ, τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου καὶ ὅπως μὴ δουλεύσουσιν οἱ πολῖται πράττοντες. πότεροι δὴ τὴν πατρίδ' ἐξώλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἱππέας προὔδοσαν, ὧν προδοθέντων Ὀλυνθος ἀπώλετο; οἱ τὰ Φιλίππου φρονοῦντες καὶ ὅτ' ἦν ἡ πόλις τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας συνοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες οὕτως ὥστε τὸν γ' Ἀπολλωνίδην καὶ ἐκβά-
 λειν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀλυνθίων ἐπέισθη.

57 Οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνοις τὸ ἔθος τοῦτο πάντα κακὰ εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ· ἀλλ' ἐν Ἑρετρίᾳ, ἐπειδὴ ἀπαλλαγέντος Πλουτάρχου καὶ τῶν ξένων ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν καὶ τὸν Πορθμόν, οἱ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἤγον τὰ πράγματα, οἱ δ' ἐπὶ Φιλίππου. ἀκούοντες δὲ τούτων τὰ πολλὰ, μᾶλλον δὲ τὰ πάντα οἱ ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς Ἑρετριεῖς τελευτῶντες ἐπέ-
 58 σθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβάλλειν. καὶ γάρ τοι πέμψας Ἰππόνικον ὁ σύμμαχος καὶ φίλος αὐτοῖς Φίλιππος καὶ ξένους χιλίους, τὰ τεῖχῃ περιεῖλε τοῦ Πορθμοῦ καὶ τρεῖς κατέστησε τυράννους, Ἰππαρχον,

Αὐτομέδοντα, Κλείταρχον· καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας δις ἡδὴ βουλομένους σῶζεσθαι, τότε μὲν πέμψας τοὺς μετ' Εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ τοὺς 1 μετὰ Παρμενίωνος.

- 59 Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν' Ὁρεῶν Φιλι-
 στίδης μὲν ἔπραττε Φιλίππῳ καὶ Μένιππος καὶ Σω-
 κράτης καὶ Θόας καὶ Ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν
 πόλιν (καὶ ταῦτ' ἡδὲσαν ἅπαντες), Εὐφραῖος δὲ τις,
 ἄνθρωπος καὶ παρ' ἡμῖν ποτ' ἐνθάδ' οἰκήσας, ὅπως
 60 ἐλεύθεροι καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται. οὗτος τὰ μὲν
 ἄλλα ὥς ὑβρίζετο καὶ προὔπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου
 τοῦ τῶν Ὁρειτῶν, πύλλ' ἂν εἴη λέγειν· ἐνιαυτῷ δὲ
 πρότερον τῆς ἀλώσεως ἐνέδειξεν ὥς προδότην τὸν Φι-
 λιστίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἅπράττου-
 σιν. συστραφέντες δ' ἄνθρωποι πολλοὶ καὶ χορηγὸν
 ἔχοντες Φίλιππον καὶ πρυτανευόμενοι παρ' ἐκείνου,
 ἐπάγουσι τὸν Εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον ὥς συν-
 61 ταράττοντα τὴν πόλιν. ὁρῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος ὁ τῶν
 Ὁρειτῶν, ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δ' ἀποτυμ-
 πανίσαι, τοῖς μὲν οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτήδειον εἶ-
 ναι ταῦτα παθεῖν ἔφη καὶ ἐπέχειρεν. μετὰ ταῦθ' οἱ
 μὲν ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης ἐβούλοντ' ἔπραττον ὅπως ἡ
 πόλις ληφθῇσεται, καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν·
 τῶν δὲ πολλῶν εἰ τις αἰσθοίτο, εἰσὶγα καὶ κατεπέ-
 πληκτο, τὸν Εὐφραῖον οἷα ἔπαθε μεμνημένοι. οὕτω
 δ' ἀθλίως διέκειντο ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐ-
 δεὶς τοιούτου κακοῦ προσιόντος ῥῆξαι φωνήν, πρὶν
 διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τεῖχη προσήεσαν οἱ πολέμιοι·
 τηνικαῦτα δ' οἱ μὲν ἡμύνοντο, οἱ δὲ προὔδιδον.
 62 τῆς πόλεως δ' οὕτως ἀλούσης αἰσχροῦς καὶ κακῶς οἱ
 μὲν ἄρχουσι καὶ τυραννοῦσι, τοὺς τότε σῶζοντας αὐ-
 τοὺς καὶ τὸν Εὐφραῖον εἰσίμους ὅτιοῦν ποιεῖν ὄντας

τοὺς μὲν ἐκβαλόντες, τοὺς δ' ἀποκτείναντες, ὁ δ' Εὐφροαῖος ἐκεῖνος ἐπέσφαξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρτυρήσας ὅτι δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀντίστηκει Φιλίππῳ.

- 63 Τί οὖν ποτ' αἰτιον, θαυμάζει' ἴσως, τὸ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους καὶ τοὺς Ἐρετριέας καὶ τοὺς Ὠρεΐτας ἥδιον πρὸς τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν ἢ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν; ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν, ὅτι τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέγουσιν οὐδὲ βουλομένοις ἐνεστιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν· τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν ὅπως σωθῆσεται· οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζου-
- 64 ται Φιλίππῳ συμπράττουσιν. εἰσφέρειν ἐκέλευον, οἱ δ' οὐδὲν δεῖν ἔφασαν· πολεμεῖν καὶ μὴ πιστεῦειν, οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν. τίλλει τὸν αὐτὸν τρόπον οἶμαι πάνθ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω· οἱ μὲν ἐφ' οἷς ἤδη χαριζοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον καὶ ἐλύπουν οὐδὲν, οἱ δ' ἐξ ὧν ἐμελλον σωθῆσθαι, προσῆσαν δ' ἀπέχθεται. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα οὐχ οὕτως οὔτε πρὸς χάριν οὔτε δι' ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ προΐεντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἤτ-
- 65 τᾶσθαι ἐνόμιζον. ὁ νῆ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω δέδοικ' ἐγὼ μὴ πείθηθ' ὑμεῖς, ἐπειδὴν εἰδῆτε ἐκ λογισμοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνόν. καίτοι μὴ γένοιτο, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ· τεθνάναι γὰρ μυριάκις κρεῖττον ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι Φιλίππῳ καὶ προέσθαι τῶν 128 ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων τινάς. καλὴν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφουσιν Ὠρεϊτῶν χάριν, ὅτι τοῖς Φιλίππου φί-
- 66 λοις ἐπέτρεψαν αὐτοὺς, τὸν δ' Εὐφροαῖον ἐσώθουν· καλὴν γ' ὁ δῆμος ὁ Ἐρετριέων, ὅτι τοὺς μὲν ὑμετέρους πρέσβεις ἀπήλασε, Κλειτάρχῳ δ' ἐνέδωκεν αὐτόν· δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι καὶ στρεβλούμενοι. καλῶς Ὀλυνθίων ἐφείσατο τῶν τὸν μὲν Λασθέρην ἵππαρ-

- χον χειροτονησάντων, τὸν δ' Ἀπολλωνίδην ἐκβαλόν-
 67 των. μωρία καὶ κακία τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν, καὶ κακῶς
 βουλευομένους καὶ μηδὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλον-
 τας, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροαμέ-
 νους, τηλικαύτην ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος
 68 ὥστε μηδὲν, μηδ' ἂν ὁτιοῦν ἢ, δεινὸν πείσεσθαι. καὶ
 μὴν καὶ κεῖνὸ γελίσχρον, ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν συμβάντος
 τινός " τίς γάρ ἂν ᾤηθη ταῦτα γενέσθαι; νῆ τὸν Δία,
 " ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι καὶ τὸ καὶ τὸ μὴ ποιῆσαι."
 πόλλ' ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὀλύμπιοι νῦν, ἂ τὸτ' εἰ προεί-
 δοντο, οὐκ ἂν ἀπώλουντο· πόλλ' ἂν ὀδρεῖται, πολλὰ Φω-
 69 κεῖς, πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι. ἀλλὰ τί τούτων
 ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν σῶζηται τὸ σκάφος, ἂν τε μεῖζον
 ἂν τ' ἔλαττον ἦ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην
 καὶ πάντ' ἄνδρα ἐξῆς προθύμους εἶναι, καὶ ὅπως μῆθ'
 ἕκων μῆτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψει, τοῦτο σκοπεῖσθαι
 70 ἐπειδὴν δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρσχη, μάταιος ἡ σπουδή. καὶ
 ἡμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμέν σφ',
 πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξιωμα-
 κάλλιστον, — τί ποιῶμεν; πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως
 ἐρωτήσας κἀθηται. ἐγὼ νῆ Δί' ἐρῶ, καὶ γράψω δέ,
 ὥστ' εἰάν βούλησθε, χειροτονήσετε. αὐτοὶ πρῶτον
 ἀμυνόμενοι καὶ παρασκευαζόμενοι, τριήρεσι καὶ χρη-
 μασι καὶ στρατιώταις λέγω· καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δῆπου
 δουλεύειν συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ἡμῖν γ' ὑπὲρ τῆς
 71 ἐλευθερίας ἀγωνιστέον· ταῦτα δὲ πάντ' αὐτοὶ παρα-
 σκευασάμενοι καὶ ποιήσαντες τοῖς Ἑλλησι φανερά τοὺς
 ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας
 ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῦ, εἰς Πελοπόννησον,
 εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὧς βασιλέα λέγω (οὐδὲ γὰρ τῶν
 ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε τὸ μὴ τοῦτον εἶσαι
 πάντα καταστρέφασθαι), ἵν' εἰάν μὲν πείσητε, κοινῶς

- νοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἂν
 τι δεῇ, εἰ δὲ μὴ, χρόνους γε ἐμποιῇτε τοῖς πράγμασιν.
- 72 Ἐπειδὴ γὰρ ἐστὶ πρὸς ἄνδρα καὶ οὐχὶ συνεστῶσης πό-
 λεως ἰσχὺν ὁ πόλεμος, οὐδὲ τοῦτ' ἄχρηστον, οὐδ' αἱ
 πέφυσι πρεσβεῖαι αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκείναι
 καὶ κατηγορεῖαι, ἃς ἐγὼ καὶ Πολύευκτος ὁ βέλτιστος
 ἐκεινοσὶ καὶ Ἠγήσιππος καὶ Κλειτόμαχος καὶ Ἀνκούρ-
 γος καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις περιήλθομεν, καὶ ἐποιήσα-
 μεν ἐπισχεῖν ἐκείνον καὶ μήτ' ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλθεῖν
- 73 μήτ' εἰς Πελοπόννησον ὁρμῆσαι. οὐ μέντοι λέγω μη-
 δὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν
 τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν· καὶ γὰρ εὐήθεις τὰ οἰκεία αὐ-
 τοὺς προεμένους τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι,
 καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας ὑπὲρ τῶν μελλόντων
 τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα, ἀλλὰ τοῖς μὲν
 ἐν Χερρονήσῳ χρήματ' ἀποστέλλειν φημί δεῖν καὶ τᾶλ-
 λα ὅσα ἀξιοῦσι ποιεῖν, αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι,
 καὶ πρῶτους ἂν χρὴ ποιοῦντας τότε καὶ τοὺς ἄλλους 130
- Ἕλληνας συγκαλεῖν, συνάγειν, διδάσκειν, νοουθε-
 τεῖν· ταῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης ἡλικὸν ὑμῖν
- 74 ὑπάρχει. εἰ δ' οἴεσθε Χαλκιδέας τὴν Ἑλλάδα σώσειν
 ἢ Μεγαρέας, ὑμεῖς δ' ἀποδράσεισθαι τὰ πράγματα,
 οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε· ἀγαπητὸν γὰρ εἶν αὐτοὶ σώζων-
 ται τούτων ἕκαστοι. ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον· ὑμῖν
 οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο καὶ κατέλιπον
- 75 μετὰ πολλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων. εἰ δ' ὁ βούλεται
 ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποι-
 ῇσει σκοπῶν, πρῶτον μὲν οὐ μήποθ' εὖρη τοὺς ποιή-
 σοντας, ἔπειτα δέδοικα ὅπως μὴ πάνθ' ἅμα, ὅσα οὐ
 βουλόμεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γένηται.
- 76 Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω· καὶ οἴ-
 μαι καὶ νῦν εἶ ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα τοῦ-

των γιγνομένων. εἰ δέ τις ἔχει τι τούτων βέλτιον, λε-
γέτω καὶ συμβουλευέτω. ὅτι δ' ὑμῖν δόξει, τοῦτ', ὧ
πάντες θεοί, συνενέγκοι.

X.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Δ.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Καὶ οὗτος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῷ φθάνοντι καὶ πλέον
οὐδὲν οὐδὲ ἴδιον, πλην τὸ περὶ τῆς ὁμονομίας πολίτευμα· δια-
φερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, ὁ Δημοσθέ-
νης καταπαύειν πειροῦται τὴν στάσιν, τῷ μὲν δήμῳ παραινῶν ¹³¹
μὴ δημεύειν τὰς τῶν πλουσίων οὐσίας, τοῖς δὲ πλουσίοις μὴ
φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τοῦ δημοσίου λήμματος. πεῖθει δὲ τοὺς
Ἀθηναίους καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα περὶ συμμαχίας
πρεσβεύεσθαι.

Καὶ σπουδαῖα νομίζων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ
ᾧν βουλευέσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι
περὶ αὐτῶν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. οὐκ ὀλίγων δ'
ὄντων ἁμαρτημάτων οὐδ' ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλε-
γμένων, ἔξ ᾧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδὲν ἔστιν, ὧ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, τῶν πάντων δυσκολώτερον εἰς τὸ πα-
ρὸν ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφελστήκατε τῶν πρα-
γμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε ὅσον ἂν κάθ-
ησθε ἀκούοντες, ἢ προσαγγελθῇ τι νεώτερον, εἴτ' ἀπελ-
θὼν ἕκαστος ὑμῶν οὐ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐ-
2 τῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται. ἡ μὲν οὖν ἀσέλγεια καὶ πλε-
ονεξία, ἣ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους Φίλιππος χρη-
ται, τοσαύτη τὸ πλῆθος ὅσῃν ἀκούετε· ὅτι δ' οὐκ ἐν

ταύτης ἐκείνου ἐπισχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας οὐδεὶς ἄγνοεῖ δῆπου. καὶ γὰρ εἰ μὴδ' ἄφ' ἐνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δύναται τις, ὥδ' ἰ λογισάσθω. ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἶπεῖν ἐδέησεν, ἡττήθημεν οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξαμεν, ἀλλὰ πάντων παν- 132
3 ταχοῦ κρατοῦμεν καὶ περιέσμεν τῷ λόγῳ. ἄρ' οὖν διὰ τοῦτ' ἐκείνῳ φανύλως ἔχει τὰ πράγματα ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἐπειδὴν γὰρ ὁ μὲν λαβὼν μετὰ ταῦτα βαδίξῃ τὰ ὄπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐτοίμως κινδυνεύσων, ἡμεῖς δὲ καθώμεθα εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἱ δ' ἀκηκοότες, εἰκότως, οἶμαι, τοὺς λόγους τὰ ἔργα παρέρχεται, καὶ προσέχουσιν ἅπαντες οὐχ οἷς εἰπομέν ποθ' ἡμεῖς δικαίοις ἢ νῦν ἂν εἰποίμεν, ἀλλ' οἷς ποιοῦμεν. ἔστι δὲ ταῦτα οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σῶζειν δυνά-
4 μενα· οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. τοιγάρτοι διεσθηκότων εἰς δύο ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν εἰς τὸ μῆτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς μῆτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι, τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, δι' ὅτου ποτ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι, οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι πανταχοῦ, καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως οὐκ οἶδ' εἰ τίς ἐστι τῶν πασῶν λοιπὴ πλὴν ἢ
5 ἡμετέρα. καὶ κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιοῦμενοι πᾶσιν, ὅσοις πράγματα πράττεται, πρῶτῳ μὲν πάντων καὶ πλείστῳ τῷ τοῖς βουλομένοις χρήματα λαμβάνειν ἔχειν τὸν δῶσοντα ὑπὲρ αὐτῶν, δευτέρῳ δὲ καὶ οὐδὲν ἐλάττονι τούτου τῷ δύναμιν τὴν καταστρεφομένην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς ἐν οἷς
6 ἂν αἰτήσωσι χρόνοις παρεῖναι. ἡμεῖς δ' οὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθα, ὥ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ'

ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα, ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκό-
σιν ἢ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον εἰκάμεν ἀνθρώποις·
εἴτ', οἶμαι, (δεῖ γάρ, ὥς ἐγὼ κρίνω, λέγειν τάληθῃ)
οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα ἐκ τούτων
ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων οἱ μὲν ὑπὲρ
τῆς ἡγεμονίας ἡμῶν ἀντιλέγουσιν, οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ ποῦ
συνεδρεύουσιν, τινὲς δὲ καθ' αὐτοὺς ἀμύνεσθαι μάλ-
λον ἢ μεθ' ἡμῶν ἐργώκασιν.

- 7 Τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ γάρ
ἀπεχθάνεσθαι μὰ τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς προαι-
ροῦμαι· ἴν' ὑμῶν ἕκαστος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο
γνῶ καὶ εἰδῇ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥαστώνη καὶ ῥαθυ-
μία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν
οὐκ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων ποιεῖ τὴν αἰσθησιν
εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπαν-
8 τᾷ. ὁρᾶτε Σέρρειον καὶ Δυρίσκον· ταῦτα γὰρ πρῶ-
τον ὀλιγορρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἢ πολλοῖς ὑμῶν
οὐδὲ γνῶριμά ἐστιν ἴσως. ταῦτα μέντοι ἐαθύντα καὶ
παροφθύντα ἀπώλεσε Θράκην καὶ Κερσοβλέπτην, σύμ-
μαχον ὄνθ' ὑμῶν. πάλιν ταῦτ' ἀμελούμενα ἰδὼν καὶ
οὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν κατέσκαπτε
Πορθμόν, καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπε-
9 τέειχε ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. ταύτης ὀλιγορουμένης
Μέγαρα ἐάλω παρὰ μικρόν. οὐδὲν ἐφροντίσατε οὐδ'
ἐπεστράφητε οὐδὲν τούτων, οὐδ' ἐνεδειξασθε τοῦθ',
ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτῷ· Ἀντρώνας
ἐπρίατο καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον τὰ ἐν Ὁρεῷ πράγματ'
10 εἰλήφει. πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω, Φερὰς, τὴν ἐπ' Ἀμ-
βρακίαν ὁδὸν, τὰς ἐν Ἡλιδι σφαγὰς, ἄλλα μυρία· οὐ
γὰρ ἴν' ἐξαριθμῆσμαι τοὺς βεβιασμένους καὶ τοὺς
ἡδικημένους ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον, ἀλλ'
ἵνα τοῦθ' ὑμῖν δείξω, ὅτι οὐ στήσεται πάντας ἀνθρώ-

πους ἀδικῶν, τὰ δ' ὑφ' αὐτοῦ ποιούμενος Φίλιππος, εἰ μὴ τις αὐτὸν κωλύσει.

- 1 Εἰσὶ δέ τινες οἱ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους εὐθέως εἰώθασιν ἐρωτᾶν "τί οὖν χρὴ "ποιεῖν;" οὐχ ἵν' ἀκούσαντες ποιήσωσι (χρησιμώτατοι γὰρ ἂν ἦσαν ἀπάντων), ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλαγῶσιν. δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν ὅτι χρὴ ποιεῖν. πρῶτον μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γινῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ καὶ τὴν εἰρήνην κέλυκε, καὶ κακόνους μὲν ἔστι καὶ ἐχθρὸς ὅλη τῇ πόλει καὶ τῇ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν, οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ οὐδ' ἐπιβουλεύει, καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν πάντων ἢ πῶς ταύτην καταλύσει. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινα νῦν γε δὴ ποιεῖ. λογίσεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπέκλειπεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν χρόνον ἤδη, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν αὐτῷ· οἷς γὰρ οὐσιν ὑμετέροισι ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαντα τᾶλλα βεβαίως κέκτηται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν προείτο, οὐδ' ἂν ἐν Μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἐδύνατο. ἀμφοτέρω οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων δικαίως μισεῖν αὐτὸν ἡγεῖται. πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις οὐσιν οἶδεν ἀκριβῶς ὅτι οὐδ' ἂν ἀπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστ' 135 αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατησθε, ἀλλ' ἔάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ), ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα καὶ καταφεύ- 14 ξεται πρὸς ὑμᾶς· ἔστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφνκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι καὶ ἔχοντ' ἀφελέσθαι καὶ ὅλως ἐνοχλή-

- σαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώποις εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι δεινοί. οὐκ οὖν βούλεται αὐτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεῖν.
- 15 οὐ κακῶς οὐδ' ἄργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον δὲ τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκείνον, δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται. γὰρ οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδεὶς ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄν ἄλλο τις εἴποι Διογύγιλον καὶ Καβύλην καὶ Μάστραν καὶ ἃ νῦν φασιν αὐτὸν ἔχειν) τούτων μὲν ἐπιμεῖν καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόρους καὶ χεῖμα.
- 16 καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δ' Ἀστυνοαίων λιμένων καὶ νεωρίων τῶν τριήρων καὶ καὶ ἔργων τῶν ἀργυρείων καὶ τοσοῦτων προσόδων καὶ τόπου πόλεως, ὧν μήτ' ἐκείνῳ μήτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ χειροσάμενῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν κυριεῦσαι, οὐκ ἐπιμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς εἰσέειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρακίοις σιρῶν.
- 17 ἐν τῷ βαράθρῳ χεῖμαζεν. οὐκ ἐστὶ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ κείνα ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος καὶ τὰ πάντα πραγματεύεται. ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰδέναι καὶ γιννώσκοντα παρ' αὐτῷ δεῖ μὰ Δί' οὐ γράψαι καὶ λεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστα ἐπὶ πᾶσι δικαίοις συμβουλεύοντα· τοῦτο μὲν γὰρ ἐστὶ λαβεῖν ὅτῳ πολεμεῖτε βουλομένων, οὐχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει πράττειν.
- 18 ὁρᾶτε γάρ. εἰ δὲ ἃ πρῶτα παρεσπύονθησε Φίλιππος δεύτερα ἢ τρίτα (πολλὰ γάρ ἐστιν ἐφεξῆς) ἐγραψέμεν αὐτῷ πολεμεῖν, ὃ δ' ὁμοίως ὥσπερ νῦν, οὐ γράψαμεν οὐδενὸς ὑμῶν πόλεμον, Καρδιανοῖς ἐβοήθει, καὶ ἄν ἀνηροπασμένος ἦν ὃ γράψας, καὶ διὰ τοῦτο πάν

- 19 ἡτιῶντ' ἂν αὐτὸν Καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι· μὴ τοί-
 νυν ζητεῖτε ὄντινα ἀνθ' ὧν Φίλιππος ἐξαμυρτάνει μι-
 σήσετε καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι διασπάσα-
 σθαι παραβαλεῖτε· μὴδ' αὐτοὶ χειροτονήσαντες πόλε-
 μον βούλεσθε παρ' αὐτοῖς ὑμῖν ἐρίξειν, εἰ δέον ἢ μὴ
 δέον ὑμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ' ὃν ἐκεῖνος πολε-
 μεῖ τρόπον, τοῦτον μιμεῖσθε, τοῖς μὲν ἀμυνομένοις
 ἤδη χρήματα καὶ τᾶλλα ὅσων δέονται διδόντες, αὐ-
 τοὶ δ' εἰσφέροντες, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κατασκευ-
 αζόμενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἵππους, ἱππα-
 20 γωγούς, τᾶλλα ὅσα εἰς πόλεμον, ἐπεὶ νῦν γε γέλως
 ἔσθ' ὥς χροῖμεθα τοῖς πράγμασι, καὶ Φίλιππον δ' αὐ-
 τὸν οὐδὲν ἂν ἄλλο οἶμαι μὰ τοὺς θεοὺς εὐξασθαι ποι-
 εῖν τὴν πόλιν ἢ ταῦτα ἃ νῦν ποιεῖτε· ὑστερίζετε, ἐνα-
 λίσκετε, ὅτῳ παραδώσετε τὰ πράγματα ζητεῖτε, δυσχε-
 ραίνετε, ἀλλήλους αἰτιασθε, ἀφ' οὗ δὲ ταῦτα γίγνεται
 21 ἐγὼ διδάξω, καὶ ὅπως παύσεται λέξω. οὐδὲν πώποτε, 137
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεστή-
 σασθε οὐδὲ κατεσκευάσασθε ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸ συμβαί-
 νον αἰεὶ διώκετε, εἰτ' ἐπειδὴν ὑστερίσητε, παύεσθε·
 ἕτερον πάλιν ἂν συμβῇ τι, παρασκευάξεσθε καὶ θορυ-
 22 βεῖσθε. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει· οὐκ ἐνεστι βοηθείαις
 χρωμένους οὐδὲν τῶν δεόντων ποτὲ πράξαι, ἀλλὰ κα-
 τασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφήν ταύτῃ πορί-
 σαντας καὶ ταμίας καὶ δημοσίους, καὶ ὅπως ἐνὶ τῇ τῶν
 χρημάτων φυλακῇ ἀκριβεστάτην γενέσθαι, οὕτω ποι-
 ῆσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων
 λαμβάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ,
 καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ πλεῖν ἄλλοσε ἢ πράττειν
 23 ἄλλο τι τῷ στρατηγῷ καταλείπειν. ἂν δ' οὕτω ποιη-
 σητε καὶ τοῦτ' ἐθελήσητε ὥς ἀληθῶς, ἄρειν εἰρήνην
 δικαίαν καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Φίλιππον ἀναγκά-

σετε, ἢ πολεμήσεται ἐξ ἴσου· καὶ ἴσως ἂν, ἴσως, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς πυνθάνεσθε τί ποιεῖ Φίλιππος καὶ ποῖ πορεύεται, οὕτως ἂν ἐκεῖνος φροντίσαι ποῖ ποθ' ἢ τῆς πόλεως ἀπήρκε δυνάμεις καὶ ποφανεῖται.

- 24 Εἰ δὲ τῷ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης πολλῆς καὶ πό-
νων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλ' ὀρθῶς
δοκεῖ· ἀλλ' εἰς λογίσματα τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γι-
νησόμενα, εἰς ταῦτα μὴ ἐθέλη ποιεῖν, εὖρήσει λυσι-
τελοῦν τὸ ἐκόντως ποιεῖν τὰ θέοντα. εἰ μὲν γὰρ ἐστ-
τις ἐγγυητὴς ὑμῖν θεῶν (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς
ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος) ὥς, ἐὰν
ἀγῇθ' ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοῦ
25 ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἦξει, αἰσχρὸν μὲν νῆ τὸν Δία
καὶ πάντας θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόν-
των τῇ πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῇ
ἰδίας ἡθρυμίας ἔνεκα τοὺς ἄλλους ἅπαντας Ἕλληνας
εἰς δουλείαν προέσθαι, καὶ ἔγωγ' αὐτὸς μὲν τεθνάναι
26 μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην· οὐ μὲν ἄλλ-
εἰ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει, ἐστὼ, μὴ ἀμύνεσθε
ἅπαντα πρόεσθε. εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο δοκεῖ, τούναν-
τίον δὲ πρόοισμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσω-
μεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ
καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ, ποῖ ἀναδυόμεθα
ἢ τί μέλλομεν; ἢ ποτε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ θέον-
27 τα ποιεῖν ἐθέλησομεν; ὅταν νῆ Δί' ἀνάγκη τις ᾖ. ἀλλ'
ἦν μὲν ἂν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἰποι, οὐ
μόνον ἦδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε, τῇ
δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῦ-
διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ με-
γίστη ἀνάγκη ἢ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνῃ, κα-
μείζω ταύτης οὐκ οἶδ' ἥντινα ἂν εἰποι τις· δούλῳ δὲ

πληγαὶ καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός, ἃ μῆτε γένοιτο οὔτε λέγειν ἄξιον.

- 28 Τὸ μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακείσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς οὐσίαις λειτουργῆσαι ἕκαστον, ἐστὶ μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τινὰ προφασιν ὅμως· τὸ δὲ μὴδ' ὅσ' ἀκούσαι δεῖ μὴδ' ὅσα βουλευέσασθαι προσήκει, μὴδὲ ταῦτ' ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ' ἤδη πᾶσαν ἐπιδέ-
- 29 χεται κατηγορίαν. ὑμεῖς τοίνυν οὐκ ἀκούετε, πρὶν ἂν 139 ὥσπερ νῦν αὐτὰ παρῇ τὰ πράγματα, οὐχὶ βουλευέσθαι περὶ οὐδενὸς εἰώθαι' ἐφ' ἡσυχίας, ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζεται, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν ταῦτό καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι ὁρᾷτε, καὶ ἂν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε, ἐπειδὴν δ' ἀπολωλὸς ἢ πολιορκούμενον τι πύθῃσθε, τηνικαὐτ' ἀκροᾷσθε καὶ παρασκευάζε-
- 30 σθε, ἣν δ' ἀκηκοέναι μὲν καὶ βεβουλευῆσθαι τότε καιρὸς, ὅθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθέλετε, πράττειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις νῦν, ἡνίκ' ἀκούετε. τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοῖς ἄλλοις τούναντίον ποιεῖτε· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλευέσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα.
- 31 Ὅ δὴ λοιπὸν ἐστὶ, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφεύγει δ' οὐδὲ νῦν, τοῦτ' ἐρῶ. οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα. συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπὸ ταῦτομάτου, οἷς ἂν χρησάμεθα ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δεόντα. πρῶτον μὲν γὰρ οἷς βασιλεὺς πιστεύει καὶ εὐεργέτας ὑπείληφεν ἑαυτοῦ, οὗτοι μισοῦσι καὶ πολεμοῦσι Φιλίπ-
- 32 πρ. ἐπειδ' ὁ πράττων καὶ συνειδὼς ἅπανθ' ἃ Φίλιππος κατὰ βασιλείᾳ παρασκευάζεται, οὗτος ἀνίσταστος γέγυνε, καὶ πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς οὐχ ἡμῶν κατη-

- γορούντων ἀκούσεται, οὓς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν
 ἡγησάιτο τοῦ ἰδίου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐ-
 τοῦ καὶ διοικοῦντος, ὥστ' εἶναι πιστὰς τὰς κατηγορίας, 140
 καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ἡμῶν πρέσβεσιν, ὃν
 33 βασιλεὺς ἤδιστ' ἂν ἀκούσαι, ὥς τὸν ἀμφοτέρους ἀδι-
 κοῦντα κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ, καὶ ὅτι πολὺ τῷ βα-
 σιλεῖ φοβερώτερός ἐσθ' ὁ Φίλιππος, ἂν προτέροις ἡμῖν
 ἐπιθῇται· εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοι τι πεισόμεθα ἡμεῖς,
 ἀδεῶς ἐπ' ἐκείνου ἤδη πορεύσεται. ὑπὲρ δὲ τούτων
 ἁπάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς πρεσβεῖαν ἐκπέμπειν, ἣτις
 τῷ βασιλεῖ διαλέξεται, καὶ τὴν ἀβελτερίαν ἀποθέσθαι,
 δι' ἣν πολλάκις ἡλαττώθητε, "ὁ δὲ βάρβαρος καὶ ὁ
 34 κοινὸς ἅπασιν ἐχθρὸς" καὶ πάντα τὰ ταιαῦτα. ἐγὼ γὰρ
 ὕταν τιν' ἴδω τὸν μὲν ἐν Σούσοις καὶ Ἐκβατάνοις δε-
 δοικότα καὶ κακόνουν εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα, ὃς καὶ
 πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα
 καὶ νῦν ἐπηγγέλλετο (εἰ δὲ μὴ ἐδέχεσθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπε-
 ψηφίζεσθε, οὐ τὰ γε ἐκείνου αἰτία), ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ
 ταῖς θύραις ἐγγὺς οὕτως ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι ἀνέξανο-
 μένου ληστοῦ τῶν Ἑλλήνων ἄλλο τι λέγοντα, θαυμάζω,
 καὶ δέδοικα τοῦτον, ὅστις ἂν ἦ ποτ', ἐγὼ γ', ἐπειδὴ
 οὐχ οὗτος Φίλιππον.
- 35 Ἔστι τοίνυν τι πρᾶγμα καὶ ἄλλο, ὃ λυμάνεται τὴν
 πόλιν ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου καὶ λόγων οὐ προση-
 κόντων διαβεβλημένην, εἴτα τοῖς μηδὲν τῶν δικαίων
 ἐν τῇ πολιτείᾳ βουλομένοις ποιεῖν πρόφασιν παρέχει·
 καὶ πάντων, ὅσα ἐκλείπει, θεὸν παρὰ του γίνεσθαι,
 ἐπὶ τοῦθ' εὐρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην. περὶ
 36 οὐ πάνυ μὲν φοβοῦμαι λέγειν, οὐ μὲν ἄλλ' ἐρῶ· οἶμαι
 γὰρ ἔξειν καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τὰ δίκαια ἐπὶ τῷ συμ-
 φέροντι τῆς πόλεως εἰπεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους καὶ
 ὑπὲρ τῶν κεκτημένων τὰς οὐσίας πρὸς τοὺς καταδεεῖς, 141

εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσου καὶ τὰς βλασφημίας ὥς ἐπὶ τῷ
 θεωρικῷ ποιοῦνται τινες οὐχὶ δικαίως, καὶ τὸν φόβον,
 ὡς οὐ στήσεται τοῦτο ἄνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ· οὐ
 οὐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα μείζον εἰσενεγκαίμεθα, οὐδ'
 37 ὅτι κοινῇ μᾶλλον ἂν ὅλην ἐπιρρώσειε τὴν πόλιν. οὐ-
 τωσὶ δὲ σκοπεῖτε· ἐρῶ δ' ὑπὲρ τῶν ἐν χρεῖα δοκούν-
 των εἶναι πρότερον. ἦν ποτ' οὐ πάλα παρ' ἡμῖν, ὅτ'
 οὐ προσήει τῇ πόλει τάλαντα ὑπὲρ τριακοντα καὶ ἑκα-
 τόν· καὶ οὐδεὶς ἦν τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων οὐδὲ
 τῶν εἰσφέρειν, ὅστις οὐκ ἡξίου τὰ καθήκοντα ἐφ' ἑαυ-
 τὸν ποιεῖν, ὅτι χρήματα οὐ περιῆν, ἀλλὰ καὶ τριήρεις
 ἐπλεον καὶ χρήματ' ἐγίνετο καὶ πάντ' ἐποιοῦμεν τὰ
 38 δέοντα. μετὰ ταῦτα ἡ τύχη, καλῶς ποιούσα, πολλὰ πε-
 ποίηκε τὰ κοινὰ, καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν τα-
 λάντων προσέρχεται, οὐθενὸς οὐδὲν ζημιουμένου τῶν
 τὰς οὐσίας ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβανόντων· οἱ
 γὰρ εὖποροι πάντες ἐρχονται μεθέξοντες τούτου, καὶ
 39 καλῶς ποιοῦσιν. τί οὖν παθόντες τοῦτο ὀνειδίζομεν
 ἀλλήλοις καὶ προφάσει χρωίμεθα τοῦ μηδὲν τῶν δεόν-
 των ποιεῖν, πλὴν εἰ τῇ παρὰ τῆς τύχης βοηθείᾳ γερο-
 νυῖα τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν; οὓς οὐτ' ἂν αἰτιασαίμην
 40 ἔγωγε οὐτ' ἄξιω. οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ὅρῳ
 τῶν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω διακαίμε-
 νον οὐδ' οὕτως ἀγνώμονα οὐδ' ἄτοπον τῶν ὄντων οὐ-
 δένα ὥστε, εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες ὅς' ἂν αὐτοὺς,
 οὐ φάσκοντα ποιήσειν οὐδὲν οὐδ' αὐτόν· καὶ γὰρ ἂν
 τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὗτός γε ἔνοχος· δεῖ γὰρ,
 οἶμαι, τοῖς γονεῦσι τὸν ὠρισμένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρα- 142
 νον, καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου, δικαί-
 41 ὡς φέρειν καὶ ἐκόντα ὑποτελεῖν. ὥσπερ τοίνυν ἐνὸς
 ἡμῶν ἐκάστου τίς ἐστι γονεὺς, οὕτω συμπάσης τῆς πό-
 λεως κοινούς δεῖ γονεάς τοὺς σύμπαντας ἡγεῖσθαι, καὶ

προσῆκει τούτους οὐχ ὅπως ὧν ἡ πόλις δίδωσιν ἀφε-
 λέσθαι τι, ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἦν τούτων, ἄλλοθεν σκο-
 πεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντες ἐνδεεῖς περιοφθῇσονται.
 42 τοὺς μὲν τοίνυν εὐπόρους ταύτῃ χρωμένους τῇ γνώμῃ
 οὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσι-
 τελεῇ· τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τινα ἀποστερεῖν κοινῇ
 κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς ἀνθρώπους τοῖς πρά-
 γμασι· τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι' ὃ δυσχεραίνουσι τὸ πρά-
 γμα οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες καὶ κατηγοροῦσι δικαίως,
 43 τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν συμβουλευέσαιομι. δίδειμι δὲ, ὥσπερ
 ἄρτι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν εὐπόρων, οὐ κατ-
 οκνήσας εἰπεῖν τάληθῃ. ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος
 οὐδ' ὥμους εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην, οὐκουν' Ἀθηναίων
 γε, οἶμαι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων, ὥστε λυπεῖσθαι ταῦτα
 λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους καὶ τῶν ἀναγκαίων
 44 ἐνδεεῖς ὄντας. ἀλλὰ ποῦ συντρίβεται τὸ πρᾶγμα καὶ
 ποῦ δυσχεραίνεται; ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐθὺς ἐπὶ
 τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσί τις, καὶ μέγαν μὲν ὄν-
 τα παρ' ὑμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἔνεκ'
 ἀσφαλείας, ἑτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τοῦ φανε-
 45 ρῶς θαυρόβου. ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει. δεῖ
 γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολι-
 τείας κοινωνεῖν, τοὺς μὲν εὐπόρους εἰς μὲν τὸν βίον 143
 τὸν ἑαυτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας καὶ ὑπὲρ τού-
 των μὴ δεδοικότας, εἰς δὲ τοὺς κινδύνους κοινὰ ὑπὲρ
 τῆς σωτηρίας τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας, τοὺς δὲ
 λοιποὺς τὰ μὲν κοινὰ κοινὰ νομίζοντας καὶ μετέχοντας
 τὸ μέρος, τὰ δ' ἐκάστου ἴδια τοῦ κεκτημένου. οὕτω
 καὶ μικρὰ πόλις μεγάλη γίνεται καὶ μεγάλη σώζεται.
 ὥς μὲν οὖν εἴποι τις ἂν, ἃ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ,
 ταῦτ' ἴσως ἐστίν· ὥς δὲ καὶ γένοιτ' ἂν ἐννόμως, διωρ-
 θώσασθαι δεῖ.

- 46 Τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων καὶ τῆς ταραχῆς
πολλὰ πόρρωθέν ἐστι τὰ αἰτία· ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῶν
ἀκούειν ἐστίν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστητε, ὧς ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τῆς ὑποθέσεως ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλι-
πον, καὶ τὸ μὲν προῖστασθαι τῶν Ἑλλήνων καὶ δύνα-
μιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοή-
θειν περίεργον ἐπέισθητε εἶναι καὶ μάταιον ἀνάλωμα
ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων, τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διαγί-
ναι καὶ μηδὲν τῶν θεόντων πράττειν, ἀλλὰ προλεμένους
καθ' ἕνα ἕκαστον πάντα ἑτέρους εἶσθαι λαβεῖν, θαυμα-
στὴν εὐδαιμονίαν καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν οἴεσθε.
- 47 Ἐκ δὲ τούτων παρελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν ἐφ' ἧς ὑμῶν τε-
τάχθαι προσῆκεν ἕτερος, οὗτος εὐδαίμων καὶ μέγας
καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως· πράγμα γὰρ ἐν-
τιμον καὶ μέγα καὶ λαμπρὸν, καὶ περὶ οὗ πάντα τὸν
χρόνον εἰ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὐτὰς διεφέρον-
το, Λακεδαιμονίων μὲν ἡτυχηκότων, Θηβαίων δ' ἀσχό-
λων διὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν δ'
- 48 ἀμελοῦντων ἔρημον ἀνείλετο. τοιγάρτοι τὸ μὲν φοβεῖ- 144
σθαι τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ συμμαχοῦς πολλοὺς ἔχειν καὶ
δύναμιν μεγάλην ἐκείνῳ περιέγρονε, καὶ τοσαῦτα πρά-
γματα καὶ τοιαῦτα ἤδη περιέστηκε τοὺς Ἕλληνας ἅπαν-
τας, ὥστε μηδ' ὅ τι χρὴ συμβουλεύειν εὐπορον εἶναι.
- 49 Ὅντων δ', ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν παρόντων
πραγμάτων πᾶσιν, ὥς ἐγὼ κρίνω, φοβερῶν οὐδένες ἐν
μέλῳσι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν, οὐ μόνον τῷ
μάλιστα ὑμῶν ἐπιβουλεύειν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάν-
των ἀργότατα αὐτοὶ διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὀνίων
πληθὺς ὁρῶντες καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγο-
ρὰν, τούτοις κεκήλησθε ὥς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως
οὐσῆς, οὔτε προσηκόντως οὔτ' ὀρθῶς τὸ πράγμα κρί-
50 νετε· ἀγορὰν μὲν γὰρ ἂν τις καὶ πανηγήνῃν ἐκ τούτων

- ἢ φανύλως ἢ καλῶς κατεσκευάσθαι κρίνοι· πόλιν δ' ἣν
 ὑπέληφεν, ὃς ἂν τῶν Ἑλλήνων ἄρχειν αἰεὶ βούληται,
 μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας
 προστῆναι, οὐ μὰ Δί' ἐκ τῶν ὀνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δο-
 κιμάξειν δεῖ, ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει καὶ
 τοῖς ὅπλοις ἰσχύει, ταῦθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν·
 ἢ σφαλερῶς ὑμῖν καὶ οὐδαμῶς ἅπαντα καλῶς ἔχει.
 51 γινώητε δ' ἂν, εἰ σκέψασθε ἐκείνως. πότε μάλιστα ἐν
 ταραχῇ τὰ τῶν Ἑλλήνων γέγονε πράγματα; οὐδένα
 γὰρ χρόνον ἄλλον ἢ τὸν νυνὶ παρόντα οὐδ' ἂν εἰς εἰποι.
 τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα εἰς δύο ταῦτα διήρητο τὰ
 τῶν Ἑλλήνων, Λακεδαιμονίους καὶ ἡμᾶς, τῶν δ' ἄλλων
 Ἑλλήνων οἱ μὲν ἡμῖν, οἱ δ' ἐκείνοις ὑπήκουον. βασι-
 λεὺς δὲ καθ' αὐτὸν μὲν ὁμοίως ἅπασιν ἄπιστος ἦν, τοὺς 145
 δὲ κρατουμένους τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄχρὶ οὐ
 τοῖς ἐτέροις ἐξ ἴσου ποιῆσαι, διεπιστεύετο, ἔπειτ' οὐχ ἦτ-
 τον αὐτὸν ἐμίσουν οὕς σώσειε τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν
 52 ἐξ ἀρχῆς. νῦν δὲ πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἅπασιν τοῖς
 Ἑλλησιν οἰκείως ἔχει, καὶ πάντων ἥκιστα δὴ ἡμῖν, ἂν
 τι μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα· ἔπειτα προστασίαι πολ-
 λαὶ καὶ πανταχόθεν γίνονται, καὶ τοῦ πρωτεύειν ἀν-
 τιποιοῦνται μὲν πάντες, ἀφυστάσι δ' ἐνιοὶ καὶ φθονοῦσι
 καὶ ἄπιστοῦσιν αὐτοῖς, οὐχ ὥς ἔδει, καὶ γέροντα καθ'
 αὐτοὺς ἱκαστοὶ, Ἀργεῖοι, Θηβαῖοι, Λακεδαιμόνιοι, Κο-
 53 ρίνθιοι, Ἀρκάδες, ἡμεῖς. ἀλλ' ὅμως εἰ τοσαῦτα μέρη
 καὶ τοσαύτας δυναστείας διηρημένων τῶν Ἑλληνικῶν
 πραγμάτων, εἰ δεῖ τάληθ' ἡ μετὰ παρορησίας εἰπεῖν, τὰ
 παρ' οὐδέσι τούτων ἄρχεῖα καὶ βουλευτήρια ἐρημότερ'
 ἂν τις ἴδοι τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἢ τὰ παρ' ἡμῖν,
 εἰκότως· οὔτε γὰρ φιλῶν οὔτε πιστεύων οὔτε φοβού-
 54 μενος οὐδεὶς ἡμῖν διαλέγεται. αἴτιον δὲ τούτων οὐχ ἓν,
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (ἡδέδιον γὰρ ἂν ἦν ὑμῖν μεταθεῖ-

ναι) ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐκ παντὸς ἡμαρτη-
 μένα τοῦ χρόνου, ὧν τὸ καθ' ἑκάστον ἑάσας ἐν, εἰς ὃ
 πάντα συντείνει. λέξω, δεηθεὶς ὑμῶν, ἂν λέγω τάλη-
 θῇ μετὰ παρορησίας, μηδὲν ἀχθεσθῆναι μοι. πέπραται
 τὰ συμφέροντα ἐφ' ἑκάστου τῶν καιρῶν, καὶ μετειλή-
 φατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν, ὑφ' ὧν
 κεκηλημένοι τοῖς ἀδικοῦσιν οὐ πικρῶς ἔχετε, ἕτεροι
 55 δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσιν. καὶ τὰ μὲν περὶ τᾶλλα οὐκ ἄξιον
 ἐξετάσαι νῦν· ἀλλ' ἐπειδὴν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμ- 146
 πέσῃ, εὐθύς ἀναστὰς τις λέγει ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν οὐδὲ
 γράφειν πόλεμον, παραθεὶς εὐθέως ἐξῆς τὸ τὴν εἰρή-
 νην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν καὶ τὸ τρέφειν μεγάλην δύναμιν
 ὡς χαλεπὸν, καὶ "διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλον-
 "ται," καὶ ἄλλους λόγους ὡς οἴονται ἀληθεστάτους λέ-
 56 γουσιν. ἀλλὰ δεῖ δῆπου τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν οὐχ
 ὑμᾶς πείθειν, οἱ πεπεισμένοι κἀθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ
 τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τὰ γε
 ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει· νομίζειν δ' εἶναι χαλεπὰ οὐχ ὅσα
 ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἂ πεισόμεθ', ἂν μὴ
 ταῦτ' ἐθέλωμεν ποιεῖν, καὶ τὸ "διαρπασθῇσεται τὰ
 "χρήματα" τῷ φυλακῇν εὐρεῖν δι' ἧς σωθῇσεται κω-
 57 λύνειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀποστήναι. καίτοι
 ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα
 λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθῇσεται, ἃ καὶ φυλάττειν
 καὶ κολάζειν τοὺς ἀρπάζοντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι, τὴν δ'
 Ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς οὕτως Φίλιππος ἀρπάζων οὐ
 58 λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἀρπάζων. τί ποτ' οὖν, ὦ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φανερώς ἀδικοῦντα
 καὶ πόλεις καταλαμβάνοντα οὐδεὶς πώποτε τοῦτον εἶ-
 πεν ὡς ἀδικεῖ καὶ πολεμοποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν
 μηδὲ προῖεσθαι ταῦτα συμβουλευόντας, τούτους πολε-
 μοποιεῖν φασίν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμ-

βησομένων δυσχερῶν (ἀνάγκη γάρ, ἀνάγκη πολλὰ λυ-
 πηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίνεσθαι) τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τα-
 βέλτιστα λέγειν οἰομένοις ἅπαντες ἀναθεῖναι βούλου-
 59 ται. ἡγοῦνται γάρ, ἂν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν [ἐκ μιᾶς
 γνώμης] Φίλιππον ἀμύνησθε, καὶ κείνου κρατήσιν
 ὑμᾶς καὶ αὐτοῖς οὐκέτ' ἔσεσθαι μισθαρεῖν, ἂν δ' ἀπὸ
 τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινες πρὸς τὸ κρί-
 νειν τράπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦντες ἀμ-
 φότερ' ἔξειν, καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμήσιν καὶ παρ' ἐκεί-
 νου χρήματα λήψεσθαι, ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τού-
 των δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λή-
 60 ψεσθαι. αἱ μὲν ἐλπίδες αἱ τούτων αὐταί, καὶ το κατε-
 σκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὥς ἄρα βούλονται τινες πό-
 λεμον ποιῆσαι. ἐγὼ δ' οἶδα ἀκριβῶς ὅτι οὐ γράψαντος
 Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον καὶ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος
 ἔχει τῶν τῆς πόλεως καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε βοή-
 θειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι
 πολεμεῖν ἡμῖν ἐκείνου, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ
 τοῦτ' ἐξελέγχοι· ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί
 61 τῷ ἀδικοῦντι προσήκει; ἀλλ' ἐπειδὴν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς
 ἴη, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν,
 ὥσπερ οὐδὲ Ὠρεῖταις τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ
 χώρᾳ, οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὸς τὰ τεῖχη προσ-
 βάλλων αὐτῶν, οὐδ' Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ
 τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς
 ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκ-
 οὔν ὑπόλοιπον δουλεύειν· οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν ἐνι.
 62 Καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν τε καὶ τισι τῶν
 ἄλλων ἀνθρώπων ἔσθ' ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ὑφ' αὐτῷ
 ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται Φίλιππος ὑμῶν, οὐ,
 ἀλλ' ὅπως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι δουλεύειν
 μὲν ὑμεῖς οὔτ' ἐθέλησέτε οὔτ', ἐὰν ἐθέλητε, ἐπιστή-

σισθε (ἄρχειν γὰρ εἰώθατε), πράγματα δὲ παρασχεῖν
 αὐτῷ, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων
 ἀπάντων δυνήσεσθε. διὰ ταῦτα ὑμῶν οὐχὶ φείσεται,
 63 εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται. ὥς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων
 ἔσομένου τοῦ ἀγῶνος οὕτω προσήκει γινώσκειν, καὶ
 τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ φανερώς μισεῖν καὶ
 ἀποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἐξω τῆς
 πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πό-
 λει κολάσῃ· ἐχθροὺς, ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ
 64 προβόλοις προσπταίσαντας ὑπεριζεῖν ἐκείνων. πόθεν
 αἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἐμοι-
 γε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποι-
 οῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη;
 οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν
 παροῦσαν δουλείαν· οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναίτο οὐδεὶς ὅσα
 τοὺς τάλαιπῶρους Ὀλυνθίους, πρότερον δοὺς Ποτί-
 δαιαν, ἐξηπάτησε, καὶ πολλὰ ἕτερα· Θηβαίους τὰ νῦν
 ὑπάγει τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλάξας
 65 πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ· ὥστε καρπωσάμενοί
 τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν οἱ μὲν ἤδη πεπόνθα-
 σιν ἃ δὴ πάντες ἴσασιν, οἱ δ' ὅτι ἂν ποτε συμβῇ πεί-
 σονται. ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε σιωπῶ· ἀλλ'
 ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι πόσα ἐξηπάτησθε,
 πόσων ἀπεστέρησθε. οὐχὶ Φωκέας, οὐ Πύλας, οὐχὶ τὰ
 ἐπὶ Θράκης, Δορίσκον, Σέρρειον, τὸν Κερσοβλέπτην
 66 αὐτόν; οὐ νῦν Καρδίαν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν 149
 ἐκείνως τοῖς ἄλλοις καὶ ὑμῖν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον προσ-
 φέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ
 ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ λαβόντα
 χρήματα αὐτὸν ἀσφαλὲς ἔστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφη-
 67 ρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ᾗτε. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν
 ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου μὴ σὺν εὖ πεπονθότων τῶν

πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι· οὐκ ἦν
 ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου μὴ σὺν εὐ-
 πεπονθότῳ τοῦ πλήθους τοῦ Θετταλῶν τῷ τοὺς τυ-
 ράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς καὶ τὴν Πυλαίαν
 ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν τὴν Βοι-
 68 ωτίαν ἀπέδωκε καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' Ἀθή-
 νησιν οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν
 ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος
 ἡμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὐβοίαν καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον
 παριούτος, ἀσφαλὲς ἐστὶ λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. καὶ γάρ
 τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἐνιοὶ ταχὺ πλούσιοι γεγό-
 νασι καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἁδόξων ἐνδοξοὶ καὶ γνώρι-
 μοι, ὑμεῖς δὲ τοῦναντίον ἐκ μὲν ἐνδοξων ἁδοξοὶ, ἐκ δ'
 69 εὐπόρων ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλούτον ἡγοῦμαι
 συμμάχους, πίστιν, εὐνοίαν, ὧν πάντων ὑμεῖς ἐστέ
 ἄποροι· ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν καὶ ἑὰν
 τοῦτον τὸν τρόπον τα πρᾶγματα φέρεσθαι ὁ μὲν εὐ-
 δαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερός πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρ-
 βάροις, ὑμεῖς δ' ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν κατὰ τὴν
 ἀγορὰν εὐετηρία λαμπροί, τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ
 70 καταγέλαστοι. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ τε ὑμῶν
 καὶ περὶ αὐτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομέ-
 νους· ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἂν τις
 ὑμᾶς ἀδικῇ, αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν
 ἄγειν οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. καίτοι λοιδορίας
 χωρὶς, εἰ τις ἔροίτο· εἰπέ μοι, τί δὴ γινώσκων ἀκρι-
 "βῶς, Ἀριστόδημε, (οὐδεὶς γὰρ τὰ τοιαῦτ' ἀγνοεῖ) τὸν
 "μὲν τῶν ιδιωτῶν βίον ἀσφαλῆ καὶ ἀπράγμονα καὶ
 "ἀκίνδυνον ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων φιλαίτιον
 "καὶ σφαλερὸν καὶ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀγώνων καὶ
 "κακῶν μεστὸν, οὐ τὸν ἡσύχιον, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύ-
 71 "νοις αἰρεῖ;" τί ἂν εἰποι τις; εἰ γὰρ ὁ βέλτιστον εἰπείν

ἂν ἔχοις, τοῦτό σοι δοίημεν ἀληθὲς λέγειν, ὥς ὑπὲρ
 φιλοτιμίας καὶ δόξης ταῦτα πάντα ποιεῖς, θαυμάζω τέ
 δὴποτε σαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶ-
 ναι νομίζεις καὶ πονητέον καὶ κινδυνευτέον, τῇ πόλει
 δὲ προέσθαι ταῦτα μετὰ ῥαθυμίας συμβουλευείς. οὐ
 γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὥς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινα
 φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς Ἑλλήσι μηδενοῦς ἀξίαν
 72 εἶναι. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε ὁρῶ, ὥς τῇ μὲν πόλει
 ἀσφαλὲς τὸ τὰ αὐτῆς πράττειν, σοὶ δὲ κίνδυνος. εἰ μη-
 δὲν τῶν ἄλλων πλέον περιεργασεῖ, ἀλλὰ τοῦναντίον
 σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζει καὶ περιεργάζει τοὺς ἐσχάτους
 73 ὄντας κινδύνους, τῇ πόλει δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας. ἀλλὰ
 νῆ Δία παππῶ σοι καὶ πατρῶα δόξα ὑπάρχει, ἣν αἰσ-
 χρόν ἐστιν ἐν σοὶ καταλῦσαι· τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν
 ἀνῶνυμα καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων. ἀλλ' οὐδὲ
 τοῦθ' οὕτως ἔχει· σοὶ μὲν γὰρ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, 151
 εἶπερ ἦν ὁμοιος σοὶ, τῇ πόλει δ' ἡμῶν οὐς πάντες
 ἴσασιν οἱ Ἕλληνες δις ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ
 74 τῶν προγόνων δεσωσμένοι. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως οὐδὲ
 πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' αὐτοὺς καὶ τὰ κατὰ τὴν πό-
 λιν πολιτεύονται· πῶς γὰρ ἐστὶν ἴσον τούτων μὲν τι-
 νας ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ἤκοντας ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν, τὴν
 πόλιν δ', ἣ προειστήκει τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τέως καὶ
 τὸ πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ καὶ ταπεινότη-
 τι καθεστάναι;

75 Πολλὰ τοίνυν ἔχων ἐτι καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν
 παύσομαι· καὶ γὰρ οὐ λόγων ἐνδεία μοι δοκεῖ τὰ πρά-
 γματα οὔτε νῦν οὔτ' ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν. ἀλλ'
 ὅταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμογνώ-
 μονες ὥς ὀρθῶς λέγεται γενόμενοι, τῶν λυμναίνεσθαι
 καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων ἐξ ἴσου κἀθησθαι
 ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτοὺς (ἴσθι γὰρ εὐθύς

ιδόντες ἀκριβῶς τίς μισθοῦ λέγει καὶ ὑπὲρ Φιλίππου πολιτεύεται, καὶ τίς ὥς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων), ἀλλ' ἵν' αἰτιασάμενοι τούτους καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες μηδὲν αὐτοὶ τῶν θεόντων
 76 ποιῇτε. ταῦτ' ἐστὶ τάληθῇ μετὰ πάσης παρρησίας, ἀπλῶς εὐνοία, τὰ βέλτιστα εἰρημένα, οὐ κολακείας καὶ βλάβης καὶ ἀπάτης λόγος μεστός, ἀργύριον μὲν τῶν λέγουσι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. ἢ οὖν παυστέον τούτων τῶν ἐθῶν, ἢ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον τοῦ πάντα φεύλως ἔχειν ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

XI.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Τ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ.

Ο Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέπομφεν ἐπιστολὴν, κατηγορῶν αὐτῶν καὶ πόλεμον προκηρύττων ἄντικρυς. οὐκέτι οὖν ὁ ρήτωρ πείθει τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν (ἀνάγκη γὰρ), ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐκαθαίρετον λέγων τοῖς Μακεδόνα.

Ὅτι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππος οὐκ ἐποίησατο τὴν εἰρήνην πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλετο τὸν πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερόν γέγονεν· ἐπειδὴ γὰρ Φαρσάλιοις Ἄλωνα παρέδωκε καὶ τὰ περὶ Φωκίας διωκῆσάτο καὶ τὴν Θράκην κατεστρέψατο πᾶσαν, αἰτίας οὐκ οὔσας πλάσάμενος καὶ προφάσεις ἀδίκους ἐξευρὼν τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ νῦν

2 ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἐπέμψεν. ὅτι δὲ χορὴ μή-
 τε ὀρρωδεῖν ὑμᾶς τὴν ἐκείνου δύναμιν μήτε ἀγεννῶς
 ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ σώμασι καὶ χρή-
 μασι καὶ ναυσὶ καὶ πᾶσιν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἀφειδῶς ὀρ-
 μῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδάσκειν. **153**
 πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς
 μερίστους ὑμῖν ὑπάρχειν συμμάχους καὶ βοηθοὺς, ὧν
 ἐκεῖνος τὰς πίστεις ὑπεριδὼν καὶ τοὺς ὅρκους ὑπερβᾶς
3 λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην· ἐπειθ' οἷς πρότερον ἡν-
 ξήθη, φενακίζων αἰεὶ τινας καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος
 εὐεργετήσκειν, ταῦτα πάντα διεξελήλυθεν ἤδη, καὶ γι-
 γνώσκεται μὲν ὑπὸ τῶν Περινθίων καὶ Βυζαντίων καὶ
 τῶν ἐκείνοις συμμαχοῦντων ὡς ἐπιθυμεῖ προσενεχθῆ-
 ναι τοῦτοις τὸν αὐτὸν τρόπον ὥνπερ Ὀλυνθίοις πρότε-
4 ρον, οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν δεσπόζειν, ἀλλ'
 οὐχ ἡγεῖσθαι τῶν συμμάχων προαιρούμενος, ὑποπιεύ-
 εται δὲ ὑπὸ Θηβαίων Νίκαιαν μὲν φρουρᾷ κατέχων,
 εἰς δὲ τὴν ἀμφικτυονίαν εἰσδεδυκὼς, τὰς δὲ πρεσβείας
 τὰς ἐκ Πελοποννήσου πρὸς αὐτὸν ἄγων καὶ τὴν ἐκεί-
 νων συμμαχίαν παραιρούμενος· ὥστε τῶν αὐτῶ πρό
 τοῦ φίλων ὄντων τοὺς μὲν νῦν πολεμεῖν ἀκαταλλά-
 κτως, τοὺς δὲ μηκέτι προθύμους εἶναι συναγωνιστάς,
 ἅπαντας δ' ὑφορᾶσθαι καὶ διαβεβλήσθαι πρὸς αὐτόν.
5 ἔτι τοίνυν (οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἔστι μικρόν) οἱ κατὰ τὴν
 Ἀσίαν σατραπαὶ καθεστῶτες ἑναρχος μὲν ξένους μισθο-
 φόρους εἰσπέμψαντες ἐκώλυσαν ἐκπολιορκηθῆναι Πέ-
 ρινθον, νυνὶ δὲ τῆς ἐχθρας αὐτοῖς ἐνεστῶσης καὶ τοῦ
 κινδύνου πλησίον ὄντος, εἰ χειρωθήσεται Βυζάντιον,
6 οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσουσιν, ἀλλὰ
 καὶ βασιλέα [τῶν Περσῶν] χορήματα χορηγεῖν ἡμῖν
 προτρέφονται, ὅς τοσοῦτον μὲν κίετται πλοῦτον
 ὅσον οὐδ' οἱ λοιποὶ πάντες, τηλικαύτην δ' ἔχει ἡσ-

μην πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις ὥστε καὶ πρότερον ἦν ἡ Λακεδαιμονίῳ ἐπολεμοῦμεν, ὅποτέροις πρόσθοιτο, τούτους ἐποίει κρατεῖν τῶν ἐτέρων, καὶ νῦν μεθ' ἡμῶν γενόμενος ὑαδίως καταπολεμήσει τὴν Φιλίππου δύναμιν.

- 7 Πρὸς τοίνυν τούτοις τηλικούτοις οὖσιν, οὐκ ἔρομαι μὲν ὥς οὐ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προεἰληφεν ἡμῶν χωρία καὶ λιμένας καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς πόλεμον, ὁρῶ δὲ ὥς ὅταν μὲν ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχηται καὶ πᾶσι ταῦτά συμφέρη τοῖς μετέχουσι τῷ πολέμῳ, μένει τὰ συσταθέντα βεβαίως· ὅταν δ' ἐπιβουλῆς καὶ πλεονεξίας ἀπάτη καὶ βία κατέχηται, καθάπερ ὑπὸ τούτου νῦν, μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ τυχόν πταῖσμα ταχέως αὐτὰ διέσεισε καὶ κατέλυσεν.
- 8 καὶ πολλάκις εὐρίσκω λογιζόμενος οὐ μόνον, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ τῷ Φιλίππῳ πρὸς ὑποψίαν ἦγοντα καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς οὐκ ἀσυνήγητα καλῶς οὐδ' οἰκείως οὐδ' ὥς οἶεται τις ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις ἐν μὲν προσθήκῃ μέρει ῥοπὴν ἔχει τινὰ καὶ χρῆσιν, αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς ἐστὶ καὶ πρὸς τηλικούτον ὄγκον πραγμάτων
- 9 τῶν εὐκαταφρόνητος· ἐτι δ' αὐτὴν οὗτος αὐτὸς τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις καὶ πᾶσιν οἷς ἂν τις αὐτὸν μέγαν εἶναι νομίσῃ, σφαλερωτέραν αὐτῷ πεποίηκεν. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς χαίρειν Φίλιππόν τε καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ἐννοεῖσθε ὥς ὁ μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης, οἱ δὲ ἀσφαλείας, καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως, οἱ δ' οὐδὲ δέονται καταλιπόντες οἶκοι τέκνα, γυναικας φθείρεσθαι καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν ὑπὲρ
- 10 αὐτῶν. ὥστε τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν Μακεδόνων ἐκ τούτων ἂν τις ἴδοι πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον

- τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους καὶ τοὺς τῶν ξένων
 ἡγεμόνας εὐρήσετε δοῦσαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρείᾳ, πε-
 ριδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας. τοῖς μὲν γὰρ ὁ
 πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον ὑπάρχει κίνδυνος, οἱ δὲ
 τοὺς κόλακας καὶ τοὺς διαβάλλοντας αὐτοὺς μᾶλλον ἢ
 11 τὰς μάχας δεδίασι· κἀκεῖνοι μὲν μετὰ πάντων ἀγωνί-
 ζονται πρὸς τοὺς ἀντιταχθέντας, τοῖς δὲ καὶ τῶν ἐν
 τοῖς πολέμοις κακῶν οὐκ ἐλάχιστον μέρος μέτεστι καὶ
 χωρὶς ἰδία τὸν τρόπον τὸν τοῦ βασιλέως φοβεῖσθαι συμ-
 βέβηκεν. ἔτι δὲ τῶν μὲν πολλῶν ἐὰν ἀμάρτη τις, ζημίαν
 κατὰ τὴν ἀξίαν εἴληφεν· οἱ δ' ὅταν μάλιστα κατορθώ-
 σωσι, τότε μάλιστα σχορακίζονται καὶ προπηλακίζου-
 12 ται, παρὰ τὸ προσῆκον. καὶ τοῦτοις οὐδ' ἂν εἰς εὖ
 φρονῶν ἀπιστήσειεν· οὕτω γὰρ φιλότιμον αὐτὸν εἶναί
 φασιν οἱ συνδιατρίψαντες ὥστε βουλόμενον τὰ κάλ-
 λιστα τῶν ἔργων πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι μᾶλλον
 ἄχθεσθαι τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῖς ἄξιον
 13 ἐπαίνου τι πράξασιν ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχεῦσι. πῶς οὖν,
 εἴπερ ἐστὶ ταῦτα τοιαῦτα, πιστῶς ἡδὴ πολὺν χρόνον
 αὐτῷ παραμένουσιν; ὅτι νῦν μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τὸ κατορθοῦν αὐτὸν ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιοῦτοις· αἱ
 γὰρ εὐπραξίαι δεινὰ συγκρούσαι καὶ συσκιᾶσαι τὰς
 ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν· εἰ δέ τι πταίσει, τότε
 14 ἀκριβῶς διακαλυφθῇσεται ταῦτα πάντα. συμβαίνει
 γὰρ, ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν· ὅταν μὲν ἐρρωμέ-
 νος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σα-
 θρῶν, ἐπὰν δ' ἀρρωστήσῃ, πάντα κινεῖται, καὶ ὄχημα 156
 καὶ στρέμμα καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων ἢ μὴ τελείως
 ὑγιαίνον· οὕτω καὶ τῶν βασιλειῶν καὶ πασῶν τῶν δι-
 ναστειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθώσιν,
 ἀφανῇ τα κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπὰν δέ τι πταίσω-
 σιν, ὁ νῦν παθεῖν εἰκὸς ἐκείνον μείζον φορτίον ἢ καθ'

αὐτὸν ἀράμενον, γίνεται φανερά τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν.

- 15 Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον ὀρῶν εὐτυχοῦντα φοβερὸν εἶναι νομίζει καὶ δυσπολέμητον, σῶφρονος μὲν ἀνδρὸς χρῆται προνοία· μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τύχη ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· κατὰ πολλοὺς μὲν τοι τρόπους ἔλοιτ' ἂν τις οὐχ ἥττον τὴν ἡμετέραν εὐ-
 16 τυλίαν ἢ τὴν ἐκείνου· παρὰ τε γὰρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος χρόνου παρειλήφαμεν τὴν εὐδαιμονίαν οὐ τούτου μόνου, ἀλλὰ συνελόντι φράσαι πάντων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλευσάντων· κἀκεῖνοι μὲν Ἀθηναίοις φόρους ἤνεγκαν, ἡ δ' ἡμετέρα πόλις οὐδενὶ πω τῶν ἀπάντων. ἔτι δὲ τοσούτῳ πλείους ἀφορμὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν θεῶν εὐνοιαν ἔχομεν, ὅσῳ διατε-
 17 λοῦμεν εὐσεβέστερα καὶ δικαιότερα πράττοντες. τί ποτ' οὖν ἐκεῖνος ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ πλείω κατώρθωσεν ἡμῶν; ὅτι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (παρρησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς) ὁ μὲν αὐτὸς στρατεύεται καὶ ταλαιπωρεῖ καὶ τοῖς κινδύνοις πάρεστιν, οὔτε καιρὸν παριεῖς οὔτε ὥραν ἔτους παραλείπων οὐδεμίαν, ἡμεῖς δὲ (εἰρήσεται γὰρ τάληθῇ) οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλοντες αἰεὶ καὶ ψηφιζόμενοι καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν εἰ τι λέγεται νεώτερον. καίτοι τί γένοιτ' 15 ἂν νεώτερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ καταφρονῶν Ἀθηναίων καὶ τολμῶν ἐπιστολὰς πέμπειν τοιαύτας οἷας ἡκούσατε
 18 μικρῷ πρότερον; καὶ τῷ μὲν ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται, καὶ νῆ Δία πρὸς τούτοις τῶν παρ' ἡμῖν ῥητόρων τινὲς, οἱ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἰκᾶδε λαμβάνειν νομίζοντες οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες, οὐδ' αἰσθάνονται πάντα καὶ τὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν μικροῦ λήμματος πωλοῦντες. ἡμεῖς δὲ οὔτε τῶν

- ἐκείνου πραγμάτων οὐδὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν, οὔτε ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, οὔτε αὐτοὶ στρατεύε-
 19 σθαι τολμῶμεν. οὐκ οὖν ἐστὶν οὐδὲν θαυμαστόν, εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομίζομεν κρατήσειν τοῦ πάντα πρᾶττοντος ἃ δεῖ τοὺς πλεονεκτῆσειν μέλλοντας.
- 20 Ὡν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρὴ λαβόντας ἔννοιαν, καὶ λογισαμένους ὥς οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ φάσκειν ἄγειν εἰρήνην (ἥδη γὰρ ἐκεῖνος καὶ προηγόρευκε τὸν πόλεμον καὶ τοῖς ἔργοις ἐξενήνοχε) μηδενὸς μὲν φεῖδεσθαι μήτε τῶν δημοσίων μήτε τῶν ἰδίων, στρατεύεσθαι δὲ, ἅν ποῦ καιρὸς ᾗ, προθύμως ἅπαντας, χρὴ-
 21 σθαι δὲ στρατηγοῖς ἀμείνοσιν ἢ πρότερον. μὴ γὰρ ὑπολάβῃ τις ὑμῶν, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν ἐγένετο τὰ πράγματα χείρω τὰ τῆς πόλεως, διὰ τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναλήψεσθαι καὶ γενήσεσθαι βελτίω· μηδὲ νομίσητε ἡσυχυμούντων ὑμῶν, ὥσπερ πρότερον, ἑτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύμως· ἀλλ' ἐννοεῖσθε ὥς αἰσχρόν ἐστι τοὺς μὲν πατέρας ὑμῶν πολλοὺς 158 πόνους καὶ μεγάλους κινδύνους ὑποστῆναι Λακεδαι-
 22 μονίοις πολεμοῦντας, ὑμᾶς δὲ μηδ' ὑπὲρ ὧν ἐκείνοι δικαίως κτησάμενοι παρέδοσαν ὑμῖν ἐθέλειν ἐρρωμένους ἀμύνεσθαι, ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ Μακεδονίας ὀρμώμενον οὕτως εἶναι φιλοκίνδυνον ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν κατατετριῶσθαι πᾶν τὸ σῶμα τοῖς πολεμοῖς μαχόμενον, Ἀθηναίους δὲ, οἷς πάτριόν ἐστι μηδενὸς ἀκούειν, ἀπάντων δὲ κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ ἡσυχυμίαν ἢ μαλακίαν ἐγκαταλείπειν τὰ τε τῶν προγόνων ἔργα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.
- 23 Ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ χρῆναι παρεσκευά-

σθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον, παρακαλεῖν δὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, μὴ λόγοις, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις, πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν συμμαχίαν· ὥς ἅπας μὲν ἐστὶ λόγος μάταιος πράξεων ἄμοιρος γενόμενος, τοσοῦτῳ δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

XII.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Ἐπειδὴ πολλάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος, ἵν' ἐμείνωμεν τοῖς ὄρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφὴν, ὥμην δεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ πάντων δηλῶσαι καθαρῶς. 159

Πρῶτον μὲν γὰρ Νικίου τοῦ κήρυκος ἀρπασθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς οὐ τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμήσατε, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἵρξατε δέκα μῆνας· ὥς δ' ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολάς, ἀνέγνωτε ἐπὶ τοῦ βήματος. ἔπειτα Θασίων ὑποδεχομένων τὰς Βυζαντίων τριήρεις καὶ τῶν ληστῶν τοὺς βουλομένους οὐδὲν ἐφροντίζετε, τῶν συνθηκῶν διαρρηδὴν λεγουσῶν πο-
3 λεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. ἔτι τοίνυν περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Διοπείδης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν Κρωβύλην μὲν καὶ τὴν Τιρίστασιν ἐξηνδραποδίσατο, τὴν δὲ προσεχῇ Θράκην ἐπόρθησε, τέλος δὲ εἰς τοῦτο ἤλθε παρανομίας ὥστε Ἀμφίλοχον ὑπὲρ τῷ

αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρεσβευτὴν συλλαβὼν καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθεὶς ἀπελύτρωσε ταλάντων ἑνὶ νέᾳ· καὶ ταῦτα τῷ δήμῳ εὐδοκοῦντα ἐποίησεν. καίτοι τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα καὶ πρέσβεις τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ καὶ μάλιστα ὑμῖν· Μεγαρέων γοῦν Ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος ὥστε μυστηρίων μὲν εἰργεῖν αὐτοὺς, ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστησαν ἀνδριάντα πρὸ τῶν πυλῶν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, ἐφ' οἷς παθόντες οὕτως ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι 5 ποιοῦντας; Καλλίας τοίνυν ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγὸς τὰς μὲν πόλεις τὰς ἐν τῷ Παρασίτῃ κόλπῳ κατοικουμένας ἔλαβεν ἀπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους, ἐμοὶ δὲ συμμάχιδας οὕσας, τοὺς δ' εἰς Μακεδονίαν πλέοντας ἐπώλει πάντας πολεμίους κρίνων· καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς 160 ἐπηρεῖτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. ὥστε ἐγὼ γε ἀπορῶ τί ποτ' ἔσται καινότερον, ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι πολεμεῖν· καὶ γὰρ ὅτε φανερώς διεφερόμεθα, ληστάς ἐξεπέμπετε, καὶ τοὺς πλέοντας ὥς ἡμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε.

6 Χωρὶς τοίνυν εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφῆχθε καὶ δυσμενείας ὥστε καὶ πρὸς τὸν Πέρσῃν πρέσβεις ἀπεστάλκατε πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν· ὃ μάλιστα ἂν τις θαυμάσειεν. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν Αἰγυπτίον καὶ Φοινίκην ἐψηφίσασθε, ἂν ἐκεῖνός τι νεωτερίξῃ, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας 7 ἅπαντας ἐπ' αὐτόν· νῦν δὲ τοσοῦτον ὑμῖν περιέσσι τοῦ πρὸς ἐμὲ μίσους ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθε περὶ τῆς ἐπιμαχίας. καίτοι τὸ παλαιὸν οἱ πατέρες ὑμῶν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τοῖς Πεισιστρατίδαις ἐπετίμων ὡς ἐπάγουσι τὸν Πέρσῃν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας·

ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες, ἃ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες.

- 8 Ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ γράφετε ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ἔμοι προστάττοντες Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην ἔαν Θράκης ἄρχειν ὥς ὄντας Ἀθηναίους. ἐγὼ δὲ τοὺς οὔτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μετασχόντας ὑμῖν οὔτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀναγεγραμμένους οὔτ' Ἀθηναίους ὄντας, ἀλλὰ Τήρην μὲν μετ' ἐμοῦ στρατευόμενον ἐφ' ὑμᾶς, Κερσοβλέπτην δὲ τοῖς παρ' ἐμοῦ πρεσβευταῖς ἰδίᾳ μὲν τοὺς ὅρκους ὁμόσαι προθυμούμενον, κωλυθέντα δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρα-
9 τηγῶν ἀποφαινόντων αὐτὸν Ἀθηναίων ἐχθρόν. καίτοι πῶς ἐστὶ τοῦτ' ἴσον ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέ-
ρη, πολέμιον εἶναι φάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως, ὅταν δ' 161 ἐμὲ συκοφαντεῖν βούλησθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν· καὶ Σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος, ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθύς ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα φιλίαν, ὑπὲρ δὲ Κερσοβλέπτου πόλεμον αἰρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς; καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδόντας ὅτι τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας οὐδεὶς οὔτε τῶν νόμων οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φρον-
10 τίζει τῶν ὑμετέρων. οὐ μὲν ἄλλ' εἰ δεῖ πάντα τᾶλλα παραλιπόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν Εὐαγόρᾳ τῷ Κυπρίῳ καὶ Διονυσίῳ τῷ Συρακοσίῳ καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. ἔαν οὖν πείσητε τοὺς ἐμβαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσοῦσι, κομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν Θράκην, ὅσης Τήρης καὶ Κερσοβλέπτῃς ἦρχεν. εἰ δὲ τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασι μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιούτε μηδὲν, ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοι-
μην ἄν;

- 11 Περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι δι

καὶ παραλιπεῖν προαιρούμαι· Καρδιανοῖς δὲ φημι βοηθεῖν γερονῶς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων δ' ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν, πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλίγας δ' ἐκείνων· ὥστε πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φανλότερος, εἰ καταλιπὼν τοὺς συμμάχους μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι τῶν πάντα μοι τρόπον ἐνοχλούντων ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων αἰετνούντων;

- 12 Εἰ τοίνυν δεῖ μὴδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἐληλύθατε πλεονεξίας ὥστε πρότερον μὲν ἐνεκαλεῖτέ μοι τὰ προειρημένα μόνον, τὰ δ' ὑπογυιότατα Πεπαρη- 162 θίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι προσετάξατε τῷ στρατηγῷ δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων, οὓς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεεστέρας ἢ προσῆκεν, ἐκεῖνοι δὲ εἰρήνης οὔσης καταλαβόντες Ἀλόννησον οὔτε τὸ χωρίον οὔτε τοὺς φρουροὺς ἀπεδίδοσαν πέμψαντος
- 13 ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. ὑμεῖς δ' ὧν μὲν ἡδίκησαν ἐμὲ Πεπαρήθιοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκέψασθε, τὴν δὲ τιμωρίαν, ἀκριβῶς εἰδότες ὅτι τὴν νῆσον οὐτ' ἐκείνους οὔτε ὑμᾶς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν ληστήν Σώστρατον. εἰ μὲν οὖν αὐτοί φατε παραδοῦναι Σωστράτῳ, ληστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν· εἰ δὲ ἀκόντων ὑμῶν ἐκείνος κατεκράτει, τί δεινὸν πεπόνθατε λαβόντος ἐμοῦ καὶ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος;
- 14 τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως, καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ εἰδόντες, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον. ὅπως ὑπομείνας μὲν τὸ προσταττόμενον τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ, μὴ προειμένος δὲ τὸ χωρίον ὑποπτος γένωμαι τῷ πλήθει. γνοὺς ἐγὼ ταῦτα προὔκαλόν μιν κριθῆναι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς, ἵν' ἂν μὲν ἐμὴ γινώσκῃ, παρ' ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν, ἂν δὲ ὑμετέρεα κριθῇ,

15 τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δ' ἐμοῦ πολλάκις ἀξιούν-
τος ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, Πεπαρηθῖοι δὲ τὴν νῆσον
κατέλαβον. τί οὖν ἐχορῆν με ποιεῖν; οὐ δίκην λαβεῖν
παρὰ τῶν ὑπερβεβηκότων τοὺς ὄρκους; οὐ τιμωρή-
σασθαι τοὺς οὕτως ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ
γὰρ εἰ Πεπαρηθίων ἦν ἡ νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν
Ἀθηναίους; εἰ δὲ ὑμετέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ὀργίζεσθε 163
καταλαβούσι τὴν ἄλλοτρίαν;

16 Εἰς τοῦτο δὲ προβεβήκαμεν ἐχθρας ὥστε βουλό-
μενος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον παραβαλεῖν
ἡναγκάσθην αὐτὰς παραπέμψαι διὰ Χερρονήσου τῇ
στρατιᾷ, τῶν μὲν κληρούχων κατὰ τὸ Πολυκράτους
δόγμα πολεμούντων ἡμῖν, ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφίζομέ-
νων, τοῦ δὲ στρατηγοῦ Βυζαντίους τε παρακαλοῦντος
καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας ὅτι πολεμεῖν αὐτῷ
προστιάττετε, ἂν καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα δὲ πάσχων ὁμῶς
τῆς πόλεως καὶ τῶν τριήρων καὶ τῆς χώρας ἀπασχόμεν,

17 μεθὰ ἀλλήλους. καίτοι σκοπεῖσθε πότερον κάλλιόν
ἔστιν ὅπλοις ἢ λόγοις διακρίνεσθαι, καὶ πότερον αὐ-
τοὺς εἶναι βραβευτάς ἢ πείσαι τινας ἑτέρους· καὶ λογί-
ζεσθ' ὥς ἄλογόν ἐστιν Ἀθηναίους Θασίους μὲν καὶ Μα-
ρωνεῖτας ἀναγκάσαι περὶ Στρυμῆς διακριθῆναι λόγοις,
αὐτοὺς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι περὶ ὧν ἀμφισβη-
τοῦμεν τὸν τρόπον τοῦτον, ἄλλως τε καὶ γιννώσκον-
τας ὅτι νικηθέντες μὲν οὐδὲν ἀποβαλεῖτε, κρατήσαντες
δὲ λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα.

18 Πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογιώτατον εἶναι, διότι
πέμψαντος ἐμοῦ πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης,
ἴν' ὥσι μάρτυρες, καὶ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς
ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ τοὺς

- περὶ τούτων λόγους ἐδέξασθε παρὰ τῶν πρεσβεούντων, ἐξὸν ὑμῖν ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυσχερεῖς ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανερώς ἐξελέγξαι με 164
- 19 φανυλότατον ὄντα τῶν ἀπάντων. τῷ μὲν οὖν δῆμῳ ταῦτα συνέφερε, τοῖς δὲ λέγουσιν οὐκ ἔλυσιτέλει. φασὶ γὰρ οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἐμπειροὶ τὴν μὲν εἰρήνην πόλεμον αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον εἰρήνην· ἢ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς στρατηγοῖς ἢ συκοφαντοῦντας ἀσὶ τι λαμβάνειν παρ' αὐτῶν, ἔτι δὲ τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις καὶ τῶν ἔξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις λαιδορουμένους ἐπὶ τοῦ βήματος περιποιεσθαι παρὰ τοῦ πλήθους δόξαν ὥς εἰσὶ δημοτικοί.
- 20 Ῥάδιον μὲν οὖν ἐστὶ μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτοὺς μικρὰ πάνυ προεμένῳ, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίαν παρὰ τούτων φαινοίμην ὠνούμενος, οἷον πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τοῦτο τόλμης ἤκουσιν ὥστε καὶ περὶ Ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦσιν, ὑπὲρ ἧς τῶν ἀντιποιοιμένων αὐτῆς οἶμαι πολὺ
- 21 δικαιότερα λέγειν αὐτός. εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων γίνεται, πῶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος τὸν τόπον, ὅθεν καὶ τῶν αἰχμηλώτων Μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέστησεν εἰς Δελφούς; εἴτε τούτων μὲν ἀμφισβητήσεί τις, ἀξιοῖ δὲ γίνεσθαι τῶν ὕστερον γενομένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας ἔλαβον τὸ
- 22 χωρίον. καίτοι πάντες οἰκουῦμεν τὰς πόλεις ἢ τῶν προγόνων παραδόντων ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες. ὑμεῖς δὲ οὔτε πρῶτοι λαβόντες οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμέναντες ἀντι- 165

ποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιωτάτην ἐπιθέντες· πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς ἐγνώκατε δικαίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν, κατὰ συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς 28 ὁμολογίαις. καίτοι πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιότερα ταύτης κτῆσις, τῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς γεγεννημένης, τρίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ' ὑμῶν τῶν εἰθισμένων ἀμφισβητεῖν καὶ τῶν οὐδὲν ὑμῖν προσήκόντων;

Ἄ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν· ὥς δὲ προὔπαρχόντων καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων καὶ καθ' ὅσον ἂν δύνησθε κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμυννοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου, καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος διαλήψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς.

XIII.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ λόγος οὗτος οὐκέτι Φιλιππικός ἐστίν, ἀλλὰ ἀπλῶς συμβουλευτικός· ἐκκλησίαν γὰρ ἀγόντων τῶν Ἀθηναίων περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πείθει 166 συνταχθῆναι τε αὐτοὺς καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἄξιωμα στρατευομένους καὶ τῶν Ἑλλήνων προκινδυνεύοντας, καὶ συγκρίνει τὰ νῦν τοῖς ἐπὶ τῶν προγόνων, πολὺ φαυλότερα καὶ ταπεινότερα τῶν παλαιῶν δεικνύς.

Περὶ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου, καὶ ὧν ἕνεκα
 τὴν ἐκκλησίαν ποιεῖσθε, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέτε-
 ρόν μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι, οὔτ' ἐπιτιμήσαντα
 τοῖς νέμουσι καὶ διδοῦσι τὰ κοινὰ εὐδοκιμῆσαι παρὰ
 τοῖς βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν,
 οὔτε συνειπόντα καὶ παραινέσαντα ὥς δεῖ λαμβάνειν
 χαρίσασθαι τοῖς σφόδρα ἐν χρεῖα τοῦ λαβεῖν οὖσιν·
 οὐδέτεροι γὰρ πρὸς τὸ τῇ πόλει συμφέρον σκοποῦντες
 οὔτ' ἐπαινοῦσιν οὔτε δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα, ἀλλ'
 ὡς ἑκάτεροι χρεῖας καὶ περιουσίας ἔχουσιν. ἐγὼ δὲ τοῦ-
 τὸ μὲν οὔτ' ἂν εἰσηγησαίμην, οὔτ' ἂν ἀντείποιμι ὥς οὐ
 δεῖ λαμβάνειν· παραινῶ μέντοι σκοπεῖν καὶ λογίζεσθαι
 πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅτι τὰργύριον μὲν ἔστι τοῦτο, ὑπὲρ
 οὗ βουλευέσθε, μικρὸν, τὸ δ' ἔθος μέγα, ὃ γίγνεται
 μετὰ τούτου. εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράττειν ἂ προσήκει
 καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσεσθε, οὐ μόνον οὐ βλά-
 ψετε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσετε τὴν πόλιν καὶ
 ὑμᾶς αὐτούς· εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν καὶ ἐορτὴ καὶ
 πᾶσα ἀρκέσει πρόφασις, τοῦ δ' ἂ πρὸς τούτοις δεῖ ποι- 167
 εῖν μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε, ὁρᾶτε μήποθ',
 ἂ νῦν ὁρθῶς ἡγείσθε πράττειν, σφόδρα ἡμαρτηκέναι
 3 νομίσητε. ἐγὼ δὲ φημι δεῖν (καὶ μοι μὴ θορυβήσητε
 ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ἀκούσαντες κρίνατε) ὥσπερ
 περὶ τοῦ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν, οὕτω καὶ περὶ
 τοῦ συνταχθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι τὰ πρὸς τὸν
 πόλεμον ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι, καὶ παρασχεῖν ἕκαστον
 αὐτὸν μὴ μόνον ταῦτ' ἀκούειν ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ
 πράττειν βουλόμενον, ἵν', ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν
 ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε, καὶ μὴ τὸν
 1 δεῖνα μηδὲ τὸν δεῖνα πυνθάνησθε τί πράττει. καὶ τὰ
 μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἂ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων
 παραναλίσκετε εἰς οὐδὲν δέον καὶ ὅς' ἐκ τῶν συμμα-

χων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημί, χρῆναι τὸ ἴσον
 ἕκαστον, τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ στρατιωτικόν, τοὺς δ'
 ὑπὲρ τὸν κατάλογον ἐξεταστικόν ἢ ὅπως ἂν τις ὀνομά-
 σαι τοῦτο, στρατεύεσθαι δ' αὐτοὺς καὶ μηδεὶν τούτου
 5 παραχωρεῖν, ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως οἰκείαν εἶ-
 ναι καὶ κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων, ἵν' εὐπορήτε
 καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε, καὶ τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι ταύ-
 της, ἵν' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τοιαῦτα οἰάπερ
 νυνὶ συμβαλῇ. τοὺς στρατηγοὺς κρίνετε, καὶ πε-
 ριέσθ' ὑμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων "ὅ δεῖνα τοῦ δεινὸς τὸν
 6 δεῖνα εἰσήγγειλεν," ἄλλο δ' οὐδέν. ἀλλὰ τί ὑμῖν γέ-
 νηται; πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς, ἀλλὰ τῶ
 ταῦτά συμφέρειν ὑμῖν κακέinois ὧσιν οἰκείοι, ἐπειδ'
 οἱ στρατηγοὶ μὴ ξένους ἔχοντες τοὺς μὲν συμμάχους
 ἄγωσι καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολέμιους μηδ' ὀρώσιν, ἀφ'
 ὧν αἱ μὲν ἀφέλειαί τούτων εἰσὶν ἰδίαί, τὰ δὲ μίση καὶ 168
 τὰ ἐγκλήματα ἐφ' ὅλην ἔρχεται τὴν πόλιν, ἀλλὰ πολί-
 τας τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔχοντες τοὺς ἐχθροὺς, ἃ νῦν
 7 τοὺς φίλους, ποιῶσιν. χωρὶς δὲ τούτων πολλὰ τῶν πρα-
 γμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ παρουσίαν, καὶ ἄνευ τοῦ
 πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμους οἰκεία χρῆσθαι δυνάμει
 συμφέρειν, καὶ πρὸς τὰλλα πράγματα ἀναγκαῖόν ἐστιν.
 εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχρη καὶ μηδὲν τῶν
 Ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει, ἄλλος ἂν ἦν λό-
 8 γος· νῦν δὲ πρωτεύειν μὲν ὑμεῖς ἀξιοῦτε καὶ τὰ δί-
 καια ὀρίζειν τοῖς ἄλλοις, τὴν δὲ ταυτ' ἐποπτεύουσαν
 καὶ φυλάξουσαν δύναμιν οὔτε κατεσκευάσθε οὔτε κα-
 τασκευάζεσθε, ἀλλ' ἐπὶ πολλῆς μὲν ἡσυχίας καὶ ἡρε-
 μίας ὑμῶν ὁ Μυτιληναίων δῆμος καταλέλνται, ἐπὶ
 πολλῆς δ' ἡσυχίας ὁ Ροδίων, ἐχθρὸς γ' ὧν ἡμῖν, φαίη
 τις ἂν· ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τὴν πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως

ἐχθραν ἢ τὴν πρὸς τοὺς δῆμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἂν ἦ. ἀλλ' ὅτε ἐκεῖσ' ἐπανεῖλθω, φημί δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι, καὶ τὴν αὐτὴν τοῦτε λαβεῖν καὶ τοῦ ποιεῖν ἃ προσήκει σὺν-
ταξιν εἶναι. διελέχθην δ' ὑμῖν περὶ τούτων καὶ πρότε-
ρον, καὶ διεξήλθον ὥς ἂν συνταχθεῖητε, οἱ θ' ὀπλῖται
καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ ὅσοι τούτων ἐκτός ἐστε, καὶ εὐπορία
10 τις ἂν ἅπασι γένοιτο κοινή. ὃ δέ μοι πλείστην ἀθυμί-
αν παρέσχευ ἀπάντων, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύ-
ψομαι, ὅτι πολλῶν καὶ μεγάλων καὶ καλῶν ὄντων τού-
των ἀπάντων τῶν μὲν ἄλλων οὐδενὸς οὐδεὶς μέμνηται, 169
τοῖν δυοῖν δ' ὀβολοῖν ἅπαντες. καίτοι τοὺς μὲν οὐκ
ἔστι πλείονος ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ἀξίους εἶναι, τᾶλλα δὲ
μετὰ τούτων ὧν εἶπον τῶν βασιλέως ἄξια ἔστι χρημά-
των, πόλιν τοσούτους ὀπλίτας ἔχουσιν καὶ τριήρεις καὶ
ἱππέας καὶ χρημάτων πρόσδοτον συντετάχθαι καὶ παρε-
σκευάσθαι.

11 Τί οὖν, φαίη τις ἂν, ταῦτα νῦν λέγω; ὅτι φημί
δεῖν ὑμᾶς, ἐπειδὴ τὸ μὲν πάντας μισθοφορεῖν δυσχε-
ραίνουσί τιτες, τὸ δὲ συνταχθῆναι καὶ παρασκευασθῆ-
ναι παρὰ πάντων χρησίμου εἶναι δοκιμάζεται, ἐντεῦ-
θεν ἄρξασθαι τοῦ πράγματος, καὶ προδεῖναι περὶ τού-
των τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀποφῆναι. ὥς οὕτως
ἔχει· ἂν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε τούτων καιρῶν εἶναι
νομίσαντες, ὅταν αὐτῶν εἰς χρεῖαν ἔλθῃτε, ἔτοιμα
ὑπάρξει· ἂν δ' ἀκαιρίαν ἡγησάμενοι παρίδῃτε,
ὅταν δέη χρῆσθαι, τότε ἀναγκασθῆσθε παρασκευά-
ζεσθαι.

12 Ἦδη δέ τις εἶπεν ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι ποὺ λέγων,
οὐχ ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαρρηγνυμένων εἰ
ταῦτα γενήσεται, "τί δ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν Δημοσθένους
"λόγων ἀγαθὸν γέρονεν; παρελθὼν ἡμῶν, ὅποταν
"αὐτῷ δόξῃ, ἐπέπλησε τὰ ὧτα λόγων, καὶ διέσυρε τα

- παρόντα, καὶ τοὺς προγόνους ἐπήνεσε, καὶ μετεωρί-
 13" σας καὶ φουσήσας ἡμᾶς κατέβη." ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς
 δυναμὴν ὧν λέγω τι πείσαι, τηλικαῦτ' ἂν οἶμαι τῇ
 πόλιν πράξαι ἀγαθὰ ὥστ', εἰ νῦν εἰπεῖν ἐπιχειρήσαιμι.
 πολλοὺς ἂν ἀπιστῆσαι ὥς μείζουσιν ἢ δυνατοῖς· οὐ μὴν
 οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκού-
 ειν ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν
 βουλόμενόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ὑμῶν ἀγαθὸν τὰ
 ὧτα πρῶτον ὑμῶν ἰάσασθαι· διέφθαρται γάρ· οὔτω
 πολλὰ καὶ ψευδῇ καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα ἀκού-
 14 ειν συνείθισθε. οἷον (ὅπως δὲ μὴ θορυβήσῃ μοι μη-
 δεῖς, πρὶν ἂν ἅπαντ' εἰπῶ) ἀνέωξαν δῆπον πρώην τι-
 νὴς τὸν ὑπισθόδομον. οὐκοῦν οἱ παριόντες ἅπαντες
 τὸν δῆμον καταλελύσθαι, τοὺς νόμους οὐκέτ' εἶναι.
 τοιαῦτ' ἔλεγον. καίτοι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (καὶ σκο-
 πεῖτε ἂν ἀληθῇ λέγω) οἳ μὲν ταῦτα ποιοῦντες ἄξιοι
 ἐποιοῦν θανάτου, ὁ δῆμος δ' οὐ διὰ τούτων καταλύε-
 ται. πάλιν κόπας τις ὑφείλετο· μαστιγοῦν, στρεβλοῦν
 πάντες ἐβόων, λέγοντες τὸν δῆμον καταλύεσθαι. ἐγὼ
 δὲ τί φημί; τὸν μὲν ὑφαιρούμενον θανάτου ποιεῖν
 ἄξια ὥσπερ ἐκεῖνοι, τὸν δῆμον δ' οὐ διὰ τούτων κατα-
 15 λύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καταλύεται οὐδεὶς λέγει οὐδὲ παρ-
 ρησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω· ὅταν ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, φαύλως ἡγμένοι οἱ πολλοὶ καὶ ἄποροι καὶ ἄοπλοι
 καὶ ἀσύντακτοι καὶ μὴ ταῦτ' ἀγνοῶσκούτες ἦτε, κα-
 μῆτε στρατηγὸς μῆτ' ἄλλος μηδεὶς ὧν ἂν ὑμεῖς ψηφί-
 σῃσθε φροντίξῃ, καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν ἐθέλῃ μηδ'
 ἐπανορθοῦ, μηδ' ὅπως παύσεται τοιαῦτα ὄντα πράττειν
 16 ὃ νῦν αἰεὶ συμβαίνει. καὶ νῆ Δία γε, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, ἕτεροι λόγοι παρερρηθήκασιν πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς
 καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες, οἷον ἐν τοῖς δι-
 καστηρίοις ὑμῖν ἔστιν ἡ σωτηρία, καὶ δεῖ τῇ ψήφῳ τῇ

- πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι ταῦτα μὲν
 ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἐστὶ 171
 κοινὰ, ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν, καὶ
 17 διὰ τούτων ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας· οὐ γὰρ τὸ
 ψηφίσασθαι τοῖς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει τὸ νικᾶν, ἀλλ' οἱ
 μετὰ τούτων κρατοῦντες τοὺς ἐχθροὺς καὶ ψηφίζεσθαι
 καὶ ἄλλο ὅ τι ἂν βούλησθε ποιεῖν ὑμῖν ἐξουσίαν καὶ
 ἄδειαν παρασκευάζουσι· δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις
 φοβεροὺς, ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρωποὺς εἶναι.
 18 Εἰ δὲ τῷ δοκῶ μείζους ἢ κατ' ἐμαυτὸν λέγειν λό-
 γους, αὐτὸ τοῦτο ὀρθῶς αὐτῶν ἔχει· τὸν γὰρ ὑπὲρ τι-
 λικαύτης πόλεως ῥηθησόμενον λόγον καὶ τοιούτων
 πραγμάτων παντὸς ἐνὸς τοῦ λέγοντος αἰὲ μείζω φαίνε-
 σθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγυὲς εἶναι, μὴ
 τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δ' οὐδεὶς τῶν ὑφ' ὑμῶν τιμωμέ-
 19 νων ταῦτα λέγει, τὰς προφάσεις ἐγὼ διεξιμι ὑμῖν. οἱ
 μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίας καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόντες
 δοῦλοι τῆς ἐπὶ τῷ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρχον-
 ται, τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπουδάζων, οὐκ
 ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν προῖξαι. εἰ δέ τις καὶ τοιούτος ἐστὶν
 οἷος ἐργχειρεῖν ἔργῳ τῷ, νῦν μὲν ἡγεῖται τὴν τῆς πό-
 λεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοῦνομα, τῆς τῶν ἐναν-
 τιωσομένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπίδας ὑμῖν ὑπο-
 τείνων, ἄλλο δ' οὐδὲν, κληρονομήσειν αὐτὸς τῶν ὑμετέ-
 ρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἐστὶν, ἂν δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν
 ἕκαστα πράττητε, τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις ὥσπερ τῶν ἔργων
 20 αὐτῶν, οὕτω καὶ τῶν ἐκ τούτων ἔξειν. οἱ δὲ πολιτευ-
 ὄμενοι καὶ περὶ ταῦτ' ὄντες, τὸ τὰ βέλτιστα σκοπεῖν
 ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρήκασι πρὸς τούτους· καὶ πρό- 172
 τερον μὲν κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε, νυνὶ δὲ πολι-
 τεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμῶν, καὶ στρατη-
 γος ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμενοι μεθ' ἐκατέρωθεν τρια-

κόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσενέμυσθε οἱ μὲν ὥς τούτους, οἱ δ' ὥς ἐκείνους. τοιγαροῦν ὑμῖν περίεστιν ἐκ τούτων ὁ δεῖνα χαλκοῦς καὶ ὁ δεῖν' εὐδαιμων, εἷς ἢ δύο, ὑπὲρ τὴν πόλιν· οἱ δ' ἄλλοι μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας κἀθησθε, τῆς καθ' ἡμέραν ῥαθυμίας πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσιν ὑμῖν εὐδαιμονίαν τούτοις προϊέμενοι.

- 21 Καίτοι σκέψασθε πῶς ἐπὶ τῶν προγόνων ταῦτ' εἶχεν· οὐ γὰρ ἑλλοτρίοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησάμενοις, ἀλλ' οἰκείοις ἐξεσθ' ἃ προσήκει πρῶττειν εἰδέναι. ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγοῦντα καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον Μαραθῶνι καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, μὰ Δί' οὐ χαλκοῦς ἴστασαν οὐδ' ὑπερηγάπων, ἀλλ' ὥς οὐδὲν αὐτῶν χρειττους ὄντας,
- 22 οὕτως ἐτίμων. καὶ γὰρ τοι τῶν ἔργων οὐδενὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν τότε ἀπεστέρησαν αὐτούς, οὐδ' ἐστ' οὐδεὶς ὅστις ἂν εἰποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους, ἀλλ' Ἀθηναίων, οὐδὲ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δὲ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὥς Κέρκυραν εἴλε Τιμόθεος καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν Ἰφικράτης καὶ τὴν περὶ Νάξου ναυμαχίαν ἐνίκη Χαβρίας· δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς αἷς δεδω-
- 23 κατε ἐπ' αὐτοῖς ἐκάστω τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς 173 δωρεὰς οὕτως ἐκεῖνοί τε καλῶς ἔνεμον καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς· τὰς δὲ τῶν ξένων πῶς; ἐκεῖνοι Μένωνι τῷ Φαρσαλίῳ δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπ' Ἡϊόνι τῇ πρὸς Ἀμφιπόλει πόλεμον, διακοσίους δ' ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίους βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον. καὶ πρότερον τούτου Περγίκῃ τῷ κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου

ποτ' ἐπιστρατεῖαν βασιλεύοντι Μακεδονίας, τοὺς ἀνα-
 χωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἡττης
 διαφθείραντι καὶ τέλειον τάτνχημα ποιήσαντι τῷ βα-
 σιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτεῖαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἐδώ-
 καν μόνον, μεγάλην καὶ τιμίαν, οἶμαι, καὶ σεμνὴν τὴν
 αὐτῶν πατρίδα ἡγούμενοι καὶ πάσης μείζονα εὐεργε-
 σίας. νῦν δ', ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φθόρους ἀνθρώ-
 πους οἰκοτρίβων οἰκότριβας, τιμὴν ὥσπερ ἄλλου του
 25 τῶν ὧνίων λαμβάνοντες, ποιείσθε πολίτας. ταῦτα δ'
 ὑμῖν ἐπελήλυθε πράττειν οὐχ ὅτι τὰς φύσεις χείρους
 ἐστὲ τῶν προγόνων, ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν ἐφ' αὐτοῖς παρ-
 ειδοτήκει μέγα φρονεῖν, ὑμῶν δ', ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 περιήρηται τοῦτο. ἐστι δ' οὐδέποτ', οἶμαι, δυνατὸν μι-
 κρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα
 λαβεῖν, ὥσπερ οὐδὲ λαμπρὰ καὶ καλὰ πράττοντας μι-
 κρόν καὶ ταπεινὸν φρονεῖν· ὅποι' ἅττα γὰρ ἂν τὰ ἐπι-
 τηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ
 φρόνημ' ἔχειν.

26 Σκέψασθε δὲ ἃ τις κεφάλαια ἂν ἔχοι τῶν πρα-
 γμάτων εἰπεῖν, ἵν' ἀκούσαντες τῶν τ' ἐκείνοις πεπρα-
 γμένων καὶ τῶν ὑμῖν, ἂν ἔρ' ὑμῶν αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τοῦ- 174
 των γε δύνησθε γενέσθαι κρείττους. πέντε μὲν καὶ τετ-
 ταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἡρξαν ἐκόντων ἐκεῖνοι,
 πλείω δ' ἢ μύρια τέλαιντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον,
 πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἐστησαν
 τρόπαια, ἐφ' οἷς ἔτι καὶ νῦν ἡμεῖς φιλοτιμούμεθα. καί-
 τοι νομίζετε ταῦτα αὐτοὺς στήσαι οὐχ ἵνα θαυμάζωμεν
 ἡμεῖς θεωροῦντες αὐτὰ, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμώμεθα τὰς
 27 τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. ἐκεῖνοι μὲν δὴ ταῦτα· ἡμεῖς δ',
 ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθε εἰ
 παραπλήσια. οὐ πλείω μὲν ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τέ-
 λαιντα ἀνήλωται μάτην εἰς τοὺς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων

- ἀπόρους, ἐξανήλωνται δὲ οἱ τ' ἴδιοι πάντες οἴκοι καὶ
 τὰ κοινὰ τῇ πόλει καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων, οὓς δ'
 ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, οὗτοι νῦν ἐν τῇ
 28 εἰρήνῃ ἀπολώλασιν; ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μόνον τότε
 εἶχε βέλτιον ἢ νῦν, τὰ δ' ἄλλα χεῖρον. πολλοῦ γε καὶ
 δεῖ, ἀλλ' ὅ τι βούλεσθε ἐξετάσωμεν. οἰκοδομήματα
 μὲν γε καὶ κόσμον τῆς πόλεως καὶ ἱερῶν καὶ λιμένων
 καὶ τῶν ἀκολουθῶν τούτοις τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατ-
 ἔλιπον ἐκεῖνοι ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιννομένων ὑπερ-
 βολὴν λελεῖφθαι, προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαί,
 τᾶλλα, οἷς ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν ἡμῖν παρέ-
 29 δοσαν· τὰς δ' ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει γενομένων
 οὕτω μετρίας καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀκολου-
 θοὺς ὥστε τὴν Θεμιστοκλέους καὶ τὴν Κίμωνος καὶ
 τὴν Ἀριστείδου καὶ Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν
 οἰκίαν, εἴ τις ἅρ' ὑμῶν οἶδεν ὁποῖός ποτ' ἐστίν, ὅρᾳ 171
 30 τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὕσαν. νῦν δ', ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἡμῶν τὰς ὁδοὺς
 ἀγαπᾷ κατασκευάζουσα καὶ κρήνας καὶ κοιτάσματα καὶ
 λήρους (καὶ οὐ τοῖς εἰσηγησάμενοις ταῦτ' ἐπιτιμῶ,
 πολλοῦ γε καὶ δέω, ἀλλ' ὑμῖν, εἰ ταῦθ' ἱκανὰ ὑμῖν ἀν-
 τοῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι διοικεῖν), ἰδίᾳ δ' οἱ τῶν κοι-
 νῶν ἐπὶ τῷ γεγενημένοι οἱ μὲν τῶν δημοσίων οἰκοδο-
 μημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας οἰκίας κατασκευάκασιν,
 οὐ μόνον τῶν πολλῶν ὑπερηφανωτέρας, οἱ δὲ γῆν συν-
 εωνημένοι γεωργοῦσιν ὅσῃν οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν πώ-
 31 ποτε. τούτων δ' αἰτίου ἀπάντων ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος
 δεσπότης ἦν καὶ κύριος ἀπάντων, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ'
 ἐκείνου τῶν ἄλλων ἐκάστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ
 ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαμβάνειν, νῦν δὲ τοῦναντίον κύ-
 ριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οὗτοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα
 πράττεται, ὁ δὲ δῆμος ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μὲ-

ρει, καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἅ ἃν οὗτοι μεταδιδῶσι λαμβάνοντες.

- 32 Τοιγαροῦν ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἔστιν ὥστε, εἴ τις ἀναγνοίῃ τὰ ψηφίσματα ὑμῶν καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθαι, οὐδ' ἂν εἰς πιστεύσαι τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα καθεύνα. οἷον ἂν πρὸς τοὺς καταράτους Μεγαρέας ἐψηφίσασθε ἀποτεμνομένους τὴν ὀργάδα, ἐξιέναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν· ἂν πρὸς Φλιασίους, ὅτε ἐξέπεσον τὸ ἔναγχος, βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφαγεῦσι, τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλο-
- 33 μένους παρακαλεῖν. ἅπαντα καλὰ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτα καὶ δίκαια καὶ τῆς πόλεως ἄξια· τὰ ἔργα 176 δὲ τὰ ἀπὸ τούτων οὐδαμοῦ. οὐκοῦν τὴν μὲν ἀπέχθειαν διὰ τῶν ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε, τῶν δ' ἔργων οὐδενὸς κύριοι γίνεσθε· τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα πρὸς τὸ τῆς πόλεως ἄξιωμα ψηφίζεσθε, τὴν δύναμιν δ' οὐκ ἀκό-
- 34 λουθον ὧν ψηφίζεσθε ἔχετε. ἐγὼ δὲ παραινέσαιμ' ἂν ὑμῖν (καὶ μοι μὴδὲν ὀργισθῆτε) ἢ ἑλαττον φρονεῖν καὶ τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μεῖζον δύναμιν παρασκευάζεσθαι. εἰ μὲν οὖν Σιφυρίοις ἢ Κυθνίοις ἢ τισιν ἄλλοις τοιούτοις οὔσι συνήθειν ὑμῖν, ἑλαττον φρονεῖν συνεβούλευον ἂν, ἐπειδὴ δ' ἔστ' Ἀθηναῖοι, τὸ τὴν δύναμιν παρασκευάσασθαι παραινῶ· αἰσχρὸν γάρ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν.
- 35 πρὸς δὲ τούτοις οὐδ' ἔστιν ἐφ' ὑμῖν, οὐδ' ἂν ἀποστήναι τῶν Ἑλληνικῶν βούλησθε· πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πέπρακται, καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς ὑπάρχοντας αἰσχρὸν προέσθαι, τοῖς δ' οὔσιν ἐχθροῖς οὐκ ἐνι πιστεύσαι καὶ μεγάλους ἔασαι γενέσθαι. ὅλως δ' ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔνεστιν αὐτοῖς, ὅταν βούλωνται, παύσασθαι, τοῦ-

το καὶ ὑμῖν περιέστηκε· πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς Ἑλλησιν.

- 36 Ἔστι δ' ὧν ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κεφάλαιον πάντων τῶν εἰρημένων· οὐδέποθ' ὑμᾶς οἱ λέγοντες οὔτε ποιηροὺς οὔτε χρηστοὺς ποιοῦσιν, ἀλλ' ὑμεῖς τούτους, ὁπότερ' ἂν βούλησθε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ὧν οὔτοι βούλονται στοχάζεσθε, ἀλλ' οὔτοι ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμῇν οἴωνται. ὑμᾶς οὖν ὑπάρξει δεῖ χρηστὰ βουλομένους, καὶ πάνθ' ἔξει καλῶς· ἢ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φλαῦρον οὐδέν, 177 ἢ οὐδέν αὐτῷ πλέον ἔσται μὴ ἔχοντι τοὺς πεισομένους.

XIV.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Φήμης γενομένης τὸν Περσῶν βασιλέα παρασκευάζεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὁ μὲν τῶν Ἀθηναίων δῆμος κινῆται καὶ συγκαλεῖν ὥρμηται τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν πόλεμον ἐκφέρειν ἤδη, ὁ δὲ Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ προεξάνιστασθαι, ἀλλὰ ἀναμένειν τὸν βασιλέα νεωτερίσαι. νῦν μὲν γὰρ, φησὶν, οὐ πείσομεν τοὺς Ἕλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν, ἐπ' ἀδείας εἶναι δοκοῦντας· τότε δὲ αὐτοὺς ὁ κίνδυνος αὐτὸς συστήσεται. παραινεῖ τοίνυν ἡσυχάζοντας συντάξασθαι καὶ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάσασθαι, καὶ δὴ καὶ διέξεισιν ὃν τρόπον ἂν συνταχθεῖεν. ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγράφεται· συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα.

Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες, ὧν ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς 178 προγόνους ὑμῶν λόγον εἶπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, οὐ μὲν συμφέροντά γ' ἐκείνοις

οὓς ἐγκωμιάζουσι ποιεῖν· περὶ γὰρ πραγμάτων ἐργε-
 μούντες λέγειν ὧν οὐδ' ἂν εἰς ἀξίως ἐφικέσθαι τῷ λό-
 γῳ δύναιτο, αὐτοὶ μὲν τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκ-
 φέρονται, τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημ-
 μένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ'
 ἐκείνων μὲν ἐπαινῶ τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον, οὗ
 πολλοῦ γεγενημένου μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέν-
 2 των οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηται. αὐτὸς
 δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν ὃν ἂν μοι δοκεῖτε μά-
 λιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως
 ἔχει· εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν δεινοὶ
 φανείημεν ὄντες, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ' ὅτι βέλ-
 τιον σχοίη· εἰ δὲ παρελθὼν εἰς ὅστισοῦν δύναιτο δι-
 δάξαι καὶ πείσαι τίς παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν
 πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν φό-
 βος λελύσεται. ἐγὼ δὲ τοῦτ', ἂν ἄρ' οἷός τε ᾧ, πειρά-
 σομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν ὥς ἔχω γνώμης
 περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα.

3 Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλή-
 νων εἶναι βασιλέα, οὐ μὴν διὰ τοῦτα παραινέσαιμ' ἂν
 μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι·
 οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ὁρῶ κοινούς ἀλλήλοις 179
 ὄντας φίλους, ἀλλ' ἐνίοις μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας
 ἢ τισιν αὐτῶν. ἐκ δὴ τούτων τοιούτων ὄντων νομίζω
 συμφέρειν ὑμῖν τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ζητεῖν,
 ὅπως ἴση καὶ δικαία γενήσεται, παρασκευάζεσθαι δ' ἃ
 προσήκει πάντα, καὶ τοῦθ' ὑποκείσθαι τῇ γνώμῃ.
 4 ἡγοῦμαι γὰρ, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς Ἕλληνας, εἰ
 μὲν ἐναργές τι γένοιτο καὶ σαφές ὥς βασιλεὺς αὐτοῖς
 ἐπιχειρεῖ, καὶ συμμαχήσειν καὶ χάριν μεγάλην ἔξειν
 τοῖς πρὸ αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἐκείνον ἀμνηνομένοις·
 εἰ δ' ἐτι ἀδήλου τούτου καθεστήχότος προαπεχθήσῃ-

μεθα ἡμεῖς, δέδια, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τούτοις
 μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὧν προ-
 5 νοοῦμεθα. ὁ μὲν γὰρ ἐπισχῶν ὧν ὥρμηκεν, εἰ ἄρ'
 ἐργχειρεῖν ἐγνώκε τοῖς Ἑλλήσι, χρήματα δώσει τισὶν αὐ-
 τῶν καὶ φιλίαν προτενεῖται, οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέμους
 ἐπανορθῶσαι βουλόμενοι καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἔχοντες
 τὴν κοινὴν ἀπάντων σωτηρίαν παρόψονται. εἰς δὲ τὴν
 6 ταραχὴν ταύτην καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην παραινῶ μὴ
 προκαθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἀπ' ἰσῆς
 ὁρῶ τοῖς τ' ἄλλοις Ἑλλήσι καὶ ὑμῖν περὶ τῶν πρὸς τὸν
 βασιλέα τὴν βουλήν οὔσαν, ἀλλ' ἐκείνων μὲν πολλοὺς
 ἐνδέχεσθαι μοι δοκεῖ τῶν ἰδία τι συμφερόντων διοι-
 κουμένοις τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀμελεῖσαι, ὑμῖν δ' οὐδ'
 ἀδικουμένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων καλὸν ἐστὶ λαβεῖν
 7 ταύτην τὴν δίκην, εἰσαί τινας αὐτῶν ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ
 γενέσθαι. ὅτε δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, σκεπτέον ὅπως μὴθ'
 ἡμεῖς ἐν τῷ πολέμῳ γενησόμεθα οὐκ ἴσοι, μήτ' ἐκείνος,
 ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγούμεθα τοῖς Ἑλλήσι, τὴν τοῦ 180
 φίλος αὐτοῖς δοκεῖν εἶναι πίστιν λήψεται. πῶς οὖν
 ταῦτ' ἐσται; ἂν ἡ μὲν δύναμις τῆς πόλεως ἐξητασμένη
 καὶ παρεσκευασμένη πᾶσιν ἢ φανερά, φαίνεται δὲ δι-
 8 καια φρονεῖν ἐπὶ ταύτῃ τῇ προαιρίσει. τοῖς δὲ θρασυ-
 νομένοις καὶ σφόδρα ἐτοιμῶς πολεμεῖν κελεύουσιν
 ἐκεῖνο λέγω, ὅτι οὐκ ἐστὶ χαλεπὸν οὔθ' ὅταν βουλεύ-
 εσθαι δέῃ, δοῖαν ἀνδρείας λαβεῖν, οὔθ' ὅταν κινδυνός
 τις ἐγγὺς ἦ, δεινὸν εἰπεῖν φανῆναι, ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ
 χαλεπὸν καὶ προσῆκον, ἐπὶ μὲν τῶν κινδύνων τὴν ἀν-
 9 δρείαν ἐνδείκνυσθαι, ἐν δὲ τῷ συμβουλεύειν φρονιμώ-
 τερα τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν. ἐγὼ δ', ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, νομίζω τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα χαλε-
 πὸν τῇ πόλει, τὸν δ' ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου ῥάδιον
 ἂν συμβάντα. διὰ τί; ὅτι τοὺς μὲν πολέμους ἅπαντας

ἀναγκαιῶς ἡγοῦμαι τριήρων καὶ χορημάτων καὶ τόπων
 δεῖσθαι, ταῦτα δὲ πάντα ἀφθονώτερα ἐκείνων ἔχοντα
 ἡμῶν εὐρίσκω· τοὺς δ' ἀγῶνας οὐδενὸς οὕτω τῶν ἄλλων
 ὁρῶ θεομένους ὥς ἀνδρῶν ἀγαθῶν, τούτους δ' ἡμῖν
 καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυνεύουσι πλείους ὑπάρχειν νο-
 10 μίζω. τον μὲν δὴ πόλεμον διὰ ταῦτα παραινῶ μηδ' ἐξ
 ἑνὸς τρόπου προτέρους ἀνελέσθαι, ἐπὶ δὲ τὸν ἀγῶν'
 ὁρῶ φημι παρεσκευασμένους ὑπάρχειν χορῆναι. εἰ
 μὲν οὖν ἕτερός τις τρόπος ἦν δυνάμεως ᾧ τοὺς βαρβά-
 ρους οἶόν τε ἦν ἀμύνασθαι, ἕτερος δέ τις ᾧ τοὺς Ἑλλη-
 νας, εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκείνων ἐγίγνόμεθ'
 11 ἀντιπαττόμενοι· ἐπεὶ δὲ πάσης ἐστὶ παρασκευῆς ὁ αὐ-
 τὸς τρόπος καὶ δεῖ ταῦτά εἶναι κεφάλαια τῆς δυνάμεως.
 τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνασθαι δύνασθαι, τοῖς οὖσι συμμά- 181
 χοις βοηθεῖν, τὰ ὑπάρχοντ' ἀγαθὰ σώζειν, τί τοὺς
 ὁμολογουμένους ἐχθροὺς ἔχοντες ἑτέρους ζητοῦμεν,
 ἀλλ' οὐ παρασκευαζόμεθα μὲν πρὸς τούτους, ἀμυνό-
 12 μεθα δὲ καὶ ἐκείνων, ἂν ἡμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ; καὶ νῦν
 μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τοὺς Ἑλληνας· ἂν δὲ
 ἂ κελεύουσιν οὗτοι μὴ ποιῇτε, οὐχ ἡδέως ἐνίων ὑμῖν
 ἔχοντων, πῶς χρὴ προσδοκᾶν τινὰ ὑπακούσεσθαι; ὅτι
 νῆ Δι' ἀκούσονται παρ' ὑμῶν ὥς ἐπιβουλεύει βασι-
 λεὺς αὐτοῖς. αὐτοὺς δ' οὐ προορᾶν ᾧ πρὸς τοῦ Διὸς
 οἰεσθε τοῦτο; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι. ἀλλ' οὐπω μείζων
 οὗτός ἐσθ' ὁ φόβος τῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς ἀλλήλους
 ἐνίοις διαφορῶν. οὐδὲν οὖν ἀλλ' ἢ ῥαψωδήσουσιν οἱ
 13 πρέσβεις περιμόντες. τότε δ', ἂν ἄρα ἂ νῦν οἰόμεθ'
 ἡμεῖς πράττειται, οὐδεὶς δὴπου τῶν πάντων Ἑλλήνων
 τηλικούτον ἐφ' αὐτῷ φρονεῖ, ὅστις ὁρῶν ὑμῖν χιλίους
 μὲν ἱππέας, ὀπλίτας δὲ ὕσους ἂν ἐθέλῃ τις, ναῦς δὲ
 τριακοσίας, οὐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφα-
 λέστατ' ἂν ἡγοῦμενος σωθῇναι. οὐκοῦν ἐκ μὲν τοῦ

καλεῖν ἤδη τὸ δεῖσθαι καὶ μὴ τύχητε ἀφαιμαρτεῖν, ἐκ δὲ τοῦ μετὰ τοῦ παρεσκευάσθαι τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν ἐπι-
σχεῖν δεομένους σώζειν καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἡξοντάς
ἔστιν.

- 14 Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτά τε καὶ
παραπλήσια τούτοις λογιζόμενος λόγον μὲν οὐδένα
ἐβουλόμην θρασύν οὐδ' ἔχοντα μάταιον μῆκος εὐρεῖν
τὴν μέντοι παρασκευὴν, ὅπως ὥς ἄριστα καὶ τάχιστα
γενήσεται, πάνυ πολλὰ πράγματα ἔσχον σκοπῶν. οἴ-
μαι δὴ δεῖν ἀκούσαντας ὑμᾶς αὐτήν, ἂν ἀρέσκη, ψηφί- 182
σασθαι. ἔστι τοίνυν πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μέγιστον οὕτω διακεῖσθαι τὰς
γνώμας ὑμᾶς ὥς ἕκαστον ἔχοντα προθύμως ὅ τι ἂν
15 δέη ποιήσονται. ὁρᾶτε γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι,
ὅσα μὲν πῶποθ' ἅπαντες ἐβουλήθητε καὶ μετὰ ταῦτα
τὸ πράττειν αὐτοὺς ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο,
οὐδὲν πῶποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν, ὅσα δ' ἐβουλήθητε μὲν,
μετὰ ταῦτα δ' ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους ὥς αὐτοὺς
μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα,
16 οὐδὲν πῶποθ' ὑμῖν ἐγένετο. ἐχόντων δ' ὑμῶν οὕτω
καὶ παρωξυμμένων, τοὺς διακοσίους καὶ χιλίους ἀνα-
πληρῶσαί φημι χρῆναι καὶ ποιῆσαι διςχιλίους, ὅκα-
κοσίους αὐτοῖς προσνείμαντας· ἐὰν γὰρ τοῦτ' ἀποδεί-
ξητε τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι, τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν ὀρ-
φανῶν καὶ τῶν κληρουχικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ
εἰ τις ἀδύνατος ἀφαιρεθέντων, ἔσεσθαι χίλια καὶ δια-
17 κόσια ταῦτα ὑμῖν σώματα. ἐκ τοίνυν τούτων οἶμαι
δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἰκοσιν, ὥσπερ νῦν εἰσιν,
ἑξήκοντα σώματ' ἔχουσαν ἑκάστην. τούτων δὲ τῶν
συμμοριῶν ἑκάστην διελεῖν κελεύω πέντε μέρη κατὰ
δωδεκα ἄνδρας, ἀνταναπληροῦντας πρὸς τὸν εὐπο-
ρώτατον αἰετὸς τοὺς ἀπορωτάτους. καὶ τὰ μὲν σώματα

- ταῦτα οὕτω συντελεῖσθαι φημι δεῖν· δι' ὃ δ', εἴσεσθε,
 ἐπειδὴν ὅλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκούσητε· τὰς
 18 δὲ τριήρεις πῶς; τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω τριακο-
 σίας ἀποδειξάντας, κατὰ πεντεκαίδεκανάων εἴκοσι ποι-
 ῆσαι μέρη, τῶν πρώτων ἑκατὸν πέντε καὶ τῶν δευτέρων
 ἑκατὸν πέντε καὶ τῶν τρίτων ἑκατὸν πέντε ἑκάστῳ μέ- 183
 ρει διδόντας, εἴτα συγκληρώσαι συμμορίαν σώμάτων
 ἑκάστη τὴν πεντεκαίδεκανάων, τὴν δὲ συμμορίαν ἑκά-
 στῳ τῷ μέρει σφῶν αὐτῶν τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις.
 19 ἐπειδὴν δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα ὑπάρχη, κελεύω, ἐπειδὴ
 τὸ τίμημά ἐστι τὸ τῆς χώρας ἐξακισχιλίων ταλάντων, τὸ
 ὑμῖν καὶ τὰ χρήματα ἢ συντεταγμένα, διελεῖν τοῦτο καὶ
 ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλαντα ἑκατὸν μέρη. εἴτι
 πέντε ἑξηκοντατάλαντίως εἰς ἑκάστην τῶν μεγάλων
 τῶν εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρώσαι, τὴν δὲ συμμορίαν
 ἑκάστῳ τῶν μερῶν μίαν ἑξηκοντατάλαντίων ἀποδοῦ-
 20 ναι, ὅπως ἂν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέμ τριήρων, τὴν μὲν
 δαπάνην ἑξήκοντα τάλαντα συντελή, τριηράρχοι δ'
 ᾧσι δώδεκα, ἂν δὲ διακοσίων, τριάκοντα μὲν ἢ τάλαν-
 τα τὴν δαπάνην συντελοῦντα, ἔξ δὲ σώματα τριηραρχο-
 χοῦντα, ἂν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ἢ τάλαντα τὴν
 δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα τριηραρχοῦν-
 21 τα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰ
 νῦν ὀφειλόμενα τῶν σκευῶν ἐπὶ τὰς τριήρεις τιμή-
 σαντας ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμματος νεῖμαι κελεύω
 μέρη εἴκοσιν, ἔπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρώσαι συμ-
 μορίαις μέρος ἓν χρησίων ἑκάστη, τὴν δὲ συμμορίαν
 ἑκάστην διανεῖμαι τῶν αὐτῆς μερῶν ἑκάστῳ τὸ ἴσον,
 τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἑκάστῳ τῷ μέρει ταῦτ' εἰσπρά-
 ξαντας τὰς τριήρεις, ὥς ἂν ἕκαστοι λάχωσι, παρεσκεν-
 22 ασμένως παρέχειν. τὴν μὲν δαπάνην καὶ τὰ σκάφη καὶ
 τοὺς τριηράρχους καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἰσπραξίν οὗ-

τως ἂν ἄρισθ' ἡγοῦμαι καὶ πορισθῆναι καὶ παρασκευ-
ασθῆναι· πλήρωσιν δὲ, ἥ καὶ σαφὴς ἐστὶ καὶ ῥαδί-
μετὰ ταῦτα λέγω. φησὶ τοὺς στρατηγούς δεῖν διανε-
μαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως
ἐγγύτατ' ἀλλήλων κατὰ τριάκοντ' ὥσι νεώσοικοι, ἐπει-
θὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριάκοντ

23 τριήρεις τούτων ἐκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων, εἴ-
ἐπικληρωῶσαι τὰς φυλάς, τὸν δὲ ταξίαρχον ἑκάστου ὅ-
ἂν ἡ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τρίχα καὶ τὰς ναῦς
ὡσαύτως, εἴτ' ἐπικληρωῶσαι τὰς τριπτύς, ὅπως ἂν τῶν
μὲν ὅλων νεωρίων ἓν ἐκάστη μέρος ἢ τῶν φυλῶν, τοῦ δὲ
μέρους ἐκάστου τὸ τρίτον μέρος ἢ τριπτύς ἔχῃ, εἰδῆ-
σθ', ἂν τι δέῃ, πρῶτον μὲν τὴν φυλὴν, ὅπου τέτακται
μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τριπτύν, εἰτα τριήραρχοι τίνες καὶ
τριήρεις ποῖαι, καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλὴ, δέκα δ'
τριπτύς ἐκάστη τριήρεις ἔχῃ. εἰάν γὰρ ταῦθ' οὕτως ἐ-
ὁδὸν καταστῇ, εἴ τι καὶ παραλείπομεν νῦν (πάντα γὰρ
ἴσως εὖρεῖν οὐ ῥάδιον), αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἑαυτῷ εὖρήσει
καὶ μὴ σύνταξις καὶ πασῶν τῶν νεῶν καὶ μέρους ἔσται

24 Ὅτι δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανεροῦ τινὸς ἢ
παραδόξου μὲν οἶδα λόγον μέλλων λέγειν, ὅμως δ' ἐ-
ρήσεται· πιστεύω γάρ, εἰάν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνον
τάληθ' ἢ καὶ τὰ γενησόμενα εἰρηκῶς φανείσθαι. ἐγώ
φημι χρῆναι μὴ λέγειν νυνὶ περὶ χρημάτων· εἶναι γὰρ
πόρον, ἂν δέῃ, μέγαν καὶ καλὸν καὶ δίκαιον, ὃν ἂν με-
ἤδη ζητῶμεν, οὐδ' εἰς τόθ' ὑπάρχειν ἡγησόμεθ' ἡμῶν
οὕτω πολὺ τοῦ πορίσαι νῦν ἀποσχίσσομεν· εἰάν δ' ἐ-
μὲν, ἔσται· τίς οὖν ἔσθ' οὗτος ὁ νῦν μὲν οὐκ ὦν
ὑπάρξων δ' εἰς τότε; αἰνίγματι γὰρ ὅμοιον τοῦτό γ'

25 ἐγὼ φράσω. ὁρᾶτε τὴν πόλιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πᾶ-
σαν ταυτηνί. ἐν ταύτῃ χρήματ' ἔνεστιν ὀλίγου δέ-
πρὸς ἀπάσας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις. ταῦτα δ' οἱ κα-

- κτημένοι τοιοῦτον ἔχουσι νοῦν ὥστ', εἰ πάντες οἱ ἐν-
 ταυθὶ λέγοντες φοβοῖεν ὥς ἤξει βασιλεὺς, ὥς πάρεστιν,
 ὥς οὐχ οἶόν τε ταῦτ' ἄλλως ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν λεγόν-
 των ἴσοι τὸ πλῆθος τούτοις χρησμοδοῖεν, οὐ μόνον
 οὐκ ἂν εἰσενέγκαιεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν δείξαιεν οὐδ' ἂν
 26 ὁμολογήσαιεν κεκτῆσθαι. εἰ μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λό-
 γων φοβερά ἐργῶ πραττόμενα αἰσθόιντο, οὐδεὶς οὐ-
 τως ἡλίθιος ἐστίν ὅστις οὐχ ἐκὼν ἂν δοίῃ καὶ πρῶτος
 εἰσενέγκαι· τίς γὰρ αἰρήσεται μᾶλλον αὐτὸς καὶ τὰ ὄντ'
 ἀπολωλέναι ἢ μέρος τῶν ὄντων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν
 λοιπῶν εἰσενεγκεῖν; χρήματα μὲν δὴ φημι εἶναι τότε,
 ἂν ὥς ἀληθῶς δέῃ, πρῶτον δ' οὐ. διὸ μηδὲ ζητεῖν
 27 παραινῶ· ὅσα γὰρ νυνὶ πορίζαιτ' ἂν, εἰ προέλοισθε
 πορίζειν, πλείων ἐστὶ γέλως τοῦ μηδενός. φέρε γάρ,
 ἑκατοστὴν τις εἰσφέρειν ἐρεῖ νῦν; οὐκοῦν ἐξήκοντα τά-
 λαντα. ἀλλὰ πεντηκοστὴν τις ἐρεῖ, τὸ διπλοῦν; οὐκοῦν
 ἑκατὸν καὶ εἴκοσι· καὶ τί τοῦτ' ἐστὶ πρὸς διακοσίας καὶ
 χιλίας καμήλους, ὥς βασιλεὺς τὰ χρήματ' ἄγειν φασὶν
 οὗτοι; ἀλλὰ θῷ βούλεσθε δωδεκάτην ἡμᾶς εἰσοίσειν.
 πεντακόσια τάλαντα; ἀλλ' οὗτ' ἂν ἀνάσχοισθε οὗτ',
 28 εἰ καταθεῖτε, ἄξια τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. δεῖ τοίνυν
 ὑμᾶς τὰ μὲν ἄλλα παρὰ σκενδάσασθαι, τὰ δὲ χρήματα
 νῦν μὲν εἰάν τοις κεκτῆμένους ἔχειν (οὐδαμοῦ γὰρ ἂν
 ἐν καλλίονι σῶζοιτο τῇ πόλει), εἰάν δέ ποθ' οὗτος ὁ
 καιρὸς ἔλθῃ, τότε ἐκόντων εἰσφερόντων αὐτῶν λαμβά- 186
 νειν. ταῦτα δὲ καὶ δυνατὰ ἐστίν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 καὶ πράττειν καλὰ καὶ συμφέροντα καὶ βασιλεὺς περὶ
 ὑμῶν ἐπιτήδεια ἀπαγγελλθῆναι, καὶ φόβος οὐκ ὀλίγος
 29 γένοιτ' ἂν ἐκείνῳ διὰ τούτων. οἶδε μὲν γε διακοσίαις
 τριήρεσιν, ὧν ἑκατὸν παρεσχόμεθ' ἡμεῖς, τοὺς προγό-
 νους αὐτοῦ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς, ἀκούσεται δὲ
 τριακοσίας αὐτοὺς ἡμᾶς νῦν παρὰ σκευασμένους· ὥστε

- μὴ κομιδῇ, μὴδ' εἰ πάνυ μάλιναιτο, νομίσαι δ' αὖτις τὸ τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι. ἀλλὰ μὴν εἴ γ' ἐπὶ χρήμασιν αὐτῷ μέγ' ἐπέρχεται φρονεῖν, καὶ ταύτην ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς ὑμετέρας εὐρήσει.
- 30 ὁ μὲν γε χρυσίον, ὥς φασιν, ἄγει πολὺν. τοῦτο δὲ ἂν διαδῶ ζητήσῃ· καὶ γὰρ τὰς κρήνας καὶ τὰ φρέατα ἐπιλείπειν πέφυκεν, ἕαν τις ἀπ' αὐτῶν ἀθρόα πολλὰ λαμβάνῃ· ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχον ἀφορμὴν [ἐξακισχίλια τάλαντα] ἀκούσεται, ὑπὲρ ἧς ὥς μὲν τοὺς ἐπιόντας ἐκείνων ἀμυνούμεθα, οἱ Μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐτοῦ μάλιστα ἂν εἶδειεν, ἕως δ' ἂν κρατῶμεν, οὐκ ἐνὶ δῆπου χρήμαθ' ἡμᾶς ἐπιλείπειν.
- 31 Καὶ μὴν οὐδ' ὅ τινες δεδίασι, μὴ ξενικὸν πολὺν συστήσῃται χρήματ' ἔχων, ἀληθὲς εἶναι μοι δοκεῖ. ἐγὼ γάρ ἡγοῦμαι ἐπὶ μὲν Αἴγυπτον καὶ Ὀρόνταν καὶ τινὰς τῶν ἄλλων βαρβάρων πολλοὺς ἂν ἐθελῆσαι τῶν Ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκείνῳ, οὐχ ἵν' ἐκείνος ἐλθὲν τινα τούτων, ἀλλ' ἵν' εὐπορίαν τινα ἕκαστος ἑαυτῷ κτησάμενος ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας· ἐπὶ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἑλληνα οὐδένα ἂν ἐλθεῖν ἡγοῦμαι· ποῖ γάρ 187 αὐτὸς τρέφεται μετὰ ταῦτα; εἰς Φρυγίαν ἐλθὼν δο-
- 32 λεύσει; οὐ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινός ἐστιν ὁ πρὸς τὸν βαρβαρον πόλεμος ἢ περὶ χώρας καὶ βίου καὶ ἐθῶν καὶ ἐλευθερίας καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς οὖν οὕτως δυστυχὴς ἐστὶν ὥςτις ἑαυτὸν, γονέας, τάφους, πατρίδα ἕνεκα κέρδους βραχείας προέσθαι βουλήσεται; ἐγὼ μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι. οὐ μὴν οὐδ' ἐκείνῳ συμφέρει ξένους κρατῆσαι τῶν Ἑλλήνων· οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαντες ἐκείνου γε πάλοι κρείττους ὑπάρχουσι, βούλεται δ' ἐκείνος οὐκ ἀνελὼν ἡμᾶς ἐπ' ἄλλοις εἶναι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων, εἰ δὲ μὴ, τῶν γ' ὑπαρχόντων δούλων ἑαυτῷ νῦν ἄρχειν.

- 33 Εἰ τοίνυν τις οἶεται Θηβαίους ἐσεσθαι μετ' ἐκείνου, ἔστι μὲν χαλεπὸς πρὸς ὑμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος· διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς οὐδ' ἂν ἀληθὲς οὐδὲν ἡδέως ἀγαθὸν περὶ αὐτῶν ἀκούσαίτε· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τοὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας μηδένα συμφέροντα λογισμὸν παραλιπεῖν διὰ μηδεμίαν πρόφασιν. ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοσοῦτον ἀπέχειν Θηβαίους τοῦ μετ' 34 ἐκείνου ποτ' ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας ὥστε πολλῶν ἂν χρημάτων, εἰ ἔχοιεν δοῦναι, πρίασθαι γενέσθαι τιν' αὐτοῖς καιρὸν δι' οὗ τὰς προτέρας ἀναλύσονται πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἁμαρτίας. εἰ δ' ἄρα παντάπασί τις οὕτως οἶεται φύσει δυστυχεῖς Θηβαίους εἶναι, ἐκείνῳ γε δῆπουθεν ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι Θηβαίων τὰ κείνου φρονούντων ἀνάγκη τοὺς τούτων ἐχθροὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν.
- 35 Ἦγοῦμαι τοίνυν ἐγὼ ταύτην τὴν τάξιν τοῦ δικαίου 188 καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς ὄντας κρείττους τῶν προδοτῶν καὶ τοῦ βαρβάρου ἐσεσθαι πρὸς ἅπαντας. ὥστ' οὔτε φοβείσθαι φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου οὐδ' ὑπαχθῆναι προτέρους ἐκφέρειν τὸν πόλεμον. καὶ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν' ἂν εἰκότως Ἑλλήνων φοβηθέντα τὸν 36 πόλεμον τοῦτον ὁρῶ· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῶν ὅτι ἕως μὲν κοινὸν ἐχθρὸν ἐκείνον ὑπειληφότες ὁμονόουν ἄλλήλοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι, ἐπειδὴ δὲ φίλον αὐτὸν νομίσαντες αὐτοῖς ὑπάρχειν περὶ τῶν πρὸς ἑαυτοὺς διηνέχθησαν διαφορῶν, ὅς' ἂν οὐδὲ καταρώμενος εὐρὲς τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόνθασι κακά; εἰθ' ὃν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν ἀλυσίτελῃ, συμφέροντα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει, τοῦτον ἡμεῖς φοβώμεθα; μηδαμῶς· ἀλλὰ μηδ' ἀδικῶμεν, αὐτῶν ἡμῶν ἕνεκα καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ταραχῆς καὶ ἀπιστίας, 37 ἐπεὶ εἰ γ' ὁμοθυμαδὸν ἦν μετὰ παντῶν ἐπιθέσθαι μόνῳ,

- οὐδ' ἀδικεῖν ἡμᾶς ἐκείνον ἀδίκημ' ἂν ἔθηκα. ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' οὐχ οὕτως ἔχει, φυλάττεσθαί φημι δεῖν μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ τοῦ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ζητεῖν· ἡσυχίαν μὲν γὰρ ἐχόντων ὑμῶν ὑποπτος ἂν εἴη τοιοῦτό τι πράττων, πόλεμον δὲ ποιησαμένων προτέρων εἰκότως ἂν δοκοίη διὰ τὴν πρὸς
- 38 ὑμᾶς ἐχθραν τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι βούλεσθαι. μὴ οὖν ἐξελέγξητε ὥς κακῶς ἔχει τὰ Ἑλληνικά, συγκαλοῦντες ὅτ' οὐ πείσετε, καὶ πολεμοῦντες ὅτ' οὐ δυνήσεσθε· ἀλλ' ἔχετε ἡσυχίαν θαρροῦντες καὶ παρασκευαζόμενοι, καὶ βούλεσθε ἀπαγγέλλεσθαι περὶ ὑμῶν πρὸς 189 βασιλέα μὴ μὰ Δία ὥς ἀποροῦσιν ἢ φοβοῦνται ἢ θορο-
- 39 βοῦνται πάντες οἱ Ἕλληνες καὶ Ἀθηναῖοι, πολλοὺ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ὅτι, εἰ μὲν μὴ τοῖς Ἕλλησιν ὁμοίως αἰσχροὺν ἦν τὸ ψεύδεσθαι καὶ ἐπιорκεῖν ὥσπερ ἐκείνῳ καλόν, πάλοι ἂν ὑμεῖς ἐπ' αὐτὸν ἐπορεύεσθε, νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν ποιήσαιτε ὑμῶν ἕνεκ' αὐτῶν, εὖχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς τὴν αὐτὴν λαβεῖν παράνοιαν ἐκείνον ἦν περ ποτὲ τοὺς προγόνους αὐτοῦ. καὶ ταῦτ' ἂν ἐπὶ σκοπεῖν αὐτῷ, οὐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βουλευομένους εὐρή-
- 40 σει. ἐκ μὲν γε τῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους πολέμων σύννοιδε τὴν πόλιν εὐδαίμονα καὶ μεγάλην γεγενημένην, ἐκ δὲ τῆς ἡσυχίας ἧς ἦγε ποτὲ, σὺδemiās τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων πόλεων τοσοῦτον ὅσον νῦν ὑπεραίρουσαν. καὶ μὴν καὶ τοὺς Ἕλληνας ὅρᾳ θεομένους ἦτοι τινὸς ἐκουσίου ἢ ἀκουσίου διαλλακτοῦ, τοῦτον δ' αὐτὸν ἂν οἶδε φανέντ' αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινοίῃ. ὥστε καὶ γνώριμα καὶ πιστὰ αὐτῷ τῶν ἀπαγγελλόντων ἀκούειν ἔσται.
- 41 Ἵνα δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ μακρὰ λίαν λέγων ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβουλευώ φράσας ἄπειμι. παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς

κελεύω, ἀμύνεσθαι δὲ βασιλέα καὶ πάντας, εἰάν ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ αὐτῇ δυνάμει φημί δεῖν, ἄρχειν δὲ μηδενὸς μήτε λόγου μήτ' ἔργου ἀδίκου. τὰ δ' ἔργα ἡμῶν ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται σκοπεῖν, μὴ τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος λόγους. καὶ ταῦτα ποιῆτε, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς τάναντία πείθουσι συμφέροντα πράξετε· οὐ γὰρ ὀργισθεὶς αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἁμαρτόντες.

XV.

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

190

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον ἤρκετο πρὸς Ἀθηναίους Χίοι καὶ Ρόδιοι καὶ Βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτῶν ὑπήκοοι γεγονότες, τότε δὲ ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι κατὰ τῶν Ἀθηναίων. γείτονες δὲ ὄντες οἱ Ρόδιοι τῇ Καρίᾳ πρὸς τὸν ταύτης ὑπαρχόν Μάυσωλον οἰκείως ἔχειν ἐδόκουν. ὁ δὲ κατ' ὀλίγον πιστευόμενος ὑπ' αὐτῶν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ δήμου συνεστήσατο, καὶ τὴν δημοκρατίαν τῶν Ροδίων ἀφελόμενος ὀλίγοις τοῖς δυνατωτέροις τὴν πόλιν κατεδούλωσε. συμβουλευεῖ τοίνυν ὁ Δημοσθένης μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν Ροδίων, συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι τὰς πόλεις. εἰ δὲ ἡδίκηκασιν ἡμᾶς, φησὶν, Ρόδιοι, ἀλλὰ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν καὶ σύνηθες τὸ καὶ τοὺς λυπήσαντάς τι τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν καὶ μὴ μνησικακεῖν ἁμαρτάνουσιν εἰς τὴν πόλιν.

Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους διδόναι παρορησίαν ἐκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποτε ἡγησάμην

- χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς (ὥς γὰρ εἰπεῖν ἀπλῶς, ἅπαντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε,) ἀλλὰ τὸ πείσαι πράττειν ταῦτα· ἐπειδὴν γὰρ τι δόξη καὶ ψηφισθῇ, τότε ἴσον τοῦπραχθῆναι ἀπέχει ὅσονπερ 191
 2 πρὶν δόξαι. ἔστι μὲν οὖν ἐν ᾧ ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλα, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ· συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἐὰν ἂν χρη βουλευσῆσθε περὶ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς 3 ἀπολύσασθαι. ἡτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς Χίοι καὶ Βυζάντιοι καὶ Ῥόδιοι, καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ' ἡμᾶς τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον· φανήσεται δ' ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας Μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων Ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφηρημένος, οἱ δ' ἀποδείξαντες ἑαυτοὺς συμμάχους Χίοι καὶ Βυζάντιοι τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν 4 οὐ βεβοηθηκότες, ὑμεῖς δ', οὓς ἐφοβοῦντο, μόνοι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἰτιοί. ἐκ δὲ τοῦ ταῦθ' ὑφ' ἀπάντων ὀφθῆναι ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσι τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ᾧσι φίλοι· οὐ μείζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὸν ἢ παρὰ πάντων ἐκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας.
- 5 Θανμάζω δ' ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ ὑπὲρ μὲν Αἰγυπτίων τάναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν πεύδοντας, ὑπὲρ δὲ τοῦ Ῥοδίων δήμου φοβουμένους τὸν ἄνδρα τοῦτον. καίτοι τοὺς μὲν Ἕλληνας ὄντας ἅπαντες ἴσασι, 6 τοὺς δ' ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐκείνου μεμερισμένους. οἶμαι δ' 192 ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίους ὅτι, ἡνίκ' ἐβουλεύεσθε ὑπὲρ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν πρῶτος ἐγὼ παρήνευσα, οἶμαι

- δὲ καὶ μόνος ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρονεῖν ἂν δοκοῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρασκευῆς μὴ τὴν πρὸς ἐκείνου ἐχθραν ποιοῖσθε, ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς, ἀμύνοισθε δὲ καὶ κείνον, εἰ ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ. καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν εἶπον ταῦθ', ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν, ἀλλὰ 7 καὶ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. ἀκόλουθος τοίνυν ὁ νῦν λόγος ἐστὶ μοι τῷ τότε ῥηθέντι. ἐγὼ γὰρ, εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέσαιμι ἅπερ ὑμῖν, ὑπὲρ μὲν τῶν αὐτοῦ πολεμεῖν, εἰ τις ἐναντιῶται τῶν Ἑλλήνων, ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ 8 προσήκει, τούτων μὴδ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ μὲν οὖν ὅλως ἐγνώκατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὕσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται φθάσας ἢ παρακρουσάμενός τινος τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, παραχωρεῖν, οὐ καλῶς ἐγνώκατε, ὥς ἐγὼ κρίνω· εἰ δ' ὑπὲρ τῶν δικαίων καὶ πολεμεῖν, ἂν τούτου δέῃ, καὶ πάσχειν ὅτιοῦν αἰεσθε χρῆναι, πρῶτον μὲν ὑμῖν ἥτιον δεήσει τούτων, ὅσῳ ἂν μᾶλλον ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα, ἐπειθ' ἂ προσήκει φρονεῖν δόξετε.
- 9 Ὅτι δ' οὐδὲν καιρὸν οὕτ' ἐγὼ λέγω νῦν κελεύων Ῥοδίους ἐλευθεροῦν, οὐθ' ὑμεῖς, ἂν πεισθῇτέ μοι, ποιήσετε, τῶν γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ συνεννησχότων ὑπομνήσω. ὑμεῖς ἐξεπέμψατε Τιμόθεόν ποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθήσουντα Ἀριοβαρζάνῃ, προσγράψαντες τῷ ψηφίσματι "μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς τὸν βασιλέα." ἰδὼν δ' ἐκεῖνος τὸν μὲν Ἀριοβαρ- 193 ζάνην φανερώς ἀφαστώτα βασιλέως, Σάμον δὲ φρουρουμένην ὑπὸ Κυπροθέμιδος, ὃν κατέστησε Τιγράνης ὁ βασιλεὺς ὑπαρχος, τῷ μὲν ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν, τὴν 10 δὲ προσκαθεζόμενος καὶ βοηθήσας ἡλευθέρωσε· καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦθ'.

ὑμῖν. οὐ γὰρ ὁμοίως οὐδεὶς ὑπὲρ τε τοῦ πλεονεκτεῖν πολεμήσειεν ἂν καὶ τῶν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν ἐλαττοῦνται μέχρη τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν, ὑπὲρ δὲ τοῦ πλεονεκτεῖν οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐφίενται μὲν, εἰάν τις εἴῃ, εἰάν δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἡδίκηκεναι τοὺς ἐναντιωθέντας αὐτοῖς ἡγοῦνται.

- 11 Ὅτι δ' οὐδ' ἂν ἐναντιωθῆναι μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ νῦν Ἀρτεμισία τῆς πόλεως οὔσης ἐπὶ τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀκούσαντες σκοπεῖτε, εἰτ' ὁρθῶς λογίζομαι ταῦτ' εἶτε μή. ἐγὼ νομίζω πράττοντος μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πάνθ', ὥς ὥρμηκε, βασιλέως σφόδρα ἂν Ἀρτεμισίαν πειραθῆναι περιποιῆσαι Ῥόδον αὐτῷ, οὐ τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι πλησίον αὐτῆς διατρίβοντος ἐκείνου μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι
- 12 πρὸς αὐτὸν, ἵν' ὥς οἰκειότατ' αὐτὴν ἀποδέχῃται· πράττοντος δ' ὥς λέγεται, καὶ διημαρτηκότος οἷς ἐπεχείρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἔστιν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἂν εἶναι βασιλεὶ χρησίμην ἐν τῷ παρόντι, τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτείχισμα πρὸς τὸ μηδ' ὀτιοῦν παρακινεῖν. ὥστε μοι δοκεῖ μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν μὴ φανερώς αὐτῆς ἐνδούσης ἢ κεῖνον λαβεῖν βούλεσθαι. οἶμαι 194 μὲν οὖν οὐδὲ βοηθήσειν αὐτὴν, ἂν δ' ἄρα τοῦτο ποιῇ,
- 13 φανύλως καὶ κακῶς· ἐπεὶ καὶ βασιλέα γ' ὅ τι μὲν ποιήσει μὰ Δί' οὐκ ἂν εἰποιμι ἔγωγ' ὥς οἶδα, ὅτι μέντοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἥδη γενέσθαι πότερα ἀντιποιήσεται τῆς πόλεως τῆς Ῥοδίων ἢ οὐ, τοῦτ' ἂν ἰσχυρισάμην· οὐ γὰρ ὑπὲρ Ῥοδίων βουλευτέον, ὅταν ἀντιποιῇται, μόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν πάντων Ἑλλήνων.
- 14 Οὐ μὲν οὐδ' ἂν εἰ δι' αὐτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἷνον ὄντες ἐν αὐτῇ Ῥόδιοι, παρήνεσα ἂν ὑμῖν τούτους

- ἐλέσθαι, οὐδ' εἰ πάνθ' ὑπισχνούντο ὑμῖν ποιῆσαι.
 ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν
 δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ δὲ
 ταῦτ' ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους· τοὺς οὖν
 15 μηδετέροις πιστῶς κεχορημένους οὐδ' ἂν ὑμῖν βεβαίους
 ἡγοῦμαι γενέσθαι συμμάχους. καὶ ταῦτ' οὐδέποτε εἶ-
 πον ἂν. εἰ τῷ Ροδίων δῆμῳ νόνον ἡγοῦμην συμφέρειν·
 οὔτε γὰρ προξενῶ τῶν αἰσρῶν οὐτ' ἰδίᾳ ξένος αὐτῶν
 οὐδεὶς ἐστί μοι. οὐ μὲν οὐδ' εἰ ταῦτ' ἀμφοτέρῃ ἦν, εἰ
 μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγοῦμην, εἶπον ἂν, ἐπεὶ Ροδίοις
 γ', εἰ οἷόν τε τοῦτ' εἰπεῖν τῷ συναγορευόντι τῇ σωτη-
 ρίᾳ αὐτῶν, συγχαίρω τῶν γεγενημένων. τοῦ κομίσασ-
 θαι γὰρ τὰ ὑμέτερά ὑμῖν φθονήσαντες τὴν ἑαυτῶν
 ἐλευθερίαν ἀπολωλέκασιν, καὶ παρὸν αὐτοῖς Ἑλλησι
 καὶ βελτίοσιν αὐτῶν ὑμῖν ἐξ ἴσου συμμαχεῖν, βαρβά-
 ροις καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρῇνται, δου-
 16 λεύουσιν. ὀλίγου δὲ δέω λέγειν, ἐὰν αὐτοῖς ὑμεῖς ἐθε-
 λήσητε βοηθῆσαι, ὥς καὶ συνενήνοχε ταῦτ' αὐτοῖς· εὖ 195
 μὲν γὰρ πράττοντες οὐκ οἶδ' εἶποτ' ἂν εὖ φρονῆσαι
 ἡθέλησαν, ὄντες Ρόδιοι, ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ δι-
 δαχθέντες ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοια αἰτία τοῖς πολ-
 λοις γίνεται, τάχ' ἂν, εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι
 πρὸς τὸν λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιτο. τοῦτο δ' οὐχὶ
 μικρὰν ὠφέλειαν αὐτοῖς ἡγοῦμαι. φημί δὴ χρῆναι πει-
 ρᾶσθαι σώζειν τοὺς ἄνδρας καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυ-
 μουμένους ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευ-
 σάντων ἐξηπάτησθε, ὧν οὐδενὸς αὐτοῖς δοῦναι δίκην
 δίκαιοι ἂν εἶναι φήσατε.
- 17 Ὅρατε δὲ κάκεῖνο, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολ-
 λούς ὑμεῖς πολέμους πεπολεμήκατε καὶ πρὸς δημοκρα-
 τίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας. καὶ τοῦτο μὲν ἴστε καὶ αὐ-
 τοί· ἀλλ' ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἔσθ' ὑμῖν ὁ πόλεμος,

- τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων οὖν
 ἐστίν; πρὸς μὲν τοὺς δῆμους ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλη-
 μάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα,
 ἢ περὶ γῆς μέρους ἢ ὕδρων ἢ φιλονεικίας ἢ τῆς ἡγεμο-
 νίας· πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ μὲν τούτων οὐδε-
 18 νός, ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας· ὥστ'
 ἔγωγ' οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν μᾶλλον ἡγεῖσθαι συμ-
 φέρειν δημοκρατουμένους τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας πο-
 λεμεῖν ὑμῖν ἢ ὀλιγαρχουμένους φίλους εἶναι. πρὸς μὲν
 γὰρ ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν εἰρήνην ὑμᾶς
 ποιήσασθαι νομίζω, ὁπότε βουλευθείητε, πρὸς δ' ὀλι-
 γαρχουμένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω· οὐ γὰρ
 ἔσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς καὶ ζητοῦντες ἄρχειν τοῖς
 μετ' ἰσηγορίας ζῆν ἡρημένοις εὖνοι γένοιντ' ἂν.
 19 Θαυμάζω δ' εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγείται Χίων ὀλιγα- 196
 ρουμένων καὶ Μυτιληναίων, καὶ νυνὶ Ῥοδίων καὶ πάν-
 των ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν εἰς ταύτην τὴν δου-
 λείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τὴν παρ' ἡμῖν πο-
 λιτείαν, μηδὲ λογίζεται τοῦθ', ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ
 δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆ-
 μον ἑάσουσιν. ἴσασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς
 ἐλευθερίαν τὰ πράγματα ἑπανάξοντας· ὅθεν δὴ κακὸν
 αὐτοῖς ἂν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τούτους ἀνελεῖν
 20 βουλήσονται. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους τοὺς ἀδικοῦντάς
 τινας αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχθροὺς ἡγεῖ-
 σθαι χρή· τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεθ-
 ιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν κοινούς ἐχθροὺς παραινῶ
 νομίζειν ἀπάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων.
 21 ἔπειτα καὶ δίκαιον, ὥ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοκρατου-
 μένους αὐτοὺς τοιαῦτα φρονούντας φαίνεσθαι περὶ
 τῶν ἀτυχούντων δῆμων, οἷάπερ ἂν τοὺς ἄλλους ἀξιῶ-
 σαιτε φρονεῖν περὶ ὑμῶν, εἰ ποθ' ὃ μὴ γένοιτο, τοιοῦτό

τι συμβαίη. καὶ γὰρ εἰ δίκαιά τις φήσῃ Ῥοδίους πεπονθέναι, οὐκ ἐπιτήδειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι· δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυχοῦντας περὶ τῶν ἀτυχούντων αἰεὶ φαίνεσθαι τὰ βέλτιστα βουλευομένους, ἐπειδὴ περ ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις.

- 22 Ἀκούω δ' ἐγὼ πολλάκις ἐνταυθὶ παρ' ὑμῖν τινῶν λεγόντων ὥς, ὅτε ἡτύχησεν ὁ δῆμος ἡμῶν, συνεβουλήθησάν τινες αὐτὸν σωθῆναι· ὧν ἐγὼ μόνων Ἀργείων ἐν τῷ παρόντι μνησθῆσομαι βραχύ τι. οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς βουλοίμην, δοῖαν ἔχοντας τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχοῦντας αἰεὶ, χεῖρους Ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φα- 197 νῆναι, οἳ χώραν ὕμορον τῇ Λακεδαιμονίων οἰκοῦντες, ὁρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, οὐκ ἀπώκνησαν οὐδ' ἐφοβήθησαν εὐνοικῶς ὑμῖν ἔχοντες φαιῆναι, ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας ἐκ Λακεδαιμονος, ὥς φασιν, ἐξαιτήσονται τινὰς τῶν φυγάδων τῶν ὑμετέρων ἐψηφίσαντο, ἂν μὴ πρὸ ἡλίου δύντος ἀπαλ- 23 λάττωνται, πολεμίους κρίνειν. εἴτ' οὐκ αἰσχροῦν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν Ἀργείων πλῆθος οὐκ ἐφοβήθη τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς οὐδὲ τὴν ῥώμην, ὑμεῖς δ' ὄντες Ἀθηναῖοι βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναῖκα, φοβήσεσθε; καὶ μὴν οἳ μὲν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν ὅτι πολλάκις ἦττηνται ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλάκις βασιλέα, ἦττησθε δ' οὐδ' ἅπαξ οὐθ' ὑπὸ τῶν δούλων τῶν βασιλέως οὐτ' αὐτοῦ ἐκείνου· εἰ γὰρ τί που κεκράτηκε τῆς πόλεως βασιλεὺς, ἢ τοὺς πονηροτάτους τῶν Ἑλλήνων καὶ προδότας αὐτῶν χρήμασι πείσας ἢ οὐδαμῶς ἄλλως κεκράτηκεν. καὶ οὐδὲ τοῦτ' αὐτῷ συνενήνοχεν· 24 ἀλλ' ἅμα εὐρήσετε αὐτὸν τὴν τε πόλιν διὰ Λακεδαιμονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κινδυνεύσαντα πρὸς Κλέαρχον καὶ Κύρην. οὐτ' οὖν

ἐκ φανεροῦ κεκράτηκεν οὐτ' ἐπιβουλεύσαι συνενηγό-
χεν αὐτῷ. ὁρῶ δ' ὑμῶν ἐνίους Φιλίππου μὲν ὥς ἄρ'
οὐδενὸς ἀξίου πολλάκις ὀλιγοροῦντας, βασιλέα δ' ὥς
ἰσχυρὸν ἐχθρὸν οἷς ἂν προέλῃται φοβουμένους. εἰ δὲ
τον μὲν ὥς φαῦλον οὐκ ἀμυνοῦμεθα, τῷ δὲ ὥς φοβε-
ρῷ πάνθ' ὑπείξομεν, πρὸς τίνας, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 198
παραταξόμεθα;

25 Εἰσὶ δέ τινες, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ' ὑμῖν δει-
νότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς,
οἷς παραινέσαιμ' ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον, ὑπὲρ ὑμῶν
πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν' αὐτοὶ τὰ
προσέχοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες· ὥς ἐστιν
ἄτοπον περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν αὐτὸν οὐ δι-
καία ποιοῦντα· οὐ γάρ ἐστι δίκαιον ὄντα πολίτην τοὺς
καθ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐσκέφθαι.

26 φέρε γὰρ πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δή ποτ' ἐν Βυζαντίῳ
οὐδεὶς ἐσθ' ὁ διδάξων ἐκείνους μὴ καταλαμβάνειν Χαλ-
κηδόνא, ἣ βασιλέως μὲν ἐστίν, εἶχετε δ' αὐτὴν ὑμεῖς,
ἐκείνοις δ' οὐδαμῶθεν προσῆκε· μηδὲ Σηλυβρίαν, πό-
λιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὔσαν, ὥς αὐτοὺς σιντε-
λῇ ποιεῖν καὶ Βυζάντιον ὀρίζειν τὴν τούτων χώραν πα-
ρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους

27 τὰς πόλεις εἶναι γέγραπται; οὐδὲ Μαύσωλον ζῶντα,
οὐδὲ τελευτήσαντος ἐκείνου τὴν Ἀρτεμισίαν οὐδεὶς
ἐσθ' ὁ διδάξων μὴ καταλαμβάνειν Κῶν καὶ Ρόδον καὶ
ἄλλας πόλεις ἑτέρας Ἑλληνίδας, ὧν βασιλεὺς ἐκείνων
δεσπότης ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστη τοῖς Ἕλλησι, καὶ
περὶ ὧν πολλοὺς κινδύνους καὶ καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ'
ἐκείνους τοὺς χρόνους Ἕλληνες ἐποίησαντο. εἰ δ' ἄρα
καὶ λέγει τις ἀμφοτέροισι αὐτοῖς, ἀλλ' οἳ γε πεισόμενοι

28 τούτοις, ὥς ἔοικεν, οὐκ εἰσίν. ἐγὼ δὲ δίκαιον μὲν εἶναι
νομίζω κατάγειν τὸν Ῥοδίων δῆμον· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ

εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς ἃ ποιοῦσιν οὗτοι βλέψω, προσήκειν οἷμαι παραινεῖσθαι κατὰ γένειν. διὰ τί; ὅτι πάν- 199
των μὲν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιεῖν ὥρμη-
κώτῳ αἰσχροῦν ἡμᾶς μόνους μὴ ἐθέλειν, ἀπάντων δὲ
τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνησονται παρὰ σκευαζομέ-
νων μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι. μηδενὸς
ἀντιλαμβανομένων, οὐ δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀνανδρίαν
ἡγοῦμαι· ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν παροῦσαν δύνα-
29 μιν τῶν δικαίων ἀξιουμένους. καὶ παράδειγμα λέγειν
ἔχω τούτου πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον. εἰσὶ συνθήκαι τοῖς
Ἑλλήσι διτταὶ πρὸς βασιλέα, ἃς ἐποιήσατο ἡ πόλις ἢ
ἡμετέρα, ἃς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι, καὶ μετὰ ταῦθ'
ὑστερον Λακεδαιμόνιοι ταύτας ὧν δὴ κατηγοροῦσι·
καὶ ταύταις οὐχὶ ταῦτ' αἰσχροῦς ἀμφοτέραις ὄριστα.
τῶν μὲν γὰρ ἰδίῳ δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις
οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδωκαν καὶ ἴσῃν καὶ τοῖς
ἀσθενέσι καὶ τοῖς ἰσχυροῖς· τῶν δ' Ἑλληνικῶν δικαίων
οἱ κρατοῦντες ὄριστα τοῖς ἡττοσι γίνονται.

30 Ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια ποιεῖν
ὑπάρχει, ὅπως καὶ πράξαι ταῦτ' ἐφ' ὑμῖν ἔσται δεῖ
σκοπεῖν. ἔσται δὲ ταῦτ', εἴαν ὑποληφθῇτε κοινοὶ προ-
στάται τῆς πάντων ἐλευθερίας εἶναι. εἰκότως δέ μοι δο-
κεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν εἶναι πράξαι τὰ δέοντα. τοῖς
μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εἰς ἀγῶν ἐστὶν ὁ
πρὸς τοὺς προδήλους ἐχθροὺς, ὧν ἂν κρατήσωσιν, οὐ-
31 δὲν ἐμποδῶν αὐτοῖς κυρίοις τῶν ἀγαθῶν εἶναι· ὑμῖν
δ', ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύο, οὗτός θ' ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις
καὶ προσέθ' ἕτερος τούτου πρότερος καὶ μείζων· δεῖ
γὰρ ὑμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν ἀναντία τῇ
πόλει παρ' ὑμῖν πράττειν προηρημένων. ὅταν οὖν μη- 200
δὲν ἢ διὰ τούτους ἀκοιτὶ τῶν δεόντων γενέσθαι, πολ-

- 32 λῶν διαμαρτάνειν ὑμῖν εἰκότως συμβαίνει. τοῦ μέν-
τοι πολλοὺς ἄδεῶς ταύτην τὴν τάξιν αἰρεῖσθαι τῆς πο-
λιτείας, ἴσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτούντων αὐτοὺς
ὠφέλειαι μάλιστ' αἰτίαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ἂν τις
ἔχοι δικαίως αἰτιάσθαι. ἐχρῆν γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖ-
οι, τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πο-
λιτεία τάξεως ἥνπερ περὶ τῆς ἐν ταῖς στρατείαις
ἔχετε. τίς οὖν ἐστὶν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ
τοῦ στρατηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν ἄτιμον οἴεσθε προσή-
33 κειν εἶναι καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. χρὴ τοί-
νυν καὶ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολι-
τεία παραδεδομένην λείποντας καὶ πολιτενομένους
ὀλιγαρχικῶς ἀτίμους τοῦ συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς
ποιεῖσθαι· νῦν δὲ τῶν μὲν συμμάχων τοὺς τὸν αὐ-
τὸν ἐχθρὸν καὶ φιλον ὑμῖν ὁμομοκότας νομίζετε εὐ-
νουστάτους, τῶν δὲ πολιτενομένων οὓς ἴστε σαφῶς
τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς ἡρημένους, τούτους πιστο-
τάτους ἡγεῖσθε.
- 34 Ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅτι τις κατηγορήσει τούτων ἢ τοῖς
ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξει χαλεπὸν εὔρειν, ἀλλ' ἀφ' ὁποί-
ων λόγων ἢ πράξεως ποίας ἐπανορθώσεται τις ἂν νῦν
οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὔρειν. ἴσως μὲν οὖν οὐδὲ
τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν· ἀλλ' ἐὰν ἂν
προήρησθε δυνηθῆτε ἐπικυρῶσαι συμφερούσῃ τινὶ
35 πράξει, καὶ τᾷλλ' ἂν ἴσως καθ' ἐν αἰεὶ βέλτιον ἔχοι. ἐγὼ
μὲν οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πρα-
γμάτων τούτων ἐρρωμένους, καὶ πράττειν ἄξια τῆς πό- 201
λεως, ἐνθυμουμένους ὅτι χαίρει ἀκούοντες, ὅταν τις
ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκεί-
νοις διεξίῃ καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ. νομίζετε τοίνυν ταῦτ'
ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν οὐχ ἵνα θαυμάζητ'

αὐτὰ θεωροῦντες, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμησθε τὰς τῶν ἀνα-
θέντων ἀρετάς.

XVI.

ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὅτε Λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ Θηβαίων ἐν Λευκτροῖς
τῆς Βοιωτίας εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀποσιάντων
Ἀρκάδων καὶ προσθεμένων τοῖς Θηβαίοις, Ἀθηναῖοι σύμ-
μαχοι Λακεδαιμονίοις γενόμενοι διέσωσαν αὐτοὺς· ὕστερον
δὲ Λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες καὶ προῖον-
τες πάλιν εἰς δύναμιν ἐπὶ Μεγάλῃν πόλιν τῆς Ἀρκαδίας ἤρ-
χοντο, καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας κοι-
νωεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου. πεπομφασί δὲ καὶ οἱ Μεγαλοπο-
λῖται πρέσβεις Ἀθήναζε παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ τοί-
νυν Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ περιορᾶν ἀναιρεθεῖσαν
Μεγάλῃν πόλιν μηδὲ εἰς ἰσχὺν προσελθόντας Λακεδαιμονίους,
συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ μὴ φοβεράν εἶναι τὴν
Λακεδαίμονα.

Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἀμαρτάνειν, ὧς ἄνδρες 202
Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονί-
οις συνειρηκότες· ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἦκοντες,
οὐχ ὑμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύ-
ουσι, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ
τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον, τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ
τῶν πραγμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν
σκοπεῖν ἄνευ φιλονεικίας τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν
2 ἀξιούντων. νῦν δ' ἐγώ γε, εἰ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γι-
γνώσκεισθαι καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν Ἀττικῶς, πολλοὺς
ἂν οἶμαι τοὺς μὲν Ἀρκάδας, τοὺς δὲ Λάκωνας αὐτῷ

εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δ' ὁρῶ μὲν ὥς χαλεπὸν τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστὶ· συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτὶ, τῶν δὲ τετυτὶ βουλομένων, ἂν τὰ μεταξὺ τις ἐγχειρῇ λέγειν καὶ ὑμεῖς μὴ περιμένητε μαθεῖν, χαριεῖται 3 μὲν οὐδετέροις. διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους· οὐ μὴν ἀλλ' αἰρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλ' ὕστερον, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ἦ, λέξω· ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑφ' ἀπάντων ἄρξομαι ἃ κράτιστα νομίζω διδάσκειν.

4 Οὐκοῦν οὐδ' ἂν εἰς ἀντείποι ὥς οὐ συμφέρει τῇ πόλει καὶ Λακεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι καὶ Θηβαίους 20 τουτουσί. ἐστὶ τοίνυν ἐν τινι τοιούτῳ καιρῷ τὰ πράγματα νῦν, εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις τεκμήρασθαι, ὥστε Θηβαίους μὲν Ὀρχομενοῦ καὶ Θεσπιῶν καὶ Πλαταιῶν οἰκισθειςδων ἀσθενεῖς γενέσθαι, Λακεδαιμονίους δ', εἰ ποιήσονται τὴν Ἀρκαδίαν ὑφ' ἑαυτοῖς καὶ Μεγάλην πόλιν ἀναιρήσουσι, πάλιν 5 ἰσχυροὺς γενήσεσθαι. σκεπτέον τοίνυν μὴ πρότερον τούσδε γενέσθαι φοβεροὺς καὶ μεγάλους ἐάσωμεν ἢ κείνοι μικροὶ γενήσονται, καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλείονι μείζους οἱ Λακεδαιμόνιοι γενόμενοι ἢ ὅσῳ τοὺς Θηβαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι, οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποιμεν, ὥς ἀνταλλάξασθαι βουλοίμεθ' ἀντιπάλους Λακεδαιμονίους ἀντὶ Θηβαίων, οὐδὲ τοῦτ' ἐστ' ὃ σπουδάζομεν, ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν· οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μετὰ πλείστης ἀδείας εἴημεν.

6 Ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μὲν οὕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν, δεινὸν δ' εἰ, πρὸς οὓς παρεταττόμεθα ἐν Μαντινείᾳ, τούτους συμμάχους αἰρησόμεθα· εἰτα βοηθήσομεν

τούτοις ἐναντία ἐκείνων, μεθ' ὧν τότ' ἐκινδυνεύομεν.
 καί μοι ταῦτα δοκεῖ, προσδεῖσθαι δ' ἔτι τοῦ τὰ δίκαια
 7 ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἑτέρων. εἰ μὲν τοίνυν ἐθελή-
 σουσιν εἰρήνην ἅπαντες ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν τοῖς
 Μεγαλοπολίταις· οὐδὲν γὰρ δεήσει· ὥστ' οὐδ' ὅτιοῦν
 ὑπεναντίον ἡμῖν ἔσται πρὸς τοὺς συμπαράταξαμένους,
 σύμμαχοι δ' ἡμῖν οἱ μὲν ὑπάρχουσιν, ὥς φασιν. οἱ δὲ
 8 προσγεινῇσονται νυνί. καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα; ἐὰν
 δ' ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴωνται δεῖν, εἰ μὲν ὑπὲρ τοῦ-
 του μόνου βουλευτέον, εἰ χρὴ Μεγάλην πόλιν ἡμᾶς
 προσέσθαι Λακεδαιμονίοις ἢ μὴ, δίκαιον μὲν οὐ, συγ- 204
 χωρῶ δ' ἐγὼ γ' εἶσαι καὶ μηδὲν ἐναντιωθῆναι τοῖς γε
 τῶν αὐτῶν μετασχούσι κινδύνων· εἰ δ' ἅπαντες ἐπί-
 στασθε ὅτι, ταύτην ἂν ἔλωσιν, ἱασιν ἰπὶ Μεσσήνην,
 φρασάτω τις ἐμὸι τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς Μεγαλοπολί-
 9 ταις, τί τόθ' ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν. ἀλλ' οὐδεὶς
 9 ἐρεῖ. καὶ μὴν πάντες ἐπίστασθε ὥς καὶ παραινούντων
 τούτων καὶ μὴ βοηθητέον, καὶ διὰ τοὺς ὅρκους, οὓς
 ὁμωμόκαμεν Μεσσηνίοις, καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι
 κατοικεῖσθαι ταύτην τὴν πόλιν. σκοπεῖσθε δὴ πρὸς
 ὑμᾶς αὐτοὺς ποτέραν τὴν ἀρχὴν καλλίονα καὶ φιλαν-
 θρωποτέραν ποιήσεσθε τοῦ μὴ ἐπιτρέπειν ἀδικεῖν Λα-
 10 κεδαιμονίοις, τὴν ὑπὲρ Μεγάλης πόλεως ἢ τὴν ὑπὲρ
 Μεσσηνίας. νῦν μὲν γε βοηθεῖν δόξετε Ἀρκάσι, καὶ
 τὴν εἰρήνην σπουδάζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκιν-
 δυνεύσατε καὶ παρετάξασθε· τότε δ' εὐδηλοὶ πᾶσιν
 ἔσεσθε οὐ τοῦ δικαίου μᾶλλον ἔνεκα Μεσσηνήν· εἶναι
 βουλόμενοι ἢ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους φόβου. δεῖ δὲ
 σκοπεῖν μὲν καὶ πράττειν ἀεὶ τὰ δίκαια, συμπαρατη-
 ρεῖν δ' ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα ἔσται ταῦτα.

11 Ἔστι τοίνυν τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν ἀντιλε-
 γόντων, ὥς κομίσασθαι τὸν Ὀρωπὸν ἡμᾶς ἐγχειρεῖν

- δεῖ, εἰ δὲ τοὺς βοηθήσαντας ἂν ἡμῖν νῦν ἐπ' αὐτὸν
 ἐχθροὺς κτησόμεθα, οὐχ ἔχομεν συμμάχους. ἐγὼ δὲ τὸ
 μὲν κομίσασθαι Ὀρωπὸν πειρᾶσθαι δεῖν φημι καὶ αὐ-
 τός· τὸ δ' ἐχθροὺς ἡμῖν Λακεδαιμονίους ἔσσεσθαι, νῦν
 εἰὰν ποιῶμεθα συμμάχους Ἀρκάδων τοὺς βουλομένους
 ἡμῖν εἶναι φίλους, μόνοις οὐδ' εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω
 τοῖς πείσασιν ὑμᾶς, ὅτ' ἐκινδύνειον Λακεδαιμόνιοι,
 12 βοηθεῖν αὐτοῖς. οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες ἐπεισαν ὑμᾶς 205
 πάντων Πελοποννησίων ἐλθόντων ὥς ὑμᾶς καὶ μεθ'
 ὑμῶν ἀξιούντων ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἵεναι, τοὺς
 μὲν μὴ προσδέξασθαι (καὶ διὰ τοῦθ', ὅπερ ἦν ὑπόλοι-
 πον αὐτοῖς, ἐπὶ Θηβαίους ἦλθον), ὑπὲρ δὲ τῆς Λακε-
 δαιμονίᾳ σωτηρίας καὶ χρημάτων εἰσφέρειν καὶ τοῖς
 σώμασι κινδυνεύειν. καίτοι οὐδ' ἂν ὑμεῖς ἠθέλησατε
 δήπου σώζειν αὐτοὺς, εἰ τοῦτο προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι
 σωθέντες, εἰὰν μὴ ποιεῖν ὅ τι βούλονται πάλιν αὐτοὺς
 ἔατε καὶ ἀδικεῖν, οὐδεμίαν ὑμῖν χάριν ἔχουσι τῆς σωτη-
 13 ρίας. καὶ μὴν εἰ καὶ σφόδρα ἐναντίον ἐστὶ τοῖς Λακε-
 δαιμονίων ἐπιχειρήμασι τὸ τοὺς Ἀρκάδας ἡμᾶς συμ-
 μάχους ποιήσασθαι, προσήκει δήπου πλείω χάριν αὐ-
 τοὺς ἔχειν ὧν ἐσώθησαν ὑφ' ἡμῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους
 ἐλθόντες κινδύνους ἢ ὧν ἀδικεῖν κωλύονται νῦν ὀργί-
 ζεσθαι. ὥστε πῶς οὐ βοηθήσουσιν ἡμῖν ἐπ' Ὀρωπὸν,
 ἢ κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων δόξουσιν εἶναι; μὰ τοὺς
 θεοὺς ἐγὼ γε οὐχ ὀρῶ.
- 14 Θανμάζω τοίνυν καὶ τῶν λεγόντων τοῦτον τὸν λό-
 γον, ὥς εἰ συμμάχους ποιησόμεθα Ἀρκάδας καὶ ταῦτα
 πράξομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει καὶ οὐδὲν ἔχειν πιστὸν
 ἢ πόλις. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοῦναντίον, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι τῶν πάντων οὐδένα ἂν ἀντει-
 πεῖν οἶμαι ὥς οὐ καὶ Λακεδαιμονίους καὶ πρότερον
 Θηβαίους καὶ τὸ τελευταῖον Εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις,

καὶ μετὰ ταῦτα συμμαχεύς ἐποιήσατο, ἐν τι καὶ τὸ αὐ-
 15 τὸ βουλομένη αἰεὶ πράττειν. ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδι-
 κουμένους σώζειν. εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, οὐκέτ'
 ἂν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι, ἀλλ' οἱ μὴ ἐθέλοντες
 τοῖς δικαίοις ἐμμένειν, καὶ φανήσεται τὰ πράγματα αἰεὶ 206
 διὰ τοὺς πλεονεκτεῖν βουλομένους μεταβαλλόμενα,
 οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν.

16 Δοκοῦσι δέ μοι Λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἀν-
 θρώπων ἔργον ποιεῖν. νῦν γάρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν
 Ἡλείους μὲν τῆς Τριφυλίας τινὰ κομίσασθαι, Φλιασί-
 ους δὲ τὸ Τρικάρανον, ἄλλους δέ τινας τῶν Ἀρκάδων
 τὴν αὐτῶν καὶ τὸν Ὀρωπὸν ἡμᾶς, οὐχ ἴν' ἐκάστους
 ἡμῶν ἰδῶσιν ἔχοντας τὰ αὐτῶν, οὐδ' ὀλίγου δεῖ· ὅψε
 17 γὰρ ἂν φιλιάνθρωποι γένοιτο· ἀλλ' ἵνα πᾶσι δοκῶσι
 συμπράττειν ὅπως ἂν ἕκαστοι κομίσωνται ταῦθ' ἃ φα-
 σιν αὐτῶν εἶναι, ἵν', ἐπειδὴν ἴωσιν ἐπὶ Μεσσήνην αὐτοὶ,
 συστρατεύωνται πάντες αὐτοῖς οὗτοι καὶ βοηθῶσι προ-
 θυμῶς, ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν, περὶ ὧν ἔφασαν ἕκαστοι
 σφῶν αὐτῶν εἶναι συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ
 18 τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδιδόντες. ἐγὼ δὲ νομίζω
 τὴν πόλιν πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναι τινας
 Λακεδαιμονίοις Ἀρκάδων Ὀρωπὸν ἂν κομίσασθαι καὶ
 μετ' ἐκείνων, ἂν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, καὶ μετὰ τῶν
 ἄλλων τῶν οὐκ οἰομένων δεῖν Θηβαίους ἔαν ἔχειν τὰ
 ἀλλότρια. εἰ δ' ἄρα τοῦτ' εὐδηλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι
 μὴ Λακεδαιμονίους ἔωντες τὴν Πελοπόννησον κατα-
 στρέψασθαι οὐχ οἰοί τε εἰς ὅμεθα Ὀρωπὸν λαβεῖν, ἀλ-
 ρετώτερον, εἰ οἶόν τ' εἰπεῖν, ἡγοῦμαι τὸν Ὀρωπὸν ἔαν
 ἢ Λακεδαιμονίοις Μεσσήνην προσέσθαι καὶ Πελοπόννη-
 σον. οὐ γὰρ ἂν ἡγοῦμαι περὶ τούτου μόνον ἡμῖν εἶναι
 τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους. ἀλλ' ἔασω τό γ' ἐπειθὸν

εἰπεῖν μοι· περὶ πολλῶν δ' ἂν οἶμαι κίνδυνον ἡμῶν γενέσθαι.

- 19 Ἀλλὰ μὲν ἂν γέ φασι πεπραῆχθαι διὰ Θηβαίους τοὺς Μεγαλοπολίταις ὑπεναντία πρὸς ἡμᾶς, ἄτοπον νυν μὲν ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖσθαι, βουλομένων δὲ γενέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα τούναντίον εὖ ποιῶσι ἡμᾶς, βασκαίνειν καὶ σκοπεῖν ἐξ ὅτου τρόπου μὴ γενήσονται, καὶ μὴ γιννώσκειν ὅτι ὅσῳ ἂν σπουδαιότερον τούτους περὶ Θηβαίους γεγενημένους ἀποδείξωσι, τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχάνοιεν εἰ τοιούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς προτέρους ἤλθον ἢ Θηβαίους, ἀπεστέρησαν. ἀλλ', οἶμαι ταῦτα μὲν ἐστὶ δεύτερον ἀνθρώπων βουλομένων ἐτέρων ποιῆσαι τούτους συμμάχους. ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅσα ἂν ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, καὶ τοὺς πολλοὺς αὐτοὶ ὑμῶν ταῦτα φήσιν, ὅτι, εἰ λήφονται Μεγάλην πόλιν Λακεδαιμόνιοι, κινδυνεύσει Μεσσήνη· εἰ δὲ καὶ ταύτην λήφονται, φησὶ ἡμᾶς ἐσεσθαι συμμάχους Θηβαίων.
- 21 πολὺν δὲ κάλλιον καὶ ἄμεινον τὴν μὲν Θηβαίῳ συμμαχίαν αὐτοὺς παραλαβεῖν, τῇ δὲ Λακεδαιμονίᾳ πλεονεξία μὴ ἐπιτρέψαι, ἢ νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς Θηβαίων σώσωμεν συμμάχους, τούτους μὲν προέσθαι, πάλιν δὲ σώζειν αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους, καὶ προσέτι ἐπὶ τούτοις.
- 22 φρόβῳ καθεστάναι περὶ ἡμῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ ἐργάζεσθαι ἀδελφοὺς τοῦθ' ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν Μεγάλην πόλιν Λακεδαιμονίους καὶ πάλιν γενέσθαι μεγάλους ὀρώ γὰρ αὐτοὺς καὶ νῦν οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν πόλεμον ἀραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τῇ πόλει πρότερον οὕσαν αὐτοῖς δύναμιν· ὧν δ', ὅτ' ἐκέλευν εἰσέλθον, ὡρέγοντο, ταῦθ' ὑμεῖς μᾶλλον ἰσως εἰδότες ἢ ἐγώ, φοβοῖσθ' ἂν εἰκότως.

- 23 Ἡδέως δ' ἂν πυνθολίμην τῶν λεγόντων καὶ τοῦ

Θηβαίους μισεῖν φασκόντων καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, 208
 πότερα ἐκάτεροι μισοῦσιν, οὓς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν
 καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ μὲν Λακεδαιμονίων
 Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἐκάτεροι·
 εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδετέροις ὥς μακρομένοις
 πεῖθεσθαι προσήκει· εἰ δ' ὑπὲρ ὑμῶν φήσουσι, τί πέ-
 24 ρα τοῦ καιροῦ τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν; ἔστι γὰρ, ἔστι
 Θηβαίους ταπεινοὺς ποιεῖν ἄνευ τοῦ Λακεδαιμονίους
 ἰσχυροὺς καθιστάναι, καὶ πολὺ γε ὄξον· ὥς δ', ἐγὼ
 πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἴσμεν ἅπαντες τοῦθ',
 ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες, εἴαν καὶ μὴ βούλωνται, μέχρι
 τοῦ γε αἰσχύνονται μὴ πράττειν, τοῖς δ' ἀδίκους ἐναν-
 τιοῦνται φανερώς, ἄλλως τε καὶ τινες βλάπτωνται· καὶ
 τοῦτο λυμαινόμενον πάνθ' εὐρήσομεν, καὶ ταύτην ἀρ-
 χὴν οὕσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ ἐθέλειν τὰ δίκαια
 25 πράττειν ἀπλῶς. ἵνα τοίνυν μὴ τοῦτ' ἐμποδῶν γένη-
 ται τῷ Θηβαίους γενέσθαι μικροῦς, τὰς μὲν Θεσπιάς
 καὶ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὰς Πλαταιάς κατοικίεσθαι
 φῶμεν δεῖν καὶ συμπράττωμεν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους
 ἐξιῶμεν (ταῦτα γὰρ καὶ καλὰ καὶ δίκαια, μὴ περιορᾶν
 πόλεις ἀρχαίας ἐξανεστῶσας), τὴν δὲ Μεγάλην πόλιν
 καὶ τὴν Μεσσήνην μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικούσι, μηδ'
 ἐπὶ τῇ προφάσει τῇ Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν τὰς οὕσας
 καὶ κατοικουμένας πόλεις ἀναιρεθεῖσας περιίδωμεν.
 26 καὶ ἢ ταῦτα πρόδηλα, οὐδεὶς ὅστις οὐ βουλήσεται παύ-
 σασθαι Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν· εἰ δὲ μὴ,
 πρῶτον μὲν ἐναντίους ἔξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους εἰ-
 κότως, ὅταν ἡγῶνται τὴν ἐκείνων κατοίκισιν αὐτοῖς
 ὄλεθρον φέρειν, εἰτ' ἀνήνυτα πράγματα ἔξομεν αὐ- 209
 τοί· τί γὰρ ὥς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν αἰ τὰς μὲν
 οὕσας πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δ' ἀνηρημένας ἀξιῶ-
 μεν οἰκίσειν;

- 27 *Λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν ὥς δεῖ τὰς στήλας καθελεῖν αὐτοὺς τὰς πρὸς Θηβαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι. οἱ δὲ φασὶ μὲν αὐτοῖς οὐκ εἶναι στήλας, ἀλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν φιλίαν. τοὺς δὲ βοηθοῦντας ἑαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. ἐγὼ δ', εἰ τὰ μάλιστ' εἰσὶ τοιοῦτοι, ὥδ' ὡς ἔχω. φημὶ δεῖν ἅμα τούτους ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς στήλας καὶ Λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην, εἰ μὴ ἐθέλωσι ποιεῖν ὁπότεροι ταῦτα, τότε ἤδη μετὰ τῶν ἐθελόντων ἡμᾶς γίγνε-*
- 28 *σθαι. εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς οἱ Μεγαλοπολῖται ἔτι τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἔξονται, φανεροὶ πᾶσιν ἔσονται τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων, οὐ τὸ δίκαιον αἰρούμενοι· εἴτε συμμάχους ἡμᾶς ἀδόλως τῶν Μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων μὴ ἐθελήσουσιν ἄγειν εἰρήνην οἱ Λακεδαιμόνιοι, δῆλοι δὴπου πᾶσιν ἔσονται οὐχ ἵνα Θεσπιαὶ κατοικισθῶσι μόνον ποιούμενοι τὴν σπουδὴν, ἀλλ' ἵνα τοῦ πολέμου περιεστηκότος Θηβαί-*
- 29 *οις τὴν Πελοπόννησον ὑφ' αὐτοῖς ποιήσωνται. θαυμάζω δ' ἐνίων, εἰ τὸ μὲν Θηβαίων συμμάχους εἶναι τοὺς Λακεδαιμονίων ἐχθροὺς φοβοῦνται, εἰ δὲ καταστρέφονται Λακεδαιμόνιοι τούτους, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερόν, καὶ ταῦτ' ἔργῳ πείραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου ὅτι Θηβαῖοι μὲν τούτοις συμμάχοις ἐπὶ Λακεδαιμονίους αἰεὶ χροῶνται, Λακεδαιμόνιοι δ' ὅτ' εἶχον αὐτοὺς, 210*
- ἐφ' ἡμᾶς ἐχροῶντο.*
- 30 *Οἶμαι τοίνυν ἔγωγε κάκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τοὺς Μεγαλοπολίτας, εἰ μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς Λακεδαιμονίοις ἔστιν εὐθύς εἶναι, εἰ μὴ σωθῶσιν ἅρα, ὥς ἤδη τι καὶ παρ' ἑλπίδας ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων δικαίως ἔσονται· ἂν δὲ προσδεξήσθε, τοῖτοις*

- μὲν ὑπάρξει ἤδη σωθῆναι δι' ὑμᾶς, τὸ δὲ συμβησόμε-
 νον καὶ τὸν τοῦ κινδύνου λογισμόν μετενεγκόντες σκο-
 31 πῶμεν ἐπὶ Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων. ἂν μὲν τοί-
 νυν καταπολεμηθῶσιν οἱ Θηβαῖοι, ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ,
 οὐκ ἔσονται μείζους τοῦ δέοντος οἱ Λακεδαιμόνιοι τού-
 τους ἔχοντες ἀντιπάλους τοὺς Ἀρκάδας, ἐγγὺς οἰκούν-
 τας· ἂν δ' ἀνενέγκωσιν ἄρ' οἱ Θηβαῖοι καὶ σωθῶσιν,
 ἀλλ' οὖν ἀσθενέστεροί γ' ἔσονται ἡμῖν συμμάχων γε-
 γεννημένων τῶνδε καὶ δι' ἡμᾶς σεσωσμένων· ὥστε
 πανταχῇ συμφέρει μῆτε προέσθαι τοὺς Ἀρκάδας μῆτε
 δι' αὐτοὺς, ἂν ἄρα σωθῶσι, περιγεγονέναι δοκεῖν, μῆτε
 δι' ἄλλους τινὰς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.
- 32 Ἐγὼ μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς θεοὺς
 οὔτε φιλῶν οὔδετέρους οὔτε μισῶν ἰδίᾳ εἶρηκα, ἀλλ' ἅ-
 νομίζω συμφέρειν ὑμῖν· καὶ παραινῶ μὴ προέσθαι Με-
 γαλοπολίτας, μηδ' ἄλλον ἀπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττώ-
 νων τῷ μείζονι.

XVII.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ 211
ΣΤΥΝΘΗΚΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα καταγαγόντος εἰς Μεσσήνην
 τοὺς Φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτιάται παρὰ τὰς συν-
 θήκας εἶναι τοῦτο τὰς Ἀθηναίους καὶ Ἑλλησι γενομένας·
 παραβεβηκέναι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς συνθήκας
 φησὶ τοὺς Μακεδόνας, καὶ μὴ περιορᾶν ταῦτα παραινεῖ, ὃ
 δὲ λόγος ψευδεπιγραφος εἶναι δοκεῖ· οὐ γὰρ ἔοικε κατὰ τὴν

ιδεάν τοις ἄλλοις τοῖς τοῦ Δημοσθένους, ἀλλὰ τῷ Ὑπερίδῳ
 χαρακτηρὶ μᾶλλον προσχωρεῖ, τὰ τε ἄλλα καὶ λέξεις τινὰς
 ἔχει κατ' ἐκείνον μᾶλλον εἰρημένας ἢ τὸν Δημοσθένην, οἷον
 νεόπλουτοι καὶ βδελυρεύσεται.

Ἄξιον ἀποδέχασθαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ
 τῶν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευομένων
 ἐμμένειν, εἴπερ αὐτὸ πεπεισμένοι ποιοῦσιν· οἶμαι γὰρ
 οὐδὲν οὕτω τοῖς δημοκρατουμένοις πρέπειν ὥς περὶ τῶν
 ἰσῶν καὶ τὸ δίκαιον σπουδάζειν. θεῖ τοίνυν τοὺς λίαν
 ἐπ' αὐτὸ παρακαλοῦντας μὴ τῷ μὲν λόγῳ καταχρωμέ-
 νους ἐνοχλεῖν, πάντα δὲ μᾶλλον πράττειν, ἀλλ' ὑπο-
 μέναντας νυνὶ τὸν ἐξετασμὸν ἢ καὶ τὸ λοιπὸν πειθο-
 μένους ὑμᾶς ἔχειν περὶ αὐτῶν, ἢ παραχωρήσαντας ἐὰν
 συμβουλεύειν τοὺς ἀληθέστερα περὶ τῶν δικαίων ἀπο-
 2 φαινομένους, ἵν' ἢ ἐκόντες ἀδικούμενοι ἀνέχησθε καὶ
 αὐτὸ τοῦτο χαρίζησθε τῷ ἀδικούντι, ἢ προελόμενοι
 περὶ πλείστον ποιήσασθαι τὸ δίκαιον ἀνεγκλήτως πρὸς
 ἅπαντας χρησθε τῷ συμφέροντι, μηκετι μέλλοντες. ἐπὶ
 αὐτῶν δὲ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ὅρκων σκεψαμένους
 τῶν περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἕξεσθιν ἰδεῖν ἤδη τίνες εἰ-
 σὶν οἱ παραβεβηκότες. ὥς δὲ περὶ μεγάλων συντόμων
 διδάξω.

3 Εἰ δὴ τις ἐρωτήσκειν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ἐπὶ τίνι ἂν μάλιστα ἀγανακτήσαιτε, εἰποῖτ' ἂν πάντες
 εἰ τις ἀναγκάξοι. οἶμαι δ', εἰ ἦσαν κατὰ τὸν νυνὶ χρό-
 νον οἱ Πεισιστρατίδαι καὶ τις ἐβιάζετο κατάγειν αὐτοὺς
 δευρὶ, ἀρπάσαντας ἂν ὑμᾶς τὰ ὅπλα πάντα κίνδυνον
 ὑπομεῖναι ἀντὶ τοῦ παραδέξασθαι ἢ πεισθέντας γε δου-
 λεύειν ἀντὶ τῶν ἀργυρωνήτων, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον
 ὅσῳ τὸν μὲν οἰκέτην οὐδεὶς ἂν ἐκὼν ἀποκτείνει, τοῦ
 δὲ τυραννομένου ἀκρίτους ἔστιν ὄρεῖν ἀπολλυμένους.

4 αμα καὶ ὑβρίζομένους εἰς παῖδας καὶ γυναῖκας. παρὰ
 τοὺς ὅρκους τοίνυν καὶ τὰς συνθήκας τὰς ἐν τῇ κοινῇ
 εἰρήνῃ γεγραμμένας Ἀλέξανδρος εἰς Μεσσήνην κατα-
 γαγὼν τοὺς Φιλιάδου παῖδας, ὄντας τυράννους, ἃρ'
 ἐφρόντισε τοῦ δικαίου, ἀλλ' οὐκ ἐχρήσατο τῷ αὐτοῦ
 5 ἐθελ τῷ τυραννικῷ, βραχὺ φροντίσας ὑμῶν καὶ τῆς
 κοινῆς ὁμολογίας; οὐ δὴ δεῖ, εἰ μὲν τις ὑμᾶς ταῦτα 213
 βιάξοιτο, μάλιστ' ἀγανακτῆσαι, εἰ δ' ἐτέρωθί που γέ-
 γονε παρὰ τοὺς πρὸς ὑμᾶς ὅρκους, μὴ φυλάσσασθαι, καὶ
 ἡμῖν μὲν διακελεύεσθαι τινὰς ἐνταυθὶ ἐμμένειν τοῖς
 ὅρκοις, τοῖς δ' αὐτοῖς οὕτω περιβοήτως ἀνηρηκόσι κα-
 6 ταλείπειν ταύτην τὴν ἐξουσίαν. ἀλλ' οὐχ οἷόν τε ταῦθ'
 οὕτως ἔχειν, ἐὰν βούλησθε τῷ δικαίῳ χρῆσθαι· καὶ
 γὰρ ἔτι προσγέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις πολέμιον
 εἶναι τὸν ἐκεῖνα ἅπερ Ἀλέξανδρος ποιοῦντα ἅπασιν τοῖς
 τῆς εἰρήνης κοινωνοῦσι, καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ
 στρατεύεσθαι ἐπ' αὐτὸν ἅπαντας. οὐκοῦν ἐὰν ποιῶ-
 7 μεν τὰ συγκείμενα, πολεμίῳ χρησόμεθα τῷ καταγα-
 γόντι. ἀλλὰ γὰρ εἵποιεν ἂν οἱ τυραννίζοντες οὗτοι
 ὅτι πρὶν τὰς συνθήκας γενέσθαι ἐτυράννου Μεσση-
 νίων οἱ Φιλιάδου παῖδες· διὸ καὶ κατάγειν τὸν Ἀλέ-
 ξανδρον αὐτούς. ἀλλὰ καταγέλαστος ὁ λόγος, τοὺς μὲν
 ἐκ Λέσβου τυράννους, οἷον ἐξ Ἀντίσσης καὶ Ἐρέσου,
 ἐκβαλεῖν ὡς ἀδικήματος ὄντος τοῦ πολιτεύματος τοὺς
 πρὸ τῶν ὁμολογιῶν τυραννήσαντας, ἐν δὲ Μεσσήνῃ
 8 μηδὲν οἶεσθαι διαφέρειν, τῆς αὐτῆς δυσχερείας ὑπαρ-
 χούσης. ἔπειτα καὶ ἐπιτάττει ἡ συνθήκη εὐθύς ἐν ἀρ-
 χῇ ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονομούς τοὺς Ἕλληνας.
 διὸ καὶ πῶς οὐκ ὑπεράτοπον ἡγεῖσθαι μὲν τῶν συνθη-
 κῶν τὸ αὐτονομούς εἶναι καὶ ἐλευθέρους, τὸν δ' εἰς
 δουλείαν ἀγαγόντα μὴ οἶεσθαι τὰναντία ταῖς κοιναῖς
 ὁμολογίαις διαπεπραχθαι; οὐκοῦν ἀναγκαῖον ἔστιν

- ἡμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς 214
 συνθήκαις ἐμμενοῦμεν καὶ τὰ δίκαια ποιήσομεν, ἐφ' ἃ
 ὑμᾶς παρακαλοῦσι, καθάπερ ἄρτι εἶπον, λαβοῦσι τὰ
 ὅπλα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς παραβεβηκότας μετὰ τῶν
 9 βουλομένων. ἢ νομίζετε τὸν μὲν καιρὸν ποτ' ἰσχύειν
 καὶ ἄνευ τοῦ δικαίου τὸ συμφέρον πράττειν· νυνὶ δ',
 ὅτ' εἰς ταῦτ' οὐδὲν δίκαιον ἅμα καὶ ὁ καιρὸς καὶ τὸ συμφέρον
 συνδεδραμηκεν, ἄλλον ἄρα τινὰ χρόνον ἀναμενεῖτε
 τῆς ἰδίας ἐλευθερίας ἅμα καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων
 ἀντιλαβέσθαι;
- 10 Ἐπ' ἄλλο δὲ δίκαιον ἔρχομαι τῶν κατὰ τὰς συνθή-
 κας. ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐάν τινες τὰς πολιτείας
 τὰς παρ' ἐκάστοις οὖσας, ὅτε τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ
 τῆς εἰρήνης ὥμνυσαν, καταλύσωσι, πολέμιους εἶναι
 πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. σκέψασθε δ', ὧ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Ἀχαιοὶ μὲν οἱ ἐν Πελοποννήσῳ
 ἐδημοκρατοῦντο, τούτων δ' ἐν Πελλήνῃ νῦν καταλέ-
 λυκε τὸν δῆμον ὁ Μακεδὼν ἐκβαλὼν τῶν πολιτῶν
 τοὺς πλείστους, τὰ δ' ἐκείνων τοῖς οἰκέταις δέδωκε,
 Χαίρωνά δὲ τὸν παλαιστὴν τύραννον ἐγκατέστησεν.
- 11 ἡμεῖς δὲ τῆς εἰρήνης μετέχομεν τῆς προστατιούσης πο-
 λεμίους ἡγεῖσθαι τοὺς ταῦτα πράττοντας. ἐκ δὲ τού-
 των πότερον πειθώμεθα τοῖς κοινοῖς προσταγμασι,
 πολέμοις αὐτοῖς χρώμενοι, ἢ βδελυγρεύσεται τις οὐ
 φράσκων, τούτων τῶν μισθοφορούντων παρὰ τοῦ
- 12 Μακεδόνοιο, τῶν καθ' ὑμῶν πεπλουτηκότων; οὐ
 γὰρ δὴ λέληθ' ἐγε αὐτοῖς οὐδὲν τούτων· ἀλλ' εἰς τοῦθ'
 ὕβρεως ἡκούσιν ὥστε δορυφορούμενοι τοῖς τοῦ τυ-
 ράννου στρατοπέδοις ἐν μὲν τοῖς παραβεβασμένοις
 ὅρκοις ἐμμένειν ὑμῖν διακελεύονται, ὥς καὶ τῆς ἐπιου- 215
 κίας αὐτοκράτορος οὗτος ἐκείνου, τοὺς δ' ἰδίους ὑμᾶς
 νόμους ἀναγκάζουσι λύειν, τοὺς μὲν κεκριμένους ἐν

- τοῖς δικαστηρίοις ἀφιέντες, ἕτερα δὲ παμπληθῇ τοιαῦ-
 13 τα βιαζόμενοι παρανομεῖν. εἰκότως· τοῖς γὰρ πεπρα-
 κόσιν ἑαυτοὺς εἰς τὰναντία τοῖς τῇ πατρίδι συμφέρου-
 σιν οὐκ ἐνὶ μέλει νόμων οὐδ' ὄρκων· τοῖς δ' ὀνόμασι
 μόνον αὐτῶν ἀποχρώμενοι παρακρούονται τοὺς παθ-
 ῆργως ἐνταυθί, ἀλλ' οὐκ ἐξεταστικῶς ἐκκλησιάζοντας,
 καὶ νομίζοντας τὴν παραντίκα ἡσυχίαν οὐκ ἐσεσθαι
 14 ποτ' αἰτίαν ταραχῆς ἀτόπου. κελεύω δ' ἔγωγε, καθά-
 περ ἐν ἀρχῇ προεῖπον, πείθεσθαι τούτοις τοῖς φάσκουσι
 δεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν, εἰ μὴ ἐκεῖνο
 νομίζουσιν, ὅταν μὲν λέγωσιν ὡς ἐμμενετέον τοῖς ὄρ-
 κοις, οὐ λέγειν αὐτοὺς τὸ μηδὲν ἀδικεῖσθαι, οὐδένα δ'
 οἶονται αἰσθῆσθαι τυραννίδων ἀντὶ δημοκρατιῶν
 καθισταμένων καὶ τῶν πολιτειῶν καταλυομένων.
- 15 Τὸ δὲ καταγελαστότατον· ἔστι γὰρ ἐν ταῖς συνθή-
 καῖς ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνεδρεύοντας καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ
 κοινῇ φυλακῇ τεταγμένους ὅπως ἐν ταῖς κοινωνούσαις
 πόλεσι τῆς εἰρήνης μὴ γίνωνται θάνατοι καὶ φυγαὶ
 παρὰ τοὺς κειμένους ταῖς πόλεσι νόμους, μηδὲ χρημά-
 των δημεύσεις, μηδὲ γῆς ἀναδασμοί, μηδὲ χρεῶν ἀπο-
 κοπαί, μηδὲ δούλων ἀπελευθερώσεις ἐπὶ νεωτερισμῶ.
 οἱ δὲ τοσούτου θέουσι τούτων τι κωλύειν ὥστε καὶ
 συγκατασκευάζουσιν, οὓς πᾶς οὐ προσήκει ἀπολωλέ-
 ναι; οἱ τηλικαύτας συμφορὰς παρασκευάζουσιν ἐν ταῖς
 πόλεσιν, ἅς διὰ τὸ μέγεθος αὐτοῖς τοσούτοις οὖσι μὴ 216
 περιορᾶν ἐπέταξαν.
- 16 Ἔτι δ' ἕτερον δεῖξω τὸ λελυκὸς τὰς συνθήκας. ἔστι
 γὰρ γεγραμμένον ἐκ τῶν πόλεων τῶν κοινωνουσῶν
 τῆς εἰρήνης μὴ ἐξεῖναι φυγάδας ὁρμήσαντας ὅπλα ἐπι-
 φέρειν ἐπὶ πολέμῳ μηδεμιᾶ πόλει τῶν μετεχουσῶν τῆς
 εἰρήνης· εἰ δὲ μὴ, ἔκσπονδον εἶναι τὴν πόλιν, ἐξ ἧς ἂν
 ὁρμηθῶσιν. οὕτω τοίνυν ῥαδίως τὰ ὅπλα ἐπήνεγκεν ὁ

Μακεδῶν ὥστ' οὐδὲ κατέθετο λόποτε, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχων περιέροχεται καθ' ὅσον δύναται, τοσούτῳ καὶ νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον, ὅσῳ ἐκ προσταγματος ἄλλους τε ἐτέρωθι καὶ τὸν παιδοτρίβην εἰς Σικυῶνα κατήγαγεν.

- 17 οὐκοῦν εἰ δεῖ πείθεσθαι ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, καθάπερ οὗτοί φασιν, ἐκσπονδοὶ ἡμῖν εἰσὶν αὐταὶ αἱ πόλεις αἱ ταῦτα διαπεπραγμεναι. εἰ μὲν οὖν δεῖ ἐπικρύπτεσθαι τάληθῃ, οὐδὲν δεῖ λέγειν ὅτι εἰσὶν αἱ Μακεδονικαί· εἰ δ' οὐκ ἀνιᾶσιν οἱ καθ' ὑμῶν τῷ Μακεδόνι ὑπηρέται προσταττόντες πράττειν τὰ ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, πεισθῶμεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ τὰ δίκαια λέγουσι, καὶ καθάπερ κελεύει ὁ ὅρκος, ἐκσπόνδους αὐτοὺς ποιήσαντες βουλευσάμεθα πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς δεσποτικῶς καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις καὶ διὰ τέλους τὰ μὲν ἐπιβουλεύουσι, τὰ δὲ πράττουσι, καὶ καταγελωῶσι
18 τῆς κοινῆς εἰρήνης. διὰ τί γὰρ οὐ φήσουσιν οὗτοι θεῖν ταῦθ' οὕτως ἔχειν; ἢ ὁμολογίαν τὴν μὲν κατὰ τῆς πόλεως οὕσαν βεβαίαν ἀξιούσιν εἶναι, τὴν δὲ σώζουσαν οὐ συγχωρήσουσιν; ἄρα γε δοκεῖ δίκαιον ταῦτα γίνεσθαι; κἂν μὲν τι ἢ πρὸς τῶν ἐχθρῶν κατὰ τῆς πόλεως ἐν τοῖς ὅρκοις, τοῦτο μὲν ἰσχυρὸν αἰεὶ ποιήσου- 217
σιν· ἐὰν δέ τι ἡμέτερον ἢ κατ' ἐκείνων ἅμα δίκαιον καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο δὲ διαμαχομένους οὐδέποτε παύσασθαι οἴησονται δεῖν ἑαυτούς;

- 19 Ἵνα δ' εἰδῇτε ἔτι σαφέστερον ὅτι οὐδεὶς ὑμῖν ἐγκαλέσει ποτὲ τῶν Ἑλλήνων ὥς ἄρα παρέβητέ τι τῶν κοινῇ ὁμολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἔξουσιν ὅτι μόνοι ἐξηλέγξατε τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, μικρὰ ἐπιδραμοῦμαι περὶ αὐτῶν πολλῶν ὄντων. ἔοσι γὰρ δήπου ἐν ταῖς συνθήκαις τὴν θάλατταν πλεῖν τοὺς μετέχοντας τῆς εἰρήνης, καὶ μηδένα κωλύειν αὐτοὺς μηδὲ κατάγειν πλοίου μηθενὸς τούτων· ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ,

- 20 πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. οὐ-
κοῦν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐναργέστατα ἐοράκατε τοῦτ'
ὑπὸ τῶν Μακεδόνων γεγενημένων· εἰς τοῦτο γὰρ
ὑπεροψίας ἦλθον ὥστε εἰς Τένεδον ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ
Πόντου πλοῖα κατήγαγον, καὶ σκευωρούμενοι περὶ αὐ-
τὰ οὐ πρότερον ἀφείσαν, πρὶν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τριή-
ρεις ἑκατὸν πληροῦν καὶ καθέλλειν εὐθύς τότε, καὶ
- 21 στρατηγὸν ἐπ' αὐταῖς ἐτάξατε Μενεσθέα. πῶς οὖν οὐκ
ἄτοπον τοσαῦτα μὲν εἶναι καὶ τηλικαῦτα τὰ ἡμαρτη-
μένα ἑτέροις, τοὺς δ' ἐνταῦθα φίλους αὐτῶν μὴ ἐκεί-
νους ἀποτρέπειν τοὺς παραβαίνοντας, ἀλλ' ἡμῖν συμ-
βουλεύειν ἐμμένειν τοῖς οὕτως ὀλιγωρημένοις; ὥσπερ
καὶ τούτου προσγεγραμμένου, τοῖς μὲν ἐξεῖναι πλημ-
- 22 μελεῖν, τοῖς δὲ μὴδ' ἀμύνεσθαι. πῶς δ' οὐχ ἅμα τε παρ-
ενόμουν ἐκεῖνοι καὶ ἀναίσθητοι ἦσαν, οἳ γε τηλικού-
τον παρέβησαν τῶν ὄρκων, ὃ πικρὸν ἐλάχιστον ἐποίησεν
αὐτοὺς ἀφαιρεθῆναι δικαίως τὴν κατὰ θάλατταν ἡγε-
μονίαν; καὶ νῦν ἐτι παραδεδῶκασιν τοῦτο τὸ δίκαιον ἀν-
εγκλήτως ἡμῖν, ὅταν βουλευθῶμεν πράττειν· οὐ γὰρ ὅτι 218
ἐπαύσαντο ἑξαμαρτάνοντες, ἥτιόν τι δῆπου παραβεβή-
- 23 κωσι τὰς κοινὰς ὁμολογίας. ἀλλ' εὐτυχοῦσιν, ὅτι ἐνα-
ποχρῶνται τῇ ὑμετέρα δαδθυμίᾳ τῇ αὐτῇ τῶν δικαίων
ἀπολαύειν προαιρουμένη. ὃ δὲ ὑβριστικώτατον συμ-
βέβηκεν, εἰ οἳ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες καὶ βάρβαροι ἅπαντες
τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐχθραν φοβοῦνται, οὗτοι δ' οἱ νεόπλου-
ται μόνον καταφρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν ἀναγκάζου-
σι, τὰ μὲν πείθοντες, τὰ δὲ βιαζόμενοι, ὥσπερ ἐν Ἀβ-
δηρίταις ἢ Μαρωνεῖταις, ἀλλ' οὐκ ἐν Ἀθηναίοις πολι-
- 24 τευόμενοι. καὶ ἅμα μικρὰ μὲν τὰ ἡμέτερα [πράγματα]
ποιοῦσι, τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἰσχυρὰ, ἅμα δὲ λανθάνου-
σιν εαυτοὺς ἀνυπόστατον τὴν πόλιν ὁμολογοῦντες εἶ-
ναι, διακελευόμενοι τὸ δίκαιον οὐ δικαίως διαφυλάτ-

τειν, ὥς τῷ συμφέροντί γε προελαμένην χρῆσθαι κρα-
 25 τειν αὐ τῶν πολεμίων ῥαδίως δυνηθεῖσαν. εἰκότως δ'
 αὐτὸ πεπόνθασιν· ἕως γὰρ αὖ ἐξῇ τῶν κατὰ θάλατταν
 καὶ μόνοις ἀναμφισβητήτως εἶναι κυρίοις, τοῖς γε κα-
 τὰ γῆν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ δυνάμει ἔστι προβολὰς ἐτέ-
 ρας ἰσχυροτέρας εὐρέσθαι, ἄλλως τε καὶ πεπαισμένων
 ὑπὸ τῆς τύχης τῶν δορυφορουμένων ὑπὸ τῶν τυραν-
 νικῶν στρατοπέδων, καὶ τῶν μὲν ἐφθαρμένων, τῶν δὲ
 ἐξεληλεγμένων οὐδενὸς ἀξίων ὄντων.

- 26 Τὸ μὲν οὖν περὶ τὰ πλοῖα πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς
 προειρημένοις ὁ Μακεδὼν τηλικούτον παρέβη· τὸ δὲ
 ὑβριστικώτατον καὶ ὑπεροπτικώτατον τῶν Μακεδόνων
 τὸ πρῶην γεγενημένον ἔστι, τὸ τολμησαί εἰσπλεῦσαι
 εἰς τὸν Πειραιᾶ παρὰ τὰς κοινὰς ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς συν- 219
 27 θήκας. καὶ τοῦτο, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐχ ὅτι μία
 τριήρης ἦν, μικρὸν ὑποληπτέον, ἀλλ' ὅτι ἀπόπειρα ἐγέ-
 νετο, εἰ περιοψόμεθα, ἵνα μετὰ πλειόνων αὐτοῖς ἐγγέ-
 νηται τοῦτο πράττειν, καὶ ὅτι οὐκ ἐφρόντισαν τῶν κοι-
 νῶν δογμάτων, καθάπερ οὐδὲ τῶν προειρημένων.
 27 ἐπεὶ ὅτι γε τοῦτο παράδυσις ἦν κατὰ μικρὸν καὶ ἐθι-
 σμός τοῦ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιούτους εἰσπλους, κά-
 κεῖθεν δῆλον· τὸ γὰρ τὸν τότε ἐπὶ τῆς νεῶς εἰσπλεύ-
 σαντα, ὃν ἔδει εὐθύς μετὰ τῆς τριήρους ὑφ' ἡμῶν ἀπο-
 λωλέναι, αἰτεῖσθαι ναυπηγήσασθαι μικρὰ πλοῖα ἐν
 τοῖς ἡμετέροις λιμέσι, πῶς οὐ καταφανὲς ποιεῖ ὅτι ἀντὶ
 τοῦ εἰσπλεῖν τὸ εὐθύς ἐνδοῦ εἶναι ἐμνηχανῶντο; καὶ εἰ
 λεπτὰ πλοῖα ὑπομενοῦμεν, ὀλίγον ὕστερον καὶ τριή-
 ρεις· καὶ εἰ τὸ πρῶτον ὀλίγας, μικρῶ ὕστερον πολλὰς.
 28 οὐ γὰρ δὴ ἔστι γε εἰπεῖν ὥς Ἀθήνησι μὲν ἀφθόνων ὄν-
 των τῶν ναυπηγησίμων ξύλων, τῶν πόρρωθεν καὶ μό-
 λης εἰσκομιζομένων, ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἐπιλελοιπό-
 των, τῇ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς βουλομένοις εὐτελέστατα

καθισταμένη, ἀλλ' ὄντο ἅμα τε ναυπηγήσεσθαι ἐν-
 ταῦθα καὶ πληρώσεσθαι ἐν τῷ λιμένι τῷ εἰρημένῳ, ἐν
 ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις διειρημένου μηδὲν τοιοῦτον
 εἰσδέχεσθαι, καὶ τοῦτο ἐξέσεσθαι ἐπὶ πλεον ἂν ποι-
 29 εῖν· οὕτω πανταχόθεν καταπεφρουνηκότως ἐκεῖνοι τῇ
 πόλει χρῶνται διὰ τοὺς ἐντεῦθεν διδασκάλους τοὺς ὑπ-
 αγορεύοντας αὐτοῖς ἃ δεῖ ποιεῖν. οὕτω δὲ κατεγνώκασι
 μετὰ τούτων ἀδιήγητόν τινα τῆς πόλεως ἔκλυσιν καὶ
 μαλακίαν, καὶ οὔτε πρόνοιαν περὶ τῶν μελλόντων εἰ- 220
 ναι, οὔτε λογισμὸν οὐδένα παραγίγνεσθαι τίνα τρό-
 30 πον χρήται ὁ τύραννος ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις. αἷς
 ἐγὼ διακελεύομαι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πείθεσθαι, κα-
 θάπερ ἐδίδαξα, καὶ διαβεβαιωσαίμην ἂν, ὥς τοῦθ' ἡλι-
 κίας ἔχων, ἅμα καὶ τῷ δικαίῳ ἡμᾶς ἀνεγκλήτως καὶ τοῖς
 καιροῖς ἀσφαλέστατα χρήσεσθαι τοῖς ἐπὶ τὸ συμφέρον
 κατεπείγουσιν. καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ταῖς συνθή-
 καῖς, ἐὰν βουλώμεθα τῆς κοινῆς εἰρήνης μετέχειν· τὸ
 δ' "ἐὰν βουλώμεθα" ἐστὶν ἅμα καὶ τοῦναντίον, εἰ ἄρα
 ποτὲ δεῖ μὴ παύσασθαι αἰσχροῦς ἐτέροις ἀκολουθοῦν-
 τας, ἀλλὰ μὴδ' ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς φιλοτιμίας
 τῶν ἐξ ἀρχαιοτάτου καὶ πλείστων καὶ μάλιστα πάντων
 ἀνθρώπων ἡμῖν ὑπαρχουσῶν. ἐὰν οὖν κελεύητε, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γράψω, καθάπερ αἱ συνθήκαι κε-
 λεύουσιν, πολεμεῖν τοῖς παραβεβηκόσιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΛΟΓΟΙ

DEMOSTHENIS ORATIONES

EX RECENSIONE
GUILIELMI DINDORFII.

VOL. I. PARS II.
Orationes XVIII—XIX.

EDITIO TERTIA CORRECTOR.

LIPSIAE
SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXVI.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

DEMOSTHENIS ORATIONES.

VOL. I. PARS II.

ORATIONES XVIII—XIX.

XVIII.

ΤΙΠΕΡ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕ-
ΦΑΝΟΥ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

Τείχος μὲν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ Ἀθηναίων προύβαλετο τῶν συνή-
θων τούτων καὶ χειροποιήτων ἀρραγέστερόν τε καὶ βέλτιον,
τὴν τε εἰς τὴν πόλιν εὐνοίαν καὶ περὶ λόγους δεινότητα, ὥς
αὐτὸς εἶρηκεν "οὐ λίθοις καὶ πλίνθοις τὰς Ἀθήνας ὠχύρωσα,
ἀλλὰ μεγάλας δυνάμεις καὶ πολλὴν τινὲ συμμαχίαν, τῇ μὲν ἐκ
"γῆς, τῇ δὲ ἐκ θαλάττης." οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν χειροποι-
ήτου περίβολον οὐ μικρὰ τῇ πόλει συνεβάλετο. πεπονηκότος ²²¹
γὰρ κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὴ ἔδο-
ξεν ἀνορθοῦν αὐτὸ, ῥέεθσαν ἐπὶ τὸ ἔργον ἄνδρες δέκα, φυ-
λῆς ἐκάστης εἷς, οὓς ἔδει τὴν ἐπιμέλειαν παρέχεσθαι ψιλῇ·
τὸ γὰρ ἀνάλωμα δημόσιον. εἰς τοίνυν τούτων καὶ ὁ ῥήτωρ
γενόμενος οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὴν ἐπιμέλειαν μόνην εἰση-
νεγκε τῇ χρεῖᾳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔργον ἀμέμπτως ἀπέτελεσε, τὰ δὲ
χρήματα ἔδωκεν οἰκοῦν τῇ πόλει. ἐπήνεσεν αὐτοῦ τὴν εὐ-
νοίαν ταύτην ἢ βουλήν, καὶ τὴν προθυμίαν ἡμείψατο στεφά-
νω χρυσῷ· ἔτοιμοι γὰρ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς χάριτας τῶν εὖ
ποιούντων. Κτησιφῶν δὲ ἦν ὁ τὴν γνώμην εἰπὼν ὥς δεῖ στε-
φανῶσαι τὸν Δημοσθένην, ἐν μὲν καιρῷ τοῖς Διονυσίοις, ἐν
δὲ τόπῳ τῷ τοῦ Διονύσου θεάτρῳ, ἐν δὲ θεαταῖς πᾶσι τοῖς
Ἕλλησιν, οὓς ἡ πανήγυρις συνήγαγε· καὶ τούτων ἐναντίον
ἀνείπειν τὸν κήρυκα ὅτι στεφανοῖ Δημοσθένην Δημοσθένους
Παιανιέα ἢ πόλιν ἀρετῆς συμπάσης ἔνεκα καὶ εὐνοίας τῆς
πρὸς αὐτήν. ἦν οὖν πανταχόθεν ἡ τιμὴ θαυμαστή· διὸ καὶ
φθόνος αὐτῆς ἦψατο, καὶ τοῦ ψηφίσματος ἀπηνέχθη παρα-
νόμων γραφή. Αἰσχίνης γὰρ ἐχθρὸς ὢν τοῦ Δημοσθένους
ἀγῶνα παρανόμων ἐπήγγειλε Κτησιφῶντι, λέγων ἄρχοντα
γεγονότα τὸν Δημοσθένην καὶ μὴ δόντα λόγον ὑπεύθυνον
εἶναι, νόμον δὲ κελεύειν τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν, καὶ
πάλιν νόμον παρεχόμενος τὸν κελεύοντα, ἂν μὲν τινα ὁ δῆ-
μος ὁ Ἀθηναίων στεφανοῖ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν στέφανον ἀνα-

γορεύεσθαι, ἐὰν δὲ ἡ βουλὴ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ἀλλανόθι 222
 δὲ μὴ ἐξεῖναι. φησὶ δὲ καὶ τοὺς ἐπαίνους εἶναι τοὺς ἐπὶ τῷ
 Δημοσθένει ψευδεῖς· μὴ γὰρ πεπολιτεῦσθαι καλῶς τὸν ῥή-
 τορα. ἀλλὰ καὶ δωροδόκον εἶναι καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον
 τῇ πόλει. καὶ τάξει γε ταύτῃ τῆς κατηγορίας Αἰσχίνης κέχρη-
 ται, πρῶτον εἰπὼν περὶ τοῦ τῶν ὑπευθύνων νόμου καὶ δεύ-
 τερον περὶ τοῦ τῶν κηρυγμάτων καὶ τρίτον περὶ τῆς πολι-
 τείας· ἤξλωσε δὲ καὶ τὸν Δημοσθένην τὴν αὐτὴν τάξιν ποιή-
 σασθαι. ὁ δὲ ῥήτωρ καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας τὴν ἀρχὴν ἐποίη-
 σато καὶ πάλιν εἰς ταύτην τὸν λόγον κατέστρεψε, τεχνικῶς
 ποιῶν· δεῖ γὰρ ἀρχεσθαι τε ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ λήγειν
 εἰς ταῦτα· μέσα δὲ τέθεικε τὸ περὶ τῶν νόμων, καὶ τῷ μὲν
 περὶ τῶν ὑπευθύνων ἀντιτίθῃαι διανοίας, τῷ δὲ περὶ τῶν
 κηρυγμάτων νόμον ἕτερον ἢ τοι νόμου μέρος, ὥς φησιν αὐτὸς,
 ἐν ᾧ συγκεχώρηται καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττειν, ἐὰν ὁ δῆμος
 ἡ ἡ βουλὴ τοῦτο ψηφίσῃται.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀθηναῖοι καὶ Θηβαῖοι πολεμοῦντες πρὸς Φίλιππον ἐν
 Χαιρωνείᾳ, πόλει τῆς Βοιωτίας, ἡττήθησαν. επικραήσας
 οὖν ὁ Μακεδὼν φρουρὰν μὲν εἰς τὰς Θήβας ἐνέβαλε, καὶ εἶ-
 χεν ὑπὸ χεῖρα δουλεύουσας. ἐλπίσαντες οὖν τὸ αὐτὸ παθεῖν
 Ἀθηναῖοι καὶ ὅσον οὐδέπω κατ' αὐτῶν ἦξειν προσδοκῶντες
 τὸν τύραννον, ἐσκέψαντο τὰ πεπονηκότα μέρη τῷ χρόνῳ τοῦ 223
 τείχους ἐπανορθώσασθαι, καὶ δὴ ἀφ' ἐκάστης φυλῆς τειχο-
 ποιοὶ προεβλήθησαν. τοιούτῃ καὶ ἡ Πανδιονίς ἐξ ἑαυτῆς εἴ-
 λετο πρὸς τὴν χρεῖαν τὸν ῥήτορα. τῆς τοίνυν ἐργασίας ἐν
 χερσὶν οὖσης, προσδεηθεὶς ἔτι χρημάτων μετὰ τὰ δεδομένα
 ὑπὸ τῆς πόλεως, ὁ ῥήτωρ ἐκ τῶν ἰδίων ἔδαπάνησε, καὶ οὐκ
 ἐλογίσατο αὐτὰ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἐχαρίσατο. ταύτην ἀφορ-
 μὴν ὁ Κτησιφῶν, εἰς τῶν πολιτενομένων, δεξιόμενος εἰσή-
 νεγκε γνώμην ἐν τῇ βουλῇ περὶ αὐτοῦ τοιαύτην, "ἐπειδὴ δια-
 "τελεῖ Δημοσθένης ὁ Δημοσθένους παρ' ὅλου τὸν βίον εὐνοι-
 "αν εἰς τὴν πόλιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ νῦν δὲ τειχοποιὸς ὢν
 "καὶ προσδεηθεὶς χρημάτων οἴκοθεν παρέσχε καὶ ἐχαρίσατο,
 "διὰ τοῦτο δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανοῦσθαι
 "αὐτὸν χρυσέῳ στεφάνῳ, ἐν τῷ θεάτρῳ, τραγῳδιῶν ἀγομέ-

"των καινῶν," ἴσως ὅτε πλήθῃ συντρέχει ἐπιθυμοῦντα καινὰ
 δράματα βλέπειν. εἰσαγομένου τοίνυν καὶ εἰς τὸν δῆμον τοῦ
 προβουλευματος, ἐφίσταται τοῦ Κτησιφῶντος κατήγορος Αἰ-
 σχίνης ἐκ τῆς πολιτείας ὑπάρχων ἐχθρὸς, παρὰ νομον εἶναι
 φάσκων πρὸς τρεῖς νόμους τὸ ψήφισμα, ἓνα μὲν τὸν κελεύ-
 οντα τὸν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦσθαι, πρὶν ἂν δῶ τὰς εὐ-
 θύνας· οὕτω δὲ ταύτας, φησὶν, ὁ Δημοσθένης ἐδεδώκει καὶ
 τὰ θεωρικὰ διοικῶν καὶ τειχοποιῶν, καὶ ἔδει ἀναμείναι καὶ
 ἐπιτοχεῖν τὸ γέρας, ἕως ἂν ὁφθῇ καθαρὸς ἐξετασθεὶς. δευτε-
 ρον δὲ ἀναγινώσκει νόμον τὸν κελεύοντα ἐν πυκνῇ στεφα-
 νοῦσθαι, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, διαβάλλον τοὺς πολίτας τοὺς δε- 224
 ξαμένους ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγορευοῦνται τοῦ Δημοσθένους
 τὸν στέφανον. ὁ δὲ τρίτος νόμος εἰς τὴν ὅλην ὁρὰ τοῦ βίου
 καὶ τῆς πολιτείας ἐξέτασιν· κελεύει γὰρ μηδέποτε ψευδῇ
 γράμματα εἰς τὸ Μητροῶν εἰσάγειν, ἔνθα ἐστὶν ὅλα τὰ δη-
 μόσια γράμματα. ἐψεύσατο δὲ, φησὶν, εὐνοίαν καὶ σπουδὴν
 μαρτυρήσας τῷ Δημοσθένει· κακόνους γὰρ μᾶλλον καὶ πο-
 λέμιος εὐρίσκεται τῇ πατρίδι. τοῦτου τοῦ νόμου χρησίμου
 τυγχάνοντος, τοῦ τρίτου, ἀντιλαβόμενος ὥσπερ τινὸς ἀγκύ-
 ρας ὁ ῥήτωρ κατεπαλάτισε τὸν ἀντίδικον, μεθόδῳ δεινοτάτῃ
 καὶ σοφωτάτῃ τῇ περὶ τοῦ κατηγόρου χρησάμενος· ἐκεῖθεν
 γὰρ ἔσχε λαβὴν ἔλειν καὶ καταγωνίσασθαι τὸν πολέμιον.
 τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους δύο νόμους, τὸν τε τῶν ὑπευθύνων καὶ
 τὸν τοῦ κληρύματος, εἰς τὸ μέσον τοῦ λόγου ἀπέριψε, στρα-
 τηγικῶς κακούς εἰς μέσον ἐλάσας, τῷ δὲ ἰσχυροτάτῳ εἰς τὰ
 ἄκρα προσέχερται, τὸ σαθρὸν τῶν ἄλλων ἐξ ἐκατέρου ῥων-
 νύς. ἔοικε δὲ καὶ διοικεῖν πρὸς τὸ συμφέρον τὸν λόγον, καὶ
 οὐ σφόδρα ἀναιδῶς τὴν τέχνην ἐπιδεικνύμενος. δοκῶν γὰρ
 ἐν πρώτοις ὑπερβαίνειν τὸ νόμιμον, ἑτέρῳ τρόπῳ τῷ νομίμῳ
 προσέχερται· καὶ γὰρ νόμον ἀνέγνω Αἰσχίνης τὸν περὶ τῶν
 στεφανίων ψευδῇ, πρὸς ὃν ὁ ῥήτωρ ἀποκρινόμενος εὗρε και-
 ρὸν εἰς μέσον ἀγαγεῖν τὰ ἑαυτοῦ πολιτεύματα, ὡς νομίμῳ μα-
 χόμενος. καὶ ἡ μὲν διοίκησις τοῦ λόγου τοιαύτη, κεφάλαιον
 δὲ ἰσχυρὸν τῷ μὲν Αἰσχίνῃ τὸ νόμιμον, τῷ δὲ ῥήτορι τὸ δι-
 καιον, κρινόν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου τὸ συμφέρον, οὐκ ἔχον φανε-
 ρὰν τὴν ἐξέτασιν. ἡ στάσις ἑγγράφος πραγματικὴ· περὶ ῥη-
 τοῦ γὰρ τὸ ψήφισμα.

Τῆς δὲ γραφῆς ἔτι Φιλίππου ζῶντος ἀποτεθείσης, ἐπὶ Ἀλεξάνδρου διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν ὁ λόγος ἐστὶ καὶ ἡ κρίσις. ὥς γὰρ ἀπέθανε Φίλιππος καὶ τὴν φρουρὰν οἱ Θηβαῖοι τεταρσηκότες ἐξέβαλον, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ὡς καταφρονηθεὶς τὰς Θήβας κατέσκαψεν, εἴτα μεταγνοὺς ἐπὶ τῷ πεπραγμένῳ ἐξεχώρησε τῆς Ἑλλάδος αἰσχυρόμενος καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἐστράτευσεν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καιρὸν ἔχειν ἐνόμισαν κρίσει παραδοῦναι τοὺς προδότας τοὺς τὴν Ἑλλάδα ἀδικήσαντας, καὶ οὕτω συνεκροτήθη τὸ δικαστήριον.

Πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὐχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσῃν εὐνοίαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' 226 ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, ἔπειθ' ὅπερ ἐστὶ μάλισθ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης, ταῦτο παραστήσαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, μὴ τὸν ἀντίδικον σύμβουλον ποιήσασθαι περὶ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς 2 ἐμοῦ δεῖ (σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε), ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ τὸν ὕρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις δικαίοις καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροάσασθαι. τοῦτο δ' ἐστὶν οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδὲν, οὐδὲ τὸ τὴν εὐνοίαν ἴσῃ ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὥς βεβούληται καὶ προήρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως εἶσαι χρήσασθαι.

3 Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα Αἰσχίνου, δύο δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα, ἐν μὲν ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι· οὐ γάρ ἐστιν ἴσον νῦν ἐμοὶ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας διαμαρτεῖν καὶ τούτῳ μὴ ἐλεῖν τὴν γραφὴν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν—οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς εἰπεῖν οὐδὲν ἀρχόμενος τοῦ λόγου, οὗτος δ' ἐκ περιουσίας μου κατηγορεῖ. ἔτερον δ', ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, τῶν μὲν

λοιδοριῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν ἀκούειν ἡδέως, τοῖς
 4 ἐπαινοῦσι δ' αὐτοὺς ἄχθεσθαι· τούτων τοίνυν ὃ μὲν
 ἔστι πρὸς ἡθονήν, τούτῳ δέδοται, ὃ δὲ πᾶσιν ὥς ἔπος
 εἶπεῖν ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί. κἂν μὲν εὐλαβούμενος
 τοῦτο μὴ λέγω τὰ πεπραγμένα ἐμαυτῷ, οὐκ ἔχειν ἀπο-
 λύσασθαι τὰ κατηγορημένα δόξω οὐδ' ἐφ' οἷς ἀξιῶ τι-
 μᾶσθαι δεικνύναι· ἐὰν δ' ἐφ' ἃ καὶ πεποίηκα καὶ πε-
 πολίτευμαι βαδίζω, πολλάκις λέγειν ἀναγκασθήσομαι
 περὶ ἐμαυτοῦ. πειράσομαι μὲν οὖν ὥς μετριώτατα 227
 τοῦτο ποιεῖν· ὃ τι δ' ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀναγκάξῃ,
 τούτου τὴν αἰτίαν οὗτός ἐστι δίκαιος ἔχειν ὁ τοιοῦτον
 ἀγῶνα ἐνστήσάμενος.

5 Οἶμαι δ' ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντας ἂν
 ὁμολογῆσαι κοινὸν εἶναι τουτουὶ τὸν ἀγῶνα ἐμοί τε καὶ
 Κτησιφῶντι καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἄξιον σπουδῆς ἐμοί·
 πάντων μὲν γὰρ ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι καὶ χα-
 λεπὸν, ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίνειῃ,
 μάλιστα δὲ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας,
 6 ὅσῳ περ καὶ τὸ τυχεῖν τούτων μέγιστόν ἐστιν. περὶ
 τούτων δ' οὗτος τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος, ἀξιῶ καὶ δέομαι
 πάντων ὁμοίως ὑμῶν ἀκοῦσαί μου περὶ τῶν κατηγο-
 ρημένων ἀπολογουμένου δικαίως, ὥσπερ οἱ νόμοι κε-
 λεύουσιν, οὓς ὁ τιθεὶς ἐξ ἀρχῆς Σόλων, εὖνους ὦν
 ὑμῖν καὶ δημοτικὸς, οὐ μόνον τῷ γράφαι κυρίους ᾧετο
 δεῖν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς δικάζοντας ὑμᾶς ὁμωμο-
 7 γέναι, οὐκ ἀπιστῶν ὑμῖν, ὥς γ' ἐμοί φαίνεται, ἀλλ'
 ὁρῶν ὅτι τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαβολὰς, αἷς ἐκ τοῦ πρό-
 τερος λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει, οὐκ ἐνι τῷ φεύγοντι παρ-
 ελθεῖν, εἰ μὴ τῶν δικαζόντων ἕκαστος ὑμῶν τὴν πρὸς
 τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν διαφυλάττων καὶ τὰ τοῦ λέγον-
 τος ὑστέρου δικαίᾳ εὐνοικῶς προσδέξεται, καὶ παρα-

σχών ἑαυτὸν ἴσον καὶ κοινὸν ἀμφοτέροις ἀκροατῇν οὕ-
τω τὴν διάγνωσιν ποιήσεται περὶ πάντων.

8 Μέλλων δὲ τοῦ τε ἰδίου βίου παντός, ὥς ἔοικε,
λόγον διδόναι τήμερον καὶ τῶν κοινῇ πεπολιτευμένων,
βούλομαι πάλιν τοὺς θεοὺς παρακαλέσαι, καὶ ἐναντίον
ὑμῶν εὐχομαι πρῶτον μὲν, ὅσῃν εὐνοίαν ἔχων ἐγὼ
διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρχει 228
μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτοὺν τὸν αἰῶνα, ἔπειθ' ὅτι μέλ-
λει συνοίσειν καὶ πρὸς εὐδοξίαν κοινῇ καὶ πρὸς εὐδέ-
ειαν ἑκάστῳ, τοῦτο παραστήσαι τοὺς θεοὺς πᾶσιν
ὑμῖν περὶ ταυτησὶ τῆς γραφῆς γινῶναι.

9 Εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε μόνον κατηγορήσεν
Αἰσχίνης, ἀγῶ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐ-
θὺς αὖ ἀπελογούμενη· ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον
τάλλα διεξιὼν ἀνήλωκε καὶ τὰ πλείστα κατεψεύσατό
μου, ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα βραχέα,
ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν, ἵνα
μηδεὶς ὑμῶν τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἡγμένοσ ἀλλοτριώτε-
ρον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου.

10 Περὶ μὲν δὴ τῶν ἰδίων ὅσα λοιδορούμενος βεβλασ-
φήμηκε περὶ ἐμοῦ, θεάσασθε ὥς ἀπλᾶ καὶ δίκαια λέ-
γω. εἰ μὲν ἴστε με τοιοῦτον οἶον οὗτος ἦτιᾶτο (οὐ γὰρ
ἄλλοθι ποὺ βεβίωκα ἢ παρ' ὑμῖν), μηδὲ φωνὴν ἀνά-
σχῃσθε, μηδ' εἰ πάντα τὰ κοινὰ ὑπέρευν πεπολίτευμαι,
ἀλλ' ἀναστάντες καταψηφίσασθε ἤδη· εἰ δὲ πολλῷ
βελτίῳ τούτου καὶ ἐκ βελτιόνων, καὶ μηδενὸς τῶν με-
τριῶν, ἵνα μηδὲν ἐπαχθὲς λέγω, χεῖρονα καὶ ἐμὲ καὶ
τοὺς ἐμοὺς ὑπειλήφατε καὶ γινώσκετε, τούτῳ μὲν
μηδ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων πιστεύετε (δῆλον γὰρ ὡς ὁμοίως
ἅπαντ' ἐπλάττετο), ἐμοὶ δ' ἦν παρὰ πάντα τὸν χρό-
νον εὐνοίαν ἐνδεδειχθε ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων τῶν πρό-
11 τερον, καὶ νυνὶ παράσχεσθε. κακοήθης δ' ὢν, Αἰ-

σχίνῃ, τοῦτο παντελῶς εὔηθες φήθη, τοὺς περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ πεπολιτευμένων λόγους ἀφέντα με πρὸς τὰς λοιδορίας τὰς παρὰ σοῦ τρέψεσθαι. οὐ δὴ ποιήσω τοῦτο· οὐχ οὕτω τετύφωμαι· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ²²⁹ τῶν πεπολιτευμένων ἃ κατεψεύδου καὶ διέβαλλες, ἀντίκα ἐξετάσω, τῆς δὲ πομπείας ταύτης τῆς ἀνέδην οὐτως γεγενημένης ὕστερον, ἃν βουλομένοις ἀκούειν ἢ τουτοισι, μνησθήσομαι.

- 12 Τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα πολλὰ καὶ δεινὰ, καὶ περὶ ὧν ἐνίων μεγάλας καὶ τὰς ἐσχάτας οἱ νόμοι διδόασιν τιμωρίας· τοῦ δὲ παρόντος ἀγῶνος ἡ προαίρεσις αὐτῇ ἐχθροῦ μὲν ἐπήρειαν ἔχει καὶ ὕβριν καὶ λοιδορίαν καὶ προπηλακισμόν ὁμοῦ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· τῶν μέντοι κατηγοριῶν καὶ τῶν αἰτιῶν τῶν εἰρημένων, εἴπερ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐκ ἐνὶ τῇ πόλει δίκην ἀξίαν λα-
13 βεῖν, οὐδ' ἐγγύς. οὐ γὰρ ἀφαιρεῖσθαι δεῖ τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ καὶ λόγου τυχεῖν, οὐδ' ἐν ἐπήρειας τάξει καὶ φθόγου τοῦτο ποιεῖν· οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὁρθῶς ἔχον οὔτε πολιτικὸν οὔτε δίκαιόν ἐστιν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλ' ἐφ' οἷς ἀδικοῦντά με ἑώρα τὴν πόλιν, οὐσί γε τηλικούτοις ἡλίκα νῦν ἐτραγῶδει καὶ διεξήει, ταῖς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις παρ' αὐτὰ τὰδικήματα χρῆσθαι, εἰ μὲν εἰσαγγελίας ἄξια πράττοντα ἑώρα, εἰσαγγέλλοντα καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εἰς κρίσιν καθι-
στάντα παρ' ὑμῖν, εἰ δὲ γράφοντα παράνομα, παρανόμων γραφόμενον· οὐ γὰρ δήπου Κτησιφῶντα μὲν δύναται διώκειν δι' ἐμὲ, ἐμὲ δ', εἴπερ ἐξελέγξειν ἐνό-
14 μιζεν, αὐτὸν οὐκ ἂν ἐγράψατο. καὶ μὴν εἴ τι τῶν ἄλλων ὧν νυνὶ διέβαλλες καὶ διεξήει ἢ καὶ ἄλλ' ὅτιοῦν ἀδικοῦντά με ὑμᾶς ἑώρα, εἰσὶ νόμοι περὶ πάντων καὶ τιμωρίαι καὶ ἀγῶνες καὶ κρίσεις πικρὰ καὶ μεγάλα ἔχουσιν ἀπιτίμια, καὶ τούτοις ἐξὴν ἅπασιν χρῆσθαι

- κατ' ἐμοῦ, καὶ ὁπηνίκα ἐφαίνετο ταῦτα πεποιηκῶς καὶ 230
 τοῦτον τὸν τρόπον κεκρημένος τοῖς πρὸς ἐμὲ, ὡμολο-
 15 γεῖτ' ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. νῦν δ' ἐκστάς
 τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας ὁδοῦ καὶ φυγῶν τοὺς παρ' αὐτὰ
 τὰ πράγματα ἐλέγχους, τοσοῦτοις ὕστερον χρόνοις αἰ-
 τίας καὶ σκώμματα καὶ λοιδορίας συμφορήσας ὑποκρί-
 νεται· εἶτα κατηγορεῖ μὲν ἐμοῦ, κρίνει δὲ τουτονί, καὶ
 τοῦ μὲν ἀγῶνος ὅλου τὴν πρὸς ἐμὲ ἐχθραν προτίσται,
 οὐδαμοῦ δ' ἐπὶ ταύτην ἀπηντηκῶς ἐμοὶ τὴν ἑτέρου ζη-
 16 τῶν ἐπιτιμίαν ἀφελέσθαι φαίνεται. καίτοι πρὸς ἁπα-
 σιν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς ἄλλοις δικαίοις οἷς ἂν
 εἰπεῖν τις ὑπὲρ Κτησιφῶντος ἔχοι, καὶ τοῦτ' ἐμοιγε δο-
 κεῖ καὶ μάλ' εἰκότως ἂν λέγειν, ὅτι τῆς ἡμετέρας ἐχ-
 θρας ἡμᾶς ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν δίκαιον ἦν τὸν ἐξετασμὸν
 ποιέσθαι, οὐ τὸ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι πα-
 ραλείπειν, ἑτέρῳ δ' ὅτῳ κακόν τι δώσομεν ζητεῖν·
 ὑπερβολὴ γὰρ ἀδικίας τοῦτό γε.
- 17 Πάντα μὲν τοίνυν τὰ κατηγορημένα ὁμοίως ἐκ
 τούτων ἂν τις ἴδοι οὔτε δικαίως οὔτ' ἐπ' ἀληθείας οὐ-
 δεμιᾶς εἰρημένα· βούλομαι δὲ καὶ καθ' ἕνα καὶ ἕνα
 αὐτῶν ἐξετάσαι, καὶ μάλισθ' ὅσα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης
 καὶ τῆς πρεσβείας κατεψεύσατό μου, τὰ πεπραγμένα
 ἑαυτῷ μετὰ Φιλοκράτους ἀνατιθεὶς ἐμοί. ἔστι δ' ἀναγ-
 καῖον, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ προσῆκον ἴσως, ὥς
 κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματα ἀναμνη-
 σαι ὑμᾶς, ἵνα πρὸς τὸν ὑπάρχοντα καιρὸν ἕκαστα
 θεωρῇτε.
- 18 Τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, οὐδεὶς ἐμὲ
 (οὐ γὰρ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πῶς τότε), πρῶτον μὲν
 ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε ὥστε Φωκέας μὲν βούλεσθαι
 σωθῆναι, καίπερ οὐ δίκαια ποιοῦντας ὀργῶντες, Θη- 231
 βαίοις δ' ὀτιοῦν ἂν ἐφηρηθῆναι παθοῦσιν, οὐκ ἀλόγως

- οὐδ' ἀδίκως αὐτοῖς ὀργιζόμενοι· οἷς γὰρ ἠτύχησαν ἐν Λεύκτροις, οὐ μετρίως ἐκέχρητο· ἔπειθ' ἡ Πελοπόννησος ἅπασα διειστῆκει, καὶ οὐθ' οἱ μισοῦντες Λακεδαιμονίους οὕτως ἰσχυρὸν ὥστε ἀνελεῖν αὐτοὺς, οὐθ' οἱ πρότερον δι' ἐκείνων ἄρχοντες κύριοι τῶν πόλεων ἦσαν, ἀλλὰ τις ἦν ἄκριτος καὶ παρὰ τούτοις καὶ παρὰ 19 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔρις καὶ ταραχή. ταῦτα δ' ὁρῶν ὁ Φίλιππος (οὐ γὰρ ἦν ἀφανῆ) τοῖς παρ' ἐκάστοις προδόταις χρήματα ἀναλίσκων πάντας συνέκρουε καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐτάραττεν· εἴτ' ἐν οἷς ἡμάρτανον ἄλλοι καὶ κακῶς ἐφρόνουν, αὐτὸς παρεσκευάζετο καὶ κατὰ πάντων ἐφύετο. ὥς δὲ ταλαιπωρούμενοι τῷ μήκει τοῦ πολέμου οἱ τότε μὲν βαρεῖς, νῦν δ' ἀτυχεῖς Θηβαῖοι φανεροὶ πᾶσιν ἦσαν ἀναγκασθῆσόμενοι καταφεύγειν ἐφ' ὑμᾶς, ὁ Φίλιππος, ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο μηδὲ συνέλθοιεν αἱ πόλεις, ὑμῖν μὲν εἰρήνην, ἐκείνοις δὲ βοή- 20 θειαν ἐπηγγείλατο. τί οὖν συνηγωνίσατο αὐτῷ πρὸς τὸ λαβεῖν ὀλίγου δεῖν ὑμᾶς ἐκόντας ἐξαπατωμένους; ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, εἴτε χρὴ κακίαν εἴτ' ἄγνοιαν εἴτε καὶ ἀμφοτέρω ταῦτ' εἰπεῖν, οἱ πόλεμον συνεχῆ καὶ μακρὸν πολεμοῦντων ὑμῶν, καὶ τοῦτον ὑπὲρ τῶν πᾶσι συμφερόντων, ὥς ἔργῳ φανερὸν γέγονεν, οὔτε χρήμασιν οὔτε σώμασιν οὔτ' ἄλλῳ οὐδενὶ τῶν ἀπάντων συνελάβανον ὑμῖν· οἷς καὶ δικαίως καὶ προσηκόντως ὀργιζόμενοι ἐτοίμως ὑπηκούσατε τῷ Φιλίππῳ. ἡ μὲν οὖν τότε συγχωρηθεῖσα εἰρήνη διὰ ταῦτ', οὐ δι' ἐμὲ, 232 ὥς οὗτος διέβαλλεν, ἐπράχθη· τὰ δὲ τούτων ἀδικήματα καὶ δωροδοκήματα ἐν αὐτῇ τῶν νυνὶ παρόντων πραγμάτων, ἃν τις ἐξετάξῃ δικαίως, αἷτια εὐρήσει.
- 21 καὶ ταυτὶ πάνθ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀκριβολογοῦμαι καὶ διεξέρχομαι. εἰ γὰρ εἶναι τι δοκοῖν τὰ μάλιστα ἐν τούτοις ἀδίκημα, οὐδὲν ἐστὶ δῆπου πρὸς ἐμὲ, ἀλλ' ὁ

μὲν πρῶτος εἰπὼν καὶ μνησθεὶς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης Ἀρι-
 στοδόδημος ἦν ὁ ὑποκριτῆς, ὁ δ' ἐκδεξάμενος καὶ γράψας
 καὶ ἑαυτὸν μετὰ τούτου μισθώσας ἐπὶ ταῦτα Φιλοκρά-
 τῆς ὁ Ἀγνούσιος, ὁ δὲ, Αἰσχίνης, κοινωνὸς, οὐχ ὁ
 ἐμὸς, οὐδ' ἂν σὺ διαρραγῆς ψευδόμενος, οἱ δὲ συνει-
 πόντες ὅτου δήποτε ἔνεκα (ἐὼ γάρ τοῦτο γ' ἐν τῷ παρ-
 όντι) Εὐβουλος καὶ Κηφισοφῶν· ἐγὼ δ' οὐδὲν οὐδα-
 22 μού. ἀλλ' ὅμως, τούτων τοιούτων ὄντων καὶ ἐπ' αὐ-
 τῆς τῆς ἀληθείας οὕτω δεικνυμένων, εἰς τοῦθ' ἤκεν
 ἀναιδείας ὥστ' ἐτόλμα λέγειν ὡς ἄρα ἐγὼ πρὸς τῷ τῆς
 εἰρήνης αἷτιος γεγενῆσθαι καὶ κεκωλυκὼς εἶην τὴν πό-
 λιν μετὰ κοινού συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων αὐτὴν ποιή-
 σασθαι. εἰτ' ὦ—τί ἂν εἰπῶν σέ τις ὀρθῶς προσείποι;
 ἔστιν ὅπου σὺ παρὼν τηλικαύτην πρῶξιν καὶ συμμα-
 χίαν, ἡλικὴν νυνὶ διεξήεις, ὄρων ἀφαιρούμενόν με
 τῆς πόλεως ἡγανάκτησας, ἣ παρελθὼν ταῦτα ἃ νῦν
 23 κατηγορεῖς ἐδίδαξας καὶ διεξῆλθες; καὶ μὴν εἰ τὸ κω-
 λῦσαι τὴν τῶν Ἑλλήνων κοινωνίαν ἐπεπράκειν ἐγὼ
 Φίλιππῳ, σοὶ τὸ μὴ σιγῆσαι λοιπὸν ἦν, ἀλλὰ βοᾶν καὶ
 διαμαρτύρεσθαι καὶ δηλοῦν τουτοισί· οὐ τοίνυν ἐποί-
 ησας οὐδαμοῦ τοῦτο, οὐδ' ἤκουσέ σου ταύτην τὴν φω- 233
 νὴν οὐδείς, εἰκότως· οὔτε γὰρ ἦν πρεσβεία πρὸς οὐ-
 δέναν ἀπεσταλμένη τότε τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ πάσαι
 πάντες ἦσαν ἐξεληλεγμένοι, οὐθ' οὗτος ὕγιες περὶ
 24 τούτων εἰρηκεν οὐδέν. χωρὶς δὲ τούτων καὶ διαβάλλει
 τὴν πόλιν τὰ μέγιστα ἐν οἷς ψεύδεται· εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα
 τοὺς μὲν Ἕλληνας εἰς πόλεμον παρεκαλεῖτε, αὐτοὶ δὲ
 πρὸς Φίλιππον περὶ εἰρήνης πρέσβεις ἐπέμπετε, Εὐ-
 ρυβάτου πρᾶγμα, οὐ πόλεως ἔργον οὐδὲ χρηστῶν ἀν-
 θρώπων διεπράττεσθε. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι·
 τί γὰρ καὶ βουλόμενοι μετεπέμπεσθ' ἂν αὐτοὺς ἐν τού-
 τῳ τῷ καιρῷ; ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπασιν.

ἀλλ' ἐπὶ τὸν πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἔβου-
λεύεσθε. οὐκοῦν οὔτε τῆς ἐξ ἀρχῆς εἰρήνης ἡγεμῶν
οὐδ' αἴτιος ὢν ἐγὼ φαίνομαι, οὔτε τῶν ἄλλων ὢν κατ-
εψεύσατό μου οὐδὲν ἀληθὲς ὃν δείκνυται. ~

- 25 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις,
ἐνταῦθα πάλιν σκέψασθε τί ἡμῶν ἐκάτερος προείλετο
πράττειν· καὶ γὰρ ἐκ τούτων εἰσεσθε τίς ἦν ὁ Φιλίπ-
πῳ πάντα συναγωνιζόμενος, καὶ τίς ὁ πράττων ὑπὲρ
ὑμῶν καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον ζητῶν. ἐγὼ μὲν τοίνυν
ἔγραψα βουλευῶν ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς πρέ-
σβεις ἐπὶ τοὺς τόπους ἐν οἷς ἂν ὄντα Φίλιππον πυν-
θάνωνται, καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν· οὗτοι δὲ
26 οὐδὲ γράψαντος ἐμοῦ ταῦτα ποιεῖν ἠθέλησαν. τί δὲ
τοῦτ' ἐδύνατο, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἐγὼ διδάξω. Φι-
λίππῳ μὲν ἦν συμφέρον ὥς πλείστον τὸν μεταξὺ χρό-
νον γενέσθαι τῶν ὅρκων, ὑμῖν δ' ὥς ἐλάχιστον. διὰ
τί; ὅτι ὑμεῖς μὲν οὐκ ἀφ' ἧς ὠμόσατε ἡμέρας μόνον, 234
ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡλπίσατε τὴν εἰρήνην ἔσεσθαι, πάσας ἐξε-
λύσασθε τὰς παρασκευὰς τὰς τοῦ πολέμου, ὁ δὲ τοῦτο
ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου μάλιστα ἐπραγματεύετο, νομί-
ζων, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, ὅσα τῆς πόλεως προλάβοι πρὸ
τοῦ τοὺς ὅρκους ἀποδοῦναι, πάντα ταῦτα βεβαίως
ἔξειν· οὐδένα γὰρ τὴν εἰρήνην λύσειν τούτων ἔνεκα.
27 Ἄ ἐγὼ προορῶμενος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ λογιζό-
μενος τὸ ψήφισμα τοῦτο γράφω, πλεῖν ἐπὶ τοὺς τόπους
ἐν οἷς ἂν ᾗ Φίλιππος, καὶ τοὺς ὅρκους τὴν ταχίστην
ἀπολαμβάνειν, ἢν' ἐχόντων τῶν Θρακῶν, τῶν ὑμετέ-
ρων συμμάχων, ταῦτα τὰ χωρία ἂ νῦν οὗτος διέσσυρε,
τὸ Σέρρειον καὶ τὸ Μυρτηνὸν καὶ τὴν Ἐργίσκην, οὕτω
γίγνοιωθ' οἱ ὅρκοι, καὶ μὴ προλαβὼν ἐκεῖνος τοὺς ἐπι-
καίρους τῶν τόπων κύριος τῆς Θράκης κατασταίη,
μηδὲ πολλῶν μὲν χρημάτων, πολλῶν δὲ στρατιωτῶν

εὐπορήσας ἐκ τούτων ῥαδίως τοῖς λοιποῖς ἐπιχειροῖη
 28 πράγμασιν. εἶτα τοῦτο μὲν οὐχὶ λέγει τὸ ψήφισμα, οὐδ'
 ἀναγινώσκει· εἰ δὲ βουλεύων ἐγὼ προσάγειν τοὺς
 πρέσβεις ᾤμην δεῖν, τοῦτό μου διαβάλλει. ἀλλὰ τί
 ἔχρην με ποιεῖν; μὴ προσάγειν γράφαι τοὺς ἐπὶ τοῦθ'
 ἤκοντας, ἵν' ὑμῖν διαλεχθῶσιν; ἢ θέαν μὴ κατανεῖμαι
 τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτοῖς κελεῦσαι; ἀλλ' ἐν τοῖν δυοῖν
 ὀβολοῖν ἐθεώρουν ἂν, εἰ μὴ τοῦτ' ἐγράφη. ἢ τὰ μικρὰ
 συμφέροντα τῆς πόλεως ἔδει με φυλάττειν, τὰ δ' ὅλα,
 ὥσπερ οὗτοι, πεπρακέναι; οὐ δῆπου. λέγε τοίνυν μοι
 τὸ ψήφισμα τουτὶ λαβὼν, ὃ σαφῶς οὗτος εἰδὼς παρέβη.

29

ΨΗΦΙΣΜΑ.

235

[Ἐπὶ ἀρχοντος Μνησιφίλου, ἑκατομβαιῶνος ἔην καὶ
 νέα, φυλῆς πρυτανευούσης Πανδιονίδος, Δημοσθένης
 Δημοσθένους Παιανιεύς εἶπεν, ἐπειδὴ Φίλιππος ἀποστεί-
 λας πρέσβεις περὶ τῆς εἰρήνης ὁμολογουμένης πεποιήται
 συνθήκας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων,
 ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη ἐπιτελεσθῇ ἢ ἐπιχειροτονηθεῖσα ἐν τῇ
 πρώτῃ ἐκκλησίᾳ, πρέσβεις ἐλέσθαι ἐκ πάντων Ἀθηναίων
 ἡδὴ πέντε, τοὺς δὲ χειροτονηθέντας ἀποδημεῖν μηδεμίαν
 ὑπερβολὴν ποιουμένους, ὅπου ἂν ὄντα πυκνάνωνται τὸν
 Φίλιππον, καὶ τοὺς ὅρκους λαβεῖν τε παρ' αὐτοῦ καὶ δοῦ-
 ναι τὴν ταχίστην ἐπὶ ταῖς ὁμολογημέναις συνθήκαις αὐτῷ
 πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον, συμπεριλαμβάσαντας καὶ τοὺς
 ἑκατέρων συμμάχους. πρέσβεις ἡρέθησαν Εὐβουλος Ἀνα-
 φλύστιος, Αἰσχίνης Κοθωκίδης, Κηφισοφῶν Ραμνούσιος,
 Δημοκράτης Φλυεὺς, Κλέων Κοθωκίδης.]

30

Ταῦτα γράψαντος ἐμοῦ τότε καὶ τὸ τῇ πόλει συμ-
 φέρον, οὐ τὸ Φιλίππῳ ζητοῦντος, βραχὺ φροντίσαντες
 οἱ χρηστοὶ πρέσβεις οὗτοι καθῆντο ἐν Μακεδονίᾳ τρεῖς
 ὅλους μῆνας, ἕως ἦλθε Φίλιππος ἐκ Θράκης πάντα κα-
 ταστρεφάμενος τὰ κεῖ, ἔξδ' ἡμερῶν δέκα, μᾶλλον δὲ
 τριῶν ἢ τεττάρων, εἰς τὸν Ἑλλησποντον ἀφίχθαι καὶ

τὰ χωρία σώσαι, λαβόντας τοὺς ὅρκους πρὶν ἐκείνους
 ἐξελεῖν αὐτά· οὐ γὰρ ἂν ἤψατ' αὐτῶν παρόντων ἡμῶν,
 ἢ οὐκ ἂν ὠρκίζομεν αὐτὸν, ὥστε τῆς εἰρήνης ἂν διη-
 μαρτήκει καὶ οὐκ ἂν ἀμφοτέρα εἶχε, καὶ τὴν εἰρήνην 236
 καὶ τὰ χωρία.

- Τὸ μὲν τοίνυν ἐν τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον κλέμμα μὲν
 31 Φιλίππου, δωροδόκημα δὲ τῶν ἀδίκων τούτων ἀνθρώ-
 πων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν τοιοῦτον ἐγένετο· ὑπὲρ οὗ καὶ
 τότε καὶ νῦν καὶ αἰὲς ὁμολογῶ πολεμεῖν καὶ διαφέρε-
 σθαι τούτοις. ἕτερον δ' εὐθύς ἐφεξῆς ἔτι τούτου μεί-
 32 ζον κακούργημα θεάσασθε. ἐπειδὴ γὰρ ὁμολόγησε
 τὴν εἰρήνην ὁ Φίλιππος προλαβὼν τὴν Θράκην διὰ
 τούτους οὐχὶ πεισθέντας τῷ ἐμῷ ψηφίσματι, πάλιν
 ὤνειται παρ' αὐτῶν ὅπως μὴ ἀπίσωμεν ἐκ Μακεδονίας,
 ἕως τὰ τῆς στρατείας τῆς ἐπὶ τοὺς Φωκέας εὐτρεπῇ
 ποιήσαιο, ἵνα μὴ, δεῦρ' ἀπαγγειλάντων ἡμῶν ὅτι
 μέλλει καὶ παρασκευάζεται πορεύεσθαι, ἐξέλθοιτε ὑμεῖς
 καὶ περιπλεύσαντες ταῖς τριήρεσιν εἰς Πύλας ὥσπερ
 πρότερον κλείσατε τὸν πορθμὸν, ἀλλ' ἅμ' ἀκύνετε
 ταῦτα ἀπαγγελλόντων ἡμῶν καὶ κεῖνος ἐντὸς εἴη Πυ-
 33 λῶν καὶ μηδὲν ἔχοιθ' ὑμεῖς ποιῆσαι. οὕτω δ' ἦν ὁ Φί-
 λιππος ἐν φόβῳ καὶ πολλῇ ἀγωνίᾳ, μὴ καὶ ταῦτα προ-
 ειληφότες αὐτοῦ, εἰ πρὸ τοῦ τοὺς Φωκέας ἀπολέσθαι
 ψηφίσαισθε βοηθεῖν, ἐκφύγοι τὰ πράγματ' αὐτὸν,
 ὥστε μισθοῦνται τὸν κατὰπτυστον τουτονὶ, οὐκέτι κοι-
 νῇ μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβειων, ἀλλ' ἰδίᾳ καθ' αὐτὸν,
 τοιαῦτα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν καὶ ἀπαγγεῖλαι δι' ὧν ἅπαντ'
 34 ἀπώλετο. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δέο-
 μαι τοῦτο μεμνήσθαι παρ' ὅλον τὸν ἄγωνα, ὅτι μὴ κα-
 τηγορήσαντος Αἰσχίνου μηδὲν ἔξω τῆς γραφῆς οὐδ' ἂν 237
 ἐγὼ λόγον οὐδένα ἐποιούμην ἕτερον, πάσαις δ' αἰτίαις
 καὶ βλασφημίαις ἅμα τούτου κεχορημένου ἀνάγκη καμοῖ

πρὸς ἕκαστα τῶν κατηγορημένων μικρὰ ἀποκρίνασθαι.
 35 τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου λόγοι τότε ῥηθέντες,
 καὶ δι' οὓς ἅπαντ' ἀπώλετο; ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι
 τῷ παρεληλυθένει Φίλιππον εἰς αὐτὸν Πυλῶν· ἔσται γὰρ
 ἅπανθ' ὅσα βούλεσθ' ὑμεῖς, ἂν ἐχηθ' ἡσυχίαν, καὶ
 ἀκούσεσθε δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, οἷς μὲν ἐχθρὸς
 ἦκει, φίλον αὐτὸν γεγεννημένον, οἷς δὲ φίλος, τοῦ-
 ναντίον ἐχθρόν. οὐ γὰρ τὰ ῥήματα τὰς οἰκειότητας
 ἔφη βεβαιοῦν, μάλα σεμνῶς ὀνομάζων, ἀλλὰ τὸ ταύ-
 τὰ συμφέρειν· συμφέρειν δὲ Φιλίππῳ καὶ Φωκεῦσι καὶ
 ὑμῖν ὁμοίως ἅπασι τῆς ἀναληθσίας καὶ τῆς βαρύτητος
 36 ἀπαλλαγῆναι τῆς τῶν Θηβαίων. ταῦτα δ' ἀσμένως τι-
 νὲς ἤκουον αὐτοῦ διὰ τὴν τὸθ' ὑποῦσαν ἀπέχθειαν
 πρὸς τοὺς Θηβαίους. τί οὖν συνέβη μετὰ ταῦτ' εὐθύς,
 οὐκ εἰς μακράν; τοὺς μὲν Φωκέας ἀπολέσθαι καὶ κα-
 τασκαφῆναι τὰς πόλεις αὐτῶν, ὑμᾶς δ' ἡσυχίαν ἀγα-
 γούτας καὶ τούτῳ πεισθέντας μικρὸν ὕστερον σκευα-
 γωγῆν ἐκ τῶν ἀγρῶν, τοῦτον δὲ χρυσοῖον λαβεῖν, καὶ
 ἔτι πρὸς τούτοις τὴν μὲν ἀπέχθειαν τὴν πρὸς Θηβαί-
 οὺς καὶ Θετταλοὺς τῇ πόλει γενέσθαι, τὴν δὲ χάριν τὴν
 37 ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων Φιλίππῳ. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ'
 ἔχει, λέγε μοι τό τε τοῦ Καλλισθένους ψήφισμα καὶ
 τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων
 ταῦθ' ἅπανθ' ὑμῖν ἔσται φανερά. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

238

[Ἐπὶ Μνησιφίλου ἄρχοντος, συγκλήτου ἐκκλησίας
 ὑπὸ στρατηγῶν καὶ πρυτάνεων [καὶ] βουλῆς γνώμη, μαι-
 μακτηριῶνος δεκάτῃ ἀπιόντος, Καλλισθένους Ἐτεονίκου
 Φαληρεὺς εἶπε μηδὲν Ἀθηναίων μηδεμιᾷ παρεντρέσει ἐν
 τῇ χώρᾳ κοιταῖον γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν ἅστει καὶ Πειραιεῖ,
 ὅσοι μὴ ἐν τοῖς προουρίοις εἰδὼν ἀποτεταγμένοι· τούτων δ'
 38 ἑκάστους ἦν παρέλαβον τάξιν διατηρεῖν μήτε ἀφημερεύ-
 οντας μήτε ἀποκοιτοῦντας. ὅς δ' ἂν ἀπειθήσῃ τῷδε τῷ

ψηφίσματι, ἔνοχος ἔστω τοῖς τῆς προδοσίας ἐπιτιμίοις, εἰ μὴ τι ἀδύνατον ἐπιδεικνύῃ περὶ ἑαυτὸν ὃν· περὶ δὲ τοῦ ἀδυνάτου ἐπικρινέτω ὁ ἐπὶ τῶν ὅπλων στρατηγὸς καὶ ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς. κατακομίζειν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν πάντα τὴν ταχίστην, τὰ μὲν ἐντὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν εἰς ἄστυ καὶ Πειραιᾶ, τὰ δὲ ἐκτὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν εἰς Ἐλευσίνα καὶ Φυλὴν καὶ Ἀφιδναν καὶ Ῥαμνοῦντα καὶ Σούνιον. εἶπε Καλλισθένης Φαληρεὺς.]

Ἄρ' ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσι τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, ἢ ταῦτ' ἐπηγγέλλεσθ' ὑμῖν οὗτος ὁ μισθωτός;

39 Δέγε δὴ τὴν ἐπιστολὴν ἣν δεῦρ' ἐπεμψε Φίλιππος μετὰ ταῦτα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

[Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαλερεῖν. ὥστε ἡμᾶς παρεληλυθότας εἶσω Πυλῶν καὶ τὰ κατὰ τὴν Φωκίδα ὑφ' ἑαυτοὺς πεποιημένους, καὶ ὅσα μὲν ἐκουσίως προσετίθετο τῶν πολισμάτων, φρον-
 ρὰς εἰσαγροχότας, τὰ δὲ μὴ ὑπακούοντα κατὰ κράτος λα- 239
 βόντες καὶ ἐξανδραποδισάμενοι κατεσκάψαμεν. ἀκούων δὲ καὶ ὑμᾶς παρασκευάζεσθαι βοηθεῖν αὐτοῖς γέγραφα ὑμῖν, ἵνα μὴ ἐπὶ πλέον ἐνοχλήσθε περὶ τούτων· τοῖς μὲν γὰρ ὅλοις οὐδὲν μέτριόν μοι δοκεῖτε ποιεῖν, τὴν εἰρήνην συνθήμενοι καὶ ὁμοίως ἀντιπαρεξάγοντες, καὶ ταῦτα οὐδὲ συμπεριειλημμένων τῶν Φωκέων ἐν ταῖς κοιναῖς ἡμῶν συνθήκαις. ὥστε εἰ μὴ ἐμμένητε τοῖς ὁμολογημένοις, οὐδὲν προτερήσετε ἔξω τοῦ ἐφθακέναι ἀδικούντες.]

40 Ἀκούετε ὥς σαφῶς δηλοὶ καὶ διορίζεται ἐν τῇ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ συμμαχοὺς, ὅτι "ἐγὼ ταῦτα πεποίηκα ἀκόντων Ἀθηναίων καὶ λυπουμενῶν, ὥστ' εἶπερ εὐ φρονεῖτε, ὦ Θηβαῖοι καὶ Θετταλοὶ, τούτους μὲν ἐχθροὺς ὑπολήψεσθε, ἐμοὶ δὲ πιστεύσατε," οὐ τούτοις τοῖς ῥήμασι γράψας, ταῦτα δὲ βουλόμενος δεικνύναι. τοιγαροῦν ἐκ τούτων ὧχεν ἐκείνους λαβὼν εἰς τὸ μηδ' ὅτιοῦν προορᾶν τῶν μετὰ ταῦτα μηδ' αἰσθᾶ-

νεσθαι, ἀλλ' ἑᾶσαι πάντα τὰ πράγματα ἐκείνον ὑφ' ἑαυ-
 τῷ ποιήσασθαι· ἐξ ὧν ταῖς παρούσαις συμφοραῖς οἱ τα-
 41 λαίπωροι κέχρηται. ὁ δὲ ταύτης τῆς πίστεως αὐτῷ
 συνεργὸς καὶ συναγωνιστὴς καὶ ὁ θεὸς ἁπαγγείλας τὰ
 ψευδῆ καὶ φενακίσας ὑμᾶς οὐτοσί ὁ τὰ Θηβαίων ὀδυρό-
 μενος νῦν πάθη καὶ διεξιὼν ὡς οἰκτρὰ, καὶ τούτων καὶ
 τῶν ἐν Φωκεῦσι κακῶν καὶ ὅσ' ἄλλα πεπόνθασιν οἱ Ἑλ-
 ληνες ἀπάντων αὐτὸς ὢν αἷτιος. δῆλον γὰρ ὅτι σὺ μὲν
 ἀλγεῖς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, Αἰσχίνῃ, καὶ τοὺς Θηβαί-
 οὺς ἔλεεις, κτήματ' ἔχων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ καὶ γεωργῶν
 τὰ ἐκείνων, ἐγὼ δὲ χαίρω, ὅς εὐθύς ἐξητούμην ὑπὸ
 τοῦ ταῦτα πράξαντος.

240

42 Ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκα εἰς λόγους, οὓς αὐτίκα μᾶλ-
 λον ἴσως ἀρμόσει λέγειν. ἐπάνειμι δὴ πάλιν ἐπὶ τὰς
 ἀποδείξεις, ὡς τὰ τούτων ἀδικήματα τῶν νυνὶ παρόν-
 των πραγμάτων γέγονεν αἷτια.

Ἐπειδὴ γὰρ ἐξηπάτησθε μὲν ὑμεῖς ὑπὸ τοῦ Φιλίπ-
 που διὰ τούτων τῶν ἐν ταῖς προσειαῖς μισθωσάντων
 ἑαυτοὺς καὶ οὐδὲν ἀληθὲς ὑμῖν ἀπαγγειλάντων, ἐξη-
 πάτηντο δὲ οἱ ταλαίπωροι Φωκεῖς καὶ ἀνῆρηντο αἱ πό-
 43 λεις αὐτῶν, τί ἐγένετο; οἱ μὲν κατάπτυστοι Θετταλοὶ
 καὶ ἀναλσθητοὶ Θηβαῖοι φίλον, εὐεργέτην, σωτήρα τὸν
 Φίλιππον ἡγοῦντο· πάντ' ἐκείνος ἦν αὐτοῖς· οὐδὲ
 φωνὴν ἤκουον, εἰ τις ἄλλο τι βούλοιο λέγειν. ὑμεῖς
 δὲ ὑφορώμενοι τὰ πεπραγμένα καὶ δυσχεραίνοντες
 ἤγατε τὴν εἰρήνην ὅμως· οὐ γὰρ ἦν ὅ τι αὐτοῖς ἐποιεῖτε.
 καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Ἕλληνες, ὁμοίως ὑμῖν πεφενακισμένοι
 καὶ διημαρτηκότες ὧν ἠλπισαν, ἤγον τὴν εἰρήνην ἄσ-
 44 μενοι, καὶ αὐτοὶ τρόπον τινὰ ἐκ πολλοῦ πολεμούμενοι.
 ὅτε γὰρ περιῶν Φίλιππος Ἰλλυριοὺς καὶ Τριβαλλοὺς,
 τινὰς δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων κατεστρέφετο, καὶ δυνάμεις
 πολλὰς καὶ μεγάλας ἐποιεῖτο ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ τινες τῶν

ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τῇ τῆς εἰρήνης ἐξουσίᾳ βαδίζοντες
 ἐκεῖσε διεφθείροντο, ὧν εἷς οὗτος ἦν, τότε πάντες,
 ἐφ' οὓς ταῦτα παρεσκευάζετ' ἐκείνος, ἐπολεμοῦντο.
 εἰ δὲ μὴ ᾔσθάνοντο, ἕτερος λόγος οὗτος, οὐ πρὸς ἐμέ.
 45 ἐγὼ μὲν γὰρ προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ παρ'
 ὑμῖν αἰεὶ καὶ ὅποι πεμφθείην· αἱ δὲ πόλεις ἐνόσουν
 τῶν μὲν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν δωροδοκούν-
 των καὶ διαφθειρομένων ἐπὶ χρήμασι, τῶν δὲ ἰδιωτῶν 241
 καὶ πολλῶν τὰ μὲν οὐ προουραμένων, τὰ δὲ τῇ καθ'
 ἡμέραν ῥαστώνῃ καὶ σχολῇ δελεαζομένων, καὶ τοιου-
 τονί τι πᾶθος πεπονθότων ἀπάντων, πλὴν οὐκ ἐφ'
 ἑαυτοὺς ἐκάστων οἰομένων τὸ δεινὸν ἥξειν, ἀλλὰ διὰ
 τῶν ἑτέρων κινδύνων τὰ ἑαυτῶν ἀσφαλῶς σχήσειν,
 46 ὅταν βούλονται. εἴτ' οἶμαι συμβέβηκε τοῖς μὲν πλή-
 θεσιν ἀντὶ τῆς πολλῆς καὶ ἀκαίρου ῥαθυμίας τὴν ἐλευ-
 θερίαν ἀπολωλέκειναι, τοῖς δὲ προεστηκόσι καὶ τᾶλλα
 πλὴν ἑαυτοὺς οἰομένοις πωλεῖν πρῶτους ἑαυτοὺς πε-
 πρακόσιν αἰσθέσθαι· ἀντὶ γὰρ φίλων καὶ ξένων, ἃ
 τότε ὠνομάζοντο, ἡνίκα ἐδωροδόκουν, νῦν κόλακες
 καὶ θεοὺς ἐχθροὶ καὶ τᾶλλ' ἃ προσήκει πάντ' ἀκούου-
 47 σιν. εἰκότως· οὐδεὶς γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τοῦ
 προδιδόντος συμφέρον ζητῶν χρήματ' ἀναλίσκει, οὐδ'
 ἐπειδὴν ὧν ἂν πρίηται κύριος γένηται, τῷ προδότῃ
 συμβούλῳ περὶ τῶν λοιπῶν ἔτι χρήται· οὐδὲν γὰρ ἂν
 ἦν εὐδαιμονέστερον προδότου. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα·
 πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἐπειδὴν τῶν πραγμά-
 των ἐγκρατὴς ὁ ζητῶν ἄρχειν καταστῇ, καὶ τῶν ταῦτα
 ἀποδομένων δεσπότης ἐστὶ, τὴν δὲ πονηρίαν εἰδὼς
 τότε δὴ, τότε καὶ μισεῖ καὶ ἀπιστεῖ καὶ προσηλαλίζει.
 48 σκοπεῖτε δέ· καὶ γὰρ εἰ παρελήλυθεν ὁ τῶν πραγμά-
 των καιρὸς, ὁ τοῦ γε εἰδέναι τὰ τοιαῦτα καιρὸς αἰεὶ
 πάρεστι τοῖς εὐφρονοῦσι. μέχρι τούτου Λασθένης

- φίλος ὠνομάζετο Φιλίππου, ἕως προὔδωκεν Ὀλυνθον·
 μέχρι τοῦτον Τιμόλαος, ἕως ἀπώλεσε Θήβας· μέχρι
 τούτου Εὐδικος καὶ Σῖμος οἱ Λαρισαῖοι, ἕως Θεττα-
 λίαν ὑπὸ Φιλίππῳ ἐποίησαν. εἴτ' ἐλαυνομένων καὶ
 ὑβριζομένων καὶ τί κακὸν οὐχὶ πασχόντων πᾶσα ἡ οἰ- 242
 κουμένη μεστὴ γέγονε προδοτῶν. τί δ' Ἀρίστρατος ἐν
 Σικυῶνι, καὶ τί Περίλαος ἐν Μεγάροις; οὐκ ἀπερριμ-
 49 μένοι; ἐξ ὧν καὶ σαφέστατ' ἂν τις ἴδοι ὅτι ὁ μάλιστα
 φυλάττειν τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ πλείστα ἀντιλέγων
 τούτοις, οὗτος ὑμῖν, Αἰσχίνη, τοῖς προδιδούσι καὶ
 μισθαρονοῦσι τὸ ἔχειν ἐφ' ὅτῳ δωροδοκήσετε περιποιεῖ,
 καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς τουτωνὶ καὶ τοὺς ἀνθισταμένους
 τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν ὑμεῖς ἐστέ σῶ καὶ ἐμμι-
 σθοι, ἐπεὶ διὰ γε ὑμᾶς αὐτοὺς πάλαι ἂν ἀπωλώλαιτε.
- 50 Καὶ περὶ μὲν τῶν τότε πραχθέντων ἔχων ἐτι πολ-
 λὰ λέγειν, καὶ ταῦτα ἡγοῦμαι πλείω τῶν ἱκανῶν εἰρη-
 σθαι. αἴτιος δ' οὗτος, ὥσπερ ἐωλοκρασίαν τινά μου
 τῆς πονηρίας τῆς ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀδικημάτων κατασκε-
 δάσας, ἦν ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν πε-
 πραγμένων ἀπολύσασθαι. παρηνώχλησθε δὲ καὶ ὑμεῖς
 ἴσως, οἱ καὶ πρὶν ἐμὲ εἰπεῖν ὅτιοῦν εἰδότες τὴν τούτου
- 51 τότε μισθαρονίαν. καίτοι φιλίαν γε καὶ ξενίαν αὐτὴν
 ὀνομάζει, καὶ νῦν εἰπέ που λέγων· ὁ τὴν Ἀλεξάνδρου
 "ξενίαν ὀνειδίζων ἐμοί." ἐγὼ σοὶ ξενίαν Ἀλεξάνδρου;
 πόθεν λαβόντι ἢ πῶς ἀξιοθέντι; οὔτε Φιλίππου ξένον
 οὔτ' Ἀλεξάνδρου φίλον εἶποιμ' ἂν ἐγὼ σε, οὐχ οὕτω
 μαίνομαι, εἰ μὴ καὶ τοὺς θεωριστάς καὶ τοὺς ἄλλο τι μι-
 σθοῦ πράττοντας φίλους καὶ ξένους δεῖ καλεῖν τῶν μι-
- 52 σθωσαμένων. ἀλλ' οὐκ ἐστὶ ταῦτα· πόθεν; πολλοῦ
 γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγὼ σε Φιλίππου πρότερον
 καὶ νῦν Ἀλεξάνδρου καλῶ, καὶ οὗτοι πάντες. εἰ δ'
 ἀπιστεῖς, ἐρώτησον αὐτοὺς, μάλλον δ' ἐγὼ τοῦθ' ὑπὲρ

σοῦ ποιήσω. πότερον ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ
μισθωτὸς Αἰσχίνης ἢ ξένος εἶναι Ἀλεξάνδρου; ἀκούεις 243
ἂ λέγουσιν.

- 53 Βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ περὶ τῆς γραφῆς αὐτῆς
ἀπολογησασθαι καὶ διεξελθεῖν τὰ πεπραγμέν' ἐμαυτῷ,
ἵνα καίπερ εἰδὼς Αἰσχίνης ὅμως ἀκούσῃ δι' ἃ φημι καὶ
τούτων τῶν προβεβουλευμένων καὶ πολλῷ μειζόνων
ἔτι τούτων θωρεῶν δίκαιος εἶναι τυγχάνειν. καί μοι
λέγε τὴν γραφὴν αὐτὴν λαβών.

ΓΡΑΦΗ.

- 54 [Ἐπὶ Χαιριώνδου ἄρχοντος, ἐλαφηβολιώνος ἔκτη
ἰσταμένου, Αἰσχίνης Ἀτρομήτου Κοθωκίδης ἀπήνεγκε
πρὸς τὸν ἄρχοντα παρανόμων κατὰ Κτησιφώντος τοῦ
Λεωσθένους Ἀναφλυστίου, ὅτι ἔγραψε παράνομον ψή-
φισμα, ὡς ἄρα δεῖ στεφανῶσαι Δημοσθένην Δημοσθέ-
νους Παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεύσαι ἐν τῷ
θεάτρῳ Διονυσίοις τοῖς μεγάλοις, τραγωδοῖς καινοῖς,
ὅτι στεφανοῖ ὁ δῆμος Δημοσθένην Δημοσθένους Παια-
νιέα χρυσῷ στεφάνῳ ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ εὐνοίας ἧς ἔχων
διατελεῖ εἰς τε τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας καὶ τὸν δῆμον τὸν
Ἀθηναίων, καὶ ἀνδραγαθίας, καὶ διότι διατελεῖ πράττων
καὶ λέγων τὰ βέλτιστα τῷ δήμῳ καὶ πρόθυμός ἐστι ποιεῖν
55 ὅ τι ἂν δύνηται ἀγαθόν, πάντα ταῦτα ψευδῇ γράψας καὶ
παράνομα, τῶν νόμων οὐκ ἑώντων πρῶτον μὲν ψευδεῖς
γραφὰς εἰς τὰ δημόσια γράμματα καταβάλλεσθαι, εἴτα
τὸν ὑπεύθυνον στεφανοῦν (ἔστι δὲ Δημοσθένης τειχο-
ποιὸς καὶ ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τεταγμένος), ἔτι δὲ μὴ ἀναγο-
ρεύειν τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγωδῶν 244
τῇ καινῇ, ἀλλ' ἔὰν μὲν ἡ βουλὴ στεφανοῖ, ἐν τῷ βουλευ-
τηρίῳ ἀνειπεῖν, ἔὰν δὲ ἡ πόλις, ἐν πυκνῇ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.
τίμημα τάλαντα πεντήκοντα. κλητῆρες Κηρισσοφῶν Κη-
ρισσοφώντος Ραμνούσιος, Κλέων Κλέωνος Κοθωκίδης.]

- 56 Ἄ μὲν διώκει τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖ-
οι, ταῦτ' ἐστίν. ἐγὼ δ' ἀπ' αὐτῶν τούτων πρῶτον

- οἶμαι δὴλον ὑμῖν ποιήσειν ὅτι πάντα δικαίως ἀπολο-
 γήσομαι· τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γε-
 γραμμένων τάξιν περὶ πάντων ἐρῶ καθ' ἕκαστον ἐφε-
 57 ξῆς καὶ οὐδὲν ἐκὼν παραλείψω. τοῦ μὲν οὖν γράφαι
 πράττοντα καὶ λέγοντα τὰ βέλτιστά με τῷ δῆμῳ διατε-
 λεῖν καὶ πρόθυμον εἶναι ποιεῖν ὃ τι ἂν δύνωμαι ἀγα-
 θὸν, καὶ ἐπαινεῖν ἐπὶ τούτοις, ἐν τοῖς πεπολιτευμένοις
 τὴν κρίσιν εἶναι νομίζω· ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομέ-
 νων εὐρεθήσεται εἴτε ἀληθὴ περὶ ἐμοῦ γέγραφε Κτη-
 58 σιφῶν ταῦτα καὶ προσήκοντα εἴτε καὶ ψευδῆ· τὸ δὲ μὴ
 προσγράψαντα "ἐπειδὴν τὰς εὐθύνας δῶ" στεφανοῦν,
 καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν στέφανον κελεῦσαι, κοι-
 νωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ τοῦτο τοῖς πεπολιτευμένοις,
 εἴτε ἄξιός εἰμι τοῦ στεφάνου καὶ τῆς ἀναρρήσεως τῆς
 ἐν τούτοις εἴτε καὶ μὴ, ἔτι μέντοι καὶ τοὺς νόμους δει-
 κτέον εἶναι μοι δοκεῖ, καθ' οὓς ταῦτα γράφειν ἐξῆν
 τούτῳ. οὕτως μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαίως καὶ
 ἀπλῶς τὴν ἀπολογία ἐγνώκα ποιῆσθαι, βαδιοῦμαι δ'
 59 ἐπ' αὐτὰ ἃ πέπρακται μοι. καὶ με μηδεὶς ὑπολάβῃ
 ἀπαρτᾶν τὸν λόγον τῆς γραφῆς, εἰς Ἑλληνικὰς
 πράξεις καὶ λόγους ἐμπέσω· ὁ γὰρ διώκων τοῦ ψηφίς-
 ματος τὸ λέγειν καὶ πράττειν τὰ ἄριστα με καὶ γεγραμ- 245
 μένος ταῦτα ὥς οὐκ ἀληθῆ, οὗτός ἐστιν ὁ τοὺς περὶ
 ἀπάντων τῶν ἐμοὶ πεπολιτευμένων λόγους οἰκείους
 καὶ ἀναγκαίους τῇ γραφῇ πεποιηκός. εἴτα καὶ πολλῶν
 προαιρέσεων οὐσῶν τῆς πολιτείας τὴν περὶ τὰς Ἑλλη-
 νικὰς πράξεις εἰλόμην ἐγὼ, ὥστε καὶ τὰς ἀποδείξεις ἐκ
 τούτων δίκαιός εἰμι ποιῆσθαι.
- 60 Ἄ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολιτεῦσθαι καὶ δημηγορεῖν
 ἐμὲ προῦλαβε καὶ κατέσχε Φίλιππος, ἕσσω· οὐδὲν γὰρ
 ἡγοῦμαι τούτων εἶναι πρὸς ἐμέ· ἃ δ' ἀφ' ἧς ἡμέρας
 ἐπὶ ταῦτα ἐπέστην ἐγὼ διεκωλύθη, ταῦτα ἀναμνήσω

- καὶ τούτων ὑφέξω λόγον, τοσοῦτον ὑπειπών. πλεονέκτημα, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μέγα ὑπῆρξε Φιλίππῳ.
- 61 παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησιν, οὐ τισὶν, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως, φορὰν προδοτῶν καὶ δωροδόκων καὶ θεοὺς ἐχθρῶν ἀνθρώπων συνέβη γενέσθαι τοσαύτην ὅσην οὐδεὶς πω πρότερον μέμνηται γεγонуῖαν· οὗς συναγωνιστάς καὶ συνεργοὺς λαβὼν καὶ πρότερον κακῶς τοὺς Ἕλληνας ἔχοντας πρὸς ἑαυτοὺς καὶ στασιαστικῶς ἐπὶ χεῖρον διέθηκε, τοὺς μὲν ἑξαπατῶν, τοῖς δὲ διδοὺς, τοὺς δὲ πάντα τρόπον διαφθείρων, καὶ διέστησεν εἰς μέρη πολλὰ ἐνὸς τοῦ συμφέροντος ἅπασιν ὄντος, κωλύειν
- 62 ἐκείνον μέγαν γίνεσθαι. ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει καὶ ἐπὶ ἀγνοίᾳ τοῦ συνισταμένου καὶ φευμένου κακοῦ τῶν ἀπάντων Ἑλλήνων ὄντων δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί προσήκον ἦν ἐλέσθαι πράττειν καὶ ποιεῖν τὴν πόλιν, καὶ τούτων λόγον παρ' ἐμοῦ λαβεῖν· ὁ γὰρ ἐνταῦθα ἑαυτὸν τάξας τῆς πολιτείας εἰμὶ
- 63 ἐγώ. πότερον αὐτὴν ἐχρῆν, Αἰσχίνη, τὸ φρόνημα ἀφεῖ- 246
σαν καὶ τὴν ἀξίαν τὴν αὐτῆς ἐν τῇ Θετταλῶν καὶ Δολόπων τάξει συγκατακτάσθαι Φιλίππῳ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀρχὴν καὶ τὰ τῶν προγόνων καλὰ καὶ δίκαια ἀναιρεῖν; ἢ τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν, δεινὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς, ἃ δ' ἰώρα συμβησόμενα, εἰ μηδεὶς κωλύσει, καὶ προησθάνεθ', ὥς ἔοικεν, ἐκ πολλοῦ, ταῦτα περιδεῖν γιγνώ-
- 64 μενα; ἀλλὰ νῦν ἔγωγε τὸν μάλιστα ἐπιτιμῶντα τοῖς πεπραγμένοις ἡδέως ἂν ἐροίμην, τῆς ποίας μερίδος γενέσθαι τὴν πόλιν ἐβούλετ' ἂν, πότερον τῆς συναιτίας τῶν συμβεβηκότων τοῖς Ἕλλησι κακῶν καὶ αἰσχυρῶν, ἧς ἂν Θετταλοὺς καὶ τοὺς μετὰ τούτων εἴποι τις, ἢ τῆς περιεορακυίας ταῦτα γιγνόμενα ἐπὶ τῇ τῆς ἰδίας πλεονεξίας ἐλπίδι, ἧς ἂν Ἀρκάδας καὶ Μεσσηνίους καὶ Ἀρ-
- 65 γείους θεήμεν. ἀλλὰ καὶ τούτων πολλοί, μᾶλλον δὲ

πάντες, χεῖρον ἡμῶν ἀπηλλάχασιν. καὶ γὰρ εἰ μὲν ὥς ἐκράτησε Φίλιππος ὧχετ' εὐθέως ἀπιὼν καὶ μετὰ ταῦτ' ἦγειν ἡσυχίαν, μήτε τῶν αὐτοῦ συμμαχῶν μήτε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μηδένα μηδὲν λυπήσας, ἣν ἂν τις κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων οἷς ἐπραττεν ἐκεῖνος μέμψις καὶ κατηγορία· εἰ δὲ ὁμοίως ἀπάντων τὸ ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐλευθερίαν περιελλετο, μᾶλλον δὲ καὶ τὰς πολιτείας, ὅσων ἐδύνατο, πῶς οὐχ' ἀπάντων ἐνδοξότατα ὑμεῖς ἐβουλεύσασθε ἐμοὶ πεισθέντες;

- 66 Ἄλλ' ἐκεῖσε ἐπανέρχομαι. τί τὴν πόλιν, Αἰσχίνη, προσῆκε ποιεῖν ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τῶν Ἑλλήνων ὁρῶσαν ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον; ἢ τί τὸν σύμβουλον ἔδει λέγειν ἢ γράφειν τὸν Ἀθήνησιν ἐμὲ 247 (καὶ γὰρ τοῦτο πλεῖστον διαφέρει), ὃς συνήδειν μὲν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἡμέρας ἀφ' ἧς αὐτὸς ἐπὶ τὸ βῆμα ἀνέβην, αἰεὶ περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἀγωνιζομένην τὴν πατρίδα, καὶ πλείω καὶ χρήματα καὶ σώματα ἀνηλωκύναι ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ τῶν πᾶσι συμφερόντων ἢ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὑπὲρ
- 67 αὐτῶν ἀνηλώκασιν ἕκαστοι, ἐώρων δ' αὐτὸν τὸν Φίλιππον, πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ὁ ἄγων, ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κατεργότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον, πᾶν ὃ τι βουληθείη μέρος ἢ τύχη τοῦ σώματος παρελῆσθαι, τοῦτο προέμενον, ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τιμῆς καὶ δόξης ζῆν.
- 68 καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτό γε οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν τολμήσαι, ὥς τῷ μὲν ἐν Πέλλῃ τραφέντι, χωρὶς ἀδόξου τότε γε ὄντι καὶ μικρῷ, τοσαύτην μεγαλοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέσθαι ὥστε τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι καὶ τοῦτ' εἰς τὸν νοῦν ἐμβαλέσθαι, ὑμῖν δ' οὖσιν Ἀθηναίοις καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἐν πᾶσι καὶ λόγοις καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήμαθ'

- ὁρῶσι τοσαύτην κακίαν ὑπάρχειν ὥστε τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας αὐτεπαγγέλτους ἐθέλοντάς παραχω-
 69 ρῆσαι Φιλίππῳ. οὐδ' ἂν εἰς ταῦτα φήσειεν. λοιπὸν τοίνυν ἦν καὶ ἀναγκαῖον ἅμα πᾶσιν οἷς ἐκεῖνος ἐπρα-
 τεν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐναντιοῦσθαι δικαίως. τοῦτ' ἐποιεῖτε μὲν ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς εἰκότως καὶ προσηκόντως, ἔγραφον
 δὲ καὶ συνεβούλευον καὶ ἐγὼ καθ' οὓς ἐπολιτευόμεν 248
 χρόνους. ὁμολογῶ. ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; ἤδη γάρ σ' ἐρωτῶ, πάντα τᾶλλ' ἀφείς, Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν, Ἀλόννησον· οὐδενὸς τούτων μέμνημαι.
 70 Σέρρειον δὲ καὶ Δορίσκον καὶ τὴν Πεπαρήθου πόρ-
 θησιν καὶ ὅσ' ἄλλα τοιαῦτα ἢ πόλις ἠδίκητο, οὐδ' εἰ γέ-
 γονεν οἶδα. καίτοι σύ γ' ἐφησθᾶ με ταῦτα λέγοντα εἰς
 ἐχθραν ἐμβαλεῖν τουτουσί, Εὐβούλου καὶ Ἀριστοφῶν-
 τος καὶ Διοπείδους τῶν περὶ τούτων ψηφισμάτων ὄν-
 των, οὐκ ἐμῶν, ὃ λέγων εὐχερῶς ὅ τι ἂν βουληθῆς.
 71 οὐδὲ νῦν περὶ τούτων ἐρῶ. ἀλλ' ὁ τὴν Εὐβοίαν ἐκεῖ-
 νος σφετεριζόμενος καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ
 τὴν Ἀττικὴν, καὶ Μεγάρους ἐπιχειρῶν, καὶ καταλαμβάν-
 ων Ὀρεὸν, καὶ κατασκάπτων Πορθμὸν, καὶ καθιστάς
 ἐν μὲν Ὀρεῷ Φιλιστιδὴν τύραννον, ἐν δ' Ἐρετρίᾳ Κλεί-
 ταρχον, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενος,
 καὶ Βυζάντιον πολιορκῶν, καὶ πόλεις Ἑλληνίδας ἃς
 μὲν ἀναιρῶν, εἰς ἃς δὲ τοὺς φρυγὰδας κατὰγων, πότε-
 ρον ταῦτα πάντα ποιῶν ἠδίκηι καὶ παρεσπώνδει καὶ ἔλue
 τὴν εἰρήνην ἢ οὐ; καὶ πότερον φανῆναι τινα τῶν Ἑλ-
 λήνων τὸν ταῦτα κωλύσοντα ποιεῖν αὐτὸν ἐχρῆν ἢ μή;
 72 εἰ μὲν γὰρ μὴ ἐχρῆν, ἀλλὰ τὴν Μυσῶν λείαν καλουμέ-
 νην τὴν Ἑλλάδα οὖσαν ὀφθῆναι ζώντων καὶ ὄντων
 Ἀθηναίων, περιείρασμαι μὲν ἐγὼ περὶ τούτων εἰπὼν,
 περιείρασται δ' ἢ πόλις ἢ πεισθεῖσα ἐμοί, ἔστω δὲ
 ἀδικήματα πάντα ἃ πέπρακται καὶ ἀμαρτήματα ἐμὰ.

εἰ δὲ ἔδει τινὰ τούτων κωλυτὴν φανῆναι, τίνα ἄλλον ἢ τὸν Ἀθηναίων δῆμον προσῆκε γενέσθαι; ταῦτα τοί- 249
 νυν ἐπολιτευόμεν ἔγω, καὶ ὁμῶν καταδουλούμενον
 πάντας ἀνθρώπους ἐκείνου ἡναντιούμεν, καὶ προλέ-
 γων καὶ διδάσκων μὴ προῖεσθαι ταῦτα Φιλίππῳ διε-
 τέλουν.

73 Καὶ μὴν τὴν εἰρήνην γ' ἐκεῖνος ἔλυσε τὰ πλοῖα
 λαβὼν, οὐχ ἡ πόλις, Αἰσχίνη. Φέρε δ' αὐτὰ τὰ ψηφί-
 σματα καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, καὶ λέγε
 ἐφεξῆς· ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων τίς τίνος αἰ-
 τῖός ἐστι γενήσεται φανερόν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ ἄρχοντας Νεοκλέους, μηνὸς βοηδρομιῶνος, ἐκ-
 κλησίας συγκλήτου ὑπὸ στρατηγῶν, Εὐβουλος Μνησιθέ-
 ου Κόπρειος εἶπεν, ἐπειδὴ προσήγγειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐν
 τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἄρα Λεωδάμαντα τὸν ναύαρχον καὶ τὰ
 μετ' αὐτοῦ ἀποσταλέντα σκάφη εἵκοσιν ἐπὶ τὴν τοῦ σίτου
 παραπομπὴν εἰς Ἑλλήσποντον ὁ παρὰ Φιλίππου στρατη-
 γὸς Ἀμύντας καταγένοιντο εἰς Μακεδονίαν καὶ ἐν φυλακῇ
 ἔχει, ἐπιμεληθῆναι τοὺς πρυτάνεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς
 ὅπως ἡ βουλὴ συναχθῇ καὶ αἰρεθῶσι πρέσβεις πρὸς Φί-
 74 λιππον, οἵτινες παραγενόμενοι διαλέξονται πρὸς αὐτὸν πε-
 ρὶ τοῦ ἀφεθῆναι τὸν ναύαρχον καὶ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς στρα-
 τιώτας. καὶ εἰ μὲν δι' ἄγνοιαν ταῦτα πεποίηκεν ὁ Ἀμύν-
 τας, ὅτι οὐ μεμψιμοιρεῖ ὁ δῆμος οὐδὲν αὐτῷ· εἰ δέ τι
 πλημμελοῦντα παρὰ τὰ ἐπεσταλμένα λαβὼν, ὅτι ἐπισκε-
 ψάμενοι Ἀθηναῖοι ἐπιτιμήσουσι κατὰ τὴν τῆς ὀλιγορίας
 ἀξίαν. εἰ δὲ μηδέτερον τούτων ἐστίν, ἀλλ' ἰδίᾳ ἄγνω-
 μονοῦσιν ἢ ὁ ἀποστέλλας ἢ ὁ ἀπεσταλμένος, καὶ τοῦτο 250
 λέγειν, ἵνα αἰσθανόμενος ὁ δῆμος βουλευσῇται τί δεῖ
 ποιεῖν.]

75 Τοῦτο μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμα Εὐβουλος ἔγραψεν,
 οὐκ ἔγω, τὸ δ' ἐφεξῆς Ἀριστοφῶν, εἰδ' Ἠγήσιππος, εἰτ'
 Ἀριστοφῶν πάλιν, εἴτα Φιλοκράτης, εἴτα Κηφισοφῶν,

εἶτα πάντες οἱ ἄλλοι· ἐγὼ δ' οὐδὲν περὶ τούτων λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ Νεοκλέους ἄρχοντος, βοηδρομιῶνος ἔνη καὶ νέᾳ βουλῇς γνώμῃ, πρυτάνεις καὶ στρατηγοὶ ἐχορημάτισαν τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀνενεγκόντες, ὅτι ἔδοξε τῷ δήμῳ πρέσβεις ἐλθεῖν πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀνακομιδῆς καὶ ἐντολὰς δοῦναι κατὰ τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ψηφίσματα. καὶ εἵλοντο τούσδε, Κηφισοφῶντα Κλέωνος Ἀναφλύστιον, Δημόκριτον Δημοφῶντος Ἀναγυράσιον, Πολύκριτον Ἀπηνιάντου Κοθωκίδην. πρυτανείᾳ φυλῆς Ἰπποθωντίδος, Ἀριστοφῶν Κολλυτεὺς πρόεδρος εἶπεν.]

- 76 Ὡς περ τοίνυν ἐγὼ ταῦτα δεικνύω τὰ ψηφίσματα, οὕτω καὶ σὺ δεῖξον, Αἰσχίνη, ποῖον ἐγὼ γράψας ψηφισμα αἰτιός εἰμι τοῦ πολέμου. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις· εἰ γὰρ εἶχες, οὐδὲν ἂν αὐτοῦ πρότερον νυνὶ παρέσχου. καὶ μὴν οὐδ' ὁ Φίλιππος οὐδὲν αἰτιᾶται ἐμὲ ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἐτέροις ἐγκαλῶν. Λέγε δ' αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

- 77 [Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. παραγενόμενοι πρὸς ἐμὲ οἱ παρ' 251 ὑμῶν πρεσβευταί, Κηφισοφῶν καὶ Δημόκριτος καὶ Πολύκριτος, διελέγοντο περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀφάσεως ὧν ἐναντρεῖται Λεωδάμας. καθ' ὅλον μὲν οὖν ἔμοιγε φαίνεσθε ἐν μεγάλῃ εὐηθείᾳ ἕσσεσθαι, εἰ οἶσθ' ἐμὲ λανθάνειν ὅτι ἐξαπεστάλη ταῦτα τὰ πλοῖα πρόφασιν μὲν ὥς τὸν σῖτον παραπέμποντα ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς Ἀἴμνον, βοηθήσοντα δὲ Σηλυβριανοῖς τοῖς ὑπ' ἐμοῦ μὲν πολιορκουμένοις, οὐ συμπεριειλημμένοις δὲ ἐν ταῖς τῆς φιλίας κοινῇ κειμέναις ἡμῖν συνθήκαις. καὶ ταῦτα συνετάχθη τῷ ναυάρχῳ ἄνευ μὲν τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, ὑπὸ δὲ τινων ἀρχόντων καὶ

ἐτέρων ἰδιωτῶν μὲν νῦν ὄντων, ἐκ παντὸς δὲ τρόπον βου-
λομένων τὸν δῆμον ἀντὶ τῆς νῦν ὑπαρχούσης πρὸς ἐμὲ
φιλίας τὸν πόλεμον ἀναλαβεῖν, πολλῶ μᾶλλον φιλοτιμον-
μένων τοῦτο συντετελέσθαι ἢ τοῖς Σηλυβριανοῖς βοηθῆσαι.
καὶ ὑπολαμβάνουσιν αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο πρόσδοτον ἔσεσθαι·
οὐ μέντοι μοι δοκεῖ τοῦτο χρήσιμον ὑπάρχειν οὐδ' ὑμῖν
οὐτ' ἐμοί. διόπερ τὰ τε νῦν καταχθέντα πλοῖα πρὸς
ἡμᾶς ἀφίημι ὑμῖν, καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐὰν βούλησθε μὴ
ἐπιτρέπειν τοῖς προεσθηκόσιν ὑμῶν κακοήθως πολιτεύε-
σθαι, ἀλλ' ἐπιτιμῶτε, πειράσομαι καὶ γὰρ διαφυλάττειν τὴν
εἰρήνην. εὐτυχεῖτε.]

- 79 Ἐνταῦθ' οὐδαμοῦ Δημοσθένην γέγραπεν, οὐδ'
αἰτίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ. τί ποτ' οὖν τοῖς ἄλλοις ἐγ-
καλῶν τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων οὐχὶ μέμνηται; ὅτι τῶν
ἀδικημάτων ἂν ἐμέμνητο τῶν αὐτοῦ, εἰ τι περὶ ἐμοῦ
ἐγγράφει· τούτων γὰρ εἰχόμην ἐγὼ καὶ τούτοις ἦσαν- 252
τινύμην. καὶ πρῶτον μὲν τὴν εἰς Πελοπόννησον πρε-
σβείαν ἔγραψα, ὅτε πρῶτον ἐκεῖνος εἰς Πελοπόννησον
παρεδύετο, εἶτα τὴν εἰς Εὐβοίαν. ἥνικ' Εὐβοίας ἤπτε-
το, εἶτα τὴν ἐπ' Ὀρεὸν ἔξοδον, οὐκέτι πρεσβείαν, καὶ
τὴν εἰς Ἐρέτριαν, ἐπειδὴ τυράννους ἐκεῖνος ἐν ταύταις
80 ταῖς πόλεσι κατέστησεν. μετὰ ταῦτα δὲ τοὺς ἀποστό-
λους ἅπαντας ἀπέστειλα, καθ' οὓς Χερρόνησος ἐσώθη
καὶ Βυζάντιον καὶ πάντες οἱ σύμμαχοι. ἐξ ὧν ὑμῖν μὲν
τὰ κύλλιστα, ἐπαινοί, δόξαι, τιμαί, στέφανοι, χάριτες
παρὰ τῶν εὐ πεπονθότων ὑπῆρχον· τῶν δ' ἀδικουμέ-
νων τοῖς μὲν ὑμῖν τότε πεισθεῖσιν ἡ σωτηρία περιεγέ-
νετο, τοῖς δ' ὀλιγορήσασιν τὸ πολλάκις ὧν ὑμεῖς προεί-
πατε μεμνησθαι, καὶ νομίζειν ὑμᾶς μὴ μόνον εὖνους
ἐάντοῖς, ἀλλὰ καὶ φρονίμους ἀνθρώπους καὶ μάντις
81 εἶναι· πάντα γὰρ ἐκβέβηκεν ἃ προείπατε. καὶ μὴν ὅτι
πολλὰ μὲν ἂν χρήματα ἔδωκε Φιλιστίδης ὥστ' ἔχειν
Ὀρεὸν, πολλὰ δὲ Κλείταρχος ὥστ' ἔχειν Ἐρέτριαν, πολ-

λὰ δ' αὐτὸς ὁ Φίλιππος ὥστε ταυτ' ὑπάρχειν ἐφ' ὑμᾶς
 αὐτῷ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων μηδὲν ἐξελέγχεσθαι μηδ' ἂ
 ποιῶν ἡδίκηει μηδένα ἐξετάζειν πανταχοῦ, οὐδεὶς ἄγνο-
 82 εἰ, καὶ πάντων ἥκιστα σύ· οἱ γὰρ παρὰ τοῦ Κλειτάρχου
 καὶ τοῦ Φιλιστίδου τότε πρέσβεις δευρ' ἀφικνούμενοι
 παρὰ σοὶ κατέλυνον, Αἰσχίνη, καὶ σὺ προὔξενεις αὐτῶν·
 οὐδ' ἡ μὲν πόλις ὥς ἐχθροὺς καὶ οὔτε δίκαια οὔτε συμφέ-
 ροντα λέγοντας ἀπήλασε, σοὶ δ' ἦσαν φίλοι. οὐ τοίνυν
 ἐπράχθη τούτων οὐδὲν, ὃ βλασφημῶν περὶ ἐμοῦ καὶ
 λέγων ὥς σιωπῶ μὲν λαβῶν, βουῶ δ' ἀναλώσας. ἀλλ' οὐ 253
 σύ γε, ἀλλὰ βοᾷς μὲν ἔχων, παύσει δὲ οὐδέποτ', εἰ μὴ
 83 σε οὔτοι παύσωσιν ἀτιμώσαντες τήμερον. στεφανώ-
 σάντων τοίνυν ὑμῶν ἐμὲ ἐπὶ τούτοις τότε, καὶ γρά-
 ψαντος Ἀριστονίκου τὰς αὐτὰς συλλαβὰς ἄσπερ οὐ-
 τοσὶ Κτησιφῶν νῦν γεγραφε, καὶ ἀναρρηθέντος ἐν τῷ
 θεάτρῳ τοῦ στεφάνου, καὶ δευτέρου κηρύγματος ἡδη
 μοι τούτου γιγνομένου, οὗτ' ἀντεῖπεν Αἰσχίνης παρῶν
 οὔτε τὸν εἰπόντα ἐγράψατο. Καί μοι λέγε καὶ τοῦτο τὸ
 ψήφισμα λαβῶν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 84 [Ἐπὶ Χαιρώνδου Ἡγήμονος ἄρχοντος, γαμηλιῶνος ἕ-
 κτη ἀπιόντος, φυλῆς πρυτανευούσης Λεοντίδος, Ἀριστόνι-
 κος Φρεάρριος εἶπεν, ἐπειδὴ Δημοσθένης Δημοσθένους
 Παιανιεύς πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρέσχηται τῷ δή-
 μῳ τῷ Ἀθηναίων καὶ πολλοῖς τῶν συμμαχῶν καὶ πρότε-
 ρον, καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ βεβोधήθηκε διὰ τῶν ψηφι-
 σμάτων, καὶ τινὰς τῶν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ πόλεων ἡλευθέρωκε,
 καὶ διατελεῖ εὖνους ὧν τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, καὶ λέγει
 καὶ πράττει ὅ τι ἂν δύνηται ἀγαθὸν ὑπὲρ τε αὐτῶν Ἀθη-
 ναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ
 τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἐπαινέσαι Δημοσθένην Δημοσθέ-
 νους Παιανιέα καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀνα-
 γορεῦσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις, τραγω-

δοῖς καινοῖς, τῆς δὲ ἀναγορεύσεως τοῦ στεφάνου ἐπιμελη-
θῆναι τὴν πρυτανεύουσαν φυλὴν καὶ τὸν ἀγωνοθέτην. εἴ-
πεν Ἀριστόνικος ὁ Φρεάριος.]

254

85 Ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν οἶδέ τινα αἰσχύνῃν τῇ πό-
λει συμβᾶσαν διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἢ χλευασμὸν ἢ
γέλωτα, ἃ νῦν οὗτος ἔφη συμβήσεσθαι, ἂν ἐγὼ στεφα-
νώμαι; καὶ μὴν ὅταν ἡ νέα καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πρά-
γματα, ἐάν τε καλῶς ἔχῃ, χάριτος τυγχάνει, ἐάν θ' ὡς
ἐτέρως, τιμωρίας. φαίνομαι τοίνυν ἐγὼ χάριτος τετυ-
χηκὼς τότε, καὶ οὐ μέμψεως οὐδὲ τιμωρίας.

86 Οὐκοῦν μέλει μὲν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐν οἷς
ταῦτ' ἐπράχθη, πάντας ἀνωμολόγηται τοὺς χρόνους τὰ
ἄριστα πράττειν τῇ πόλει, τῷ νικᾶν, ὅτ' ἐβουλεύεσθε,
λέγων καὶ γράφων, τῷ καταπραχθῆναι τὰ γραφέντα,
καὶ στεφάνους ἐξ αὐτῶν τῇ πόλει καὶ ἑμοὶ καὶ πᾶσιν
ὑμῶν γενέσθαι, τῷ θυσίας τοῖς θεοῖς καὶ προσόδους ὡς
ἀγαθῶν τούτων ὄντων ὑμᾶς πεποιῆσθαι.

87 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὁ Φίλιππος ἐξηλά-
θη, τοῖς μὲν ὅπλοις ὑφ' ὑμῶν, τῇ δὲ πολιτείᾳ καὶ τοῖς
ψηφίσμασι, καὶ διαρραγῶσί τινες τούτων, ὑπ' ἐμοῦ,
ἕτερον κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτειχισμὸν ἐξήτει. ὁρῶν δ'
ὅτι σίτῳ πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθ' ἐπιστάκ-
τῳ, βουλόμενος τῆς σιτοπομπίας κύριος γενέσθαι, παρ-
ελθὼν ἐπὶ Θράκης Βυζαντίους συμμάχους ὄντας ἀν-
τῷ τὸ μὲν πρῶτον ἡξίου συμπολεμεῖν τὸν πρὸς ὑμᾶς
πόλεμον, ὡς δ' οὐκ ἤθελον οὐδ' ἐπὶ τούτοις ἔφασαν
τὴν συμμαχίαν πεποιῆσθαι, λέγοντες ἀληθῆ, χάρακα
βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας

88 ἐπολιόρκει. τούτων δὲ γιγνομένων ὅ τι μὲν προσῆκε
ποιεῖν ὑμᾶς, οὐκέτ' ἐρωτήσω· δηλον γάρ ἐστιν ἅπασιν. 255
ἀλλὰ τίς ἦν ὁ βοηθήσας τοῖς Βυζαντίοις καὶ σώσας αὐ-
τούς; τίς ὁ κωλύσας τὸν Ἑλλήσποντον ἀλλοτριωθῆ-

ναι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους; ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι. τὸ δ' ὑμεῖς ὅταν λέγω, τὴν πόλιν λέγω. τίς δ'
ὁ τῇ πόλει λέγων καὶ γράφων καὶ πράττων καὶ ἀπλῶς
89 εἰαυτὸν εἰς τὰ πράγματα ἀφειδῶς διδούς; ἐγώ. ἀλλὰ
μὴν ἡλίκα ταῦτα ὠφέλησεν ἅπαντας, οὐκ ἐκ' ἐκ τοῦ λό-
γου δεῖ μαθεῖν, ἀλλ' ἐργῶ πεπειρασθε· ὁ γὰρ τότε ἐν-
στάς πόλεμος ἄνευ τοῦ καλὴν δόξαν ἐνεργεῖν ἐν πᾶσι
τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις
διήγεν ὑμᾶς τῆς νῦν εἰρήνης, ἣν οὗτοι κατὰ τῆς πα-
τριδος τηροῦσιν οἱ χρηστοὶ ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ἐλπί-
σιν, ὧν διαμάρτοιεν, καὶ μετὰσχοιεν ὧν ὑμεῖς οἱ τὰ
βέλτιστα βουλόμενοι τοὺς θεοὺς αἰτεῖτε, μὴ μεταδοῖεν
ὑμῖν ὧν αὐτοὶ προήρηνται. Λέγε δ' αὐτοῖς καὶ τοὺς
τῶν Βυζαντίων στεφάνους καὶ τοὺς τῶν Περινηθίων,
οἷς ἐστεφάνουν ἐκ τούτων τὴν πόλιν.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ.

- 90 [Ἐπὶ ἱερομνάμονος Βοσπορίῳ Δαμάγητος ἐν τῷ ἄλλῳ
ἔλεξεν, ἐκ τῆς βουλῆς λαβὼν ῥάτραν, ἐπειδὴ ὁ δῆμος ὁ
Ἀθηναίων ἐν τε τοῖς προγεγεναμένοις καιροῖς εὐνοῶν δια-
τελεῖ Βυζαντίοις καὶ τοῖς συμμάχοις καὶ συγγενέσι Περι-
νηθίοις καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας χρεῖας παρέσχηται, ἐν τε τῷ
παρεστακότι καιρῷ Φιλίππῳ τῷ Μακεδόνης ἐπιστρατεύ-
σαντος ἐπὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐπ' ἀναστάσει Βυζαν-
τίων καὶ Περινηθίων καὶ τὴν χώραν δαίοντος καὶ δεινρο-
κοπέοντος, βοηθήσας πλοίοις ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ σὺν 256
καὶ βέλεσι καὶ ὀπλίταις ἐξέλετο ἅμ' ἐκ τῶν μεγάλων κιν-
δύνων καὶ ἀποκατέστασε τὴν πατριὸν πολιτείαν καὶ τῶς
νόμῳ καὶ τῶς τάφῳ, δεδόχθαι τῷ δῆμῳ τῷ Βυζαντίων
91 καὶ Περινηθίων Ἀθηναίοις δόμεν ἐπιγαμίαν, πολιτείαν,
ἔγκτασιν γᾶς καὶ οἰκιᾶν, προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι, πόθο-
δον ποτὶ τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον πράτοις μετὰ τὰ ἱερὰ,
καὶ τοῖς κατοικέειν ἐθέλουσι τὴν πόλιν ἀλειτουρηγῆτοις
ἡμεν πασῶν τῶν λειτουργιῶν· στᾶσαι δὲ καὶ εἰκόνας τρεῖς
ἐκκαίδεκαπύχεις ἐν τῷ Βοσπορίῳ, στεφανούμενον τὸν

δαμον τὸν Ἀθηναίων ὑπὸ τῷ δάμῳ τῷ Βυζαντίων καὶ Περινθίων· ἀποστεῖλαι δὲ καὶ θεωρίας ἐς τὰς ἐν τῇ Ἑλλάδι παναγύριαις, Ἰσθμια καὶ Νέμεαι καὶ Ὀλύμπια καὶ Πύθια, καὶ ἀνακαρῶσαι τὼς στεφάνους οἷς ἐστεφάνωνται ὁ δαμος ὁ Ἀθηναίων ὑφ' ἡμῶν, ὅπως ἐπιστέωνται οἱ Ἕλληνας τὰν τε Ἀθηναίων ἀρετὰν καὶ τὰν Βυζαντίων καὶ Περινθίων εὐχαριστίαν.]

- 92 *Λέγε καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἐν Χερρονήσῳ στεφάνους.*

ΨΗΦΙΣΜΑ ΧΕΡΡΟΝΗΣΙΤΩΝ.

[Χερρονησιτῶν οἱ κατοικοῦντες Σηατόν, Ἐλεοῦντα, Μάδντον, Ἀλωπεκόννησον, στεφανοῦσιν Ἀθηναίων τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον χρυσῷ στεφάνῳ ἀπὸ ταλάντων ἐξήκοντα, καὶ χάριτος βωμὸν ἰδρύσονται καὶ δῆμον Ἀθηναίων, ὅτι πάντων μεγίστου ἀγαθῶν παραίτιος γέγονε Χερρονησίταις, ἐξελόμενος ἐκ τῆς Φιλίππου καὶ ἀποδοὺς τὰς πατρίδας, τοὺς νόμους, τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ἱερά. καὶ ἐν τῷ 257 μετὰ ταῦτα αἰῶνι παντὶ οὐκ ἔλλειψει εὐχαριστῶν καὶ ποιῶν ὅ τι ἂν δύνηται ἀγαθόν. ταῦτα ἐψηφίσαντο ἐν τῷ κοινοῦ βουλευτηρίῳ.]

- 93 Οὐκοῦν οὐ μόνον τὸ Χερρόνησον καὶ Βυζάντιον σῶσαι, οὐδὲ τὸ κωλύσαι τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ Φιλίππῳ γενέσθαι τότε, οὐδὲ τὸ τιμᾶσθαι τὴν πόλιν ἐκ τούτων ἢ προαίρεσις ἢ ἐμὴ καὶ ἡ πολιτεία διεπράξατο, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἐδειξεν ἀνθρώποις τὴν τε τῆς πόλεως καλοκαγαθίαν καὶ τὴν Φιλίππου κακίαν. ὁ μὲν γε φίλος καὶ σύμμαχος ὦν τοῖς Βυζαντίοις πολιορκῶν αὐτοὺς ἐωρᾶτο ὑπὸ πάντων, οὐ τί γένοιτ' ἂν αἰσχίον ἢ μισῶτε-
94 ρον; ὑμεῖς δ' οἱ καὶ μεμψάμενοι πολλὰ καὶ δίκαια ἂν ἐκείνοις εἰκότως περὶ ὧν ἡγνωμονήκεσαν εἰς ὑμᾶς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις, οὐ μόνον οὐ μνησικακοῦντες οὐδὲ προλέμενοι τοὺς ἀδικουμένους, ἀλλὰ καὶ σῶζοντες ἐφαίνεσθε, ἐξ ὧν δόξαν, εὖνοϊαν, τιμὴν παρὰ πάντων

ἐκτάσθε. καὶ μὴν ὅτι μὲν πολλοὺς ἐστεφανώκατ' ἡδὴ τῶν πολιτευομένων ἅπαντες ἴσασι· δι' οὕτινα δ' ἄλλον ἢ πόλιν ἐστεφάνωται, σύμβουλον λέγω καὶ ῥήτορα, πλὴν δι' ἐμὲ, οὐδ' ἂν εἰς εἰπεῖν ἔχοι.

- 95 Ἵνα τοίνυν καὶ τὰς βλασφημίας ἅς κατὰ τῶν Εὐβοέων καὶ τῶν Βυζαντίων ἐποιήσατο, εἰ τι δυσχερὲς αὐτοῖς ἐπέπρακτο πρὸς ὑμᾶς ὑπομιμνήσκων, συκοφαντίας οὐσας ἐπιδείξω μὴ μόνον τῷ ψευδεῖς εἶναι (τοῦτο μὲν γὰρ ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδότας ἡγοῦμαι), ἀλλὰ καὶ τῷ, εἰ τὰ μάλιστα ἦσαν ἀληθεῖς, οὕτως ὥς ἐγὼ κέχρημαι τοῖς πράγμασι συμφέρειν χρῆσασθαι, ἐν ἧ δύο βούλομαι τῶν καθ' ὑμᾶς πεπραγμένων καλῶν τῇ πόλει διεξ- 258
ελθεῖν, καὶ ταῦτ' ἐν βραχέσι· καὶ γὰρ ἄνδρα ἰδίᾳ καὶ πόλιν κοινῇ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρχόντων ἀεὶ
96 δεῖ πειρᾶσθαι τὰ λοιπὰ πράττειν. ὑμεῖς τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Λακεδαιμονίων γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων καὶ τὰ κύκλῳ τῆς Ἀττικῆς κατεχόντων ἁρμοσταῖς καὶ φρουραῖς, Εὐβοίαν, Τάναγραν, καὶ Βοιωτίαν ἅπασαν, Μέγαρον, Αἰγίναν, Κλεωναῖς, τὰς ἄλλας νήσους, οὔτε ναῦς οὔτε τεῖχη τῆς πόλεως τότε κτησαμένης, ἐξήλαθετε εἰς Ἀλλάρτον καὶ πάλιν οὐ πολλὰς ἡμέρας ὕστερον εἰς Κόρινθον, τῶν τότε Ἀθηναίων πόλλ' ἂν ἔχόντων μνησικακῆσαι καὶ Κορινθίοις καὶ Θηβαίοις τῶν περὶ τοῦ Δεκελεικῶν πόλεμον προχθέντων· ἀλλ' οὐκ
97 ἐποίουν τοῦτο, οὐδ' ἐγγύς. καίτοι τότε ταῦτα ἀμφοτέρω, Αἰσχίνῃ, οὐδ' ὑπὲρ εὐεργετῶν ἐποίουν οὐτ' ἀκίνδυνα ἐώρων. ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα προῖεντο τοὺς καταφεύγοντας ἐφ' ἑαυτοὺς, ἀλλ' ὑπὲρ ἐνδοξίας καὶ τιμῆς ἤθελον τοῖς δεινοῖς αὐτοὺς διδόναι, ὁρθῶς καὶ καλῶς βουλευόμενοι. πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου θάνατος, καὶ ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ· δεῖ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐργασίῃ μὲν ἅπα-

σιν αὖτε τοῖς καλοῖς, τὴν ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπί-
 98 δα, φέρειν δ' ὅτι ἂν ὁ θεὸς διδῶ γενναίως. ταῦτ' ἐποί-
 ουν οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι, ταῦθ' ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι,
 οἱ Λακεδαιμονίους οὐ φίλους ὄντας οὐδ' εὐεργέτας,
 ἀλλὰ πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἡδίκηκότας καὶ μεγάλα,
 ἐπειδὴ Θηβαῖοι κρατήσαντες ἐν Δεύκτροις ἀνελεῖν
 ἐπεχείρουν, διεκωλύσατε, οὐ φοβηθέντες τὴν τότε Θη-
 βαίοις ῥώμην καὶ δόξαν ὑπάρχουσαν, οὐδ' ὑπὲρ οἷα 259
 πεποιηκότων ἀνθρώπων κινδυνεύσετε διαλογισάμε-
 99 νοι· καὶ γάρ τοι πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν ἐδειξάτε ἐκ τούτων
 ὅτι καὶ ὅτιοῦν τις εἰς ὑμᾶς ἐξαμάρτη, τούτῳ τὴν ὁρ-
 γὴν εἰς τᾶλλα ἔχετε, εἰ δ' ὑπὲρ σωτηρίας ἢ ἐλευθε-
 ρίας κίνδυνός τις αὐτοὺς καταλαμβάνη, οὔτε μνησικα-
 κήσετε οὐδ' ὑπολογισθεῖτε. καὶ οὐκ ἐπὶ τούτων μόνων
 οὕτως ἐσχήκατε, ἀλλὰ πάλιν σφετεριζομένων Θηβαίων
 τὴν Εὐβοίαν οὐ περιεΐδετε, οὐδ' ὧν ὑπὸ Θεμιστοκλέους
 καὶ Θεοδώρου περὶ Ὠρωπὸν ἡδίκησθε ἀνεμνήσθητε,
 ἀλλ' ἐβοηθήσατε καὶ τούτοις, τῶν ἐθελοντῶν τότε τρι-
 ηράρχων πρῶτον γενομένων τῇ πόλει, ὧν εἷς ἦν ἐγώ.
 100 ἀλλ' οὐπω περὶ τούτων. καί τοι καλὸν μὲν ἐποίησατε
 καὶ τὸ σῶσαι τὴν νῆσον, πολλῶ δ' ἔτι τούτου κάλλιον
 τὸ καταστάντες κύριοι καὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν πό-
 λεων ἀποδοῦναι ταῦτα δικαίως αὐτοῖς τοῖς ἐξημαρτη-
 κόσιν εἰς ὑμᾶς, μηδὲν ὧν ἡδίκησθε ἐν οἷς ἐπιστεύθητε
 ὑπολογισάμενοι. μυρία τοίνυν ἕτερα εἰπεῖν ἔχων πα-
 ραλείπω, ναυμαχίας, ἐξόδους πεζᾶς, στρατείας, καὶ πά-
 λαι γεγονυίας καὶ νῦν ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν, ἃς ἀπάσας ἡ
 πόλις τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας καὶ σωτη-
 101 ρίας πεποιῆται. εἴτ' ἐγὼ τεθεωρηκὼς ἐν τοσούτοις καὶ
 τοιούτοις τὴν πόλιν ὑπὲρ τῶν τοῖς ἄλλοις συμφερόν-
 των ἐθέλονσαν ἀγωνίζεσθαι, ὑπὲρ αὐτῆς τρόπον τινὰ
 τῆς βουλῆς οὔσης τί ἔμελλον κελεύσειν ἢ τί συμβου-

λεύσειν αὐτῇ ποιεῖν; μνησικακεῖν νῆ Δία πρὸς τοὺς
 βουλομένους σώζεσθαι, καὶ προφάσεις ζητεῖν δι' ἃς
 ἅπαντα προησόμεθα. καὶ τίς οὐκ ἂν ἀπέκτεινέ με δι- 26
 καίως, εἰ τι τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καλῶν λόγῳ
 μόνον καταισχύνειν ἐπεχείρησα; ἐπεὶ τό γε ἔργον οὐκ
 ἂν ἐποιήσαθ' ὑμεῖς, ἀκριβῶς οἶδ' ἐγώ· εἰ γὰρ ἐβού-
 λεσθε, τί ἦν ἐμποδῶν; οὐκ ἐξῆν; οὐχ ὑπῆρχον οἱ ταῦτ'
 ἐροῦντες οὗτοι;

- 102 Βούλομαι τοίνυν ἐπανελθεῖν ἐφ' ἃ τούτων ἐξῆς
 ἐπολιτευόμεν· καὶ σκοπεῖτε ἐν τούτοις πάλιν αὖ, τί τὸ
 τῇ πόλει βέλτιστον ἦν. ὁρῶν γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τὸ ναυτικὸν ὑμῶν καταλνόμενον, καὶ τοὺς μὲν πλου-
 σίους ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γιγνομένους,
 τοὺς δὲ μέτρια ἢ μικρὰ κεκτημένους τῶν πολιτῶν τὰ
 ὅντα ἀπολλύντας, ἐτι δ' ὕστερίζουσιν ἐκ τούτων τὴν
 πύλιν τῶν καιρῶν, ἔθηκα νόμον καθ' ὃν τοὺς μὲν τὰ
 δίκαια ποιεῖν ἠνάγκασα, τοὺς πλουσίους, τοὺς δὲ πέ-
 νητας ἔπαυσ' ἀδικουμένους, τῇ πόλει δ' ὅπερ ἦν χρη-
 σιμώτατον, ἐν καιρῷ γίνεσθαι τὰς παρασκευὰς ἐποι-
 103 ἡσα. καὶ γραφεῖς τὸν ἀγῶνα τοῦτον εἰς ὑμᾶς εἰσῆλ-
 θον καὶ ἀπέφυγον, καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων ὃ διώκων
 οὐκ ἔλαβεν. καίτοι πόσα χρήματα τοὺς ἡγεμόνας τῶν
 συμμοριῶν ἢ τοὺς δευτέρους καὶ τρίτους οἴεσθαι μοι
 διδόναι ὥστε μάλιστα μὲν μὴ θεῖναι τὸν νόμον τοῦ-
 τον, εἰ δὲ μὴ, καταβαλόντα ἑᾶν ἐν ὑπωμοσίᾳ; τοσαῦτ',
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσα ὀκνήσαιμ' ἂν πρὸς ὑμᾶς εἰ-
 104 πεῖν. καὶ ταῦτ' εἰκότως ἐπραττον ἐκεῖνοι. ἦν γὰρ αὐ-
 τοῖς ἐκ μὲν τῶν προτέρων νόμων συνεκκαίδεκα λει-
 τουργεῖν, αὐτοῖς μὲν μικρὰ καὶ οὐδὲν ἀναλίσκουσι,
 τοὺς δ' ἀπόρους τῶν πολιτῶν ἐπιτρέβουσιν, ἐκ δὲ τοῦ 26
 ἑμοῦ νόμου τὸ γιγνόμενον κατὰ τὴν οὐσίαν ἕκαστον
 τιθέναι, καὶ δυοῖν ἐφάνη τριήραρχος ὁ τῆς μιᾶς ἕκτος

καὶ δέκατος πρότερον συντελής· οὐδὲ γὰρ τριηράρχους ἔτι ὠνόμαζον ἑαυτοὺς, ἀλλὰ συντελεῖς. ὥστε δὴ ταῦτα λυθῆναι καὶ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἀναγκασθῆναι, οὐκ ἔσθ' ὅ τι οὐκ ἐδίδοσαν. Καὶ μοι λέγε πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα καθ' ὃ εἰσῆλθον τὴν γραφήν, εἴτα τοὺς καταλόγους, τὸν τ' ἐκ τοῦ προτέρου νόμου καὶ τὸν κατὰ τὸν ἑμόν. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ ἄρχοντος Πολυκλέους, μηνὸς βοηδρομιῶνος ἔκτη ἐπὶ δέκα, φυλῆς πρυτανευούσης Ἱπποθωντίδος, Δημοσθένους Δημοσθένους Παιανιεύς εἰσήνεγκε νόμον τριηραρχικὸν ἀντὶ τοῦ προτέρου, καθ' ὃν αἱ συντέλειαι ἦσαν τῶν τριηράρχων· καὶ ἐπεχειροτόνησεν ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος· καὶ ἀπήνεγκε παρανόμων Δημοσθένει Πατροκλῆς Φλυεύς, καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐ λαβὼν ἀπέτισε τὰς πεντακοσίας δραχμάς.]

106 Φέρε δὴ καὶ τὸν καλὸν κατάλογον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

[Τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριῆρη συνεκαίδεκα ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόγοις συντελειῶν, ἀπὸ εἴκοσι καὶ πέντε ἑτῶν εἰς τετταράκοντα, ἐπὶ ἴσον τῇ χορηγίᾳ χρωμένους.]

Φέρε δὴ παρὰ τοῦτον τὸν ἐκ τοῦ ἑμοῦ νόμου κατάλογον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

262

[Τοὺς τριηράρχους αἰρεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριῆρη ἀπὸ τῆς οὐσίας κατὰ τμήσιν, ἀπὸ ταλάντων δέκα· ἐὰν δὲ πλειόνων ἡ οὐσία ἀποτετιμημένη ᾖ χρημάτων, κατὰ τὸν ἀναλογισμὸν ἕως τριῶν πλοίων καὶ ὑπηρετικοῦ ἢ λειτουργία ἔστω. κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν ἔστω καὶ οἷς ἐλάττων οὐσία ἔσθι τῶν δέκα ταλάντων, εἰς συντέλειαν συναγομένοις εἰς τὰ δέκα τάλαντα.]

- 107 Ἄρα γε μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένησιν ὑμῶν δοκῶ,
ἢ μικρὰ ἀναλῶσαι ἂν τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν οἱ πλού-
σιοι; οὐ τοίνυν μόνον τῷ μὴ καθυφεῖναι ταῦτα σεμ-
νύνομαι, οὐδὲ τῷ γραφεῖς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ
συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον καὶ τῷ πείραν ἐργῶ δε-
δωκέναι. πάντα γὰρ τὸν πόλεμον τῶν ἀποστόλων γι-
γνομένων κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐμὸν οὐχ ἱκετηρίαν
ἔθηκε τριήραρχος οὐδεὶς πώποθ' ὥς ἀδικούμενος παρ'
ὑμῖν, οὐκ ἐν Μουνυχίᾳ ἐκαθέζετο, οὐχ ὑπὸ τῶν ἀπο-
στολέων ἐδέθη, οὐ τριήρης οὐτ' ἔξω καταληφθεῖσα
ἀπώλετο τῇ πόλει, οὐτ' αὐτοῦ ἀπελείφθη οὐ δυναμένη
108 ἀνάγεσθαι. καίτοι κατὰ τοὺς προτέρους νόμους ἅπαν-
τα ταῦτα ἐγίνετο. τὸ δ' αἷτιον, ἐν τοῖς πένησιν ἦν τὸ
λειτουργεῖν· πολλὰ δὴ τὰ ἀδύνατα συνέβαινον. ἐγὼ
δ' ἐκ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγκα τὰς
τριηραρχίας· πάντ' οὖν τὰ δέοντα ἐγίνετο. καὶ μὴν
καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἄξιός εἰμι ἐπαίνου τυχεῖν, ὅτι
πάντα τὰ τοιαῦτα προηροῦμένην πολιτεύματα, ἀφ' ὧν
ἅμα δόξαι καὶ τιμαὶ καὶ δυνάμεις συνέβαινον τῇ πόλει·
βάσκανον δὲ καὶ πικρὸν καὶ κακόηθες οὐδέν ἐστι πο- 263
λίτευμα ἐμὸν, οὐδὲ ταπεινὸν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἀνά-
109 ξιον. ταῦτό τοίνυν ἦθος ἔχων ἐν τε τοῖς κατὰ τὴν πό-
λιν πολιτεύμασι καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φανήσο-
μαι· οὔτε γὰρ ἐν τῇ πόλει τὰς παρὰ τῶν πλουσίων
χάριτας μᾶλλον ἢ τὰ τῶν πολλῶν δίκαια εἰλόμην, οὐτ'
ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς τὰ Φιλίππου δῶρα καὶ τὴν ξε-
νίαν ἡγάπησα ἀντὶ τῶν κοινῇ πᾶσι τοῖς Ἑλλησι συμ-
φερόντων.
- 110 Ἦγοῦμαι τοίνυν λοιπὸν εἶναι μοι περὶ τοῦ κηρύ-
γματος εἰπεῖν καὶ τῶν εὐθυγῶν· τὸ γὰρ ὥς τὰ ἀριστά
τε ἐπραττον καὶ διὰ παντὸς εὖνους εἰμι καὶ πρόθυμος
εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων δεδηλωσθαι

μοι νομίζω. καίτοι τὰ μέγιστα γε τῶν πεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων ἐμαυτῷ παραλείπω, ὑπολαμβάνων πρῶτον μὲν ἐφεξῆς τοὺς περὶ αὐτοῦ τοῦ παρανόμου λόγους ἀποδοῦναι με δεῖν, εἶτα, καὶ μηδὲν εἰπὼ περὶ τῶν λοιπῶν πολιτευμάτων, ὁμοίως παρ' ὑμῶν ἐκάστω τὸ συνειδὸς ὑπάρχειν μοι.

- 111 Τῶν μὲν οὖν λόγων, οὓς οὗτος ἄνω καὶ κάτω δια-
κυκλῶν ἔλεγε περὶ τῶν παραγεγραμμένων νόμων, οὔτε
μὰ τοὺς θεοὺς ὑμᾶς οἶμαι μανθάνειν οὔτ' αὐτὸς ἐδυ-
νάμην συνεῖναι τοὺς πολλούς· ἀπλῶς δὲ τὴν ὁρθὴν πε-
ρὶ τῶν δικαίων διαλέξομαι. τοσούτου γὰρ δέω λέγειν
ὥς οὐκ εἰμὶ ὑπεύθυνος, ὃ νῦν οὗτος διέβαλλε καὶ διω-
ρίζετο, ὥσθ' ἅπαντα τὸν βίον ὑπεύθυνος εἶναι ὁμολο-
112 γῶ ὧν ἢ διακεχείρικα ἢ πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν. ὧν
μέντοι γε ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐπαγγεिलाμένος δέδωκα
τῷ δήμῳ, οὐδεμίαν ἡμέραν ὑπεύθυνος εἶναι φημι
(ἀκούεις Αἰσχίνης;) οὐδ' ἄλλον οὐδένα, οὐδ' ἂν τῶν 264
ἐννέα ἀρχόντων τις ὧν τύχη. τίς γάρ ἐστι νόμος το-
σαύτης ἀδικίας καὶ μισανθρωπίας μεστὸς ὥστε τὸν
δόντα τι τῶν ἰδίων καὶ ποιήσαντα πρᾶγμα φιλάνθρω-
πον καὶ φιλόδορον τῆς χάριτος μὲν ἀποστερεῖν, εἰς
τοὺς συκοφάντας δ' ἄγειν, καὶ τούτους ἐπὶ τὰς εὐθύ-
νας ὧν ἔδωκεν ἐφιστάναι; οὐδὲ εἰς. εἰ δὲ φησιν οὐ-
113 τος, δειξάτω, καὶ γὰρ στέρω καὶ σιωπήσομαι. ἀλλ' οὐκ
ἐστίν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὗτος συκοφαντῶν,
ὅτι ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τότε ὧν ἐπέδωκα τὰ χρήματα,
"ἐπήνεσεν αὐτόν," φησὶν, "ἢ βουλή ὑπεύθυνον ὄντα."
οὐ περὶ τούτων γε οὐδενὸς, ὧν ὑπεύθυνος ἦν, ἀλλ'
ἐφ' οἷς ἐπέδωκα, ὃ συκοφάντα. ἀλλὰ καὶ τειχοποιὸς
ἦσθα, φησί. καὶ διὰ γε τοῦτο ὁρθῶς ἐπηνούμην, ὅτι
ταῖς ἡλωμένα ἐπέδωκα καὶ οὐκ ἔλογίζομην. ὁ μὲν γάρ

- λογισμὸς εὐθυνῶν καὶ τῶν ἐξετασόντων προσδεῖται,
 ἥ δὲ ὠρεὰ χάριτος καὶ ἐπαίνου δικαία ἐστὶ τυγχάνειν·
 114 διόπερ ταῦτ' ἔγραψεν ὁδὶ περὶ ἐμοῦ· ὅτι θ' οὕτω ταῦ-
 τα οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὑμετέροις
 ἔθεσιν ὄρισται, ἐγὼ ἡδὴ πολλὰ πόθεν δείξω. πρῶ-
 του μὲν γὰρ Ναυσικλῆς στρατηγῶν, ἐφ' οἷς ἀπὸ τῶν
 ἰδίων προεῖτο, πολλάκις ἐστεφάνωνται ὑφ' ὑμῶν· εἰδ'
 ὅτε τὰς ἀσπίδας Διοτίμος ἔδωκε καὶ πάλιν Χαρίδημος,
 ἐστεφανοῦντο· εἰδ' οὕτοσιν Νεοπτόλεμος πολλῶν ἐρ-
 γων ἐπιστάτης ὢν, ἐφ' οἷς ἐπέδωκε, τετίμηται. σφέ-
 τλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε, εἰ τῷ τινὰ ἀρχὴν ἄρχοντι
 ἢ διδόναι τῇ πόλει τὰ ἑαυτοῦ διὰ τὴν ἀρχὴν μὴ ἐξέ-
 σται, ἢ τῶν δοθέντων ἀντὶ τοῦ κομίσασθαι χάριν εὖ- 265
 115 θύνας ὑφ' ἐξεί. Ὅτι τοῖνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε τὰ
 ψηφίσματά μοι τὰ τούτοις γεγενημένα αὐτὰ λαβών.
 λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἀρχων Δημόνικος Φλυεὺς, βοηδρομιῶνος ἔκτη μετ'
 εἰκάδα, γνώμη βουλῆς καὶ δήμου, Καλλίας Φρεᾶρριος εἶ-
 πεν ὅτι δοκεῖ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι Ναυσι-
 κλέα τὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων, ὅτι Ἀθηναίων ὀπλιτῶν δισχι-
 λίων ὄντων ἐν Ἰμβρῷ καὶ βοηθοῦντων τοῖς κατοικοῦσιν
 Ἀθηναίων τὴν νῆσον, οὐ δυναμένου Φίλωνος τοῦ ἐπὶ
 τῆς διοικήσεως κεχειροτονημένου διὰ τοὺς χειμῶνας πλεῖ-
 σαι καὶ μισθοδοτῆσαι τοὺς ὀπλίτας, ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἔδω-
 κε καὶ οὐκ εἰσέπραξε τὸν δῆμον, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέ-
 φανον Διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς.]

ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 116 [Εἶπε Καλλίας Φρεᾶρριος, πρυτάνεων λεγόντων βου-
 λῆς γνώμη, ἐπειδὴ Χαρίδημος ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν, ἀπο-
 σταλὴς εἰς Σαλαμῖνα, καὶ Διοτίμος ὁ ἐπὶ τῶν ἱππέων,
 ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μάχῃ τῶν στρατιωτῶν τινῶν ὑπὸ

τῶν πολεμίων σκυλευθέντων, ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων καθώπλισαν τοὺς νεανίσκους ἄσπλιν ὀντακασίαις, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι Χαρίδημον καὶ Διοτίμον χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεύσαι Παναθηναίοις τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι καὶ Διονυσίοις τραγωδοῖς καινοῖς· τῆς δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι θεσμοθέτας, πρυτάνεις, ἀγωνοθέτας.]

266

117 Τούτων ἕκαστος, Αἰσχίνη, τῆς μὲν ἀρχῆς ἧς ἤρχεν ὑπεύθυνος ἦν, ἐφ' οἷς δ' ἔστεφανοῦτο, οὐχ ὑπεύθυνος. οὐκοῦν οὐδ' ἐγώ· ταῦτά γάρ δίκαιά ἐστί μοι περὶ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις δῆπον. ἐπέδωκα· ἐπαινοῦμαι διὰ ταῦτα, οὐκ ὦν ὧν ἐπέδωκα ὑπεύθυνος. ἤρχον· καὶ δέδωκα γε εὐθύνας ἐκείνων, οὐχ ὧν ἐπέδωκα. νῆ Δί', ἀλλ' ἀδίκως ἤρξα; εἴτα παρῶν, ὅτε με εἰσηγόν οἱ λογισταί, οὐ κατηγόρεις;

118 Ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὅτι αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ ἐφ' οἷς οὐχ ὑπεύθυνος ἦν ἔστεφανῶσθαι, λαβὼν ἀνὰ γυνωθὶ τὸ ψήφισμα ὅλον τὸ γραφέν μοι. οἷς γὰρ οὐκ ἐγράψατο τοῦ προβουλευματος, τούτοις ἅ διώκει συκοφαντῶν φανήσεται. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ ἄρχοντος Εὐθυκλέους, πρυτανειῶνος ἐνῆται ἀπὸντος· φυλῆς πρυτανευούσης Οἰνηΐδος, Κτησιφῶν Λεωσθένους Διαφλύστιος εἶπεν, ἐπειδὴ Δημοσθένους Δημοσθένους Παιανιεύς γενόμενος ἐπιμελητῆς τῆς τῶν τειχῶν ἐπισκευῆς καὶ προσαναλώσας εἰς τὰ ἔργα ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας τρία τάλαντα ἐπέδωκε ταῦτα τῷ δήμῳ, καὶ ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ κατασταθεῖς ἐπέδωκε τοῖς ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν θεωροῖς ἑκατὸν μνᾶς εἰς θυσίας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἐπαινεῖσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανίεα ἀρετῆς ἕνεκα καὶ καλοκαγαθίας ἧς ἔχον διατελεῖ ἐν παντὶ καιρῷ εἰς τὸν δῆμον τὸν

15 *

Ἀθηναίων, καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγο-
ρεῦσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγωδοῖς 267
καινοῖς· τῆς δὲ ἀναγορευσεως ἐπιτεληθῆναι τὸν ἀγῶνο-
θέτην.]

119 Οὐκοῦν ἂ μὲν ἐπέδωκα, ταῦτ' ἐστίν, ὧν οὐδὲν σὺ
γέγραψαι· ἂ δέ φησιν ἡ βουλὴ δεῖν ἀντὶ τούτων γενέ-
σθαι μοι, ταῦτ' ἐσθ' ἂ διώκεις. τὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδόν-
μενα ὁμολογῶν ἐννομον εἶναι, τὸ χάριν τούτων ἀπο-
δοῦναι παρανόμων γράφει. ὁ δὲ παμπόνηρος ἄνθρω-
πος καὶ θεοῖς ἐχθρὸς καὶ βάσκανος ὄντως ποῖός τις ἂν
εἴη πρὸς θεῶν; οὐχ ὁ τοιοῦτος;

120 Καὶ μὲν περὶ τοῦ γ' ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττεσθαι,
τὸ μὲν μυριάκις μυρίους κекηρῦχθαι παραλείπω καὶ
τὸ πολλάκις αὐτὸς ἐστεφανῶσθαι πρότερον. ἀλλὰ πρὸς
θεῶν οὕτω σκαιὸς εἰ καὶ ἀναίσθητος, Αἰσχίνη, ὥστ'
οὐ δύνασαι λογίσασθαι ὅτι τῷ μὲν στεφανουμένῳ τὸν
αὐτὸν ἔχει ξῆλον ὁ στέφανος, ὅπου ἂν ἀναρρηθῇ, τοῦ
δὲ τῶν στεφανούντων ἕνεκα συμφέροντος ἐν τῷ θεά-
τρῳ γίγνεται τὸ κήρυγμα; οἱ γὰρ ἀκούσαντες ἅπαντες
εἰς τὸ ποιεῖν εὐ τὴν πόλιν προτρέπονται, καὶ τοὺς ἀπο-
διδόντας τὴν χάριν μᾶλλον ἐπαινοῦσι τοῦ στεφανου-
μένου· διόπερ τὸν νόμον τούτον ἡ πόλις γέγραπεν.
Λέγε δ' αὐτόν μοι τὸν νόμον λαβών.

NOMOS.

[Ὅσους στεφανοῦσι τινες τῶν δῆμων, τὰς ἀναγορεύσεις
τῶν στεφάνων ποιῆσθαι ἐν αὐτοῖς ἐκάστους τοῖς ἰδίῳις
δῆμοις, ἐὰν μὴ τις ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἢ ἡ βουλὴ
στεφανοῖ· τούτους δ' ἐξεῖναι ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις
ἀναγορεύεσθαι.]

121 Ἀκούεις, Αἰσχίνη, τοῦ νόμου λέγοντος σαφῶς,
πλὴν ἐάν τις ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ ψηφισηται· τούτους 268
δὲ ἀναγορευέτω τί οὖν, ὧ ταλαίπωρε, συκοφαντεῖς;

- τί λόγους πλάττεις; τί σπαντὸν οὐκ ἔλλεβορίζεις ἐπὶ
τούτοις; ἀλλ' οὐδ' αἰσχύνει φθόνου δίκην εἰσάγων,
οὐκ ἀδικήματος οὐδενός, καὶ νόμους τοὺς μὲν μετα-
ποιῶν, τῶν δ' ἀφαιρῶν μέρη, οὓς ὅλους δίκαιον ἦν
ἀναγιννώσκεσθαι τοῖς γε ὁμωμοκόσι κατὰ τοὺς νόμους
122 ὡςφιεῖσθαι; ἔπειτα τοιαῦτα ποιῶν λέγεις ἃ δεῖ προσ-
εῖναι τῷ δημοτικῷ, ὥσπερ ἀνδριάντα ἐκδεδωκώς κατὰ
συγγραφὴν, εἴτ' οὐκ ἔχοντα ἃ προσῆκεν ἐκ τῆς συγ-
γραφῆς κομιζόμενος, ἢ λόγῳ τοὺς δημοτικούς, ἀλλ' οὐ
τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς πολιτεύμασι γιννωσκομένους
καὶ βῶς ῥητὰ καὶ ἄρρητα ὀνομάζων, ὥσπερ ἐξ ἀμά-
ξης, ἃ σοὶ καὶ τῷ σῷ γένει πρόσεστιν, οὐκ ἐμοί. καίτοι
123 καὶ τοῦτο, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἐγὼ λοιδορίαν κατηγο-
ρίας τούτῳ διαφέρειν ἡγοῦμαι, τῷ τὴν μὲν κατηγορίαν
ἀδικήματ' ἔχειν, ὣν ἐν τοῖς νόμοις εἶναι αἱ τιμωρίαι,
τὴν δὲ λοιδορίαν βλασφημίας, ὥς κατὰ τὴν αὐτῶν φύ-
σιν τοῖς ἐχθροῖς περὶ ἀλλήλων συμβαίνει λέγειν. οἰκο-
δομήσαι δὲ τοὺς προγόνους ταυτὶ τὰ δικαστήρια ὑπεί-
ληφα οὐχ ἵνα συλλέξαντες ὑμᾶς εἰς ταῦτα ἀπὸ τῶν
ιδίῳ κακῶς τὰ ἀπόρρητα λέγωμεν ἀλλήλους, ἀλλ' ἵνα
ἐξελέγχωμεν, εἴαν τις ἡδίκηκώς τι τυγχάνῃ τὴν πόλιν.
124 ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης οὐδὲν ἥττον ἐμοῦ πομ-
πεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἴλετο. οὐ μὲν οὐδ' ἐν-
ταῦθα ἔλαττον ἔχων δίκαιός ἐστιν ἀπελθεῖν. ἤδη δ'
ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι, τοσοῦτον αὐτὸν ἐρωτήσας. πό-
τερόν σέ τις, Αἰσχίνη, τῆς πόλεως ἐχθρόν ἢ ἐμὸν εἶναι
φῆ; ἐμὸν δῆλον ὅτι. εἴτα οὐ μὲν ἦν παρ' ἐμοῦ δίκην 269
κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ τούτων λαβεῖν, εἴπερ ἡδίκουν,
ἐξέλιπες, ἐν ταῖς εὐθύναις, ἐν ταῖς γραφαῖς, ἐν ταῖς
125 ἄλλαις κρίσεσιν· οὐ δ' ἐγὼ μὲν ἀθῶος ἄπασι, τοῖς νό-
μοις, τῷ χρόνῳ, τῇ προθεσμίᾳ, τῷ κενκρίσθαι περὶ
πάντων πολλάκις πρότερον, τῷ μηδεπώποτε ἐξελεγ-

χθῆναι μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, τῇ πόλει δ' ἢ πλεον ἢ ἔλαττον ἀνάγκη τῶν γε δημοσίᾳ πεπραγμένων μετεῖναι τῆς δόξης, ἐνταῦθα ἀπῆντηκας; ὅρα μὴ τούτων μὲν ἐχθρὸς ᾖς, ἐμὸς δὲ προσποιῇ.

- 126 Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ μὲν εὐσεβὴς καὶ δικαία ψῆφος ἅπασιν δέδεικται, θεὸς δὲ με, ὥς ἔοικε, καίπερ οὐ φιλολοιδόρον ὄντα φύσει, διὰ τὰς ὑπὸ τούτου βλασφημίας εἰρημένας ἀντὶ πολλῶν καὶ ψευδῶν αὐτὰ τἀναγκαιότατ' εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ, καὶ δεῖξαι τίς ὢν καὶ τίνων ὁ ἀδίκως οὕτως ἄρχει τοῦ κακῶς λέγειν, καὶ λόγους τίνας διασύρει, αὐτὸς εἰρηκῶς ἂ τίς οὐκ ἂν ὥκνησε τῶν με-
- 127 τριῶν ἀνθρώπων φθιγγασθαι; — εἰ γὰρ Αἰακὸς ἢ Ῥαδάμανθυς ἢ Μίνως ἦν κατηγορῶν, ἀλλὰ μὴ σπερμολόγος, περίτρυμμα ἀγορᾶς, ὅλεθρος γραμματεῦς, οὐκ ἂν αὐτὸν οἶμαι τοιαῦτ' εἰπεῖν οὐδ' ἂν οὕτως ἐπαχθεῖς λόγους πορίσασθαι, ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ βοῶντα ὦ γῆ καὶ ἥλιε καὶ ἄρετῇ καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ πάλιν σὺν νεισιν καὶ παιδείαν ἐπικαλούμενον, ἥ τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ διαγιγνώσκεται· ταῦτα γὰρ δῆπουθεν ἠκούετ'
- 128 αὐτοῦ λέγοντος. σοὶ δὲ ἄρετῆς, ὦ κάθαρμα, ἢ τοῖς σοῖς τίς μετουσία; ἢ καλῶν ἢ μὴ τοιούτων τίς διάγνωσις; πόθεν ἢ πῶς ἀξιωθέντι; ποῦ δὲ παιδείας σοὶ θέμις μνησθῆναι, ἥς τῶν μὲν ὥς ἀληθῶς τετυχηκότων οὐδ' ἂν εἰς εἰποι περὶ αὐτοῦ τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ κἂν ἐτέ-
- 270 ρου λέγοντος ἐρυθριάσειε, τοῖς δ' ἀπολειφθεῖσι μὲν ὥσπερ σὺ, προσποιουμένοις δ' ὑπ' ἀναισθήσιας τὸ τοὺς ἀκούοντας ἀλγεῖν ποιεῖν, ὅταν λέγωσιν, οὐ τὸ δοκεῖν τοιοῦτοις εἶναι περίεστιν.

- 129 Οὐκ ἀπορῶν δ' ὅ τι χρὴ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν εἰπεῖν, ὁ ἱορῶ τοῦ πρώτου μνησθῶ, πότῃρ' ὥς ὁ πατήρ σου ἱρόμης ἐδούλευε παρ' Ἑλπίᾳ τῷ πρὸς τῷ Θησεῖω διδάσκοντι γράμματα, χοίνικας παχείας ἔχων καὶ ξύ-

λον, ἢ ὥς ἡ μήτηρ σου τοῖς μεθήμερινοῖς γάμοις ἐν τῷ
 κλεισίῳ τῷ πρὸς τῷ καλαμίτῃ ἡρώϊ χρωμένη τὸν καλὸν
 ἀνδριάντα καὶ τριταγωνιστὴν ἄκρον ἐξέθρεψέ σε; ἀλ-
 λά πάντες ἴσασι ταῦτα, καὶ ἐγὼ μὴ λέγω. ἀλλ' ὥς ὁ
 τριηραύλης Φορμίων, ὁ Δίωνος τοῦ Φρεαρρίου δοῦ-
 λος, ἀνέστησεν αὐτὴν ἀπὸ ταύτης τῆς καλῆς ἐργασίας;
 ἀλλὰ νῆ τὸν Δία καὶ τοὺς θεοὺς ὁκνῶ μὴ περὶ σοῦ τὰ
 προσήκοντα λέγων αὐτὸς οὐ προσήκοντας ξμαντῶ δό-
 30 ξω προηρησθαι λόγους. ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω, ἀπ' αὐ-
 τῶν δὲ ὧν αὐτὸς βεβίωκεν ἄρξομαι· οὐδὲ γὰρ ὧν
 ἐτυχεν ἦν, ἀλλ' οἷς ὁ δῆμος καταρᾶται. ὅψε γάρ ποτε—
 ὅψε λέγω; χθὲς μὲν οὖν καὶ πρῶην ἅμ' Ἀθηναῖος καὶ
 ῥήτωρ γέγονε, καὶ δύο συλλαβὰς προσθεὶς τὸν μὲν
 πατέρα ἀντὶ Τρόμητος ἐποίησεν Ἀτρόμητον, τὴν δὲ
 μητέρα σεμνῶς πάννυ Γλανκοθέαν ὠνόμασεν, ἣν Ἐμ-
 πουσαν ἅπαντες ἴσασι καλουμένην, ἐκ τοῦ πάντα ποι-
 εῖν καὶ πᾶσχειν δηλονότι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας τυχοῦ-
 131 σαν· πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; ἀλλ' ὅμως οὕτως ἀχάρι-
 στος εἰ καὶ πονηρὸς φύσει ὥστ' ἐλεύθερος ἐκ δούλου
 καὶ πλούσιος ἐκ πτωχοῦ διὰ τουτουσὶ γεγωνὸς οὐχ ὅπως 271
 χάριν αὐτοῖς ἔχεις, ἀλλὰ μισθώσας σαντόν κατὰ του-
 τῶν πολιτεύει. καὶ περὶ ὧν μὲν ἔστι τις ἀμφισβήτησις,
 ὥς ἄρα ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰρηκεν, ἐάσω· ἃ δ' ὑπὲρ τῶν
 ἐχθρῶν φανερώς ἀπεδείχθη πρᾶττων, ταῦτα ἀνα-
 μνήσω.

132 Τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδε τὸν αποψηφισθέντα Ἀν-
 τιφῶντα, ὃς ἐπαγγειλάμενος Φιλίππῳ τὰ νεώρια ἐμ-
 πρήσειν εἰς τὴν πόλιν ἦλθεν; ὃν λαβόντος ἐμοῦ κε-
 κρυμμένον ἐν Πειραιεῖ καὶ καταστήσαντος εἰς τὴν ἐκ-
 κλησίαν βοῶν ὁ βάσκανος οὗτος καὶ κεκραγὼς, ὥς ἐν
 δημοκρατίᾳ δεινὰ ποιῶ τοὺς ἡτυχηκότας τῶν πολιτῶν
 ὑβρίζων καὶ ἐπ' οἰκίας βαδίζων ἄνευ ψηφίσματος, ἀφε-

- 133 θῆναι ἐποίησεν. καὶ εἰ μὴ ἡ βουλή ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου
τὸ πρᾶγμα αἰσθημένη καὶ τὴν ὑμετέραν ἄγνοιαν ἐν οὐ
δέοντι συμβεβηκυῖαν ἰδοῦσα ἐπεξήτησε τὸν ἄνθρωπον
καὶ συλλαβοῦσα ἐπανήγαγεν ὥς ὑμᾶς, ἐξήρπαστ' ἂν ὁ
τοιούτος καὶ τὸ δίκην δοῦναι διαδύς ἐξεπέπεμπ' ἂν
ὑπὸ τοῦ σεμνολόγου τουτουί· νῦν δ' ὑμεῖς στρεβλώ-
134 σαντες αὐτὸν ἀπεκτείνετε, ὥς ἔδει γε καὶ τοῦτον. τοι-
γαροῦν εἰδυῖα ταῦτα ἡ βουλή ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου τότε
τούτῳ πεπραγμένα, χειροτονησάντων αὐτὸν ὑμῶν
σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ ἀπὸ τῆς αὐτῆς
ἀγνοίας ἥσπερ πολλὰ προῖεσθε τῶν κοινῶν, ὥς προσ-
εἴλεσθε καὶ κείνην καὶ τοῦ πράγματος κυρίαν ἐποιή-
σατε, τοῦτον μὲν εὐθύς ἀπήλασεν ὥς προδότην, Ὑπε-
ρείδῃ δὲ λέγειν προσέταξε· καὶ ταῦτα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ
φέρουσα τὴν ψῆφον ἔπραξε, καὶ οὐδεμία ψήφος ἦνέ- 272
135 χθη τῷ μιαιφῶ τούτῳ. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει
μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Μαρτυροῦσι Δημοσθένης ὑπὲρ πάντων οἷδε, Καλ-
λίας Σουινεύς, Ζήνων Φλυεύς, Κλέων Φαληρεὺς, Δημό-
νικος Μαραθώνιος, ὅτι τοῦ δήμου ποτὲ χειροτονήσαντος
Αἰσχλῆν συνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ εἰς τοὺς
Ἀμφικτύοντας συνεδρεύσαντες ἡμεῖς ἐκρίναμεν Ὑπερείδην
ἄξιον εἶναι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς πόλεως λέγειν, καὶ ἀπεστάλη
Ὑπερείδης.]

Οὐκοῦν ὅτε τούτου λέγοντος ἀπήλασεν ἡ βουλή
καὶ προσέταξεν ἑτέρῳ, τότε καὶ προδότην εἶναι καὶ κα-
κόνουν ὑμῖν ἀπέφηεν.

- 136 Ἐν μὲν τοίνυν τούτῳ τοιούτῳ πολίτευμα τοῦ νεα-
νίου τούτου, ὅμοιόν γε, οὐ γάρ; οἷς ἐμοῦ κατηγορεῖ·
ἕτερον δὲ ἀναμιμνήσκεσθε. ὅτε γὰρ Πύθωνα Φίλιπ-
πος ἔπεμψε τὸν Βυζάντιον καὶ παρὰ τῶν αὐτοῦ συμ-

μάχων πάντων συνέπεμψε πρέσβεις, ὥς ἐν αἰσχύνῃ ποιήσων τὴν πόλιν καὶ δεῖξων ἀδικοῦσαν, τότε ἐγὼ μὲν τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ πολλῶ ῥέοντι καθ' ὑμῶν οὐχ ὑπεχώρησα, ἀλλ' ἀναστὰς ἀντεῖπον καὶ τὰ τῆς πόλεως δίκαια οὐχὶ προὔδωκα, ἀλλ' ἀδικοῦντα Φίλιππον ἐξηλέγξα φανερώς οὕτως ὥστε τοὺς ἐκείνου συμμάχους αὐτοὺς ἀνισταμένους ὁμολογεῖν· οὗτος δὲ συνηγωνίζετο καὶ τὰναντία ἐμαρτύρει τῇ πατρίδι, καὶ ταῦτα ψευδῇ.

- 137 Καὶ οὐκ ἀπέχρη ταῦτα, ἀλλὰ πάλιν μετὰ ταῦθ' ὕστερον Ἀναξίνῳ τῷ κατασκόπῳ συνιῶν εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν ἐλήφθη. καίτοι ὅστις τῷ ὑπὸ τῶν πολέμιων πεμφθέντι μόνος μόνῳ συνῆει καὶ ἐκοινολογεῖτο, 273 οὗτος αὐτὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει κατάσκοπος καὶ πολέμιος τῇ πατρίδι. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Τελέδημος Κλέωνος, Ὑπερείδης Καλλασχρον, Νικόμαχος Διοφάντου μαρτυροῦσι Δημοσθένει καὶ ἐπωμόσαντο ἐπὶ τῶν στρατηγῶν εἰδέναι Αἰσχίνην Ἀτρομήτου Κοθωκίδην συνερχόμενον νυκτὸς εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν καὶ κοινολογούμενον Ἀναξίνῳ, ὃς ἐκρίθη εἶναι κατάσκοπος παρὰ Φίλιππον. αὗται ἀπεδόθησαν αἱ μαρτυρίαι ἐπὶ Νικίου, ἐκατομβαιῶνος τρίτῃ ἰσταμένον.]

- 138 Μυρία τοίνυν ἕτερόις εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ παραλείπω. καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει. πολλὰ ἂν ἐγὼ ἔτι τούτων ἔχοιμι δεῖξαι, ὧν οὗτος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τοῖς μὲν ἐχθροῖς ὑπηρετῶν, ἑμοὶ δ' ἐπηρεάζων εὐρέθη. ἀλλ' οὐ τίθεται ταῦτα παρ' ὑμῖν εἰς ἀκριβῆ μνήμην οὐδ' ἦν προσῆκεν ὀργὴν, ἀλλὰ δεδῶκατε ἔδει τιτὶ φαύλῳ πολλὴν ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ τὸν λέγοντά τι τῶν ὑμῖν συμφερόντων ὑποσκελίζειν καὶ συκοφαντεῖν,

τῆς ἐπὶ ταῖς λαιδορσίαις ἡδονῆς καὶ χάριτος τὸ τῆς πό-
λεως συμφέρον ἀνταλλαττόμενοι· διόπερ ῥᾶόν ἐστι
καὶ ἀσφαλέστερον αἰεὶ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετοῦντα με-
σθαρνεῖν ἢ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐλόμενον τάξιν πολιτεύ-
εσθαι.

- 139 Καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τοῦ πολεμεῖν φανερώς συναγα-
γῆςθαι Φιλίππῳ δεινὸν μὲν, ὧ γῇ καὶ θεοῖ, πῶς γὰρ
οὐ; κατὰ τῆς πατρίδος· ὁ δὲ δ', εἰ βούλεσθε, ὁ δὲ αὐ-
τῷ τοῦτο. ἀλλ' ἐπειδὴ φανερώς ἡδὴ τὰ πλοῖα ἐσεσύν-
λητο, Χερρόνησος ἐπορθεῖτο, ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἐπο-
ρεύεθ' ἄνθρωπος, οὐκ ἔτι ἐν ἀμφισβητησίμῳ τὰ πρῶ-
τα γράμματα ἦν, ἀλλ' ἐνείσθηκε πόλεμος, ὃ τι μὲν πάποτε
ἐπραξεν ὑπὲρ ὑμῶν ὁ βᾶσκανος οὗτος ἰαμβειοφάγος
οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι, οὐδ' ἐστὶν οὔτε μείζον οὔτ' ἑλατ-
τον ψήφισμα οὐδὲν Αἰσχίνῃ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων
τῇ πόλει. εἰ δέ φησι, νῦν δεῖξάτω ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι
ἀλλ' οὐκ ἐστὶν οὐδέν. καίτοι δυοῖν αὐτὸν ἀνάγκη θά-
τερον, ἢ μὴδὲν τοῖς πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ τότε ἔχοντι
ἐγκαλεῖν μὴ γράφειν παρὰ ταῦθ' ἕτερα, ἢ τὸ τῶν ἐχ-
θρῶν συμφέρον ζητοῦντα μὴ φέρειν εἰς μέσον τὰ τοῦ
τῶν ἀμείνων.

- 140 Ἄρ' οὖν οὐδ' ἔλεγεν, ὥσπερ οὐδ' ἔγραφεν, ἡνίκά
ἐργάσασθαι τι θεοὶ κακόν; οὐ μὲν οὖν ἦν εἰπεῖν ἑτέρον
καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ φέρειν ἐδύναθ', ὥς ἔοικεν, ἢ πό-
λις καὶ ποιῶν οὗτος λανθάνειν· ἐν δ' ἐπεξεργάσασθαι
ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιοῦτον ὃ πᾶσι τοῖς προτέροις
ἐπέθηκε τέλος· περὶ οὗ τοὺς πολλοὺς ἀνήλωσε λόγους
τὰ τῶν Ἀμφισσέων τῶν Λοκρῶν διεξιὼν δόγματα, ὧ
διαστρέψων τὰ ληθές. τὸ δ' οὐ τοιοῦτόν ἐστι. πόθεις
οὐδέποτε ἐκνίψει σὺ τὰ κεῖ πεπραγμένα σπαντῶ· οὐ
οὕτω πολλὰ ἔρεῖς.

- 141 Καλῶ δ' ἐναντίον ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ

θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ὅσοι τὴν γῶραν ἔχουσι τὴν Ἀττικὴν, καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθειον, ὃς πατρῴος ἐστὶ τῇ πόλει, καὶ ἐπεύχομαι πᾶσι τούτοις, εἰ μὲν ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς εἰποίμι καὶ εἶπον τότ' εὐθύς ἐν τῷ δήμῳ, ὅτε πρῶτον εἶδον τουτουὶ τὸν μιαιφόνον τούτου τοῦ πρᾶ- 275 γματος ἀπτόμενον (ἐγνων γὰρ, εὐθέως ἐγνων), εὐτυχίαν μοι δοῦναι καὶ σωτηρίαν, εἰ δὲ πρὸς ἔχθραν ἢ φιλονεικίας ἰδίᾳς ἔνεκ' αἰτίαν ἐπάγω τούτῳ ψευδῇ, πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιῆσαι.

- 142 Τί οὖν ταῦτ' ἐπήραμαι καὶ διετεινάμην οὕτως ἰσχυρῶς; ὅτι καὶ γράμματ' ἔχων ἐν τῷ δημοσίῳ κείμενα, ἐξ ὧν ταῦτ' ἐπιδείξω σαφῶς, καὶ ὑμᾶς εὐθὺς τὰ πεπραγμένα μνημονεύοντας, ἐκεῖνο φοβοῦμαι, μὴ τῶν εἰργασμένων αὐτῷ κακῶν ὑποληφθῇ οὗτος ἐλάττων ὑπὲρ πρότερον συνέβη, ὅτε τοὺς τالαιπώρους Φωκέας
- 143 ἐποίησεν ἀπολέσθαι τὰ ψευδῇ δεῦρ' ἀπαγγέλλας. τὸν γὰρ ἐν Ἀμφίσσει πόλεμον, δι' ὃν εἰς Ἑλλάτειον ἦλθε Φίλιππος καὶ δι' ὃν ἡρέθη τῶν Ἀμφικτυόνων ἡγεμὼν, ὃς ἅπαντ' ἀνέτρεψε τὰ τῶν Ἑλλήνων, οὗτός ἐστιν ὁ συγκατασκευάσας καὶ πάντων εἰς ἀνὴρ τῶν μεγίστων αἰτίος κακῶν. καὶ τότ' εὐθύς ἐμοῦ διαμαρτυρομένου καὶ βοῶντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ "πόλεμον εἰς τὴν Ἀττικὴν" εἰσάγεις, Αἰσχίνη, πόλεμον Ἀμφικτυονικόν" οἱ μὲν ἐκ παρακλήσεως συγκαθήμενοι οὐκ εἶπον με λέγειν, οἱ δ' ἐθαύμαζον καὶ κενήν αἰτίαν διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν
- 144 ἐπάγειν με ὑπελάμβανον αὐτῷ. ἥτις δ' ἡ φύσις, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γέγονε τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ τίνας ἔνεκα ταῦτα συνεσκευάσθη καὶ πῶς ἐπράχθη, νῦν ἀκούσατε, ἐπειδὴ τότε ἐκωλύθητε· καὶ γὰρ εὖ πρᾶγμα συντεθεὲν ὤψεσθε, καὶ μεγάλα ὠφελήσεσθε πρὸς ἱστορίαν τῶν κοινῶν, καὶ ὅση δεινότης ἦν ἐν τῷ Φιλίππῳ θεάσεσθε.

- 145 Οὐκ ἦν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου πέρας οὐδ' ἀπαλ-
 λαγὴ Φιλίππῳ, εἰ μὴ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἐχθροὺς 276
 ποιήσεις τῇ πόλει· ἀλλὰ καί περ ἀθλίως καὶ κακῶς τῶν
 στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων πολεμούντων αὐτῷ ὅμως
 ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ληστῶν μυρία ἐπασχε
 κακά. οὔτε γὰρ ἐξήγετο τῶν ἐκ τῆς χώρας γιγνομένων
 146 οὐδὲν οὔτ' εἰσηγετο ὧν εἶδειτ' αὐτῷ· ἦν δὲ οὗτ' ἐν τῇ
 θαλάττῃ τότε κρείττων ὑμῶν οὔτ' εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐλ-
 θεῖν δυνατός μήτε Θετταλῶν ἀκολουθούντων μήτε
 Θηβαίων διέντων· συνέβαινε δὲ αὐτῷ τῷ πολέμῳ
 κρατοῦντι τοὺς ὁποιοῦσδ' ἡποθ' ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρα-
 τηγοὺς (ἐὼ γὰρ τοῦτό γε) αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου καὶ
 147 τῶν ὑπαρχόντων ἐκατέροις κακοπαθεῖν. εἰ μὲν οὖν
 τῆς ἰδίας ἕνεκ' ἐχθρας ἢ τοὺς Θετταλοὺς ἢ τοὺς Θηβαί-
 οὺς συμπεῖθοι βαδίζειν ἐφ' ὑμᾶς, οὐδένα ἡγεῖτο προσ-
 ἔξειν αὐτῷ τὸν νοῦν· ἐὰν δὲ τὰς ἐκείνων κοινὰς προ-
 φάσεις λαβὼν ἡγεμῶν αἰρεθῇ, ὅσῳ ἥλπιζε τὰ μὲν πα-
 ρακρούσεσθαι, τὰ δὲ πείσειν. τί οὖν; ἐπιχειρεῖ, θεά-
 σασθ' ὥς εὖ, πόλεμον ποιῆσαι τοῖς Ἀμφικτύοσι καὶ
 περὶ τὴν Πυλαίαν ταραχὴν· εἰς γὰρ ταῦτ' εὐθύς αὖ-
 148 τοὺς ὑπελάμβανε αὐτοῦ δεήσεσθαι. εἰ μὲν τοίνυν
 τοῦτο ἢ τῶν παρ' ἑαυτοῦ πεμπομένων λερομνημόνων
 ἢ τῶν ἐκείνου συμμάχων εἰσηγοῖτό τις, ὑπόψεσθαι τὸ
 πρᾶγμα ἐνόμιζε καὶ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετταλοὺς
 καὶ πάντας φυλάξεσθαι, ἂν δ' Ἀθηναῖος ἢ καὶ παρ'
 ὑμῶν τῶν ὑπεναντίων ὁ τοῦτο ποιῶν, εὐπόρως λή-
 149 σειν· ὅπερ συνέβη. πῶς οὖν ταῦτ' ἐποίησεν; μισθοῦ-
 ται τουτονί. οὐδενὸς δὲ προειδότος, οἶμαι, τὸ πρᾶγμα
 οὐδὲ φυλάττοντος, ὥσπερ εἶωθε τὰ τοιαῦτα παρ' ὑμῖν
 γίνεσθαι, προβληθεὶς πυλάγορος οὗτος καὶ τριῶν ἢ 277
 τεττάρων χειροτονησάντων αὐτὸν ἀνερρήθη. ὥς δὲ
 τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα λαβὼν ἀφίκετο εἰς τοὺς Ἀμφι-

- κτύονας, πάντα τὰλλ' ἀφείς καὶ παριδὼν ἐπέβαινεν ἐφ'
οἷς ἐμισθώθη, καὶ λόγους εὐπροσώπους καὶ μύθους,
ὅθεν ἡ Κιρραία χώρα καθιερώθη, συνθεῖς καὶ διεξελ-
θὼν ἀνθρώπους ἀπείρους λόγων καὶ τὸ μέλλον οὐ
150 προορωμένους, τοὺς ἱερομνήμονας, πείθει ψηφίσα-
σθαι περιελθεῖν τὴν χώραν ἣν οἱ μὲν Ἀμφισσεῖς σφῶν
αὐτῶν οὐσαν γεωργεῖν ἔφασαν, οὗτος δὲ τῆς ἱερᾶς χώ-
ρας ἡτιᾶτο εἶναι, οὐδεμίαν δίκην τῶν Λοκρῶν ἐπαγόν-
των ἡμῖν, οὐδ' ἂν νῦν οὗτος προφασίζεται, λέγων οὐκ
ἄληθῆ. γνώσεσθε δ' ἐκεῖθεν. οὐκ ἐνῆν ἄνευ τοῦ προσ-
καλέσασθαι δήπου τοῖς Λοκροῖς δίκην κατὰ τῆς πό-
λεως τελέσασθαι. τίς οὖν ἐκλήτευσεν ἡμᾶς; ἐπὶ ποίας
ἀρχῆς; εἰπέ τὸν εἰδότα, δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις, ἀλλὰ
151 κενὴ προφάσει ταύτη κατεχρῶ καὶ ψευδεῖ. περιούτων
τοίνυν τὴν χώραν τῶν Ἀμφικτυόνων κατὰ τὴν ὑφή-
γησιν τὴν τούτου, προσπεσόντες οἱ Λοκροὶ μικροῦ μὲν
κατηκόντισαν ἅπαντας, τινὰς δὲ καὶ συνήρπασαν τῶν
ἱερομνημόνων. ὥς δ' ἅπαξ ἐκ τούτων ἐγκλήματα καὶ
πόλεμος πρὸς τοὺς Ἀμφισσεῖς ἐταράχθη, τὸ μὲν πρῶ-
τον ὁ Κόττυφος αὐτῶν τῶν Ἀμφικτυόνων ἡγάγε στρα-
τιάν, ὥς δ' οἱ μὲν οὐκ ἦλθον, οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν
ἐποιοῦν, εἰς τὴν ἐπιούσαν πυλαίαν ἐπὶ τὸν Φίλιππον
εὐθύς ἡγεμόνα ἦγον οἱ κατεσκευασμένοι καὶ πάλοι
πονηροὶ τῶν Θετταλῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι.
152 καὶ προφάσεις εὐλόγους εἰλήφεσαν· ἡ γὰρ αὐτοὺς εἰς-
φέρειν καὶ ξένους τρέφειν ἔφασαν δεῖν καὶ ζημιοῦν 278
τοὺς μὴ ταῦτα ποιοῦντας, ἢ ἑκείνου αἰρεῖσθαι. τί δεῖ
τὰ πολλὰ λέγειν; ἡρέθη γὰρ ἐκ τούτων ἡγεμών. καὶ
μετὰ ταῦτ' εὐθέως δύναμιν συλλέξας καὶ παρελθὼν
ὥς ἐπὶ τὴν Κιρραίαν, ἐρρώσθαι φράσας πολλὰ Κιρ-
153 ραίοις καὶ Λοκροῖς, τὴν Ἑλλάτειαν καταλαμβάνει. εἰ
μὲν οὖν μὴ μετέγνωσαν εὐθέως, ὥς τοῦτ' εἶδον, οἱ Θε-

βαῖοι καὶ μεθ' ἡμῶν ἐγένοντο, ὥσπερ χειμάρρους ἀπὸ παν τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πόλιν εἰσέπεσε· νῦν δὲ τὸ γ' ἐξαίφνης ἐπέσχον αὐτὸν ἐκεῖνοι, μάλιστα μὲν, οἱ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεῶν τινὸς εὐνοίᾳ πρὸς ὑμᾶς, εἰς μέντοι καὶ, ὅσον καθ' ἓνα ἄνδρα, καὶ δι' ἐμέ. δὲς δὲ μοι τὰ δόγματα ταῦτα καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ἕκαστος πέπρακται, ἵν' εἰδῇτε ἡλίκα πράγματα ἢ μιὰ κεφαλὴν
 154 ταράξασα αὕτη δίκην οὐκ ἔδωκε λέγε μοι τὰ δόγματα

ΔΟΓΜΑ ΑΜΦΙΚΤΥΝΩΝ.

[Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἑαρινῆς πυλαίας, ἔδοξεν τοῖς πυλαγόροις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν Ἀμφικτυόνων καὶ τῷ κοινῷ τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ Ἀμφισσεῖς ἐπιβαλόνουσιν ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν καὶ σπεύρουσι καὶ βοσκήματα κατανέμουσιν, ἐπελθεῖν τοὺς πυλαγόρους καὶ τοὺς συνέδρους, καὶ στήλαις διαλαβεῖν τοὺς ὅρους, καὶ ἀπειπεῖν τοῖς Ἀμφισσεῦσι τοῦ λοιποῦ μὴ ἐπιβαίνειν.]

ΕΤΕΡΟΝ ΔΟΓΜΑ.

155 [Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἑαρινῆς πυλαίας, ἔδοξεν τοῖς πυλαγόροις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν Ἀμφικτυόνων καὶ τῷ κοινῷ τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἀμφίσσης τὴν ἱερὰν χώραν κατανειμάμενοι γεωργοῦσι καὶ βοσκήματα νέμουσι, καὶ κωλυόμενοι τοῦτο ποιεῖν, ἐν τοῖς ὅπλοις παρηγενόμενοι, τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων συνέδριον κενώλυσαν μετὰ βίας, τινὰς δὲ καὶ τετραυματίασαν, τὸν στρατηγὸν τὸν ἡρημένον τῶν Ἀμφικτυόνων Κόττυφον τὸν Ἀρκάδα πρεσβεῦσαι πρὸς Φίλιππον τὸν Μακεδόνα, καὶ ἄξιόν ἵνα βοηθήσῃ τῷ τε Ἀπόλλωνι καὶ τοῖς Ἀμφικτυόνουσιν ὅπως μὴ περιῖδῃ ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν Ἀμφισσεῶν τὸν θεὸν πλημμελούμενον· καὶ διότι αὐτὸν στρατηγὸν αὐτοκράτορα αἰροῦνται οἱ Ἕλληνες οἱ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου τῶν Ἀμφικτυόνων.]

Λέγε δὴ καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ταῦτ' ἐγίγνετο εἰσὶ γὰρ καθ' οὓς ἐπυλαγόρησεν οὗτος. λέγε.

ΧΡΟΝΟΙ.

[*Ἀρχὴν Μνησιθείδης, μηνὸς ἀνθεστηριῶνος ἕκτην ἐπὶ δέκα.*]

- 156 Ἄδς δὴ μοι τὴν ἐπιστολὴν ἦν, ὥς οὐχ ὑπήκουον οἱ Θηβαῖοι, πέμπει πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ συμμαχούς ὁ Φίλιππος, ἵν' εἰδῇτε καὶ ἐκ ταύτης σαφῶς ὅτι τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν τῶν πραγμάτων, τὸ ταῦτ' ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Θηβαίους καὶ ὑμᾶς πράττειν, ἀπεκρύνετο, κοινὰ δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτύοσι δόξαντα ποιεῖν προσεποιεῖτο· ὁ δὲ τὰς ἀφορμὰς ταύτας καὶ τὰς προφάσεις αὐτῷ παρασχὼν οὗτος ἦν. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

280

- 157 [Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Πελοποννησίων τῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ τοῖς δημιουργοῖς καὶ τοῖς συνέδροις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς πᾶσι χαίρειν. ἐπειδὴ Λοκροὶ οἱ καλούμενοι Ὀζόλαι, κατοικοῦντες ἐν Ἀμφίσσῃ, πλημμυλοῦσιν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ἐν Δελφοῖς καὶ τὴν ἱερὰν χώραν ἐρχόμενοι μεθ' ὅπλων λεηλατοῦσι, βούλομαι τῷ θεῷ μεθ' ὑμῶν βοηθεῖν καὶ ἀμύνεσθαι τοὺς παρμβαίνοντάς τι τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐσεβῶν· ὥστε συναντᾶτε μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Φωκίδα, ἔχοντες ἐπιστισμὸν ἡμερῶν τετταράκοντα, τοῦ ἐνεστώτος μηνὸς λῶον, ὥς ἡμεῖς ἄγομεν, ὥς δὲ Ἀθηναῖοι, βοηδρομιῶνος, ὥς δὲ Κορίνθιοι, πανήμου. τοῖς δὲ μὴ συναντήσασι πανδημεὶ χρησόμεθα [τοῖς δὲ συμβούλοις ἡμῖν κειμένοις] ἐπιζημίους εὐτυχεῖτε.]

- 158 Ὅραθ' ὅτι φεύγει μὲν τὰς ἰδίας προφάσεις, εἰς δὲ τὰς Ἀμφικτυονικάς καταφεύγει. τίς οὖν ὁ ταῦτα συμπαράσκευάσας αὐτῷ; τίς ὁ τὰς προφάσεις ταύτας ἐνδούς; τίς ὁ τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων μάλιστα αἷτιος; οὐχ οὗτος; μὴ τοίνυν λέγετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περιμόντες ὥς ὑφ' ἐνὸς τοιαῦτα πέπονθεν ἡ Ἑλλὰς ἀνθρώπου. οὐχ ὑφ' ἐνὸς, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ πονηρῶν

159 τῶν παρ' ἐκάστοις, ὃ γῆ καὶ θεοί· ὧν εἰς οὐτοσί, ὅν, εἰ μηδὲν εὐλαβηθέντα τάληθές εἰπεῖν δέοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι ἔγωγε κοινὸν ἀλιτήριον τῶν μετὰ ταῦτα ἀπολωλότων ἀπάντων εἰπεῖν, ἀνθρώπων, τόπων, πόλεων· ὃ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχῶν, οὗτος τῶν φύντων αἴτιος. ὅν ὅπως ποτὲ οὐκ εὐθύς ἰδόντες ἀπεστράφητε 281 θαυμάζω. πλὴν πολὺ τι σκότος, ὥς ἔοικεν, ἐστὶ παρ' ὑμῖν πρὸ τῆς ἀληθείας.

160 Συμβέβηκε τοίνυν μοι τῶν κατὰ τῆς πατρίδος τοῦ-
τω πεπραγμένων ἀψαμένω εἰς ἃ τοῦτοις ἐναντιούμε-
νος αὐτὸς πεπολίτευμαι ἀφίχθαι· ἃ πολλῶν μὲν ἐνεκ'
ἂν εἰκότως ἀκούσαιτέ μου, μάλιστα δ' ὅτι αἰσχρὸν
ἐστίν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ μὲν τὰ ἔργα τῶν
ὑπὲρ ὑμῶν πόρων ὑπέμεινα, ὑμεῖς δὲ μηδὲ τοὺς λό-

161 γους αὐτῶν ἀνέξεσθε. ὁρῶν γὰρ ἐγὼ Θηβαίους, σχε-
δὸν δὲ καὶ ὑμᾶς ὑπὸ τῶν τὰ Φιλίππου φρονούντων
καὶ διεφθαρμένων παρ' ἐκατέροις, ὃ μὲν ἦν ἀμφοτέ-
ροις φοβερὸν καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενον, τὸ τὸν
Φιλίππον ἑᾶν ἀνῆλθεσθαι, παρορῶντας καὶ οὐδὲ καθ'
ἐν φυλαττομένους, εἰς ἔχθραν δὲ καὶ τὸ προσκρούειν
ἀλλήλοις ἐτοίμως ἔχοντας, ὅπως τοῦτο μὴ γένοιτο πα-
ρατηρῶν διετέλουν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμάντοῦ γνώμης μό-

162 νον ταῦτα συμφέρειν ὑπολαμβάνων, ἀλλ' εἰδὼς Ἀρι-
στοφῶντα καὶ πάλιν Εὐβουλον πάντα τὸν χρόνον βου-
λομένους πρᾶξαι ταύτην τὴν φιλίαν, καὶ περὶ τῶν ἄλ-
λων πολλάκις ἀντιλέγοντας ἑαυτοῖς τοῦθ' ὁμογνωμο-
νούντας αἰεὶ. οὓς σὺ ξῶντας μὲν, ὃ κίναδος, κολακεύων
παρηκολούθεις, τεθνεώτων δ' οὐκ αἰσθάνει κατηγο-
ρῶν· ἃ γὰρ περὶ Θηβαίων ἐπιτιμᾶς ἐμοί, ἐκείνων πολὺ
μᾶλλον ἢ ἐμοῦ κατηγορεῖς, τῶν πρότερον ἢ ἐγὼ ταύ-

163 τὴν τὴν συμμαχίαν δοκιμασάντων. ἀλλ' ἐκείσε ἐπᾶν-
εμι, ὅτι τὸν ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον τούτου μὲν ποιή-

σαντος, συμπεραναμένων δὲ τῶν ἄλλων τῶν συνεργῶν αὐτῷ τὴν πρὸς Θηβαίους ἐχθραν, συνέβη τὸν Φίλιππον ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς, οὐπερ ἔνεκα τὰς πόλεις οὗτοι 282 συνέκρουον, καὶ εἰ μὴ προεξανέστημεν μικρὸν, οὐδ' ἀνυλαβεῖν ἂν ἐδυνήθημεν· οὕτω μέχρι πόρῳ προήγαγον οὗτοι τὴν ἐχθραν. ἐν οἷς δ' ἦτε ἤδη τὰ πρὸς ἀλλήλους, τουτῶν τῶν ψηφισμάτων ἀκούσαντες καὶ τῶν ἀποκρισέων εἰσεσθε. Καί μοι λέγε ταῦτα λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

164

[Ἐπὶ ἄρχοντος Ἡροπύθου, μηνὸς ἐλαφηβολιώνος ἕκτη φθίνοντος, φυλῆς πρωτανευούσης Ἐρεχθίδος, βουλῆς καὶ στρατηγῶν γνώμη, ἐπειδὴ Φίλιππος ἃς μὲν κατεῖληφε πόλεις τῶν ἀστυγειτόνων, τινὰς δὲ πορθεῖ, κεφαλῶν δὲ ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν παρασκευάζεται παραγίγνεσθαι, παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας, καὶ τοὺς ὄρκους λύειν ἐπιβάλλεται καὶ τὴν εἰρήνην, παραβαίνων τὰς κοινὰς πίστεις, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμπειν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, οἵτινες αὐτῷ διαλέξονται καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν μάλιστα μὲν τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμόνοιαν διατηρεῖν καὶ τὰς συνθήκας, εἰ δὲ μὴ, πρὸς τὸ βουλεύσασθαι δοῦναι χρόνον τῇ πόλει καὶ τὰς ἀνοχὰς ποιήσασθαι μέχρι τοῦ θαργηλιώνος μηνός. ἡρέθησαν ἐκ τῆς βουλῆς Σίμος Ἀναγνωστάσις, Εὐθύδημος Φυλάσιος, Βουλαγύρας Ἀλωπεκῆθεν.]

ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

165

[Ἐπὶ ἄρχοντος Ἡροπύθου, μηνὸς μουνυχιώνος ἔτη καὶ νέᾳ, πολεμάρχου γνώμη, ἐπειδὴ Φίλιππος εἰς ἄλλοτριότητα Θηβαίους πρὸς ἡμᾶς ἐπιβάλλεται καταστῆσαι, παρεσκευάσθαι δὲ καὶ παντὶ τῷ στρατεύματι πρὸς τοὺς ἔγγιστα τῆς Ἀττικῆς παραγίγνεσθαι τόπους, παραβαίνων 283 τὰς πρὸς ἡμᾶς ὑπαρχούσας αὐτῷ συνθήκας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμπειν πρὸς αὐτὸν κήρυκα καὶ πρέσβεις, οἵτινες ἀξιώσουσι καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν ποιήσασθαι τὰς ἀνοχὰς, ὅπως ἐνδεχομένως ὁ δῆμος βουλεύση-

ται· καὶ γὰρ νῦν οὐ κέκρικε βοηθεῖν ἐν οὐδενὶ τῶν
 τριῶν. ἤρεθθησαν ἐκ τῆς βουλῆς Νέαρχος Σωσινόμου,
 λυκράτης Ἐπίφρωνος, καὶ κῆρυξ Εὐνόμος Ἀναφλύσας
 ἐκ τοῦ δήμου.]

166 Λέγε δὴ καὶ τὰς ἀποκρίσεις.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΙΣ.

[Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ
 καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἦν μὲν ἀπ' ἀρχῆς εἴχετε πρὸς
 ἡμᾶς αἵρεσιν, οὐκ ἀγνοῶ, καὶ τίνα σπουδὴν ποιεῖσθε πρὸς
 καλέσασθαι βουλόμενοι Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους, ἔτι
 καὶ Βοιωτοὺς· βέλτιον δ' αὐτῶν φρονούντων καὶ μὴ
 λομένων ἐφ' ὑμῖν ποιήσασθαι τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν, ἀλλὰ
 κατὰ τὸ συμφέρον ἱσταμένων, νῦν ἐξ ὑποστρουφῆς ἀπο-
 στείλαντες ὑμεῖς πρὸς με πρέσβεις καὶ κῆρυκα συνθη-
 μνημονεύετε καὶ τὰς ἀνοχὰς αἰτεῖσθε, κατ' οὐδὲν
 ἡμῶν πεπλημμελημένοι. ἐγὼ μέντοι ἀκούσας τῶν
 συμβουλιῶν συγκατατίθεμαι τοῖς παρακαλουμένοις καὶ ἐ-
 γὼ μὲν εἰμι ποιεῖσθαι τὰς ἀνοχὰς, ἂν περ τοὺς οὐκ ὀφεί-
 λουσιν συμβουλευόντας ὑμῖν παραπέμψαντες τῆς προσηγορίας
 ἀτιμίας ἀξιώσητε. ἔρρωσθε.]

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΟΙΣ.

167 [Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Θηβαίων τῇ βουλῇ
 καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἐχομισάμην τὴν παρ' ὑμῶν ἐπιστο-
 λήν, δι' ἧς μοι τὴν ὁμόνοιαν ἀνανεοῦσθε καὶ τὴν εἰρήνην
 ὄντως ἐμοὶ ποιεῖτε. πυνθάνομαι μέντοι διότι πᾶσαν
 Ἀθηναίων προσφέρονται φιλοτιμίαν βουλόμενοι ὑμᾶς
 καταίνουσι γενέσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρακαλουμένοις
 πρότερον μὲν οὖν ὑμῶν κατεγλῆνωσκον ἐπὶ τῷ μέλει
 πεῖθεσθαι ταῖς ἐκείνων ἐλπίσι καὶ ἐπακολουθεῖν αὐτῶν
 προαιρέσει. νῦν δ' ἐπιγνοὺς ὑμᾶς τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐξήγη-
 τας ἔχειν εἰρήνην μᾶλλον ἢ ταῖς ἐτέρων ἐπακολουθεῖν
 ταῖς ἐλπίσιν, ἥσθην καὶ μᾶλλον ὑμᾶς ἐπαινῶ κατὰ πολλὰ, μάλλον
 δ' ἐπὶ τῷ βουλευσασθαι περὶ τούτων ἀσφαλέστερον καὶ
 πρὸς ἡμᾶς ἔχειν ἐν εὐνοίᾳ· ὅπερ οὐ μικρὰν ὑμῖν οἰκτι-
 ρίαν ἐλπίζω ἡσπῆν, εἰάν περ ἐπὶ ταύτης μένητε τῆς προθέσεως
 ἔρρωσθε.]

- 168 Οὕτω διαθείς ὁ Φίλιππος τὰς πόλεις πρὸς ἀλλή-
 λας διὰ τούτων, καὶ τούτοις ἐπαρθεὶς τοῖς ψηφίσμασι
 καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν, ἤκεν ἔχων τὴν δύναμιν καὶ τὴν
 Ἑλλάτειαν κατέλαβεν, ὥς οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο ἐτι συμ-
 πνευσάντων ἂν ἡμῶν καὶ τῶν Θηβαίων. ἀλλὰ μὴν τὸν
 τότε συμβάντα ἐν τῇ πόλει θόρυβον ἴστε μὲν ἅπαντες·
 μικρὰ δ' ἀκούσατε ὁμῶς, αὐτὰ τὰναγκαιότατα.
- 169 Ἐσπέρα μὲν γὰρ ἦν, ἥκε δ' ἀγγέλλων τις ὡς τοὺς
 πρυτάνεις ὡς Ἑλλάτεια κατείληπται. καὶ μετὰ ταῦτα
 οἱ μὲν εὐθύς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες τοὺς
 τ' ἐκ τῶν σκηνῶν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον καὶ
 τὰ γέροντα ἐνεπὶμπρασαν, οἱ δὲ τοὺς στρατηγούς μετε-
 πέμποντο καὶ τὸν σαλπικτὴν ἐκάλουν· καὶ θορύβου
 πλήρης ἦν ἡ πόλις. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ οἱ
 μὲν πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτή-
 ριον, ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε, καὶ πρὶν 285
 ἐκείνην χρηματίσαι καὶ προβουλευῆσαι πᾶς ὁ δῆμος ἄνω
 170 καθῆτο. καὶ μετὰ ταῦτα ὡς εἰσῆλθεν ἡ βουλὴ καὶ
 ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελμένα ἑαυτοῖς
 καὶ τὸν ἥκοντα παρήγαγον κἀκεῖνος εἶπεν, ἡρώτα μὲν
 ὁ κῆρυξ "τίς ἀγορεύειν βούλεται;" παρήει δ' οὐδεὶς.
 πολλάκις δὲ τοῦ κῆρυκος ἐρωτῶντος οὐδὲν μᾶλλον
 ἀνίστατ' οὐδεὶς, ἀπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόν-
 των, ἀπάντων δὲ τῶν ρητόρων, καλούσης δὲ τῆς πα-
 τρίδος τῇ κοινῇ φωνῇ τὸν ἐροῦνθ' ὑπὲρ σωτηρίας· ἦν
 γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνὴν ἀφήσει, ταύτην
 171 κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιόν ἐστιν ἡγεῖσθαι. καίτοι εἰ
 μὲν τοὺς σωθῆναι τὴν πόλιν βουλομένους παρελθεῖν
 ἔδει, πάντες ἂν ὑμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι ἀναστάν-
 τες ἐπὶ τὸ βῆμα ἐβαδίζετε· πάντες γὰρ οἶδ' ὅτι σωθῆ-
 ναι αὐτὴν ἐβούλεσθε· εἰ δὲ τοὺς πλουσιωτάτους, οἱ
 τριακόσιοι· εἰ δὲ τοὺς ἀμφοτέρω ταῦτα, καὶ εὐνοὺς τῇ

- πόλει καὶ πλουσίους, οἱ μετὰ ταῦτα τὰς μεγάλας ἐπι-
 δόσεις ἐπιδόντες· καὶ γὰρ εὐνοία καὶ πλούτῳ τοῦτ'
 172 ἐποίησαν. ἀλλ' ὥς ἔοικεν, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς καὶ ἡ ἡμέρα
 ἐκείνη οὐ μόνον εὐνοῦν καὶ πλούσιον ἄνδρα ἐκάλε-
 ἄλλα καὶ παρηκολουθηκότα τοῖς πράγμασιν ἐξ ἀρχῆς
 καὶ συλλελογισμένον ὀρθῶς τίνος ἕνεκα ταῦτ' ἐπρα-
 τεν ὁ Φίλιππος καὶ τί βουλόμενος· ὁ γὰρ μὴ ταῦτ' ἐλ-
 θὼς μὴδ' ἐξητακῶς πόρρωθεν ἐπιμελῶς, οὔτ' εἰ εὐνοῦν
 ἦν οὔτ' εἰ πλούσιος, οὐδὲν μᾶλλον ἐμελλεν ὅτι χρὴ
 173 ποιεῖν εἰσεσθῆαι οὐδ' ὑμῖν ἔξιν συμβουλεύειν. ἐφά-
 νην τοίνυν οὗτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγὼ, καὶ παρελ-
 θὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, ἃ μὲν οὖν ἕνεκ' ἀκούσατε προσ-
 σχόντες τὸν νοῦν, ἐνὸς μὲν, ἵν' εἰδῆτε ὅτι μόνος τῶν
 λεγόντων καὶ πολιτευομένων ἐγὼ τὴν τῆς εὐνοίας τὰ
 ξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον, ἀλλὰ καὶ λέγων καὶ γρα-
 φῶν ἐξηταζόμεν τὰ θεῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς
 φοβεροῖς, ἐτέρου δὲ, ὅτι μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον
 πολλῶ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς πάσης πολιτείας ἔσεσθ' ἐμ-
 174 πειρότεροι. εἶπον τοίνυν ὅτι "τοὺς μὲν ὥς ὑπαρχόν-
 " των Θηβαίων Φιλίππῳ λίαν θορυβουμένους ἀγνοεῖν
 " τὰ παρόντα πράγμαθ' ἡγοῦμαι· εὐ γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ
 " τοῦθ' οὕτως ἐτύγχανεν ἔχον, οὐκ ἂν αὐτὸν ἡκούομεν
 " ἐν Ἐλατείᾳ ὄντα, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ὀρίοις. ὅτι
 " μέντοι ἵν' ἐτοιμα ποιήσῃται τὰ ἐν Θήβαις ἦκει, σαφῶς
 " ἐπίσταμαι. ὥς δ' ἔχει" ἔφην "ταῦτα, ἀκούσατέ μου
 175 " ἐκεῖνος ὅσους ἢ πείσαι χορήμασι Θηβαίων ἢ ἑξαπατῆ-
 " σαι ἐνῆν, ἅπαντας ἡντρέπεται· τοὺς δ' ἀπ' ἀρχῆς
 " ἀνθεστηκότας αὐτῷ καὶ νῦν ἐναντιουμένους οὐδαμῶς
 " πείσαι δύναται. τί οὖν βούλεται, καὶ τίνος ἕνεκα τὴν
 " Ἐλάτειαν κατέλῃφεν; πλησίον δύναμιν δείξας καὶ
 " παραστήσας τὰ ὅπλα τοὺς μὲν ἑαυτοῦ φίλους ἐπαρ-
 " καὶ θρασεῖς ποιῆσαι, τοὺς δ' ἐναντιουμένους κατα-

"πληξαι, ἵν' ἡ συγχωρήσωσι φοβηθέντες ἃ νῦν οὐκ
 176" ἐθέλουσιν, ἢ βιασθῶσιν. εἰ μὲν τοίνυν προαιρησώ-
 "μεθ' ἡμεῖς" ἔφην" ἐν τῷ παρόντι, εἴ τι δύσκολον πέ-
 "πρακται Θηβαίοις πρὸς ἡμᾶς, τούτου μεμνήσθαι καὶ
 "ἀπιστεῖν αὐτοῖς ὥς ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν οὐσί μερίδι,
 "πρῶτον μὲν ἂν εὖξαιτο Φίλιππος ποιήσομεν, εἴτα
 "φοβοῦμαι μὴ προσδεξαμένων τῶν νῦν ἀνθεστηκότων
 "αὐτῷ καὶ μιᾷ γνώμῃ πάντων φιλιππισάντων εἰς τὴν 287
 "'Αττικὴν ἐλθῶσιν ἀμφοτέροισι. ἂν μέντοι πεισθῇτ' ἐμοὶ
 "καὶ πρὸς τῷ σκοπεῖν, ἀλλὰ μὴ φιλονεικεῖν περὶ ὧν ἂν
 "λέγω γένησθε, οἶμαι καὶ τὰ δέοντα λέγειν δόξειν καὶ
 177" τὸν ἐφεσθηκότα κίνδυνον τῇ πόλει διαλύσειν. τί οὖν
 "φημί δεῖν; πρῶτον μὲν τὸν παρόντα ἐπανεῖναι φόβον,
 "εἴτα μεταθέσθαι καὶ φοβεῖσθαι πάντας ὑπὲρ Θηβαί-
 "ων· πολὺ γὰρ τῶν δεινῶν εἰσιν ἡμῶν ἐγγυτέρω, καὶ
 "προτέρους αὐτοῖς ἐστὶν ὁ κίνδυνος· ἔπειτ' ἐξελθόντας
 "'Ελευσύνάδε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας δεῖξαι πᾶ-
 "σιν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας, ἵνα τοῖς ἐν Θή-
 "βαις φρονοῦσι τὰ ὑμέτερα ἐξ ἴσου γένηται τὸ παρορη-
 "σιαῖσθαι περὶ τῶν δικαίων, εἰδόσιν ὅτι, ὥσπερ τοῖς
 "πωλοῦσι Φιλίππῳ τὴν πατρίδα πάρεσθ' ἢ βοηθήσουσα
 "δύναμις ἐν Ἐλατεῖα, οὕτω τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
 "ἀγωνίζεσθαι βουλομένοις ὑπάρχει' ὑμεῖς ἑτοιμοὶ καὶ
 178" βοηθήσεται, εἰάν τις ἐπ' αὐτοὺς ἴη. μετὰ ταῦτα χειρο-
 "τονῆσαι κελεύω δέκα πρέσβεις, καὶ ποιῆσαι τούτους
 "κυρίους μετὰ τῶν στρατηγῶν καὶ τοῦ πότε δεῖ βαδί-
 "ζειν ἐκεῖσε καὶ τῆς ἐξόδου. ἐπειδὴν δ' ἐλθῶσιν οἱ
 "πρέσβεις εἰς Θήβας, πῶς χρήσασθαι τῷ πράγματι
 "παραινῶ; τούτῳ πάνυ μοι προσέχετε τὸν νοῦν. μὴ
 "δεῖσθαι Θηβαίων μηδὲν (αἰσχροὺς γὰρ ὁ καιρὸς), ἀλλ'
 "ἐπαγγέλλεσθαι βοηθήσειν, ἂν κελεύωσιν, ὥς ἐκείνων
 "μὲν ὄντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ἡμῶν δὲ ἄμεινον ἢ 'κεῖ-

- "νοι τὸ μέλλον προσορωμένων· ἴν' εἰ μὲν δέξονται
 "ταῦτα καὶ πεισθῶσιν ἡμῖν, καὶ ἂ βουλόμεθα ὥμεν
 "διωκόμενοι καὶ μετὰ προσχήματος ἰξίου τῆς πόλεως 288
 "ταῦτα πράξωμεν, ἂν δ' ἄρα μὴ συμβῇ κατατυχεῖν,
 "ἐκεῖνοι μὲν αὐτοῖς ἐγκαλῶσιν, ἂν τι νῦν ἐξαμαρτάνω-
 "σιν, ἡμῖν δὲ μηδὲν αἰσχρὸν μηδὲ ταπεινὸν ἢ πεπρα-
 179 "γμένον." Ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν κατέ-
 βην. συνεπαινεσάντων δὲ πάντων καὶ οὐδενὸς εἰπόν-
 τος ἐναντίον οὐδὲν οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα
 δὲ, οὐδ' ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δὲ, οὐδ' ἐπρέ-
 σβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρ-
 χῆς διὰ πάντων ἄχρι τῆς τελευτῆς διεξῆλθον, καὶ ἔδωκ'
 ἑμαυτὸν ὑμῖν ἀπλῶς εἰς τοὺς περιεστηκότας τῇ πόλει
 κινδύνους. Καί μοι φέρε τὸ ψήφισμα τὸ τότε γεγόμενον.
 180 Καίτοι τίνα βούλει σέ, Αἰσχίνη, καὶ τίνα ἑμαυ-
 τὸν ἐκείνην τῇν ἡμέραν εἶναι θῶ; βούλει ἑμαυτὸν μὲν,
 ὃν ἂν σὺ λοιδοροῦμένος καὶ διασύρων καλέσαις, Βάτ-
 ταλον, σέ δὲ μὴδ' ἦρω τὸν τυχόντα, ἀλλὰ τούτων τινὰ
 τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς, Κρεσφόντην ἢ Κρέοντα ἢ ὃν ἐν
 Κόλλυτιῷ ποτὲ Οἰνόμαον κακῶς ὑποκρινόμενος ἐπέ-
 τριψας; τότε τοῖνυν κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὁ Παια-
 νιεύς ἐγὼ Βάτταλος Οἰνομάου τοῦ Κοθωκίδου σοῦ
 πλείονος ἄξιος ὢν ἐφάνην τῇ πατρίδι. σὺ μὲν γὰρ οὐδὲν
 οὐδαμοῦ χρήσιμος ἦσθα· ἐγὼ δὲ πάντα, ὅσα προσῆκε
 τὸν ἀγαθὸν πολίτην, ἔπραττον. Λέγε τὸ ψήφισμά μοι.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

- 181 [Ἐπὶ ἄρχοντος Ναυσικλέους, φυλῆς πρυτανευούσης
 Αἰαντίδος, σκироφοριῶνος ἔκτη ἐπὶ δέκα, Δημοσθένους Δη-
 μοσθένους Παιανιεύς εἶπεν, ἐπειδὴ Φίλιππος ὁ Μακεδό- 289
 νων βασιλεὺς ἐν τε τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ παραβαίνων
 φαίνεται τὰς γεγενημένας αὐτῷ συνθήκας πρὸς τὸν Ἀθη-
 ναίων δῆμον περὶ τῆς εἰρήνης, ὑπεριδὼν τοὺς ὅρκους καὶ

- τὰ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι νομιζόμενα εἶναι δίκαια, καὶ πόλεις παραιρεῖται οὐδὲν αὐτῷ προσηκούσας, τινὰς δὲ καὶ Ἀθηναίων οὐσας δοριαλώτους πεποιήκειν οὐδὲν προαδικηθεῖς ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, ἐν τε τῷ παρόντι ἐπὶ πολὺ προκαλεῖ τῇ τε βίᾳ καὶ τῇ ὁμότητι· καὶ γὰρ Ἑλληνίδας πόλεις ἅς μὲν ἐμφροῦρους ποιεῖ καὶ τὰς πολιτείας καταλύει, τινὰς δὲ καὶ ἑξανδραποδιζόμενος κατασκάπτει, εἰς ἑνὶας δὲ καὶ ἀντὶ Ἑλλήνων βαρβάρους κατοικίζει ἐπὶ τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς τάφους ἐπάγων, οὐδὲν ἀλλότριον πτωχῶν οὔτε τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος οὔτε τοῦ τρόπου, καὶ τῇ νῦν αὐτῷ παρουσίᾳ τύχῃ κατακύρως χρώμενος, ἐπιλεησμένος ἑαυτοῦ ὅτι ἐκ μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος γέγονεν ἀνεπίστως μέγας. καὶ ἕως μὲν πόλεις ἑώρα παραιρούμενον αὐτὸν βαρβάρους καὶ ἰδίας, ὑπελάμβανεν ἑλαττον εἶναι ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων τὸ εἰς αὐτὸν πλημμελεῖσθαι· νῦν δὲ ὁρῶν Ἑλληνίδας πόλεις τὰς μὲν ὑβρίζουσας, τὰς δὲ ἀναστάντους γιγνομένας, δεινὸν ἡγείται εἶναι καὶ ἀνάξιον τῆς τῶν προγόνων δόξης τὸ περιορᾶν τοὺς Ἕλληνας καταδουλουμένους. διὸ δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, εὐξαμένους καὶ θύσαντας τοῖς θεοῖς καὶ ἥρωσι τοῖς κατέχουσι τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν τὴν Ἀθηναίων, καὶ ἐνθυμηθέντας τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς, διότι περὶ πλείονος ἐποιεῖντο τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίαν διατηρεῖν ἢ τὴν ἰδίαν 290 πατρίδα, διακοσίας ναῦς καθέλκειν εἰς τὴν θάλατταν καὶ τὸν ναύαρχον ἀναπλεῖν ἐντὸς Πυλῶν, καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τὸν ἱππαρχον τὰς πεζὰς καὶ τὰς ἱππικὰς δυνάμεις Ἐλευσινάδε ἐξαγειν, πέμψαι δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, πρῶτον δὲ πάντων πρὸς Θηβαίους διὰ τὸ ἐγγυτάτω εἶναι τὸν Φίλιππον τῆς ἐκείνων χώρας, παρακαλεῖν δὲ αὐτοὺς μηδὲν καταπλεγέντας τὸν Φίλιππον ἀντέχεσθαι τῆς ἑαυτῶν καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας, καὶ ὅτι ὁ Ἀθηναίων δῆμος, οὐδὲν μνησικακῶν εἴ τι πρότερον γέγονεν ἀλλότριον ταῖς πόλεσι πρὸς ἀλλήλας, βοηθήσει καὶ δυνάμεσι καὶ χρήμασι καὶ βέλεσι καὶ ὅπλοις, εἰδὼς ὅτι αὐτοῖς μὲν πρὸς ἀλλήλους διαμφισβητεῖν περὶ τῆς ἡγεμονίας οὐσιν Ἑλλήσι καλὸν, ὑπὸ δὲ ἀλλοφύλου ἀνθρώπου ἀρχεσθαι καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀποστε-

- 186 ρεῖσθαι ἀνάξιον εἶναι καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων δόξης καὶ τῆς
 τῶν προγόνων ἀρετῆς. ἔτι δὲ οὐδὲ ἄλλοτριον ἡγεῖται εἶ-
 ναι ὁ Ἀθηναίων δῆμος τὸν Θηβαίων δῆμον οὔτε τῇ συγ-
 γενείᾳ οὔτε τῷ ὁμοφυλῷ. ἀναμιμνήσκεται δὲ καὶ τὰς τῶν
 προγόνων τῶν ἑαυτοῦ εἰς τοὺς Θηβαίων προγόνους εὐερ-
 γεσίας· καὶ γὰρ τοὺς Ἡρακλέους παῖδας ἀποστερουμένους
 ὑπὸ Πελοποννησίων τῆς πατρῴας ἀρχῆς κατήγαγον, τοῖς
 ὅπλοις κρατήσαντες τοὺς ἀντιβαίνειν πειρωμένους τοῖς
 Ἡρακλέους ἐγγόνους, καὶ τὸν Οἰδίπουν καὶ τοὺς μετ' ἐκεί-
 νου ἐκπεσόντας ὑπεδεξάμεθα, καὶ ἕτερα πολλὰ ἡμῖν ὑπάρ-
 χει φιλάνθρωπα καὶ ἔνδοξα πρὸς Θηβαίους· διόπερ οὐδὲ 291
 νῦν ἀποστήσεται ὁ Ἀθηναίων δῆμος τῶν Θηβαίους τε καὶ
 τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι συμφερόντων. συνθέσθαι δὲ πρὸς αὐ-
 τοὺς συμμαχίαν καὶ ἐπιγαμίαν ποιήσασθαι καὶ ὅρκους
 δοῦναι καὶ λαβεῖν. πρέσβεις Δημοσθένης Δημοσθένους
 Παιανιεὺς, Ὑπεριδῆς Κλεάνδρου Σφήττιος, Μνησιθιεί-
 δης Ἀντιφάνους Φραεργίος, Δημοκράτης Σωφίλου Φλυ-
 εὺς, Κάλλαισχος Διοτίμου Κοθωκίδης.]
- 188 Αὕτη τῶν περὶ Θήβας ἐγένετο πραγμάτων ἀρχὴ
 καὶ κατάστασις πρώτη, τὰ πρὸ τούτων εἰς ἔχθραν καὶ
 μῖσος καὶ ἀπιστίαν τῶν πόλεων ὑπηγμένων ὑπὸ τού-
 των. τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε τῇ πόλει περιστάντα
 κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν ὥσπερ νέφος. ἦν μὲν
 τοῖνυν τοῦ δικαίου πολίτου τότε θεῖξαι πᾶσιν, εἰ τι
 189 τούτων εἶχεν ἄμεινον, μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν. ὁ γὰρ σύμ-
 βουλος καὶ ὁ συκοφάντης, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐοι-
 κότες, ἐν τούτῳ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρουσιν· ὁ μὲν
 γε πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται, καὶ δι-
 δωσιν ἑαυτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι, τῇ τύχῃ, τοῖς
 καιροῖς, τῷ βουλομένῳ· ὁ δὲ σιγήσας ἡνίκ' ἔδει λέγειν,
 190 ἂν τι δύσκολον συμβῇ, τοῦτο βασκαίνει. ἦν μὲν οὖν,
 ὅπερ εἶπον, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς τοῦ γε φροντίζοντος ἀν-
 δρὸς τῆς πόλεως καὶ τῶν δικαίων λόγων· ἐγὼ δὲ το-
 σαύτην ὑπερβολὴν ποιῶμαι ὥστε, ἂν νῦν ἔχη τις

δειξαί τι βέλτιον, ἢ ὅπως εἴ τι ἄλλο ἐνῆν πλὴν ὧν ἐγὼ προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ. εἰ γὰρ ἔσθ' ὅ τι τις νῦν ἐόρακεν, ὃ συνήνεγκεν ἂν τότε πραχθῆν, τοῦτ' ἐγὼ φημι δεῖν ἐμὲ μὴ λαθεῖν. εἰ δὲ μήτ' ἐστὶ μήτε ἦν μήτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοι μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμερον, τί τὸν σύμ- 292
βουλον ἐχρῆν ποιεῖν; οὐ τῶν φαινομένων καὶ ἐνόντων
191 τὰ κράτιστα ἐλέσθαι; τοῦτο τοίνυν ἐποίησα ἐγὼ, τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, Αἰσχίνη, "τίς ἀγορεύειν βούλε-
"ται," οὐ "τίς αἰτιᾶσθαι περὶ τῶν παρεληλυθότων," οὐδὲ "τίς ἐγγυᾶσθαι τὰ μέλλοντ' ἔσσεσθαι." σοῦ δ' ἀφώ-
νου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καθ-
ημένου ἐγὼ παριῶν ἔλεγον. ἐπειδὴ δ' οὐ τότε, ἀλλὰ νῦν
δείξον. εἰπέ τίς ἢ λόγος, ὅντιν' ἐχρῆν εὔρεῖν, ἢ καιρὸς
συμφέρων ὑπ' ἐμοῦ παρελείφθη τῇ πόλει; τίς δὲ συμ-
μαχία, τίς προᾶξις, ἐφ' ἣν μᾶλλον ἔδει με ἀγαγεῖν του-
τουσί;

192 Ἀλλὰ μὲν τὸ μὲν παρεληλυθὸς ἀεὶ παρὰ πᾶσιν
ἀφεῖται, καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ
βουλὴν· τὸ δὲ μέλλον ἢ τὸ παρὸν τὴν τοῦ συμβούλου
τάξιν ἀπαιτεῖ. τότε τοίνυν τὰ μὲν ἔμελλεν, ὥς ἐδόκει,
τῶν δεινῶν, τὰ δ' ἤδη παρῆν, ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν
μου σκοπεῖ τῆς πολιτείας, μὴ τὰ συμβάντα συκοφάν-
τει. τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὥς ἂν ὁ δαίμων βουλευθῇ, πάν-
των γίννεται· ἡ δὲ προαίρεσις αὐτῇ τὴν τοῦ συμβού-
193 λου διάνοιαν δηλοῖ. μὴ δὴ τοῦτο ὥς ἀδίκημα ἐμὸν θῆς,
εἰ κρατῆσαι συνέβη Φιλίππῳ τῇ μάχῃ· ἐν γὰρ τῷ θεῷ
τὸ τούτου τέλος ἦν, οὐκ ἐν ἐμοί. ἀλλ' ὥς οὐχ ἅπαντα
ὅσα ἐνῆν κατ' ἀνθρώπινον λογισμὸν εἰλόμην, καὶ δι-
καίως ταῦτα καὶ ἐπιμελῶς ἐπραξα καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ
δύναμιν, ἢ ὥς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια πράγματα
ἐνεστησάμην καὶ ἀναγκαῖα, ταῦτά μοι δείξον, καὶ τότε
194 ἤδη κατηγορεῖ μου. εἰ δ' ὁ συμβὰς σκηπτὸς μὴ μόνον

- ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μείζων
 γέγονε, τί χρὴ ποιεῖν; ὥσπερ ἂν εἰ τις ναύκληρον πάντ' 293
 ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα, καὶ πᾶσι κατασκευάσαντα τὸ
 πλοῖον ἀφ' ᾧ ὑπελάμβανε σωθῆσθαι, εἴτα χειμῶνι
 χρησάμενον καὶ ποιησάντων αὐτῷ τῶν σκευῶν ἢ καὶ
 συντριβέντων ὅλως, τῆς ναυγίας αἰτιῶτο. ἀλλ' οὐτ'
 ἐκυβέρων τὴν ναῦν, φήσκειν ἂν, ὥσπερ οὐδ' ἐστρα-
 τήγουν ἐγὼ, οὔτε τῆς τύχης κύριος ἦν, ἀλλ' ἐκείνη τῶν
 195 πάντων. ἀλλ' ἐκεῖνο λογίζου καὶ ὄρα, εἰ μετὰ Θηβαίων
 ἡμῖν ἀγωνιζομένοις οὕτως εἴμαρτο πράξαι, τί χρὴν
 προσδοκᾶν, εἰ μὴδὲ τούτους ἐσχόμεν συμμάχους, ἀλλὰ
 Φιλίππῳ προσέθεντο, ὑπὲρ οὗ τότε ἐκεῖνος πάσας
 ἀφήκε φωνάς; καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς Ἀττι-
 κῆς ὁδὸν τῆς μάχης γενομένης τοσοῦτος κίνδυνος καὶ
 φόβος περιέστη τὴν πόλιν, τί ἂν, εἰ που τῆς χάρας
 ταῦτό τοῦτο πάθος συνέβη, προσδοκῆσαι χρὴν; ἄρ'
 οἴσθ' ὅτι νῦν μὲν στήναι, συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι,
 πολλὰ μίᾳ ἡμέρᾳ καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σω-
 τηρίαν τῇ πόλει, τότε δ' —, οὐκ ἄξιον εἰπεῖν, ἃ γε μὴδὲ
 πείραν ἔδωκε θεῶν τινὸς εὐνοίας καὶ τῷ προβαλέσθαι
 τὴν πόλιν ταύτην τὴν συμμαχίαν, ἧς σὺ κατηγορεῖς.
 196 Ἔστι δὲ ταυτὶ πάντα μοι, τὰ πολλὰ, πρὸς ὑμᾶς,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοὺς περιεστηκότας ἔξωθεν
 καὶ ἀκροαμένους, ἐπεὶ πρὸς γε τοῦτον τὸν κατάπτυσ-
 στον βραχὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει λόγος. εἰ μὲν γὰρ ἦν
 σοὶ πρόδηλα τὰ μέλλουτα, Αἰσχίνη, μόνῳ τῶν ἄλλων,
 ὅτ' ἐβουλεύεσθ' ἢ πόλις περὶ τούτων, τότε ἔδει προλέ-
 γειν· εἰ δὲ μὴ προήδεις, τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος
 εἶ τοῖς ἄλλοις, ὥστε τί μᾶλλον ἐμοῦ σὺ ταῦτα κατηγο- 294
 197 ρεῖς ἢ ἐγὼ σοῦ; τοσοῦτον γὰρ ἀμείνων ἐγὼ σοῦ πολί-
 της γέγονα εἰς αὐτὰ ταῦθ' ἃ λέγω (καὶ οὐπὼ περὶ τῶν
 ἄλλων διαλέγομαι), ὅσον ἐγὼ μὲν ἔδωκα ἑμαυτὸν εἰς

τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν, οὐδένα κίνδυνον ὀκνή-
 σας ἰδίῳ οὐδ' ὑπολογισάμενος, σὺ δὲ οὐθ' ἕτερα εἴ-
 πες βελτίῳ τούτων (οὐ γὰρ ἂν τούτοις ἐχρῶντο), οὐτ'
 εἰς ταῦτα χρήσιμον οὐδὲν σαντὸν παρέσχες, ὅπερ δ'
 ἂν ὁ φανυλότατος καὶ θυσμενέστατος ἄνθρωπος τῇ πό-
 λει, τοῦτο πεποιηκὼς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν ἐξήτασαι, καὶ
 ἅμα Ἀρίστρατος ἐν Νάξῳ καὶ Ἀριστόλεως ἐν Θάσῳ, οἱ
 καθάπαξ ἐχθροὶ τῆς πόλεως, τοὺς Ἀθηναίων κρίνουσι
 φίλους καὶ Ἀθήνησιν Αἰσχίνης Δημοσθένους κατηγο-
 ρεῖ. καίτοι ὅτῳ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀτυχήματα ἐνευδοκι-
 μεῖν ἀπέκειτο. ἀπολωλέναι μᾶλλον οὐτός ἐστι δίκαιος
 ἢ κατηγορεῖν ἑτέρου· καὶ ὅτῳ συνευηνόχασιν οἱ αὐτοὶ
 καιροὶ καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς, οὐκ ἐνι τοῦτον εὖ-
 νουν εἶναι τῇ πατρίδι. δηλοῖς δὲ καὶ ἐξ ὧν ξῆς καὶ ποι-
 εῖς καὶ πολιτεύει καὶ πάλιν οὐ πολιτεύει. πρᾶττεται τι
 τῶν ὑμῖν δοκοῦντων συμφέρειν, ἄφωνος Αἰσχίνης.
 ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν οἷον οὐκ ἔδει, πάρεστιν
 Αἰσχίνης· ὥσπερ τὰ ῥήγματα καὶ τὰ σπάσματα, ὅταν
 τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται.

Ἐπειδὴ δὲ πολὺς ταῖς συμβεβηκόσιν ἐγκείται, βού-
 λομαί τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. καί μου πρὸς Διὸς καὶ
 θεῶν μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ, ἀλλὰ μετ' εὖ-
 νοίας ὃ λέγω θεωρησάτω. εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα
 τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι, καὶ προήδεσαν πάντες, καὶ
 σὺ προὔλεγες, Αἰσχίνη, καὶ διεμαρτύρου βοῶν καὶ κε-
 κραγῶς, ὅς οὐδ' ἐφθέγξω, οὐδ' οὕτως ἀποστατέον τῇ 295
 πόλει τούτων ἦν, εἶπερ δόξης ἢ προγόνων ἢ τοῦ μέλ-
 λοντος αἰῶνος εἶχε λόγον. νῦν μὲν γε ἀποτυχεῖν δοκεῖ
 τῶν πραγμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν
 τῷ θεῷ ταῦτα δοκῇ· τότε δ' ἀξιοῦσα προεστάναι τῶν
 ἄλλων, εἴτ' ἀποσταῖσα τούτου, Φιλίππῳ προδεδωκέναι
 πάντας ἂν ἔσχευ αἰτίαν. εἰ γὰρ ταῦτα προεῖτο ἄκοντί,

περὶ ὧν οὐδένα κίνδυνον ὄντιν' οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρό-
 γονοι, τίς οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν σοῦ; μὴ γὰρ τῆς πό-
 201 λεώς γε, μηδ' ἐμοῦ. τίσι δ' ὀφθαλμοῖς πρὸς Διὸς ἑω-
 ρῶμεν ἂν τοὺς εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους ἀφικνουμέ-
 νους, εἰ τὰ μὲν πράγματ' εἰς ὅπερ νυνὶ περιέστη, ἡγε-
 μῶν δὲ καὶ κύριος ἡρέθη Φίλιππος ἀπάντων, τὸν δ'
 ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι ταῦτ' ἀγῶνα ἕτεροι χωρὶς ἡμῶν
 ἦσαν πεποιημένοι, καὶ ταῦτα μηδεπώποτε τῆς πόλεως
 ἐν τοῖς ἔμπροσθε χρόνοις ἀσφάλειαν ἄδοξον μᾶλλον ἢ
 202 τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν κίνδυνον ἡρημένης. τίς γὰρ οὐκ
 οἶδεν Ἑλλήνων, τίς δὲ βαρβάρων, ὅτι καὶ παρὰ Θη-
 βαίων καὶ παρὰ τῶν ἐτι τούτων πρότερον ἰσχυρῶν γε-
 νομένων Λακεδαιμονίων καὶ παρὰ τοῦ Περσῶν βασι-
 λέως μετὰ πολλῆς χάριτος τοῦτ' ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ
 πόλει, ὅ τι βούλεται λαβούσῃ καὶ τὰ ἑαυτῆς ἐχούσῃ το
 κελευόμενον ποιεῖν καὶ ἑᾶν ἕτερον τῶν Ἑλλήνων προ-
 203 εστάναι. ἀλλ' οὐκ ἦν ταῦθ', ὥς ἔοικε, τοῖς τότε Ἀθη-
 ναίοις πάτρια οὐδ' ἀνεκτὰ οὐδ' ἐμφυτα, οὐδ' ἐδυνήθη
 πώποτε τὴν πόλιν οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πείσαι
 τοῖς ἰσχύουσι μὲν, μὴ δίκαια δὲ πράττονσι προσθεμέ-
 νην ἀσφαλῶς δουλεύειν, ἀλλ' ἀγωνιζομένη περὶ πρω-
 τείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης κινδυνεύουσα πάντα τὸν αἰ-
 204 ῶνα διατετέλεκε. καὶ ταῦθ' οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκου- 296
 τα τοῖς ὑμετέροις ἡθεσιν ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι
 ὥστε καὶ τῶν προγόνων τοὺς ταῦτα πράξαντας μάλιστ'
 ἐπαινεῖτε, εἰκότως. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγάσαιο τῶν ἀν-
 δρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἳ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν
 πόλιν ἐκλίπεῖν ὑπέμειναν εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες
 ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον ποιῆσαι, τὸν μὲν ταῦ-
 τα συμβουλευσάντα Θεμιστοκλέα στρατηγὸν ἐλόμε-
 νοι, τὸν δ' ὑπακούειν ἀποφηνάμενον τοῖς ἐπιταττο-
 μένοις Κυρσίλου καταλιθώσαντες, οὐ μόνον αὐτόν,

ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμετέραι τὴν γυναῖκ' αὐτοῦ.
 203 οὐ γὰρ ἐξήτουν οἱ τότε Ἀθηναῖοι οὔτε ῥήτορα οὔτε
 στρατηγὸν δι' ὅτου δουλεύουσιν εὐτυχῶς, ἀλλ' οὐδὲ
 ζῆν ἡξίουν, εἰ μὴ μετ' ἐλευθερίας ἐξέσται τοῦτο ποιεῖν.
 ἦγετο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ
 μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. διαφέρει δὲ
 τίς· ὅτι ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων
 τὸν τῆς εἰμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περι-
 μένει, ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν
 δουλεύουσιν ἀποθνήσκειν ἐθελήσει, καὶ φοβερώτερας
 ἡγήσεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ὥς ἐν δουλευούσῃ
 τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη, τοῦ θανάτου.

206 Εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἐπεχείρουν λέγειν, ὥς ἐγὼ
 προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν, οὐκ ἔσθ'
 ὅστις οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιτιμήσειέ μοι. νῦν δ' ἐγὼ μὲν
 ὑμετέρας τὰς τοιαύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω, καὶ δεί-
 κνυμι ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτ' εἶχε τὸ φρόνημα ἡ πόλις,
 τῆς μέντοι διακονίας τῆς ἐφ' ἑκάστοις τῶν πεπραγμέ-
 207 νων καὶ ἐμαντῷ μετεῖναί φημι, οὗτος δὲ τῶν ὅλων 297
 κατηγορῶν, καὶ κελεύων ὑμᾶς ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν ὥς φό-
 βον καὶ κινδύνων αἰτίῳ τῇ πόλει, τῆς μὲν εἰς τὸ παρ-
 ὄν τιμῆς ἐμὲ ἀποστερεῖσαι γλίσχεται, τὰ δ' εἰς ἅπαντα
 τὸν λοιπὸν χρόνον ἐγκώμια ὑμῶν ἀφαιρεῖται. εἰ γὰρ
 ὥς οὐ τὰ βέλτιστα ἐμοῦ πολιευσαμένου τουδὲ κατα-
 ψηφιεῖσθε, ἡμαρτηκέναι δόξετε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνω-
 208 μοσύνη τὰ συμβάντα παθεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν, οὐκ
 ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ὑπὲρ τῆς
 ἀπάντων ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας κίνδυνον ἀράμενοι,
 μὰ τοὺς Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόν-
 ων καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους καὶ τοὺς
 ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας καὶ τοὺς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ
 καὶ πολλοὺς ἑτέρους τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασι

κειμένους ἀγαθοὺς ἄνδρας, οὓς ἅπαντας ὁμοίως ἡ πόλις τῆς αὐτῆς ἀξιώσασα τιμῆς ἔθαψεν, Αἰσχίνῃ, οὐχὶ τοὺς κατορθώσαντας αὐτῶν οὐδὲ τοὺς κρατήσαντας μόνους. δικαίως. ὁ μὲν γὰρ ἦν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργον, ἅπασι πέπρακται· τῇ τύχῃ δ', ἣν ὁ δαίμων ἐνε-
 209 μεν ἑκάστοις, ταύτῃ κέχρηται. ἔπειτ', ὧ κατάρτατε καὶ γραμματοκύφων, σὺ μὲν τῆς παρὰ τουτωνὶ τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας ἔμ' ἀποστερηῆσαι βουλόμενος τρόπαια καὶ μάχας καὶ παλαιὰ ἔργα ἔλεγες, ὧν τίνος προσ-
 εδεῖτο ὁ παρῶν ἄγων οὐτοσί; ἐμὲ δὲ, ὧ τριταγωνιστὰ, τὸν περὶ τῶν πρωτείων σύμβουλον τῇ πόλει παριόντα τὸ τίνος φρόνημα λαβόντ' ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ
 210 βῆμ' ἔδει; τὸ τοῦ τούτων ἀνάξια ἐροῦντος; δικαίως μὲντ' ἀπέθανον. ἐπεὶ οὐδ' ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 298 ἀπὸ τῆς αὐτῆς διανοίας δεῖ τὰς τε ἰδίας δίκας καὶ τὰς δημοσίας κρίνειν, ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου συμβόλαια ἐπὶ τῶν ἰδίων νόμων καὶ ἔργων σκοποῦντας, τὰς δὲ κοινὰς προαιρέσεις εἰς τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα ἀποβλέποντας. καὶ παραλαμβάνειν γε ἅμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμβόλῳ τὸ φρόνημα τὸ τῆς πόλεως νομίζειν ἕκαστον ὑμῶν δεῖ, ὅταν τὰ δημόσια εἰσῆντε κρινούντες, εἴπερ ἄξιον ἐκείνων πράττειν οἴεσθε χρῆναι.

211 Ἀλλὰ γὰρ ἐμπεσὼν εἰς τὰ πεπραγμένα τοῖς προγόνους ὑμῶν ἔστιν ἢ τῶν ψηφισμάτων παρέβην καὶ τῶν πραχθέντων. ἐπανελθεῖν οὖν, ὁπόθεν εἰς ταῦτ' ἐξέβην, βούλομαι.

Ὡς γὰρ ἀφικόμεθ' εἰς τὰς Θήβας, κατελαμβάνομεν Φιλίππου καὶ Θετταλῶν καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων παρόντας πρέσβεις, καὶ τοὺς μὲν ἡμετέρους φίλους ἐν φόβῳ, τοὺς δ' ἐκείνου θρασεῖς. ὅτι δ' οὐ νῦν ταῦτα λέγω τοῦ συμφέροντος ἕνεκα ἑμαυτῷ, λέγε μοι τὴν
 212 ἐπιστολὴν ἣν τότε ἐπέμψαμεν εὐθύς οἱ πρέσβεις. καί-

τοι τοσαύτη γ' ὑπερβολῇ συκοφαντίας οὗτος κέχρηται ὥστ', εἰ μὲν τι τῶν δεόντων ἐπράχθη, τὸν καιρὸν, οὐκ ἐμέ φησιν αἴτιον γεγενῆσθαι, τῶν δ' ὡς ἑτέρως συμβάντων ἀπάντων ἐμέ καὶ τὴν ἐμὴν τύχην αἰτίαν εἶναι. καὶ ὡς ἔοικεν, ὁ σύμβουλος καὶ ῥήτωρ ἐγὼ τῶν μὲν ἐκ λόγου καὶ τοῦ βουλευσασθαι πραχθέντων οὐδενὸς αὐτῷ συναίτιος εἶναι δοκῶ, τῶν δ' ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀτυχηθέντων μόνος αἰτίος εἶναι. πῶς ἂν ὠμότερος συκοφάντης γένοιτ' ἢ καταρατότερος; λέγε τὴν ἐπιστολήν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

299

- 213 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσαντο τὴν ἐκκλησίαν, προσήγον ἐκείνους προτέρους διὰ τὸ τὴν τῶν συμμάχων τάξιν ἐκείνους ἔχειν. καὶ παρελθόντες ἐδημηγόρουν πολλὰ μὲν Φίλιππον ἐγκωμιάζοντες, πολλὰ δ' ὑμῶν κατηγοροῦντες, πάνθ' ὅσα πώποτ' ἐναντία ἐπράξατε Θηβαίοις ἀναμιμνήσκοντες. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον, ἡξίουں ὧν μὲν εὖ πεπόνθεσαν ὑπὸ Φιλίππου χάριν αὐτοὺς ἀποδοῦναι, ὧν δ' ὑφ' ὑμῶν ἡδίκηντο δίκην λαβεῖν, ὁποτέρως βούλονται, ἢ διέντας αὐτοὺς ἐφ' ὑμᾶς ἢ συνεμβαλόντας εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἐδείκνυσαν, ὡς ᾤοντο, ἐκ μὲν ὧν αὐτοὶ συνεβούλευον τὰ ἐκ τῆς Ἀττικῆς βοσκήματα καὶ ἀνδράποδα καὶ τ' ἄλλ' ἀγαθὰ εἰς τὴν Βοιωτίαν ἤξοντα, ἐκ δὲ ὧν ἡμᾶς ἐρεῖν ἔφασαν τὰ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ διαρπασθῆσόμενα ὑπὸ τοῦ πολέμου. καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοις, εἰς ταῦτα δὲ πάντα συντείνουντ'
- 214 ἔλεγον. ἃ δ' ἡμεῖς πρὸς ταῦτα ἀντείπομεν, τὰ μὲν καθ' ἕκαστα ἐγὼ μὲν ἀντὶ παντὸς ἂν τιμησαίμην εἰπεῖν τοῦ βίου, ὑμᾶς δὲ δέδοικα, μὴ παρεληλυθότων τῶν καιρῶν, ὥσπερ ἂν εἰ κατακλυσμὸν γεγενῆσθαι τῶν πραγμάτων ἡγούμενοι, μάταιον ὄχλον τοὺς περὶ τοῦ-

των λόγους νομίσητε· ὃ τι δ' οὖν ἐπέσαμεν ἡμεῖς
καὶ ἃ ἡμῖν ἀπεκρίναντο, ἀκούσατε. Λέγε ταυτὶ λαβών.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΩΝ.

- 215 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐκάλουν ὑμᾶς καὶ μετεπέμ-
ποντο. ἐξῆτε, ἐβοηθεῖτε, ἵνα τὰν μέσῳ παραλείπω,
οὕτως οἰκείως ὑμᾶς ἐδέχοντο ὥστ' ἐξω τῶν ὀπλιτῶν
καὶ τῶν ἱππέων ὄντων εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὸ ἄστν δέ- 300
χεσθαι τὴν στρατιὰν ἐπὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὰ
τιμιώτατα. καίτοι τρία ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσιν ἀν-
θρώποις ἐδειξαν ἐγκώμια Θηβαῖοι κατ' ὑμῶν τὰ κάλ-
λιστα, ἐν μὲν ἀνδρείας, ἕτερον δὲ δικαιοσύνης, τρίτον
δὲ σωφροσύνης. καὶ γὰρ τὸν ἀγῶνα μεθ' ὑμῶν μάλ-
λον ἢ πρὸς ὑμᾶς ἐλόμενοι ποιήσασθαι καὶ ἀρείνους
εἶναι καὶ δικαιότερ' ἀξιοῦν ὑμᾶς ἔκριναι Φιλίππου·
καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς καὶ παρὰ πᾶσι δ' ἐν πλείστη φυλα-
κῇ, παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐφ' ὑμῖν ποιήσαντες σωφρο-
216 σύνης πίστιν περὶ ὑμῶν ἔχοντες ἐδειξαν. ἐν οἷς πᾶσιν,
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ γ' ὑμᾶς ὀρθῶς ἐφάνησαν ἐγνω-
κότες. οὔτε γὰρ εἰς τὴν πόλιν εἰσελθόντος τοῦ στρα-
τοπέδου οὐδεὶς οὐδὲν οὐδὲ ἀδίκως ὑμῖν ἐνεκάλεσεν·
οὕτω σώφρονας παρέσχετε ὑμᾶς αὐτούς· οἷς τε συμ-
παραταξάμενοι τὰς πρώτας μάχας, τὴν τ' ἐπὶ τοῦ πο-
ταμοῦ καὶ τὴν χειμερινήν, οὐκ ἀμέμπτους μόνον ὑμᾶς
αὐτούς, ἀλλὰ καὶ θαυμαστοὺς ἐδείξατε τῷ κόσμῳ, ταῖς
παρασκευαῖς, τῇ προθυμίᾳ. ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν ἄλ-
λων ὑμῖν ἐγίνοντο ἔπαινοι, παρὰ δ' ὑμῶν θυσίαι καὶ
217 πομπαὶ τοῖς θεοῖς. καὶ ἔγωγε ἡδέως ἂν ἐροίμην Αἰσχί-
νην, ὅτε ταυτ' ἐπράττετο καὶ ζήλου καὶ χαρᾶς καὶ ἐπαί-
νων ἢ πόλις ἦν μεστή, πότερον συνέθνε καὶ συνευ-
φραίνετο τοῖς πολλοῖς, ἢ λυπούμενος καὶ στένων καὶ
δυσμεναίνων τοῖς κοινοῖς ἀγαθοῖς οἴκοι καθῆτο. εἰ μὲν

γὰρ παρῆν καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξητάζετο, πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ, μᾶλλον δ' οὐδ' ὅσια, εἰ ὧν ὡς ἀρίστων αὐτὸς τοὺς θεοὺς ἐποιήσατο μάρτυρας, ταῦθ' ὡς οὐκ ἄριστα νῦν ὑμᾶς ἀξιοὶ ψηφίσασθαι τοὺς ὁμωμοκότας τοὺς θε- 301 οὺς; εἰ δὲ μὴ παρῆν, πῶς οὐκ ἀπολωλέναι πολλάκις ἐστὶ δίκαιος, εἰ ἐφ' οἷς ἔχαιρον οἱ ἄλλοι, ταῦτα ἐλπείτο ὀρθῶν; Λέγε δὴ καὶ ταῦτα τὰ ψηφίσματά μοι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΘΥΣΙΩΝ.

218 Οὐκοῦν ἡμεῖς μὲν ἐν θυσίαις ἤμεν τότε, Θηβαῖοι δ' ἐν τῷ δι' ἡμᾶς σεσῶσθαι νομίζειν, καὶ περιειστήκει τοῖς βοηθείας δεήσεσθαι δοκοῦσιν ἀφ' ὧν ἐπραττον οὗτοι, αὐτοὺς βοηθεῖν ἑτέροις ἐξ ὧν ἐπέισθητ' ἐμοί. ἀλλὰ μὴν οἷας τότε ἠφίει φωνᾶς ὁ Φίλιππος καὶ ἐν οἷαις ἦν ταραχαῖς ἐπὶ τούτοις, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἐκείνου μαθήσεσθε ὧν εἰς Πελοπόννησον ἐπεμπευ. καὶ μοι λέγε ταύτας λαβὼν, ἵν' εἰδῆτε ἡ ἐμὴ συνέχεια καὶ πλάνοι καὶ ταλαιπωρίαι καὶ τὰ πολλὰ ψηφίσματα, ἃ νῦν οὗτος διέσυρε, τί ἀπειργάσατο.

219 Καίτοι πολλοὶ παρ' ὑμῖν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γερό-
 νασι δῆτορες ἐνδοξοὶ καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, Καλλι-
 στρατος ἐκεῖνος, Ἀριστοφῶν, Κέφαλος, Θρασύβουλος,
 ἕτεροι μυρίοι· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε τούτων διὰ
 παντὸς ἐδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει, ἀλλ' ὁ μὲν
 γράφων οὐκ ἂν ἐπρέσβευσεν, ὁ δὲ πρεσβεύων οὐκ ἂν
 ἔγραψεν. ὑπέλειπε γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ἑαυτῷ ἅμα μὲν
 220 ῥαστώνην, ἅμα δ', εἰ τι γένοιτ', ἀναφοράν. τί οὖν;
 εἰποι τις ἂν, σὺ τοσοῦτον ὑπερῆρας τοὺς ἄλλους ῥώμῃ
 καὶ τόλμῃ ὥστε πάντα ποιεῖν αὐτός; οὐ ταῦτα λέγω,
 ἀλλ' οὕτως ἐπεπεισμένην μέγαν εἶναι τὸν κατειληφότα
 κίνδυνον τὴν πόλιν ὥστ' οὐκ ἐδόκει μοι χάραν οὐδὲ
 πρόνοιαν οὐδεμίαν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας διδόναι, ἀλλ'

ἀγαπητὸν εἶναι, εἰ μηδὲν παραλιπὼν τις ἂν δεῖ πράξειεν
 221 ἐπεπείσμην δ' ὑπὲρ ἑμαυτοῦ, τυχὸν μὲν ἀναισθητῶν
 ὅμως δ' ἐπεπείσμην, μήτε γράφοντ' ἂν ἐμοῦ γράψω
 βέλτιον μηδένα, μήτε πράττοντα πράξαι, μήτε πρε-
 σβεύοντα πρεσβεῦσαι προθυμότερον μηδὲ δικαιότερον
 διὰ ταῦτα ἐν πᾶσιν ἑμαυτὸν ἑταττον. Λέγε τὰς ἐπιστο-
 λὰς τὰς τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

222 Εἰς ταῦτα κατέστησε Φίλιππον ἡ ἐμὴ πολιτεία
 Αἰσχίνην· ταύτην τὴν φωνὴν ἐκείνος ἀφῆκε, πολλοὺς
 καὶ θρασεῖς τὰ πρὸ τούτων τῇ πόλει ἐπαιρόμενος λό-
 γους. ἀνθ' ὧν δικαίως ἐστεφανούμην ὑπὸ τούτων
 καὶ σὺ παρὼν οὐκ ἀντέλεγες, ὃ δὲ γραψάμενος Διῶν
 δας τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐκ ἔλαβεν. Καί μοι λέγ-
 ταῦτα τὰ ψηφίσματα τὰ τότε μὲν ἀποπεφευγότα, ὑπὸ
 τούτου δ' οὐδὲ γραφέντα.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

223 Ταυτὶ τὰ ψηφίσματ', ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς αὐ-
 τὰς συλλαβὰς καὶ ταῦτ' ῥήματ' ἔχει ἅπερ πρότερον
 μὲν Ἀριστόνικος, νῦν δὲ Κτησιφῶν γέγραφεν οὕτως
 καὶ ταῦτ' Αἰσχίνης οὕτ' ἐδίωξεν αὐτοὺς οὔτε τῷ γραψα-
 μένῳ συγκατηγόρησεν. καίτοι τότε τὸν Δημομέλην
 τὸν ταῦτα γράφοντα καὶ τὸν Ὑπεριδὴν, εἰπερ ἀληθ-
 μου νῦν κατηγορεῖ, μᾶλλον ἂν εἰκότως ἢ τόνδ' ἐδίω-
 224 κεν. διὰ τί; ὅτι τῷδε μὲν ἔστ' ἀνευεγκεῖν ἐπ' ἐκείνου
 καὶ τὰς τῶν δικαστηρίων γνώσεις καὶ τὸ τοῦτον αὐτὸ
 ἐκείνων μὴ κατηγορηκέναι ταῦτ' ἀγραφάντων ἅπερ οὐ-
 τος νυνὶ, καὶ τὸ τοὺς νόμους μηκέτ' ἔαν περὶ τῶν οὕτω
 πραχθέντων κατηγορεῖν, καὶ πολλὰ ἕτερα· τότε δ'
 αὐτὸ τὸ πρᾶγμ' ἂν ἐκρίνετο ἐφ' αὐτοῦ, πρὶν τι τούτω

225 προλαβεῖν. ἀλλ' οὐκ ἦν, οἶμαι, τότε, ὃ νυνὶ ποιεῖ, ἐκ
παλαιῶν χρόνων καὶ ψηφισμάτων πολλῶν ἐκλέξαντα,
ἃ μῆτε προῆδει μηδεὶς μὴτ' ἂν ᾤκηθη τήμερον ῥηθῆναι,
διαβάλλειν, καὶ μετενεγκόντα τοὺς χρόνους καὶ προ-
φάσεις ἀντὶ τῶν ἀληθῶν ψευδεῖς μεταθέντα τοῖς πε-
226πραγμένοις δοκεῖν τι λέγειν. οὐκ ἦν τότε ταῦτα, ἀλλ'
ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ἐγγὺς τῶν ἔργων, ἐτι μεμνημένων
ὑμῶν καὶ μόνον οὐκ ἐν ταῖς χερσὶν ἕκαστα ἐχόντων,
πάντες ἐγίνοντο ἂν οἱ λόγοι. διόπερ τοὺς παρ' αὐτὰ
τὰ πράγματ' ἐλέγχους φυγῶν νῦν ἡκεῖ, ῥητόρων ἀργῶ-
να νομίζων, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ οὐχὶ τῶν πεπολιτευ-
μένων ἐξέτασιν ποιήσῃν ὑμᾶς, καὶ λόγου κρίσιν, οὐχὶ
τοῦ τῇ πόλει συμφέροντος ἐσεσθαι.

227 Εἴτα σοφίζεται, καὶ φησὶ προσήκειν, ἧς μὲν οἰκο-
θεν ἦκετ' ἐχοντες δόξης περὶ ἡμῶν ἀμελῆσαι, ὥσπερ
δ', ὅταν οἰόμενοι περιεῖναι χρήματά τῳ λογίζεσθε, ἂν
καθαρά ὧσιν αἱ ψῆφοι καὶ μηδὲν περιῇ, συγχωρεῖτε,
οὕτω καὶ νῦν τοῖς ἐκ τοῦ λόγου φαινομένοις προσθέ-
σθαι. θεάσασθε τοίνυν ὥς σαθρὸν, ὥς ἔοικεν, ἐστι
228 φύσει πᾶν ὃ τι ἂν μὴ δικαίως ἢ πεπραγμένον. ἐκ γὰρ
αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ τούτου παραδείγματος ὡμολόγηκε
νῦν γ' ἡμᾶς ὑπάρχειν ἐγνωσμένους ἐμὲ μὲν λέγειν
ὑπὲρ τῆς πατρίδος, αὐτὸν δ' ὑπὲρ Φιλίππου· οὐ γὰρ
ἂν μεταπελθεῖν ὑμᾶς ἐξήτει μὴ τοιαύτης οὔσης τῆς 304
229 ὑπαρχούσης ὑπολήψεως περὶ ἑκατέρου. καὶ μὴν ὅτι γε
οὐ δίκαια λέγει μεταθέσθαι ταύτην τὴν δόξαν ἀξιῶν,
ἐγὼ διδάξω ῥαδίως, οὐ τιθεὶς ψήφους (οὐ γὰρ ἐστὶν ὁ
τῶν πραγμάτων οὗτος λογισμός), ἀλλ' ἀναμιμνήσκων
ἕκαστα ἐν βραχέσι, λογισταῖς ἅμα καὶ μάρτυσι τοῖς
ἀκούουσιν ὑμῖν χρώμενος. ἡ γὰρ ἐμὴ πολιτεία, ἧς οὗ-
τος κατηγορεῖ, ἀντὶ μὲν τοῦ Θηβαίου μετὰ Φιλίππου
230 συνεμβάλλειν εἰς τὴν χάραν, ὃ πάντες ᾤοντο, μεθ' ἡμῶν

- παραταξαμένους ἐκείνον κωλύειν ἐποίησεν, ἀντὶ δὲ
 τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ τὸν πόλεμον εἶναι ἐπτακόσια στάδια
 ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τοῖς Βοιωτῶν ὁρίοις γενέσθαι, ἀν-
 τὶ δὲ τοῦ τοὺς ληστὰς ἡμᾶς φέρειν καὶ ἄγειν ἐκ τῆς Εὐ-
 βοίας ἐν εἰρήνῃ τὴν Ἀττικὴν ἐκ θαλάττης εἶναι πάντα
 τὸν πόλεμον, ἀντὶ δὲ τοῦ τὸν Ἑλλήσποντον ἔχειν Φί-
 λιππον, λαβόντα Βυζάντιον, συμπολεμεῖν τοὺς Βυζαν-
 231 τίους μεθ' ἡμῶν πρὸς ἐκείνον. ἄρα σοι ψήφοις ὅμοιος
 ὁ τῶν ἔργων λογισμὸς φαίνεται; ἢ δεῖν ἀντανελεῖν
 ταῦτα, ἀλλ' οὐχ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μνημονευθή-
 σεται σκέψασθαι; καὶ οὐκέτι προστίθῃμι ὅτι τῆς μὲν
 ᾠμότητος, ἣν ἐν οἷς καθάπαξ τινῶν κύριος κατέστη
 Φίλιππος ἔστιν ἰδεῖν, ἑτέροις πειραθῆναι συνέβη, τῆς
 δὲ φιλανθρωπίας, ἣν τὰ λοιπὰ τῶν πραγμάτων ἐκείνος
 περιβαλλόμενος ἐπλάττετο, ὑμεῖς καλῶς ποιοῦντες
 τοὺς καρποὺς κεκόμισθε. ἀλλ' ἔω ταῦτα.
- 232 Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτ' εἰπεῖν ὀκνήσω, ὅτι ὁ τὸν ῥή-
 τορα βουλόμενος δικαίως ἐξετάζειν καὶ μὴ συκοφαν-
 τεῖν, οὐκ ἂν οἶα σὺ νῦν ἔλεγες, τοιαῦτα κατηγόρει, πα- 306
 ραδείγματα πλάττων καὶ ῥήματα καὶ σχήματα μιμού-
 μενος (πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτο, οὐχ ὁρᾷς; γέγονε τὰ τῶν
 Ἑλλήνων, εἰ τουτὶ τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ μὴ τουτὶ διελέχθην
- 233 ἐγὼ, ἢ δευρὶ τὴν χεῖρα, ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρῆνεγκα), ἀλλ'
 ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἂν ἐσκόπει τίνας εἶχεν ἀφορμὰς
 ἢ πόλεις καὶ τίνας δυνάμεις, ὅτ' εἰς τὰ πράγματ' εἰσῆ-
 ει, καὶ τίνας συνήγαγον αὐτῇ μετὰ ταῦτ' ἐπιστὰς ἐγὼ,
 καὶ πῶς εἶχε τὰ τῶν ἐναντίων. εἴτ' εἰ μὲν ἐλάττους
 ἐποίησα τὰς δυνάμεις, παρ' ἐμοὶ τὰ δίκημ' ἂν ἐδείκνυνεν
 ὄν, εἰ δὲ πολλῶ μείζους, οὐκ ἂν ἐσυκοφάντει. ἐπειδὴ
 δὲ σὺ τοῦτο πέφευγας, ἐγὼ ποιήσω· καὶ σκοπεῖτε εἰ
 δικαίως χρήσομαι τῷ λόγῳ.

234 Δύναμιν μὲν τοίνυν εἶχεν ἡ πόλις τοὺς νησιώτας,

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βερροίας

- οὐχ ἅπαντας, ἀλλὰ τοὺς ἀσθενεστάτους· οὔτε γὰρ
 Χίως οὔτε Ρόδος οὔτε Κέρκυρα μεθ' ἡμῶν ἦν· χρημά-
 των δὲ συνταξιν εἰς πέντε καὶ τετταράκοντα τάλαντα,
 καὶ ταῦτ' ἦν προεξειλεγμένα· ὁπλίτην δ' ἢ ἱππέα πλὴν
 τῶν οἰκείων οὐδένα. ὁ δὲ πάντων καὶ φοβερώτατον
 καὶ μάλισθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, οὔτοι παρεσκευάκεισαν
 τοὺς περιχώρους πάντας ἐχθρας ἢ φιλίας ἐγγυτέρω,
 235 Μεγαρέας, Θηβαίους, Εὐβοέας. τὰ μὲν τῆς πόλεως οὐ-
 τως ὑπῆρχεν ἔχοντα, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι παρὰ ταῦτ' εἰ-
 πεῖν ἄλλο οὐδέν· τὰ δὲ τοῦ Φιλίππου, πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν
 ὁ ἄγων, σκέψασθε πῶς. πρῶτον μὲν ἦρχε τῶν ἀκολου-
 θούντων αὐτὸς αὐτοκράτωρ ὢν, ὁ τῶν εἰς τὸν πόλε-
 μον μέγιστόν ἐστιν ἀπάντων· εἰδ' οὔτοι τὰ ὅπλα εἶχον
 ἐν ταῖς χερσὶν αἰεί· ἔπειτα χρημάτων ἡνπόρει, καὶ
 ἐπραττεν ἃ δόξειεν αὐτῷ, οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψηφί- 306
 σμασιν, οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενος, [οὐδ' ὑπὸ
 τῶν συκοφαντούντων κρινόμενος,] οὐδὲ γραφὰς φεύ-
 γων παρανόμων, οὐδ' ὑπεύθυνος ὢν οὐδενί, ἀλλ'
 236 ἀπλῶς αὐτὸς δεσπότης, ἡγεμῶν, κύριος πάντων. ἐγὼ
 δ' ὁ πρὸς τοῦτον ἀντιτεταγμένος (καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξε-
 τάσαι δίκαιον) τίνος κύριος ἦν; οὐδενός· αὐτὸ γὰρ τὸ
 δημηγορεῖν πρῶτον, οὐ μόνου μετεῖχον ἐγὼ, ἐξ ἴσου
 προϋτίθεθ' ὑμεῖς τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρονοῦσι καὶ
 ἐμοί, καὶ ὅσα οὔτοι περιγένοιτο ἐμοῦ (πολλὰ δ' ἐρί-
 γνετο ταῦτα, δι' ἣν ἕκαστον τύχοι πρόφασιν), ταῦθ'
 237 ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἀπῆτε βεβουλευμένοι. ἀλλ' ὅμως ἐκ
 τοιούτων ἐλαττωμάτων ἐγὼ συμάχους μὲν ὑμῖν ἐποί-
 ησα Εὐβοέας, Ἀχαιοὺς, Κορινθίους, Θηβαίους, Μεγα-
 ρέας, Λευκαδίους, Κερκυραίους, ἀφ' ὧν μύριοι μὲν
 καὶ πεντακισχίλιοι ξένοι, δισχίλιοι δ' ἱππεῖς ἄνευ τῶν
 πολιτικῶν δυνάμεων συνήχθησαν· χρημάτων δὲ ὅσων
 238 ἐδυνήθη ἐγὼ πλείστην συντέλειαν ἐποίησα. εἰ δὲ λέ-

γεις ἢ τὰ πρὸς Θηβαίους δίκαια, Αἰσχίνη, ἢ τὰ πρὸς Βυζαντίους ἢ τὰ πρὸς Εὐβοέας, ἢ περὶ τῶν ἰσων νυνὶ διαλέγει, πρῶτον μὲν ἀγνοεῖς ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρων, τριακοσίων οὐσῶν τῶν πασῶν, τὰς διακοσίας ἢ πόλιν παρέσχετο, καὶ οὐκ ἐλαττοῦσθαι νομίζουσα οὐδὲ κρίνουσα τοὺς ταῦτα συμβουλευσάντας οὐδὲ ἀγανακτοῦσα ἐπὶ τούτοις ἐωρᾶτο (αἰσχρὸν γὰρ), ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἔχουσα χάριν, εἰ κοινοῦ κινδύνου τοῖς Ἑλλησι περὶ στάντος αὐτῇ διπλάσια τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἀπάντων

239 σωτηρίαν παρέσχετο. εἴτα κενὸς χαρίζει χάριτας τοῖσι συκοφαντῶν ἐμέ. τί γὰρ νῦν λέγεις οἷα ἐχρῆν πράττειν, ἀλλ' οὐ τότε ὦν ἐν τῇ πόλει καὶ παρῶν ταῦτ' ἐγραφε, εἰπερ ἐνεδέχετο παρὰ τοὺς παρόντας καιροὺς, ἐν οἷς οὐχ ὅσα ἐβουλόμεθα, ἀλλ' ὅσα δοίῃ τὰ πράγματ' ἔδει δέχεσθαι· ὁ γὰρ ἀντωνούμενος καὶ ταχὺ τοὺς παρ' ἡμῶν ἀπελαννομένους προσδεξόμενος καὶ χρήματα προσθήσων ὑπῆρχεν ἑτοιμος.

- 240 Ἄλλ' εἰ νῦν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατηγορίας ἔχω, τί ἂν οἴεσθε, εἰ τότε ἐμοῦ περὶ τούτων ἀκριβολογουμένου, ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο Φιλίππῳ, καὶ ἅμα Εὐβοίας καὶ Θηβῶν καὶ Βυζαντίου κύριος κατέστη, τί ποιεῖν ἂν ἢ τί λέγειν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώ-
- 241 πους τουτουσί; οὐχ ὥς ἐξεδόθησαν; οὐχ ὥς ἀπηλάθησαν βουλόμενοι μεθ' ἡμῶν εἶναι; εἴτα τοῦ μὲν Ἑλλησπόντου διὰ Βυζαντίων ἐγκρατὴς καθέστηκε, καὶ τῆς σιτοπομπίας τῆς τῶν Ἑλλήνων κύριος, πόλεμος δ' ὁμορος καὶ βαρὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ Θηβαίων κεκόμισται, ἅπλους δ' ἡ θάλαττα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὀρμωμένων ληστῶν γέγονεν; οὐκ ἂν ταῦτ' ἔλεγον, καὶ
- 242 πολλὰ γε πρὸς τούτοις ἕτερα; πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης αἰεὶ καὶ πανταχόθεν

- βάσκανον καὶ φιλαίτιον· τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος
 τάνθρωπion ἐστίν, οὐδὲν ἐξ ἀρχῆς ὑγιὲς πεποιηκὸς
 οὐδ' ἐλεύθερον, αὐτοτραγικὸς πίθηκος, ἀρουραῖος Οἰ-
 νόμαος, παράσημος ῥήτωρ. τί γὰρ ἡ σὴ δεινότης εἰς
 ὄνησιν ἤκει τῇ πατρίδι; νῦν ἡμῖν λέγεις περὶ τῶν παρ-
 243 ἐληλυθόντων; ὥσπερ ἂν εἰ τις ἰατρὸς ἀσθενούσι μὲν
 τοῖς κάμνουσιν εἰσιὼν μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι δι' ὧν 308
 ἀποφεύξονται τὴν νόσον, ἐπειδὴ δὲ τελευτήσῃ τις αὐ-
 τῶν καὶ τὰ νομιζόμεν' αὐτῷ φέροιο, ἀκολουθῶν ἐπὶ
 τὸ μνημα διεξίει· εἰ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος
 "οὐτοσί, οὐκ ἂν ἀπέθανεν." ἐμβρόντητε, εἴτα νῦν
 λέγεις;
- 244 Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὴν ἤτταν, εἰ ταύτῃ γαυριᾶς ἐφ'
 ἧ στένειν σε, ὧ κατάρατε, προσῆκεν, ἐν οὐδενὶ τῶν παρ'
 ἐμοὶ γεγονυῖαν εὐρήσετε τῇ πόλει. οὕτως δὲ λογίζε-
 σθε. οὐδαμοῦ πώποθ', ὅποι πρεσβευτῆς ἐπέμφθην
 ὑφ' ὑμῶν ἐγὼ, ἡττηθεὶς ἀπὸ τῶν παρὰ Φιλίππου
 πρέσβεων, οὐκ ἐκ Θετταλίας, οὐκ ἐξ Ἀμβρακίας, οὐκ
 ἐξ Ἰλλυριῶν, οὐ παρὰ τῶν Θρακῶν βασιλέων, οὐκ ἐκ
 Βυζαντίου, οὐκ ἄλλοθεν οὐδαμόθεν, οὐ τὰ τελευταῖα
 ἐκ Θηβῶν, ἀλλ' ἐν οἷς κρατηθεῖεν οἱ πρέσβεις αὐτοῦ
- 245 τῷ λόγῳ, ταῦτα τοῖς ὅπλοις ἐπιὼν κατεστρέφετο. ταῦτ'
 οὖν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνει τὸν αὐτὸν
 εἰς τε μαλακίαν σκώπτων καὶ τῆς Φιλίππου δυνά-
 μεως ἀξίων ἓνα ὄντα κρείττω γενέσθαι; καὶ ταῦ-
 τα τοῖς λόγοις; τίνος γὰρ ἄλλου κύριος ἦν ἐγώ;
 οὐ γὰρ τῆς γε ἐκάστου ψυχῆς, οὐδὲ τῆς τύχης τῶν
 παραταξαμένων, οὐδὲ τῆς στρατηγίας, ἧς ἔμ'
- 246 ἀπαιτεῖς εὐθύνας· οὕτω σκαιὸς εἰ. ἀλλὰ μὴν ὧν
 γ' ἂν ὁ ῥήτωρ ὑπεύθυνος εἴη, πᾶσαν ἐξέτασιν λάμ-
 βαντ'. οὐ παραιτοῦμαι. τίνα οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἰδεῖν
 τὰ πράγματα ἀρχόμενα καὶ προαισθῆσθαι καὶ προει-

πεῖν τοῖς ἄλλοις. ταῦτα πέπρακταί μοι. καὶ ἔτι τὰς ἑκα-
σταχοῦ βραδυτήτας, ὄκνους, ἀγνοίας, φιλονεικίας, ἃ
πολιτικά ταῖς πόλεσι πρόσσεστιν ἀπάσαις καὶ ἀναγκαῖα 309
ἁμαρτήματα, ταῦθ' ὥς εἰς ἐλάχιστα συστῆλλαι, καὶ τοῦ-
ναντίον εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν καὶ τοῦ τὰ δέοντα
ποιεῖν ὁρμὴν προτρέψαι. καὶ ταῦτά μοι πάντα πεποι-
ηται, καὶ οὐδεὶς μήποθ' εὖρη τὸ κατ' ἐμὲ οὐδὲν ἔλλει-
247 φθέν. εἰ τοίνυν τις ἔροιτο ὄντιν οὖν τίσι τὰ πλεῖστα
Φίλιππος ὧν κατέπραξε διωκῆσατο, πάντες ἂν εἰποῖεν
τῷ στρατοπέδῳ καὶ τῷ διδόναι καὶ διαφθείρειν τοὺς
ἐπὶ τῶν πραγμάτων. οὐκοῦν τῶν μὲν δυνάμεων οὔτε
κύριος οὐθ' ἡγεμὼν ἦν ἐγὼ, ὥστε οὐδ' ὁ λόγος τῶν
κατὰ ταῦτα πραχθέντων πρὸς ἐμέ. καὶ μὴν τῷ δια-
φθαρῆναι χρήμασιν ἢ μὴ κεκράτηκα Φιλίππου· ὥσ-
περ γὰρ ὁ ὠνούμενος νενίκηκε τὸν λαβόντα, ἔαν
πρίηται, οὕτως ὁ μὴ λαβὼν μηδὲ διαφθαρεῖς νε-
νίκηκε τὸν ὠνούμενον. ὥστε ἀήττητος ἡ πόλις τὸ
κατ' ἐμέ.

248 Ἄ μὲν τοίνυν ἐγὼ παρεσχόμην εἰς τὸ δικαίως τοι-
αῦτα γράφειν τουτουὶ περὶ ἐμοῦ, πρὸς πολλοῖς ἐτέροις
ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἐστίν· ἃ δ' οἱ πάντες
ὑμεῖς, ταῦτ' ἤδη λέξω. μετὰ γὰρ τὴν μάχην εὐθύς ὁ
δῆμος, εἰδὼς καὶ ἑορακὼς πάντα ὅσα ἐπραττον ἐγὼ, ἐν
αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς καὶ φοβεροῖς ἐμβεβηκῶς, ἡνίκ' οὐδ'
ἀγνωμονῆσαι τι θαυμαστὸν ἦν τοὺς πολλοὺς πρὸς ἐμέ,
πρῶτον μὲν περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως τὰς ἐμὰς γνώ-
μας ἐχειροτόνει, καὶ πάνθ' ὅσα τῆς φυλακῆς ἔνεκα
ἐπράττετο, ἢ διάταξις τῶν φυλάκων, αἱ τάφροι, τὰ εἰς
τὰ τεῖχη χρήματα, διὰ τῶν ἐμῶν ψηφισμάτων ἐγίννε- 310
το· ἔπειθ' αἰρούμενος οἰκάνην ἐκ πάντων ἐμὲ ἐχειρο-
249 τόνησεν ὁ δῆμος. καὶ μετὰ ταῦτα συστάντων οἷς ἦν
ἐπιμελὲς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφὰς, εὐθύνας, εἰς-

αγγελίας, πάντα ταῦτ' ἐπαρόντων μοι, οὐ δι' ἑαυτῶν
 τό γε πρῶτον, ἀλλὰ δι' ὧν μάλιστα ὑπελάμβανον ἀγνο-
 ῆσθαι (ἴστε γὰρ δήπου καὶ μέμνησθε ὅτι τοὺς πρῶ-
 τούς χρόνους κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἐκρινόμην
 ἐγὼ, καὶ οὐτ' ἀπόνοια Σωσικλέους οὔτε συνοφαντία
 Φιλοκράτους οὔτε Λιῶνδου καὶ Μελάντου μανία οὐτ'
 ἀλλ' οὐδὲν ἀπείρατον ἦν τούτοις κατ' ἐμοῦ), ἐν τοίνυν
 τούτοις πᾶσι μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, δεύτερον δὲ
 δι' ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἐσωζόμην. δικαί-
 ως· τοῦτο γὰρ καὶ ἀληθές ἐστι καὶ ὑπὲρ τῶν ὁμωμοκό-
 250 τῶν καὶ γνόντων τὰ εὖορκα δικαστῶν. οὐκοῦν ἐν μὲν
 οἷς εἰσηγγελλόμην, ὅτ' ἀπεψηφίζεσθαι μου καὶ τὸ μέρος
 τῶν ψήφων τοῖς διώκουσιν οὐ μετεδίδοτε, τότε ἔψηφί-
 ξεσθε τὰ ἄριστα με πράττειν· ἐν οἷς δὲ τὰς γραφὰς
 ἀπέφευγον, ἐννομα καὶ γράφειν καὶ λέγειν ἀπεδεικνύ-
 μην· ἐν οἷς δὲ τὰς εὐθύνας ἐπεσημαίνεσθε, δικαίως
 καὶ ἀδωροδοκῆτως πάντα πεπραχθαί μοι προσωμολο-
 γεῖτε. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων τί προσῆκεν ἢ τί δί-
 καιον ἦν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένοις θέσθαι τὸν Κτη-
 σιφῶντα ὄνομα, οὐχ ὃ τὸν δῆμον ἐώρα τιθέμενον, οὐχ
 ὃ τοὺς ὁμωμοκότας δικαστὰς, οὐχ ὃ τὴν ἀλήθειαν πα-
 ρὰ πᾶσι βεβαιούσαν;

251 Ναὶ, φησὶν, ἀλλὰ τὸ τοῦ Κεφάλου καλὸν, τὸ μη-
 δεμίαν γραφὴν φυγεῖν. καὶ νῆ Δ' εὐδαιμόν γε. ἀλλὰ
 τί μᾶλλον ὁ πολλάκις μὲν φυγὼν, μηδεπώποτε δ' ἐξε- 311
 λεγχθεὶς ἀδικῶν ἐν ἐγκλήματι γίγνοιτ' ἂν διὰ τοῦτο
 δικαίως; καίτοι πρὸς γε τοῦτον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ
 τὸ τοῦ Κεφάλου καλὸν εἰπεῖν ἐστι μοι. οὐδεμίαν γὰρ
 πώποτ' ἐγράψατό με οὐδ' ἐδίωξε γραφὴν, ὥστε ὑπὸ
 σοῦ γε ὁμολόγημαι μηδὲν εἶναι τοῦ Κεφάλου χεῖρων
 πολίτης.

252 Πανταχόθεν μὲν τοίνυν ἂν τις ἴδοι τὴν ἀγνωμο-

- σύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν, οὐχ ἥκιστα δ' ἀφ' ὧν
 περὶ τῆς τύχης διελέχθη. ἐγὼ δ' ὅλως μὲν, ὅστις ἀν-
 θρωπος ὦν ἀνθρώπῳ τύχην προσφέρει, ἀνόητον ἡγοῦ-
 μαι· ἦν γὰρ ὁ βέλτιστα πράττειν νομίζων καὶ ἀρίστην
 ἔχειν οἰόμενος οὐκ οἶδεν εἰ μενεῖ τοιαύτη μέχρη τῆς
 ἐσπέρας, πῶς χορὴ περὶ ταύτης λέγειν ἢ πῶς ὀνειδίζειν
 ἑτέρῳ; ἐπειδὴ δ' οὗτος πρὸς πολλοῖς ἄλλοις καὶ περὶ
 τούτων ὑπερηφάνως χρηταὶ τῷ λόγῳ, σκέψασθ', ὧς ἀν-
 θρωγ' Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρήσατε ὅσῳ καὶ ἀληθέστερον
 καὶ ἀνθρωπινώτερον ἐγὼ περὶ τῆς τύχης τούτου δια-
 253 λεχθήσομαι. ἐγὼ τὴν μὲν τῆς πόλεως τύχην ἀγαθὴν
 ἡγοῦμαι, καὶ ταυτ' ὁρῶ καὶ τὸν Δία τὸν Ἀσθωναῖον
 ἡμῶν μαντευόμενον, τὴν μέντοι τῶν πάντων ἀνθρώ-
 πων, ἣ νῦν ἐπέχει, χαλεπὴν καὶ δεινὴν· τίς γὰρ Ἑλ-
 λήνων ἢ τίς βαρβάρων οὐ πολλῶν κακῶν ἐν τῷ παρ-
 254 ὄντι πεπείραται; τὸ μὲν τοίνυν προελέσθαι τὰ κάλ-
 ιστα καὶ τὸ τῶν οἰηθέντων Ἑλλήνων, εἰ πρόοιντο
 ἡμᾶς, ἐν εὐδαιμονίᾳ διάξειν, τούτων αὐτῶν ἄμεινον
 πράττειν τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι·
 τὸ δὲ προσκροῦσαι καὶ μὴ πάνθ' ὥς ἐβουλόμεσθ' ἡμῶν 312
 συμβῆναι τῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τύχης τὸ ἐπιβάλ-
 λον ἐφ' ἡμᾶς μέρος μετεκληφέναι νομίζω τὴν πόλιν.
 255 τὴν δ' ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν καὶ τὴν ἐνὸς ἡμῶν ἐκά-
 στου ἐν τοῖς ἰδίοις ἐξετάζειν δίκαιον εἶναι νομίζω. ἐγὼ
 μὲν οὖν οὕτως περὶ τῆς τύχης ἀξιώ, ὁρθῶς καὶ δικαί-
 ως, ὥς ἐμαυτῷ δοκῶ, νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν· ὁ δὲ τὴν
 ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν τῆς κοινῆς τῆς πόλεως κυριωτέ-
 ραν εἶναι φησι, τὴν μικρὰν καὶ φεύλην τῆς ἀγαθῆς καὶ
 μεγάλης. καὶ πῶς ἐνι τοῦτο γενέσθαι;
 256 Καὶ μὴν εἰ γε τὴν ἐμὴν τύχην πάντως ἐξετάζειν,
 Αἰσχίνην, προαιρεῖ, πρὸς τὴν σεαυτοῦ σκόπει, καὶ εὖ-
 ρης τὴν ἐμὴν βελτίῳ τῆς σῆς, παῦσαι λοιδοροῦμενος

αὐτῇ. σκόπει τοίνυν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς. καί μου πρὸς Διὸς μηδεμίαν ψυχρότητα καταγνῶ μηδεῖς. ἐγὼ γὰρ οὐτ' εἰ τις πενίαν προπηλακίζει, νοῦν ἔχειν ἡγοῦμαι, οὐτ' εἰ τις ἐν ἀφθόνοις τραφεὶς ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται· ἀλλ' ὑπὸ τῆς τουτουὶ τοῦ χαλεποῦ βλασφημίας καὶ συκοφαντίας εἰς τοιούτους λόγους ἐμπίπτειν ἀναγκάζομαι, οἷς ἐκ τῶν ἐνόντων ὥς ἂν δύνωμαι μετριώτατα χρῆσομαι.

- 257 Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν, Αἰσχίνη, παιδί μὲν ὄν-
 τι φαιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καὶ ἔχειν
 ὅσα χρὴ τὸν μηδὲν αἰσχροὺν ποιήσουσα δι' ἐνδειαν,
 ἐξελθόντι δὲ ἐκ παιδῶν ἀκάλουθα τούτοις πράττειν,
 χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας
 μήτε ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ
 πόλει καὶ τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι, ἐπειδὴ δὲ πρὸς
 τὰ κοινὰ προσελθεῖν ἔδοξέ μοι, τοιαῦτα πολιτεύματα
 ἐλέσθαι ὥστε καὶ ὑπὸ τῆς πατρίδος καὶ ὑπ' ἄλλων Ἑλ- 313
 λήνων πολλῶν πολλάκις ἐστεφανῶσθαι, καὶ μηδὲ τοὺς
 ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὥς οὐ καλὰ γ' ἦν ἂν προειλόμην, ἐπιχει-
 258 ρεῖν λέγειν. ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτη συμβεβίωκα τύχη,
 καὶ πόλλ' ἂν ἔχων ἕτερόν εἴπειν περὶ αὐτῆς παραλείπω,
 φυλαττόμενος τὸ λυπηθαί τινα ἐν οἷς σεμνύνομαι. σὺ
 δ' ὁ σεμνὸς ἀνὴρ καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους σκόπει
 πρὸς ταύτην ποῖα τινὶ κέχρησαι τύχη, δι' ἣν παῖς μὲν
 ὢν μετὰ πολλῆς ἐνδείας ἐτράφη, ἅμα τῷ πατρὶ πρὸς
 τῷ διδασκαλεῖν προσεδρεύων, τὸ μέλαν τρίβων καὶ τὰ
 βάθρα σπογγίζων καὶ τὸ παιδαγωγεῖον κορῶν, οἰκέ-
 259 του τάξιν, οὐκ ἐλευθέρου παιδὸς ἔχων, ἀνὴρ δὲ γενό-
 μινος τῇ μητρὶ τελούσῃ τὰς βίβλους ἀνεγίνωσκας καὶ
 τᾶλλα συνεσκευσσοῦ, τὴν μὲν νύκτα νεβρίζων καὶ
 κρατηρίζων καὶ καθαίρων τοὺς τελουμένους καὶ ἀπο-
 μύττων τῷ πληρῷ καὶ τοῖς πιτύροις καὶ ἀνιστάς ἀπὸ

τοῦ καθαρμοῦ κελεύων λέγειν "ἐφυγον κακὸν, εὖρον
 "ἄμεινον," ἐπὶ τῷ μηδένᾳ πῶποτε τηλικούτ' ὀλολύξαι
 σεμνυνόμενος (καὶ ἐγωγε νομίζω· μὴ γὰρ οἴεσθ' αὐ-
 260 τὸν φθιγγεσθαι μὲν οὕτω μέγα, ὀλολύξειν δ' οὐχ ὑπέρ-
 λαμπρον), ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τοὺς καλοὺς θιάσους
 ἄγων διὰ τῶν ὁδῶν, τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαρά-
 θῳ καὶ τῇ λεύκῃ, τοὺς ὄφεις τοὺς παρείας θλίβων καὶ
 ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰσῶρων, καὶ βοῶν εὐοῖσα βοῶ, καὶ ἐπορ-
 χούμενος ὕψος ἄττης ἄττης ὕψος, ἔξαρχος καὶ προηγμένων
 καὶ κιστοφόρος καὶ λιανοφόρος καὶ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν
 γροαδίων προσαγορευόμενος, μισθὸν λαμβάνων τούτων 314
 ἐνθρυπτα καὶ στρεπτοὺς καὶ νεήλατα, ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἂν
 ὥς ἀληθῶς αὐτὸν εὐδαιμονίσειε καὶ τὴν αὐτοῦ τύχην;
 261 ἐπειδὴ δ' εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφης ὁπωσδήποτε, ἐῷ
 γὰρ τοῦτό γε, ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐνεγράφης, εὐθέως τὸ κάλ-
 λιστον ἐξελέξω τῶν ἔργων, γραμματεῦν καὶ ὑπηρετεῖν
 τοῖς ἀρχιδίοις. ὥς δ' ἀπηλλάγης ποτὲ καὶ τούτου, πάνθ'
 ἃ τῶν ἄλλων κατηγορεῖς αὐτὸς ποιήσας, οὐ κατήσχυ-
 νας μὰ Δί' οὐδὲν τῶν προὑπηργμένων τῷ μετὰ ταῦτα
 262 βίῳ, ἀλλὰ μισθώσας σπαντὸν τοῖς βαρυστόνοις ἐπικα-
 λουμένοις ἐκείνοις ὑποκριταῖς, Σιμύλῳ καὶ Σωκράτει,
 ἐτριταγωνίστεις, σῦκα καὶ βότρυς καὶ ἐλάας συλλέγων
 ὥσπερ ὁπωρώνης ἐκ τῶν ἀλλοτρίων χωρίων, πλείω λαμ-
 βάνων ἀπὸ τούτων τραύματα ἢ τῶν ἀγώνων, οὓς ὑμεῖς
 περὶ τῆς ψυχῆς ἠγωνίζεσθε· ἦν γὰρ ἄσπονδος καὶ ἀκή-
 ρυκτος ὑμῖν πρὸς τοὺς θεατὰς πόλεμος, ὅφ' ὧν πολλὰ
 τραύματ' εἰληφὼς εἰκότως τοὺς ἀπείρους τῶν τοιούτων
 263 κινδύνων ὥς δειλοὺς σκώπτεις. ἀλλὰ γὰρ παρεῖς ὧν
 τὴν πενίαν αἰτιάσαιτ' ἂν τις, πρὸς αὐτὰ τὰ τοῦ τρόπου
 σου βαδιοῦμαι κατηγορήματα. τοιαύτην γὰρ εἶλον πο-
 λιτείαν, ἐπειδὴ ποτε καὶ τοῦτ' ἐπῆλθέ σοι ποιῆσαι, δι'
 ἣν εὐτυχούσης μὲν τῆς πατρίδος λαγῶ βίον ἔξης δεδιώς

καὶ τρέμων καὶ ἀεὶ πληγήσεσθαι προσδοκῶν ἐφ' οἷς
 σαυτῷ συνηδεις ἀδικοῦντι, ἐν οἷς δ' ἠτύχησαν οἱ ἄλ-
 264 λοι, θρασυὺς ὢν ὑφ' ἀπάντων ὦψαι. καίτοι ὅστις χι-
 λίων πολιτῶν ἀποθανόντων ἐθάρρησε, τί οὗτος πα-
 θεῖν ὑπὸ τῶν ζώντων δίκαιός ἐστιν; πολλὰ τοίνυν
 ἕτερόν εἰπὲν ἔχων περὶ αὐτοῦ παραλείψω· οὐ γάρ ὅς' 315
 ἂν δεῖξαιμι προσόντ' αἰσχροῦ τούτῳ καὶ ὀνειδίη, πάντ'
 οἶμαι δεῖν εὐχερῶς λέγειν, ἀλλ' ὅσα μηδὲν αἰσχροῦ
 ἐστὶν εἰπὲν ἐμοί.

265 Ἐξέτασον τοίνυν παρ' ἁλλήλα τὰ σοὶ καὶ μοι βεβιω-
 μένα, πρῶως, μὴ πικρῶς, Αἰσχίνη· εἴτ' ἐρώτησον του-
 τοῦσὶ τὴν ποτέρου τύχην ἂν ἔλοιθ' ἕκαστος αὐτῶν.
 ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ' ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ δ'
 ἐτελούμην. ἐχόρευες, ἐγὼ δ' ἐχορήγουν. ἐγραμμάτευ-
 ες, ἐγὼ δ' ἠκκλησίᾳζον. ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώ-
 ρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριπτον. ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
 266 πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἐὼ
 τᾶλλα, ἀλλὰ νυνὶ τήμερον ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ στεφανω-
 θῆναι δοκιμάζομαι, τὸ δὲ μηδ' ὅτιοῦν ἀδικεῖν ἀνωμο-
 λόγημαι, σοὶ δὲ συκοφάντῃ μὲν εἶναι δοκεῖν ὑπάρχει,
 κινδυνεύεις δὲ εἴτε δεῖ σ' εἶ τι τοῦτο ποιεῖν, εἴτ' ἤδη πε-
 παῦσθαι μὴ μεταλαμβάντα τὸ μέρος τῶν ψήφων. ἀγυ-
 θῇ γ', οὐχ ὀρᾷς; τύχη συμβεβιωκῶς τῆς ἐμῆς ὥς φάυ-
 λης κατηγορεῖς.

267 Φέρε δὴ καὶ τὰς τῶν λειτουργιῶν μαρτυρίας, ὧν
 λελειτούργηκα, ὑμῖν ἀναγνῶ. παρ' ὧς παρανάγνωθι
 καὶ σύ μοι τὰς ῥήσεις ἃς ἐλυμαίνου,

ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας

καὶ

κακαγγελεῖν μὲν ἴσθι μὴ θέλοντά με,

καὶ κακὸν κακῶς σε μάλιστα μὲν οἱ θεοί, ἔπειτα οὗτοι

πάντες ἀπολέσειαν, πονηρὸν ὄντα καὶ πολίτην καὶ τρι-
ταγωνιστήν.

Λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

268 Ἐν μὲν τοίνυν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν τοιοῦτος· ἐν
δὲ τοῖς ἰδίοις εἰ μὴ πάντες ἴστε ὅτι κοινὸς καὶ φιλάν-
θρωπος καὶ τοῖς θεομένοις ἐπαρκῶν, σιωπῶ καὶ οὐδὲν 316
ἂν εἰποιμι οὐδὲ παρασχοίμην περὶ τούτων οὐδεμίαν
μαρτυρίαν, οὔτ' εἰ τινὰς ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσάμην,
οὔτ' εἰ τισι θυγατέρας συνεξέδωκα, οὔτε τῶν τοιούτων
269 οὐδέν. καὶ γὰρ οὕτω πως ὑπέιληφα. ἐγὼ νομίζω τὸν
μὲν εὖ παθόντα δεῖν μεμνηθῆναι πάντα τὸν χρόνον,
τὸν δὲ ποιήσαντα εὐθύς ἐπιλεληθῆναι, εἰ δεῖ τὸν μὲν
χρηστοῦ, τὸν δὲ μὴ μικροψύχου ποιεῖν ἔργον ἀνθρώ-
που. τὸ δὲ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέ-
γειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὀνειδίζειν. οὐ δὴ ποιή-
σω τοιοῦτον οὐδέν, οὐδὲ προαχθήσομαι, ἀλλ' ὅπως
ποθ' ὑπέιλημαι περὶ τούτων, ἀρκεῖ μοι.

270 Βούλομαι δὲ τῶν ἰδίων ἀπαλλαγεῖς ἔτι μικρὰ πρὸς
ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ τῶν κοινῶν. εἰ μὲν γὰρ ἔχεις, Αἰσχί-
νη, τῶν ὑπὸ τοῦτον τὸν ἥλιον εἰπεῖν ἀνθρώπων ὅστις
ἀθῶος τῆς Φιλίππου πρότερον καὶ νῦν τῆς Ἀλεξάν-
δρου δυναστείας γέγονεν, ἢ τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν βαρ-
βάρων, ἔστω, συγχωρῶ σοι τὴν ἐμὴν εἴτε τύχην εἴτε
δυστυχίαν ὀνομάζειν βούλει πάντων αἰτίαν γεγενῆ-
271 σθαι. εἰ δὲ καὶ τῶν μηδεπώποτ' ἰδόντων ἐμὲ μηδὲ φω-
νὴν ἀκηκοότων ἐμοῦ πολλοὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπόνθα-
σι, μὴ μόνον κατ' ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλαι καὶ
ἔθνη, πόσῳ δικαιότερον καὶ ἀληθέστερον τὴν ἀπάν-
των, ὥς ἔοικεν, ἀνθρώπων τύχην κοινὴν καὶ φορὰν
τινα πραγμάτων χαλεπὴν καὶ οὐχ οἶαν ἔδει τούτων

- 272 αἰτίαν ἡγεῖσθαι. σὺ τοίνυν ταῦτ' ἀφεις ἐμὲ τὸν παρὰ
 τουτοισι πεπολιτευμένον αἰτιά, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὅτι,
 καὶ εἰ μὴ τὸ ὅλον, μέρος γ' ἐπιβάλλει τῆς βλασφημίας 317
 ἅπασι, καὶ μάλιστα σοί. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ κατ' ἐμᾶντὸν
 αὐτοκράτωρ ὦν περὶ τῶν πραγμάτων ἐβουλευόμην,
 273 ἦν ἂν τοῖς ἄλλοις ῥήτορσιν ὑμῖν ἐμὲ αἰτιάσθαι· εἰ δὲ
 παρῆτε μὲν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀπάσαις, αἰεὶ δ' ἐν κοινῷ
 τὸ συμφέρον ἢ πόλις προϋτίθει σκοπεῖν, πᾶσι δὲ ταῦτ'
 ἐδόκει τότ' ἄριστ' εἶναι, καὶ μάλιστα σοί (οὐ γὰρ ἐπ'
 εὐνοίᾳ γ' ἐμοὶ παρεχώρεις ἐλπίδων καὶ ζήλου καὶ τι-
 μῶν, ἃ πάντα προσῆν τοῖς τότε πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ,
 ἀλλὰ τῆς ἀληθείας ἠττώμενος δηλονότι καὶ τῷ μηδὲν
 ἔχειν εἰπεῖν βέλτιον), πῶς οὐκ ἀδικεῖς καὶ δεινὰ ποιεῖς
 τούτοις νῦν ἐγκαλῶν ὦν τότ' οὐκ εἶχες λέγειν βελτίω;
 274 παρὰ μὲν τοίνυν τοῖς ἄλλοις ἐγὼ γ' ὅρῳ πᾶσιν ἀνθρώ-
 ποις διωρισμένα καὶ τεταγμένα πως τὰ τοιαῦτα. ἀδι-
 κεῖ τις ἐκῶν, ὀργὴν καὶ τιμωρίαν κατὰ τούτου. ἐξη-
 μαρτέ τις ἄκων, σιγγνώμην ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτου.
 οὐτ' ἀδικῶν τις οὐτ' ἐξαμαρτάνων, εἰς τὰ πᾶσι δο-
 κοῦντα συμφέρειν ἑαυτὸν δοὺς οὐ καταώρθωσε μεθ'
 ἀπάντων; οὐκ ὀνειδίζειν οὐδὲ λοιδορεῖσθαι τῷ τοιού-
 275 τῳ δίκαιον, ἀλλὰ συνάχθεσθαι. φανήσεται ταῦτα πάν-
 τα οὕτως οὐ μόνον ἐν τοῖς νομίμοις, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις
 αὐτῇ τοῖς ἀγράφοις νόμοις καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἔθεσι
 διαώρικεν. Αἰσχίνης τοίνυν τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν
 ἅπαντας ἀνθρώπους ὁμότητι καὶ συνοφαντίᾳ ὥστε
 καὶ ὦν αὐτὸς ὡς ἀτυχημάτων ἐμέμνητο, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ
 κατηγορεῖ.
- 276 Καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ αὐτὸς ἀπλῶς καὶ μετ'
 εὐνοίας πάντας εἰρηκῶς τοὺς λόγους, φυλάττειν ἐμὲ
 καὶ τηρεῖν ἐκέλευεν, ὅπως μὴ παρακρούσομαι μηδ' ἔξα- 318
 πατήσω, δεινὸν καὶ γόητα καὶ σοφιστὴν καὶ τὰ τοιαῦτ'

ὀνομάζων, ὥς εἰν πρότερός τις εἶπη τὰ προσόνθ' ἐαν-
 τῷ περὶ ἄλλου, καὶ δὴ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, καὶ οὐκέτι
 τοὺς ἀκούοντας σκεψομένους τίς ποτ' αὐτός ἐστιν ὁ
 ταῦτα λέγων. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι γιννώσκετε τοῦτον ἅπαν-
 τες, καὶ πολὺ τούτῳ μᾶλλον ἢ ἐμοὶ νομίζετε ταῦτα προσ-
 277 εἶναι. καὶ κείνο εὖ οἶδ' ὅτι τὴν ἐμὴν δεινότητα—ἔστω
 γάρ. καίτοι ἐγὼ γ' ὁρῶ τῆς τῶν λεγόντων δυνάμεως
 τοὺς ἀκούοντας τὸ πλεῖστον κυρίους· ὥς γάρ ἄν ὑμεῖς
 ἀποδέξεσθε καὶ πρὸς ἕκαστον ἔχητ' εὐνοίας, οὕτως ὁ
 λέγων ἔδοξε φρονεῖν. εἰ δ' οὖν ἐστὶ καὶ παρ' ἐμοί τις
 ἐμπειρία τοιαύτη, ταύτην μὲν εὐρήσετε πάντες ἐν τοῖς
 κοινοῖς ἐξεταζομένην ὑπὲρ ὑμῶν αἰὲ καὶ οὐδαμοῦ καθ'
 ὑμῶν οὐδ' ἰδίᾳ, τὴν δὲ τούτου τὸναντίον οὐ μόνον
 τῷ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ εἰ τις ἐλύπησέ τι
 τοῦτου ἢ προσέκρουσέ πον, κατὰ τούτων. οὐ γὰρ αὐ-
 278 τῇ δικαίως, οὐδ' ἐφ' ἃ συμφέρει τῇ πόλει, χρηταί. οὐ-
 τε γὰρ τὴν ὀργὴν οὔτε τὴν ἐχθρὰν οὔτ' ἄλλο οὐδὲν
 τῶν τοιούτων τὸν καλὸν ἀγαθὸν πολίτην δεῖ τοὺς
 ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἰσεληλυθότας δικαστὰς ἀξιῶν αὐ-
 τῷ βεβαιοῦν, οὐδ' ὑπὲρ τούτων εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι, ἀλ-
 λά μάλιστα μὲν μὴ ἔχειν ταῦτ' ἐν τῇ φύσει, εἰ δ' ἄρ'
 ἐνάγκη, πράως καὶ μετρίως διακείμεν' ἔχειν. ἐν τίσιν
 οὖν σφοδρὸν εἶναι τὸν πολιτευόμενον καὶ τὸν ῥήτορα
 δεῖ; ἐν οἷς τῶν ὅλων τι κινδυνεύεται τῇ πόλει, καὶ ἐν
 οἷς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐστὶ τῷ δήμῳ, ἐν τούτοις· ταῦ-
 τα γὰρ γενναίου καὶ ἀγαθοῦ πολίτου. μηδεὶς δὲ ἀδι-
 279 κήματος πώποτε δημοσίῳ, προσθήσω δὲ μηδ' ἰδίου, 319
 δίκην ἀξιόσσαντα λαβεῖν παρ' ἐμοῦ μὴδ' ὑπὲρ τῆς πό-
 λεως μὴδ' ὑπὲρ αὐτοῦ, στεφάνου καὶ ἐπαίνου κατηγο-
 ρίαν ἢ κινεῖν συνεσκευασμένον, καὶ τοσούτους λόγους
 ἀνηλωκέναι ἰδίας ἐχθρὰς καὶ φθόνου καὶ μικροψυχίας
 ἐστὶ σημεῖον, οὐδεὶς χρηστοῦ. τὸ δὲ δὴ καὶ τοὺς πρὸς

- ἐμὲ αὐτὸν ἀγῶνας ἐάσαντα νῦν ἐπὶ τόνδ' ἦκειν καὶ
 280 πᾶσαν ἔχει κακίαν. καὶ μοι δοκεῖς ἐκ τούτων, Αἰσχί-
 νη, λόγων ἐπίδειξιν τινα καὶ φωνασκίας βουλόμενος
 ποιήσασθαι τοῦτον προελέσθαι τὸν ἀγῶνα, οὐκ ἀδι-
 κήματος οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν. ἔστι δ' οὐχ ὁ λόγος
 τοῦ ῥήτορος, Αἰσχίνη, τίμιον, οὐδ' ὁ τόνος τῆς φωνῆς,
 ἀλλὰ τὸ ταῦτά προαιρεῖσθαι τοῖς πολλοῖς καὶ τὸ τοῖς
 281 αὐτοῖς μισεῖν καὶ φιλεῖν οὕσπερ ἂν ἡ πατρίς. ὁ γὰρ
 οὕτως ἔχων τὴν ψυχὴν, οὗτος ἐπ' εὐνοίᾳ πάντ' ἐρεῖ· ὁ
 δ' ἀφ' ὧν ἡ πόλις προοραταί τινα κίνδυνον ἑαυτῇ, τού-
 τους θεραπεύων οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁρμῇ τοῖς πολλοῖς,
 οὐκ οὐν οὐδὲ τῆς ἀσφαλείας τὴν αὐτὴν ἔχει προσδοκί-
 αν. ἀλλ', ὁρᾷς; ἐγώ· ταῦτά γὰρ συμφέρονθ' εἰλόμην
 τουτοισι, καὶ οὐδὲν ἐξαίρετον οὐδ' ἰδιον πεποίημαι.
 282 ἄρ' οὖν οὐδὲ σύ; καὶ πῶς; ὃς εὐθέως μετὰ τὴν μάχην
 πρεσβευτῆς ἐπορεύου πρὸς Φίλιππον, ὃς ἦν τῶν ἐν
 ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συμφορῶν αἰτίος τῇ πατρίδι, καὶ
 ταῦτ' ἀρνούμενος πάντα τὸν ἐμπροσθε χρόνον ταύ-
 την τὴν χρεῖαν, ὥς πάντες ἴδασιν. καίτοι τίς ὁ τὴν πό-
 λιν ἐξαπατῶν; οὐχ ὁ μὴ λέγων ἄφρονεῖ; τῷ δ' ὁ κῆ-
 ρυξ καταρᾶται δικαίως; οὐ τῷ τοιούτῳ; τί δὲ μείζον
 ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ἀδίκημα κατ' ἀνδρὸς ῥήτορος ἢ εἰ μὴ
 283 ταῦτά φρονεῖ καὶ λέγει; σὺ τοίνυν οὗτος εὐρέθης. εἰ- 320
 τα σὺ φθιέγγει καὶ βλέπειν εἰς τὰ τουτωνὶ πρόσωπα
 τολμᾷς; πότερ' οὐχ ἡγεῖ γιγνώσκειν αὐτοὺς ὅστις εἰ;
 ἢ τοσοῦτον ὕπνον καὶ λήθην ἅπαντας ἔχειν ὥστ' οὐ
 μνησθῆναι τοὺς λόγους οὓς ἐδημηγόρεις ἐν τῷ πολέμῳ,
 καταρώμενος καὶ διομνύμενος μηδὲν εἶναι σοὶ καὶ Φι-
 λίπῳ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐμὲ τὴν αἰτίαν σοι ταύτην ἐπάγειν
 284 τῆς ἰδίας ἕνεκ' ἐχθρας, οὐκ οὕσαν ἀληθῆ. ὥς δ' ἀπηγ-
 γέλθη τάχισθ' ἡ μάχη, οὐδὲν τούτων φροντίσας εὐθέ-
 ως ὁμολόγεις καὶ προσεποιῶ φίλιον, καὶ ξενίαν εἶναι

σοι πρὸς αὐτὸν, τῇ μισθαρνίᾳ ταῦτα μετατιθέμενος τὰ ὀνόματα· ἐκ ποίας γὰρ ἰσῆς ἢ δικαίας προφάσεως Αἰσχίνῃ τῷ Γλανκοθέας τῆς τυμπανιστρίας ξένος ἢ φίλος ἢ γνώριμος ἦν Φίλιππος; ἐγὼ μὲν οὐχ ὄρω, ἀλλ' ἐμισθώθης ἐπὶ τῷ τὰ τουτωνὶ συμφέροντα διαφθείρειν. ἀλλ' ὅμως οὕτω φανερώς αὐτὸς εἰλημμένος προδότης καὶ κατὰ σαυτοῦ μηνυτὴς ἐπὶ τοῖς συμβάσι γερονῶς ἐμοὶ λοιδορεῖ καὶ ὀνειδίζει ταῦτα, ὧν πάντας μᾶλλον αἰτίους εὐρήσεις.

- 285 Πολλὰ καὶ καλὰ καὶ μεγάλα ἡ πόλις, Αἰσχίνῃ, καὶ προείλετο καὶ κατάρθωσε δι' ἐμοῦ, ὧν οὐκ ἡμνημόνησεν. σημεῖον δέ· χειροτονῶν γὰρ ὁ δῆμος τὸν ἐροῦντ' ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι παρ' αὐτὰ τὰ συμβάντα οὐ σὲ ἐχειροτόνησε προβληθέντα, καί περ εὐφωρον ὄντα, οὐδὲ Δημάδην, ἄρτι πεποιηκότα τὴν εἰρήνην, οὐδ' Ἡγήμονα, οὐδ' ἄλλον ὑμῶν οὐδένα, ἀλλ' ἐμέ. καὶ παρελθόντος σοῦ καὶ Πυθοκλέους ὁμῶς καὶ ἀναιδῶς, ὧ 321
 Ζεῦ καὶ θεοί, καὶ κατηγορούντων ἐμοῦ ταῦτά ἃ καὶ σὺ νυνὶ, καὶ λοιδορουμένων, ἔτ' ἄμεινον ἐχειροτόνησεν
 286 ἐμέ. τὸ δ' αἴτιον οὐκ ἄγνοεῖς μὲν, ὅμως δὲ φράσω σοι κἀγώ. ἀμφοτέρ' ἥδεσαν οὗτοι, τὴν τ' ἐμὴν εὐνοίαν καὶ προθυμίαν, μεθ' ἧς τὰ πράγματ' ἐπραττον, καὶ τὴν ὑμετέραν ἀδικίαν· ἃ γὰρ εὐθενούντων τῶν πραγμάτων ἤρνεῖσθε διομνύμενοι, ταῦτ' ἐν οἷς ἐπταίσειν ἡ πόλις ὁμολογήσατε. τοὺς οὖν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασιν ὧν ἐφρόνονεν λαβόντας ἄδειαν ἐχθροὺς μὲν πάλοι,
 287 φανεροὺς δὲ τόθ' ἡγήσαντο αὐτοῖς γεγενῆσθαι· εἴτα καὶ προσήκειν ὑπολαμβάνοντες τὸν ἐροῦντ' ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι καὶ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν κοσμήσοντα μὴθ' ὁμωρόφιον μὴθ' ὁμόσπονδον γεγενημένον εἶναι τοῖς πρὸς ἐκείνους παραταξαμένοις, μὴδ' ἐκεῖ μὲν κωμάζειν καὶ παιανίζειν ἐπὶ ταῖς τῶν Ἑλλήνων συμφο-

ραῖς μετὰ τῶν αὐτοχείρων τοῦ φόνου, δεῦρο δ' ἐλθόν-
 τα τιμᾶσθαι, μηδὲ τῇ φωνῇ δακρύνειν ὑποκρινόμενον
 τὴν ἐκείνων τύχην, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ συναλγεῖν. τοῦτο
 δ' ἑώρων παρ' ἑαυτοῖς καὶ παρ' ἐμοί, παρὰ δ' ὑμῖν οὔ.
 288 διὰ ταῦτ' ἐμ' ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς. καὶ οὐχ ὁ
 μὲν δῆμος οὕτως, οἱ δὲ τῶν τετελευτηκότων πατέρες
 καὶ ἀδελφοὶ οἱ ὑπὸ τοῦ δήμου τόθ' αἰρεθέντες ἐπὶ τὰς
 ταφὰς ἄλλως πως, ἀλλὰ θεοὺ ποιεῖν αὐτοὺς τὸ περιδεί-
 πνον ὡς παρ' οἰκειοτάτῳ τῶν τετελευτηκότων, ὥσπερ
 τᾶλλ' εἶωθε γίνεσθαι, τοῦτ' ἐποίησαν παρ' ἐμοί. εἰ-
 κότως· γένει μὲν γὰρ ἕκαστος ἑκάστῳ μᾶλλον οἰκεῖος
 ἢν ἐμοῦ, κοινῇ δὲ πᾶσιν οὐδεὶς ἐγγυτέρῳ· ὃ γὰρ ἐκεί-
 νους σωθῆναι καὶ κατορθῶσαι μάλιστα διέφερεν, οὐ- 322
 τος καὶ παθόντων ἂ μήποτ' ὄφελον τῆς ὑπὲρ πάντων
 λύπης πλεῖστον μετεῖχεν.

289 Λέγε δ' αὐτῷ τοῦτ' ἐπίγραμμα, ὃ δημοσίᾳ προ-
 εἴλετο ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπιγράψαι, ἵν' εἰδῆς, Αἰσχίνῃ,
 καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ σαυτὸν ἀγνώμονα καὶ συκοφάντην
 οὐτα καὶ μιᾶρόν. Λέγε.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Οἶδε πάτρας ἕνεκα σφετέρως εἰς δῆριν ἔθεντο
 ὅπλα, καὶ ἀντιπάλων ὕβριν ἀπεσκέδασαν.
 μαρνάμενοι δ' ἀρετῆς καὶ λήματος οὐκ ἐσάωσαν
 ψυχὰς, ἀλλ' Αἶδην κοινὸν ἔθεντο βραβῆ,
 οὐνεκεν Ἑλλήνων, ὥς μὴ ζυγὸν αὐχένι θέντες
 δουλοσύνης στυγεράν ἀμφὶς ἔχασιν ὕβριν.
 γαῖα δὲ πατρίς ἔχει κόλποις τῶν πλεῖστα καμόντων
 σώματ', ἐπεὶ θνητοῖς ἐκ Αἰδὸς ἦδε κρείσις·
 μηδὲν ἀμαρτεῖν ἐστὶ θεοῦ καὶ πάντα κατορθοῦν,
 ἐν βιοτῇ μοῖραν δ' οὐ τι φυγεῖν ἔπορεν.

290 Ἀκούεις, Αἰσχίνῃ, καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ μηδὲν ἀμαρτεῖν
 ἐστὶ θεοῦ καὶ πάντα κατορθοῦν; οὐ τῷ συμβούλῳ τὴν

τοῦ κατορθοῦν τοὺς ἀγωνιζομένους ἀνέθηκε δύναμις
ἀλλὰ τοῖς θεοῖς. τί οὖν, ὦ κατάρατ', ἐμοὶ περὶ τούτου
λοιδορεῖ, καὶ λέγεις ἅ σοι καὶ τοῖς σοῖς οἱ θεοὶ τρέφει
εἰς κεφαλὴν;

- 291 Πολλὰ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλα κατ
ηγορηκότος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου, μάλιστα ἐθαύ
μασα πάντων, ὅτι τῶν συμβεβηκότων τότε τῇ πόλει
μνησθεῖς οὐχ ὥς ἂν εὖνους καὶ δίκαιος πολίτης ἔσχ
τὴν γνώμην, οὐδ' ἐδάκρυσεν, οὐδ' ἐπαθε τοιοῦτον οὐ
δὲν τῇ ψυχῇ, ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν καὶ γεγηθὼς κα
λαρυγγίζων ᾤετο μὲν ἐμοῦ κατηγορεῖν δηλονότι, δεῖ
γμα δ' ἐξέφερε καθ' ἑαυτοῦ ὅτι τοῖς γεγενημένοις ἀνία
292 ροῖς οὐδὲν ὁμοίως ἔσχε τοῖς ἄλλοις. καίτοι τὸν τῶν νό
μων καὶ τῆς πολιτείας φάσκοντα φροντίζειν, ὥσπερ
οὗτος νυνὶ, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοῦτό γ' ἔχειν δεῖ, ταῦ
τά λυπεῖσθαι καὶ ταῦτά χαίρειν τοῖς πολλοῖς, καὶ μὴ
τῇ προαιρέσει τῶν κοινῶν ἐν τῷ τῶν ἐναντίων μέρε
τετάχθαι· ὃ σὺ νυνὶ πεποιηκὼς εἰ φανερός, ἐμὲ πάντω
αἴτιον καὶ δι' ἐμὲ εἰς πράγματα φάσκων ἐμπεσεῖν τῇ
πόλιν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολιτείας οὐδὲ προαιρέσεω
293 ἀρξαμένων ὑμῶν τοῖς Ἑλλησι βοηθεῖν, ἐπεὶ ἐμοίγ' ἐ
τοῦτο δοθεὶ περ' ὑμῶν, δι' ἐμὲ ὑμᾶς ἠναντιωσθαι τ
κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀρχῇ πραττομένη, μεῖζων ἂν δο
θείη δωρεὰ συμπασῶν ὧν τοῖς ἄλλοις δεδώκατε. ἀλλ
οὔτ' ἂν ἐγὼ ταῦτα φῆσαιμι (ἀδικοίην γὰρ ἂν ὑμᾶς)
οὔτ' ἂν ὑμεῖς εὖ οἴδ' ὅτι συγχωρήσατε· οὗτός τ' ἐ
δίκαια ἐποίει, οὐκ ἂν ἔνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ ἐχθρας τὰ μέ
γιστα τῶν ὑμετέρων καλῶν ἐβλαπτε καὶ διέβαλλεν.

- 294 Ἀλλὰ τί ταῦτ' ἐπιτιμῶ, πολλῷ σχετικώτερα ἄλλ
κατηγορηκότος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου; ὅς γάρ ἐμο
φιλιππισμὸν, ὦ γῆ καὶ θεοί, κατηγορεῖ, τί οὗτος οὐ
ἂν εἰποι; καίτοι νῆ τὸν Ἡρακλέα καὶ πάντας θεοὺς

- εἰ γ' ἐπ' ἀληθείας θεοὶ σκοπεῖσθαι, τὸ καταψεύδεσθαι
 καὶ δι' ἐχθραν τι λέγειν ἀνελόντας ἐκ μέσου. τίνες ὡς
 ἀληθῶς εἰσὶν οἷς ἂν εἰκότως καὶ δικαίως τὴν τῶν γε-
 γεννημένων αἰτίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναθεῖεν ἅπαντες,
 τοὺς ὁμοίους τούτῳ παρ' ἐκάστη τῶν πόλεων εὗροιτ' 324
 295 ἂν, οὐ τοὺς ἐμοί· οἱ, ὅτ' ἦν ἀσθενῆ τὰ Φιλίππου πρά-
 γματα καὶ κομιδῇ μικρὰ, πολλάκις προλεγόντων ἡμῶν
 καὶ παρακαλούντων καὶ διδασκόντων τὰ βέλτιστα, τῆς
 ἰδίας ἕνεκ' αἰσχροκερδίας τὰ κοινῇ συμφέροντα προί-
 εντο, τοὺς ὑπάρχοντας ἕκαστοι πολίτας ἐξαπατώντες
 καὶ διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν, Θετταλοὺς
 Δάοχος, Κινέας, Θρασυδαῖος, Ἀρκάδας Κερκιδᾶς, Ἰε-
 ρῶννμος, Εὐκαμπίδας, Ἀργεῖους Μύρτις, Τελέδαμος,
 Μνασέας, Ἡλείους Εὐξίθεος, Κλεότιμος, Ἀρίσταιχμος,
 Μεσσηνίους οἱ Φιλιάδου τοῦ θεοῖς ἐχθροῦ παῖδες Νέ-
 ων καὶ Θρασύλοχος, Σικυνώνιος Ἀρίστρατος, Ἐπιχά-
 ρης, Κορινθίους Δείναρχος, Δημάρατος, Μεγαρίας
 Πτοιόδωρος, Ἑλιξος, Περίλαος, Θηβαίους Τιμόλας,
 Θεογεῖτων, Ἀνεμοίτας, Εὐβοέας Ἰππαρχος, Κλείταρ-
 296 χος, Σωσίστρατος. ἐπιλείπει με λέγοντα ἡ ἡμέρα τὰ
 τῶν προδοτῶν ὀνόματα. οὗτοι πάντες εἰσὶν, ἄνδρες
 Ἀθηνοῖσι, τῶν αὐτῶν βουλευμάτων ἐν ταῖς αὐτῶν πα-
 τρισὶν ὥνπερ οὗτοι παρ' ὑμῖν, ἄνθρωποι μικροὶ καὶ κό-
 λακες καὶ ἀλάστορες, ἡκρωτηριασμένοι τὰς ἑαυτῶν
 ἕκαστοι πατρίδας, τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες πρό-
 τερον μὲν Φιλίππῳ, νῦν δὲ Ἀλεξάνδρῳ, τῇ γαστρὶ με-
 τροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίστοις τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν δ'
 ἐλευθερίαν καὶ τὸ μηδένα ἔχειν δεσπότην αὐτῶν, ἃ
 τοῖς προτέροις Ἑλλήσιν ὅροι τῶν ἀγαθῶν ἦσαν καὶ κα-
 νόνες, ἀνατετροφότες.
 297 Ταύτης τοίνυν τῆς οὕτως αἰσχροῦς καὶ περιβητου
 συστάσεως καὶ κακίας, μᾶλλον δ', ὥ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 325

- προδοσίας, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, ἥ τε πόλις παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναίτιος γέγονεν ἐκ τῶν ἐμῶν πολιτευμάτων καὶ ἐγὼ παρ' ὑμῖν. εἰτά μ' ἐρωτᾷς ἀντὶ ποίας ἀρετῆς ἀξιῶ τιμᾶσθαι; ἐγὼ δὴ σοὶ λέγω ὅτι τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς Ἑλλήσι διαφθαρέντων ἀπάντων, ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ, πρότε-
 298 ρον μὲν ὑπὸ Φιλίππου, νῦν δ' ὑπ' Ἀλεξάνδρου, ἐμὲ οὔτε καιρὸς οὔτε φιλανθρωπία λόγων οὔτ' ἐπαγγελιῶν μέγεθος οὔτ' ἐλπίς οὔτε φόβος οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἐπῆρεν οὐδὲ προηγάγετο ὧν ἔκρινα δικαίων καὶ συμφερόντων τῇ πατρίδι οὐδὲν προδοῦναι, οὐδ', ὅσα συμβεβούλευκα πώποτε τουτοισί, ὁμοίως ὑμῖν ὥσπερ ἀνεὶ τρυτάνη ῥέπων ἐπὶ τὸ λῆμμα συμβεβούλευκα, ἀλλ' ἀπ' ὀρθῆς καὶ δικαίας καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς, καὶ μεγίστων δὴ πραγμάτων τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων προστάς πάντα ταῦτα ὑγιῶς καὶ δικαίως πεπολίτευμαι.
 299 διὰ ταῦτ' ἀξιῶ τιμᾶσθαι. τὸν δὲ τειχισμὸν τοῦτον, ὃν σύ μου διέσυρες, καὶ τὴν ταφρεῖαν ἄξια μὲν χάριτος καὶ ἐπαίνου κρίνω, πῶς γὰρ οὐ; πόρρω μέντοι πον τῶν ἐμαυτῷ πεπολιτευμένων τίθεμαι. οὐ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν οὐδὲ πλίνθοις ἐγὼ, οὐδ' ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἐμαυτοῦ φρονῶ. ἀλλ' ἔὰν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν βούλῃ δικαίως σκοπεῖν, εὐρήσεις ὅπλα καὶ πόλεις καὶ τόπους καὶ λιμένας καὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ
 300 πολλοὺς τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀμυννομένους. ταῦτα προῦβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον ἦν ἀνθρωπίνως λογισμῷ δυνατόν, καὶ τούτοις ἐτείχισα τὴν χώραν, οὐχὶ τὸν κύκλον τοῦ Πειραιῶς οὐδὲ τοῦ ἄστεως. οὐδέ 326 γ' ἠττήθην ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς Φιλίππου, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, οὐδὲ ταῖς παρασκευαῖς, ἀλλ' οἱ τῶν συμμάχων στρατηγοὶ καὶ αἱ δυνάμεις τῇ τύχῃ. τίνας

αὶ τούτων ἀποδείξεις; ἐναργεῖς καὶ φανεραί. σκοπεῖτε δέ.

- 301 Τί χρὴν τὸν εὐνοὺν πολίτην ποιεῖν, τί τὸν μετὰ πάσης προνοίας καὶ προθυμίας καὶ δικαιοσύνης ὑπὲρ τῆς πατρίδος πολιτευόμενον; οὐκ ἐκ μὲν θαλάττης τὴν Εὐβοίαν προβαλέσθαι πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ἐκ δὲ τῆς μεσογείας τὴν Βοιωτίαν, ἐκ δὲ τῶν πρὸς Πελοπόννησον τόπων τοὺς ὁμόρους ταύτη; οὐ τὴν σιτοπομπίαν, ὅπως πυρὰ πᾶσαν φιλίαν ἄχρι τοῦ Πειραιῶς κομισθῇσεται, 302 προιδέσθαι; καὶ τὰ μὲν σῶσαι τῶν ὑπαρχόντων ἐκπέμποντα βοηθείας καὶ λέγοντα καὶ γράφοντα τοιαῦτα, τὴν Προκόννησον, τὴν Χερρόνησον, τὴν Τένεδον, τὰ δ' ὅπως οἰκεία καὶ σύμμαχ' ὑπάρξει πράξαι, τὸ Βυζάντιον, τὴν Ἄβυδον, τὴν Εὐβοίαν; καὶ τῶν μὲν τοῖς ἐχθροῖς ὑπαρχουσῶν δυνάμεων τὰς μεγίστας ἀφελεῖν, ὧν δ' ἐνέλειπε τῇ πόλει, ταῦτα προσθεῖναι; ταῦτα τοῖν ἅπαντα πέπρακται τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι καὶ τοῖς 303 ἐμοῖς πολιτεύμασιν, ἃ καὶ βεβουλευμένα, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐὰν ἄνευ φθόνου τις βούληται σκοπεῖν, ὁρθῶς εὐρήσει καὶ πεπραγμένα πάσῃ δικαιοσύνῃ, καὶ τὸν ἐκάστου καιρὸν οὐ παρεθέντα οὐδ' ἀγνοηθέντα οὐδὲ προεθέντα ὑπ' ἐμοῦ, καὶ ὅσα εἰς ἐνὸς ἀνδρὸς δύναμιν καὶ λογισμὸν ἤκεν, οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ δὲ ἢ θαίμονός τις ἢ τύχης ἰσχὺς ἢ στρατηγῶν φανλότης ἢ τῶν προδιδόντων τὰς πόλεις ὑμῶν κακία ἢ πάντα ταῦτα ἅμα ἐλυμαίνετο τοῖς ὅλοις, ἕως ἀνέτρεψαν, τί 327 304 Δημοσθένους ἀδικεῖ; εἰ δ' οἷός ἐγώ παρ' ὑμῖν κατὰ τὴν ἐμᾶντοῦ τάξιν, εἰς ἐν ἐκάστη τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀνὴρ ἐγένετο, μᾶλλον δ' εἰ ἓνα ἄνδρα μόνον Θετταλία καὶ ἓνα ἄνδρα Ἀρκαδία ταῦτά φρονούντα ἔσχευ ἐμοί, οὐδεὶς οὔτε τῶν ἔξω Πυλῶν Ἑλλήνων οὔτε τῶν εἰσω τοῖς παροῦσι κακοῖς ἐκέχρητ' ἂν, ἀλλὰ πάν-

τες ἂν ὄντες ἐλεύθεροι καὶ αὐτόνομοι μετὰ πάσης ἀδείας ἀσφαλῶς ἐν εὐδαιμονίᾳ τὰς ἐαυτῶν ὥκουν πατρίδας, τῶν τοσούτων καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις ἔχοντες χάριν δι' ἐμέ. ἵνα δ' εἰδῇτε ὅτι πολλῷ τοῖς λόγοις ἐλάττωσι χρῶμαι τῶν ἔργων, εὐλαβούμενος τὸν φθόνον, λέγει μοι ταυτὶ καὶ ἀνάγνωθι λαβὼν τὸν ἀριθμὸν τῶν βοηθειῶν κατὰ τὰ ἐμὰ ψηφίσματα.

ἈΡΙΘΜΟΣ ΒΟΗΘΕΙΩΝ.

- 306 Ταῦτα καὶ τοιαῦτα πράττειν, Αἰσχίνη, τὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν πολίτην δεῖ, ὃν κατορθουμένων μὲν μεγίστοις ἀναμφισβητήτως ὑπῆρχεν εἶναι, καὶ τὸ δικαίως προσῆν, ὥς ἐτέρως δὲ συμβάντων τὸ γοῦν εὐδοκιμεῖν περίεστι καὶ τὸ μηδὲνα μέμφεσθαι τὴν πόλιν μηδὲ τὴν προαίρεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν τύχην κακίζειν τὴν οὕτως
307 τὰ πράγματα κρίνασαν, οὐ μὰ Δί' οὐκ ἀποστάντα τῶν συμφερόντων τῇ πόλει, μισθώσαντα δ' αὐτὸν τοῖς ἐναντίοις, τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καιροὺς ἀντὶ τῶν τῆς πατρίδος θεραπεύειν, οὐδὲ τὸν μὲν πράγματ' ἄξια τῆς πόλεως ὑποστάντα λέγειν καὶ γράφειν καὶ μένειν ἐπὶ τούτων προελόμενον βασκαίνειν, ἂν δέ τις ἰδίᾳ τι λυπήσῃ, τοῦτο μεμνησθαι καὶ τηρεῖν, οὐδέ γ' ἡσυχίαν
308 ἄγειν ἄδικον καὶ ὑπουργόν, ὃ σὺ ποιεῖς πολλάκις. ἔστι γὰρ, ἔστιν ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ πόλει, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν πολιτῶν ὑμεῖς ἀπλῶς ἄγετε. ἀλλ' οὐ ταύτην οὗτος ἄγει τὴν ἡσυχίαν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἀποστὰς ὅταν αὐτῷ δόξῃ τῆς πολιτείας (πολλάκις δὲ δοκεῖ) φυλάττει πηνίξ' ἔσσεσθε μεστοὶ τοῦ συνεχῶς λέγοντος ἢ παρὰ τῆς τύχης τι συμβέβηκεν ἐναντίωμά ἢ ἄλλο τι δύσκολον γέγονε (πολλὰ δὲ τάνθρωπῳ)
309 εἰτ' ἐπὶ τούτῳ τῷ καιρῷ ῥήτωρ ἐξαίωνης ἐκ τῆς ἡσυ-

χίας ὥσπερ πνεῦμ' ἐφάνη, καὶ πεφωνασκηκῶς καὶ
 συνειλοχῶς ῥήματα καὶ λόγους συνείρει τούτους σαφῶς
 καὶ ἀπνευστὶ, ὥνησιν μὲν οὐδεμίαν φέροντας οὐδ' ἀγα-
 θοῦ κτῆσιν οὐδενός, συμφορὰν δὲ τῷ τυχόντι τῶν πολι-
 309 τῶν καὶ κοινὴν αἰσχύνην. καίτοι ταύτης τῆς μελέτης
 καὶ τῆς ἐπιμελείας, Αἰσχύνῃ, εἶπερ ἐκ ψυχῆς δικαίας ἐγί-
 γνετο καὶ τὰ τῆς πατριδος συμφέροντα προσηρημένης,
 τοὺς καρποὺς ἔδει γενναίους καὶ καλοὺς καὶ πᾶσιν
 ὠφελίμους εἶναι, συμμαχίας πόλεων, πόρους χρημά-
 των, ἐμπορίου κατασκευὴν, νόμων συμφερόντων θέ-
 310 σεις, τοῖς ἀποδειχθεῖσιν ἐχθροῖς ἐναντιώματα. τούτων
 γὰρ ἀπάντων ἦν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐξέτασις, καὶ ἔδω-
 κεν ὁ παρελθὼν χρόνος πολλὰς ἀποδείξεις ἀνδρὶ καλῷ
 τε κάγαθῷ. ἐν οἷς οὐδαμοῦ σὺ φανήσῃ γεγονώς, οὐ
 πρῶτος, οὐ δεύτερος, οὐ τρίτος, οὐ τέταρτος, οὐ πέμ-
 πτος, οὐχ ἕκτος, οὐχ ὀποσσοῦν, οὐκουν ἐπὶ γ' οἷς ἡ
 πατρις ηὐξάνετο. τίς γὰρ συμμαχία σοῦ πράξαντος γέ-
 311 γονε τῇ πόλει; τίς δὲ βοήθεια ἢ κτήσις εὐνοίας ἢ δό-
 ξης; τίς δὲ πρεσβεία, τίς διακονία δι' ἣν ἡ πόλις ἐντι- 329
 μοτέρα; τί τῶν οἰκείων ἢ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ξενικῶν,
 οἷς ἐπέστης, ἐπηνώρθωται; ποῖαι τριήρεις; ποῖα βέλη;
 ποῖοι νεώσοικοι; τίς ἐπισκευὴ τειχῶν; ποῖον ἱππικόν; τί
 τῶν ἀπάντων σὺ χρήσιμος εἶ; τίς ἢ τοῖς εὐπόροις ἢ τοῖς
 ἀπόροις πολιτικὴ καὶ κοινὴ βοήθεια χρημάτων; οὐδε-
 312 μία. ἀλλ', ὥ τ' αὖν, εἰ μὴδὲν τούτων, εὐνοιά γε καὶ προ-
 θυμία· ποῦ; πότε; ὅστις, ὥ πάντων ἀδικιώτατε, οὐδ'
 ὅτε ἅπαντες, ὅσοι πάποτ' ἐφθέγγαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος,
 εἰς σωτηρίαν ἐπεδίδοσαν, καὶ τὸ τελευταῖον Ἀριστόνι-
 κος τὸ συνειλεγμένον εἰς τὴν ἐπιτιμίαν ἀργύριον, οὐ-
 δὲ τότε οὔτε παρῆλθες οὔτ' ἐπέδωκας οὐδὲν, οὐκ ἀπο-
 ρῶν, πῶς γάρ; ὅς γε κεκληρονόμηκας μὲν τῶν Φίλω-
 νος τοῦ κηδεστοῦ χρημάτων πλείονων ἢ πεντεταλάν-

- των, διατάλαντον δ' εἶχες ἔρανον θωρεᾶν παρὰ τῷ
 ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν ἐφ' οἷς ἐλυμήνω τὸν τριη-
 313 ραρχικὸν νόμον. ἀλλ' ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγω
 τοῦ παρόντος ἐμαυτὸν ἐκκρούσω, παραλείψω ταῦτα
 ἀλλ' ὅτι γ' οὐχὶ δὲ ἐνδειαν οὐκ ἐπέδωκας, ἐκ τούτου
 δῆλον, ἀλλὰ φυλάττων τὸ μὴδὲν ἐναντίον γενέσθαι
 παρὰ σοῦ τούτοις οἷς ἅπαντα πολιτεύει. ἐν τίσιν οὐ
 σὺ νεανίας καὶ πηνίκα λαμπρός; ἥνικ' ἂν κατὰ τουτοῦ
 νὺ δέη, ἐν τούτοις λαμπροφωνότατος. μνημονικώτατος
 ὑποκριτῆς ἄριστος, τραγικὸς Θεοκρίνης.
- 314 Εἴτα τῶν πρότερον γεγενημένων ἀγαθῶν ἀνδρῶν
 μέμνησαι. καὶ καλῶς ποιεῖς. οὐ μέντοι δίκαιόν ἐστιν
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πρὸς τοὺς τετελευτηκότας εὐ-
 νοίαν ὑπάρχουσαν προλαβόντα παρ' ὑμῶν πρὸς ἐκεῖ-
 νους ἐξετάζειν καὶ παραβάλλειν ἐμὲ τὸν νῦν ζῶντα
- 315 μεθ' ὑμῶν. τίς γάρ οὐκ οἶδε τῶν πάντων ὅτι τοῖς με-
 ζῶσι πᾶσιν ὕπεστί τις ἢ πλείων ἢ ἐλάττων φθόνος
 τοὺς τεθνεώτας δὲ οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς ἐτι μισεῖ
 οὕτως οὖν ἐχόντων τούτων τῇ φύσει, πρὸς τοὺς προ-
 ἑμαντοῦ νῦν ἐγὼ κρίνωμαι καὶ θεωρῶμαι; μηδαμῶς
 οὔτε γὰρ δίκαιον οὐτ' ἴσον, Αἰσχίνη, ἀλλὰ πρὸς σέ καὶ
 ἄλλον εἰ τινα βούλει τῶν ταυτὰ σοι προηρημένων καὶ
- 316 ζώντων. κάκεινο σκόπει. πότερον κάλλιον καὶ ἄμει-
 νον τῇ πόλει διὰ τὰς τῶν πρότερον εὐεργεσίας, οὕτω
 ὑπερμεγέθεις, οὐ μὲν οὖν εἴποι τις ἂν ἡλίκας, τὰς ἐπὶ
 τὸν παρόντα βίον γιγνομένας εἰς ἀχαριστίαν καὶ προ-
 πηλακισμὸν ἄγειν, ἢ πᾶσιν, ὅσοι τι μετ' εὐνοίας πράτ-
 τουσιν, τῆς παρὰ τούτων τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας μετ'
- 317 εἶναι; καὶ μὴν εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα δεῖ με εἰπεῖν, ἢ μὲν
 ἐμὴ πολιτεία καὶ προαίρεσις, ἂν τις ὀρθῶς σκοπῇ, ταῖς
 τῶν τότε ἐπαινουμένων ἀνδρῶν ὁμοία καὶ ταυτὰ βου-
 λομένη φανήσεται, ἢ δὲ σὴ ταῖς τῶν τοὺς τοιοῦτου

τότε συκοφαντούντων· δῆλον γὰρ ὅτι καὶ κατ' ἐκεί-
 νους ἦσαν τινες, οἳ διέσυρον μὲν τοὺς ὄντας τότε, τοὺς
 δὲ πρότερον γεγενημένους ἐπήνουν, βάσκανον προ-
 318 γμα καὶ ταῦτὸ ποιοῦντες σοί. εἶτα λέγεις ὡς οὐδὲν
 ὁμοίος εἰμι ἐκείνοις ἐγώ; σὺ δ' ὁμοιος, Αἰσχίνη; ὁ δ'
 ἀδελφὸς ὁ σός; ἄλλος δέ τις τῶν νῦν ρητόρων; ἐγὼ
 μὲν γὰρ οὐδένα φημί. ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας, ὧ χρη-
 στέ, ἵνα μηδὲν ἄλλ' εἶπω, τὸν ζῶντα ἐξέταξε καὶ τοὺς
 καθ' αὐτὸν, ὥσπερ τὰλλα πάντα, τοὺς ποιητάς, τοὺς 331
 319 χοροὺς, τοὺς ἀγωνιστάς. ὁ Φιλάμμων οὐχ ὅτι Γλαύκου
 τοῦ Καρυστίου καὶ τινων ἐτέρων πρότερον γεγενημέ-
 νων ἀθλητῶν ἀσθενέστερος ἦν, ἀστεφάνωτος ἐκ τῆς
 Ὀλυμπίας ἀπῆει, ἀλλ' ὅτι τῶν εἰσελθόντων πρὸς αὐ-
 τὸν ἀριστα ἐμάχετο, ἐστεφανοῦτο καὶ νικῶν ἀνηγραεύ-
 ετο. καὶ σὺ πρὸς τοὺς νῦν ὄρα με ρήτορας, πρὸς σπαντὸν,
 πρὸς ὅτινα βούλει τῶν ἀπάντων· οὐδένα ἐξίσταμαι.
 320 ὦν, ὅτε μὲν τῇ πόλει τὰ βέλτιστα ἐλέσθαι παρῆν, ἐφα-
 μίλλου τῆς εἰς τὴν πατρίδα εὐνοίας ἐν κοινῷ πᾶσι κειμέ-
 νης, ἐγὼ κράτιστα λέγων ἐφαινόμην, καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ
 ψηφίσμασι καὶ νόμοις καὶ πρεσβείαις ἅπαντα διωκέτο,
 ὑμῶν δὲ οὐδεὶς ἦν οὐδαμοῦ, πλὴν εἰ τούτοις ἐπηρεάσαι
 τι θεοί· ἐπειδὴ δὲ ἂ μήποτ' ὄφελε συνέβη, καὶ οὐκέτι
 συμβούλων, ἀλλὰ τῶν τοῖς ἐπιταττομένοις ὑπηρετούν-
 των καὶ τῶν κατὰ τῆς πατρίδος μισθαρεῖν ἐτοιμῶν
 καὶ τῶν κολακεύειν ἕτερον βουλομένων ἐξέτασις ἦν,
 τηνικαῦτα σὺ καὶ τούτων ἕκαστος ἐν τάξει καὶ μέγας
 καὶ λαμπρὸς ἵπποτρόφος, ἐγὼ δ' ἀσθενής, ὁμολογῶ,
 321 ἀλλ' εὖνους μᾶλλον ὑμῶν τουτοισί. δύο δ', ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τὸν φύσει μέτριον πολίτην ἔχειν δεῖ (οὕτω
 γὰρ μοι περὶ ἐμαυτοῦ λέγοντι ἀνεπιφθονώτατον εἰ-
 πεῖν), ἐν μὲν ταῖς ἐξουσίαις τὴν τοῦ γενναίου καὶ τοῦ
 πρωτείου τῇ πόλει προαίρεσιν διαφυλάττειν, ἐν παντὶ

- δὲ καιρῷ καὶ πράξει τὴν εὐνοίαν· τούτου γὰρ ἡ φύσις κυρία, τοῦ δύνασθαι δὲ καὶ ἰσχύειν ἕτερα. ταύτην τοί-
 322 νυν παρ' ἐμοὶ μεμενηκυῖαν εὐρήσετε ἀπλῶς. ὁρᾶτε δέ.
 οὐκ ἐξαιτούμενος, οὐκ Ἀμφικτυονικὰς δίκας ἐπαγόν-
 των, οὐκ ἀπειλούντων, οὐκ ἐπαγγελλομένων, οὐχὶ τοὺς 332
 καταράτους τούτους ὥσπερ θηρία μοι προσβαλλόντων,
 οὐδαμῶς ἐγὼ προδέδωκα τὴν εἰς ὑμᾶς εὐνοίαν. τὸ γὰρ
 ἐξ ἀρχῆς εὐθύς ὁρθὴν καὶ δικαίαν τὴν ὁδὸν τῆς πολι-
 τείας εἰλόμην, τὰς τιμὰς, τὰς δυναστείας, τὰς εὐδοξίας
 τὰς τῆς πατρίδος θεραπεύειν, ταύτας αὖξιν, μετὰ
 323 τούτων εἶναι. οὐκ ἐπὶ μὲν τοῖς ἑτέρων εὐτυχήμασι φαι-
 δρὸς ἐγὼ καὶ γεγηθὼς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχομαι,
 τὴν δεξιὰν προτείνων καὶ εὐαγγελιζόμενος τούτοις
 οὓς ἂν ἐκεῖσε ἀπαγγέλλειν οἴωμαι, τῶν δὲ τῆς πόλεως
 ἀγαθῶν πεφρικῶς ἀκούω καὶ στένων καὶ κύπτων εἰς
 τὴν γῆν, ὥσπερ οἱ δυσσεβεῖς οὗτοι, οἳ τὴν μὲν πόλιν
 διασύρουσιν, ὥσπερ οὐχ αὐτοὺς διασύροντες, ὅταν
 τοῦτο ποιῶσιν, ἔξω δὲ βλέπουσι, καὶ ἐν οἷς ἀτυχησάν-
 των τῶν Ἑλλήνων ἠτύχησεν ἕτερος, ταῦτ' ἐπαινοῦσι
 καὶ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μενεῖ φασὶ δεῖν τηρεῖν.
 324 Μὴ δῆτ', ὥ πάντες θεοὶ, μηδεὶς ταῦθ' ὑμῶν ἐπι-
 νεύσειεν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν καὶ τούτοις βελτίω τινὰ
 νοῦν καὶ φρένας ἐνθείητε, εἰ δ' ἄρ' ἔχουσιν ἀνιάτως,
 τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐξώλεις καὶ προώλεις
 ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ ποιήσατε, ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς τὴν
 ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπηρτημένων φόβων δότε
 καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Αίσχίνης ἦν ἀνὴρ Ἀθηναῖος, υἱὸς Ἀτρομήτου καὶ Γλαυκοθέας, ἀμφοτέρων ἀδύων, ὡς φησι Δημοσθένης· τὸν μὲν γὰρ γράμματα διδάσκοντα, τὴν δὲ καθάιρουσαν καὶ τελετὰς τινὰς οὐ σπουδαίας τελούσαν φησι διαξῆν. παραδέδοται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Αἰσχίνης τραγωδιῶν τε ὑποκριτὴς γενόμενος καὶ γραμματεὺς τῆς πόλεως, ἥτις ἦν εὐτελής ὑπηρεσία. ὕστερον μέντοι τῶν ῥητόρων εἰς ἐγένετο, καὶ περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς Φίλιππον ἐπρέσβευσε. πολεμοῦντες γὰρ Ἀθηναῖοι Φιλίππῳ περὶ Ἀμφιπόλεως, καὶ πολλὰ μὲν αὐτοὶ δεινὰ πάσχοντες, ὁρῶντες δὲ οὐδὲν ἄξιον λόγου, ἐπέσθην ὑπὲρ εἰρήνης πρεσβεύσασθαι πρὸς Φίλιππον. πέμπουσι δὴ πρέσβεις δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐν οἷς Αἰσχίνης τε καὶ Δημοσθένης ἦσαν. δεξαμένου δὲ Φιλίππου τὰς διαλύσεις, πάλιν οἱ αὐτοὶ πρεσβεύουσι δεύτερον, ὅπως οἱ περὶ τῆς εἰρήνης ὅροι γένοιτο. περὶ δὴ ταῦτα τὰ πράγματα κατηγορεῖ ὁ Δημοσθένης Αἰσχίνου τρία, ὅτι Φιλοκράτους αἰσχραὶν καὶ ἀσύμφορον εἰρήνην γράφοντος συνεῖπεν αὐτῷ· ὅτι τοὺς χρόνους κατανήλωσε, παρ' ὃ συνέβη τὰ ἐν Θράκῃ διαφθαρῆναι· ὅτι ψευδῇ πρὸς Ἀθηναίους ἀπήγγειλε, παρ' ὃ συνέβη Φωκέας ἀπολέσθαι· εἶπε γὰρ, φησὶν, ὅτι Φωκέας οὐκ ἀναιρήσει Φίλιππος, καὶ ὑμεῖς τούτῳ πιστεύσαντες οὐκ ἐβουλήσατε τοῖς ἀνδράσι. 334 φησὶ δὲ ταῦτα πάντα ἐπὶ μισθῷ καὶ δώροις τὸν Αἰσχίνην κεκακουργημένα. ἡ στάσις περὶ οὐσίας, καὶ στοχαστικὴ. ἡ δὲ κίνησις τῆς ἐχθρας λέγεται διὰ Τίμαρχον τὸν φίλον Δημοσθένους, ὃν ἠτίμωσεν Αἰσχίνης κατηγορήσας ὡς κακοῦ βίου, διότι πρὸς Πιττάλακον τὸν ὀρνιθίαν, φησὶν, εἰσῆει εὐμορφος ὢν, ἐπὶ τῷ θεᾶσθαι τὰς μάχας τῶν ὀρνιθῶν, διαφθερόμενον καὶ διαφθείροντα.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πόλεμος συνειστήκει Φιλίππῳ καὶ Ἀθηναίοις μακρὸς, ἐξ οὗπερ παραβὰς τὰς πρὸς αὐτοὺς συνθήκας ἔλαβε παρ'

Ὀλυνθίων Ἀμφίπολιν, οὐσαν κτῆμα τῆς πόλεως· καὶ ἡ ὑπ' Ὀλυνθίοις καθ' ὃν καιρὸν ἀπείστησαν καὶ οἱ σύμμαχοι συνειστήκει δὲ καὶ ἕτερος Φωκεῦσι πρὸς Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους, τοῦτο μὲν περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Πυθοῦ πρὸς Θετταλὸν τοῦτο δὲ ὑπὲρ Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνείας πρὸς τοὺς Θηβαίους· εὐδὴλον γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι τῶν μὲν παρείλοντο τὰ δύο πόλεις γειτνιώσας αὐτοῖς, Θετταλοὺς δὲ παρωσάμενο τὴν Ἀμφικτυονίαν ἅτε ἐν μέσῃ Φωκίδι τῶν ἐν Δελφοῖς ἱερῶν ἰδρυμένων. ἐπειδὴ δὲ πολὺν χρόνον ἐπολέμησαν πρὸς ἑαυτοὺς Ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος, τῷ χρόνῳ τὴν εἰρήνην ἐκάτεροι ποιεῖν ἐβούλοντο, ἀλλ' ὑπότερος ταῦτα προβάλλοιτο, αἰσχύνῃν ἔχειν ἐνόμιζον. Ἀριστόδημος δὲ καὶ Νεοπτόλεμος ὑποκριταί τραγωδίας ἐτύγγανον· οὗτοι διὰ τὴν οἰκείαν τέχνην ἄδειαν εἶχον ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς πολεμίους. ἀπελθόντες οὖν οὗτοι εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐπέδειξαν τὴν οἰκείαν τέχνην, καὶ οὕτω φιλοφρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο Φίλιππος ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις χρήμασι καὶ ἄλλα ἐκ τῶν οἰκείων παρεῖχεν αὐτοῖς. αἰσθόμενος δὲ μελλόντων πρεσβεύεσθαι πρὸς αὐτὸν Φωκίων καὶ Θετταλῶν καὶ Θηβαίων ἐβουλήθη τοὺς Ἀθηναίους ἐξαπατῆσαι. καὶ ταύτης τῆς προφάσεως δραξάμενος Φίλιππος, ἀπολύων Ἀριστόδημον καὶ Νεοπτόλεμον, ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι φίλος εἰμὶ Ἀθηναίοις, συνέβη δὲ πάλιν τι τοιοῦτον γενέσθαι. Φθύνων τὴν Ἀθηναῖος ἀπὼν Ὀλυμπίασιν ἀγωνισόμενος ἢ θεασόμενος ἐκρατήθη ὑπὸ τινων στρατιωτῶν τοῦ Φιλίππου ἐν ἱερομηνίᾳ καὶ ἀφηρέθη πάντα τὰ αὐτοῦ. καὶ ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας παρέκάλει τοὺς Ἀθηναίους, ἵνα χειροτονήσωσιν αὐτὸν πρεσβυτὴν, ὅπως ἀπελθὼν πρὸς Φίλιππον λάβῃ ἅπερ ἀφηρέθη καὶ πεισθέντες Ἀθηναῖοι ἐχειροτόνησαν αὐτὸν καὶ Κτησιφῶντα, καὶ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν φιλοφρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Φίλιππος, ὥστε καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πάντα ἀποδοῦναι αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν οἰκείων ἄλλα ἐπιδοῦναι, καὶ ἀπολογεῖσθαι ὅτι ἡγνῶσιν οἱ στρατιῶται ὅτι ἱερομηνία ἐστί. καὶ τούτοις πάλιν ὁμοίως ἔλεγεν ὡς φίλος εἰμὶ Ἀθηναίοις. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἀττικὴν τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἀπήγγειλαν. ταῦτα ἀκούσαντες Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο μαθεῖν εἰ μετ' ἀληθείας εἰρήνην ἄγειν βούλεται Φίλιππος

καὶ δὴ χειροτονοῦσι δέκα πρέσβεις. εἰσὶ δ' οὗτοι Κτησιφῶν, 336
 Ἀριστάδημος, Ἰατροκλῆς, Κίμων, Νανσικλῆς, Δερκύλος,
 Φρύων, Φιλοκράτης, Αἰσχίνης, Δημοσθένης. πέμπουσι
 δὲ τούτους εἰς Μακεδονίαν, ἵνα μάθωσιν εἰ μετ' ἀληθείας
 βούλεται εἰρήνην ἄγειν ὁ Φίλιππος· καὶ εἰ ἀληθὲς ἐστίν,
 ἐνέγκαι παρ' αὐτοῦ πρέσβεις τοὺς ληγομένους τοὺς ὅρκους.
 ἀπελθόντων οὖν τῶν δέκα πρέσβεων, ὧν ἦν καὶ Δημοσθέ-
 νης, ἤγαγον ἀπὸ τοῦ Φιλίππου τρεῖς πρέσβεις, Ἀντίπατρον,
 Παρμενίωνα καὶ Εὐρύλοχον, ὀφείλοντας λαβεῖν τοὺς ὅρκους.
 συναγομένων δὲ τῶν συμμαχῶν τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῷ πα-
 ρασχεῖν τοὺς ὅρκους χρόνος παρήχθετο. καὶ γινώσκον τὴν
 φύσιν τοῦ Φιλίππου ὁ Δημοσθένης, ὥς αἰ καταστρεφομέ-
 νου καὶ ἐπηριάζοντος, λέγει τοῖς Ἀθηναίοις ταχέως δοῦναι
 τοὺς ὅρκους, καὶ μὴ παρόντος Κερσοβλέπτου· ἔλεγε γὰρ ὅτι
 εἰς τὴν Θράκην ἀπερχομένων ἡμῶν παρέξει τοὺς ὅρκους ὁ
 Κερσοβλέπτης. ἰστέον δὲ ὅτι Δημοσθένης ἀπῆλθεν ἐν τῇ δευ-
 τέρᾳ πρεσβείᾳ διὰ τοιαύτην πρόφασιν· ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν
 πρώτην πρεσβείαν, εὗρεν ἐν Μακεδονίᾳ τι ἄς τῶν Ἀθηναίων
 αἰχμαλώτους, καὶ ὑπέσχετο φέρειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων
 καὶ λύσασθαι αὐτοὺς, οὐκ ἐδύνατο δὲ τοῦτο ποιῆσαι, εἰ μὴ
 ἐν προσήματι πρεσβευτοῦ. ἔλεγε δὲ τὴν πρεσβείαν ἀπελθεῖν
 πλὴν διὰ τὸ αὐτοὺς ταχέως ἀπελθεῖν· καὶ ὅπου ἂν ὄντα πύ-
 θωνται Φίλιππον, δεῖ αὐτοὺς ἀπελθεῖν καὶ ἐκεῖσε τοὺς ὅρ-
 κους λαβεῖν. οἱ δὲ μὴ πεισθέντες περὶ ἀπῆλθον, καὶ εἰς Μα-
 κεδονίαν ἀπελθόντες ἐκάθισαν ὅλους τρεῖς μῆνας, ἕως οὗ 337
 πολλὰ τῶν Ἀθηναίων χωρία καταστρέψας ὑπέστρεψε Φίλιπ-
 πος, ἐν οἷς καὶ Κερσοβλέπτης. καὶ ἔλθων οὐκ εὐθύς παρέ-
 σχεν αὐτοῖς τοὺς ὅρκους, ἀλλ' εἴλκυσεν αὐτοὺς, ἕως ἡντρε-
 πισε τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν, καίτοι πρεσβευσαμένων πρὸς
 αὐτὸν Φωκέων περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου. καὶ ἐξελθόντος
 αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Φωκέας, ἀντὶ τοῦ παρασχεῖν ἐν ἱερῷ τοὺς ὅρ-
 κους, ἐν πανδοχείᾳ παρέσχε λέγων οὕτως· σπένδομαι Ἀθηναί-
 οῖς καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμαχοῖς, χωρὶς Ἀλέων καὶ Φωκέ-
 ων. ἔλεγε γὰρ ὅτι οἱ Ἀλεῖς ἐχθροὶ ἦσαν τῶν φίλων μου,
 τῶν Φαρσαλίων· Φωκεῦσι δὲ οὐ σπένδομαι, ἐπειδὴ περ ἡσέ-
 βησαν εἰς τὸ ἱερόν. ἔλθούσης οὖν τῆς δευτέρας πρεσβείας εἰς
 τὴν Ἀττικὴν ὁ Δημοσθένης ἐστάσισε, λέγων ὅτι οὐκ ἀρέσκει

μοι τὰ ὑπὸ Φιλίππου δεδογμένα. ὁ δὲ Αἰσχίνης ἔλεγεν ὅτι ταῦτα εἶπε Φίλιππος ἐν τῷ φανερῷ· ἐμοὶ δὲ εἶπεν εἰς τὸ αὐτὸ, ὅτι πλὴν Ἀλέων καὶ Φωκέων εἶπον, ἵνα μὴ μαθόντες Θηβαῖοι παραφυλάσσονται· αὐτοὺς γὰρ εἰσερχόμενος ἀπολέσω, τοὺτους δὲ σώσω. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πεισθέντες Αἰσχίνῃ ἐχειροτόνησαν τρίτην πρεσβείαν, βουλόμενοι μαθεῖν εἰ φυλάττει Φίλιππος τὰ ὑπ' Αἰσχίνου λεχθέντα. καὶ ἐξωμόσατο Δημοσθένης μῆτε πρεσβεῦσαι μῆτε κοινωνεῖν, εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς πράξει ἡ πρεσβεία. καὶ τότε φοβηθεὶς ὁ Αἰσχίνης, μήποτε μένων ὁ Δημοσθένης πέμψαι πείσει τὸν δῆμον τοῖς Φωκεῦσι βοήθειαν, προσεποιήσατο, ὡς λέγει Δημοσθένης, ἀρρωστεῖν. καὶ τότε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Εὐνομος ἦλθεν ἔχων ἰατρὸν καὶ ὁμνῶν ὅτι ἀρρωστεῖ Αἰσχίνης. καὶ αὐτὸν τὸν Εὐνομον ἀντὶ 338 τούτου ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος πρεσβευτήν. καὶ ἀπελθόντων τούτων τῶν πρέσβεων, ὡς κατέλαβον Εὐβοίαν, ἤκουσαν ὅτι Φωκέας κατεστρέψατο ὁ Φίλιππος, καὶ μετ' Αἰσχίνης ὑπέστρεψαν. ἐλθούσης δὲ τῆς τρίτης πρεσβείας εἰς τὴν Ἀττικὴν Αἰσχίνης αὐτοχειροτόνητος πρεσβευτὴς ἀπῆλθε πρὸς Φίλιππον, ὡς λέγει Δημοσθένης.

Ἰστέον δὲ ὅτι μετὰ τὴν πρεσβείαν ἕκαστος τῶν πρέσβεων εὐθύνας ἐδίδου. καὶ ἡ μὲν πρώτη πρεσβεία παρέσχεν εὐθύνας οὕτω καλῶς ὥστε τὸν Δημοσθένην γράψαι καλέσαι αὐτοὺς ἐπ' ἄριστον· ἔθος γὰρ ἦν τοὺς καλῶς πρεσβευσάμενους εἰς δημόσιον ἄριστον καλεῖσθαι. ἀποροῦσι δὲ τινὲς ὅτι, εἰ ἠπίστατο Δημοσθένης ὅτι προδότης ἦσεν, διὰ τί ἐποίησεν αὐτοὺς κληθῆναι εἰς δημόσιον ἄριστον; καὶ λέγομεν ὅτι μετὰ τὸ ἄριστον ἔγνω τὸν σκοπὸν αὐτῶν. τῶν δὲ τῆς δευτέρας πρεσβείας μόνος ὁ Δημοσθένης δέδωκεν εὐθύνας. μέλλοντος δὲ τοῦ Αἰσχίνου παρέχειν, ἐπέστη Τίμαρχος καὶ Δημοσθένης κατηγορήσοντες τούτου. καὶ ᾗτησεν Αἰσχίνης ἀνακρίσιν γενέσθαι, καὶ γενομένης ἀνακρίσεως ἔδειξε Τίμαρχον ἡταιρηκότα, καὶ ἐξέβαλον αὐτόν· νόμος γὰρ ἦν τὸν ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. εἰτα ἐπέστη κατηγορήσων ὁ Δημοσθένης, καὶ λέγουσιν τινες, πῶς ἐνταῦθα μέμνηται τῆς τρίτης πρεσβείας; λέγομεν δ' ὅτι μετὰ τρία ἔτη τῆς γραφῆς εἰσῆλθεν ἔχων τὴν κατηγορίαν. γενομένης γὰρ τῆς δευτέρας πρεσβείας, μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Φωκέων ἀπώλειαν, ἐσκευαγώγοντι

ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ ἦσαν· καὶ μετὰ τρία 339
 ἔτη εἰσῆλθεν ὁ Δημοσθένης κατηγορήσων Αἰσχίνου, καὶ κρί-
 νει αὐτὸν διὰ δύο ἐγκλήματα, διὰ τὴν ἀπολείαν τῶν Φω-
 κέων καὶ διὰ δωροδοκίαν. ἰστέον δὲ ὅτι προηγούμενόν ἐστιν
 ἐγκλημα, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασιν. πρὸς σύστασιν τοῦτου
 δευτέρου ἐνέκνυψε ζήτημα, ὅτι ἐπὶ χρήμασιν Αἰσχίνῃ τοῦτο
 εἰσέδοται, ὡς σύστασιν γίνεσθαι τοῦ προτέρου ἐγκλήματος
 τοῦ κατὰ Φωκέας. τεκμήριόν ἐστι τοῦ πάλαι ταῦτα ἐσκευασθῆ-
 ναι καὶ κατεσκευασθαι, δι' ὧν ἅμα καὶ προαναιρεῖ τὸ χρῶμα
 Αἰσχίνου, καταφεύγοντος ἐπὶ ἄγνοίαν καὶ συγγνώμην. καὶ
 τούτων τὰ μὲν ἐκ τῶν παρειμένων εἴληφε, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπρα-
 γμένων. συνεῖπε γὰρ Φιλοκράτει ἄνευ Φωκέων γράφοντι τὴν
 ἰσῆν. οὐκ ἔλαβεν ὅρκους παρὰ Θετταλῶν συμμαχούντων
 Φιλίππῳ, οἳ οὐκ ἂν συνεστράτευσαν ἐπὶ Φωκέας, εἴπερ δεδο-
 κότες ἦσαν τοὺς ὅρκους. ἐνέδωκε Φιλίππῳ χρόνον παρασκευ-
 ἰσάσθαι τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν· διέτριψε γὰρ ἐκεῖνος τοὺς
 χρόνους ἐξεπίτηδες ἀναλίσκων, ἵνα μὴ περιπλεῦσας ὁ δῆμος
 κλείσῃ τὰς Πύλας. ἐξηπάτησε τὴν πόλιν ἐπανελθὼν ἐπίτηδες
 διτταῖς ἐλπίσι, μὲν ὅτι Θηβαῖοι ἀπολοῦνται, ἑτέρα δὲ
 ὅτι Φωκεῖς σωθήσονται, ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι βουλευσάσθαι
 δεξιὸν ὑπὲρ Φωκέων· εἶπε γὰρ δεῖν Φιλίππῳ πιστεύειν·
 σώσειν γὰρ αὐτοὺς τῇ πόλει ἐπηγγέλατο. καὶ τοῦ μὲν προτέ-
 ρου ταῦτα τεκμήρια. τοῦ δὲ δευτέρου τοῦ περὶ τῶν δώρων,
 ἐν ᾧ δεικνύται ὅτι χρήματα εἴληφεν Αἰσχίνης, ταῦτα τεκμή-
 ρια· ὧν ὁμοίως τὰ μὲν ἐκ τῶν παρειμένων ἐστὶ, τὰ δὲ ἐκ τῶν
 πεπραγμένων. οὐ μισεῖ Φιλίππον, καίπερ ἐξαπατηθεὶς ἐπ' 340
 αὐτοῦ, ὥς φησὶ. συνεῖπε Φιλίππῳ γενέσθαι Ἀμφικτύονα,
 πρεσβευσαμένων περὶ αὐτοῦ τῶν Ἀμφικτυόνων. συνεστίν
 καὶ Φιλοκράτει χρήματα εἴληφoti. καλούμενος ἐπὶ μαρτυ-
 ρίαν, ἢ νῦν Ἀπερείδης εἰσῆγγειλε Φιλοκράτην, παρῶν οὐκ
 φθιέσκατο. χειροτονηθεὶς πρεσβευτὴς ἐπὶ τὴν Φωκίδα πρὸς
 Φιλίππον ἐπὶ ταῖς ὑποσχέσεσιν ἀρρωστεῖν προσεποιήσατο.
 κλόντων Φωκέων μετὰ τὴν ἐξωμοσίαν ἀχειροτόνητος πορεύ-
 εται, ὅτε καὶ φυλάξασθαι αὐτὸν ἐχοῖν. ταῦτα τὰ τεκμήρια
 τοῦ δευτέρου λόγου. ἐστὶ δὲ τούτων τὸ ἰσχυρότατον, καὶ οὐ
 μάλιστα ἀντέχεται, ἢ ἐπαγγελία καὶ ἢ ὑπόσχεσις Αἰσχίνου ἢ
 περὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων.

Ἡ μὲν ὑπόθεσις τοῦ λόγου στοχαστική· οὐ γὰρ συντρέχει τοῖς ἐγκαλουμένοις Αἰσχίνης, ἀλλ' ἀρνεῖται παντάπασι τὸ δὲ εἶδος οἱ μὲν ἀπλοῦν νενομίκασιν, ὕλης πολλῆς ὥς ἐν ἀληθείᾳ συνδραμούσης, οἱ δὲ συγκατασκευαζόμενον, διὰ λαβόντες ἐγκλήματα, τὸ κατὰ Φωκέας καὶ Θράκην. Μένανδρος δὲ ἐμπέπτυντά φησιν. ἐληπτὰ δὲ ἐκ διαβολῆς τὸ προσόμιον· δι' ὧν γὰρ αὐτὸν δεδιότα ποιεῖ καὶ δεόμενον, διὰ τούτων δεικνυσιν οὐ πᾶν τοῖς δικαίοις τεταρρηχότα. καὶ ἅμα συγκρουστικὸν ἂν εἴη τὸ νόημα ἐκ διαβολῆς τοῦ τε ἀντιδίκου καὶ τῶν συνηγόρων αὐτοῦ, οἷον τοῦ Εὐβούλου καὶ τῶν περὶ αὐτόν· αἶε γὰρ ὁ Εὐβούλος ἐπολέμει τῷ Δημοσθένει ἀπὸ τῆς αἰτίας τῆς κατὰ Ἀρίσταρχον, ὥς ἔγνωμεν ἐν τῷ κατὰ Μειδίον.

Ὅση μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σπουδὴ περὶ τοῦτον τὸν ἄγωνα καὶ παραγγελία γέγονε, σχεδὸν οἶμα πάντας ὑμᾶς ἡσθῆσθαι, ἑορακότες ἄρτι τοὺς ὅτ' ἐκλήροῦσθε ἐνοχλοῦντας καὶ προσιόντας ὑμῖν. θεήσομαι δὲ πάντων ὑμῶν, ἃ καὶ τοῖς μὴ θεηθεῖσι δίκαιόν ἐστιν ὑπάρχειν, μηδεμίαν μῆτε χάριν μῆτ' ἄνδρα ποιείσθαι περὶ πλείονος ἢ τὸ δίκαιον καὶ τὸν ὅρκον ὃν εἰσελήλυθεν ὑμῶν ἕκαστος ὁμωμοκῶς, ἐνθυμουμένους ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως, αἱ δὲ τῶν παρακλητῶν αὐταὶ θεήσεις καὶ σπουδαὶ τῶν ἰδίων πλεονεξιῶν ἕνεκα γίνονται, ἃς ἵνα κωλύηθ' οἱ νόμοι συνήγαγον ὑμᾶς, οὐχ ἵνα κυρίας τοῖς ἀδικοῦσι ποιῇτε. 2 τοὺς μὲν οὖν ἄλλους, ὅσοι πρὸς τὰ κοινὰ δικαίως προσέρχονται, καὶν δεδωκότες ὥσιν εὐθύνας, τὴν ἀειλογίαν ὁρῶ προτεινομένους, τουτονὶ δ' Αἰσχίνην πολυάναντία τούτου· πρὶν γὰρ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς καὶ λόγον δοῦναι τῶν πεπραγμένων τὸν μὲν ἀνήρηκε τῷ ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἐλθόντων, τοῖς δ' ἀπειλεῖ περιωὴν δεινότατον πάντων ἔθος εἰς τὴν πολιτείαν εἰσάγων καὶ ἀσυμφορώτατον ὑμῖν· εἰ γὰρ ὁ πράξας τι τῶν κοινῶν καὶ διοικήσας τῷ καθ' ἑαυτὸν φόβῳ καὶ μὴ τῷ δικαίῳ

κατασκευάσει μηδένα εἶναι κατήγορον αὐτοῦ, παντά- 342
 πασιν ἄκυροι πάντων ὑμεῖς γενήσεσθε.

- 3 Τὸ μὲν οὖν ἐξελέγξειν πολλὰ καὶ δεινὰ πεποιηκότα
 τουτοῦ καὶ τῆς ἐσχάτης ὄντα τιμωρίας ἄξιον θαρροῶ
 καὶ πάννυ πιστεύω· ὃ δὲ καίπερ ὑπειληφώς ταῦτα φο-
 βοῦμαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, ὅτι
 μοι δοκοῦσιν ἅπαντες οἱ παρ' ὑμῖν ἀγῶνες οὐχ ἥττον,
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν καιρῶν ἢ τῶν πραγμάτων εἶ-
 ναι, καὶ τὸ χρόνον γεγενῆσθαι μετὰ τὴν πρεσβείαν πο-
 λὺν δέδοικα, μὴ τινα λήθην ἢ συνήθειαν τῶν ἀδικη-
 4 μάτων ὑμῖν ἐμπεποιήκη. ὥς δὴ μοι δοκεῖτ' ἂν ὅμως ἐκ
 τούτων καὶ γινῶναι τὰ δίκαια καὶ δικάσαι νυνὶ, τοῦθ'
 ὑμῖν λέξω· εἰ σκέψαισθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὡς ἄνδρες
 δικασταί, καὶ λογίσαισθε τίνων προσήκει τῇ πόλει λό-
 γον παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν. πρῶτον μὲν τοίνυν ὧν
 ἀπήγγειλε, δεύτερον δὲ ὧν ἐπεισε, τρίτον δὲ ὧν προσ-
 ετάξατε αὐτῷ, μετὰ ταῦτα τῶν χρόνων, ἐφ' ἅπασι
 δὲ τοῖσιν, εἰ ἀδωροδοκῆτως ἢ μὴ πάντα ταῦτα πέ-
 5 πρακται. τί δῆποτε τούτων; ὅτι ἐκ μὲν τῶν ἀπαγγε-
 λιῶν τὸ βουλευσάσθαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῖν
 ἐστίν· ἂν μὲν οὖν ὧσιν ἀληθεῖς, τὰ δέοντα ἐγνώτε, ἂν
 δὲ μὴ τοιαῦται, τάναντία. τὰς δὲ συμβουλίας πιστοτέ-
 ρας ὑπολαμβάνειτ' εἶναι τὰς τῶν πρέσβεων· ὥς γὰρ εἰ-
 δότεων περὶ ὧν ἐπέμφθησαν ἀκούετε· οὐδὲν οὖν ἐξε-
 λέγγεσθαι δίκαιός ἐστιν ὁ πρεσβευτῆς φαῦλον οὐδ'
 6 ἀσύμφορον ὑμῖν συμβεβουλευκώς. καὶ μὴν περὶ ὧν γε
 προσετάξατ' εἰπεῖν ἢ πράξαι καὶ διαρρήθην ἐψηφίσα-
 σθε ποιῆσαι, προσήκει διωκηκέναι. εἰεν· τῶν δὲ δὴ
 χρόνων διὰ τί; ὅτι πολλάκις, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συμ- 343
 βαίνει πολλῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων καιρῶν ἐν βρα-
 χεῖ χρόνῳ γίνεσθαι, ὃν εἰάν τις ἐκὼν καθυφῇ τοῖς
 ἐναντίοις καὶ προδῶ, οὐδ' ἂν ὅτιοῦν ποιῇ πάλιν οἷός

7 τ' ἔσται σωσαι. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ γε τοῦ προῖκα ἢ μὴ, το
 μὲν ἐκ τούτων λαμβάνειν, ἐξ ὧν ἡ πόλις βλάπτεται
 πάντες οἶδ' ὅτι φήσαιτ' ἂν εἶναι δεινὸν καὶ πολλῆς ὀρ
 γῆς ἄξιον· ὃ μὲντοι τὸν νόμον τιθεὶς οὐ διώρισε τοῦτο
 ἀλλ' ἀπλῶς εἶπε μηδαμῶς δῶρα λαμβάνειν, ἡγούμε
 νος, ὡς ἔμοι δοκεῖ, τὸν ἅπαξ λαβόντα καὶ διαφθαρέν
 τα ὑπὸ χρημάτων οὐδὲ κριτὴν ἔτι τῶν συμφερόντων
 8 ἀσφαλῆ μενεῖν τῇ πόλει. ἂν μὲν τοίνυν ἐξελέγξω κα
 δεῖξω σαφῶς Αἰσχίνην τουτοῦ καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἀπηγ
 γελκότα καὶ κεκωλυκότα ἔμοῦ τὸν δῆμον ἀκούσαι τὰ
 ληθῆ, καὶ πάντα τὰναντία τῶν συμφερόντων ὑμῶν
 συμβεβουλευκότα, καὶ μηδὲν ὧν προσετάξατε ἐν τῇ
 πρεσβείᾳ πεποιηκότα, καὶ ἀνηλωκότα τοὺς χρόνους ἐ
 οῖς πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προσίντω
 τῇ πόλει, καὶ πάντων τούτων δῶρα καὶ μισθοὺς εἰλη
 φότα μετὰ Φιλοκράτους, καταψηφίσασθε αὐτοῦ κα
 δίκην ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων λάβετε· ἂν δὲ μὴ δεῖξω
 ταῦτα ἢ μὴ πάντα, ἐμὲ μὲν φαῦλον ἡγείσθε, τοῦτο
 δὲ ἄφετε.

9 Πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ κατηγορεῖν ἔχων ἔτι πρὸς τοῦ
 τοις ἕτερα, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξ ὧν οὐκ ἔσθ' ὅστις ἂν
 οὐκ εἰκότως μισήσειεν αὐτόν, βούλομαι πρὸ πάντων
 ὧν μέλλω λέγειν μνημονεύοντας ὑμῶν οἶδ' ὅτι τοῦ
 πολλοὺς ὑπομνῆσαι, εἰς τίνα τάξιν ἑαυτὸν ἔταξεν Αἰ
 σχίνης ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ πρῶτον καὶ τίνας λόγους κατὰ
 τοῦ Φιλίππου δημηγορεῖν ᾧετο δεῖν, ἵν' εἰδῇθ' ὅτ'
 τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένοις καὶ δεδημηγορημένοι
 10 ἐν ἀρχῇ μάλιστα ἐξελεγχθήσεται δῶρα ἔχων. ἔστι τοί
 νυν οὗτος ὁ πρῶτος Ἀθηναίων αἰσθόμενος Φιλίππου
 ὡς τότε δημηγορῶν ἔφη, ἐπιβουλεύοντα τοῖς Ἑλλησιν
 καὶ διαφθείροντά τινας τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ προεσθηκό
 των, καὶ ἔχων Ἰσχανδρον τὸν Νεοπτολέμου δευτέρα

- γωνιστήν προσίων μὲν τῇ βουλῇ, προσίων δὲ τῷ δήμῳ περὶ τούτων, καὶ πείσας ὑμᾶς πανταχοῖ πρέσβεις πέμψαι τοὺς συνάξοντας δεῦρο τοὺς βουλευσομένους περὶ
- 11 τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου, καὶ ἀπαγγέλλων μετὰ ταῦθ' ἦκων ἐξ Ἀρκαδίας τοὺς καλοὺς ἐκείνους καὶ μακροὺς λόγους, οὓς ἐν τοῖς μυρίοις ἐν Μεγάλῃ πόλει πρὸς Ἱερώνυμον τὸν ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντα ὑπὲρ ὑμῶν ἔφη δεδημηγορηκέναι, καὶ διεξιὼν ἡλίκα τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν, οὐχὶ τὰς ἰδίας ἀδικουσί μόνον πατρίδας οἱ δωροδοκοῦντες καὶ χρήματα λαμβάνοντες παρὰ Φι-
- 12 λίππου. ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα πολιτευομένου τούτου τότε καὶ τοῦτο τὸ δεῖγμα ἐξηγηνοχότος περὶ αὐτοῦ, τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρέσβεις πέμπειν ὡς Φίλιππον ἐπέσθητε ὑπ' Ἀριστοδήμου καὶ Νεοπτολέμου καὶ Κτησιφῶντος καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκείθεν ἀπαγγελλόντων οὐδ' ὅτι οὐν ὑγιᾶς, γίγνεται τῶν πρέσβεων τούτων εἰς καὶ οὗτος, οὐχ ὡς τῶν ἀποδωσομένων τὰ ὑμέτερα οὐδ' ὡς τῶν πεπιστευκότων τῷ Φιλίππῳ, ἀλλ' ὡς τῶν φυλαξόντων τοὺς ἄλλους· διὰ γὰρ τοὺς προειρημένους λόγους καὶ τὴν πρὸς τὸν Φίλιππον ἀπέχθειαν ταύτην
- 13 εἰκότως περὶ αὐτοῦ πάντες εἶχετε τὴν δόξαν. προσελθὼν τοίνυν ἐμοὶ μετὰ ταῦτα συνετάττετο κοινῇ πρεσβεύειν, καὶ ὅπως τὸν μαρὸν καὶ ἀναιδῆ φυλάξομεν 345 ἀμφοτέροι, τὸν Φιλοκράτην, πολλὰ παρεκελεύσατο. καὶ μέχρι τοῦ δεῦρ' ἐπανελθεῖν ἀπὸ τῆς πρώτης πρεσβείας ἐμὲ γοῦν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διεφθαρμένος καὶ πεπρακὼς ἑαυτὸν ἐλάνθανε. χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων ὧν, ὅπερ εἶπον, εἰρήκει πρότερον, ἀναστὰς τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς περὶ τῆς εἰρήνης ἐβουλεύεσθε, ἤρξατο ἀρχὴν, ἣν ἐγὼ καὶ τοῖς δῆμασιν οἶμαι τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ οὗτος εἶπεν ἐν ὑμῖν ἀπομνημονεύσειν.
- 14 "εἰ πάνυ πολὺν" ἔφη "χρόνον ἐσκόπει Φιλοκράτης, ὥ

- "ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πῶς ἂν ἄριστα ἐναντιωθεῖν τῇ εἰρή-
 νῃ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἄμεινον εὐρεῖν οἶμαι ἢ τοιαῦτα γρά-
 φοντα. ἐγὼ δὲ ταύτην μὲν τὴν εἰρήνην, ἕως ἂν εἰς Ἀθη-
 ναίων λείπηται, οὐδέποτε ἂν συμβουλευσάμην ποιήσα-
 σθαι τῇ πόλει, εἰρήνην μέντοι φημι δεῖν ποιεῖσθαι." καὶ
 15 τοιοῦτους τινὰς εἶπε βραχεῖς καὶ μετρίους λόγους. ὁ δὲ
 ταῦτ' εἰπὼν τῇ προτέρᾳ πάντων ἀκουόντων ὑμῶν,
 εἰς τὴν ὑστέραν, ἐν ἣ τὴν εἰρήνην ἔδει κυροῦσθαι,
 ἐμοῦ τῷ τῶν συμμαχῶν συνηγοροῦντος δόγματι καὶ
 τὴν εἰρήνην, ὅπως ἴση καὶ δικαία γένηται, πράττοντος,
 καὶ ὑμῶν βουλομένων ταῦτα καὶ οὐδὲ φωνὴν ἐθέλον-
 των ἀκούειν τοῦ καταπτύστου Φιλοκράτους, ἀναστὰς
 ἐδημηγόρει καὶ συνηγόρει ἐκείνῳ πολλῶν ἀξίους, ὧ
 16 Ζεὺ καὶ πάντες θεοὶ, θανάτων λόγους, ὥς οὔτε τῶν
 προγόνων ὑμᾶς μεμνησθαι δεοὶ οὔτε τῶν τὰ τρόπαια
 καὶ τὰς ναυμαχίας λεγόντων ἀνέχεσθαι, νόμον τε θή-
 σειν καὶ γράψειν μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων ὑμᾶς βοηθεῖν,
 ὅς ἂν μὴ πρότερος βεβοηθηκὼς ὑμῖν ᾗ. καὶ ταῦθ' ὁ 346
 σχέτλιος καὶ ἀναιδὴς οὗτος ἐτόλμα λέγειν ἐφεστηκότων
 τῶν πρέσβων καὶ ἀκουόντων, οὓς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων
 μετεπέμψασθε ὑπὸ τούτου πεισθέντες, ὅτ' οὔπω πε-
 πρακὼς αὐτὸν ᾗν.
- 17 "Ὅν μὲν οὖν τρόπον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χειρο-
 τονησάντων ὑμῶν ἐπὶ τοὺς ὅρκους αὐτὸν πάλιν τοὺς
 τε χρόνους κατέτριψε καὶ τὰ πράγματα πάντ' ἐλυμή-
 νατο τὰ τῆς πόλεως, καὶ ὅσαι περὶ τούτων ἐμοὶ πρὸς
 τοῦτον ἀπέχθεται συνέβησαν βουλομένῳ κωλύειν, αὐ-
 τίκα ἀκούσεσθε. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν ἤκομεν ἐκ τῆς
 πρεσβείας ταύτης τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, ἥσπερ εἰσὶν αἱ
 νῦν εὐθυναί, οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα οὐδ' ὀτιοῦν εὐ-
 ρημένοι τῶν ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε λεχθέντων καὶ
 προσδοκηθέντων, ἀλλὰ πάντ' ἐξηπατημένοι, καὶ τού-

των ἑτερ' αὐθις αὐτὴν πεπραχότων καὶ παρὰ τὸ ψήφισμα
 πεπρεσβευκότων, προσῆμιν τῇ βουλῇ. καὶ ταυτὶ πολ-
 λοι συνίστασιν, ἃ μέλλω λέγειν· τὸ γὰρ βουλευτήριον
 18 μεστόν ἦν ἰδιωτῶν. παρελθὼν δ' ἐγὼ πάντα ἀληθῆ
 πρὸς τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα, καὶ κατηγορήσα τούτων,
 καὶ ἀνηριθμησάμην ἀπὸ τῶν πρώτων ἐλπίδων ἐκείνων
 ὧν ὁ Κτησιφῶν καὶ ὁ Ἀριστόδημος ἀπήγγειλαν πρὸς
 ὑμᾶς, καὶ μετὰ ταῦθ', ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, ἃ
 οὗτος ἐδημηγόρησε καὶ εἰς ἃ προήχασι τὴν πόλιν, καὶ
 περὶ τῶν ὑπολοίπων (ταῦτα δ' ἦν Φωκεῖς καὶ Πύλαι)
 μὴ προέσθαι συνεβούλευον, μηδὲ ταῦτά παθεῖν, μηδ'
 ἀναρτωμένους ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων καὶ ὑποσχέσεσιν εἰς
 τοῦσχατον ἐλθεῖν τὰ πράγματ' εἶδαι. καὶ ἐπεισα ταῦτα
 19 τὴν βουλὴν. ἐπειδὴ δὲ ἤκεν ἡ ἐκκλησία καὶ πρὸς ὑμᾶς 347
 ἔδει λέγειν, παρελθὼν Αἰσχίνης οὕτως πρῶτος ἡμῶν
 ἀπάντων (καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν πειρᾶσθε συνδια-
 μνημονεύειν ἂν ἀληθῆ λέγω· τὰ γὰρ πάντα τὰ πρά-
 γματα λυμηνάμενα ὑμῶν καὶ διαφθείραντα ὅλως ταῦτ'
 ἐστὶν ἡδὴ) τοῦ μὲν ἀπαγγέλλειν τι τῶν πεπρεσβευμέ-
 νων ἢ περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ῥηθέντων, εἰ ἄρα ἡμφι-
 σβήτει μὴ ἀληθῆ λέγειν ἐμὲ, μνησθῆναι πᾶμπληθες
 ἀπέσχευ, εἶπε δὲ τοιούτους λόγους καὶ τηλικαῦτα καὶ
 τοιαῦτ' ἔχοντας ἀγαθὰ ὥσθ' ἅπαντας ὑμᾶς λαβὼν
 20 ὦχετο. ἔφη γὰρ ἤκειν πεπεικῶς Φίλιππον ἅπανθ' ὅσα
 συμφέροι τῇ πόλει, καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι καὶ
 περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, καὶ διεξῆλθε λόγον μακρὸν
 ὑμῖν, ὃν κατὰ Θηβαίων εἰπεῖν πρὸς Φίλιππον ἔφη, καὶ
 τὰ κεφάλαια ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀπελογίζετο ἐκ
 τῶν αὐτῶ πεπρεσβευμένων δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν
 ὑμᾶς, μένοντας οἶκοι καὶ οὐ στρατευομένους, οὐδ'
 ἐνοχλουμένους, Θήβας μὲν πολιορκουμένας αὐτὰς καθ'
 21 αὐτὰς χωρὶς τῆς ἄλλης Βοιωτίας ἀκούσεσθαι, Θεσπιάς

δὲ καὶ Πλαταιᾶς οἰκίζομένας, τῷ θεῷ δὲ τὰ χρήματα εἰσπραττόμενα οὐκ παρὰ Φωκίων, ἀλλὰ παρὰ Θηβαίων τῶν βουλευσάντων τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ· διδάσκειν γὰρ αὐτὸς ἔφη τὸν Φίλιππον ὅτι οὐδὲν ἤττον ἡσεβήκασιν οἱ βεβουλευκότες τῶν ταῖς χερσὶ πραξάντων, καὶ διὰ ταῦτα χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπι-
 22 κεκηρυχέναι. ἀκούειν δὲ καὶ τῶν Εὐβοέων ἐνίων ἔφη πεφοβημένων καὶ τεταραγμένων τὴν πρὸς τὴν πόλιν οἰκειότητα Φιλίππῳ γεγεννημένην, ὅτι "οὐ λελήθατε
 "ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες πρέσβεις, ἐφ' οἷς πεποιήσθε τὴν εἰ- 348
 "ρήνην πρὸς Φίλιππον, οὐδ' ἀγνοοῦμεν ὅτι ὑμεῖς μὲν
 "Ἀμφίπολιν δεδώκατ' ἐκείνῳ, Φίλιππος δ' ὑμῖν Εὐ-
 "βοίαν ὁμολόγηκε παραδώσειν." εἶναι μέντοι τι καὶ ἄλλο διφκημένον αὐτῷ, οὐ μὴν πῶ τοῦτο βούλεσθαι λέγειν· καὶ γὰρ νῦν φθονεῖν τινὰς αὐτῷ τῶν συμπρέσβων. ὑψηνίττετο δ' οὕτω καὶ παρεδήλου τὸν Ὀρω-
 23 πόν. εὐδοκιμῶν δ' ἐπὶ τούτοις εἰκότως, καὶ δοκῶν καὶ ῥήτωρ ἄριστος εἶναι καὶ ἀνὴρ θαυμαστός, κατέβη μάλα σεμνῶς. ἀναστὰς δ' ἐγὼ ταῦτά τε οὐκ ἔφην εἰδέναι καὶ ἐπειρωμένην τι λέγειν τούτων ὧν εἰς τὴν βουλήν ἀπήγγειλα. καὶ παραστὰς ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δ' ἔνθεν, οὐ-
 τοσί καὶ Φιλοκράτης, ἐβόων, ἐξέκρουόν με, τελευτῶν-
 τες ἐχλεύαζον. ὑμεῖς δ' ἐγελᾶτε, καὶ οὐτ' ἀκούειν ἠθέ-
 λετε οὔτε πιστεύειν ἐβούλεσθε ἄλλα πλὴν ἢ οὗτος
 24 ἀπηγγέλλει. καὶ νῆ τοὺς θεοὺς εἰκός τι παθεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε· τίς γὰρ ἂν ἡνέσχετο, τηλικαῦτα καὶ τοσαῦτα ἔσεσθαι προσδοκῶν ἀγαθὰ, ἢ ταῦθ' ὥς οὐκ ἔσται λέγον-
 τός τινος, ἢ κατηγοροῦντος τῶν πεπραγμένων τούτοις; πάντα γὰρ τᾶλλ', οἶμαι, τότε δεύτερα ἦν τῶν ὑποκει-
 μένων προσδοκιῶν καὶ τῶν ἐλπίδων, οἱ δ' ἀντιλέγοντες ὄχλος ἄλλως καὶ βασκανία κατεφαίνετο, ταῦτα δὲ θαυ-
 μάσι ἤλικα καὶ συμφέροντ' ἐδόκει πεπραχθαι τῇ πόλει.

- 26 Τοῦ χάριν δὴ ταῦθ' ὑπέμνησα πρῶτα νῦν ὑμᾶς
καὶ διεξῆλθον τούτους τοὺς λόγους; ἐνὸς μὲν, ὃ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, μάλιστα καὶ πρῶτον, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν,
ἐπειδὴν τι λέγοντος ἀκούῃ μου τῶν πεπραγμένων, καὶ 349
δοκῇ δεινὸν αὐτῷ καὶ ὑπερβάλλον εἶναι, "εἶτα τότ' οὐκ
26" ἔλεγες παραχρῆμα ταῦτα οὐδ' ἐδίδασκες ἡμᾶς;" θαυ-
μάξῃ, ἀλλὰ μεμνημένοι τὰς ὑποσχέσεις τὰς τούτων, ὥς
ἐφ' ἐκάστων ποιούμενοι τῶν καιρῶν ἐξέκλειον λόγον
τυγχάνειν τοὺς ἄλλους, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τὴν τού-
του ταύτην τὴν καλὴν, εἰδῆθ' ὅτι πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλ-
λοις καὶ τοῦτο ἠδίκησθ' ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τάληθῇ παρα-
χρῆμα καὶ ἡνίκ' ἔδει πυνθάνεσθαι διεκωλύθητε ἐλπίσι
27 καὶ φρενακισμοῖς καὶ ὑποσχέσεσιν ἐξαπατῶμενοι. πρῶ-
τον μὲν τούτου καὶ μάλισθ', οὐπερ εἶπον, ἔνεκα ταῦτα
διεξῆλθον, δευτέρου δὲ τίνος; καὶ οὐδὲν ἐλάττωτος ἢ
τούτου, ἵνα τὴν ὅτ' ἀδωροδόκητος ὑπῆρχε προαίρεσιν
αὐτοῦ τῆς πολιτείας ἀναμνησθέντες, ὥς προβεβλημένη
καὶ ἄπιστος ἦν πρὸς τὸν Φίλιππον, τὴν μετὰ ταῦτ'
28 ἐξαίφνης γεγονυῖαν πίστιν καὶ φιλίαν σκέψησθε, εἰτ' εἰ
μὲν ἐκβέβηκεν ὅς' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς οὗτος καὶ κα-
λῶς ἔχει τὰ πεπραγμένα, διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ συμ-
φέρον τῇ πόλει γεγενῆσθαι νομίσητε, εἰ δὲ πάντα τὰ-
ναντία ὧν οὗτος εἶπε πέπρακται, καὶ πολλὴν αἰσχύνην
καὶ μεγάλους κινδύνους ταῦτ' ἔχει τῇ πόλει, διὰ τὴν
αἰσχροκερδίαν τὴν ἐαυτοῦ καὶ τὸ χρημάτων ἀποδόσθαι
τάληθῇ μεταβεβλημένου αὐτὸν εἰδῆτε.
- 29 Βούλομαι δ', ἐπειδήπερ εἰς τούτους προήχθην
τοὺς λόγους, ὃν τρόπον τὰ περὶ τοὺς Φωκέας πράγμαθ'
ὑμῶν παρείλοντο, πρῶτον εἰπεῖν ἁπάντων. δεῖ δὲ μη-
δένα ὑμῶν, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἰς τὸ τῶν πραγμάτων 350
μέγεθος βλέψαντα μέζους τὰς κατηγορίας καὶ τὰς αἰ-
τίας τῆς τούτου δόξης νομίσαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ὁρᾶν, ὅτι

- ὄντιν' ἂν ὑμεῖς εἰς ταύτην τὴν τάξιν κατεστήσατε κα-
 τῶν συμβάντων καιρῶν ἐποιήσατε κύριον, οὗτος, εἰ
 περ [ὥσπερ οὗτος] ἐβουλήθη μισθώσας αὐτὸν ἑξαπατᾶ
 ὑμᾶς καὶ φενακίζειν, τῶν ἰσῶν αἴτιος ἦν ἂν κακῶς
 30 ὅσων περ καὶ οὗτος· οὐ γὰρ εἰ φαύλοις χρησθ' ὑμεῖς
 εἰς τὰ κοινὰ πολλάκις ἀνθρώποις, καὶ τὰ πράγματα
 ἐστὶ φαῦλα ὧν ἡ πόλις ἀξιοῦται παρὰ τοῖς ἄλλοις, οὐδ'
 πολλοῦ δεῖ. εἴτα καὶ Φωκέας ἀπολώλεκε μὲν, οἶμαι, Φω-
 λικπος, συνηγωνίσαντο δὲ οὗτοι· τοῦτο δὲ δεῖ σκο-
 πεῖν καὶ ὁρᾶν, εἰ ὅσα τῆς Φωκέων σωτηρίας ἐπὶ τῇ
 πρεσβείᾳ ἦκε, ταῦθ' ἅπαντ' ἀπώλεσαν οὗτοι καὶ διέ-
 φθειραν ἐκόντες, οὐχ ὥς ὅδε Φωκέας ἀπώλεσε καθ'
 ἑαυτόν. πόθεν;
 31 Δὸς δέ μοι τὸ προβούλευμα ὃ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀπαγ-
 γελίαν ἐψηφίσασθ' ἡ βουλή, καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν το-
 γράψαντος αὐτὸ τότε, ἵν' εἰδῇθ' ὅτι ἐγὼ μὲν οὐ τότε
 σιγήσας νῦν ἀφίσταμαι τῶν πεπραγμένων, ἀλλ' εὐθὺς
 κατηγόρουν καὶ προεώρων τὰ μέλλοντα, ἡ βουλή δὲ
 μὴ κωλυθεῖσα ἀκοῦσαι τᾶληθ' παρ' ἐμοῦ οὔτ' ἐπήνεσε
 τούτους οὔτ' εἰς τὸ πρυτανεῖον ἡξίωσε καλέσαι. καίτοι
 τοῦτ', ἀφ' οὗ γέγονεν ἡ πόλις, οὐδεὶς πώποτε φήσε
 παθεῖν οὐδένας πρέσβεις, οὐδὲ Τιμαγόραν, οὐ θάνατον
 τον κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀλλ' οὗτοι πεπόνθασι
 32 Λέγε δ' αὐτοῖς πρῶτον μὲν τὴν μαρτυρίαν, εἴτω
 τὸ προβούλευμα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΒΟΥΛΕΥΜΑ.

Ἐνταῦθ' οὔτ' ἐπαινος οὔτε κλῆσις εἰς τὸ πρυτα-
 νεῖον ἐστὶ τῶν πρέσβεων ὑπὸ τῆς βουλῆς. εἰ δὲ φησι
 οὗτος, δειξάτω καὶ παρασχέσθω, κἀγὼ καταβαίνα
 ἀλλ' οὐκ ἐστίν. εἰ μὲν τοίνυν ταῦτ' πάντες ἐπρεσβεύ-
 ομεν, δικαίως οὐδένα ἐπήνεσεν ἡ βουλή· δεινὰ γὰρ τ

- πεπραγμένα πᾶσιν· εἰ δ' οἱ μὲν τὰ δίκαια ἐπραττον
 ἡμῶν, οἱ δὲ τὰναντία, διὰ τοὺς πεπονηρευμένους, ὥς
 ἔοικε, τοῖς ἐπικεικῶσι συμβεβηκὸς ἂν εἴη ταύτης τῆς ἀτι-
 33 μίας μετεσχηκέναι. πῶς οὖν ῥαδίως πάντες εἰσεσθε
 τίς ποτ' ἔσθ' ὁ πονηρὸς; ἀναμνήσθητε παρ' ὑμῖν αὐ-
 τοῖς τίς ἔσθ' ὁ κατηγορῶν τῶν πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς.
 δῆλον γὰρ ὅτι τῷ μὲν ἡδικοκότη σιγᾶν ἐξήρκει καὶ δια-
 κρουσαμένῳ τὸν παρόντα χρόνον μηκέτ' εἰς λόγον περὶ
 τῶν πεπραγμένων ἑαυτὸν καθιστάναι, τῷ δὲ μηδὲν
 ἑαυτῷ συνειδῶτι δεινὸν εἰσῆι, εἰ δεινῶν καὶ πονηρῶν
 ἔργων δόξει κοινωνεῖν τῷ σιωπῆσαι. εἰμὶ τοίνυν ὁ κα-
 34 τηγορῶν ἐξ ἀρχῆς ἐγὼ τούτων, τούτων δ' οὐδεὶς ἐμοῦ.
- Ἡ μὲν τοίνυν βουλή ταῦτα προὔβουλεύκει, τῆς
 δ' ἐκκλησίας γιγνομένης καὶ τοῦ Φιλίππου παρόντος
 ἐν Πύλαις ἤδη—ἦν γὰρ τοῦτο πρῶτον ἀπάντων τῶν
 ἀδικημάτων, τὸ τὸν Φίλιππον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασι
 τούτοις, καὶ θεὸν ὑμᾶς ἀκοῦσαι περὶ τῶν πραγμάτων,
 εἰτα βουλευσασθαι. μετὰ ταῦτα δὲ πράττειν ὅ τι δόξει,
 ἅμα ἀκοῦειν κἀκείνῳ παρεῖναι καὶ μηδ' ὅ τι χρή ποι-
 35 εῖν ῥαδίον εἰπεῖν εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις τοῦτο μὲν οὐ-
 δεὶς ἀνέγνω τῷ δῆμῳ τὸ προβούλευμα, οὐδ' ἤκουσεν
 ὁ δῆμος, ἀναστάς δ' οὗτος ἐδημηγόρει ταῦθ' ἃ διεξῆλ- 352
 θον ἄρτι πρὸς ὑμᾶς ἐγὼ, τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀγαθὰ,
 ἃ πεπεικῶς ἔφη τὸν Φίλιππον ἤκειν καὶ διὰ τοῦτο χρή-
 μαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. ὥσθ' ὑ-
 μᾶς ἐκπεπληγμένους τῇ παρουσίᾳ τὸ πρῶτον τῇ τοῦ
 Φιλίππου, καὶ τούτοις ὀργιζομένους ἐπὶ τῷ μὴ προηγ-
 γελκέναι, πραότερους γενέσθαι τινὸς, πάνθ' ὅσ' ἐβού-
 36 λεσθ' ὑμῖν εἰσεσθαι προσδοκήσαντας, καὶ μηδὲ φωνήν
 ἐθέλειν ἀκοῦειν ἐμοῦ μηδ' ἄλλου μηδενός. καὶ μετὰ
 ταῦτ' ἀνεγινώσκετο ἡ ἐπιστολὴ ἡ παρὰ τοῦ Φιλίππου,
 ἣν οὗτος ἔγραψεν ἀπολειφθεὶς ἡμῶν, ἄντικρυς οὕτως

καὶ διαρρήδην ἀπολογία γεγραμμένη τῶν τούτοις
 ἡμαρτημένων. καὶ γὰρ ὥς αὐτὸς κατεκώλυσεν αὐτοὺς
 βουλομένους ἐπὶ τὰς πόλεις ἵεναι καὶ τοὺς ὄρκους ἀπο-
 λαμβάνειν, ἔνεστι, καὶ ὥς, ἵνα συνδιαλλάττωσιν αὐτῷ
 τοὺς Ἀλέας πρὸς τοὺς Φαρσαλίους, κατέσχευεν αὐτούς·
 37 καὶ πάντα ἀναδεχόμενος καὶ εἰς αὐτὸν ποιούμενος τὰ
 τούτων ἡμαρτημάτων ἐστιν. ὑπὲρ δὲ Φωκέων καὶ Θε-
 σπιδέων ἣ ὧν οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ
 μικρόν. καὶ τοῦτο οὐκ ἀπὸ ταῦτομάτου τοῦτον ἐπρά-
 χθη τὸν τρόπον, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν παρὰ τούτων ὑμᾶς
 ἔδει δίκην λαμβάνειν οὐ πεποιηκότων οὐδὲ διωκηκό-
 των οὐδὲν ὧν ὑμεῖς προσετάξατε ἐν τῷ ψηφίσματι,
 ἐκεῖνος ἐκδέχεται τὴν αἰτίαν καὶ φησιν αὐτοὺς αἴτιος
 γεγενῆσθαι, ὃν οὐκ ἐμέλλεθ' ὑμεῖς, οἶμαι, δυνήσεσθαι
 38 κολάσαι, ἃ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατήσαι καὶ προλαβεῖν τῆς
 πόλεως ἐβούλετο, οὗτος ἀπήγγειλεν, ἵνα μηδ' ἐγκαλέ-
 σαι μηδὲ μέμψασθαι μηδὲν ὕστερον ὑμεῖς ἔχοιτε Φι- 353
 λίππῳ, μήτ' ἐν ἐπιστολῇ μήτ' ἄλλοθι μηδαμοῦ τῶν
 παρ' ἐκείνου τούτων ἐνόντων. λέγε δ' αὐτοῖς αὐτὴν
 τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ἔγραψε μὲν οὗτος, ἔπεμψε δ' ἐκεῖ-
 νος· καὶ σκοπεῖθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὃν διεξ-
 ελήλυθ' ἐγώ. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

39 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ἐπιστολῆς, ὥς
 καλὴ καὶ φιλόανθρωπος. περὶ δὲ Φωκέων ἢ Θηβαίων ἢ
 τῶν ἄλλων ὧν οὗτος ἀπήγγειλεν, οὐδὲ γρῦ. ταύτης
 τοίνυν οὐδ' ὅτιοῦν ἐσθ' ὑγίης. καὶ τοῦτ' ἀντίκα δὴ
 μάλα ὑμεῖς ὄψεσθε. οἱ μὲν γὰρ Ἀλεῖς, οὓς ἵνα συνδι-
 αλλάττωσι κατασχεῖν φησι τούτους, τοιαύτης τετυχή-
 κασι διαλλαγῆς ὥστ' ἐξελήλανται καὶ ἀνάστατος ἡ πό-
 λις αὐτῶν γέγονε· τοὺς δ' αἰχμαλώτους οὐ σκοπῶν τέ

ἂν ποιῶν ὑμῖν χαρίζαιτο οὐδ' ἐνθυμηθῆναι φησι λυ-
 40 σασθαι. μεμαρτύρηται δὲ δήπουθεν ὑμῖν ἐν τῷ δήμῳ
 πολλάκις ὡς ἐγὼ τάλαντον ἔχων ἐπ' αὐτοὺς ὠχόμην,
 καὶ νῦν μαρτυρηθήσεται· διὸ καὶ τὴν ἐμὴν φιλοτιμίαν
 οὗτος ἀφαιρούμενος τοῦτ' ἔπεισεν ἐκεῖνον ἐγγράφαι.
 ὃ τοίνυν μέγιστον ἀπάντων· ὁ γὰρ εἰς τὴν προτέραν
 γράψας ἐπιστολὴν, ἣν ἠνέγκαμεν ἡμεῖς, ὅτι "ἐγραφον
 "δ' ἂν καὶ διαρρηθῆν ἡλικία ὑμᾶς εὖ ποιήσω, εἰ εὖ
 "ἦδειν καὶ τὴν συμμαχίαν μοι γεννησομένην," γεγο-
 νυίας τῆς συμμαχίας οὗ φησιν εἰδέναι τί ἂν ποιῶν χα-
 ρίζαιτ', οὐδ' ὁ αὐτὸς ὑπέσχετο· τοῦτο γὰρ ἦδει δη-
 λονότι, εἴπερ μὴ ἐφενάκιζεν. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦθ' οὕτω
 τότε ἔγραψε, λέγε μοι λαβὼν ἐκ τῆς προτέρας ἐπιστο- 354
 λῆς αὐτὸ τοῦτο, ἐνθένδε. λέγε.

ΕΞ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

- 41 Οὐκοῦν πρὶν μὲν εἰρήνης τυχεῖν, εἰ καὶ συμμαχία
 προσγένοιτ' αὐτῷ, γράψειν ὠμολόγει ἡλικία τὴν πόλιν
 εὖ ποιήσει· ἐπειδὴ δ' ἀμφοτέρ' αὐτῷ γέγονεν, οὐκ εἰ-
 δέναι φησὶ τί ἂν ποιῶν χαρίζαιτο, ἂν δ' ὑμεῖς λέγητε,
 ποιήσῃν ὃ μὴτ' αἰσχύνην μὴτ' ἀδοξίαν αὐτῷ φέρει, εἰς
 ταύτας τὰς προφάσεις καταφεύγων, καὶ ἄρα εἰπητέ
 τι καὶ προαχθῆθ' ὑμεῖς ἐπαγγείλασθαι, ἀναχώρησιν
 ἑαυτῷ καταλείπων.
- 42 Ταῦτα τοίνυν καὶ πόλλ' ἕτερα ἐνῆν παραχρῆμα
 τότε εὐθύς ἐξελέγχειν καὶ διδάσκειν ὑμᾶς καὶ μὴ προ-
 ἔσθαι τὰ πράγματ' ἑάν, εἰ μὴ Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ καὶ
 τὸ Θηβαίους ἀντίκα δὴ μάλα δώσειν δίκην ἀφείλετο
 τὴν ἀλήθειαν. καίτοι ταῦτα εἰ μὲν ἀκούσαι μόνον ἔδει
 καὶ φενακισθῆναι τὴν πόλιν, ὀρθῶς ἐλέγετο, εἰ δὲ
 προαχθῆναι τῷ ὄντι, σιωπᾶσθαι συνέφερεν. εἰ μὲν γὰρ
 ἐνταῦθ' ἦν ἡδὴ τὰ πράγματα ὥστε μὴδ' αἰσθημένοις

τοῖς Θηβαίοις πλέον εἶναι μηδέν, τί οὐ γέγονεν; εἰ δὲ
 παρὰ τὸ προαισθῆσθαι κεκώλυται, τίς ὁ ἐκλαλήσας;
 43 οὐχ οὗτος; ἀλλ' οὐτ' ἐμελλεν οὐτ' ἐβουλήθη ταῦτ'
 οὐδ' ἠλπισεν οὗτος, ὥστε τοῦ γ' ἐκλελαληκέναι μηδ'
 αἰτίαν ἔχέτω· ἀλλὰ φενακισθῆναι τοῖς λόγοις τούτοις
 ὑμᾶς ἔδει, καὶ ἐμοῦ τάληθ' ἢ ἐθέλῃσαι ἀκούσαι, καὶ
 αὐτοὺς οἴκοι καταμεῖναι, καὶ ψήφισμα νικῆσαι τοιοῦτο
 δι' οὗ Φωκεῖς ἀπολοῦνται. διὰ ταῦτ' ἐσπαθᾶτο ταῦτα
 καὶ διὰ ταῦτ' ἐδημηγορεῖτο.

355

44 Ἀκούων τοίνυν ἐγὼ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐπαγ-
 γελλομένου τούτου, καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ψεύδεται, —
 καὶ ὅθεν, φράσω πρὸς ὑμᾶς, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ, ὅτε
 τοὺς ὅρκους ἐμελλε Φίλιππος ὀμνύναι τοὺς περὶ τῆς
 εἰρήνης, ἐκσπόνδους ἀποφανθῆναι τοὺς Φωκέας ὑπὸ
 τούτων, ὃ σιωπᾶν καὶ εἶναι εἰκὸς ἦν, εἶπερ ἐμελλον σώ-
 ζεσθαι· ἐπειτα ἐκ τοῦ μὴ τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου
 πρέσβεις ταῦτα λέγειν μηδὲ τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίπ-
 45 που, ἀλλὰ τοῦτον. ἐκ τούτων οὖν τεκμαιρόμενος, ἀνα-
 στάς καὶ παρελθὼν ἐπειρώμην μὲν ἀντιλέγειν, ὥς δ'
 ἀκούειν οὐκ ἠθέλετε, ἡσυχίαν ἔσχον, τοσοῦτο μόνον
 διαμαρτυράμενος (καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ἀναμιννή-
 σκεσθε) ὅτι ταῦτα οὐτ' οἶδα οὔτε κοινωνῶ, προσέειπα
 δὲ ὥς οὐδὲ προσδοκῶ. τραχέως δ' ὑμῶν τῷ μηδὲ προσ-
 δοκᾶν σχόντων, καὶ ὅπως γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ἔφη, ἂν τι τούτων γίγνηται, τούτους μὲν ἐπαινέσε-
 σθε καὶ τιμῆσετε καὶ στεφανώσετε, ἐμὲ δὲ μὴ· καὶ μέν-
 τοι κἄν τι τῶν ἐναντίων, ὅπως τούτοις ὀργιεῖσθε· ἐγὼ
 46 δ' ἀφίσταμαι. μὴ νῦν, ὑπολαβὼν ἔφη Αἰσχίνης οὐ-
 τοσί, μὴ νῦν ἀφίστασο, ἀλλ' ὅπως τότε μὴ προσποιή-
 σει. νῆ Δία, ἢ ἀδικήσω γ', ἔφη. ἐπαναστάς δ' ὁ Φι-
 λοκράτης μάλα ὑβριστικῶς οὐδέν, ἔφη, θαυμαστὸν,
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ταῦτά ἐμοὶ καὶ Δημοσθένει δο-

κεῖν· οὗτος μὲν γὰρ ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω. καὶ ὑμεῖς ἐγελάτε.

- 47 Σκέψασθε δὴ τὸ ψήφισμα, ὃ δίδωσι γράψας μετὰ ταῦτα ὁ Φιλοκράτης. ἀκοῦσαι μὲν γὰρ οὕτως ἐπαγκά-
λως ἔχει· ἐπειδὴν δὲ τοὺς καιροὺς συλλογίσηται τις
ἐφ' ὧν ἐγράφη, καὶ τὰς ὑποσχέσεις ἃς οὗτος ὑπισχνεῖτο 356
τότε, οὐδὲν ἄλλο φανήσονται πλὴν παραδόντες Φι-
λίππῳ καὶ Θηβαίοις Φωκέας, μόνον οὐκ ὀπίσω τῶ
χείρῃ δήσαντες. Λέγε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 48 Ὅρατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ ψήφισμα ὅσων
ἐπαίνων καὶ ὅσης εὐφημίας μεστόν ἐστι, καὶ τὴν εἰρήνην
εἶναι τὴν αὐτὴν ἣν περ Φιλίππῳ καὶ τοῖς ἐκρόνοισι, καὶ
τὴν συμμαχίαν, καὶ ἐπαινέσαι δὲ Φίλιππον ὅτι ἐπαγ-
γέλλεται τὰ δίκαια ποιῆσειν. ἀλλ' οὐδὲν ἐκεῖνός γε
ἐπηγγέλλετο, ἀλλὰ τοσούτου ἔδει ἐπαγγέλλεσθαι ὥστ'
49 οὐδ' εἰδέναί φησι τί ἂν ποιῶν ὑμῖν χαρίσαιτο. ἀλλ'
οὗτος ἦν ὁ λέγων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπισχνούμενος.
πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ὠρμηκότας λαβὼν
ὑμᾶς ὁ Φιλοκράτης ἐγγράφει τοῦτ' εἰς τὸ ψήφισμα,
εἰ μὴ ποιῶσι Φωκεῖς ἃ δεῖ καὶ παραδιδῶσι τοῖς Ἀμ-
φικτύοσι τὸ ἱερὸν, ὅτι βοηθήσει ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων
50 ἐπὶ τοὺς διακωλύοντας ταῦτα γίνεσθαι. οὐκοῦν, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μερόντων μὲν ὑμῶν οἴκοι καὶ οὐκ
ἐξεληλυθότων, ἀπεληλυθότων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων
καὶ προησθημένων τὴν ἀπάτην, οὐδενὸς δ' ἄλλου παρ-
όντος τῶν Ἀμφικτυόνων πλὴν Θετταλῶν καὶ Θη-
βαίων, εὐφημότατ' ἀνθρώπων τούτοις παραδοῦναι
γέγραφε τὸ ἱερὸν γράψας τοῖς Ἀμφικτύοσι παραδοῦναι
(ποίοις; οὐ γὰρ ἦσαν αὐτόθι πλὴν Θεβαῖοι καὶ Θεττα-
λοι), ἀλλ' οὐ "συγκαλέσαι δὲ τοὺς Ἀμφικτύοντας," οὐδ'

ἐπισχεῖν ἕως ἂν συλλεγῶσιν, οὐδὲ βοηθεῖν Πρόξενον
 εἰς Φωκέας, οὐδ' ἐξιέναι Ἀθηναίους, οὐδὲ τοιοῦτ' οὐ-
 51 δέν. καίτοι καὶ ἐπιστολὰς ἐπεμψεν ὁ Φίλιππος δύο κα- 357
 λούσας ὑμᾶς, οὐχ ἵν' ἐξέλθοιτε· πῶμαλα· οὐ γὰρ ἂν
 ποτε τοὺς χρόνους ἀνελῶν, ἐν οἷς ἐδυνήθητ' ἂν ἐξελ-
 θεῖν, τηνικαυτ' ἐκάλει· οὐδ' ἂν ἐμὲ, ἡνίκα θεῦρο
 ἀποπλεῖν ἐβουλόμην, κατεκώλυεν· οὐδὲ τοιαῦτα λέ-
 γειν τούτῳ προσέταττεν, ἐξ ὧν ἦκισθ' ὑμεῖς ἐμέλλετ'
 ἐξιέναι· ἀλλ' ἵνα, ἃ ἐβούλεσθε, οἰόμενοι πράξειν αὐ-
 τὸν μηδὲν ἐναντίου ψηφίσαισθε αὐτῷ, μηδ' ἀμύναιτο
 μηδ' ἀντέχοιεν οἱ Φωκεῖς ἐπὶ ταῖς παρ' ὑμῶν ὑπέχον-
 τες ἐλπίσιν, ἀλλ' ἀπογνόντες ἅπαντα αὐτοὺς ἐγχει-
 ρίσαιεν. Λέγε δ' αὐτοῖς αὐτὰς τὰς ἐπιστολὰς τὰς τοῦ
 Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

52 Αἱ μὲν τοίνυν ἐπιστολαὶ καλοῦσιν αὐταί, καὶ νῆ
 Αἰ' ἤδη γε· τούτοις δ', εἰπερ ἦν ὑγιές τι τούτων, τί
 ἄλλο προσῆκεν ἢ συνειπεῖν ὅπως ἐξέλθοιτε ὑμεῖς, καὶ
 τὸν Πρόξενον, ὃν περὶ τοὺς τόπους ἤδεσαν ὄντια, γρά-
 φειν εὐθέως βοηθεῖν; πάντα τοίνυν τὰναντία τούτων
 φαίνονται πεποιηκότες. εἰκότως· οὐ γὰρ οἷς ἐπέστελλε
 προσεῖχον τὸν νοῦν, ἀλλ' ἃ φρουρῶν ταῦτ' ἔγραφε συν-
 ἤδεσαν· τούτοις οὖν συνέπραττον καὶ τούτοις συνη-
 53 γωνίζοντο. οἱ μὲν τοίνυν Φωκεῖς, ὡς τὰ παρ' ὑμῶν
 ἐπύθοντο ἐκ τῆς ἐκκλησίας καὶ τό τε ψήφισμα τοῦτ' ἔλα-
 βον τὸ τοῦ Φιλοκράτους καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἐπύθοντο
 τὴν τούτου καὶ τὰς ὑποσχέσεις, κατὰ πάντα τοὺς τρό-
 πους ἀπώλοντο. σκοπεῖτε γάρ. ἦσαν ἀπιστοῦντές τι-
 νες αὐτόθι τῷ Φιλίππῳ καὶ νοῦν ἔχοντες· οὗτοι πι-
 στεύειν ὑπήχθησαν. διὰ τί; ὅτι ἠγοῦντο, οὐδ' εἰ δε-
 κάκις Φίλιππος αὐτοὺς ἐξηπάτα, οὐδέποτε ἂν τοὺς γε 358

Ἀθηναίων πρέσβεις Ἀθηναίους ἐξαπατᾶν τολμῆσαι, ἀλλ' εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ ἃ οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, 54 καὶ τοῖς Θηβαίοις ἤκειν, οὐχ αὐτοῖς ὀλεθρον. ἦσαν ἄλλοι τινὲς οἱ πάσχειν ὀτιοῦν καὶ ἀμύνεσθαι δεῖν ᾧοντο· ἀλλὰ καὶ τούτους μαλακοὺς ἐποίησε τὸ τὸν Φίλιππον ὑπάρχειν αὐτοῖς πεισθῆναι, καὶ τὸ ταῦτ' εἰ μὴ ποιήσουσιν ὑμᾶς ἐπ' αὐτοὺς ἤξειν, οὓς βοηθήσειν αὐτοῖς ἡλπίζον ἐκείνοι. ἀλλὰ καὶ μεταμέλειν ὑμῖν ᾧοντό τινες πεπονημένοις τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην· τούτοις 55 ὅτι καὶ τοῖς ἐκγόνοις τὴν αὐτὴν ἐψηφίσασθ' ἐπέδειξαν, ὥστε πανταχῇ τὰ παρ' ὑμῶν ἀπογνωσθῆναι. διόπερ ἅπαντα ταῦτα εἰς ἓν ψήφισμα συνεσκεύασαν. ὃ καὶ μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦσιν ἀπάντων ὑμᾶς ἡδίκηκέναι· τὸ γὰρ πρὸς ἄνδρα θνητὸν καὶ διὰ καιροῦς τινας ἰσχύοντα γράφοντας εἰρήνην ἀθάνατον συνθέσθαι τὴν κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνην, καὶ ἀποστερῆσαι μὴ μόνον τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τῆς τύχης εὐεργεσιῶν τὴν πόλιν, καὶ τοσαύτη περιουσία χρήσασθαι ποιηρίας ὥστε μὴ μόνον τοὺς ὄντας Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὕστερόν ποτε μέλλοντας ἐσεσθαι πάντας ἡδίκηκέναι, 56 πῶς οὐχὶ πάνδεινόν ἐστι; τοῦτο τοῖνυν οὐδέποθ' ὑμεῖς ὑπεμείνατ' ἂν ὕστερον προσγράψαι πρὸς τὴν εἰρήνην, τὸ καὶ τοῖς ἐκγόνοις, εἰ μὴ ταῖς παρ' Αἰσχίνου ῥηθείσαις ὑποσχέσεσι τότ' ἐπιστεύσατε, αἷσπερ οἱ Φωκεῖς πιστεύσαντες ἀπώλοντο. καὶ γὰρ τοὶ παραδόντες αὐτοὺς Φιλίππῳ καὶ ἐκόντες ἐργχειρίσαντες ἐκείνῳ τὰς πό- 359 λεις ἀπάντων τῶν ἐναντίων ὧν πρὸς ὑμᾶς οὗτος ἀπήγγειλεν ἔτυχον.

57 Ἴνα δ' εἰδῇτε σαφῶς ὅτι ταῦθ' οὕτω καὶ διὰ τούτους ἀπόλωλε, τοὺς χρόνους ὑμῖν λογιῶμαι καθ' οὓς ἐγίνεθ' ἕκαστα. περὶ ὧν δ' ἂν τις ἀντιλέγῃ τούτων, ἀναστὰς ἐν τῷ ἔμῳ ὕδατι εἰπάτω. ἡ μὲν τοῖνυν εἰρήνη

ἐλαφρηβολιῶνος ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα ἐγένετο, ἀπεδημήσαμεν
 δ' ἡμεῖς ἐπὶ τοὺς ὅρκους τρεῖς μῆνας ὅλους· καὶ τοῦ
 58 του ἅπαντα τὸν χρόνον ἦσαν οἱ Φωκεῖς σῶ. ἤκομεν
 δὲ δεῦρο ἀπὸ τῆς πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους τρεῖς
 ἐπὶ δέκα τοῦ σκιροφοριῶνος μηνός, καὶ παρῆν ὁ Φίλιππος
 ἐν Πύλαις ἥδη καὶ τοῖς Φωκεῦσιν ἐπηγγέλλετο
 ὧν οὐδὲν ἐπίστευον ἐκεῖνοι. σημείον δέ· οὐ γὰρ ἀ-
 δεῦρ' ἦκον ὡς ὑμᾶς. ἡ δ' ἐκκλησιὰ μετὰ ταῦτα, ἐν
 πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλεσαν οὗτοι ψευδόμενοι καὶ φε-
 νακίσαντες ὑμᾶς, τῇ ἑκτῇ ἐπὶ δέκα ἐγένετο τοῦ σκιροφω-
 59 ριῶνος. ἀπὸ τοίνυν ταύτης πεμπταῖα λογίζομαι τὰ πα-
 ῦτων ἐν τοῖς Φωκεῦσι γενέσθαι· παρῆσαν γὰρ οἱ τῶν
 Φωκέων πρέσβεις ἐνθάδε, καὶ ἦν αὐτοῖς καὶ τί ἀπαρ-
 γελοῦσιν οὗτοι καὶ τί ψηφιεῖσθ' ὑμεῖς ἐπιμελὲς εἰδέναι
 οὐκοῦν εἰκᾶς, ἢ τίθεμεν πυνθέσθαι τοὺς Φωκέας τὰ πα-
 ῦτων· ἀπὸ γὰρ τῆς ἑκτῆς εἰς ταύτην πέμπτη γίγνεται
 ὑστέρα τοίνυν δεκάτῃ, ἐνάτῃ, ὀγδόῃ· ταύτῃ ἐγγίνοντο
 αἱ σπονδαί, καὶ πάντα τὰ κεῖ πράγματ' ἀπωλώλει κα-
 60 τέλος εἶχεν. τῷ τοῦτο δῆλον; τῇ τετράδι φθίνοντο
 ἡκκλησιάζετε μὲν τόθ' ὑμεῖς ἐν Πειραιεὶ περὶ τῶν ἐ-
 τοῖς νεωρίοις, ἦκε δὲ Δερκύλος ἐκ Χαλκίδος, καὶ ἀπήγ-
 γελλεν ὑμῖν ὅτι πάντα τὰ πράγματ' ἐγκεχείρικε Θηβαί-
 οῖς ὁ Φίλιππος, καὶ πέμπτην εἶναι ταύτην ἡμέραν ἐλο-
 γίζετ' ἀφ' οὗ γεγόνασιν αἱ σπονδαί. ὀγδόῃ τοίνυν, ἐβ-
 δόμῃ, ἑκτῇ, πέμπτῃ, τετράς· αὐτὸ συμβαίνει εἰς ταύ-
 την εἶναι πέμπτην. οὐκοῦν τοῖς χρόνοις, οἷς ἀπήγγελ-
 λον, οἷς ἔγραφον, πᾶσιν ἐξελέγχονται συνηγωνισμέ-
 νοι Φιλίππῳ καὶ συναίτιοι γεγονότες τοῦ τῶν Φωκέων
 61 ὀλέθρου. ἔτι τοίνυν τὸ μηδεμίαν τῶν πόλεων τῶν ἐν
 Φωκεῦσιν ἁλῶναι πολιορκίᾳ μηδ' ἐκ προσβολῆς κατὰ
 κράτος, ἀλλ' ἐκ τοῦ σπείσασθαι πάντας ἄρδην ἀπο-
 λέσθαι, μέγιστόν ἐστι σημείον τοῦ διὰ τούτους περ

σθέντας αὐτοὺς ὥς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου σωθήσονται ταῦτα παθεῖν· οὐ γὰρ ἐκείνόν γε ἠγνόουν. φέρε δὴ μοι καὶ τὴν συμμαχίαν τὴν τῶν Φωκέων καὶ τὰ δόγματα, ὑφ' ὧν καθεῖλον αὐτῶν τὰ τεῖχη, ἵν' εἰδῇτε οἷων ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρ' ὑμῶν ὧν ἔτυχον διὰ τούτους τοὺς θεοὺς ἐχθροὺς. λέγε.

ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΦΩΚΕΩΝ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

- 62 Ἄ μὲν τοίνυν ὑπῆρχε παρ' ὑμῶν αὐτοῖς, ταῦτ' ἐστὶ, φιλία, συμμαχία, βοήθεια· ὧν δ' ἔτυχον διὰ τοῦτον τὸν βοηθῆσαι κωλύσανθ' ὑμᾶς, ἀκούσατε. λέγε.

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΦΩΚΕΩΝ.

- Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ὁμολογία Φιλίππου καὶ Φωκέων, φησὶν, οὐχὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων, οὐδὲ Θετταλῶν καὶ Φωκέων, οὐδὲ Λοκρῶν, οὐδ' ἄλλου τῶν παρόντων οὐδενός· καὶ πάλιν παραδοῦναι δὲ τὰς πόλεις Φωκέας φησὶ Φιλίππῳ, οὐχὶ Θηβαίοις οὐδὲ Θετταλοῖς οὐδὲ ἄλλῳ οὐδενί. διὰ τί; ὅτι Φίλιππος 3 ἀπηγγέλλετο πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τούτου ἐπὶ τῇ τῶν Φωκέων σωτηρίᾳ παρεληλυθέναι. τούτῳ δὴ πάντ' ἐπίστευον, καὶ πρὸς τοῦτον πάντ' ἐσκόπουν, πρὸς τοῦτον ἐποιοῦντο τὴν εἰρήνην. λέγε δὴ τὰπίλοιπα. καὶ σκοπεῖτε τίνα πιστεύσαντες τί ἐπασχον. ἄρ' αὖ γε ὅμοια ἢ παραπλήσια οἷς οὗτος ἀπήγγελλεν; λέγε.

ΔΟΓΜΑ ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΩΝ.

- 64 Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεινότερα οὐ γέγονεν οὐδὲ μείζω πράγματ' ἐφ' ἡμῶν ἐν τοῖς Ἕλλησιν, οἶμαι δ' οὐδ' ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. τηλικούτων μέντοι καὶ τοιούτων πραγμάτων κύριος εἰς ἀνὴρ Φίλιππος γέγονε διὰ τούτους, οὔσης τῆς Ἀθηναίων πόλεως, ἣ προεστάναι τῶν Ἑλλήνων πάτριον καὶ μηδὲν τοιούτον

περιορᾶν γιγνομενον. ὃν μὲν τοίνυν τρόπον οἱ ταλαί-
 πωροι Φωκεῖς ἀπολώλασιν, οὐ μόνον ἐκ τῶν δογμα-
 65 των τούτων ἔστιν ἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἃ πέ-
 πρακται, θέαμα δεινόν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐλεει-
 νόν· ὅτε γὰρ νῦν ἐπορευόμεθα εἰς Δελφοὺς, ἐξ ἀνάγ-
 κης ἦν ὁρᾶν ἡμῖν πάντα ταῦτα, οἰκίας κατεσκαμμένας,
 τείχη περιηρημένα, χώραν ἔρημον τῶν ἐν ἡλικίᾳ, γύ-
 ναια δὲ καὶ παιδάρια ὀλίγα καὶ πρεσβύτας ἀνθρώπους
 οἰκτροὺς, οὐδ' ἂν εἰς δύναιτ' ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ τῶν
 ἐκεῖ κακῶν νῦν ὄντων· ἀλλὰ μὴν ὅτι τὴν ἐναντίαν πο-
 66 τὲ Θηβαίοις ψῆφον ἔθεντο οὗτοι περὶ ἡμῶν ὑπὲρ ἀν-
 δραποδισμού προτεθείσαν, ὑμῶν ἔγωγε ἀκούω πάν-
 των. τίς ἂν οὖν οἴεσθε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς
 προγόνους ὑμῶν, εἰ λάβοιεν αἰσθησιν, ψῆφον ἢ γνώ- 362
 μην θέσθαι περὶ τῶν αἰτίων τοῦ τούτων ὀλέθρου; ἐγὼ
 μὲν γὰρ οἶμαι καὶ καταλεύσαντας αὐτοὺς ταῖς ἑαυτῶν
 χερσὶ καθαροὺς ἔσεσθαι νομίζειν. πῶς γὰρ οὐκ αἰσ-
 χρὸν, μᾶλλον δ' εἰ τις ἔστιν ὑπερβολὴ τούτου, τοὺς
 σεσωκότας ἡμᾶς τότε καὶ τὴν σῶζουσιν περὶ ἡμῶν ψῆ-
 φον θεμένους, τούτους τῶν ἐναντίων τετυχηκέναι διὰ
 τούτους, καὶ περιῶφθαι τοιαῦτα πεπονθότας οἷα οὐ-
 δένες ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων; τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος;
 τίς ὁ ταῦτα φενακίσας; οὐχ οὗτος;

67 Πολλὰ τοίνυν τις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον
 εὐδαιμονίσας τῆς τύχης, εἰκότως τοῦτο μάλιστα ἂν εὐ-
 δαιμονίσαιεν ἀπάντων, οὐ μὰ τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεάς
 οὐκ ἔχω λέγειν ἔγωγε ἄλλον ὅστις τετύχηκεν ἐφ' ἡμῶν.
 τὸ μὲν γὰρ πόλεις μεγάλας εἰληφέναι καὶ χώραν πολ-
 λὴν ὑφ' ἑαυτῷ πεποιῆσθαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ζηλω-
 τὰ μὲν ἔστιν, οἶμαι, καὶ λαμπρά· πῶς γὰρ οὐ; ἔχει δ'
 68 ἂν τις εἰπεῖν πεπραγμένα καὶ ἐτέροις πολλοῖς. ἀλλ'
 ἐκεῖνο ἰδίον καὶ οὐδενὶ τῶν πάντων ἄλλῳ γεγονὸς εὐ-

- τύχημα. τὸ ποῖον; τὸ ἐπειδὴ πονηρῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ πράγματ' αὐτῷ ἐδέησε, πονηροτέρους εὐρεῖν ἢ ἐβούλετο. πῶς γὰρ οὐχ οὗτοι τοιοῦτοι δικαίως ὑποληφθεῖεν ἂν, οἳ γε, ἃ ὑπὲρ αὐτοῦ Φίλιππος τηλικούτων ὄντων αὐτῷ τῶν διαφορῶν οὐκ ἐτόλμα ψεύσασθαι, οὐδ' ἔγραψεν οὗτ' εἰς ἐπιστολὴν οὐδεμίαν, οὔτε πρεσβευτῆς οὐδεὶς εἶπε τῶν παρ' ἐκείνου, ἐπὶ ταῦτα μισθώ-
 69 σάντες ἑαυτοὺς ὑμᾶς ἐξηπάτων; καὶ ὁ μὲν Ἀντίπατρος καὶ ὁ Παρμενίων, δεσπότη διακονοῦντες καὶ οὐ μέλλοντες ὑμῖν μετὰ ταῦτ' ἐντεύξεσθαι, ὅμως τοῦθ' εὖ- 363 ρουτο, μὴ δι' αὐτῶν ὑμᾶς ἐξαπατηθῆναι. οἳ δ' Ἀθηναίων, τῆς ἐλευθερωτάτης πόλεως, πρέσβεις ταχθέντες ὑμᾶς, οἷς ἀπαντῶντας ἐμβλέπειν, οἷς συζῆν ἀνάγκη τὸν λοιπὸν βίον καὶ ἐν οἷς εὐθύνας ἐμελλον δῶσειν τῶν πεπραγμένων, τούτους ἐξαπατᾶν ὑπέστησαν. πῶς ἂν ἀνθρώποι κακίους ἢ μᾶλλον ἀπονεινοημένοι τούτων γένοιντο;
- 70 Ἵνα τοίνυν εἰδῇθ' ὅτι καὶ κατάρατός ἐστιν ὑφ' ὑμῶν, καὶ οὐδ' ὅσιον ὑμῖν οὐδ' εὐσεβές ἐστι τοιαῦτ' ἐψευσμένον αὐτὸν ἀφείναι, λέγε τὴν ἀρὰν καὶ ἀνάγνωθι λαβὼν τὴν ἐκ τοῦ νόμου ταυτηνί.

ΑΡΑ.

- Ταῦθ' ὑπὲρ ὑμῶν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καθ' ἐκάστην τὴν ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ εὔχεται νόμῳ προστεταγμένα, καὶ ὅταν ἡ βουλὴ καθῆται, παρ' ἐκείνη πάλιν. καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν εἰπεῖν τούτῳ ὥς οὐκ εὖ ᾔδει ὑπογραμματούων γὰρ ὑμῖν καὶ ὑπηρετῶν τῇ βουλῇ αὐ-
 71 τὸς ἐξηγεῖτο τὸν νόμον τοῦτον τῷ κῆρυκι. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον καὶ ὑπερφνὲς ἂν πεποιηκότες ὑμεῖς εἴητε, εἰ ἃ προστάττετε, μᾶλλον δ' ἀξιούτε ποιεῖν ὑπὲρ ὑμῶν τοὺς θεοὺς, ταῦτ' αὐτοὶ κύριοι γεγεννημένοι τήμερον

μὴ ποιήσαιτε, ἀλλ' ὃν ἐκείνοις εὐχεσθ' ἐξώλη ποιεῖν αὐ-
τὸν καὶ γένος καὶ οἰκίαν, τοῦτον ἀφείητε αὐτοί; μηδα-
μῶς· ὃς γὰρ ἂν ὑμᾶς λάθῃ, τοῦτον ἀφείητε τοῖς θεοῖς
κολάζειν· ὃν δ' ἂν αὐτοὶ λάβῃτε, μηκέτ' ἐκείνοις περὶ
τούτου προστάττετε.

- 72 *Εἰς τοίνυν τοῦτ' ἀναιδεύας καὶ τόλμης αὐτὸν ἤξειν*
ἀκούω ὥστε πάντων τῶν πεπραγμένων ἐκστάντα, ὃν
ἀπήγγειλεν, ὃν ὑπέσχετο, ὃν πεφενάκιε τὴν πόλιν,
ὥσπερ ἐν ἄλλοις τισὶ κρινόμενον καὶ οὐκ ἐν ὑμῖν τοῖς
ἄπαντ' εἰδόσι, πρῶτον μὲν Λακεδαιμονίων, εἰτα Φω- 364
κέων, εἶθ' Ἑγησίππου κατηγορήσειν. ἔστι δὲ ταῦτα
73 *γέλως, μᾶλλον δ' ἀναισχυντία θεινῇ. ὅσα γὰρ νῦν ἐρεῖ*
περὶ τῶν Φωκέων ἢ τῶν Λακεδαιμονίων ἢ τοῦ Ἑγη-
σίππου, ὥς Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, ὥς ἄσεβεις εἰ-
σὶν, ὥς ὅ τι ἂν δῆποτ' αὐτῶν κατηγορή, πάντα δῆπου
ταῦτα πρὸ τοῦ τοὺς πρέσβεις τούτους δεῦρ' ἦκειν ἐπέ-
πρακτο, καὶ οὐκ ἦν ἐμποδῶν τῷ τοὺς Φωκέας σῶζε-
74 *σθαι, ὥς τίς φησιν; Αἰσχίνης αὐτὸς οὐτοσί. οὐ γὰρ*
ὥς εἰ μὴ διὰ Λακεδαιμονίους, οὐδ' ὥς εἰ μὴ Πρόξενον
οὐχ ὑπεδέξαντο, οὐδ' ὥς εἰ μὴ δι' Ἑγησίππου, οὐδ' ὥς
εἰ μὴ διὰ τὸ καὶ τὸ ἐσώθησαν ἂν οἱ Φωκεῖς, οὐχ οὕτω
τότε ἀπήγγειλεν, ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ὑπερβὰς διαρρή-
δην ἦκειν πεπεικῶς ἔφη Φίλιππον Φωκέας σῶζειν, τὴν
Βοιωτίαν οἰκίζειν, ὑμῖν τὰ πράγματα οἰκεῖα ποιεῖν·
ταῦτα πεπράξεσθαι δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν καὶ διὰ ταῦ-
75 *τα χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. μὴ*
τοίνυν ἅ πρὸ τοῦ τοῦτον ἀπαγγεῖλαι ταῦτ' ἐπέπρακτο ἢ
Λακεδαιμονίοις ἢ Φωκεῦσιν ἀκούετε μὴδ' ἀνέχεσθε, μὴ-
δὲ κατηγορεῖν ἕατε Φωκέων ὥς πονηροί. οὐ γὰρ Λακε-
δαιμονίους διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ποτ' ἐσώσατε, οὐδὲ
τοὺς καταράτους Εὐβοέας τουτουσί, οὐδ' ἄλλους πολ-
λοὺς, ἀλλ' ὅτι συμφέρον ἦν σῶς εἶναι τῇ πόλει, ὥσπερ

- Φωκέας νυνί. καὶ τίτῶν Φωκέων ἢ τῶν Λακεδαιμονίων
 ἢ ὑμῶν ἢ ἄλλον τινὸς ἀνθρώπων μετὰ τοὺς παρὰ τοῦ-
 του λόγους ἐξαμαρτόντος οὐκ ἀπέβη τὰ πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ
 76 τούτου τότε ρηθέντα; τοῦτ' ἐρωτᾶτε· οὐ γὰρ ἔξει δεῖ-
 365 ξαι. πέντε γὰρ ἡμέραι γεγόναι μόναι, ἐν αἷς οὗτος
 ἀπήγγειλε τὰ ψευδῆ, ὑμεῖς ἐπιστεύσατε, οἱ Φωκεῖς
 ἐπύθοντο, ἐνέδωκαν ἑαυτοὺς, ἀπώλουντο. ὅθεν, οἶμαι,
 καὶ δηλὸν ἐστὶ σαφῶς ὅτι ἡ πᾶσα ἀπάτη καὶ τέχνη συν-
 εσκευάσθη τοῦ περὶ Φωκέας ὁλέθρου. ὃν μὲν γὰρ
 χρόνον οὐχ οἷός τ' ἦν ἐλθεῖν ὁ Φίλιππος διὰ τὴν εἰρή-
 νην, ἀλλ' ἦν ἐν παρασκευῇ, τοὺς Λακεδαιμονίους μετ-
 επέμπετο, πάντα τὰ πράγμαθ' ὑποσχόμενος πράξειν
 77 ἐκείνοις, ἵνα μὴ δι' ὑμῶν αὐτοὺς οἱ Φωκεῖς ὑποποιή-
 366 σωνται. ἐπειδὴ δὲ ἦκεν εἰς Πύλας, οἱ Λακεδαιμόνιοι
 δ' αἰσθόμενοι τὴν ἐνέδραν ὑπεχώρησαν, τοῦτον αὖ
 υεροκαθῆκεν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς, ἵνα μὴ πάλιν ὑμῶν αἰ-
 σθομένων ὅτι Θηβαίοις τὰ πράγματα πράττει εἰς χρό-
 νους καὶ πόλεμον καὶ τριβὴν ἐμπέσῃ, τῶν μὲν Φωκέων
 ἀμυνομένων, ὑμῶν δὲ βοηθούντων. ἀλλ' ἀκονιτὶ πάνθ'
 ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσεται· ὅπερ καὶ γέγονεν. μὴ οὖν ὅτι
 καὶ Λακεδαιμονίους καὶ Φωκέας ἐξηπάτησε Φίλιππος,
 διὰ τοῦτο ὃν ὑμᾶς οὗτος ἐξηπάτησε μὴ δότω δίκην· οὐ
 γὰρ δίκαιον.
- 78 Ἄν τοίνυν ἀντὶ Φωκέων καὶ Πυλῶν καὶ τῶν ἄλ-
 λων τῶν ἀπολωλότων Χερρόνησος ὥς περίεστι τῇ πό-
 λει λέγῃ, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μὴ ἀποδέξῃσθε, ὡς ἄνδρες
 δικασταί, μηδ' ὑπομείνητε, πρὸς οἷς ἐκ τῆς πρεσβείας
 ἡδίκησθε, καὶ ἐκ τῆς ἀπολογίας ὄνειδος προσκατασκευ-
 ασθῆναι τῇ πόλει, ὥς ἄρα ὑμεῖς τῶν ἰδίων τι κτημά-
 των ὑπεξαίρουμένοι τὴν τῶν συμμάχων σωτηρίαν
 προήκασθε. οὐ γὰρ ἐποιήσατε τοῦτο, ἀλλ' ἤδη τῆς εἰ-
 ρήνης γεγυνίας καὶ τῆς Χερρόνησου σῶ οὔσης τέ- 366

ταρας μῆνας ὅλους ἐσώζοντο οἱ Φωκεῖς τοὺς ὕστερον, ἡ δὲ τούτου ψευδολογία μετὰ ταῦθ' ὕστερον αὐτοὺς
 79 ἀπώλεσεν, ἐξαπατήσασα ὑμᾶς. εἴτα καὶ νῦν ἐν μεί-
 ζοντι κινδύνῳ τὴν Χερρόνησον οὐσαν εὐρήσετε ἢ τότε.
 πότερον γὰρ εὐπορώτερον ἂν δίκην ἐδωκε Φίλιπ-
 πος ἐξαμαρτῶν εἰς αὐτὴν πρὶν τούτων τι τῆς πόλε-
 ως προλαβεῖν, ἢ νυνί; ἐγὼ μὲν οἶμαι, τότε πολλῶ.
 τίς οὖν ἡ ταύτης περιουσία τῶν φόβων ἀφηρημένων
 καὶ τῶν κινδύνων τῶν τοῦ βουλευθέντος ἂν αὐτὴν
 ἀδικῆσαι;

80 Ἔτι τοίνυν τοιοῦτό τι μέλλειν αὐτὸν ἀκούω λέγειν,
 ὅτι θαυμάζει τί δήποτε Δημοσθένης μὲν αὐτοῦ κατη-
 γορεῖ, Φωκέων δ' οὐδεὶς. ὥς δὴ τοῦτ' ἔχει, βέλτιον
 προακοῦσαι παρ' ἐμοῦ. Φωκέων τῶν ἐκπεπωκότων
 οἱ μὲν οἶμαι βέλτιστοι καὶ μετριώτατοι φυγάδες γεγε-
 νημένοι καὶ τοιαῦτα πεπονθότες ἡσυχίαν ἄγουσι, καὶ
 οὐδεὶς ἂν αὐτῶν ἐθελήσειεν ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφο-
 ρῶν λίδαν ἐχθραν ἀνελέσθαι. οἱ δ' ὅτι οὖν ἂν ἀργυ-
 81 ρίου ποιήσαντες τὸν δῶσοντα οὐκ ἔχουσιν αὐτοῖς. οὐ
 γὰρ ἔγωγ' ἂν ἐδωκα οὐδενὶ οὐδὲν ὥστε μοι παραστάν-
 τας ἐνταυθὶ βοᾶν οἷα πεπόνθασιν. ἡ γὰρ ἀλήθεια καὶ
 τὰ πεπραγμένα αὐτὰ βοᾷ. ἀλλὰ μὲν ὅ γε δῆμος ὁ τῶν
 Φωκέων οὕτω κακῶς καὶ ἐλεεινῶς διάκειται ὥστε μὴ
 περὶ τοῦ κατηγορεῖν ἐκάστω τὰς Ἀθήνησιν εὐθύνας
 εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ δουλεύειν καὶ τεθνάναι τῷ φό-
 βῳ Θηβαίους καὶ τοὺς Φιλίππου ξένους, οὓς ἀναγκά-
 ζονται τρέφειν, διωκισμένοι κατὰ κώμας καὶ παρηρη-
 82 μένοι τὰ ὄπλα. μὴ δὴ ταῦτα λέγειν αὐτὸν εἶτε, ἀλλ'
 ὥς οὐκ ἀπολώλασι Φωκεῖς δεικνύναι, ἢ ὥς οὐχ ὑπέ- 367
 σχετο σώσειν αὐτοὺς Φίλιππον. τοῦτο γὰρ εἰσι πρε-
 σβείας εὐθυναί, τί πέπρακται; τί ἀπήγγειλας; εἰ μὲν
 ἀληθῆ, σῶζον. εἰ δὲ ψευδῆ, δίκην δός. εἰ δὲ μὴ πάρει-

σι Φωκείς, τί τοῦτο; οὕτω γὰρ διέθηκας αὐτοὺς, οἶμαι, τὸ μέρος σὺ ὥστε μήτε τοῖς φίλοις βοηθεῖν μήτε τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι δύνασθαι.

- 83 Καὶ μὴν ὅτι χωρὶς τῆς ἄλλης αἰσχύνης καὶ ἀδοξίας, ἣν τὰ πεπραγμένα ἔχει, καὶ μεγάλοι κίνδυνοι περιεσῆσιν ἐκ τούτων τὴν πόλιν, ῥάδιον δεῖξαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν ὅτι τῷ Φωκέων πολέμῳ καὶ τῷ κυρίους εἶναι Πυλῶν Φωκέας ἢ τε ἀπὸ Θηβαίων ἄδεια ὑπῆρχεν ἡμῖν καὶ τὸ μηδέποτε ἔλθειν ἂν εἰς Πελοπόννησον μηδ' εἰς Εὐβοίαν μηδ' εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον μηδὲ
- 84 Θηβαίους; ταύτην μέντοι τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει ταῖς τούτων ἀπάταις καὶ ψευδολογίαις πεισθέντες προήκασθ' ὑμεῖς, καὶ τετειχισμένην ὅπλοις καὶ πολέμῳ συνεχεῖ καὶ πόλεσι μεγάλαις συμμάχων ἀνδρῶν καὶ χώρᾳ πολλῇ περιείδετ' ἀνασταθεῖσαν. καὶ ματαῖα μὲν ἢ πρότερον βοήθεια ἢ εἰς Πύλας ὑμῖν γέγονεν, ἣν μετὰ πλειόνων ἢ διακοσίων ταλάντων ἐποιήσασθε, ἂν λογισησθε τὰς ἰδίας δαπάνας τὰς τῶν στρατευσαμένων,
- 85 μάταιαι δὲ καὶ αἱ κατὰ Θηβαίων ἐλπίδες. ὁ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν ὧν οὗτος ὑπηρέτηκε Φιλίππῳ, πλείστην ὕβριν ὥς ἀληθῶς ἔχει κατὰ τῆς πόλεως καὶ ἀπάντων ὑμῶν, τοῦτ' ἀκούσατέ μου, ὅτι τοῖς Θηβαίοις ἐγνωκότος ἐξ ἀρχῆς τοῦ Φιλίππου πάνθ' ἃ πεποίηκε ποιεῖν, οὗτος ἀπαγγέλλας τὰναντία καὶ φανεροὺς ἐπιδείξας ὑμᾶς οὐχὶ βουλομένους ὑμῖν μὲν τὴν ἐχθρὰν τὴν πρὸς Θηβαίους μείζω, Φιλίππῳ δὲ τὴν χάριν πεποίηκεν. πῶς ἂν οὖν ὑβριστικώτερον ἄνθρωπος ὑμῖν ἐχρήσατο;

- 86 Λέγε δὴ τὸ ψήφισμα λαβὼν τὸ τοῦ Διοφάντου καὶ τὸ τοῦ Καλλισθένους, ἵν' εἰδῆτε ὅτι, ὅτε μὲν τὰ δέοντ' ἐποιεῖτε, θυνσιῶν καὶ ἐπαίνων ἡξιοῦσθε παρ' ὑμῖν αὐ-

τοῖς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἐπειδὴ δ' ὑπὸ τούτων παρε-
κρούσθητε, παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατε-
κομίζεσθε καὶ τὰ Ἡράκλεια ἐντὸς τείχους θύειν ἐψηφί-
ξεσθε εἰρήνης οὔσης· ὃ καὶ θαυμάζω εἰ τὸν μηδὲ τοὺς
θεοὺς, καθ' ὃ πάτριον ἦν, τιμᾶσθαι ποιήσαντα τοῦτον
ἀτιμώρητον ἀφήσετε. λέγε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ταῦτα μὲν τότε ἄξια, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πε-
πραγμένων ἐψηφίσασθε. Λέγε δὴ τὰ μετὰ ταῦτα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 87 Ταῦτα τότε ἐψηφίξεσθ' ὑμεῖς διὰ τούτους, οὐκ ἐπὶ
ταύταις ταῖς ἐλπίσιν οὔτε κατ' ἀρχὰς ποιησάμενοι τὴν
εἰρήνην καὶ τὴν συμμαχίαν, οὔθ' ὕστερον ἐγγράφαι
πεισθέντες εἰς αὐτὴν· καὶ τοῖς ἐκγόνοις, ἀλλ' ὥς θαυ-
μάσι ἡλίκα πεισόμενοι διὰ τούτους ἀγαθὰ, καὶ μὴν
καὶ μετὰ ταῦτα ὁσάκις πρὸς Πορθμῶ ἢ πρὸς Μεγάροις
ἀκούοντες δύναμιν Φιλίππου καὶ ξένους ἐθορυβεῖσθε,
πάντες ἐπίστασθε. οὐ τοίνυν εἰ μήπω τῆς Ἀττικῆς
ἐπιβαίνει, δεῖ σκοπεῖν οὐδὲ θάθυμειν, ἀλλ' εἰ διὰ τού-
τους ἐξουσία γέγονεν αὐτῷ τοῦθ' ὅταν βούληται ποιῆ-
σαι, τοῦθ' ὁρᾶν, καὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ δεινὸν βλέπειν, καὶ
τὸν αἴτιον καὶ παρασκευάσαντα τὴν ἐξουσίαν ταύτην 369
ἐκείνῳ μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι.

- 88 Οἶδα τοίνυν ὅτι τοὺς μὲν ὑπὲρ τῶν κατηγορημέ-
νων αὐτῶν λόγους Αἰσχίνης φεύξεται, βουλόμενος δ'
ὑμᾶς ὥς πορρωτάτω τῶν πεπραγμένων ἀπάγειν διέξει-
σιν ἡλίκα πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαθὰ ἐκ τῆς εἰρήνης γί-
γνεται καὶ τοῦναντίον ἐκ τοῦ πολέμου κακὰ, καὶ ὅλως
ἐγκώμια εἰρήνης ἐρεῖ, καὶ τοιαῦτα ἀπολογήσεται. ἔστι
δὲ καὶ ταῦτα κατηγορήματα τούτου. εἰ γὰρ ἢ τοῖς ἄλ-

λοις ἀγαθῶν αἰτία τοσούτων πραγμάτων καὶ ταραχῆς
 ἡμῖν αἰτία γέγονε, τί τις εἶναι τοῦτο φῆ πλὴν ὅτι θῶρα
 λαβόντες οὗτοι καλὸν πρᾶγμα φύσει κακῶς διέσθηκαν;
 89 τί δ'; οὐ τριήρεις τριακόσiai καὶ σκευὴ ταύταις καὶ
 χρήμαθ' ὑμῖν περιέσσι καὶ περιέσται διὰ τὴν εἰρήνην·
 ἴσως ἂν εἴποι. πρὸς δὲ ταῦτα ἐκείνο ὑμᾶς ὑπολαμβά-
 νειν δεῖ, ὅτι καὶ τὰ Φιλίππου πράγματα ἐκ τῆς εἰρήνης
 γέγονεν εὐπορώτερα πολλῶ, καὶ κατασκευαῖς ὀπλῶν
 καὶ χώρας καὶ προσόδων, αἱ γεγόνασιν ἐκείνῳ μεγάλαι.
 90 γεγόνασι δὲ καὶ ἡμῖν τινές. ἡ δὲ γε τῶν πραγμάτων
 κατασκευὴ καὶ τῶν συμμάχων, δι' ἣν ἡ αὐτοῖς ἡ τοῖς
 κρείττοσι τὰ γὰρ πάντες κέκτηνται, ἡ μὲν ἡμετέρα
 πραθεῖσα ὑπὸ τούτων ἀπόλωλε καὶ γέγονεν ἀσθενής,
 ἡ δ' ἐκείνου φοβερά καὶ μείζων πολλῶ. οὐ δὲ δίκαιον
 ἐκείνῳ μὲν ἀμφοτέρῳ ἠϋξῆσθαι διὰ τούτους, καὶ τὰ τῶν
 συμμάχων καὶ τὰ τῶν προσόδων, ἃ δ' ἡμῖν δικαίως ἂν
 ὑπῆρχεν ἐκ τῆς εἰρήνης, ταῦτ' ἀνθ' ὧν ἀπέδοντο αὐτοὶ
 λογίζεσθαι. οὐ γὰρ ταῦτ' ἀντ' ἐκείνων γέγονεν, οὐδὲ 370
 πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἂν ὁμοίως ἡμῖν, ἐκεῖνα
 δὲ τούτοις ἂν προσῇν, εἰ μὴ διὰ τούτους.

91 Ὅλως δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιον δήπου φη-
 σαιτ' ἂν εἶναι μῆτ', εἰ πολλὰ καὶ θεινὰ τὰ συμβεβηκότ'
 ἐστὶ τῇ πόλει, μηδενὸς δ' Αἰσχίνης αἰτίος τούτων, εἰς
 τοῦτον ἐλθεῖν τὴν ὀργήν, μῆτ' εἰ τι τῶν δεόντων πέ-
 πρακται δι' ἄλλον τινά, τοῦτο σῶσαι τουτονί· ἀλλ' ὅσων
 οὗτος αἰτίος σκεψάμενοι καὶ χάριν, ἂν ταύτης ἄξιος ᾖ,
 καὶ τὸνναντίον ὀργήν, ἂν τοιαῦτα φαίνεται πεποιηκώς,
 92 ποιείσθε. πῶς οὖν εὐρήσετε ταῦτα δικαίως; εἰ μὴ
 πάνθ' ἅμα ἑάτε ταράττειν αὐτόν, τὰ τῶν στρατηγῶν
 ἀδικήματα, τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον, τὰ πό τῆς
 εἰρήνης ἀγαθὰ, ἀλλ' ἑκάστου ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπῆτε. οἷον
 ἦν ἡμῖν πόλεμος πρὸς Φίλιππον; ἦν. ἐνταῦθ' ἐγκαλεῖ

- τις Αἰσχίνη; βούλεται τις τούτου κατηγορεῖν περὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων; οὐδὲ εἰς. οὐκοῦν περὶ τούτων γε ἀφείται, καὶ οὐδὲν αὐτὸν δεῖ λέγειν· περὶ γὰρ τῶν ἀμφισβητουμένων καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχεσθαι καὶ τὰ τεκμήρια δεῖ λέγειν τὸν φεύγοντα, οὐ τὰ ὁμολογούμενα ἀπολογούμενον ἑξαπατᾶν. ὅπως τοίνυν περὶ τοῦ πολέμου μηδὲν ἔρεῖς· οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν αἰ-
- 93 τιᾶται περὶ αὐτοῦ σε. μετὰ ταῦτα εἰρήνην τινὲς ἡμᾶς ἐπειθόν ποιήσασθαι· ἐπείσθημεν· πρέσβεις ἐπέμψαμεν· ἤγαγον οὗτοι δεῦρο τοὺς ποιησομένους τὴν εἰρήνην. πάλιν ἐνταῦθα περὶ τούτου μέμφεται τις Αἰσχίνη; φησί τις εἰσηγήσασθαι τούτον εἰρήνην, ἢ ἀδικεῖν ὅτι δεῦθ' ἤγαγε τοὺς ποιησομένους; οὐδὲ εἰς. οὐκοῦν οὐδ' ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην 371
- 94 οὐδὲν αὐτῷ λεκτέον· οὐ γὰρ οὗτος αἴτιος. τί οὖν, ἀνθρώπε, λέγεις, εἰ τις ἔροϊτό με, καὶ πόθεν ἄρχει κατηγορεῖν; ὅθεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βουλευομένων ὑμῶν οὐ περὶ τοῦ εἰ ποιητέον εἰρήνην ἢ μὴ (ἐδέδοκτο γὰρ ἤδη τοῦτό γε) ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ποῖαν τινὰ, τοῖς τὰ δίκαια λέγουσιν ἀντειπὼν τῷ μισθοῦ γράφοντι συνείπε δῶρα λαβὼν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐπὶ τοὺς ὄρκους αἰρεθεὶς ὧν μὲν ὑμεῖς προσετάξατε, οὐδ' ὅτιοῦν ἐποίησε; τοὺς δ' ἐπὶ τοῦ πολέμου διασωθέντας ἀπώλεσε τῶν συμμάχων, καὶ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐψεύσατο ἡλίκα οὐδεὶς πώποτ' ἄλλος ἀνθρώπων οὔτε πρότερον οὐδ' ὕστερον. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τοῦ λόγου τυχεῖν Φίλιππον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης Κτησιφῶν καὶ Ἀριστόδημος τὴν ἀρχὴν τὴν πρώτην ἔφερον τοῦ φευκατισμοῦ, ἐπειδὴ δ' εἰς τὸ πράττειν ἤδη τὰ πράγμαθ' ἤκεν, Φιλοκράτει καὶ τούτῳ παρέδωκαν, δεξάμενοι δ' οὗτοι πάντ' 95 ἀπώλεσαν. εἴτ' ἐπειδὴ δεῖ λόγον καὶ δίκην ὑπέχειν τῶν πεπραγμένων, ὦν, οἶμαι, πανοῦργος οὗτος καὶ θεοῖς

ἐχθρὸς καὶ γραμματεὺς, ὥς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κρινόμε-
 νος ἀπολογησεται, οὐχ ἵνα πλείονων ἢ κατηγορεῖ τις
 αὐτοῦ δῶ λόγον· μανία γὰρ τοῦτό γε· ἀλλ' ὁρᾷ τοῦθ',
 ὅτι ἐν μὲν τοῖς ὑφ' αὐτοῦ πεπραγμένοις ἀγαθὸν μὲν
 οὐδέν ἐστιν, ἅπαντα δὲ τὰ δικήματα, ἡ δ' ὑπὲρ τῆς εἰ-
 ρήνης ἀπολογία, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοῦνομα γοῦν ἔχει
 96 φιλάνθρωπον. ἦν δέδοικα μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.
 δέδοικα, μὴ λελήθαμεν, ὥσπερ οἱ δάνειζόμενοι, ἐπὶ 372
 πολλῷ ἄγοντες· τὸ γὰρ ἀσφαλὲς αὐτῆς καὶ τὸ βέβαιον
 οὗτοι προῦδοσαν, Φωκέας καὶ Πύλας· οὐ μὴν διὰ τοῦ-
 τὸν γε ἐξ ἀρχῆς ἐποιησάμεθα, ἀλλ' ἄτοπον μὲν ἐστίν
 ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δὲ πάνν· εἰ γὰρ τις ὥς ἀληθῶς
 χαίρει τῇ εἰρήνῃ, τοῖς στρατηγοῖς, ὧν κατηγοροῦσιν
 ἅπαντες, χάριν αὐτῆς ἐχέτω. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι ὥς ὑμεῖς
 ἐβούλεσθε ἐπολέμουν, οὐδ' ὄνομα εἰρήνης ἂν ὑμεῖς
 97 ἠνέσχεσθε. εἰρήνη μὲν οὖν δι' ἐκείνους, ἐπικίνδυνος
 δὲ καὶ σφαλερὰ καὶ ἄπιστος διὰ τούτους γέγονε ὁωρο-
 δοκήσαντας. εἰργετ' οὖν, εἰργετε αὐτὸν τῶν ὑπὲρ τῆς
 εἰρήνης λόγων, εἰς δὲ τοὺς ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἐμ-
 βιβάζετε. οὐ γὰρ Αἰσχίνης ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κρίνεται,
 οὐ, ἀλλ' ἡ εἰρήνη δι' Αἰσχίνην διαβέβληται. σημείον
 δέ· εἰ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη ἐγεγόνει, μηδὲν δ' ὕστερον
 ἐξηπάτησθε ὑμεῖς μηδ' ἀπωλώλει τῶν συμμάχων μη-
 δεις, τίς ἄνθρωπων ἐλύπησεν ἂν ἡ εἰρήνη, ἔξω
 τοῦ ἁδοξος γεγενῆσθαι; καίτοι καὶ τούτου συναί-
 τιος οὗτος συνειπῶν Φιλοκράτει. ἀλλ' ἀνήκεστόν γ'
 οὐδὲν ἂν ἦν γεγονός. νῦν δ', οἶμαι, πολλῶν αἰτίας
 οὗτος.

98 Ὅτι μὲν τοίνυν αἰσχροῦς καὶ κακῶς πάντα ταῦθ'
 ὑπὸ τούτων ἀπόλωλε καὶ διέφθαρται, οἶμαι πάντας
 ὑμᾶς εἰδέναι. ἐγὼ δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, τοσοῦτ' ἀπέ-
 χω τοῦ συκοφαντίαν τινὰ τοῖς πράγμασι τούτοις προσ-

- ἀγειν ἢ ὑμᾶς ἀξιούν ὥστ', εἰ ταῦθ' ὑπ' ἀβελτερίας ἢ
 δι' εὐήθειαν ἢ δι' ἄλλην ἄγνοιαν ἡντινοῦν οὕτω πέ-
 πρακται, αὐτός τ' ἀφῆμαι Αἰσχίνην καὶ ὑμῖν συμβου- 373
 99 λεύω. καίτοι τῶν σκήψεων τούτων οὐδεμί' ἐστὶ πολι-
 τικὴ οὐδὲ δικαία. οὐδένα γὰρ τὰ κοινὰ πράττειν ὑμεῖς
 κελεύετε οὐδ' ἀναγκάζετε· ἀλλ' ἐπειδάν τις ἑαυτὸν
 πείσας δύνασθαι προσέλθῃ, πράγμα ποιοῦντες ἀνθρώ-
 πων χρησίων καὶ φιλανθρωπῶν, εὐνοικῶς δέχεσθε καὶ
 οὐ φθονερῶς, ἀλλὰ καὶ χειροτονεῖτε καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐ-
 100 τῶν ἐγχειρίζετε. ἂν μὲν οὖν κατορθοῖ τις, τιμῆσεται
 καὶ πλεον εἴξει τῶν πολλῶν κατὰ τοῦτο· ἂν δ' ἀποτυγ-
 χάνῃ, σκήψεις καὶ προφάσεις ἐρεῖ; ἀλλ' οὐ δίκαιον, οὐ
 γὰρ ἂν ἐξαρκέσειε τοῖς ἀπολωλόσι συμμάχοις οὐδὲ τοῖς
 παισὶν αὐτῶν οὐδὲ ταῖς γυναιξὶν οὐδὲ τοῖς ἄλλοις διὰ
 τὴν ἀβελτερίαν τὴν ἐμὴν, ἵνα μὴ τὴν τούτου λέγω, τοι-
 101 αῦτα πεπονθέναι· πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς
 ἄφετ' Αἰσχίνῃ τὰ δεινὰ ταῦτα καὶ ὑπερβάλλοντα, ἂν
 δι' εὐήθειαν ἢ δι' ἄλλην ἄγνοιαν ἡντινοῦν λελυμασμέ-
 νος φανῇ. ἂν μέντοι διὰ πονηρίαν ἀργύριον λαβὼν
 καὶ δῶρα, καὶ τοῦτ' ἐξελεγχθῇ σαφῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν
 πεπραγμένων, μάλιστα μὲν, εἰ οἷόν τε, ἀποκτείνετε,
 εἰ δὲ μὴ, ζῶντα τοῖς λοιποῖς παράδειγμα ποιήσατε.
 σκοπεῖτε δὴ τὸν ὑπὲρ τούτων ἔλεγχον, ὥς δίκαιος ἐσται,
 μεθ' ὑμῶν.
 102 Ἀνάγκη δὴ πούτους λόγους τούτους Αἰσχίνην πρὸς
 ὑμᾶς εἰπεῖν τουτουῖ, τοὺς περὶ τῶν Φωκέων καὶ τῶν
 Θεσπιδέων καὶ τῆς Εὐβοίας, εἶπερ μὴ πεπρακτῶς αὐτὸν
 ἔκων ἐξηπάτα, δυοῖν θάτερον, ἢ διαρρηθὴν ἀκούσαντα
 ὑποσχομένου Φιλίππου ὅτι πράξει ταῦτα καὶ ποιήσει,
 ἢ εἰ μὴ τοῦτο, γοητευθέντα καὶ φρενακισθέντα τῇ περὶ
 τᾶλλα φιλανθρωπία καὶ ταῦτ' ἐλπίσαντα παρ' αὐτοῦ 374
 103 οὐκ ἔνεστι τούτων οὐδὲ ἐν χωρὶς. ἐκ τούτων τούτων

- ἀμφοτέρων μάλιστα πάντων ἀνθρώπων μισεῖν αὐτῷ προσήκει Φίλιππον. διὰ τί; ὅτι τὸ μὲν ἐκείνου μέρος πάντ' αὐτῷ γέρονε τὰ δεινότετα καὶ τὰ αἰχίστα. ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, ἄδοξεῖ, δίκαιος ἀπολωλέναι κρίνεται. εἰ γέ τι τῶν προσηκόντων ἐγίνετο, ἐν εἰσαγγελίᾳ πάλαι ἂν ἦν· νῦν δὲ διὰ τὴν ὑμετέραν εὐήθειαν καὶ πραότη-
104 } τα εὐθύνας δίδωσι, καὶ ταύτας ὀπηνίκα βούλεται. ἔστιν
109 } οὖν ὅστις ὑμῶν φωνὴν ἀκήκοεν Αἰσχύνου κατηγοροῦν-
τος Φιλίππου; τίς δ' ἐξελέγχοντα ἢ λέγοντά τι τοῦτον ἑώρακεν; οὐδὲ εἰς· ἀλλὰ πάντες Ἀθηναῖοι πρότερον κατηγοροῦσι Φιλίππου, καὶ ὁ τυχὼν αἰεὶ, ὦν οὐδὲν οὐ-
δεις ἡδίκηται ἰδίᾳ δῆπον. ἐγὼ δ' ἐκείνους τοὺς λόγους ἐξήτουν παρὰ τούτου, εἶπερ μὴ πεπρακὼς αὐτὸν ἦν,
"ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐμοὶ μὲν χρήσασθε ὅ τι βούλεσθε·
"ἐπίστευσα, ἐξηπατήθην, ἡμαρτον, ὁμολογῶ. τὸν δ'
"ἄνθρωπον, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φυλάττεσθε· ἅπι-
"στος, γόης, πονηρός. οὐχ ὁρᾶτε οἷα πεποίηκεν ἐμέ;
"οἷα ἐξηπάτηκεν;" τοῦτων οὐδένα ἀκούω τῶν λόγων,
110 οὐδ' ὑμεῖς. διὰ τί; ὅτι οὐ παρακρουσθεῖς οὐδ' ἐξαπα-
τηθεῖς, ἀλλὰ μισθώσας αὐτὸν καὶ λαβὼν ἀργύριον ταῦτ' εἶπε, καὶ προὔδωκεν ἐκείνῳ, καὶ γέρονε καλὸς κάγαθός καὶ δίκαιος μισθωτὸς ἐκείνῳ, πρεσβευτὴς μέν-
τοι καὶ πολίτης ὑμῖν προδότης καὶ τρις, οὐχ ἅπαξ ἀπο-
λωλέναι δίκαιος.
- 111 Οὐ τοίνυν ἐκ τούτων μόνον δῆλός ἐστι ὅτι χρημά-
των ἅπαντ' εἶπεν ἐκεῖνα. ἀλλ' ἦκον ὡς ὑμᾶς ἐναγχος
Θετταλοὶ καὶ Φιλίππου πρέσβεις μετ' αὐτῶν, ἀξιούν- 375
τες ὑμᾶς Φίλιππον Ἀμφικτύονα εἶναι ψηφίσασθαι. τῷ
προσῆκεν οὖν ἀντειπεῖν τούτοις μάλιστα πάντων ἀν-
θρώπων; Αἰσχύνη τουτῶι. διὰ τί; ὅτι οἷς οὗτος ἀπήγ-
γειλε πρὸς ὑμᾶς, τούτοις τάναντία ἐποίησεν ἐκεῖνος.
112 οὗτος μὲν γὰρ ἔφη Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς αὐτὸν τει-

χειν, καὶ τοὺς μὲν Φωκέας οὐκ ἀπολεῖν, τὴν δὲ Θηβαίων ὕβριν καταλύσειν· ὁ δὲ τοὺς μὲν Θηβαίους μείζονα ἢ προσῆκε πεποίηκε, τοὺς δὲ Φωκέας ἄρδην ἀπολώλεκε, καὶ τὰς μὲν Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς οὐ τετείχισε, τὴν δὲ Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν προσεξηνδραπόδισται. πῶς ἂν ἐναντιώτερα πράγμαθ' ἐαυτοῖς τοῦτο γένοιτο; οὐ τοίνυν ἀντεῖπεν, οὐδὲ διῆρε τό στόμαχος· οὐδ' ἐφθέγγετο ἐναντίον οὐδέν, καὶ οὐχὶ τοῦτό πειθεῖν, τηλικούτον ὄν· ἀλλὰ καὶ συνείπε μόνος τὸν πόλεμον ἐν τῇ πόλει πάντων ἀνθρώπων. καίτοι τοῦτό γε οὐκ ἔστιν ἡ Φιλοκράτης ἐτόλμησε ποιῆσαι ὁ μικρὸς, ἀλλ' Αἰσχίνης οὐτοσί. καὶ θορυβοῦντων ὑμῶν καὶ οὐκ ἐθέλοντων ἀκούειν αὐτοῦ καταβαίνων ἀπὸ τοῦ βήματος, ἐδεικνύμενος τοῖς πρέσβεσι τοῖς παρὰ τοῦ Φιλίππου περὶ τοῦτο, πολλοὺς ἔφη τοὺς θορυβοῦντας εἶναι, ὀλίγους δὲ τοὺς στρατευομένους, ὅταν δέη, (μέμνησθε γὰρ δήπου,) αὐτὸς ὦν, οἶμαι, θαυμάσιος στρατιώτης, Ζεῦ.

- 114 Ἐτι τοίνυν, εἰ μὲν μηδὲνα μηδὲν ἔχοντα εἰχομεν δεῖξαι τῶν πρέσβεων, μηδ' ἣν ὥστ' ἰδεῖν ἅπαντας, βλάπτοντες καὶ τὰ τοιαῦθ' ὑπόλοιπον ἂν ἦν σκοπεῖν. εἰ δὲ Φιλοκράτης μὴ μόνον ὁμολόγει παρ' ὑμῖν ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις, ἀλλὰ καὶ ἐδείκνυσεν ὑμῖν, πυροπωλῶν, οἰκιστῶν, βαδιεῖσθαι φάσκων, καὶ μὴ χειροτονῆτε ὑμεῖς ξυληγῶν, τὸ χρυσίον καταλλαττόμενος φανερώς ἐκ τῶν ταῖς τραπέζαις, οὐκ ἐνὶ δήπῳ τοῦτον εἰπεῖν ὥς οὐκ ἔστιν.
- 115 εἰληψε, τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντα καὶ δεικνύντα. ἔστι οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἀνόητος ἢ κακοδαίμων, ὅστις ἵνα λαμβάνῃ μὲν Φιλοκράτης, ἀδοξῇ δὲ αὐτὸς καὶ κινδυνεύῃ, ἐξὸν αὐτῷ μετὰ τῶν μηδὲν ἡδικοτήτων ἐξελθεῖν τάξεσθαι, τούτοις μὲν πολεμεῖν, πρὸς δ' ἐκείνους ἐλθεῖν κρίνεσθαι βούλεται; ἐγὼ μὲν οὐδένα οἶμαι. ἀλλὰ

πάντα ταῦτ', εἰν ὁρθῶς σκοπῆτε, εὐρήσετε μεγάλα, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐναργῆ σημεῖα τοῦ χοήματα τοῦτον ἔχειν.

Ὁ τοίνυν ὕστατον μὲν γέγονεν, οὐδενὸς δ' ἐστὶν ἑλαττον σημεῖον τοῦ πεπρακέναι τοῦτον ἑαυτὸν Φιλίππῳ, θεάσασθε. ἴστε δήπου πρῶην, ὅτ' εἰσήγγελλεν Ἰπερείδης Φιλοκράτην, ὅτι παρελθὼν ἐγὼ δυσχεραίνειν ἔφην ἐν τι τῆς εἰσαγγελίας, εἰ μόνος Φιλοκράτης τοσούτων καὶ τοιούτων ἀδικημάτων αἴτιος γέγονεν, οἱ δ' ἐννέα τῶν πρέσβων μηδενός. καὶ οὐκ ἔφην τοῦθ' οὕτως ἔχειν· οὐδαμοῦ γὰρ ἂν φανῆναι καθ' αὐτὸν ἔκλειρον, εἰ μὴ τοὺς συναγωνιζομένους τούτων τινὰς εἶχεν. ἔν' οὖν μὴτ' ἀφ' ὧ μὴτ' αἰτιάσωμαι μηδένα, ἔφην ἐγὼ, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμ' αὐτὸ τοὺς μὲν αἰτίους εὖρη, τοὺς δὲ μὴ μετεσχηκότας ἀφῆ. ἀναστὰς ὁ βουλόμενος καὶ παρελθὼν εἰς ὑμᾶς ἀποφηνάσθω μὴ μετέχειν μηδὲ ἀρέσκειν αὐτῷ τὰ ὑπὸ Φιλοκράτους πεπραγμένα. καὶ 377 τὸν τοῦτο ποιήσαντα ἀφίημι ἐγώ, ἔφην. ταῦτα μνημονεύετε, ὥς ἐγὼ οἶμαι. οὐ τοίνυν παρῆλθεν οὐδεὶς οὐδ' ἔδειξεν ἑαυτόν. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἐστὶν ἑκάστῳ τις πρόφασις· ὁ μὲν οὐχ ὑπεύθυνος ἦν, ὁ δ' οὐχὶ παρῆν ἰσως, τῷ δὲ κηδεστής ἐστιν ἐκεῖνος· τούτῳ δ' οὐδὲν τούτων. ἀλλ' οὕτω καθάπαξ πέπρακεν ἑαυτὸν καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς παρεληλυθόσι μεμισθάρνηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα δηλὸς ἐστίν, ἂν περ ἐκφύγῃ νῦν, καθ' ὅμων ὑπάρξων ἐκείνῳ, ὥσθ', ἵνα μηδὲν ἐναντίον μηδὲ ὄψημα πρόηται Φιλίππῳ, οὐδ' ἀφιέντων ἀφίεται, ἀλλ' ἀδοξεῖν, κρίνεσθαι, πάσχειν ὅτιοῦν αἰρεῖται παρ' ὑμῖν μᾶλλον ἢ Φιλίππῳ τι ποιῆσαι μὴ πρὸς ἡδονήν. καίτοι τίς ἡ κοινωνία, τίς ἡ πολλὴ πρόνοια ὑπὲρ Φιλοκράτους αὐτῇ; ὅς εἰ τὰ κάλλιστα καὶ πάντα τὰ συμφέροντα ἐπεπρεσβεύκει, χοήματα δ' ὠμολόγει λαβεῖν ἐκ τῆς

πρεσβείας, ὥσπερ ὁμολογεῖ. τοῦτό γ' αὐτὸ φυγεῖν καὶ διευλαβηθῆναι τῷ προῖκα πρεσβεύοντι προσῆκε, καὶ διαμαρτύρασθαι τὸ καθ' αὐτόν. οὐ τοίνυν πεποίηκε τοῦτ' Αἰσχίνης. ταῦτ' οὐ φανερά, ὥ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτ' οὐχὶ βραδὺ καὶ λέγει ὅτι χρήματ' εἰληφεν Αἰσχίνης καὶ πονηρός ἐστιν ἄργυρίου συνεχῶς, οὐδὲ ἀβελτερία οὐδὲ δι' ἄγνοίαν, οὐδ' ἀποτυγχάνων;

120

Καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ, φήσει, δῶρα λαβεῖν τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμπρόν. τὰ πράγματ', Αἰσχίνης ἅπερ πιστότατ' ἐστὶν ἀπάντων, καὶ οὐκ ἔνεστ' εἰπεῖν οὐδ' αἰτιάσασθαι ὥς ἢ πεπεισμένα ἢ χαριζόμενά τι ἐστὶ τοιαῦτα, ἀλλ' οἷάπερ αὐτὰ προδοὺς καὶ διαφθείρας σὺ πεποίηκας, τοιαῦτ' ἐξεταζόμενα φαίνεται. πρὸς δὲ τοῖς πράγμασιν αὐτὸς αὐτίκα δὴ σὺ σάντου καταμαρτυρήσεις. ἀποκρίναι γὰρ δεῦρ' ἀναστάς μοι. οὐ γάρ δὴ δι' ἀπειρίαν γε οὐ φήσεις ἔχειν ὅ τι εἶπης· οὐ γάρ ἀγῶνας καινοὺς ὥσπερ δράματα, καὶ τούτους ἀμαρτύρους, πρὸς διαμεμετρομένην τὴν ἡμέραν αἰρεῖς διώκων, δῆλον ὅτι πάνδεινος εἶ τις.

121

Πολλῶν τοίνυν καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων Αἰσχίνη τουτῶι, καὶ πολλὴν κακίαν ἐχόντων, ὥ καὶ ὑμῖν οἶμαι δοκεῖν, οὐδέν ἐστιν οὐ μέλλω λέγειν ὥς ἐγὼ κρίνω, δεινότερον, οὐδ' ὅ τι μᾶλλον ἐπ' αὐτὸ φῶρσθαι δεδωροδοκηκότ' αὐτόν καὶ πεπρακότα πάντα ἐξελέγξει. ἐπειδὴ γὰρ ἀπεστέλλετ' αὐτῷ αὐτὸ τὸ τρίτον τοὺς πρέσβεις ὥς τὸν Φίλιππον, ἐπὶ ταῖς καλαῖς καὶ μεγάλαις ἐλπίσι ταύταις αἷς οὗτος ὑπέσχητο, ἐχειροτονήσατε καὶ τοῦτον καὶ με καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλείους

122

στοὺς τοὺς αὐτοὺς. ἐγὼ μὲν δὴ παρελθὼν ἐξωμοσάμην εὐθέως, καὶ θορυβούντων τινῶν καὶ κελυνόντων βαδίζειν οὐκ ἂν ἔφην ἀπελθεῖν· οὗτος δ' ἐκεχειροτόνηται ἐπειδὴ δ' ἀνέστη μετὰ ταῦθ' ἡ ἐκκλησία, συνελθόντες ἐβουλεύονθ' οὗτοι τί ν' αὐτοῦ καταλείψουσιν. ἐτι γὰρ

τῶν πραγμάτων ὄντων μετεώρων καὶ τοῦ μέλλοντος
 κήδηλου, σύλλογοι καὶ λόγοι παντοδαποὶ κατὰ τὴν ἀγο-
 ρὰν ἐγίγνοντο τότε· ἐφοβοῦντο δὴ μὴ σύγκλητος ἐκ-
 κλησία γένοιτο ἐξαίφνης, εἴτα ἀκούσαντες ὑμεῖς ἐμοῦ
 εὐαγγελίῃ ψηφίσαισθε τι τῶν δεόντων ὑπὲρ τῶν Φωκέ-
 ων, καὶ τὰ πράγματ' ἐκφύγοι τὸν Φίλιππον. εἰ γὰρ
 ἐψηφίσασθε μόνον καὶ μικρὰν ὑπεφήνατ' ἐλπίδα ἦντι- 379
 νοῦν αὐτοῖς, ἐσώθησαν ἅν. οὐ γὰρ ἐνῆν, οὐκ ἐνῆν μὴ
 παρακρουσθέντων ὑμῶν μείναι Φιλίππῳ. οὔτε γὰρ
 οἶτος ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἀσπύρῳ διὰ τὸν πόλεμον γεγο-
 νυῖα, οὔθ' ἡ σιτοπομπία δυνατὴ τριήρων οὐσῶν ὑμε-
 τέρων ἐκεῖ καὶ τῆς θαλάττης κρατουσῶν, αἳ τε πόλεις
 πολλὰ καὶ χαλεπαὶ λαβεῖν αἰ τῶν Φωκέων, μὴ οὐ χρό-
 νῳ καὶ πολιορκίᾳ· εἰ γὰρ ἐν ἡμέρᾳ πόλιν ἦρει, δύο
 καὶ εἰκοσὶν εἰσιν ἀριθμῶ. διὰ δὴ ταῦτα πάντα, ἵνα
 μηδὲν μετὰθροισθε ὧν ἐξηπάτησθε, τοῦτον αὐτοῦ κατέ-
 λιπον. ἐξομώσασθαι μὲν δὴ μὴ μετ' αἰτίας τινὸς δεινὸν
 ἦν καὶ ὑποψία μεγάλη. "τί λέγεις; ἐπὶ τηλικαῦτα καὶ
 τοιαῦτ' ἀγαθὰ οὐχὶ βαδίζεις ἀπαγγείλας οὐδὲ πρε-
 σβεύεις;" ἔδει δὲ μένειν. πῶς οὖν; ἀρρωστεῖν προφα-
 σίζεται, καὶ λαβὼν Ἐξήκεστον τὸν ἱατρὸν ἀδελφὸς αὐ-
 τοῦ καὶ προσελθὼν τῇ βουλῇ ἐξώμοσεν ἀρρωστεῖν του-
 του καὶ αὐτὸς ἐχειροτονήθη. ἐπειδὴ δ' ἀπωλώλεσαν
 οἱ Φωκεῖς ὕστερον ἡμέραις πέντε ἢ ἕξ, καὶ τέλος εἶχε
 τὸ μίσθωμα ὥσπερ ἂν ἄλλο τι τούτῳ, καὶ ὁ Δερκύλος
 ἐκ τῆς Χαλκίδος ἦκεν ἀναστρέψας καὶ ἀπήγγειλεν
 ὑμῖν ἐκκλησιάξουσιν ἐν Πειραιεῖ ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλα-
 σι, καὶ ὑμεῖς, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτ' ἀκούσαντες
 εὐκότως κἀκείνοις συνήχθεσθε καὶ αὐτοὶ ἐξεπέπληχθε,
 καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατακομίζειν ἐψη-
 φίσεσθε καὶ τὰ φρούρια ἐπισκευάζειν καὶ τὸν Πειραιᾶ
 τειχίζειν καὶ τὰ Ἡράκλεια ἐν ἄστει θύειν, — ἐπειδὴ ταῦτ

- ἦν καὶ τοιαύτη ταραχὴ καὶ τοιοῦτος θόρυβος περιεστῆ-
κει τὴν πόλιν, τηνικαῦτα ὁ σοφὸς καὶ δεινὸς οὗτος δὲ καὶ
εὐφρων οὔτε βουλῆς οὔτε δήμου χειροτονήσαντο
αὐτὸν ὥχεται πρεσβεύων ὥς τὸν ταῦτα πεποιηκότα
οὔτε τὴν ἀρρωστίαν, ἐφ' ἣ τότε ἐξωμόσαθ', ὑπολογί-
σάμενος, οὔθ' ὅτι πρεσβευτὴς ἄλλος ἦρητο ἀνθ' αὐ-
τοῦ, οὔθ' ὅτι τῶν τοιούτων ὁ νόμος θάνατον τὴν ζή-
127 μίαν εἶναι κελεύει, οὔθ' ὅτι πάνδεινόν ἐστιν ἀπηγγε-
λῶτα ὥς ἐπικεκήμεναι χρήματ' αὐτῷ ἐν Θήβαις, ἐπει-
δὴ Θηβαῖοι πρὸς τῷ τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν ἔχειν καὶ
τῆς Φωκίαν χώρας ἐγκρατεῖς γεγόνασιν, τηνικαῦτα ἐ-
μέσας τὰς Θήβας καὶ τὰ τῶν Θηβαίων στρατόπεδον βα-
δίζειν· ἀλλ' οὕτως ἔκφρων ἦν καὶ ὁλος πρὸς τῷ λήμ-
ματι καὶ τῷ δωροδοκίματι ὥστε πάντα ταῦτα ἀνελῶ
καὶ παριδὼν ὥχεται.
- 128 Καὶ τοιούτου τοῦ πράγματος οὗτος, ἐτι πολλὸν
δεινότερά ἐστιν ἢ ἐκεῖσε ἐλθὼν διεπράξατο. ἀπάντων
γὰρ ὑμῶν τουτωνὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων οὔτε
δεινὰ καὶ σχέτλια ἡγουμένων τοὺς τάλαιπώρους πᾶ-
σχειν Φωκίας ὥστε μήτε τοὺς ἐκ τῆς βουλῆς θεωροῦν
μήτε τοὺς θεσμοθέτας εἰς τὰ Πύθια πέμψαι, ἀλλ' ἀπο-
στήναι τῆς πατρίου θεωρίας, οὗτος εἰς τὰ πινύκια τῷ
πράγματι καὶ τοῦ πολέμου, ἃ Θηβαῖοι καὶ Φίλιπποι
ἔθνον, εἰστιάτο ἐλθὼν καὶ σπονδῶν μετείχε καὶ εὐχῶν
ἃς ἐπὶ τοῖς τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τείχεσι καὶ
χώρα καὶ ὅπλοις ἀπολωλόσιν ἠΰχετο ἐκεῖνος, καὶ συν-
εστεφανοῦτο καὶ συνεπαιάνιξε Φιλίππῳ καὶ φιλοτι-
σίας προὔπινεν.
- 129 Καὶ ταῦτ' οὐκ ἐννοεῖται μοι μὲν οὕτω, τοῦτ' ὅτι
ἄλλως πως εἰπεῖν· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς ἐξωμοσίας ἐ-
τοῖς κοινοῖς τοῖς ὑμετέροις γράμμασιν ἐν τῷ μητροφύ-
λακῳ ἐστὶν, ἐφ' οἷς ὁ δημόσιος τέτακται, καὶ ψήφισμα

ἄντικρυς περὶ τούτου τοῦ ὀνόματος γέγραπται· ὑπὲρ
 δ' ὧν ἐκεῖ διεπράξατο, οἱ συμπρεσβεύοντες καὶ παρ-
 όντες καταμαρτυρήσουσιν, οἵπερ ἐμοὶ ταῦτα διηγοῦν-
 το· οὐ γὰρ ἔγωγ' αὐτοῖς συνεπρέσβευσα, ἀλλ' ἐξωμο-
 130 σάμην. Καί μοι λέγε τὸ ψήφισμα καὶ τὰ γράμματα, καὶ
 τοὺς μάρτυρας κάλει.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τίνας οὖν εὐχὰς ὑπολαμβάνετ' εὐχεσθαι τοῖς θε-
 οῖς τὸν Φίλιππον, ὅτ' ἔσπευδεν, ἢ τοὺς Θηβαίους; ἂρ'
 οὐ κράτος πολέμου καὶ νίκην αὐτοῖς καὶ τοῖς συμμά-
 χοις διδόναι, καὶ τάναντία τοῖς τῶν Φωκέων; οὐκοῦν
 ταῦτα συνηύχετο οὗτος καὶ κατηγάτο τῇ πατρίδι, ἃ
 νῦν εἰς κεφαλὴν ὑμᾶς αὐτῷ δεῖ τρέψαι.

- 131 Οὐκοῦν ᾧχετο μὲν παρὰ τὸν νόμον, ὅς θάνατον
 κελεύει τούτων τὴν ζημίαν εἶναι· ἐλθὼν δ' ἐκείσε ἐτέ-
 ρων θανάτων ἄξια ποιῶν πέφανται· τὰ δὲ πρόσθεν
 πεπραγμένα καὶ πεπρεσβευμένα ὑπὲρ τούτων ἀποκτεί-
 νειεν ἂν αὐτὸν δικαίως. σκοπεῖτε τοίνυν τί ἐσται τί-
 μημα, ὃ ταύτην ἔξει τὴν ἀξίαν ὥστε τοσοῦτων ἀδικη-
 132 μάτων ἀξιόχρεων φαίνεσθαι. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἅπαντας ὑμᾶς καὶ ὅλον
 τὸν δῆμον πᾶσι τοῖς πεπραγμένοις ἐκ τῆς εἰρήνης ἐπι-
 τιμᾶν, καὶ μήτε τῶν ἐν Ἀμφικτυόσι κοινωνεῖν ἐθέλειν
 δυσκόλως τ' ἔχειν καὶ ὑπόπτως πρὸς τὸν Φίλιππον, ὥς
 ἀσεβῶν καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων καὶ οὔτε 382
 δικαίων οὔθ' ὑμῖν συμφερόντων, εἰς δὲ τὸ δικαστή-
 ριον εἰσελθόντας τὰς ὑπὲρ τούτων εὐθύνας δικάσου-
 τας, ὅρκον ὑπὲρ τῆς πόλεως ὁμωμοκότας, τὸν ἀπάν-
 των τῶν κακῶν αἵτιον, καὶ ὃν εἰλήφατ' ἐπ' αὐτοφώ-
 133 ρῳ τοιαῦτα πεποιηκότα, τοῦτον ἀφεῖναι; καὶ τίς οὐ
 δικαίως ὑμῖν ἐγκαλέσει τῶν ἄλλων πολιτῶν, μᾶλλον

δ' ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων, ὁρῶν Φιλίππῳ μὲν ὑμᾶς ὀργιζομένους, ὃς ἐκ πολέμου ποιούμενος εἰρήνην παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ἐωνεῖτο, πράγμα πολλὴν συγγνώμην ἔχον διαπραττόμενος, τουτοῦ δ' ἀφιέντας, ὃς τὰ ὑμέτερα οὕτως αἰσχυρῶς ἀπέδοτο, τῶν νόμων τὰ ἐσχατα ταπτόντων ἐπιτίμια, ἐάν τις ταῦτα ποιῇ.

- 134 Τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τοιοῦτος ἦξει τις λόγος παρὰ τούτων, ὥς ἀρχὴ γενήσεται πρὸς Φίλιππον ἔχθρας, εἰ τῶν πρεσβευσάντων τὴν εἰρήνην καταψηφιεῖσθαι. ἐγὼ δ' εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἀληθές, οὐκ ἔχω σκοπούμενος εὐρεῖν ὃ τι μείζον τούτου κατηγορήσω. εἰ γὰρ ὁ τῆς εἰρήνης χρήματ' ἀναλώσας ὥστε τυχεῖν, οὗτος οὕτω γέγονε φοβερός καὶ μέγας ὥστε τῶν ὄρκων καὶ τῶν δικαίων ἀμελήσαντας ὑμᾶς ἤδη τί Φιλίππῳ χαριεῖσθαι σκοπεῖν, τί παθόντες ἂν οἱ τούτων αἰτιοὶ τὴν προσήκουσαν δι-
- 135 κην δεδωκότες εἶεν; οὐ μὲν ἀλλ' ὅτι καὶ φιλίας ἀρχὴ συμφερούσης ὑμῖν οὕτω μᾶλλον ἐκ τῶν εἰκότων γενήσεται, καὶ τοῦτ' οἶμαι δεῖξιν. εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ τοῦθ', ὅτι οὐ καταφρονεῖ Φίλιππος, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως τῆς ὑμετέρας, οὐδ' ἀχρηστοτέρους νομίσας ὑμᾶς Θηβαίων ἐκείνους εἴλετ' ἀνθ' ὑμῶν. 383 ἀλλ' ὑπὸ τούτων ἐδιδάχθη καὶ ταῦτ' ἤκουσεν, ἃ καὶ πρότερόν ποτ' εἶπον ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ δήμῳ καὶ
- 136 τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπεν, ὥς ὁ μὲν δῆμός ἐστιν ἀσταθμητότατον πράγμα τῶν πάντων καὶ ἀσυνθετώτατον, ὥσπερ ἐν θαλάττῃ πνεῦμα ἀκατάστατον, ὥς ἂν τύχη, κινούμενος. ὁ μὲν ἤλθεν, ὁ δ' ἀπῆλθεν· μέλει δ' οὐδενὶ τῶν κοινῶν, οὐδὲ μέμνηται. δεῖ δέ τινας φίλους ὑπάρχειν τοὺς ἕκαστα πράξοντας ἐν ὑμῖν αὐτῷ καὶ διοικήσοντας, οἷον αὐτὸς δὴ· κἄνπερ αὐτῷ τοῦτο κα-

- τασκευασθῇ, πᾶν ὃ τι ἂν βούληται παρ' ὑμῖν ῥαδίως
 137 διαπραξέται. εἰ μὲν οὖν ἤκουσεν, οἶμαι, τοὺς τότε
 ταῦτα πρὸς αὐτὸν εἰπόντας παραχοῆμα, ὥς δεῦρ' ἐπ-
 ανῆλθον, ἀποτετυμπαρισμένους, ἐποίησεν ἂν ταὐτὸ τῷ
 βασιλεῖ. τί δ' ἦν ὃ ἐκεῖνος ἐποίησεν; ἔξαπατηθεὶς ὑπὸ
 Τιμαγόρου καὶ τετταράκοντα τάλαντα, ὥς λέγεται, δε-
 δωκὼς αὐτῷ, ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν ἐπύθετο αὐτὸν τεθνεῶ-
 τα καὶ οὐδὲ τοῦ ξῆν ὄντα κύριον αὐτῷ βεβαιῶσαι, μή
 τί γ' ἂ ἐκείνῳ τόθ' ὑπέσχετο προᾶξαι, ἔγνω τὴν τιμὴν
 οὐχὶ τῷ κυρίῳ τῶν πραγμάτων δεδωκὼς. καὶ γὰρ τοι
 πρῶτον μὲν Ἀμφίπολιν πάλιν ὑμετέραν [δοῦλην] κατ-
 ἐπεμψεν, ἣν τότε σύμμαχον αὐτοῦ καὶ φίλην ἔγρα-
 ψεν· εἴτ' οὐδενὶ πώποτ' ἔδωκε χρήματα τοῦ λοιποῦ.
 138 ταὐτὸ τοίνυν τοῦτ' ἂν ἐποίησε Φίλιππος, εἴ τινα τού-
 των εἶδε δίκην δόντα, καὶ νῦν, ἂν ἴδῃ, ποιήσῃ. ἐπει-
 δὲν δ' ἀκούῃ λέγοντας εὐδοκιμοῦντας ἐν ὑμῖν, ἐτέρους
 κρίνοντας, τί καὶ ποιήσῃ; ζητῇ πόλλ' ἀναλίσκειν, ἐξὸν 384
 ἐλάττω, καὶ πάντας θεραπεύειν βούληται, δὴ ἢ τρεῖς
 ἐξόν; μαίνοιτο μέντ' αὖν. οὐδὲ γὰρ τὴν τῶν Θηβαίων
 πόλιν εἴλετο δημοσίᾳ ποιεῖν ὁ Φίλιππος εὖ, πολλοῦ γε
 139 καὶ δεῖ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πρέσβων ἐπείσθη. ὃν δὲ τρό-
 πον, φράσω πρὸς ὑμᾶς ἐγώ. ἦλθον ὥς αὐτὸν πρέσβεις
 ἐκ Θηβῶν, ὅτε περ καὶ παρ' ὑμῶν ἡμεῖς ἤμεν ἐκεῖ. τού-
 τοις χρήματ' ἐκεῖνος ἐβούλετο δοῦναι, καὶ πάννυ γε, ὥς
 ἔφασαν, πολλά. οὐκ ἐδέξαντο οὐδ' ἔλαβον ταῦτα οἱ
 τῶν Θηβαίων πρέσβεις. μετὰ ταῦτα ἐν θυσίᾳ τινὶ καὶ
 δείπνῳ πίνων καὶ φιλανθρωπεύομενος πρὸς αὐτοὺς ὁ
 Φίλιππος ἄλλα τε δὴ πολλά, οἷον αἰχμάλωτα καὶ τοιαῦ-
 τα, καὶ τελευτῶν ἐκπώματ' ἀργυρὰ καὶ χρυσὰ προῦπι-
 νεν αὐτοῖς. πάντα ταῦτα ἐκεῖνοι διεωθοῦντο καὶ οὐ-
 140 δαμῇ προῖεντο ἑαυτούς. τελευτῶν δὲ Φίλων, εἰς τῶν
 πρέσβων, εἶπεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγον οὐχ ὑπὲρ

- Θηβαίων, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν ἄξιον εἰρῇσθαι. ἔφη γὰρ τὸν Φίλιππον ὁρῶν καὶ μεγαλοψύχως καὶ φιλανθρωπῶς ἔχοντα πρὸς αὐτοὺς ἡδεσθαι καὶ χαίρειν· αὐτοὶ μὲν οὖν ὑπάρχειν αὐτῷ φίλοι καὶ ξένοι καὶ ἄνευ τῶν δῶρων τούτων, εἰς δὲ τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἐν οἷς ἦν τότε, τὴν φιλανθρωπίαν αὐτὸν ἡξίουσιν ταύτην προσθέντα ἄξιόν τι καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν Θηβαίων πρᾶξιαι, καὶ ὅλην τε τὴν πόλιν οὕτω καὶ σφεῖς ὁμολόγουν ὑπάρχειν αὐ-
 141 τῷ. καὶ γὰρ τοι σκέψασθε τί τοῖς Θηβαίοις γέγονεν ἐκ τούτων καὶ τί συμβέβηκε, καὶ θεάσασθε ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἡλίκον ἐστὶ τὸ μὴ πωλεῖν τὰ τῆς πόλεως· πρῶτον μὲν τοίνυν εἰρήνην γέγονεν αὐτοῖς πονοῦσι καὶ ταλαιπωρουμένοις ἤδη τῷ πολέμῳ καὶ ἥττωμένοις, εἰ- 385
 τα τῶν ἐχθρῶν Φωκέων ἄρδην ὀλεθροῦ καὶ ὅλων τῶν τειχῶν καὶ τῶν πόλεων ἀναιρεῖσθαι. ἄρα καὶ μόνα ταῦ-
 τα; οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἐτι πρὸς τούτοις Ὀρχομενὸς, Κο-
 ρῶνεια, Κορσιὰ, τὸ Τιλφωσσαῖον, τῆς τῶν Φωκέων
 142 χώρας ὑπόσπονδοι βούλονται. τοῖς μὲν δὴ Θηβαίοις ταῦτ' ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν, ὧν οὐδ' ἂν εὗξαιντο δήπου μείζονα· τοῖς δὲ πρέσβεσι τοῖς τῶν Θηβαίων τί; οὐ-
 δὲν πλὴν τὸ τούτων αἰτίοις γεγενῆσθαι τῇ πατρίδι· τοῦτο δὲ καλὸν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σεμνὸν εἰς ἀρετῆς λόγον καὶ δόξης, ἣν οὗτοι χρημάτων ἀπέδοντο. ἀντιδῶμεν δὴ τί τῇ τῶν Ἀθηναίων πόλει γέγονεν ἐκ
 τῆς εἰρήνης καὶ τί τοῖς πρέσβεσι τοῖς τῶν Ἀθηναίων, καὶ θεωρεῖτε εἰ παραπλήσια τῇ πόλει καὶ τούτοις αὐ-
 143 τοῖς. τῇ πόλει μὲν τοίνυν ἀφεστηκέναι μὲν ἀπάντων καὶ τῶν κτημάτων καὶ τῶν συμμάχων, ὁμωμοκέναι δὲ Φιλίππῳ, καὶ ἄλλος τις ἴη ποτ' ἐπ' αὐτὰ βουλόμενος σώζειν, ὑμᾶς κωλύσειν καὶ τὸν μὲν ὑμῖν βουλόμενον παραδοῦναι ἐχθρὸν ἡγήσεσθαι καὶ πολέμιον, τὸν δὲ
 144 ἀπεστερηκότα σύμμαχον καὶ φίλον. ταῦτα γάρ ἐστιν

ἃ συνείπε μὲν Αἰσχίνης οὐτοσί, ἔγραψε δ' ὁ τοῦτου συν-
 εργὸς Φιλοκράτης· καὶ κρατοῦντος ἐμοῦ τὴν προτέ-
 ραν ἡμέραν, καὶ πεπεικότος ὑμᾶς τὸ τῶν συμμάχων
 δόγμα κυρῶσαι καὶ καλέσαι τοὺς πρέσβεις τοὺς τοῦ
 Φιλέππου, ἐκκρούσας οὗτος εἰς τὴν ὑστεραίαν τὴν Φι-
 λοκράτους γνώμην ἐπεισεν ἐλέσθαι, ἐν ᾗ καὶ ταῦτα καὶ
 145 πολλὰ ἄλλ' ἔτι τούτων δεινότερά ἐστι γεγραμμένα. τῇ
 μὲν δὴ πόλει ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν, ὣν οὐδ' 316
 εὐρεῖν αἰσχίῳ ῥάδιον· τοῖς δὲ πρέσβεσι τί τοῖς ταῦτα
 πράξασιν; τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ πάνθ', ὅσα ἑοράκαθ'
 ὑμεῖς, οἰκίας, ξύλα, πυροὺς, ἄλλ' ἐν τῇ τῶν ἀπολωλό-
 των συμμάχων χώρα κτήματα καὶ γεωργίαι παμπλη-
 θεῖς, Φιλοκράτει μὲν τάλαντον ἔχουσαι προσόδον, τού-
 146 τῳ δ' Αἰσχίνῃ τριάκοντα μνᾶς. καίτοι πῶς οὐ δεινόν,
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σχέτλιον τὰς τῶν ὑμετέρων
 συμμάχων συμφορὰς προσόδους τοῖς πρέσβεσι τοῖς
 ὑμετέροισι γεγενῆσθαι, καὶ τὴν αὐτὴν εἰρήνην τῇ μὲν
 ἐκπεψάσῃ πόλει τῶν μὲν συμμάχων ὀλεθρον, τῶν δὲ
 κτημάτων ἀπόστασιν, ἀντὶ δὲ δόξης αἰσχύνῃν γεγε-
 νῆσθαι, τῶν δὲ πρέσβεων τοῖς κατὰ τῆς πόλεως ταῦ-
 τα πράξασι προσόδους, εὐπορίας, κτήματα, πλοῦτον
 ἀντὶ τῶν ἐσχάτων ἀποριῶν εἰργάσθαι; ἀλλὰ μὴν
 ὅτι ταῦτ' ἀληθὴ λέγω, κάλει μοι τοὺς Ὀλυνθίους μάρ-
 τυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

- 147 Οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἂν εἰ καὶ τοιοῦτό τι τολμή-
 σει λέγειν, ὥς οὐκ ἦν καλὴν οὐδ' οἶαν ἡξίουν ἐγὼ τὴν
 εἰρήνην ποιήσασθαι κακῶς τῷ πολέμῳ τῶν στρατηγῶν
 κεχρημένων. ἂν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς θεῶν ἐρωτήσατ'
 αὐτὸν μεμνημένοι, πότερον ἐξ ἐτέρας τινὸς ᾤχετο
 πρεσβεύων πόλεως ἢ ταύτης αὐτῆς. εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἐτέ-

ρας, ἣν κεκρατηκέναι τε τῷ πολέμῳ φήσῃ καὶ χρη-
στοὺς ἔχειν στρατηγούς, εὐκότως χρήματ' ἐλλήφεν· ε-
δ' ἐκ ταύτης αὐτῆς, τίνος ἔνεκ' ἐφ' οἷς ἡ πέμψασα πό-
λις τῶν αὐτῆς ἀπέστη, ἐπὶ τούτοις οὗτος θωρεὰς προ-
λαβὼν φαίνεται; τῶν γὰρ αὐτῶν ἔδει τὴν τε πέμψασα
πόλιν τυγχάνειν καὶ τοὺς ἐκ ταύτης πρέσβεις, εἴπερ τ

- 148 τῶν δικαίων ἐρίγνετο. ἔτι τοίνυν καὶ κεῖνο σκέψασθε
ᾧ ἄνδρες δικασταί. πότερ' οἴεσθε πλέον Φωκέας Θη-
βαίων ἢ Φίλιππον ὑμῶν κρατεῖν τῷ πολέμῳ; ἐγὼ μὲν
γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι Φωκεῖς Θηβαίων. εἶχόν γε Ὀρχομενὸν
καὶ Κορώνειαν καὶ τὸ Τίλφωσσαῖον, καὶ τοὺς ἐν Νέω-
σιν ἀπειλήφεσαν αὐτῶν, καὶ ἐβδομήκοντα καὶ διακο-
σίους ἀπεκτόνεσαν ἐπὶ τῷ Ἡδυλείῳ, καὶ τρόπαιον ἐ-
στήκει, καὶ ἱπποκράτουν, καὶ κακῶν Ἰλιάς περιειστή-
149 κει Θηβαίους. ὑμῖν δὲ τοιοῦτο μὲν οὐδὲν οὔτ' ἦν μήτ'
γένοιτο τοῦ λοιποῦ, τοῦτο δ' ἦν τὸ δεινότατον τοῦ
πρὸς Φίλιππον πολέμου, οὐκ ἐδύνασθε κακῶς ἡλίκα
ἐβούλεσθε ποιεῖν ἐκείνουν. τοῦ δὲ μὴ πάσχειν αὐτοὺς
πᾶσαν ἄδειαν ἤγετε. τί ποτ' οὖν ἐκ τῆς αὐτῆς εἰρήνης
τοῖς μὲν Θηβαίοις, τοῖς τοσοῦτο κρατουμένοις τῷ πο-
λέμῳ, καὶ τὰ ἑαυτῶν κομίσασθαι καὶ τὰ τῶν ἐχθρῶν
προσλαβεῖν γέγονε, τοῖς δ' Ἀθηναίοις ὑμῖν, καὶ ἂν τῷ
πολέμῳ διεσώζετο, ταῦτ' ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἀπολωλεκέ-
ναι; ὅτι τῶν κείνων μὲν οὐκ ἀπέδοντ' οἱ πρέσβεις, τὰ δ'
ὑμέτερα οὗτοι πεπράκασιν. ὅτι γὰρ ταῦθ' οὕτω πέ-
πρακται, καὶ ἐκ τῶν ἐπιλοίπων ἔτι μᾶλλον εἴσεσθε.

- 150 Ἐπειδὴ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη τέλος εἶχεν αὕτη ἡ τοῦ
Φιλοκράτους, ἡ συνεῖπεν οὗτος, οἱ δὲ πρέσβεις ἀπῆρ-
κεσαν οἱ τοῦ Φιλίππου λαβόντες τοὺς ὅρκους (καὶ μέχε-
τούτου γε οὐδὲν ἀνήκεστον ἦν τῶν πεπραγμένων, ἀλλ'
αἰσχρὰ μὲν ἡ εἰρήνη καὶ ἀναξία τῆς πόλεως, ἀντὶ δ'
τούτων δὴ τὰ θαυμάσια ἀγαθὰ ἡμῖν ἐμελλεν εἶσεσθαι.

ἔξουσιν ὑμᾶς ἐγὼ καὶ τούτοις ἔλεγον πλεῖν τὴν ταχίστην
 φ' Ἑλλησπόντου καὶ μὴ προέσθαι μηδ' εἶσαι κατα-
 χεῖν Φίλιππον μηδὲν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τῶν ἐκεῖ
 χωρίων. ἦδειν γὰρ ἀκριβῶς ὅτι πάνθ' ὅσ' ἂν ἐκ πολέ-
 μου γιγνομένης εἰρήνης προεθῇ, ταῦτα τοῖς ἀμελήσα-
 σιν ἀπόλλυται· οὐδεὶς γὰρ πώποθ' ὑπὲρ τῶν ὅλων
 τεισθεὶς εἰρήνην ἄρειν ὑπὲρ τῶν ἐγκαταλειφθέντων
 ἐξ ἀρχῆς ἠθέλησε πολεμεῖν, ἀλλὰ ταῦθ' οἱ προλαβόν-
 τες ἔχουσιν. χωρὶς δὲ τούτων δυοῖν χρησίμοιν οὐ δια-
 ιαροτήσεσθαι τὴν πόλιν ἡγούμην πλευσάντων ἡμῶν·
 ἢ γὰρ παρόντων καὶ κατὰ τὸ ψήφισμ' αὐτὸν ἐξορκιο-
 σάντων, ἃ μὲν εἰλήφει τῆς πόλεως, ἀποδώσειν, τῶν
 δὲ λοιπῶν ἀφέξεσθαι, ἢ μὴ ποιούντος ταῦτα ἀπαργε-
 λεῖν ἡμᾶς εὐθέως δεῦρο, ὥστ' ἐν ἐκείνοις τοῖς πόρρω
 καὶ ἐλάττωσι τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν ἰδόντας
 ὑμᾶς περὶ τῶνδε τῶν ἐγγὺς καὶ μειζόνων, λέγω δὲ Φω-
 κέων καὶ Πυλῶν, οὐ προήσεσθαι· μὴ προλαβόντος δ'
 ἐκείνου ταῦτα μηδ' ὑμῶν ἐξαπατηθέντων ἅπαντ' ἐν
 ἀσφαλεὶ τὰ πράγμαθ' ὑμῖν ἔσεσθαι, καὶ παρ' ἐκόντος
 ὑπάρξειν αὐτοῦ τὰ δίκαια. καὶ ταῦτ' εἰκότως οὕτως
 ὑπελάμβανον ἔξειν. εἰ γὰρ ἦσαν, ὥς ἦσαν τότε, Φω-
 κεῖς σὼ καὶ Πύλας εἶχον, ἐκεῖνος μὲν οὐδὲν ἂν ὑμῖν
 εἶχεν ἀνατείνασθαι φοβερόν, δι' ὃ τῶν δικαίων ἂν τι 389
 παρείδετε· οὔτε γὰρ κατὰ γῆν παρελθὼν οὔτε ναυσὶ
 κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦξειν ἔμελλεν, ὑμεῖς δ' ἐκεῖ-
 νου παραχρῆμα, εἰ μὴ τὰ δίκαια ποιολῇ, κλείσειν τὰ
 ἐμπορία, καὶ χρημάτων τ' ἐν σπάνει καὶ τῶν ἄλλων ἐν
 πολιορκίᾳ πάλιν αὐτὸν καταστήσειν, ὥστ' ἐκεῖνος ὁ
 δουλεύων ἔμελλεν ἔσεσθαι τοῖς ἀπὸ τῆς εἰρήνης λυσι-
 τελοῦσιν, οὐχ ὑμεῖς. καὶ ταῦθ' ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῖς συμ-
 βεβηκόσι νῦν πλάττομαι καὶ προσποιοῦμαι, ἀλλὰ τότε
 εὐθὺς ἐγνώκειν καὶ προεωρώμην ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τού-

τοῖς ἔλεγον, ἐκεῖθεν εἰσεσθε. ἐπειδὴ γὰρ ἐκκλησίᾳ μὲν οὐκέτ' ἦν ὑπόλοιπος οὐδεμία διὰ τὸ προκατακεχρησθαι, οὗτοι δ' οὐκ ἀπῆσαν, ἀλλ' αὐτοῦ διέτριβον, γράφω ψήφισμα βουλευόν, τὴν βουλὴν ποιήσαντος τοῦ δήμου κυρίαν, ἀπιέναι τοὺς πρέσβεις τὴν ταχίστην, τὸν δὲ στρατηγὸν Πρόξενον κομίζειν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὄντα Φίλιππον πυνθάνηται, γράψας ὥσπερ νῦν λέγω, τοῖς δῆμασιν οὕτως ἀντικρυσ. Καί μοι λέγε τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 155 Ἐνθένδε μὲν τοίνυν αὐτοὺς ἐξήγαγον οὕτως ἄκοντας, ὥς καθαρῶς οἷς μετὰ ταῦτ' ἐποιοῦν εἰσεσθε. ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμεθ' εἰς Ὁρεὸν καὶ συνειμίξαμεν τῷ Προξένῳ, ἀμελήσαντες οὗτοι τοῦ πλεῖν καὶ τὰ προστεταγμένα πράττειν ἐπορεύοντο κύκλῳ, καὶ πρὶν εἰς Μακεδονίαν ἐλθεῖν, τρεῖς καὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἀνηλώσαμεν· τὰς δὲ ἄλλας πάσας καθήμεθ' ἐν Πέλλῃ, πρὶν Φίλιππον ἐλθεῖν, σὺν αἷς ἐπορεύθημεν ὁμοῦ πεντήκονθ' 390
- 156 ὅλας. ἐν δὲ τούτῳ Δορίσκον, Θράκην, τὰ ἐπὶ τειχῶν, Ἱερὸν ὄρος, πάντα τὰ πράγματα ἐν εἰρήνῃ καὶ σπονδαῖς ἦρει καὶ διωκεῖτο ὁ Φίλιππος, πολλὰ λέγοντος ἐμοῦ καὶ θρυλοῦντος αἰεὶ, τὸ μὲν πρῶτον ὥς ἂν εἰς κοινὸν γνώμην ἀποφαινομένου, μετὰ ταῦτα δ' ὥς ἀγνοοῦντας διδάσκοντος, τελευτῶντος δὲ ὥς ἂν πρὸς πεπρακότηας αὐτοὺς καὶ ἀνοσιωτάτους ἀνθρώπους οὐδὲν ὑποστελ-
- 157 λομένου. ὁ δὲ τούτοις ἀντιλέγων φανερώς καὶ ἄπασιν ἐναντιούμενος οἷς ἔλεγον μὲν ἐγὼ, ἐψήφιστο δὲ ὑφ' ὑμῶν, οὗτος ἦν. εἰ δὲ καὶ πᾶσιν ἤρεσκε ταῦτα τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν, ἀντίκα εἰσεσθε· ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν πῶ λέγω περὶ οὐδενὸς οὐδ' αἰτιῶμαι, οὐδ' ἀναγκασθέντ' αὐτῶν οὐδένα δεῖ δοκεῖν χρηστὸν εἶναι τήμερον, ἀλλὰ

δι' αὐτὸν καὶ τὸ μὴ κεκοινωνηκέναι τῶν ἀδικημάτων. ὅτι μὲν γὰρ αἰσχροὶ καὶ θεινὰ καὶ οὐ προῖκα τὰ πεπραγμένα πάντες ὑμεῖς ἐοράκατε· οἵτινες δ' οἱ τούτων μετεσχηκότες αὐτὸ δηλώσει.

- 158 Ἀλλὰ νῦν Δί' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοὺς ὅρκους ἔλαβον παρὰ τῶν συμμάχων, ἢ τᾶλλ' ἃ προσῆκεν ἐποίησαν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ τρεῖς μῆνας ὅλους ἀποδημήσαντες καὶ χιλίας λαβόντες θραχμαῖς ἐφόδιον παρ' ὑμῶν, παρ' οὐδεμιᾶς πόλεως, οὗθ' ὅτε ἐκείσε ἐπορεύοντο οὗθ' ὅτ' ἐκεῖθεν δεῦρο, τοὺς ὅρκους ἔλαβον, ἀλλ' ἐν τῷ πανδοκείῳ τῷ πρὸ τοῦ Διοσκορείου (εἴ τις ὑμῶν εἰς Φεράς ἀφίκεται, οἶδεν ὃ λέγω) ἐνταῦθ' ἐγίγνοντο οἱ ὅρκοι, ὅτε δεῦρ' ἤδη τὸ στρατεύμ' ἄγων ἐβάδιζε Φίλιππος, αἰσχροῶς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἀναξίως ὑμῶν. 391
- 159 καίτοι τοῦτο Φίλιππος ἀπάντων ἂν ἐτιμήσατο πλείστου τοῦτον τὸν τρόπονπραχθῆναι. τήν τε γὰρ εἰρήνην οὐχὶ θυνηθέντων ὥς ἐπεχείρησαν οὗτοι, πλήν Ἀλέων καὶ Φωκέων, γράψαι, ἀλλ' ἀναγκασθέντος ὑφ' ὑμῶν τοῦ Φιλοκράτους ταῦτα μὲν ἀπαλεῖψαι, γράψαι δ' ἄντικρυς Ἀθηναίους καὶ τοὺς Ἀθηναίων συμμάχους, οὐκ ἐβούλετο τοῦτον ὁμωμοκέναι τὸν ὅρκον οὐδένα τῶν αὐτοῦ συμμάχων (οὐ γὰρ αὐτῷ συστρατεύσειν ἐφ' ἃ νῦν ἔχει τῶν ὑμετέρων ἐμελλον, ἀλλ' ἔξειν πρόφασιν
- 160 τοὺς ὅρκους), οὐδὲ μάρτυρας γενέσθαι τῶν ὑποσχέσεων, ἐφ' αἷς εὐρίσκετο τὴν εἰρήνην, οὐδὲ τοῦτο δειχθῆναι πᾶσιν, ὅτι οὐκ ἄρ' ἡ πόλις ἢ τῶν Ἀθηναίων ἡττητο τῷ πολέμῳ, ἀλλὰ Φίλιππός ἐστιν ὁ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν καὶ ὁ πολλὰ ὑπισχνόμενος τοῖς Ἀθηναίοις, ἂν τύχῃ τῆς εἰρήνης. ἵνα δὴ μὴ γένοιτο ταῦθ' ἃ λέγω φανερά, διὰ ταῦτα οὐδαμῶς ᾤετο δεῖν τούτους βαδίζειν, οὗτοι δ' ἐχαρίζοντο πάντ', ἐνδεικνύμενοι καὶ ὑπερκο
- 161 λακεύοντες ἐκεῖνον. καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελεγχωνται

πάντα, τοὺς χρόνους ἀνηλωκότες, τὰ ἐν Θράκῃ προει-
 μένοι, μηδὲν ὧν ἐψηφίσασθε πεποιηκότες μηδ' ὧν
 συμφέρον ἦν, τὰ ψευδῇ δευρ' ἀπηγγελκότες, πῶς ἐνε-
 στί παρ' εὖ φρονουσί δικασταῖς καὶ βουλομένοις εὖ οὐρ-
 κεῖν τούτῳ σώζεσθαι; ἀλλὰ μὲν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
 λέγε πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, ὥς ὀρκοῦν προσῆκεν
 ἡμῖν, εἶτα τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, εἶτα τὸ Φι-
 λοκράτους ψήφισμα καὶ τὸ τοῦ δήμου.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΕΠΙΣΤΟΛΗ. ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. 399

- 162 Καὶ μὲν ὅτι τὸν Φίλιππον ἐν Ἑλλησπόντῳ κατε-
 λάβομεν ἂν, εἴ τις ἐπείθεται μοι καὶ τὰ προστεταγμένα
 ὑφ' ὑμῶν ἐποίει κατὰ τὰ ψηφίσματα, κάλει τοὺς ἐκεῖ
 παρόντας μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Λέγε δὴ καὶ τὴν ἑτέραν μαρτυρίαν, ἃ πρὸς Εὐκλεί-
 δην ὕστερον ἐλθόντα τουτοὺ ἀπεκρίνατο Φίλιππος.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 163 Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἄρνησίς ἐστιν αὐτοῖς τὸ μὴ ταῦθ'
 ὑπὲρ Φιλίππου πράττειν, ἀκούσατέ μου. ὅτε γὰρ τὴν
 προτέραν ἀπήραμεν πρεσβείαν τὴν περὶ τῆς εἰρήνης,
 κήρυκα ὑμεῖς προαπεστείλατε ὅστις ἡμῖν σπείσεται.
 τότε μὲν τοίνυν, ὥς τάχιστα εἰς Ὁρεὸν ἦλθον, οὐκ ἀνέ-
 μιναν τὸν κήρυκα οὐδ' ἐνεποίησαν χρόνον οὐδένα,
 Ἄλου δὲ πολιορκουμένου διέπλευσαν εἰς τοῦτον; καὶ
 πάλιν ἐντεῦθεν πρὸς Παρμενίωνα τὸν πολιορκοῦντα
 ἐξελθόντες ἀπήραν διὰ τοῦ πολεμίου στρατεύματος εἰς
 Παρασᾶς, καὶ προιόντες ἀπήντων ἐν Λαρίσῃ τῷ κήρυκι.
 164 τοσαύτῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ τότε ἔχώρουν. ἐπειδὴ
 δ' εἰρήνη μὲν ἦν, ἅπαντα δ' ἀσφάλεια ἰέναι καὶ πρόσ-
 ταγμα παρ' ὑμῶν σπεύδειν, τηνικαῦτα οὕτ' ἐπείγε-
 σθαι βαδίζουσιν οὕτε πλεῖν αὐτοῖς ἐπῆει. τί δήποτε;

ὅτι τότε μὲν τὸ τὴν εἰρήνην ὥς τάχιστα γενέσθαι, τοῦτ' ἦν ὑπὲρ Φιλίππου, νῦν δὲ τὸ ὥς πλείστον τὸν μεταξὺ
 165 χρόνον διατριφθῆναι τοῦ τοὺς ὄρκους ἀπολαβεῖν. ἀλλὰ 393
 μὴν ὅτι καὶ ταῦτ' ἀληθὴ λέγω, λαβέ μοι καὶ ταύτην τὴν
 μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἔστιν οὖν ὅπως ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι πάνθ' ὑπὲρ
 Φιλίππου πράττοντες ἐξελεγχθεῖεν ἢ τὴν αὐτὴν ὁδὸν
 ἡνίκα μὲν σπεύδειν ὑπὲρ ὑμῶν ἔδει καθήμενοι, ὅτε δ'
 οὐδὲ βαδίζειν προσῆκε πρὶν ἔλθειν τὸν κήρυκα ἐπειγό-
 166 μενοι;
 Ὁν τοίνυν χρόνον ἡμεν ἐκεῖ καὶ καθήμεθ' ἐν Πέλ-
 λῃ, σκέψασθε τί πράττειν ἕκαστος ἡμῶν προείλετο.
 ἐγὼ μὲν τοίνυν τοὺς αἰχμαλώτους ἀνασώζειν καὶ ζη-
 τεῖν, καὶ παρ' ἑμαυτοῦ τε χρήματ' ἀναλίσκειν καὶ Φί-
 λιππον ἀξιοῦν, ὧν ἡμῖν ἐδίδου ξενίων, τούτους λύσα-
 σθαι· οὗτος δὲ αὐτίκα ἀκούσεσθε τί ποιῶν διετέλεσεν.
 τί οὖν ἦν τοῦτο; τὸ κοινῇ χρήμαθ' ἡμῖν τὸν Φίλιππον
 167 διδόναι. ἵνα δὲ μηδὲ τοῦτ' ἄγνοητε, ἐκεῖνος ἡμᾶς διε-
 κωδώνιζεν ἅπαντας τίνα τρόπον; ἕκαστῳ προσπέμπων
 ἰδίᾳ καὶ πολὺ γε, ὥ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διδοὺς χρυσίον.
 ὥς δ' ἀπετύγχανεν ὅτουδὴποτε (οὐ γὰρ ἐμέ γ' εἰπεῖν
 ἑμαυτὸν δεῖ, ἀλλὰ τὰ ἔργα καὶ τὰ πεπραγμέν' αὐτὰ δη-
 λῶσει), τὰ κοινῇ δοθέντα πάντα ἡγρεῖτο εὐήθως λήψε-
 σθαι· ἀσφάλειαν οὖν ἔσεσθαι τοῖς ἰδίᾳ πεπρακόσιν
 αὐτοῖς, εἰ καὶ κατὰ μικρὸν τοῦ λαβεῖν κοινῇ πάντες
 μετᾴσχοιμεν. διὰ ταῦτ' ἐδίδото, ξένια δὲ πρόφρασι
 168 ἐπειδὴ δ' ἐκώλυσα ἐγὼ, πάλιν προσδιενέμμαντο τοῦθ'
 οὗτοι. τῷ Φιλίππῳ δ', ἐπειδὴ ταῦτ' εἰς τοὺς αἰχμαλώ-
 τους ἤξλου ἀὐτὸν ἀναλίσκειν ἐγὼ, οὔτε κατεπειν
 τούτων εἶχε καλῶς οὔτ' εἰπεῖν ὅτι "ἀλλ' ἔχουσιν ὁ δεῖ-

“να καὶ ὁ δεῖνα,” οὔτε φυγεῖν τὸ ἀνάλωμα· ὥμολόγησε 394
 μὲν δὴ, διεκρούσατο δὲ εἰς τὰ Παναθηναῖα φήσας ἀπο-
 πέμψειν. λέγε τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀπολλοφάνους, εἶτα
 τὴν τῶν ἄλλων τῶν παρόντων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 169 Φέρε δὴ καὶ ὅσους αὐτὸς ἐλυσάμην τῶν αἰχμαλώ-
 των εἶπω πρὸς ὑμᾶς. ἐν ὅσῳ γὰρ οὐχὶ παρόντος πω
 Φιλίππου διετρίβομεν ἐν Πέλλῃ, ἐνιοι τῶν ἡλωκότων,
 ὅσοι περ ἦσαν ἐξηγγνημένοι, ἀπιστοῦντες, ὡς ἐμοὶ δο-
 κεῖ, μὴ δυνήσεσθαι ἐμὲ ταῦτα πείσαι τὸν Φίλιππον, ἐαν-
 τοὺς ἐφασαν βούλεσθαι λύσασθαι καὶ μηδεμίαν τού-
 του χάριν ἔχειν τῷ Φιλίππῳ, καὶ ἐδανείζοντο ὁ μὲν
 τρεῖς μνᾶς, ὁ δὲ πέντε, ὁ δὲ ὅπως συνέβαινεν ἐκάστω
 170 τὰ λύτρα. ἐπειδὴ τοίνυν ὥμολόγησεν ὁ Φίλιππος τοὺς
 λοιποὺς λύσεσθαι, συγκαλέσας ἐγὼ τούτους οἷς αὐτὸς
 ἔχρησα τὰ ρύριον, καὶ τὰ πεπραγμένα ὑπομνήσας, ἵνα
 μὴ δοκοῖεν ἑλαττον ἔχειν ἐπειχθέντες μὴδ' ἐκ τῶν ἰδίων
 λελυτρῶσθαι πένητες ἄνθρωποι, τῶν ἄλλων ὑπὸ τοῦ
 Φιλίππου προσδοκωμένων ἀφεθῆσεσθαι, ἔδωκα δω-
 ρεῖαν τὰ λύτρα. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθὴ λέγω, λέγε ταύτας
 τῆς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 171 Ὅσα μὲν τοίνυν ἀφῆκα χρήματα καὶ δωρεὰν ἔδωκα
 τοῖς ἀτυχήσασιν τῶν πολιτῶν, ταῦτ' ἐστίν. ὅταν δ' οὗτος
 αὐτίκα δὴ λέγῃ πρὸς ὑμᾶς “τί δήποτε, ὡς φῆς, ὦ Δη-
 “μόσθηνες, ἀπὸ τοῦ συνειπεῖν ἐμὲ Φιλοκράτει γνούς
 “οὐδὲν ἡμᾶς ὑγίης πράττοντας, τὴν μετὰ ταῦτα πρε-
 “σβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὄρκους συνεπρέσβευσας πάλιν καὶ 395
 “οὐκ ἐξωμόσω;” ταῦτα μέμνησθε, ὅτι τούτοις ὥμολο-
 γήκειν, οὓς ἐλυσάμην, καὶ κομίζειν λύτρα καὶ σώσειν
 172 εἰς δύναμιν. δεινὸν οὖν ἦν ψεύσασθαι καὶ προέσθαι

δυστυχοῦντας ἀνθρώπους πολίτας· ἰδίᾳ δ' ἐξομοσά-
μενον οὐ πάνυ καλὸν οὐδ' ἀσφαλὲς ἦν ἐκείσε πλανᾶ-
σθαι· ἐπεὶ εἰ μὴ διὰ τὸ τούτους βούλεσθαι σῶσαι, ἐξώ-
λης ἀπολοιμήν καὶ προσώλης, εἰ προσλαβὼν γ' ἂν ἀρ-
γύριον πάνυ πολὺ μετὰ τούτων ἐπρέσβευσα. σημεῖον
δὲ· ἐπὶ γὰρ τὴν τρίτην πρεσβείαν δις με χειροτονη-
σάντων ὑμῶν δις ἐξομοσάμην. καὶ παρὰ ταύτην τὴν
ἀποδημίαν πάντα τὰναντία ἔπραττον.

73 Ὡν μὲν τοίνυν αὐτοκράτωρ ἦν ἐγὼ κατὰ τὴν
πρεσβείαν, τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον ὑμῖν· ἃ δ' οὗτοι
πλείους ὄντες ἐνίκων, ἅπαντ' ἀπολώλεκεν. καίτοι καὶ
τᾶλλ' ἂν ἅπαντ' ἀκολούθως τούτοις ἐπέπρακτο, εἴ τις
ἐπειθετό μοι. οὐ γὰρ ἐγὼ γ' οὕτως ἦν ἄθλιος οὐδ'
ἄφρων ὥστε χρήματα μὲν διδόναι, λαμβάνοντας ὀρῶν
ἐτέρους, ὑπὲρ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ἃ δ' ἄνευ μὲν
δαπάνης οἷά τ' ἦνπραχθῆναι, πολλῶ δὲ μείζονας εἶχεν
ὠφελείας πάσῃ τῇ πόλει, ταῦτ' οὐκ ἐβουλόμην γίννε-
σθαι. καὶ σφόδρα γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἄλλ', οἶμαι,
περιῆδαν οὗτοί μου.

74 Φέρε δὴ, τί τούτῳ πέπρακται παρὰ ταῦτα καὶ τί
τῷ Φιλοκράτει θεάσασθε· παρ' ἄλληλα γὰρ ἔσται φα-
νερώτερα. πρῶτον μὲν τοίνυν Φωκίας ἐκσπόνδους καὶ
Ἀλέας ἀπέφηναν καὶ Κερσοβλέπτην παρὰ τὸ ψήφισμα
καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς εἰρημένα· εἶτα τὸ ψήφισμα ἐπεχεί-
ρησαν κινεῖν καὶ μεταίρειν, ἐφ' ᾧ πρεσβεύοντες ἦκο-
μεν· εἶτα Καρδιανοὺς Φιλίππῳ συμμάχους ἐνέγραψαν. 396
καὶ τὴν μὲν γραφεῖσαν ἐπιστολὴν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ὑμᾶς
ἀπεψηφίσαντο μὴ πέμπειν, αὐτοὶ δ' οὐδ' ὅτιοῦν ὑγιὲς
γράψαντες ἔπεμψαν. εἰδ' ὁ γενναῖος οὗτοσί ἐμὲ μὲν
τὸν δῆμον ἔφη τὸν ὑμέτερον καταλύσειν ἐπηγγέλθαι
Φιλίππῳ, ὅτι ταῦτ' ἐπέπληττον οὐ μόνον αἰσχροῖ νομί-
ζων, ἀλλὰ καὶ δεδιὼς μὴ συμπααραπόλωμαι διὰ τού-

τους, αὐτὸς δὲ ἰδίᾳ πάντα τὸν χρόνον ἐντυγχάνων οὐδ' ὅτι οὖν ἐπαύσατο Φιλίππῳ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, Δερκύλος δ' αὐτὸν ἐν Φεραῖς τὴν νύκτ' ἐφύλαττει οὐκ ἐγὼ, τὸν παῖδα ἔχων τὸν ἐμὸν τουτονί, καὶ λαβὼν ἐξιόντα ἐκ τῆς Φιλίππου σκηνῆς ἐμοὶ τὸν παῖδα ἐκέλευσεν ἀπαγγέλλειν καὶ αὐτὸν μεμνησθαι, καὶ τὸ τελευταῖον ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς οὐτοσὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἀπιόντων ἡμῶν ἀπελείφθη παρὰ Φιλίππῳ. καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθὴ λέγω, πρῶτον μὲν αὐτὸς ἐγὼ συγγραψάμενος καὶ καταστήσας ἐμαυτὸν ὑπεύθυνον μαρτυρήσω, εἴτα τῶν ἄλλων πρέσβεων ἕκαστον καλῶ, καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ μαρτυρεῖν ἢ ἐξόμνησθαι ἀναγκάσω. ἂν δ' ἐξομνύωσιν, ἐπιόρκουντας ἐξελέγξω παρ' ὑμῖν φανερώς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

177 Οἷσις μὲν τοίνυν κακοῖς καὶ πράγμασι τὴν ἀποδημίαν πᾶσαν συνειχόμεν ἑοράκατε. τί γὰρ αὐτοὺς οἴεσθ' ἐκεῖ ποιεῖν ἐγγὺς ὄντας τοῦ διδόντος, ὅθ' ὑμῶν ὁρώντων, τῶν καὶ τιμῆσαι κυρίων ὄντων καὶ τούναντίον κολάσαι, τοιαῦτα ποιοῦσιν;

Συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημένα ἀπ' ἀρχῆς, ἵν' ὅσα ὑμῖν ὑπεσχόμεν ἀρχόμενος τοῦ λόγου δείξω πεποιηκώς. ἐπέδειξα οὐδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα, ἀλλὰ φενακίσανθ' ὑμᾶς, μάρτυσι τοῖς γεγενημένοις αὐτοῖς, οὐ λόγοις χρώμενος. ἐπέδειξα αἴτιον γεγενημένον τοῦ μὴ ἐθέλειν ὑμᾶς ἀκούειν ἐμοῦ τὰ ἀληθῆ ταῖς ὑποσχέσεσι καὶ τοῖς ἐπαγγέλμασι τοῖς τούτου καταληφθέντας τότε, πάντα τὰναντία συμβουλευσάντα ἢ ἔδει καὶ τῇ μὲν τῶν συμμάχων ἀντειπόντα εἰρήνην, τῇ δὲ Φιλοκράτους συναγορεύσαντα, τοὺς χρόνους κατατρίψαντα, ἵνα μὴδ' εἰ βούλοισθε δύναισθε ἐξελθεῖν εἰς

Φωκίας, καὶ ἄλλα ἐπὶ τῆς ἀποδημίας πολλὰ καὶ δεινὰ
 εἰργασμένον, προδεδωκότα πάντα, πεπρακότα, δῶρα
 ἔχοντα, οὐδὲν ἐλλειποῦτα μοχθηρίας. οὐκοῦν ταῦθ'
 179 ὑπεσχόμεν ἐν ἀρχῇ, ταῦτ' ἐπέδειξα. ὁρᾶτε τοίνυν τὰ
 μετὰ ταῦτα· ἀπλοῦς γὰρ ἐστ' ὁ μέλλον λόγος οὕτως
 πρὸς ὑμᾶς ἤδη. ὁμωμόκατε ψηφιεῖσθαι κατὰ τοὺς νό-
 μους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς τῶν
 πεντακοσίων· φαίνεται δ' οὗτος πάντα τὰναντία τοῖς
 νόμοις, τοῖς ψηφίσμασι, τοῖς δικαίοις πεπρεσβευκίως·
 οὐκοῦν ἡλωκέναι προσήκει παρὰ γε νοῦν ἔχουσι δικα-
 σταῖς. εἰ γὰρ ἄλλο μηδὲν ἡδίκηει, δύο τῶν πεπραγμέ-
 νων ἐστ' ἱκανὰ αὐτὸν ἀποκτείνει· οὐ γὰρ μόνον Φω-
 180 κίας, ἀλλὰ καὶ Θράκην προδédωκε Φιλίππῳ. καίτοι
 δύο χρησιμωτέρους τόπους τῆς οἰκουμένης οὐδ' ἂν εἰς
 ἐπιδείξαι τῇ πόλει, κατὰ μὲν γῆν Πυλῶν, ἐκ θαλάττης
 δὲ τοῦ Ἑλλησπόντου· ἃ συναμφοτέρα οὗτοι πεπράκα-
 σιν αἰσχροῶς καὶ καθ' ὑμῶν ἐγκεχειρίκασιν Φιλίππῳ.
 τοῦτο τοίνυν αὐτὸ ἄνευ τῶν ἄλλων ἡλίκον ἐστ' ἀδίκη-
 μα, τὸ Θράκην καὶ τὰ τεῖχη προέσθαι, μυρὶ' ἂν εἴη λέ-
 γειν καὶ ὅσοι διὰ ταῦτ' ἀπολώλασι παρ' ὑμῖν, οἱ δὲ 398
 χρήματα πάμπολλ' ὠφλήκασιν, οὐ χαλεπὸν δεῖξαι, Ἐρ-
 γόφιλος, Κηφισόδοτος, Τιμόμαχος, τὸ παλαιὸν ποτε
 Ἐργοκλῆς, Διονύσιος, ἄλλοι, οὓς ὀλίγου δέω σύμπαν-
 181 τας εἰπεῖν ἐλάττω τὴν πόλιν βεβλαφέναι τούτου. ἀλλ'
 ἔτι γὰρ τότε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐκ λογισμοῦ τὰ δεινὰ
 ἐφυλάττεσθ' ὑμεῖς καὶ προεωρᾶσθε· νῦν δ' ὅ τι ἂν μὴ
 καθ' ἡμέραν ὑμᾶς ἐνοχλῇ καὶ παρὸν λυπῇ, παροράτε,
 εἴτα τὴν ἄλλως ἐνταῦθα ψηφίξεσθε, ἀποδοῦναι δὲ καὶ
 Κερσοβλέπτη Φίλιππον τοὺς ὄρκους, μὴ μετέχειν δὲ
 τῶν ἐν Ἀμφικτύοσιν, ἐπανορθώσασθαι δὲ τὴν εἰρή-
 νην. καίτοι τούτων οὐδενὸς ἂν τῶν ψηφισμάτων ἔδει,
 εἰ πλεῖν οὗτος ἤθελε καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν· νῦν

δ' ἂν μὲν ἦν πλεύσασι σῶσαι, βαδίζειν κελεύων ἀπολώ-
λεκεν, ἂν δ' εἰποῦσι τᾷληθῇ, ψευδόμενος.

- 182 Ἀγανακτήσει τοίνυν αὐτίκα δὴ μάλα, ὥς ἐγὼ πυν-
θάνομαι, εἰ μόνος τῶν ἐν τῇ δῆμῳ λεγόντων λόγων
εὐθύνας ὑφέξει. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντες ἂν εἰκότως ὦν
λέγουσι δίκην ὑπέχοιεν, εἴπερ ἐπ' ἀργυρίῳ τι λέγοιεν,
παραλείψω, ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω· εἰ μὲν Αἰσχίνης ἰδιώτης
ὦν ἀπελήρησέ τι καὶ διήμαρτε, μὴ σφόδρα ἀκριβῶς
λογίσθησθε, ἔασατε, συγγνώμην ἔχετε· εἰ δὲ πρεσβευ-
τῆς ὦν ἐπὶ χρήμασιν ἐπίτηδες ἐξηπάτηκεν ὑμᾶς, μὴ
ἀφῆτε, μηδ' ἀνάσχησθε ὥς οὐ δεῖ δίκην ὦν εἶπεν ὑπο-
183 σχεῖν. τίνος γὰρ ἄλλου δεῖ δίκην παρὰ πρέσβεων ἢ λό-
γων λαμβάνειν; εἰσὶ γὰρ οἱ πρέσβεις οὐ τριήρων οὐδὲ
τόπων οὐδὲ ὀπλιτῶν οὐδ' ἀκροπόλεων κύριοι (οὐδεῖς
γὰρ πρέσβεσι ταῦτ' ἐγγχειρίζει), ἀλλὰ λόγων καὶ χρό-
νων. τοὺς μὲν τοίνυν χρόνους εἰ μὲν μὴ προανείλε τῆς 399
πόλεως, οὐκ ἀδικεῖ, εἰ δ' ἀνείλεν, ἡδίκηκε· τοὺς δὲ
λόγους εἰ μὲν ἀληθεῖς ἀπήγγελεν καὶ συμφέροντας,
ἀποφευγέτω, εἰ δὲ καὶ ψευδεῖς καὶ μισθοῦ καὶ ἀσυμ-
184 πόρους, ἀλίσκείσθω. οὐδὲν γὰρ ἔσθ' ὅ τι μείζον ἂν
ὑμᾶς ἀδικήσῃ τις ἢ ψευδῇ λέγων. οἷς γὰρ ἔστ' ἐν λό-
γοις ἢ πολιτεία, πῶς, ἂν οὗτοι μὴ ἀληθεῖς ᾧσιν, ἀσφα-
λῶς ἔστι πολιτεύεσθαι; ἂν δὲ δὴ καὶ πρὸς ἅ τοις ἐχ-
θροῖς συμφέρει δῶρά τις λαμβάνων λέγη, πῶς οὐχὶ
καὶ κινδυνεύσετε; οὐδέ γε τοὺς χρόνους ἴσον ἔστ' ἀδί-
κημα ὀλιγαρχίας ἢ τυράννου παρελίσθαι καὶ ὑμῶν·
185 οὐδ' ὀλίγον δεῖ. ἐν ἐκείναις μὲν γὰρ, οἶμαι, ταῖς πολι-
τείαις πάντ' ἐξ ἐπιτάγματος ὁξέως γίνεται· ὑμῖν δὲ
πρῶτον μὲν τὴν βουλὴν ἀκοῦσαι περὶ πάντων καὶ προ-
βουλεύσαι δεῖ, καὶ τοῦθ' ὅταν ἡ κήρυξι καὶ πρεσβείαις
προγεγραμμένον, οὐκ ἄελ, εἴτ' ἐκκλησίαν ποιῆσαι, καὶ
ταύτην ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκη. εἴτα κρατῆσαι καὶ

περιγενέσθαι δεῖ τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας τῶν ἢ δι' ἄγνοιαν ἢ διὰ μοχθηρίαν ἀντιλεγόντων. ἐφ' ἅπασιν δὲ τούτοις, ἐπειδὴν καὶ δεδογμένον ἦ καὶ συμφέρον ἤδη φαίνεται, χρόνον δεῖ δοθῆναι τῇ τῶν πολλῶν ἀδυναμία, ἐν ᾗ καὶ ποριοῦνται ταῦθ' ὧν ἂν δέωνται, ὅπως τὰ δόξαντα καὶ δυνηθῶσι ποιῆσαι. ὁ δὲ τοὺς χρόνους τούτους ἀναιρῶν τῆς οἴα· παρ' ἡμῖν ἐστὶ πολιτείας οὐ χρόνους ἀνῆρθεκεν οὗτος, οὐ, ἀλλὰ τὰ πράγματα ἀπλῶς ἀφῆρηται.

Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος πᾶσι τοῖς ἑξαπατᾶν ὑμᾶς βουλομένοις "οἱ ταράττοντες τὴν πόλιν, οἱ διακωλύοντες Φίλιππον εὖ ποιῆσαι τὴν πόλιν." πρὸς οὓς ἐγὼ λόγον μὲν οὐδένα ἐρῶ, τὰς δ' ἐπιστολὰς ὑμῖν ἀναγνώσομαι τὰς τοῦ Φιλίππου, καὶ τοὺς καιροὺς, ἐφ' ὧν ἕκαστα ἐξηπάτησθε ὑπομνήσω, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι τὸ 400 ψυχρὸν τοῦτο ὄνομα, τὸ ἄχρι κόρου, παρελήλυθ' ἐκεῖνος φευκακίζων ὑμᾶς.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Οὕτω τοίνυν αἰσχροῖ καὶ πολλὰ καὶ πάντα καθ' ὑμῶν πεπρεσβευκῶς περιῶν λέγει "τί δ' ἂν εἴποις περὶ Δημοσθένους, ὃς τῶν συμπρέσβεων κατηγορεῖ;" νῆ Δί', εἴτε βούλομαι γ' εἴτε μὴ, παρ' ὅλην μὲν τὴν ἀποδημίαν ὑπὸ σοῦ τοιαῦτα ἐπιβεβουλευμένος, δυοῖν δ' αἰρέσεως οὕσης μοι νυνὶ, ἢ τοιούτων ὄντων τῶν πεπραγμένων δοκεῖν κοινωνεῖν ὑμῖν, ἢ κατηγορεῖν. ἐγὼ δ' οὐδὲ συμπεπρεσβευκέναι φημί σοι, πρεσβεύειν μέντοι σὲ μὲν πολλὰ καὶ δεινὰ, ἑμαυτὸν δ' ὑπὲρ τουτωνὶ τὰ βέλτιστα. ἀλλὰ Φιλοκράτης σοι συμπεπρέσβευκε, κακύνω σὺ, καὶ Φρύνων· ὑμεῖς γὰρ ταῦτ' ἐπράττετε, καὶ ταῦτα πᾶσιν ὑμῖν ἤρεσκεν. ποῦ δ' ἄλλες; ποῦ τράπεζα; ποῦ σπονδαί; ταῦτα γὰρ τραγῶδει περιῶν,

- ὥσπερ οὐχὶ τοὺς ἀδικοῦντας τούτων ὄντας προδότας,
 190 ἀλλὰ τοὺς τὰ δίκαια ποιοῦντας. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι πάντες
 οἱ πρυτάνεις θύουσιν ἐκάστοτε κοινῇ καὶ συνδειπνοῦ-
 σιν ἀλλήλοις καὶ συσπένδουσιν· καὶ οὐ διὰ ταῦθ' οἱ
 χρηστοὶ τοὺς πονηροὺς μιμοῦνται, ἀλλ' ἐὰν ἀδικοῦντα
 λάβωσί τινα αὐτῶν, τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δηλοῦσιν.
 ἡ βουλή ταῦτά ταῦτα, εἰσιτήρια ἔθυσσε, συνειστιάθη,
 σπονδῶν, ἱερῶν ἐκοινώνησεν· οἱ στρατηγοὶ, σχεδὸν
 ὡς εἰπεῖν αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι. ἄρ' οὖν διὰ ταῦτα τοῖς ἀδι-
 191 κοῦσιν ἑαυτῶν ἔδωκαν ἄδειαν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Λέων
 Τιμαγόρου κατηγόρει συμπεπρεσβενκῶς τέτταρα ἔτη,
 Εὐβουλος Θάορηκος καὶ Σμικυῦθου συσσεσιτηκῶς, Κό- 401
 νων ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Ἀδειμάντου συστρατηγῆσας.
 πότεροι οὖν τοὺς ἄλλας παρέβαινον καὶ τὰς σπονδὰς,
 Αἰσχίνη; οἱ προδιδόντες καὶ οἱ παραπρεσβεύοντες καὶ
 οἱ δωροδοκοῦντες ἢ οἱ κατηγοροῦντες; οἱ ἀδικοῦντες
 δηλονότι τὰς ὅλης γε τῆς πατρίδος σπονδὰς, ὥσπερ σὺ,
 οὐ μόνον τὰς ἰδίας.
- 192 Ἵνα τοίνυν εἰδῇθ' ὅτι οὐ μόνον τῶν δημοσίων πώ-
 ποτ' ἐληλυθότων ὡς Φίλιππον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ
 τῶν ἰδίων καὶ πάντων οὗτοι φαυλότατοι καὶ πονηρότα-
 τοι γεγόνασιν, μικρὸν ἀκούσατέ μου ἔξω τι τῆς πρε-
 σβείας ταύτης. ἐπειδὴ γὰρ εἶλεν Ὀλυμπιον Φίλιππος,
 Ὀλύμπια ἐποίει, εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταύτην καὶ τὴν πα-
 193 νήγυριν πάντας τοὺς τεχνίτας συνήγαγεν. ἐστιῶν δ'
 αὐτοὺς καὶ στεφανῶν τοὺς νενικηκότας ἤρετο Σάτυ-
 ρον τουτονὶ τὸν κωμικὸν ὑποκριτὴν, τί δὴ μόνος οὐδὲν
 ἐπαγγέλλεται, ἢ τίνα ἐν ἑαυτῷ μικροψυχίαν ἢ πρὸς αὐ-
 τὸν ἀγθίαν ἐνεορακῶς; εἰπεῖν δὴ φασὶ τὸν Σάτυρον
 ὅτι, ὦν μὲν οἱ ἄλλοι δέονται, οὐδενὸς ὦν ἐν χρειᾷ τυγ-
 χάνει, ἃ δ' ἂν αὐτὸς ἐπαγγείλαιο ἡδέως, ῥᾶστα μὲν
 ἐστὶ Φιλίππῳ δοῦναι καὶ χαρίσασθαι πάντων, δέδοικε

- 194 δὲ μὴ διαμάρτη. κελεύσαντος δ' ἐκείνου λέγειν καὶ τι
καὶ νεανιευσαμένου τοιοῦτον, ὥς οὐδὲν ὅ τι οὐ ποιή-
σει, εἰπεῖν φασιν αὐτὸν ὅτι ἦν αὐτῷ Ἀπολλοφάνης ὁ
Πυθναῖος ξένος καὶ φίλος, ἐπειδὴ δὲ δολοφονηθεὶς ἐτε-
λεύτησεν ἐκεῖνος, φοβηθέντες οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ὑπ-
εξέθεντο τὰς θυγατέρας παιδία ὄντα εἰς Ὀλυμπιον. αὐ-
ται τοίνυν, ἔφη, τῆς πόλεως ἀλούσης αἰχμάλωτοι γε- 402
γόνασι καὶ εἰσὶ παρὰ σοὶ ἡλικίαν ἔχουσαι γάμον. ταύ-
195 τας, αἰτῶ σε καὶ δέομαι, δός μοι. βούλομαι δέ σε ἀκοῦ-
σαι καὶ μαθεῖν οἷαν μοι δώσεις δωρεάν, ἂν ἄρα δῶς.
ἀφ' ἧς ἐγὼ κερδανῶ μὲν οὐδέν, ἂν λάβω, προῖκα δὲ
προσθεὶς ἐκδώσω, καὶ οὐ περιόψομαι παθούσας οὐδὲν
ἀνάξιον οὐθ' ἡμῶν οὔτε τοῦ πατρός. ὥς δ' ἀκοῦσαι
τοὺς παρόντας ἐν τῷ συμποσίῳ, τοσοῦτον κρότον καὶ
θόρυβον καὶ ἐπαινον παρὰ πάντων γενέσθαι ὥστε
τὸν Φίλιππον παθεῖν τι καὶ δοῦναι. καίτοι τῶν ἀπο-
κτεινάντων ἦν τὸν Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν τὸν Φι-
196 λίππου οὗτος ὁ Ἀπολλοφάνης. ἐξετάσωμεν δὴ πρὸς τὸ
τοῦ Σατύρου τοῦτο συμπόσιον ἕτερον συμπόσιον, τὸ
τούτων ἐν Μακεδονίᾳ γενόμενον, καὶ θεάσασθε εἰ πα-
ραπλήσιον τούτῳ καὶ ὅμοιον. κληθέντες γὰρ οὗτοι
πρὸς Ξενοφρονα τὸν υἱὸν τὸν Φαιδίμου τοῦ τῶν τριά-
κοντα ὄχοντο· ἐγὼ δ' οὐκ ἐπορεύθην. ἐπειδὴ δὲ ἦκον
εἰς τὸ πίνειν, εἰσάγει τινὰ Ὀλυμπίαν γυναῖκα, εὐπρεπῇ
μὲν, ἐλευθέραν δὲ καὶ σώφρονα, ὥς τὸ ἔργον ἐδήλωσεν.
197 ταύτην τὸ μὲν πρῶτον οὕτως πίνειν ἡσυχῇ καὶ τρώ-
γειν ἠνάγκαζον οὗτοί μοι δοκεῖν, ὥς διηγείτο Ἰατρο-
κλῆς ἐμοὶ τῇ ὑστεραίᾳ· ὥς δὲ προΐει τὸ πρᾶγμα καὶ
διεθερμαίνοντο, κατακλίνεσθαι καὶ τι καὶ ἄδειν ἐκέ-
λευον. ἀδημονούσης δὲ τῆς ἀνθρώπου καὶ οὔτε ἐθε-
λούσης οὔτε ἐπισταμένης, ὕβριν τὸ πρᾶγμα ἔφασαν
οὕτως καὶ ὁ Φρύων καὶ οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι, τῶν θεοῖς

ἐχθρῶν, τῶν ἀλιτηρίων Ὀλυνθίων αἰχμάλωτον οὖσαν
 τρυφᾶν· καὶ "κάλει παῖδα," καὶ "ἱμάντα τις φερέτω;"
 ἦκεν οἰκέτης ἔχων θυτήρα, καὶ πεπωκότων, οἶμαι, καὶ 403
 μικρῶν ὄντων τῶν παροξυνόντων, εἰπούσης τι καὶ θα-
 κρυσάσης ἐκείνης περιρρήξας τὸν χιτωνίσκον ὁ οἰκέτης
 198 ξαίνει κατὰ τοῦ νώτου πολλάς. ἔξω δ' αὐτῆς οὖσα ὑπὸ
 τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ πράγματος ἡ γυνὴ ἀναπηδήσασα
 προσπίπτει πρὸς τὰ γόνατα τῷ Ἰατροκλεῖ, καὶ τὴν τρά-
 πεξαν ἀνατρέπει. καὶ εἰ μὴ "κείνος ἀφείλετο, ἀπώλετ'
 ἂν παροινουμένη· καὶ γὰρ ἡ παροινία τοῦ καθάρμα-
 τος τουτοῦ δεινὴ. καὶ περὶ ταύτης τῆς ἀνθρώπου καὶ
 ἐν Ἀρκαδίᾳ λόγος ἦν ἐν τοῖς μυθίοις, καὶ Διόφαντος ἐν
 ὑμῖν ἀπήγγελλεν ἃ νῦν μαρτυρεῖν αὐτὸν ἀναγκάσω,
 καὶ κατὰ Θετταλίαν πολὺς λόγος καὶ πανταχοῦ.

199 Καὶ τοιαῦτα συνειδὼς αὐτῷ πεπραγμένα ὁ ἀκά-
 θαρτος οὗτος τολμήσει βλέπειν εἰς ὑμᾶς, καὶ τὸν βε-
 βιωμένον αὐτῷ βίον αὐτίκα δὴ μάλ' ἐρεῖ λαμπρὰ τῇ
 φωνῇ· ἐφ' οἷς ἔγωγε ἀποπνίγομαι. οὐκ ἴσασιν οὗτοι το
 μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰς βίβλους ἀναγινώσκοντά σε τῇ μητρὶ
 τελούσῃ, καὶ παῖδα ὄντα ἐν θιάσοις καὶ μεθύουσιν ἀν-
 200 θρώποις καλινδούμενον; μετὰ ταῦτα δὲ ταῖς ἀρχαῖς
 ὑπογραμματούοντα καὶ δυοῖν ἢ τριῶν δραχμῶν πονη-
 ρὸν ὄντα; τὰ τελευταῖα δ' ἐναγχος ἐν χορηγίοις ἄλλο-
 τρῶις ἐπὶ τῷ τριταγωνιστεῖν ἀγαπητῶς παρατρεφόμε-
 νον; ποῖον οὖν ἐρεῖς βίον ὃν οὐ βεβίωκας, ἐπεὶ ὅ γε βε-
 βιωμένος σοι τοιοῦτος φαίνεται; ἀλλὰ δὴ τὰ τῆς ἔξου-
 σίας. οὗτος ἄλλον ἐκμυνε παρ' ὑμῖν ἐπὶ πορνείᾳ. ἀλλὰ
 μήπω ταῦτα, ἀλλὰ τὰς μαρτυρίας μοι λέγε πρῶτον
 ταυτασί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

404

201 Τοσούτων τοίνυν καὶ τοιούτων ὄντων, ὧς ἄνδρες
 δικασταί, ὧν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐξελήλεγμαι, ἐν οἷς τί

κακὸν οὐκ ἐνι; ὁωροδόκος, κόλαξ, ταῖς ἀραῖς ἐνοχος, ψεύστης, τῶν φίλων προδότης, πάντ' ἐνεστι τὰ δεινότατα· πρὸς ἐν οὐδ' ὁτιοῦν τούτων ἀπολογήσεται, οὐδ' ἔξει δικαίαν οὐδ' ἀπλὴν εἰπεῖν ἀπολογία οὐδεμίαν. ἃ δ' ἐγὼ πέπυσμαι μέλλειν αὐτὸν λέγειν, ἐστὶ μὲν ἐγγυτάτῳ μανίας, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως τῷ μηδὲν ἔχοντι δίκαιον ἀλλ' εἰπεῖν ἀνάγκη πάντα μηχανᾶσθαι. ἀκούω γὰρ αὐτὸν ἐρεῖν ὡς ἄρ' ἐγὼ πάντων ὧν κατηγορῶ κοινωνὸς γέγονα, καὶ συνήρεσκε ταῦτά μοι, καὶ συνέπραττον αὐτῷ, ἔπειτ' ἐξαίφνης μεταβέβλημαι καὶ κατηγορῶ. ἐστὶ δ' ὑπὲρ μὲν τῶν πεπραγμένων οὔτε δυναικαία οὔτε προσήκουσα ἢ τοιαύτη ἀπολογία, ἐμοῦ μέντοι τις κατηγορία· ἐγὼ μὲν γάρ, εἰ ταῦτα πεποίηκα, φαῦλός εἰμι ἄνθρωπος, τὰ δὲ πράγματα οὐδὲν βελτίω διὰ τοῦτο, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. οὐ μὴν ἀλλ' ἐγὼγ' οἶμαί μοι προσήκειν ἀμφοτέρῳ ὑμῖν ἐπιδείξαι, καὶ ὅτι ψεύσεται, ταῦτ' ἐὰν λέγῃ, καὶ τὴν δικαίαν ἥτις ἐστὶν ἀπολογία. ἢ μὲν τοίνυν δικαία καὶ ἀπλὴ, ἢ ὡς οὐ πέπρακται τὰ κατηγορημένα δεῖξαι, ἢ ὡς πεπραγμένα συμφέρει τῇ πόλει. τούτων δ' οὐδέτερον δύναται ἂν οὗτος ποιῆσαι. οὔτε γὰρ ὡς συμφέρει δῆπον Φωκίας ἀπολωλέναι καὶ Πύλας Φίλιππον ἔχειν καὶ Θηβαίους ἰσχύειν καὶ ἐν Εὐβοίᾳ στρατιώτας εἶναι καὶ Μεγάροις ἐπιβουλεύειν καὶ ἀνώμοτον εἶναι τὴν εἰρήνην, ἐνεστι λέγειν αὐτῷ, οἷς τότε τάναντία ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς ὡς συμφέ- 405
ροντα καὶ γεννησόμενα· οὐθ' ὡς οὐ πέπρακται ταῦτα, δυνήσεται πείσαι τοὺς αὐτοὺς ἐορακότας ὑμᾶς καὶ εὐεϊδότας. οὐκοῦν ὡς οὐ κεκοινώνηκα τούτοις οὐδενὸς λοιπόν μοι δεῖξαι. βούλεσθ' οὖν ὑμῖν, πάντα τᾶλλ' ἀφελς, ἃ παρ' ὑμῖν ἀντεῖπον, ἃ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ προσέκρουον, ὡς ἅπαντα τὸν χρόνον ἠναντίωμαι, αὐτοὺς παράσχωμαι μάρτυρας τούτους ὅτι πάντα τάναντία

έμοι καὶ τούτοις πέπρακται, καὶ χρήματα οὗτοι μὲν
 ἔχουσιν ἐφ' ὑμῖν, ἐγὼ δ' οὐκ ἠθέλησα λαβεῖν; θεά-
 σασθε δὴ.

- 206 Τίνα τῶν ἐν τῇ πόλει φήσαιτ' ἂν βδελυρώτατον
 εἶναι καὶ πλείστης ἀναιδείας καὶ ὀλιγωρίας μεστόν; οὐ-
 δεις οὐδ' ἂν ἁμαρτῶν ὑμῶν ἄλλον εὖ οἶδ' ὅτι φήσκειν
 ἢ Φιλοκράτην. τίνα δὲ φθέγγεσθαι μέγιστον ἀπάντων
 καὶ σαφέστατ' ἂν εἰπεῖν ὅτι βούλοιο τῇ φωνῇ; Αἰσχί-
 νην οἶδ' ὅτι τουτονί. τίνα δ' οὗτοι μὲν ἄτολμον καὶ
 δειλὸν πρὸς τοὺς ὄχλους φασὶν εἶναι, ἐγὼ δ' εὐλαβῇ;
 ἐμέ· οὐδὲν γὰρ πώποτ' οὐτ' ἠνώχλησα οὔτε μὴ βουλο-
 207 μένους ὑμᾶς βεβιάσμαι. οὐκοῦν ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλη-
 σίαις, ὅσάκις λόγος γέγονε περὶ τούτων, καὶ κατηγο-
 ροῦντος ἀκούετε μου καὶ ἐλέγχοντος αἰετὸς τούτους καὶ
 λέγοντος ἀντικρυς ὅτι χρήματ' εἰλήφασιν καὶ πάντα πε-
 πρᾶκασιν τὰ πράγματα τῆς πόλεως. καὶ τούτων οὐδεὶς
 πώποτ' ἀκούων ταῦτ' ἀντεῖπεν οὐδὲ διῆρε τὸ στόμα,
 208 οὐδ' ἔδειξεν ἑαυτόν. τί ποτ' οὖν ἔστι τὸ αἴτιον ὅτι οἱ
 βδελυρώτατοι τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ μέγιστον φθεγγό-
 μενοι τοῦ καὶ ἄτολμοτάτου πάντων ἐμοῦ καὶ οὐδενὸς
 μείζον φθεγγομένου τοσοῦτον ἡττῶνται; ὅτι τάληθές
 ἰσχυρὸν, καὶ τούναντίον ἀσθενὲς τὸ συνειδέναι πεπρα-
 κόσιν αὐτοῖς τὰ πράγματα. τοῦτο παραιρεῖται τὴν
 θρασύτητα τὴν τούτων, τοῦτ' ἀποστρέφει τὴν γλῶτ-
 209 ταν, ἐμφράττει τὸ στόμα, ἄγχει, σιωπᾶν ποιεῖ. τὸ τοί-
 νυν τελευταῖον ἴστε δῆπον πρώην ἐν Πειραιεῖ, ὅτ' αὐ-
 τὸν οὐκ εἶατε πρεσβεύειν, βοῶντα ὥς εἰσαγγελεῖ με
 καὶ γράφεται καὶ ἰοὺ ἰοῦ. καίτοι ταῦτα μὲν ἔστι μα-
 κρῶν καὶ πολλῶν ἀγῶνων καὶ λόγων ἀρχή, ἐκεῖνα δὲ
 ἁπλᾶ καὶ δύο ἢ τρί' ἴσως ῥήματα, ἃ καὶ ἔχθρὸς ἐωνη-
 μένος ἀνθρώπος εἰπεῖν ἐδυνήθη, "ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 "τουτὶ τὸ πρᾶγμα πάνδεινόν ἐστιν· οὗτοσί κατηγορεῖ

- "ταῦτ' ἐμοῦ ὧν αὐτὸς κοινωνὸς γέγονε, καὶ χρήματ'
 "ἐλήφθηναι φησὶν ἐμὲ αὐτὸς εἰληφῶς ἢ μετεληφῶς"
 210 τούτων μὲν τοίνυν οὐδὲν εἶπεν οὐδ' ἐφθέγγετο, οὐδ'
 ἤκουσεν ὑμῶν οὐδεὶς, ἄλλα δ' ἠπεῖλει. διὰ τί; ὅτι
 ταῦτα μὲν αὐτῷ συνήδει πεπραγμένα, καὶ δοῦλος ἦν
 τῶν ῥημάτων τούτων. οὐκ οὖν προσήει πρὸς ταῦθ' ἢ
 διάνοια, ἀλλ' ἀνεδύετο· ἐπελαμβάνετο γὰρ αὐτῆς τὸ
 συνειδέναι. λοιδορεῖσθαι δὲ ἄλλ' ἅττα οὐδεὶς ἐκώλυεν
 211 αὐτόν οὐδὲ βλασφημεῖν. ὁ τοίνυν μέγιστον ἀπάντων,
 καὶ οὐ λόγος, ἀλλ' ἔργον· βουλομένου γὰρ ἐμοῦ τὰ
 δίκαια, ὥσπερ ἐπρέσβευσα δις, οὕτω καὶ λόγον ὑμῖν
 δοῦναι δις, προσελθὼν Αἰσχίνης οὐτοσί τοις λογισταῖς
 ἔχων μάρτυρας πολλοὺς ἀπηγόρευε μὴ καλεῖν ἐμὲ εἰς
 τὸ δικαστήριον ὥς δεδωκότα εὐθύνας καὶ οὐκ ὄντα
 ὑπεύθυνον. καὶ τὸ πρᾶγμ' ἦν ὑπεργέλοιον. τί οὖν ἦν
 τοῦτο; τῆς προτέρας ἐκείνης πρεσβείας, ἧς οὐδεὶς κα- 407
 τηγόρει, δοὺς λόγον οὐκέτ' ἐβούλετ' αὐτίς εἰσιέναι
 περὶ ταύτης ἧς νῦν εἰσέρχεται, ἐν ᾗ πάντα τὰ δίκηματ'
 212 ἐνῆν· ἐκ δὲ τοῦ δις ἐμὲ εἰσελθεῖν ἀνάγκη περιέστατο
 καὶ τούτῳ πάλιν εἰσιέναι· διὰ ταῦτ' οὐκ εἶα καλεῖν.
 καίτοι τοῦτο τὸ ἔργον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀμφοτέρ'
 ὑμῖν ἐπιδείκνυσαι σαφῶς, καὶ κατεγνωκόθ' ἑαυτοῦ τοῦ-
 τον, ὥστε μηδενὶ νῦν ὑμῶν εὐσεβῶς ἔχειν ἀποψηφίσα-
 σθαι αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἐροῦντα περὶ ἐμοῦ·
 εἰ γὰρ εἶχε, τότε ἂν καὶ λέγων καὶ κατηγορῶν ἐξητά-
 ζετο, οὐ μὰ Δί' οὐκ ἀπηγόρευε καλεῖν.
 213 Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων
 τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἀλλὰ μὴν ἂν γέ τι ἔξω τῆς πρεσβείας βλασφημῇ
 περὶ ἐμοῦ, κατὰ πολλὰ οὐκ ἂν εἰκότως ἀκούοιτε αὐτοῦ.

οὐ γὰρ ἐγὼ κρίνομαι τήμερον, οὐδ' ἐγγεῖ μετὰ ταῦθ' ὕδωρ οὐδεὶς ἐμοί. τί οὖν ἐστὶ ταῦτα πλὴν δικαίων λόγων ἀπορία; τίς γὰρ ἂν κατηγορεῖν ἔλοιτο κρίνόμενος, 214 ἔχων ὃ τι ἀπολογήσεται; ἔτι τοίνυν καὶ κεῖνο σκοπεῖτε, ὡς ἄνδρες δικασταί. εἰ ἐκρινόμην μὲν ἐγὼ, κατηγοροεῖ δ' Αἰσχίνης οὐτοσί, Φίλιππος δ' ἦν ὁ κρίνων, εἴτ' ἐγὼ μηδὲν ἔχων εἰπεῖν ὥς οὐκ ἀδικῶ κακῶς ἔλεγον τουτονὶ καὶ προπηλακίζειν ἐπεχείρουν, οὐκ ἂν οἴεσθε καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἀγανακτῆσαι τὸν Φίλιππον, εἰ παρ' ἐκείνῳ τοὺς ἐκείνου τις εὐεργέτας κακῶς λέγοι; μὴ τοίνυν ὑμεῖς χείρους γένησθε Φιλίππου, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγαναίζεται, περὶ τούτων ἀναγκάζετε ἀπολογεῖσθαι. Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

408

215 Οὐκοῦν ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ μηδὲν ἑμαυτῷ συνειδέναι καὶ λόγον διδόναι καὶ πάντα τὰ κτῶν νόμων ὑπέχειν ὧμην δεῖν, οὗτος δὲ τὰναντία. πῶς οὖν ταῦτά ἐμοὶ καὶ τούτῳ πέπρακται; ἢ πῶς ἐνεσθι τούτῳ ταῦτα πρὸς ὑμᾶς λέγειν, ἃ μηδ' ἠτίαται πρότερον πώποτε; οὐδαμῶς δῆπου. ἀλλ' ὅμως ἐρεῖ, καὶ νῆ Δί' εἰκότως γε. ἴστε γὰρ δῆπου τοῦθ', ὅτι ἀφ' οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι καὶ κρίσεις γίνονται, οὐδεὶς πώποθ' ὁμολογῶν ἀδικεῖν ἦλθω, ἀλλ' ἀναισχυνοῦσιν, ἀρνοῦνται, ψεύδονται, προφάσεις πλάττονται, πάντα ποιοῦσιν ὑπὲρ τοῦ 216 μὴ δοῦναι δίκην. ὧν οὐδενὶ δεῖ παρακρουσθῆναι τήμερον ὑμᾶς, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἴστε αὐτοὶ τὰ πράγματα κρῖναι, μὴ τοῖς ἐμοῖς λόγοις μηδὲ τοῖς τούτου προσέχειν, μηδέ γε τοῖς μάρτυσιν, οὓς οὗτος ἐτοίμους ἔξει μαρτυρεῖν ὅτιοῦν Φιλίππῳ χορηγῶ χρώμενος· ὅψεσθε δ' ὥς ἐτοίμως αὐτῷ μαρτυρήσουσιν· μηδέ γε εἰ καλὸν καὶ 217 μέγα οὗτος φθιέγξεται, μηδ' εἰ φαῦλον ἐγώ. οὐ γὰρ

ἡτιώρων οὐδὲ λόγων κρίσιν ὑμᾶς τήμερον, εἴπερ εὖ
 ὁρνεῖτε, προσήκει ποιεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ πραγμάτων αἰσ-
 χρῶς καὶ δεινῶς ἀπολωλότων τὴν ὑπάρχουσαν αἰσχύ-
 ρην εἰς τοὺς αἰτίους ἀπώσασθαι, τὰ πεπραγμένα, ἃ
 πάντες ἐπίστασθε, ἐξετάσαντας. τί οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἃ
 ὑμεῖς ἴστε καὶ οὐ παρ' ἡμῶν ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ. εἰ μὲν
 ἄναρ ἄπανθ', ὅς' ὑπέσχονθ' ὑμῖν, ἐκ τῆς εἰρήνης γέ-
 νουε, καὶ τοσαύτης ἀνανδρίας καὶ κακίας ὑμεῖς ὁμολο-
 γεῖτε εἶναι μεστοὶ ὥστε μὴτ' ἐν τῇ χώρᾳ τῶν πολεμίων
 οὐτὼν μὴτ' ἐκ θαλάττης πολιορκούμενοι μὴτ' ἐν ἄλλῳ
 μηδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὔσης, ἀλλὰ καὶ σῖτον εὖω- 409
 νον ὠνούμενοι καὶ τᾶλλα οὐδὲν χειρὸν πράττοντες ἢ
 νῦν, προειδότες καὶ προακηκοότες παρὰ τούτων καὶ
 τοὺς συμμάχους ἀπολουμένους καὶ Θηβαίους ἰσχυροὺς
 γενησόμενους καὶ τὰπὶ Θράκης Φίλιππον ληψόμενον
 καὶ ἐν Εὐβοίᾳ κατασκευασθησόμενα ὀρμητήρια ἐφ'
 ὑμᾶς καὶ πάνθ' ἃ πέπρακται γενησόμενα, εἴτα τὴν εἰ-
 ρήνην ἐποιήσασθε ἀραπητῶς, ἀποψηφίσασθε Αἰσχί-
 νου, καὶ μὴ πρὸς τοσούτοις αἰσχροῖς καὶ ἐπιωρκίαν
 προσκτήσασθε· οὐδὲν γὰρ ὑμᾶς ἀδικεῖ, ἀλλ' ἐγὼ μαί-
 νομαι καὶ τετύφωμαι νῦν κατηγορῶν αὐτοῦ. εἰ δὲ
 πάντα τὰναντία τούτων καὶ πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα εἰ-
 πόντες Φίλιππον, φιλεῖν τὴν πόλιν, Φωκέας σώσειν,
 Θηβαίους παύσειν τῆς ὕβρεως, ἐτι πρὸς τούτοις μεί-
 ζονα ἢ κατ' Ἀμφίπολιν εὖ ποιήσειν ὑμᾶς, ἐὰν τύχη
 τῆς εἰρήνης, Εὐβοίαν, Ὠρωπὸν ἀποδώσειν· εἰ ταῦτ'
 εἰπόντες καὶ ὑποσχόμενοι πάντ' ἐξηπατήκασι καὶ πε-
 φενακίκασι καὶ μόνον οὐ τὴν Ἀττικὴν ὑμῶν περιή-
 ρηται, καταψηφίσασθε, καὶ μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς
 ὕβρισθε (οὐ γὰρ ἔγωγ' οἶδ' ὅ τι χρὴ λέγειν ἄλλο) καὶ
 ὑπὲρ ὧν οὗτοι δεδωροδοκήκασιν ὑμεῖς τὴν ἀρὰν καὶ
 τὴν ἐπιωρκίαν οἰκαδὲ εἰσενέγκησθε.

221

Ἔτι τοίνυν κάκεινο σκοπεῖτε, ὧ ἄνδρες δικασταί· τίνας ἔνεκ' ἐγὼ μηδὲν ἡδίκηκότων τούτων κατηγορεῖν ἂν προειλόμην. οὐ γὰρ εὐρήσετε. ἡδὺ πολλοὺς ἐχθροὺς ἔχειν; οὐδέ γε ἀσφαλές. ἀλλ' ὑπήρχέ μοι πρὸς τοῦτον ἀπέχθειά τις; οὐδεμία. τί οὖν; ἐφοβοῦ περ σεαυτοῦ, καὶ διὰ δειλίαν ταύτην ἡγήσω σωτηρίαν· καὶ γὰρ ταῦτ' ἀκήκοα αὐτὸν λέγειν. καίτοι μηδενός γ' ὄντος, Αἰσχίνῃ, δεινοῦ μηδὲ ἀδικήματος, ὥς σὺ φῆς. ἐγὰρ αὐτὰ ταῦτ' ἐρεῖ, σκοπεῖτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ ἐφ' οἷς ὁ μηδ' ὅτιοῦν ἀδικῶν ἐφοβούμην ἐγὼ μὴ διὰ τούτους ἀπόλωμαι, τί τούτους προσήκει παθεῖν τοὺς αὐ-

222

τούτους ἡδίκηκότας; ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα. ἀλλὰ διὰ τί σοι κατηγορῶ; συκοφαντῶ νῆ Δί', ἵν' ἀργύριον λάβω παρὰ σοῦ. καὶ πότερον κρεῖττον ἦν μοι παρὰ Φιλίππου λαβεῖν τοῦ διδόντος πολὺ καὶ μηδενός τούτων ἔλαττον, καὶ φίλον κάκεινον ἔχειν καὶ τούτους (ἦσαν γὰρ ἂν ἡσάν μοι φίλοι τῶν αὐτῶν κεκοινωνηκότι· οὐδὲ γὰρ νῦν ἐχθραν πατρικὴν ἔχουσι πρὸς με, ἀλλ' ὅτι τῶν πεπραγμένων οὐ μετέσχηκα), ἢ παρὰ τούτων ἀφ' ὧν εἰλήφασι μεταιρεῖν, κάκεινός τε ἐχθρὸν εἶναι καὶ τούτοις, καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων τοσοούτων χρημάτων λύεσθαι, μικρὰ δ' ἀξιοῦν παρὰ τούτων αἰσχροῶς

223

μετ' ἐχθρας λαμβάνειν; οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλ' ἀπήγγειλα μὲν ἀλήθειαν καὶ ἀπεσχόμην τοῦ λαβεῖν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας ἔνεκα καὶ τοῦ λοιποῦ βίου, νομίζων, ὥσπερ ἄλλοι τινὲς, παρ' ὑμῖν καὶ αὐτὸς ὧν ἐπιεικὴς τιμηθῆσθαι, καὶ οὐκ ἀνταλλακτέον εἶναι μοι τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν οὐδενός κέρδους· μισῶ δὲ τούτους, ὅτι μοχθηροὺς καὶ θεοῖς ἐχθροὺς εἶδον ἐν τῇ πρεσβείᾳ, καὶ ἀπεστέρημαι καὶ τῶν ἰδίων φιλοτιμιῶν διὰ τὴν τούτων δωροδοκίαν πρὸς ὅλην δυσχεροῶς ὑμῶν τὴν πρεσβείαν ἐσχηκότων· κατηγορῶ δὲ νυνὶ

καὶ ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἤκω τὸ μέλλον προορώμενος, καὶ
 βουλόμενος ἀγωνίᾳ καὶ δικαστηρίῳ μοι διωρίσθαι παρ'
 ὑμῖν ὅτι τάναντία ἐμοὶ καὶ τούτοις πέπρακται. καὶ δέ-
 δοικα, δέδοικα (εἰρήσεται γὰρ πάνθ' ἃ φρονῶ πρὸς 411
 ὑμᾶς) μὴ τότε μὲν συνεπισπάσῃσθέ με τὸν μηδ' ὀτιοῦν
 ἀδικοῦντα, νῦν δ' ἀναπιπτωκότες ἦτε. παντάπασι
 γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐκλελύσθαι μοι δοκεῖτε καὶ
 παθεῖν ἀναμένειν τὰ δεινὰ, ἐτέρους δὲ πᾶσχοντας
 ὀρώντες οὐ φυλάττεσθαι, οὐδὲ φροντίζειν τῆς πόλεως
 πάλαι κατὰ πολλοὺς καὶ δεινοὺς τρόπους διωφθειρο-
 μένης. οὐκ οἶσεσθε δεινὸν εἶναι καὶ ὑπερφνές; (καὶ γὰρ
 εἰ τι σιωπᾶν ἐγνώκειν, λέγειν ἐξάγομαι.) ἴστε δὴπου
 Πυθοκλέα τοῦτον τὸν Πυθοδώρου. τούτῳ πάνυ φι-
 λανθρωπῶς ἐκεχρήμην ἐγὼ, καὶ ἀηδὲς ἐμοὶ καὶ τούτῳ
 γέγονεν εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην οὐδέν. οὗτος ἐκτρέπε-
 ται με νῦν ἀπαντῶν, ἀφ' οὗ πρὸς Φίλιππον ἀφίεται,
 καὶ ἀναγκασθῇ που συντυχεῖν, ἀπεπήδησεν εὐθέως,
 μὴ τις αὐτὸν ἰδῇ λαλοῦντα ἐμοί. μετὰ δ' Αἰσχίνου πε-
 ριέρχεται τὴν ἀγορὰν κύκλῳ καὶ βουλευέται. οὐκοῦν
 δεινὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σχέτλιον τοῖς μὲν
 τὰ Φιλίππου πράγμαθ' ἡρημένοις θεραπεύειν οὕτως
 ἀκριβῆ τὴν παρ' ἐκείνου πρὸς ἐκάτερα αἰσθησὶν ὑπάρ-
 χειν ὥστε ἕκαστον, ὥσπερανεὶ παρεστηκότος αὐτοῦ,
 μηδ' ὧν ἂν ἐνθαδὶ πράξῃ μηδὲν ἡγεῖσθαι λήσειν, ἀλλὰ
 φίλους τε νομίζειν οὓς ἂν ἐκείνῳ δοκῇ καὶ μὴ φίλους
 ὡσαύτως, τοῖς δὲ πρὸς ὑμᾶς ζῶσι καὶ τῆς παρ' ὑμῶν
 τιμῆς γλιχομένοις καὶ μὴ προδεδωκόσι ταύτην τοσαύ-
 την κωφότητα καὶ τοσοῦτο σκότος παρ' ὑμῶν ἀπαν-
 τῶν ὥστε τοῖς ἀλιτηρίοις τούτοις ἐξ ἴσου νῦν ἐμὲ ἀγω-
 νίζεσθαι, καὶ ταῦτα παρ' ὑμῖν τοῖς ἅπαντ' εἰδόσιν
 βούλεσθ' οὐν εἰδέναι καὶ ἀκοῦσαι τὸ τούτων αἷτιον; 412
 ἐγὼ δὲ φράσω, ἀξιῶ δὲ μηδὲν' ἄχθεσθαί μοι λέγοντι

- τάληθῇ. ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἐν, οἶμαι, σῶμα ἔχων καὶ ψυ-
 χὴν μίαν παντὶ θυμῷ καὶ φιλεῖ τοὺς ἑαυτὸν εὖ ποιοῦν-
 τας καὶ μισεῖ τοὺς τάναντία, ὑμῶν δ' ἕκαστος πρῶτον
 μὲν οὔτε τὸν εὖ ποιοῦντα τὴν πόλιν αὐτὸν εὖ ποιεῖν
 228 ἡγρεῖται οὔτε τὸν κακῶς κακῶς, ἀλλ' ἕτερά ἐστὶν ἐκά-
 στω πρῶτον ἡγεῖται, ὑφ' ὧν παρὰ γέσθε πολλάκις, ἔλεος,
 φθόρος, ὀργή, χαρίσασθαι τῷ δεηθέντι, ἀλλὰ μυρία·
 ἂν δ' ἄρ' ἅπαντά τις ἐκφύγῃ τάλλα, τοὺς γε οὐδένα
 βουλομένους εἶναι τοιοῦτον οὐ διαφεύξεσθαι. ἡ δ' ἐφ'
 ἑκάστου τούτων ἁμαρτία κατὰ μικρὸν ὑπορρέουσα
 ἄθροός τῇ πόλει βλάβη γίνεται.
- 229 Ὡν μὴ δὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάθητε τήμερον,
 μὴ δ' ἀνῆτε τοῦτον ὅς ὑμᾶς τηλικαῦτα ἡδίκηκεν. καὶ
 γὰρ ὥς ἀληθῶς τίς ἐστὶ λόγος περὶ ὑμῶν, εἰ τοῦτον
 ἀφήσετε; Ἀθήνηθεν ἐπρέσβευσάν τινες ὡς Φίλιππον
 τουτονὶ, Φιλοκράτης, Αἰσχίνης, Φρύνων, Δημοσθέ-
 νης. τί οὖν; ὁ μὲν πρὸς τῷ μὴ δὲν ἐκ τῆς πρεσβείας λα-
 βεῖν τοὺς αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων ἐλύσατο· ὁ δὲ ὧν
 τὰ τῆς πόλεως πράγματα χρημάτων ἀπέδοτο, τούτων
 230 πόρνας ἡγόραζε καὶ ἰχθυὺς περιιών. καὶ ὁ μὲν τὸν υἱὸν
 ἐπεμψε Φιλίππῳ, πρὶν εἰς ἄνδρας ἐγγράψαι, ὁ μικρὸς
 Φρύνων· ὁ δ' οὐδὲν ἀνάξιον οὔτε τῆς πόλεως οὐδ'
 αὐτοῦ διεπράξατο. καὶ ὁ μὲν χορηγῶν καὶ τριηραρχῶν
 ἐτι καὶ ταῦτ' ὥετο δεῖν ἐθέλοντὴς ἀναλίσκειν, λύεσθαι
 τοὺς αἰχμαλώτους, μὴδένα ἐν συμφορᾷ τῶν πολιτῶν 413
 δι' ἐνδειαν περιορᾶν· ὁ δὲ τοσούτου δεῖ τῶν ὑπαρ-
 χόντων τινὰ αἰχμάλωτον σῶσαι ὥσθ' ὅλον τόπον καὶ
 πλεῖν ἢ μυρίους μὲν ὀπλίτας, ὁμοῦ δὲ χιλίους ἱππέας
 τῶν ὑπαρχόντων συμμάχων ὅπως αἰχμάλωτοι γένων-
 231 ται Φιλίππῳ, συμπαρεσκεύασεν. τί οὖν μετὰ ταῦτα;
 Ἀθηναῖοι λαβόντες· ἡδέσαν μὲν γὰρ πάλαι· τί δέ;
 τοὺς μὲν χρήματ' εἰληφότες καὶ δῶρα, καὶ καταισχύ-

παντας ἑαυτοὺς, τὴν πόλιν, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας, ἀφεί-
σαν καὶ νοῦν ἔχειν ἡγοῦντο καὶ τὴν πόλιν εὐθeneῖσθαι.
τὸν δὲ κατηγοροῦντα τίς; ἐμβεβροντήσθαι, τὴν πόλιν
ἡγνοεῖν, οὐκ ἔχειν ὅποι τὰ ἑαυτοῦ ῥίπτῃ. καὶ τίς, ὃ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἰδὼν τὸ παράδειγμα δίκαιον
αὐτὸν παρασχεῖν ἐδελήσει; τίς προῖκα πρεσβεύειν, εἰ
μήτε λαβεῖν μήτε τῶν εἰληφότεων ἀξιοπιστότερον παρ'
ὑμῖν εἶναι δοκεῖν ὑπάρξει; ὥστε οὐ μόνον κρίνετε
τούτους τήμερον, οὐ, ἀλλὰ καὶ νόμον τίθεσθε εἰς
ἅπαντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον, πότερον χρημάτων αἰσ-
χρῶς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πρεσβεύειν ἅπαντας προσήκει
ἢ προῖκα ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα ἀδωροδοκήτως. ἀλλὰ
μὴν περὶ μὲν τῶν ἄλλων οὐδενὸς προσδεῖσθε μάρτυ-
ρος· ὥς δὲ τὸν υἱὸν ἐπεμψεν ὁ Φρύνων, κἄλει μοι τού-
των τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τοῦτον μὲν τοίνυν οὐκ ἔκρινεν Αἰσχίνης, ὅτι τὸν
αὐτοῦ παῖδα ἐπ' αἰσχύνῃ πρὸς Φίλιππον ἐπεμψεν. εἰ
δέ τις ὢν ἐφ' ἡλικίας ἑτέρου βελτίων τὴν ιδέαν, μὴ
προλδόμενος τὴν ἐξ ἐκείνης τῆς ὀψεως ὑποψίαν, ἱταμώ-
τερον τῷ μετὰ ταῦτα ἐχρήσατο βίῳ, τοῦτον ὥς πεπορ- 414
νευμένον κέκρικεν.

Φέρε δὴ περὶ τῆς ἐστιάσεως καὶ τοῦ ψηφίσματος
εἰπω· μικροῦ γε, ἂ μάλιστα μ' ἔδει πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν,
παρῆλθον. τῆς πρώτης ἐκείνης πρεσβείας γράφων τὸ
προβούλευμα ἐγὼ καὶ πάλιν ἐν τῷ δήμῳ ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις, ἐν αἷς ἐμέλλετε βουλευέσθαι περὶ τῆς εἰρήνης,
οὐδενὸς οὔτε λόγου πω παρὰ τούτων οὐτ' ἀδικήματος
ὄντος φανεροῦ, τὸ νόμιμον ἔθος ποιῶν, καὶ ἐπήνεσα
τούτους καὶ εἰς πρυτανεῖον ἐκάλεσα. καὶ νῆ Δί' ἐγω-
γε καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ἐξένισα, καὶ

πάννυ γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λαμπρῶς· ἐπειδὴ γὰρ
 ἐώρων αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐκεῖ σεμνυνομέ-
 νους ὡς εὐδαίμονας καὶ λαμπροὺς, εὐθὺς ἡγοῦμην ἐ-
 τούτοις πρῶτον αὐτὸς περιεῖναι δεῖν αὐτῶν καὶ μεγα-
 λοψυχότερος φαίνεσθαι. ταῦτα δὲ παρέξεται νῦν οὗ-
 τος λέγων ὡς αὐτὸς ἐπήνεσεν ἡμᾶς καὶ αὐτὸς εἰστί-
 236 τοὺς πρέσβεις, τὸ πότε οὐ διορίζων. ἔστι δὲ ταῦτα προ-
 τοῦ τὴν πόλιν ἡδικῆσθαι τι καὶ φανεροὺς τούτους πε-
 πρακότας αὐτοὺς γενέσθαι, ὅτ' ἄρτι μὲν ἤκον οἱ πρέ-
 σβεις τὸ πρῶτον, ἔδει δὲ ἀκοῦσαι τὸν δῆμον τί λέγουσιν
 οὐδέπω δὲ οὗθ' οὗτος συνερῶν δῆλος ἦν τῷ Φιλοκρά-
 τει οὗτ' ἐκεῖνος τοιαῦτα γράψων. ἂν δὲ ταῦτα λέγῃ
 μέμνησθε τοὺς χρόνους ὅτι τῶν ἀδικημάτων εἰσὶ πρό-
 τεροι. μετὰ ταῦτα δὲ οὐδὲν ἐμοὶ πρὸς τούτους οἰκεῖον
 οὐδὲ κοινὸν γέγονεν. Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

237 Ἴσως τοίνυν ἀδελφὸς αὐτῷ συνερεῖ Φιλοχάρης καὶ
 Ἀφόβητος· πρὸς οὓς ἀμφοτέρους ὑμῖν πολλὰ καὶ δὴ
 καια ἔστιν εἰπεῖν. ἀνάγκη δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, με-
 τὰ παρησίας διαλεχθῆναι, μηδὲν ὑποστελλόμενοι
 ἡμεῖς, Ἀφόβητε καὶ σὺ Φιλόχαρες, σὲ μὲν τὰς ἀλαβασ-
 στοθήκας γράφοντα καὶ τὰ τύμπανα, τούτους δ' ὑπο-
 γραμματέας καὶ τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους (καὶ οὐδε-
 μιᾶς κακίας ταῦτα, ἀλλ' οὐ στρατηγίας γ' ἄξια) πρε-
 σβειῶν, στρατηγιῶν, τῶν μεγίστων τιμῶν ἡξιώσαμεν
 238 εἰ τοίνυν μηδὲν ὑμῶν ἡδίκηει μηδεὶς, οὐχ ἡμεῖς χάρι-
 ὑμῖν οὐδενός, ἀλλ' ὑμεῖς ἡμῖν δικαίως ἂν ἔχοιτε τού-
 των· πολλοὺς γὰρ ὑμῶν μᾶλλον ἄξιους τιμᾶσθαι παρ-
 ἑντες ἡμεῖς ὑμᾶς ἐσεμνύνομεν. εἰ δὲ δὴ καὶ ἐν αὐτοῖς
 οἷς ἐτιμᾶσθε ἡδίκηκέ τις ὑμῶν, καὶ ταῦτα τοιαῦτα, πό-
 σφ' μᾶλλον ἂν μισοῖσθε δικαίως ἢ σώξοισθε; ἐγὼ μὲν

οἶμαι πολλῶ. βιάσονται τοίνυν ἴσως, μεγαλόφωνοι καὶ ἀναιδεῖς ὄντες, καὶ τὸ συγγνώμη ἀδελφῶ βοηθεῖν προσειληφότες. ὑμεῖς δὲ μὴ ἡττᾶσθε, ἐκεῖνο ἐνθυμούμενοι, ὅτι τούτοις μὲν τούτου προσήκει φροντίζειν, ὑμῖν δὲ τῶν νόμων καὶ ὅλης τῆς πόλεως καὶ παρὰ πάντα τῶν ὀρκων, οὓς αὐτοὶ κάθησθε ὁμωμοκότες. καὶ γὰρ εἰ τινῶν δεδένυται τουτοῦ σώζειν, πότερ' ἂν μὴ δὲν ἀδικῶν φαίνεται τὴν πόλιν ἢ καὶ ἀδικῶν, σκοπεῖτε. εἰ μὲν γὰρ ἂν μὴ, καὶ γὰρ φημι δεῖν, εἰ δ' ὅλως καὶ ὅτιοῦν, ἐπιорκεῖν δεδένυται. οὐ γὰρ εἰ κρύβδην ἐστὶν ἢ ψῆφος, λήσει τοὺς θεοὺς, ἀλλὰ τοῦτο καὶ πάντων ἄριστα ὁ τιθεὶς τὸν νόμον εἶδε τὸ κρύβδην ψηφίσσθαι, ὅτι τούτων μὲν οὐδεὶς εἴσεται τὸν ἑαυτῷ κεχαρισμένον ὑμῶν, οἱ θεοὶ δὲ εἰδονται καὶ τὸ δαιμόνιον 416 τὸν μὴ τὰ δίκαια ψηφισάμενον. παρ' ὧν κρεῖττόν ἐστιν ἑκάστῳ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τοῖς παισὶ καὶ ἑαυτῷ, τὰ δίκαια γνόντα καὶ τὰ προσήκοντα, περιποιήσασθαι ἢ τὴν ἀφανῆ καὶ ἄδηλον χάριν τούτοις καταθέσθαι, καὶ ἀφείναι τοῦτον ὃς αὐτὸς ἑαυτοῦ καταμεμαρτύρηκεν. τίνα γὰρ. Αἰσχίνη, μάρτυρα μείζω παράσχωμαι τοῦ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπρεσβεῦσθαι σοὶ ἢ σὲ κατὰ σαντοῦ; ὃς γὰρ ὥήθης χρῆναι τὸν φανερόν τι ποιῆσαι βουλευθέντα τῶν σοὶ πεπρεσβευμένων τηλικαύτη καὶ τοιαύτη συμφορὰ περιβαλεῖν, δῆλον ὅτι δεινὸν ἂν τι παθεῖν σαντὸν ἤλπιζες, εἰ πύθοινθ' οὗτοι τὰ πεπραγμένα σοι.

Τοῦτο τοίνυν, ἅνπερ ὑμεῖς εὖ φρονῆτε, καθ' αὐτοῦ συμβήσεται τούτῳ πεπραχθαι, οὐ μόνον κατὰ τοῦθ', ὅτι παμμέγεθες σημείον ἐστὶ τῶν πεπρεσβευμένων, ἀλλ' ὅτι καὶ κατηγορῶν ἐκείνους τοὺς λόγους εἶπεν οἷ κατ' αὐτοῦ νῦν ὑπάρχουσιν· ἃ γὰρ ὥρίσω σὺ δίκαια, ὅτε Τίμαρχον ἔκρινες, ταῦτά δήπου ταῦτα καὶ

242 κατὰ σοῦ προσήκει τοῖς ἄλλοις ἰσχύειν. ἔλεγε τοίνυν τότε πρὸς τοὺς δικαστὰς ὅτι "ἀπολογήσεται δὲ Δημοσθένης ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ κατηγορήσει τῶν ἐμοὶ πεπρα-
 "σβευμένων· εἰτ', εἰάν ὑμᾶς ἀπαγάγῃ τῷ λόγῳ, νεανι-
 "εὔσεται καὶ περικυλῶν ἐρεῖ· πῶς; τί; τοὺς δικαστὰς ἀπα-
 "γαγῶν ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως ὠχρόμην τὸ πρᾶγμ' αὐτῶν
 "ὑφελόμενος." μὴ σύ γε, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζεις, περὶ
 τούτων ἀπολογοῦ· τότε δ', ἡνίκ' ἐκείνον ἔκρινες, ἐξῆν
 σοι κατηγορεῖν καὶ λέγειν ὅτι ἐβούλου.

243 Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ἔλεγες, οὐδένα
 μάρτυρα ἔχων ἐφ' οἷς ἔκρινες τὸν ἄνθρωπον παρα-
 σχέσθαι,

φήμη δ' οὐ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα λαοὶ
 πολλοὶ φημίξωσι· θεὸς νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.

οὐκοῦν, Αἰσχίνη, καὶ σὲ πάντες οὗτοι χρήματ' ἐκ τῆς
 πρεσβείας φασὶν εἰληφέναι, ὥστε καὶ κατὰ σοῦ δῆπου-
 θεν φήμη δ' οὐ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα λαοὶ
 244 πολλοὶ φημίξωσιν. ὅσῳ γὰρ αὖ σε πλείους ἢ 'κεῖνον
 αἰτιῶνται, θεώρησον, ὥς ἔχει. τὸν μὲν Τίμαρχον οὐδ'
 οἱ πρόσχωροι πάντες ἐγίνωσκον, ὑμᾶς δὲ τοὺς πρέ-
 σβεις οὐδεὶς Ἑλλήνων οὐδὲ βαρβάρων ἔσθ' ὅστις οὐ φη-
 σι χρήματ' ἐκ τῆς πρεσβείας εἰληφέναι. ὥστ', εἶπερ
 ἐστ' ἀληθὴς ἡ φήμη, καθ' ὑμῶν ἐστὶν ἡ παρὰ τῶν πολ-
 λῶν, ἣν ὅτι πιστὴν εἶναι θεῖ καὶ θεὸς νύ τίς ἐστι καὶ
 αὐτή, καὶ ὅτι σοφὸς ἦν ὁ ποιητὴς ὁ ταῦτα ποιήσας, σὺ
 διώρισας αὐτός.

245 Ἔτι τοίνυν ἱαμβεῖα δῆπου συλλέξας ἰσχυραίνεν,
 οἶον

ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνὴρ,
 οὐ πάποτ' ἠρώτησα, γινώσκων ὅτι
 τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἥδεται ξυνῶν.

εἶτα τὸν εἰς τοὺς ὄρνεις εἰσιόντα καὶ μετὰ Πιτταλάκου περιιόντα, καὶ τοιαῦτ' εἰπὼν, ἀγνοεῖτ', ἔφη, ποῖόν τινα ἡγεῖσθαι δεῖ; οὐκοῦν, Αἰσχίνῃ, καὶ κατὰ σοῦ τὰ λαμβεῖα ταῦθ' ἀρμόσει νῦν ἐμοί, κἂν ἐγὼ λέγω πρὸς τούτους, ὀρθῶς καὶ προσηκόντως ἐρῶ, ὅστις δ' ὁμιλῶν ἡδεται, καὶ ταῦτα πρεσβεύων, Φιλοκράτει, οὐ πώποτ' ἡρώτησα, γιννώσκων ὅτι ἀργύριον εἴληψ' οὗτος, ὥσπερ Φιλοκράτης ὁ ὁμολογῶν.

Λογογράφους τοίνυν καὶ σοφιστὰς ἀποκαλῶν τοὺς ἄλλους καὶ ὑβρίζειν πειρώμενος, αὐτὸς ἐξελεγχθῆσε- 418
ται τούτοις ὧν ἐνοχος. ταῦτα μὲν γὰρ τὰ λαμβεῖα ἐκ Φοίνικὸς ἐστὶν Εὐριπίδου· τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμα οὐδεπώποτε οὔτε Θεόδωρος οὔτε Ἀριστόδημος ὑπεκρίναντο, οἷς οὗτος τὰ τρίτα λέγων διετέλεσεν, ἀλλὰ Μόλων ἡγωνίζετο, καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν ὑποκριτῶν. Ἀντιγόνην δὲ Σοφοκλέους πολλάκις μὲν Θεόδωρος, πολλάκις δὲ Ἀριστόδημος ὑποκέκριται, ἐν ᾗ πεποιημένα λαμβεῖα καλῶς καὶ συμφερόντως ὑμῖν πολλάκις αὐτὸς εἰρηκῶς καὶ ἀκριβῶς ἐξεπιστάμενος παρέλιπεν. ἴστε γὰρ δῆπου τοῦθ', ὅτι ἐν ἅπασι τοῖς δράμασι τοῖς τραγικοῖς ἐξαίρετόν ἐστιν ὥσπερ γέρας τοῖς τριταγωνισταῖς τὸ τοὺς τυράννους καὶ τοὺς τὰ σκῆπτρα ἔχοντας εἰσιέναι. ταῦτα τοίνυν ἐν τῷ δράματι τούτῳ σκέψασθε ὁ Κρέων Αἰσχίνης οἷα λέγων πεποιήται τῷ ποιητῇ, ἃ οὔτε πρὸς αὐτὸν οὗτος ὑπὲρ τῆς πρεσβείας διελέχθη οὔτε πρὸς τοὺς δικαστὰς εἶπεν. Λέγε.

ΙΑΜΒΕΙΑ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΕΞ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ.

ἀμύχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
ψυχὴν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν

ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβῆς φανῇ.
 ἐμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
 μὴ τῶν ἀρίστων ἄπτεται βουλευμάτων,
 ἀλλ' ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλείσας ἔχει,
 κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ·
 καὶ μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
 φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
 ἐγὼ γὰρ, ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὁρῶν αἶε,
 οὐτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὁρῶν
 στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
 οὐτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς
 θείμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γινώσκων, ὅτι
 ἥδ' ἐστὶν ἡ σῶζουσα, καὶ ταύτης ἐπὶ
 πλείοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα.

248

Τούτων οὐδὲν Αἰσχίνης εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ
 πρεσβείᾳ, ἀλλ' ἀντὶ μὲν τῆς πόλεως τὴν Φιλίππου ξε-
 νίαν καὶ φιλίαν πολλῶ μείζονα ἠγήσατο αὐτῷ καὶ λυ-
 σιτελεστέραν, ἐρρωσθαι πολλὰ φράσας τῷ σοφῷ Σο-
 φοκλεῖ, τὴν δὲ ἄτην ὁρῶν στείχουσαν ὁμοῦ, τὴν ἐπὶ
 Φωκέας στρατείαν, οὐ προεῖπεν οὐδὲ προεξηγγείλεν,
 ἀλλὰ τοῦναντίον συνέκρυψε καὶ συνέπραξε καὶ τοὺς

249

βουλομένους εἰπεῖν διεκώλυσεν, οὐκ ἀναμνησθεῖς ὅτι
 ἥδ' ἐστὶν ἡ σῶζουσα καὶ ταύτης ἐπὶ τελοῦσα μὲν ἡ μὴ-
 τηρ αὐτοῦ καὶ καθαίρουσα καὶ καρπυμένη τὰς τῶν
 χρωμένων οἰκίας ἐξέθρεψε τοσοῦτους τουτουσί, διδά-
 σκων δ' ὁ πατὴρ γράμματα, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων
 ἀκούω, πρὸς τῷ τοῦ ἥρω τοῦ ἱατροῦ, ὅπως ἐδύνατο,
 ἀλλ' οὖν ἐν ταύτῃ γε ἔξη, ὑπογραμματεύοντες δ' αὐτοὶ
 καὶ ὑπηρετοῦντες ἀπάσαις ταῖς ἀρχαῖς ἀργύριον εἰλή-
 φεσαν, καὶ τὸ τελευταῖον ὑφ' ὑμῶν γραμματεῖς χειροτο-
 νηθέντες δὴ ἔτη διετράφησαν ἐν τῇ θόλῳ, πρεσβεύων

250

δ' ἀπέσταλτο νῦν οὗτος ἐκ ταύτης. τούτων οὐδὲν
 ἐσκέφατο, οὐδ' ὅπως ὀρθῇ πλεύσεται προείδετο, ἀλλ'

ἀνέτρεψε καὶ κατέδυνσε καὶ τὸ καθ' αὐτὸν ὅπως ἐπὶ τοῖς 420
 ἐχθροῖς ἔσται παρεσκεύασεν. εἰτ' οὐ σὺ σοφιστὴς, καὶ
 πονηρός γε; οὐ σὺ λογογράφος, καὶ θεοῖς ἐχθρός γε;
 ὅς ἂ μὲν πολλάκις ἠγωνίσω καὶ ἀκριβῶς ἐξηπίστασο,
 ὑπερέβης, ἂ δ' οὐδεπώποτ' ἐν τῷ βίῳ ὑπεκρίνω, ταῦ-
 τα ζητήσας ἐπὶ τῷ τῶν πολιτῶν βλάψαι τινὰ εἰς μέσον
 ἤνεγκας;

- 251 Φέρε δὴ καὶ περὶ τοῦ Σόλωνος ὃν εἶπε λόγον σκέ-
 ψασθε. ἔφη τὸν Σόλωνα ἀνακεῖσθαι τῆς τῶν τότε δη-
 μηγορούντων σωφροσύνης παράδειγμα, εἶσω τὴν χει-
 ρα ἔχοντα ἀναβεβλημένον, ἐπιπλήττων τι καὶ λοιδο-
 ρούμενος τῇ τοῦ Τιμάρχου προπετείᾳ. καίτοι τὸν μὲν
 ἀνδριάντα τοῦτον οὐπω πενήτηκοντα ἔτη φασὶν ἀνακεῖ-
 σθαι Σαλαμῖνιοι, ἀπὸ Σόλωνος δὲ ὁμοῦ διακόσιά ἐστιν
 ἔτη καὶ τετραράκοντα εἰς τὸν νυνὶ παρόντα χρόνον,
 ὥσθ' ὁ δημιουργὸς ὁ τοῦτο πλάσας τὸ σχῆμα οὐ μόνον
 οὐκ αὐτὸς ἦν κατ' ἐκείνον, ἀλλ' οὐδ' ὁ πάππος αὐτοῦ.
- 252 τοῦτο μὲν τοίνυν εἶπε τοῖς δικασταῖς καὶ ἐμιμήσατο· ὃ
 δὲ τοῦ σχήματος ἦν τούτου πολλῶ τῇ πόλει λυσιτελέστε-
 ρον, τὸ τὴν ψυχὴν τὴν Σόλωνος ἰδεῖν καὶ τὴν διάνοιαν,
 ταύτην οὐκ ἐμιμήσατο, ἀλλὰ πᾶν τοῦναντίον. ἐκεῖνος
 μὲν γε ἀφροσύνης Σαλαμῖνος Ἀθηναίων καὶ θάνα-
 τον ζημίαν ψηφισαμένων, ἂν τις εἴπῃ κομίζεσθαι, τὸν
 ἰδίου κίνδυνον ὑποθεῖς ἐλεγεία ποιήσας ἦδε, καὶ τὴν
 μὲν χώραν ἔσωσε τῇ πόλει, τὴν δ' ὑπάρχουσαν αἰσχύ-
 253 νην ἀπῆλλαξεν· οὗτος δ', ἦν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ
 Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώσαν, Ἀμφίπολιν, ταύτην ἐξέ-
 δωκε καὶ ἀπέδοτο καὶ τῷ ταῦτα γράφοντι συνέπε Φι- 421
 λοκράτει. ἄξιόν γε, οὐ γάρ; ἦν Σόλωνος αὐτῷ μεμνη-
 σθαι. καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα ταῦτ' ἐποίησεν, ἀλλ' ἐκεῖ-
 σε ἐλθὼν οὐδὲ τοῦνομα ἐφθέρξατο τῆς χώρας ὑπὲρ ἧς
 ἐπρέσβευεν. καὶ ταῦτα αὐτὸς ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς·

μέμνησθε γὰρ δήπου λέγοντ' αὐτὸν ὅτι "περὶ Ἀμφιπό-
 "λεως εἶχον μὲν κἀγὼ λέγειν· ἵνα δ' ἐγγένηται Δη-
 254 "μοσθένει περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, παρέλιπον." ἐγὼ δὲ παρ-
 ελθὼν οὐδὲν ἔφην τοῦτον ὦν ἐβούλετ' εἰπεῖν πρὸς Φί-
 λιππον ἐμοὶ παραλιπεῖν· θάττον γὰρ ἂν τοῦ αἵματος
 ἢ λόγου μεταδοῦναι τι. ἀλλ', οἶμαι, χρήματ' εἰληφό-
 τα οὐκ ἦν ἀντιλέγειν πρὸς Φίλιππον τὸν ὑπὲρ τούτου
 δεδωκότα, ὅπως ἐκείνην μὴ ἀποδῶ. Λέγε δὴ μοι
 λαβαῖν καὶ τὰ τοῦ Σόλωνος ἐλεγεία ταυτὶ, ἵν' εἰ-
 δηθῇ ὅτι καὶ Σόλων ἐμίσει τοὺς οἷος οὗτος ἀνθρώ-
 πους.

255 Οὐ λέγειν εἴσω τὴν χεῖρ' ἔχοντ', Αἰσχίνη, δεῖ, οὐ,
 ἀλλὰ πρεσβεῦειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα. σὺ δ' ἐκεῖ
 προτείνας καὶ ὑποσχὼν καὶ κατασχύνας τούτους ἐν-
 θάδε σεμνολογεῖ, καὶ λογάρια δύστηνα μελετήσας καὶ
 φωνασκήσας οὐκ οἶει δίκην δώσειν τηλικούτων καὶ το-
 σοῦτων ἀδικημάτων, ἂν πιλίδιον λαβὼν ἐπὶ τὴν κεφα-
 λὴν περινοστίης καὶ ἐμοὶ λοιδορῇ. λέγε σύ.

ΕΛΕΓΕΙΑ ΣΟΛΩΝΟΣ.

Ἡμετέρη δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὐποτ' ὀλεῖται
 αἴσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων·
 τοίη γὰρ μέγανυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη
 Παλλὰς Ἀθηναίη χεῖρας ὑπερθεῖν ἔχει.
 αὐτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδίῃσιν
 ἄσπετοὶ βούλονται, χρήμασι πειθόμενοι,
 422 δῆμον θ' ἡγεμόνων ἀδικος νόος, οἷσιν ἐτοῖμον
 ὕβριος ἐκ μεγάλης ἄλγεα πολλὰ παθεῖν.
 οὐ γὰρ ἐπίστανται κατέχειν κόρον, οὐδὲ παρούσας
 εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίᾳ.
 πλουτοῦσιν δ' ἀδίκους ἔργμασι πειθόμενοι.
 οὐθ' ἱερῶν κτεάνων οὔτε τι δημοσίων
 φειδόμενοι κλέπτουσιν, ἐφ' ἀρπαγῇ ἄλλοθεν ἄλλος,
 οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ δίκης θέμεθλα,

ἢ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γιγνόμενα πρό τ' ἔοντα,
 τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἤλθ' ἀποτισομένη.
 τοῦτ' ἤδη πάσῃ πόλει ἔρχεται ἔλκος ἀφυκτον.
 εἰς δὲ κακὴν ταχέως ἤλυθε δουλοσύνην,
 ἢ στάσιν ἔμφυλον πόλεμόν θ' εὖδοντ' ἐπεγείρει,
 ὃς πολλῶν ἐρατὴν ὤλεσεν ἡλικίην.
 ἐκ γὰρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἄστυ
 τρύχεται ἐν συνόδοις τοῖς ἀδικοῦσι φίλους.
 ταῦτα μὲν ἐν δήμῳ στρέφεται κακά· τῶν δὲ πενιχρῶν
 ἱκνοῦνται πολλοὶ γαῖαν ἐς ἄλλοδαπὴν
 προαθίντες δεσμοῖσί τ' ἀεικελίῳσι δεθίντες.
 οὕτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ' ἐκάστω,
 αὐλαιοὶ δ' ἔτ' ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θυροί,
 ὑψηλὸν δ' ὑπὲρ ἔρκος ὑπέρθροεν, εὖρε δὲ πάντως,
 εἰ καὶ τις φεύγων ἐν μυχῷ ἢ θαλάμῳ.
 ταῦτα διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
 ὥς κακὰ πλείστα πόλει δυσνομίη παρέχει,
 εὐνομίη δ' εὐκοσμία καὶ ἄρτια πάντ' ἀποφαίνει,
 καὶ θαμὰ τοῖς ἀδίκῳσι ἀμφιτίθησι πέδας,
 τραχέα λειαίνει, πᾶντι κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ,
 αὐαίνει δ' ἄτης ἀνθεα φνόμενα,
 εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς, ὑπερήφανά τ' ἔργα
 προὔνει, πᾶντι δ' ἔργα διχοστασίης,
 πᾶντι δ' ἀργαλέης ἐριδος χόλον· ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
 πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τῶν τοιούτων
 νθρώπων οἷα Σόλων λέγει, καὶ περὶ τῶν θεῶν, οὓς
 ῃσι τὴν πόλιν σώζειν. ἐγὼ δ' αἰεὶ μὲν ἀληθῆ τὸν λό-
 γον τοῦτον ἡγοῦμαι καὶ βούλομαι, ὥς ἂν οἱ θεοὶ σώ-
 ρουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν· τρόπον δέ τινα ἡγοῦμαι καὶ
 ἂ νῦν συμβεβηκότα πάντ' ἐπὶ ταῖς εὐθύναις ταυταισί
 αιμονίας τινὸς εὐνοίας ἐνδειγμα τῇ πόλει γεγενῆσθαι.
 κοπεῖτε γάρ. ἄνθρωπος πολλὰ καὶ δεινὰ πρεσβεύσας,
 αἰ χῶρας ἐκδεδωκὼς ἐν αἷς τοὺς θεοὺς ὑφ' ἡμῶν καὶ
 ὧν συμμάχων τιμᾶσθαι προσῆκεν, ἠτίμωσεν ὑπακού-

σαντά τι' αὐτοῦ κατήγορον. ἵνα τί; ἵνα μήτε ἐλέος
μήτε συγγνώμης ἐφ' οἷς αὐτὸς ἠδίκηκε τύχη. ἀλλὰ κα
κατηγορῶν ἐκείνου κακῶς λέγειν προεῖλετο ἐμὲ, κα
πάλιν ἐν τῷ δῆμῳ γραφὰς ἀποισείν καὶ τοιαυτ' ἠπέειλε
ἵνα τί; ἵν' ὥς μετὰ πλείστης συγγνώμης παρ' ὑμῶν
ὁ τὰ τούτου πονηρεύματ' ἀκριβέστατα εἰδὼς ἐγὼ κα

258 παρηκολουθηκῶς ἅπασιν κατηγορῶ. ἀλλὰ καὶ διακρου
όμενος πάντα τὸν ἐμπροσθε χρόνον εἰσελθὲν εἰς τοι
οῦτον ὑπῆκται καιρὸν ἐν ᾧ τῶν ἐπιόντων ἕνεκα, ε
μηθενὸς ἄλλου, οὐχ οἶόν τε οὐδ' ἀσφαλὲς ὑμῖν δεδω
ροδοκηκότα τοῦτον ἀθῶον εἶναι· αἰ μὲν γάρ, ὧ ἄν
δρες Ἀθηναῖοι, προσήκει μισεῖν καὶ κολάζειν τοὺς προ
δότας καὶ δωροδόκους, μάλιστα δὲ νῦν ἐπὶ καιροῦ τοῦ
το γένοιτ' ἂν καὶ πάντας ὠφελήσειεν ἀνθρώπους κοι

259 νῆ. νόσημα γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεινὸν ἐμπέ
πτωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ χαλεπὸν καὶ πολλῆς τινὸς
εὐτυχίας καὶ παρ' ὑμῶν ἐπιμελείας θεόμενον. οἱ γὰρ
ἐν ταῖς πόλεσι γνωριμῶτατοι καὶ προεστάναι τῶν κοι
νῶν ἀξιούμενοι, τὴν αὐτῶν προδιδόντες ἐλευθερίαν
οἱ δυστυχεῖς, αὐθαίρετον αὐτοῖς ἐπάγονται δουλείαν
Φιλίππῳ ξενίαν καὶ ἑταιρίαν καὶ φίλιαν καὶ τοιαυτὴν
ὑποκοριζόμενοι· οἱ δὲ λοιποὶ καὶ τὰ κύρι' ἅττα ποτ
ἐστὶν ἐν ἐκάστη τῶν πόλεων, οὓς ἔδει τούτους κολάζειν
καὶ παραχρῆμα ἀποκτινύναι, τοσοῦτ' ἀπέχουσι τοι
οιοῦτόν τι ποιεῖν ὥστε θαυμάζουσι καὶ ζηλοῦσι κα

260 βούλονται ἂν αὐτὸς ἕκαστος τοιοῦτος εἶναι. καί το
τοῦτο τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ τοιαῦτα ζηλώματα Θετταλῶν
μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μέχρι μὲν χθὲς ἢ πρώην τῇ
ἡγεμονίαν καὶ τὸ κοινὸν ἀξίωμα ἀπωλωλέκει, νῦν δ'
ἤδη καὶ τὴν ἐλευθερίαν παραιρεῖται· τὰς γὰρ ἀκρο
πόλεις αὐτῶν ἐνίων Μακεδόνες φρουροῦσιν· εἰς Πε
λοποννησον δ' εἰσελθόν τὰς ἐν Ἡλίδι σφαγὰς πεποίη

κε, καὶ τοσαύτης παρανοίας καὶ μανίας ἐνέπλησε τοὺς
 ταλαιπώρους ἐκείνους ὥσθ', ἵν' ἀλλήλων ἄρχωσι καὶ
 Φίλιππῳ χαρίζονται, συγγενεῖς αὐτῶν καὶ πολίτας
 μαιφονεῖν. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' ἔστηκεν, ἀλλ' εἰς Ἀρκα-
 δίαν εἰσελθὼν πάντ' ἄνω καὶ κάτω τὰ κεῖ πεποίηκε, καὶ
 νῦν Ἀρκαδῶν πολλοὶ προσήκον αὐτοῖς ἐπ' ἐλευθερίᾳ
 μέγιστον φρονεῖν ὁμοίως ὑμῖν (μόνοι γὰρ πάντων αὐ-
 τόχθονες ὑμεῖς ἐστε καὶ ἐκεῖνοι) Φίλιππον θαυμάζουσι 425
 καὶ χαλκοῦν ἰστάσι καὶ στεφανοῦσι, καὶ τὸ τελευταῖον,
 ἂν εἰς Πελοπόννησον ἴη, δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν εἰσὶν
 ἐψηφισμένοι. ταῦτά δὲ ταῦτά εἰσιν Ἀργεῖοι. ταῦτα
 νῆ τὴν Δῆμητρα, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, εὐλαβείας οὐ μικρᾶς
 δεῖται, ὥς βαδίζον γε κύκλῳ καὶ θεῷ ἐλήλυθεν, ὃ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ νόσημα τοῦτο. ἕως οὖν ἐτ' ἐν
 ἀσφαλεῖ, φυλάξασθε καὶ τοὺς πρώτους εἰσαγαγόντας
 ἀτιμώσατε· εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖθ' ὅπως μὴ τηλικαῦτα εὖ
 λέγεσθαι δοῖται τὰ νῦν εἰρημένα, ὅτε οὐδ' ὅ τι χορῇ
 ποιεῖν ἔξετε. οὐχ ὁρᾶτε ὥς ἐναργές, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖ-
 οι, καὶ σαφὲς παράδειγμα οἱ ταλαιπώροι γεγόνασιν
 Ὀλύνθιοι; οἱ παρ' οὐδὲν οὕτως ὥς τὸ τοιαῦτα ποιεῖν
 ἀπολώλασιν, οἱ δέλαιοι. ἔχοιτε δ' ἂν ἐξετάσαι καθά-
 ρως ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς. ἐκεῖνοι γὰρ, ἥνικα
 μὲν τετρακοσίους ἱππέας ἐκέκτηντο μόνον καὶ σύμ-
 παντες οὐδὲν ἦσαν πλείους πεντακισχιλίων τὸν ἀρι-
 θμὸν, οὕτω Χαλκιδέων πάντων εἰς ἓν συνωκισμένων,
 Λακεδαιμονίων ἐπ' αὐτοὺς ἐλθόντων πολλῇ καὶ πεξῇ
 καὶ ναυτικῇ δυνάμει (ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι γῆς
 καὶ θαλάττης ἦρχον ὥς ἔπος εἰπεῖν Λακεδαιμόνιοι
 κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους,) ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης ἐπ'
 αὐτοὺς ἐλθούσης δυνάμεως οὔτε τὴν πόλιν οὔτε φρού-
 ριον οὐδὲν ἀπώλεσαν, ἀλλὰ καὶ μάχας πολλὰς ἐκράτη-
 σαν καὶ τρεῖς τῶν πολεμάρχων ἀπέκτειναν καὶ τὸ τε

λευταίων, ὅπως ἐβούλοντο, οὕτω τὸν πόλεμον κατέ-
 255 θεντο. ἐπειδὴ δὲ δωροδοκεῖν ἤρξαντό τινες, καὶ δι'
 ἀβελτερίαν οἱ πολλοὶ, μᾶλλον δὲ διὰ δυστυχίαν, τού-
 τους πιστοτέρους ἡγήσαντο τῶν ὑπὲρ αὐτῶν λεγόντων,
 καὶ Λασθένης μὲν ἤρρεψε τὴν οἰκίαν τοῖς ἐκ Μακεδο-
 νίας δοθεῖσι ξύλοις, Εὐθυκράτης δὲ βοῦς ἐτρεφε πολ-
 λὰς τιμὴν οὐδενὶ δοῦς, ἕτερος δὲ τις ἦκεν ἔχων πρόβα-
 τα, ἄλλος δὲ τις ἵππους, οἱ δὲ πολλοὶ καὶ καθ' ὧν ταῦτ'
 ἐρίγνυτο οὐχ ὅπως ὠργίζοντο ἢ κολάζειν ἤξιουν τοὺς
 ταῦτα ποιοῦντας, ἀλλ' ἀπέβλεπον, ἐξήλουν, ἐτίμων,
 266 ἄνδρας ἡγοῦντο· ἐπειδὴ ταῦθ' οὕτω προήγετο καὶ τὸ
 δωροδοκεῖν ἐκράτησε, χιλίους μὲν ἱππέας κεκτημένοι,
 πλείους δ' ὄντες ἢ μύριοι, πάντας δὲ τοὺς περιχώρους
 ἔχοντες συμμάχους, μυρίοις δὲ ξένοις καὶ τριήρεσι πεν-
 τήκοντα ὑμῶν βοηθησάντων αὐτοῖς, καὶ ἐτι τῶν πολι-
 τῶν τετρακισχιλίοις, οὐδὲν αὐτοὺς τούτων ἐδυνήθη
 σῶσαι, ἀλλὰ πρὶν μὲν ἐξελθεῖν ἐνιαυτὸν τοῦ πολέμου
 τὰς πόλεις ἀπάσας ἀπωλωλέκεσαν τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ
 προδιδόντες, καὶ Φίλιππος οὐκέτ' εἶχεν ὑπακούειν τοῖς
 267 προδιδοῦσιν, οὐδ' εἶχεν ὅ τι πρῶτον λάβῃ. πεντακο-
 σίους δ' ἱππέας προδοθέντας ὑπ' αὐτῶν τῶν ἡγουμέ-
 νων ἔλαβεν αὐτοῖς ὅπλοις ὁ Φίλιππος, ὅσους οὐδεὶς
 πώποτε ἄλλος ἀνθρώπων. καὶ οὔτε τὸν ἥλιον ἡσχύ-
 νοντο οἱ ταῦτα ποιοῦντες οὔτε τὴν γῆν πατρίδα οὐ-
 σαν, ἐφ' ἧς ἔστασαν, οὔτε λερὰ οὔτε τάφους οὔτε τὴν
 μετὰ ταῦτα γεννησομένην αἰσχύνην ἐπὶ τοιοῦτοῖς ἐρ-
 γοῖς· οὕτως ἐκφρονάς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ παρα-
 πλῆγας τὸ δωροδοκεῖν ποιεῖ. ὑμᾶς οὖν· ὑμᾶς εὖ φρο-
 νεῖν δεῖ τοὺς πολλοὺς, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν τὰ τοιαῦτα,
 ἀλλὰ κολάζειν δημοσίᾳ. καὶ γὰρ ἂν καὶ ὑπερφνὲς εἴη
 εἰ κατὰ μὲν τῶν Ὀλυνθίων προδόντων πολλὰ καὶ δει-
 νὰ ἐψηφίσασθε, τοὺς δὲ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἀδικοῦντας

μὴ κολάζοντες φαίνοισθε. λέγε τὸ ψήφισμά μοι τὸ περὶ τῶν Ὀλυνθίων.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

427

- 268 Ταῦθ' ὑμεῖς, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὀρθῶς καὶ καλῶς πᾶσιν Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις δοκεῖτε ἐψηφίσθαι κατ' ἀνδρῶν προδοτῶν καὶ θεοῖς ἐχθρῶν. ἐπειδὴ τοίνυν τὸ δωροδοκεῖν πρότερον τοῦ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἐστὶ καὶ δι' ἐκεῖνο καὶ τάδε πράττουσιν τινες, ὧν ἂν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δωροδοκοῦντα ἴδητε, τοῦτον καὶ προδύτην εἶναι νομίζετε. εἰ δ' ὁ μὲν καιροῦς, ὁ δὲ πράγματα, ὁ δὲ στρατιώτας προδίδωσιν, ὧν ἂν ἕκαστος ὑμῶν, οἶμαι, κύριος γένηται, ταῦτα διαφθείρει· μισεῖν δ' ὁμοίως
269 τοὺς τοιοῦτους πάντας προσήκει. ἐστὶ δ' ὕμιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τούτων μόνοις τῶν πάντων ἀνθρώπων οἰκείοις χρῆσθαι παραδείγμασι, καὶ τοὺς προγόνους, οὓς ἐπαινεῖτε δικαίως, ἔργῳ μιμεῖσθαι. καὶ γὰρ εἰ μὴ τὰς μάχας μηδὲ τὰς στρατείας μηδὲ τοὺς κινδύνους, ἐν οἷς ἦσαν ἐκεῖνοι λαμπροί, συμβαίνει καιρὸς, ἀλλ' ἄγεθ' ἡσυχίαν ὑμεῖς ἐν τῷ παρόντι, ἀλλὰ τό γ' εὖ
270 φρονεῖν αὐτῶν μιμεῖσθε. τούτου γὰρ πανταχοῦ χρεῖα, καὶ οὐδέν ἐστι πραγματωδέστερον οὐδ' ὀχληρότερον τὸ καλῶς φρονεῖν τοῦ κακῶς, ἀλλ' ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ νυνὶ καθήμενος ὑμῶν ἕκαστος, ἂν μὲν ἂν χρὴ γιγνώσκειν περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ψηφίζηται, βελτίῳ τὰ κοινὰ ποιήσει τῇ πόλει καὶ ἄξια τῶν προγόνων πράξει, ἂν δ' ἂν μὴ δεῖ, φαυλότερα καὶ ἀνάξια τῶν προγόνων ποιήσει. τί οὖν ἐκεῖνοι περὶ τούτων ἐφρόνουσιν; ταυτὶ λαβὼν ἀνάγνωθι, γραμματεῦ· δεῖ γὰρ ὑμᾶς ἰδεῖν ὅτι ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ἔργοις ῥαθυμεῖτε, ὧν θάνατον κατεγνώκασιν οἱ πρόγονοι. λέγε.

ΣΤΗΛΗ.

- 271 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν γραμμάτων
 λεγόντων Ἀρθμιον τὸν Πυθῶνακτος τὸν Ζελεΐτην
 ἐχθρὸν εἶναι καὶ πολέμιον τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων
 καὶ τῶν συμμαχῶν αὐτὸν καὶ γένος πᾶν. διὰ τί; ὅτι
 τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ τῶν βαρβάρων εἰς τοὺς Ἕλληνας
 ἤγαγεν. οὐκοῦν ἔστιν, ὥς ἔοικεν, ἐκ τούτων ἰδεῖν ὅτι οἱ
 πρόγονοι μὲν ὑμῶν, ὅπως μὴδ' ἄλλος ἀνθρώπων μὴ-
 δείς ἐπὶ χρήμασι μὴδὲν ἐργάζεται κακὸν τὴν Ἑλλάδα,
 ἐφρόντιζον, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ τὴν πόλιν αὐτὴν ὅπως μὴ-
 272 δεῖς τῶν πολιτῶν ἀδικήσει προορᾶσθε. νῆ Δί', ἀλλ'
 ὅπως ἔτυχε, ταῦτα τὰ γράμματα ἔστηκεν. ἀλλ' ὅλης
 οὔσης ἱερᾶς τῆς ἀκροπόλεως ταυτησί καὶ πολλὴν εὐρυ-
 χωρίαν ἐχούσης παρὰ τὴν χαλκὴν τὴν μεγάλην Ἀθη-
 νᾶν ἐκ δεξιᾶς ἔστηκεν, ἣν ἀριστεῖον ἢ πόλις τοῦ πρὸς
 τοὺς βαρβάρους πολέμου, δόντων τῶν Ἑλλήνων τὰ
 χρήματα ταῦτ', ἀνέσθηκεν. τότε μὲν τοίνυν οὕτω σεμ-
 νὸν ἦν τὸ δίκαιον καὶ τὸ κολάζειν τοὺς τὰ τοιαῦτα ποι-
 οῦντας ἐντιμον ὥστε τῆς αὐτῆς ἡξιούτο στάσεως τό-
 τε ἀριστεῖον τῆς θεοῦ καὶ αἰ κατὰ τῶν τὰ τοιαῦτ' ἀδι-
 κούντων τιμωρεῖται· νῦν δὲ γέλως, ἄδεια, αἰσχύνη, εἰ-
 273 μὴ τὴν ἄγαν ταύτην ἐξουσίαν στήσετε νῦν ὑμεῖς. νο-
 μίζω τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ καθ' ἓν τι
 μᾶνον τοὺς προγόνους μιμουμένους ὀρθῶς ἂν ποιεῖν,
 ἀλλὰ καὶ κατὰ πάντα ὅσα ἐπραττον ἐφεξῆς. ἐκεῖνοι
 τοίνυν, ὥς ἅπαντες, εὖ οἶδ' ὅτι, τὸν λόγον τοῦτον ἀκη-
 κόατε, Καλλίαν τὸν Ἰππονίκου ταύτην τὴν ὑπὸ πάν-
 των θρυλουμένην εἰρήνην πρεσβεύσαντα, Ἰππου μὲν
 δρόμον ἡμέρας πεζῇ μὴ καταβαίνειν ἐπὶ τὴν θάλατταν
 βασιλέα, ἐντὸς δὲ Χελιδονεῶν καὶ Κυανεῶν πλοῖον μα-
 κρῷ μὴ πλεῖν, ὅτι δῶρα λαβεῖν ἐδοξε πρεσβεύσας, μὴ

κροῦ μὲν ἀπέκτειναν, ἐν δὲ ταῖς εὐθύταις πεντήκοντα ἐπράξαντο τάλαντα. καίτοι καλλίωταύτης εἰρήνην οὐτε πρότερον οὔθ' ὕστερον οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν ἔχοι πεποιημένην τὴν πόλιν. ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐσκόπουν. τούτου μὲν γὰρ ἡγοῦντο τὴν αὐτῶν ἀρετὴν καὶ τὴν τῆς πόλεως δόξαν αἰτίαν εἶναι, τοῦ δὲ προῖκα ἢ μὴ τὸν τρόπον τοῦ πρεσβευτοῦ· τοῦτον οὖν δίκαιον ἡξίουں παρῆχεσθαι καὶ ἀδωροδοκῆτον τὸν προσιόντα τοῖς κοινοῖς. ἐκεῖνοι μὲν τοίνυν οὕτως ἐχθρὸν ἡγοῦντο τὸ δωροδοκεῖν καὶ ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει ὥστε μήτ' ἐπὶ πράξεως μηδεμιᾶς μήτ' ἐπ' ἀνδρός ἑάν γίνεσθαι· ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν εἰρήνην ἑορακότες τὰ μὲν τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τεύχη καθηρηκυῖαν, τὰς δὲ τῶν πρέσβων οἰκίας οἰκοδομοῦσαν, καὶ τὰ μὲν τῆς πόλεως κτήματα ἀφηρημένην, τούτοις δ' ἂ μὴδ' ὄναρ ἡλπίσαν πῶποτε κτησαμένην. οὐκ αὐτοὶ τούτους ἀπεκτείνετε, ἀλλὰ κατηγόρου προσδεῖσθε, καὶ λόγῳ κρίνετε ὧν ἔργῳ τὰ δίκηματα πάντες ὁρῶσιν.

Οὐ τοίνυν τὰ παλαιά ἂν τις ἔχοι μόνον εἰπεῖν, καὶ διὰ τούτων τῶν παραδειγμάτων ὑμᾶς ἐπὶ τιμωρίαν παρακαλέσαι· ἀλλ' ἐφ' ὑμῶν τουτωνὴ τῶν ἐτι ζώντων ἀνθρώπων πολλοὶ δίκην δεδώκασιν. ὧν ἐγὼ τοὺς μὲν ἄλλους παραλείψω, τῶν δ' ἐκ πρεσβείας, ἢ πολὺ ταύτης ἐλάττω κακὰ τὴν πόλιν εἰργασται. θανάτῳ ζημιωθέντων ἐνὸς ἢ δυοῖν ἐπιμνησθήσομαι. καὶ μοι λέγε τουτὶ τὸ ψήφισμα λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

430

Κατὰ τουτὶ τὸ ψήφισμα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πρέσβων ἐκείνων ὑμεῖς θάνατον κατέγνωτε, ὧν εἰς ἣν Ἐπικράτης, ἀνὴρ, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω, σπουδαῖος καὶ πολλὰ χρήσιμος τῇ πόλει καὶ τῶν ἐκ

Πειραιῶς καταγαρόντων τὸν δῆμον καὶ ἄλλως δημοτικὸς. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησε τούτων, δικαίως· οὐ γάρ ἐφ' ἡμισείᾳ χρηστὸν εἶναι δεῖ τὸν τὰ τηλικαῦτα διοικεῖν ἀξιούντα, οὐδὲ τὸ πιστευθῆναι προλαβόντα παρ' ὑμῶν εἰς τὸ μείζω δύνασθαι κακουργεῖν καταχρησθαι, ἀλλ' ἀπλῶς μηδὲν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐκόντα.

- 278 εἰ τοίνυν τι τούτοις ἀπρακτὸν ἐστὶ τούτων ἐφ' οἷς ἐκείνων θάνατος κατέγνωσται, ἐμὲ ἀποκτείνετε ἤδη. σκοπεῖτε γάρ. "ἐπειδὴ παρὰ τὰ γράμματα" φησὶν "ἐπρέσβευσαν ἐκεῖνοι" [τὸ ψήφισμα]. καὶ τοῦτ' ἐστὶ τῶν ἐγκλημάτων πρῶτον. οὗτοι δὲ οὐ παρὰ τὰ γράμματα; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα "Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις," οὗτοι δὲ Φωκέας ἐκσπόνδους ἀπέφηναν; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα "τοὺς ἄρχοντας ὀρκοῦν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν," οὗτοι δὲ, οὓς Φίλιππος αὐτοῖς προσέειπε, τούτους ὥρκισαν; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα "οὐδαμοῦ μόνους μόνῳ ἐντυγχάνειν Φιλίπῳ," οὗτοι δ' οὐδὲν
- 279 ἐπαύσαντο ἰδίᾳ χρηματίζοντες; "καὶ ἡλέγχθησάν τινες αὐτῶν ἐν τῇ βουλῇ οὐ τάλῃθ' ἀπαγγέλλοντες." οὗτοι δέ γε καὶ ἐν τῷ δήμῳ. καὶ ὑπὸ τοῦ; τοῦτο γάρ ἐστὶ τὸ λαμπρόν· ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων· οἷς γὰρ ἀπήγγειλαν οὗτοι, πάντα δήπου γέγονε τὰναντία. "οὐδ' ἐπιστέλλοντες" φησὶ "τάλῃθ'." οὐκοῦν οὐδ' οὗτοι. "καὶ 431
- "καταψευδόμενοι τῶν συμμάχων καὶ δῶρα λαμβάνοντες." ἀντὶ μὲν τοίνυν τοῦ καταψευδόμενοι παντελῶς ἀπολωλεκότες· πολλῷ δὲ δήπου τοῦτο δεινότερον τοῦ καταψεύσασθαι. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ γε τοῦ δῶρα εἰληφέναι, εἰ μὲν ἡρνοῦντο, ἐξελέγχειν λοιπὸν ἂν ἦν, ἐπειδὴ
- 280 δ' ὠμολόγουν, ἀπάγειν δήπου προσῆκεν. τί οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; τούτων οὕτως ἐχόντων ὑμεῖς ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὄντες, οἱ δὲ καὶ τινὲς αὐτῶν ἔτι ζῶντες, ὑπομενεῖτε τὸν μὲν εὐεργέτην τοῦ δήμου καὶ τῶν

ἐκ Πειραιῶς, Ἐπικράτην, ἐκπεσεῖν καὶ κολασθῆναι; καὶ πάλιν πρῶην Θρασύβουλον ἐκείνον τὸν Θρασυβούλου τοῦ δημοτικοῦ τοῦ ἀπὸ Φυλῆς καταγαγόντος τὸν δῆμον, τάλαντα δέκα ὠφληκέναι, καὶ τὸν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, τῶν τὰ μέγιστ' ἀγαθὰ ὑμᾶς εὐεργασμένων, οὓς νόμῳ διὰ τὰς εὐεργεσίας, ἃς ὑπῆρξαν εἰς ὑμᾶς, ἐν ἅπασι τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ ταῖς θυσίαις σπονδῶν καὶ κρατήρων κοινωνοὺς πεποιήσθε καὶ ἔδετε καὶ τιμᾶτε ἐξ ἴσου τοῖς ἡρώσι καὶ τοῖς θεοῖς, τούτους μὲν πάντας τὴν ἐκ τῶν νόμων δίκην ὑπεσχηκέναι, καὶ μήτε συγγνώμην μήτ' ἔλεον μήτε παιδία κλάοντα ὁμῶνυμα τῶν εὐεργετῶν μήτ' ἄλλο μηδὲν αὐτοὺς ὠφεληκέναι, τὸν δὲ Ἀτρομήτου τοῦ γραμματιστοῦ καὶ Γλαυκοθέας τῆς τοὺς θιάσους συναγωγῆς, ἐφ' οἷς ἑτέρα τέθυγκεν ἔξρεια, τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες, τὸν τῶν τοιούτων, τὸν οὐδὲ καθ' ἓν χρήσιμον τῇ πόλει, οὐκ αὐτὸν, οὐ πατέρα, οὐκ ἄλλον οὐδένα τῶν τούτου ἀφήσετε; ποῖος γὰρ ἵππος, ποῖα τριήρης, ποῖα στρατεία, τίς χορὸς, τίς λει- 433
τουργία, τίς εἰσφορά, τίς εὐνοία, ποῖος κίνδυνος, τί τούτων ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ γέρονε παρὰ τούτων τῇ πόλει; καίτοι κἂν εἰ ταῦτα πάνθ' ὑπῆρχεν, ἐκεῖνα δὲ μὴ προσῇν, δικαίως καὶ προῖκα πεπρεσβευκέναι, ἀπολωλέναι δὴπον προσῆκεν αὐτῷ. εἰ δὲ μήτε ταῦτα μήτ' ἐκεῖνα, οὐ τιμωρήσεσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε ὧν κατηγορῶν ἔλεγε Τιμάρχου, ὧς οὐδέν ἐστ' ὄφελος πόλεως ἥτις μὴ νεῦρα ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔχει, οὐδὲ πολιτείας ἐν ἣ συγγνώμη καὶ παραγγελία τῶν νόμων μείζον ἰσχύουσιν· οὐδ' ἔλαειν ὑμᾶς οὔτε τὴν μητέρα δεῖν τὴν Τιμάρχου, γραῦν γυναῖκα, οὔτε τὰ παιδία οὔτ' ἄλλον οὐδένα, ἀλλ' ἐκεῖνο ὁρᾶν, ὅτι εἰ προήσεσθε τὰ τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας, οὐχ εὐρήσετε τοὺς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐλεήσοντας. ἀλλ' ὁ μὲν ταλαίπωρος ἄνθρωπος

ἡτιμώσεται, ὅτι τοῦτον εἶδεν ἀδικοῦντα, τούτῳ δ'
 ἀθώῳ δώσει' εἶναι; διὰ τί; εἰ γὰρ παρὰ τῶν εἰς ἑαυ-
 τοὺς ἑξαμαρτόντων τηλικαύτην ἤξιωσε δίκην Αἰσχί-
 νης λαβεῖν, παρὰ τῶν εἰς τὰ τῆς πόλεως τηλικαύτην
 ἡμαρτηκότων, ὧν εἰς οὗτος ὦν ἐξελέγχεται, πηλίκην
 ὑμᾶς προσήκει λαβεῖν τοὺς ὁμωμοκότας καὶ δικάζοντας
 285 νῆ Δί', οἱ νέοι γὰρ ἡμῖν δι' ἐκείνον ἔδονται τὸν ἀγῶνα
 βελτίους. οὐκοῦν καὶ διὰ τόνδε οἱ πολιτευόμενοι, δι'
 ὧν τὰ μέγιστα κινδυνεύεται τῇ πόλει· προσήκει δὲ καὶ
 τούτων φροντίζειν. ἵνα τοίνυν εἰδῇθ' ὅτι καὶ τοῦτοι
 ἀπώλεσε, τὸν Τίμαρχον, οὐ μὰ Δί' οὐχὶ τῶν ὑμετέρων
 παίδων, ὅπως ἔδονται σώφρονες, προορῶν (εἰσὶ γὰρ
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ νῦν σώφρονες· μὴ γὰρ οὕτω
 γένοιτο κακῶς τῇ πόλει ὥστε Ἀφροβήτου καὶ Αἰσχίνου
 286 σωφρονιστῶν δεηθῆναι τοὺς νεωτέρους), ἀλλ' ὅτι βου-
 λεύων ἔγραψεν, ἂν τις ὡς Φίλιππον ὅπλα ἄγων ἁλῶ ἢ
 σκευὴ τριηρικὰ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. σημειοῦ-
 δέ· πόσον γὰρ ἐδημηγόρει χρόνον Τίμαρχος; πολὺν.
 οὐκοῦν τοῦτον ἦν Αἰσχίνης ἅπαντα ἐν τῇ πόλει, καὶ
 οὐδεπώποτε ἠγανάκτησεν οὐδὲ δεινὸν ἠγγήσατο εἶναι
 τὸ πρᾶγμα, εἰ ὁ τοιοῦτος λέγει, ἕως εἰς Μακεδονίαν ἐλ-
 θὼν ἑαυτὸν ἐμίσθωσεν. λέγε δὴ μοι τὸ ψήφισμα λα-
 βὼν αὐτὸ τὸ τοῦ Τιμάρχου.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

287 Ὁ μὲν τοίνυν ὑπὲρ ὑμῶν γράψας μὴ ἄγειν ἐν τῷ
 πολέμῳ πρὸς Φίλιππον ὅπλα, εἰ δὲ μὴ, θανάτῳ ζημιου-
 σθαι, ἀπόλωλε καὶ ὕβρισται· ὁ δὲ καὶ τὰ τῶν ὑμετέρων
 συμμαχῶν ὅπλα ἐκείνῳ παραδοὺς οὕτωσιν κατηγόρει,
 καὶ περὶ πορνείας ἔλεγεν, ὧ γῆ καὶ θεοί, δυοῖν μὲν κη-
 δεσταῖν παρεστηκότιν, οὓς ἰδόντες ἂν ὑμεῖς ἀνακρά-
 γοιτε, Νικίου τε τοῦ βδελυροῦ, ὅς ἑαυτὸν ἐμίσθωσεν

εἰς Αἴγυπτον Χαβρία, καὶ τοῦ καταράτου Κυρηβαίου, ὅς ἐν ταῖς πομπαῖς ἄνευ τοῦ προσώπου κωμάζει. καὶ τί ταῦτα; ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν ὁρῶν Ἀφόβητον. ἀλλὰ δῆτα ἄνω ποταμῶν ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ πάντες οἱ περὶ πορνείας ἐρρύνθησαν λόγοι.

Καὶ μὴν εἰς ὅσην ἀτιμίαν τὴν πόλιν ἡμῶν ἢ τοῦτου πονηρία καὶ ψευδολογία καταστήσασα ἔχει, πάντα τὰλλ' ἀφείς, ὃ πάντες ὑμεῖς ἴστε ἐρῶ. πρότερον μὲν γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί παρ' ὑμῖν ἐψηφίσται, τοῦτ' 431 ἐπετήρουν οἱ ἄλλοι πάντες Ἕλληνες· νῦν δ' ἤδη περὶ ἐρχόμεθ' ὑμεῖς τί δέδοικται τοῖς ἄλλοις σκοποῦντες, καὶ ὠτακουστοῦντες τί τὰ τῶν Ἀρχαίων, τί τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων, ποῖ πάρεισι Φίλιππος, ξῆ ἢ τέθνηκεν. οὐ τοιαῦτα ποιοῦμεν; ἐγὼ δὲ οὐ δέδοικα εἰ Φίλιππος ξῆ, ἀλλ' εἰ τῆς πόλεως τέθνηκε τὸ τοὺς ἀδικοῦντας μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι. οὐδὲ φοβεῖ με Φίλιππος, ἂν τὰ παρ' ὑμῶν ὑγιαίνῃ, ἀλλ' εἰ παρ' ὑμῖν ἄδεια γενήσεται τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρεῖν βουλομένοις, καὶ συνερουσί τινες τούτοις τῶν ὑφ' ὑμῶν πεπιστευμένων, καὶ πάντα τὸν ἐμπροσθεν χρόνον ἀρνούμενοι μὴ πράττειν ὑπὲρ Φιλίππου νῦν ἀναβήσονται, ταῦτα φοβεῖ με. τί γὰρ δὴ ποτε, Εὐβουλε, Ἡγησίλεω μὲν κρινομένῳ, ὅς ἀνεψιὸς ἐστὶ σοι, καὶ Θρασυβούλῳ πρώτῳ, τῷ Νικηράτου θείῳ, ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης ψήφου οὐδ' ὑπακούσαι καλούμενος ἠθέλες, εἰς δὲ τὸ τίμημα ἀναβὰς ὑπὲρ μὲν ἐκείνων οὐδ' ὅτιοῦν ἔλεγες, ἐδέου δὲ τῶν δικαστῶν συγγνώμην ἔχειν σοι; εἴτα ὑπὲρ μὲν συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων ἀνθρώπων οὐκ ἀναβαίνεις, ὑπὲρ Αἰσχίνου δὲ ἀναβήσῃ, ὅς, ἡνίκ' ἐκρινεν Ἀριστοφῶν Φιλόνηικον καὶ δι' ἐκείνου τῶν σοι πεπραγμένων κατηγορεῖ, συγκατηγορεῖ μετ' ἐκείνου σου καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν σῶν εἰς ἐξητάζετο. ἐπειδὴ δὲ σὺ μὲν τουτουσί δεδιξάμενος καὶ φή-

- σας κατιβαίνειν εἰς Πειραιᾶ δεῖν ἤδη καὶ χρήματ' εἰσφέρειν καὶ τὰ θεωρικὰ στρατιωτικὰ ποιεῖν, ἢ χειροτονεῖν ἅσιν συνεῖπε μὲν οὗτος, ἔγραψε δ' ὁ βδελυρὸς Φιλοκράτης.
- 292 ἐξ ὧν αἰσχροὶν ἀντ' ἰσῆς συνέβη γενέσθαι τὴν εἰρήνην, οὗτοι δὲ τοῖς μετὰ ταῦτ' ἀδικήμασι πάντ' ἀπολωλέκασι, τηλικαῦτα διήλλαξαι; καὶ ἐν μὲν τῷ δήμῳ κατηρῶ Φιλίππῳ, καὶ κατὰ τῶν παίδων ὥμνυες ἢ μὴν ἀπολλέειν Φίλιππου ἂν βούλεσθαι· νῦν δὲ βοηθήσεις τοῦτῳ; πῶς οὖν ἀπολείται, ὅταν τοὺς παρ' ἐκείνου ὄωρο-
- 293 δοκοῦντας σὺ σώξης; τί γὰρ δῆποτε Μοιροκλέα μὲν ἔκρινες, εἰ παρὰ τῶν τὰ μέταλλα ἐωνημένων εἰκοσιν ἐξέλεξε δραχμὰς παρ' ἐκάστου, καὶ Κηφισοφῶντα γραφὴν ἱερῶν χρημάτων ἐδίωκες, εἰ τρισὶν ὕστερον ἡμέραις ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἔθηκεν ἐπὶ μνᾶς· τοὺς δὲ ἔχοντας, ὁμολογοῦντας, ἐξελεγχομένους ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐπὶ τῷ τῶν συμμάχων ὀλέθρῳ ταῦτα πεποιηκότας, τοῦ-
- 294 τους σὺ κρίνεις, ἀλλὰ καὶ σώζειν κελεύεις; καὶ μὴν ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶ φοβερὰ καὶ προνοίας καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενα, ἐφ' οἷς δ' ἐκείνους σὺ ἔκρινες, γέλως, ἐκείνως ὀψεσθε. ἦσαν ἐν Ἡλίδι κλέπτοντες τὰ κοινὰ τινες; καὶ μάλ' εἰκὸς γε. ἔστιν οὖν ὅστις μετέσχευ αὐτόθι νῦν τούτων τοῦ καταλῦσαι τὸν δῆμον; οὐδὲ εἰς. τί δέ; ἦσαν, ὅτ' ἦν Ὀλυνθος, τοιοῦτοί τινες ἄλλοι; ἐγὼ μὲν οἶμαι. ἅθ' οὖν διὰ τούτους ἀπώλει Ὀλυνθος; οὔ. τί δ', ἐν Μεγάρῳ οὐκ οἶεσθ' εἶναι τινα καὶ κλέπτην καὶ παρεκλέγοντα τὰ κοινὰ; ἀνάγκη, καὶ πέφηνε. τίς αἷτιος αὐτόθι νῦν τούτων τῶν συμβε-
- 295 βηκότων πραγμάτων; οὐδὲ εἰς. ἀλλὰ ποιοί τινες οἱ τὰ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτ' ἀδικοῦντες; οἱ νομίζοντες αὐτοὺς ἀξιόχρεως εἶναι τοῦ Φιλίππου ξένοι καὶ φίλοι προσαγορεύεσθαι, οἱ στρατηγιῶντες καὶ προστασίας ἀξιούμενοι, οἱ μείζους τῶν πολλῶν οἰόμενοι δεῖν εἶναι.

οὐ Περίλαος ἐκρίνετο ἑναγχος ἐν Μεγάροις ἐν τοῖς
 τριακοσίοις, ὅτι πρὸς Φίλιππον ἀφίκετο, καὶ παρελθὼν 436
 Πτοιόδωρος αὐτὸν ἐξητήσατο, καὶ πλούτῳ καὶ γένει
 καὶ δόξῃ πρῶτος Μεγαρέων, καὶ πάλιν ὡς Φίλιππον
 ἐξέπεμψε, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ μὲν ἤκεν ἄγων τοὺς ξένους,
 ὁ δ' ἐνδοῦ ἐτύρενε; τοιαῦτα. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔσθ'
 ὅ τι τῶν πάντων μᾶλλον εὐλαβεῖσθαι δεῖ ἢ τὸ μείζω
 τινὰ τῶν πολλῶν ἔαν γίγνεσθαι. μὴ μοι σωξέσθω μηδ'
 ἀπολλύσθω μηδεὶς, ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα βούληται,
 ἀλλ' ὅν ἂν τὰ πεπραγμένα σώξῃ καὶ τοῦναντίου, τούτῳ
 τῆς προσηκούσης ψήφου παρ' ὑμῶν ὑπαρχέτω τυγχά-
 νειν· τοῦτο γὰρ ἔστι δημοτικόν. ἔτι τοίνυν πολλοὶ
 παρ' ὑμῖν ἐπὶ καιρῶν γεγόνασιν ἰσχυροὶ, Καλλίστρα-
 τος, αὐθις Ἀριστοφῶν, Διόφαντος, τούτων ἕτεροι
 πρότερον. ἀλλὰ ποῦ τούτων ἕκαστος ἐπρώτευν; ἐν
 τῷ δήμῳ· ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις οὐδεὶς πω μέχρι τῆς
 τήμερον ἡμέρας ὑμῶν οὐδὲ τῶν νόμων οὐδὲ τῶν ὀρ-
 κων κρείττων γέγονεν. μὴ τοίνυν μηδὲ νῦν τοῦτον ἑά-
 σῃτε. ὅτι γὰρ ταῦτα φυλάττοισθ' ἂν εἰκότως μᾶλλον
 ἢ πιστεύοιτε, τῶν θεῶν ὑμῖν μαντεῖαν ἀναγνώσομαι,
 οἵπερ αἰεὶ σώξουσιν τὴν πόλιν πολλῶ τῶν προεστηκό-
 των μᾶλλον. λέγε τὰς μαντείας.

ΜΑΝΤΕΙΑΙ.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν θεῶν ἃ ὑμῖν
 προλέγουσιν. εἰ μὲν τοίνυν πολεμοῦντων ὑμῶν ταῦτ'
 ἀνῆρτήκασι, τοὺς στρατηγούς λεγούσι φυλάττεσθαι·
 πολέμου γὰρ εἰσιν ἡγεμόνες οἱ στρατηγοί· εἰ δὲ πεποι-
 ημένων εἰρήνην, τοὺς ἐπὶ τῆς πολιτείας ἐφεστηκότας·
 οὗτοι γὰρ ἡγοῦνται, τούτοις πείθεσθε ὑμεῖς, ὑπὸ τοῦ- 437
 των θεός ἐστὶ μὴ παρακρουσθῆτε. καὶ τὴν πόλιν συν-
 ἔχειν φράσιν ἐν τῇ μαντεία, ὅπως ἂν μίαν γνώμην ἔχω-

299 σιν ἅπαντες καὶ μὴ τοῖς ἐχθροῖς ἡδονὴν ποιῶσι. πότε-
ρον οὖν οἴεσθ' ἂν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν τοσαῦτα
κακὰ εἰργασμένον σωθέντα ἢ δίκην δόντα ἡδονὴν Φι-
λίππῳ ποιῆσαι; ἐγὼ μὲν οἶμαι σωθέντα. φησὶ δέ γε η
μαντεία δεῖν ὅπως ἂν μὴ χαίρωσιν οἱ ἐχθροὶ ποιεῖν.
ἅπασι τοίνυν μιᾷ γνώμῃ παρακελεύεται κολάζειν τοὺς
ὑπηρετηκότας τι τοῖς ἐχθροῖς, ὁ Ζεὺς, ἡ Διώνη, πάν-
τες οἱ θεοί. ἔξωθεν οἱ ἐπιβουλεύοντες, ἐνδοθεν οἱ συμ-
πράττοντες. οὐκοῦν τῶν ἐπιβουλευνόντων μὲν ἔργον
διδόναι, τῶν συμπραττόντων δὲ λαμβάνειν καὶ τοὺς
εἰληφότας ἐκσώζειν.

300 Ἔτι τοίνυν καὶ ἀπ' ἀνθρωπίνου λογισμοῦ τοῦτ'
ἴδοι τις, ὅτι πάντων ἐχθρότατον καὶ φοβερώτατον τὸ
τὸν προεστηκότα ἑᾶν οἰκεῖον γίνεσθαι τοῖς μὴ τῶν
αὐτῶν ἐπιθυμοῦσι τῷ δήμῳ. τίσι γὰρ τῶν πραγμάτων
ἐγκρατὴς γέγονε Φίλιππος ἅπάντων, καὶ τίσι τὰ μέ-
γιστα κατείργασται τῶν πεπραγμένων, σκέψασθε. τῷ
παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ὠνεῖσθαι, τῷ τοὺς
προεστηκότας ἐν ταῖς πόλεσι διαφθεῖρειν καὶ ἐπαίρειν.

301 τούτοις. ταῦτα τοίνυν ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν ἀμφοτέρω, ἐὰν
βούλησθε, ἀχρεῖα ποιῆσαι τήμερον, ἂν τῶν μὲν μὴ
ἐθέλητε ἀκούειν τοῖς τοιοῦτοις συνηγορούντων, ἀλλ'
ἐπιδείξητε ἀκύρους ὄντας ὑμῶν (νῦν γὰρ φασιν εἶναι
κύριοι), τὸν δὲ πεπρακόθ' ἑαυτὸν κολάσητε, καὶ τοῦθ'

302 ἅπαντες ἴδωσιν. παντὶ μὲν γὰρ εἰκότως ἂν ὀργισθεί-
ητε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα πεποιηκότι καὶ προ-
δεδώκότι συμμάχους καὶ φίλους καὶ καιροὺς, μεθ' ὧν
ἢ καλῶς ἢ κακῶς ἐκάστοις ἔχει τὰ πάντα, οὐ μὴν οὐ-
δενὶ μᾶλλον οὐδὲ δικαιοτέρον ἢ τούτῳ. ὅς γὰρ ἑαυτὸν
τάξας τῶν ἀπιστούντων εἶναι Φιλίππῳ, καὶ μόνος καὶ
πρῶτος ἰδὼν ὅτι κοινὸς ἐχθρὸς ἐκεῖνός ἐστιν ἅπάντων
τῶν Ἑλλήνων, ἡντομόλησε καὶ προῦδωκε καὶ γέγονεν

ἐξαίφνης ὑπὲρ Φιλίππου, πῶς οὐ πολλάκις οὗτος ἄξιός
 ἐστ' ἀπολωλέναι; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, αὐ-
 τὸς οὐχ οἷός τε ἀντειπεῖν ἔσται. τίς γάρ ἐσθ' ὁ τὸν
 Ἰσχανδρὸν προσάγων ὑμῖν τὸ κατ' ἀρχάς, ὃν παρὰ
 τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ φίλων τῇ πόλει δεῦρ' ἤκειν ἔφη; τίς
 ὁ συσκευάζεσθαι τὴν Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον Φί-
 λιππον βοῶν, ὑμᾶς δὲ καθεύδειν; τίς ὁ τοὺς μακροὺς
 καὶ καλοὺς λόγους ἐκείνους δημηγορῶν, καὶ τὸ Μιλ-
 τιάδου καὶ Θεμιστοκλέους ψήφισμα ἀναγινώσκων καὶ
 τὸν ἐν τῷ τῆς Ἀγλαύρου τῶν ἐφήβων ὄρκον; οὐχ οὗ-
 τος; τίς ὁ πείσας ὑμᾶς μόνον οὐκ ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν θά-
 λατταν πρεσβείας πέμπειν, ὥς ἐπιβουλευομένης μὲν
 ὑπὸ Φιλίππου τῆς Ἑλλάδος, ὑμῖν δὲ προσῆκον προο-
 ρᾶν ταῦτα καὶ μὴ προῖεσθαι τὰ τῶν Ἑλλήνων; οὐχ ὁ
 μὲν γράφων τὸ ψήφισμα Εὐβουλος ἦν, ὁ δὲ πρεσβεύων
 εἰς Πελοπόννησον Αἰσχίνης οὐτοσί; ἐλθὼν δ' ἐκεῖσε
 ἅττα μὲν ποτε διελέχθη καὶ ἐδημηγόρησεν, αὐτὸς ἂν
 εἰδεῖν, ἃ δ' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, ὑμεῖς οἶδ' ὅτι μέ-
 μνησθε πάντες. βάρβαρόν τε γὰρ πολλάκις καὶ ἀλά-
 στορα τὸν Φίλιππον ἀποκαλῶν ἐδημηγόρει, καὶ τοὺς
 Ἀρκαδας ὑμῖν ἐπήγγελλεν ὥς ἐχαιρον, εἰ προσέχει 439
 τοῖς πράγμασιν ἤδη καὶ ἐγείρεται ἡ τῶν Ἀθηναίων πό-
 λις. ὁ δὲ πάντων μάλιστ' ἀγανακτῆσαι ἔφη· συντυ-
 χεῖν γὰρ ἀπὼν Ἀτρεστίδῃ παρὰ Φιλίππου πορευο-
 μένῳ, καὶ μετ' αὐτοῦ γυναῖκα καὶ παιδάρια ὥς τριάκοντα
 βαδίξειν, αὐτὸς δὲ θαυμάσας ἐρῆσθαι τινὰ τῶν ὁδοι-
 πόρων τίς ἀνθρωπὸς ἐστὶ καὶ τίς ὄχλος ὁ μετ' αὐτοῦ,
 ἐπειδὴ δ' ἀκοῦσαι ὅτι Ἀτρεστίδης παρὰ Φιλίππου τῶν
 Ὀλυνθίων αἰχμάλωτα δωρεὰν ταῦτ' ἔχων ἀπέρχεται,
 δεινὸν αὐτῷ τι δόξαι καὶ δακρῦσαι καὶ ὀδύρασθαι τὴν
 Ἑλλάδα, ὥς κακῶς διακέεται, ἢ τοιαῦτα πάθη περιορᾶ
 γιγνόμενα. καὶ συνεβούλευεν ὑμῖν πέμπειν τινὰς εἰς

Ἀρκαδίαν, οἵτινες κατηγορήσουσι τῶν τὰ Φιλίππου
 πραττόντων· ἀκούειν γὰρ ἔφη τῶν φίλων ὥς ἐὰν ἐπι-
 στρουφὴν ἢ πόλιν ποιήσῃται καὶ πρέσβεις πέμψῃ, δίκην
 307 ἐκείνοι δώσουσιν. ταῦτα μὲν τοίνυν τότε καὶ μάλα, ὧς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια ἐδημηγό-
 ρει. ἐπειδὴ δ' ἀφίκετο εἰς Μακεδονίαν καὶ τὸν ἐχθρὸν
 εἶδε τὸν αὐτοῦ καὶ τῶν Ἑλλήνων, τὸν Φίλιππον, ἄρα
 γε ὅμοια ἢ παραπλήσια τούτοις; πολλοῦ γε καὶ δεῖ,
 ἀλλὰ μήτε τῶν προγόνων μεμνήσθαι μήτε τρώπαια λέ-
 γειν μήτε βοηθεῖν μηδενί, τῶν τε κελευόντων μετὰ
 τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς πρὸς Φίλιππον εἰρήνης βου-
 λεύεσθαι θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν ὑμετέρων ἰδίῳν ἄλ-
 308 λον τινὰ δεῖ πεισθῆναι· εἶναι τε τὸν Φίλιππον αὐτὸν,
 Ἡράκλεις, Ἑλληνικώτατον ἀνθρώπων, δεινότατον λέ-
 γειν, φιλαθηναϊώτατον· οὕτω δὲ ἀτόπους τινὰς ἐν τῇ
 πόλει καὶ δυσχερεῖς ἀνθρώπους εἶναι ὥστε οὐκ αἰσχύ-
 νεσθαι λοιδορομένους αὐτῷ καὶ βάρβαρον αὐτὸν ἀπο-
 καλοῦντας. ἔστιν οὖν ὅπως ταῦτ' ἂν, ἐκεῖνα προειρη- 440
 κῶς, ὁ αὐτὸς ἀνὴρ μὴ διαφθαρεὶς ἐτόλμησεν εἰπεῖν;
 309 τί δέ; ἔσθ' ὅστις ἂν τὸν Ἀτρεστίδαν τότε μισήσας διὰ
 τοὺς τῶν Ὀλυνθίων παῖδας καὶ γυναῖα ταυτὰ Φιλο-
 κράτει νῦν πράττειν ὑπέμεινεν, ὅς γυναικάς ἐλευθέ-
 ρας τῶν Ὀλυνθίων ἤγαγε δεῦρ' ἐφ' ὕβρει, καὶ οὕτως
 ἐπὶ τῷ βδελυρῶς βεβιωκέναι γινώσκεται ὥστε μηδὲν
 ἐμὲ αἰσχρὸν εἰπεῖν νυνὶ περὶ αὐτοῦ δεῖν μηδὲ δυσχε-
 ρές, ἀλλὰ τοσοῦτον εἰπόντος μόνον, ὅτι Φιλοκράτης
 γυναικάς ἤγαγε, πάντας ὑμᾶς εἰδέναι καὶ τοὺς περιε-
 στηκότας τὰ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐλεεῖν, εὖ οἶδ' ὅτι, τὰς
 ἀτυχεῖς καὶ ταλαιπώρους ἀνθρώπους, ἃς οὐκ ἠλέησεν
 Αἰσχίνης, οὐδ' ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταύταις τὴν Ἑλλάδα, εἰ
 παρὰ τοῖς συμμάχοις ὑπὸ τῶν πρέσβων ὑβρίζονται.
 310 ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ κληήσει τοῦ τὰ τοιαῦτα πεπρεσβε-

κότος. καὶ τὰ παῖδια ἰσως παράξει καὶ ἀναβιβᾶται.
 ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθε, ὡς ἄνδρες δικασταί, πρὸς μὲν τὰ
 τούτου παῖδια, ὅτι πολλῶν συμμάχων ὑμετέρων καὶ
 φίλων παῖδες ἀλῶνται καὶ πτωχοὶ περιέρχονται δεινὰ
 πεπονθότες διὰ τοῦτον, οὓς ἐλεεῖν πολλῷ μᾶλλον ὑμῖν
 ἄξιον ἢ τοὺς τοῦ τοιαῦτα ἡδίκηκότος καὶ προδότου πα-
 τρός, καὶ ὅτι τοὺς ὑμετέρους παῖδας οὗτοι, "καὶ τοῖς
 ἑκγόνοις" προσγράψαντες εἰς τὴν εἰρήνην, καὶ τῶν
 ἐλπίδων ἀπεστερήκασι, πρὸς δὲ τὰ αὐτοῦ τούτου δά-
 κρυα, ὅτι νῦν ἔχετε ἄνθρωπον, ὃς εἰς Ἀρκαδίαν ἐκέ-
 λευεν ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου πράττοντας πέμπειν
 τοὺς κατηγορήσοντας. νῦν τοίνυν ὑμᾶς οὐκ εἰς Πελο- 441
 πόνησον δεῖ πρεσβείαν πέμπειν, οὐδ' ὁδὸν μακρὰν
 βαδίσαι, οὐδ' ἐφόδια ἀναλίσκειν, ἀλλ' ἄχρι τοῦ βήμα-
 τος ἐνταυθὶ προσελθόντα ἕκαστον ὑμῶν τὴν ὁσίαν καὶ
 δικαίαν ψῆφον ὑπὲρ τῆς πατρίδος θᾶσθαι κατ' ἄν-
 δρός, ὃς. ὦ γῆ καὶ θεοί, ἐκεῖνα ἃ διεξῆλθον ἐν ἀρχῇ
 δεδημηγορηκώς, τὸν Μαραθῶνα, τὴν Σαλαμίνα, τὰς
 μάχας, τὰ τρόπαια, ἐξαίφνης, ὥς ἐπέβη Μακεδονίας,
 πάντα τὰναντία τούτοις, μὴ προγόνων μεμνήσθαι, μὴ
 τρόπαια λέγειν, μὴ βοηθεῖν μηδενί, μὴ κοινῇ μετὰ τῶν
 Ἑλλήνων βουλευέσθαι, μόνον οὐ καθελεῖν τὰ τείχη.
 καίτοι τούτων αἰσχύρους λόγοι οὐδένες πώποτ' ἐν τῷ
 παντὶ χρόνῳ γέγονασι παρ' ὑμῖν. τίς γάρ ἐστιν Ἑλλή-
 νων ἢ βαρβάρων οὕτω σκαιὸς καὶ ἀνήκοος καὶ σφόδρα
 μισῶν τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν, ὅστις, εἴ τις ἔροιτο,
 εἰπέ μοι, τῆς νῦν οὔσης Ἑλλάδος ταυτησὶ καὶ οἰκουμέ-
 νης ἔσθ' ὃ τι ταύτην ἂν τὴν προσηγορίαν εἶχεν ἢ
 ὠκεῖθ' ὑπὸ τῶν νῦν ἐχόντων Ἑλλήνων, εἴ μὴ τὰς ἀρε-
 τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἐκείνας οἱ Μαραθῶνι καὶ Σαλαμίνι
 παρέσχοντο οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι; οὐδ' ἂν εἰς εὐ οἶδ'
 ὅτι φήσειεν, ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἂν

- 313 ἡλωκέναι. εἶθ' οὕς μὴδὲ τῶν ἐχθρῶν μὴδεῖς ἂν τοῦ-
 των τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν ἐπαίνων ἀποστερήσεις,
 τούτων Αἰσχίνης ὑμᾶς οὐκ ἔα μεμνησθαι, τοὺς ἐξ ἐκεί-
 νων, ἵν' αὐτὸς ἀργύριον λάβῃ; καὶ μὴν τῶν μὲν ἄλλων
 ἀγαθῶν οὐ μέτεστι τοῖς τεθνεῶσιν, οἱ δ' ἐπὶ τοῖς κα-
 λῶςπραχθεῖσιν ἐπαινοὶ τῶν οὕτω τετελευτηκότων
 ἰδίῳν κτῆμά εἰσιν· οὐδὲ γὰρ ὁ φθόνος αὐτοῖς ἐτι τημι-
 καὐτ' ἐναντιοῦται. ὧν ἀποστερῶν ἐκείνους οὗτος αὐ- 442
 τὸς ἂν τῆς ἐπιτιμίας δικαίως νῦν στερηθεῖη, καὶ ταύ-
 την ὑπὲρ τῶν προγόνων ὑμεῖς δίκην λάβοιτε παρ' αὐ-
 τοῦ. τοιοῦτοις μέντοι λόγοις, ᾧ κακὴ κεφαλὴ, σὺ τὰ
 τῶν προγόνων ἔργα συλήσας καὶ διασύρας τῷ λόγῳ
 314 πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλεσας. εἴτα γεωργεῖς ἐκ τοῦ-
 των καὶ σεμνὸς γέγονας. καὶ γὰρ τοῦτο. πρὸ μὲν τοῦ
 πάντα κακὰ εἰργάσθαι τὴν πόλιν ὠμολόγει γεγραμμα-
 τευκέναι καὶ χάριν ὑμῖν ἔχειν τοῦ χειροτονηθῆναι, καὶ
 μέτριον παρῆλθεν ἑαυτόν· ἐπειδὴ δὲ μυρία εἰργασται
 κακὰ, τὰς ὀφρὺς ἀνέσπακε, καὶν' ὁ γεγραμματοειδὲς
 Αἰσχίνης' εἶπῃ τις, ἐχθρὸς εὐθὲως καὶ κακῶς φησὶν
 ἀκηκοέναι, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται θοομάτιον
 καθεὶς ἄχρὶ τῶν σφυρῶν, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ, τὰς
 γνάθους φρυσῶν, τῶν Φιλίππου ξένων καὶ φίλων εἰς οὗ-
 τος ὑμῖν ἤδη, τῶν ἀπαλλαγῆναι τοῦ δήμου βουλομένων
 καὶ κλύθωνα καὶ μανίαν τὰ καθεσθηκύτα πράγμαθ'
 ἡγουμένων, ὁ τέως προσκυνῶν τὴν θόλον.
 315 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν ἐπελθεῖν ἐπὶ κεφαλαίῳ
 ὃν τρόπον ὑμᾶς κατεπολιτεύσατο Φίλιππος προσλα-
 βὼν τούτους τοὺς θεοὺς ἐχθρούς. πάντῳ δ' ἄξιον ἐξε-
 τάσαι καὶ θεάσασθαι τὴν ἀπάτην ὅλην. τὸ μὲν γὰρ ἀπ'
 ἀρχῆς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν, διαφορομένης αὐτοῦ
 τῆς χώρας ὑπὸ τῶν ληστῶν καὶ κεκλειμένων τῶν ἐμ-
 πορίων, ὥστ' ἀνόνητον ἐκείνον ἀπάντων εἶναι τῶν

ἀγαθῶν, τοὺς τὰ φιλάνθρωπα λέγοντας ἐκείνους ἀπέ-
 στειλεν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν Νεοπτόλεμον, τὸν Ἀριστόδη-
 μον, τὸν Κτησιφῶντα· ἐπειδὴ δ' ἦλθομεν ὡς αὐτὸν 443
 ἡμεῖς οἱ πρέσβεις, ἐμισθώσατο μὲν τοῦτον εὐθέως,
 ὅπως συνερεῖ καὶ συναγωνιέται τῷ μιᾶρῳ Φιλοκράτει
 καὶ τῶν τὰ δίκαια βουλομένων ἡμῶν πράττειν περιέ-
 σται, συνέγραψε δ' ἐπιστολὴν ὡς ὑμᾶς, ἡ μάλιστα ἄν
 ᾤετο τῆς εἰρήνης τυχεῖν. ἦν δ' οὐδὲν μᾶλλον μέγ' αὐτῷ
 καθ' ὑμῶν οὐδ' οὕτω πράξαι, εἰ μὴ Φωκέας ἀπολεῖ.
 τοῦτο δ' οὐκ ἦν εὐπορον· συνῆκτο γὰρ αὐτῷ τὰ πρά-
 γματα, ὥσπερ ἐκ τύχης, εἰς καιρὸν τοιοῦτον ὥστε ἢ
 μηδὲν ὧν ἐβούλετο εἶναι διαπραξασθαι, ἢ ἀνάγκην
 εἶναι ψεύσασθαι καὶ ἐπιορκῆσαι καὶ μάρτυρας τῆς αὐ-
 τοῦ κακίας πάντας Ἑλλήνας καὶ βαρβάρους ποιήσα-
 σθαι. εἰ μὲν γὰρ προσδέξαιτο Φωκέας συμμάχους καὶ
 μεθ' ὑμῶν τοὺς ὅρκους αὐτοῖς ἀποδοίη, τοὺς πρὸς
 Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους ὅρκους παραβαίνειν εὐθύς
 ἀναγκαῖον ἦν, ὧν τοῖς μὲν τὴν Βοιωτίαν συνεξαίρη-
 σιν ὠμωμόκει, τοῖς δὲ τὴν πυλαίαν συγκαταστήσειν·
 εἰ δὲ μὴ προσδέχοιτο, ὥσπερ οὐ προσίετο, οὐκ ἐάσειν
 ὑμᾶς παρελθεῖν αὐτὸν ἡγεῖτο, ἀλλὰ βοηθήσειν εἰς Πύ-
 λας, ὅπερ, εἰ μὴ παρεκρούσθητ', ἐποιήσατ' ἄν· εἰ δὲ
 τοῦτο γένοιτο, οὐκ ἐνεῖναι παρελθεῖν ἐλογίζετο. καὶ
 τοῦτο οὐ παρ' ἄλλων αὐτὸν ἔδει πνθέσθαι, ἀλλ' αὐτὸς
 ὑπῆρχε μάρτυς ἑαυτῷ τοῦ πράγματος· ὅτε γὰρ Φωκέας
 ἐκράτησε τὸ πρῶτον καὶ διέφθειρε τοὺς ξένους αὐτῶν
 καὶ τὸν ἡγούμενον καὶ στρατηγοῦντα Ὀνόμαρχον, τότε
 τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἀπάντων οὐδενὸς, οὔτε Ἑλλη-
 νος οὔτε βαρβάρου, Φωκεῦσι βοηθήσαντος πλην ὑμῶν,
 οὐχ ὅπως παρῆλθεν ἢ διεπράξαθ' ὧν ἐβουλήθη τι παρ- 444
 ελθῶν, ἀλλ' οὐδὲ προσελθεῖν ἐγγὺς ἐδυνήθη. ἦudi
 δὴ σαφῶς, οἶμαι, τοῦθ', ὅτι νῦν, ἡνίκ' ἐστασίαζε μὲν

- αὐτῷ τὰ Θετταλῶν, καὶ Φεραῖοι πρῶτον οὐ συνηκα-
 λούθουν, ἐκρατοῦντο δὲ Θηβαῖοι καὶ μάχην ἤττηντο
 καὶ τρόπαιον ἀπ' αὐτῶν εἰσθήκει, οὐκ ἔνεστι παρ-
 ελθεῖν, εἰ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς, οὐδ', ἂν ἐπιχειρῇ, χαί-
 ρειν, εἰ μὴ τις τέχνη προσγενήσεται. πῶς οὖν μήτε
 ψεύσωμαι φανερώς, μήτ' ἐπιорκεῖν δόξας πάνθ' ἃ
 βούλομαι διαπράξωμαι; πῶς; οὕτως, ἂν Ἀθηναίων
 τινὰς εὖρω τοὺς Ἀθηναίους ἑξαπατήσοντας· ταύ-
 321 τῆς γὰρ οὐκέτ' ἐγὼ τῆς αἰσχύνης κληρονομῶ. ἐν-
 τεῦθεν οἱ μὲν παρ' ἐκείνου πρέσβεις προὔλεγον ὑμῖν
 ὅτι Φωκέας οὐ προσδέχεται Φίλιππος συμμάχους, οὐ-
 τοι δ' ἐκδεχόμενοι τοιαῦτ' ἐδημηγόρουν, ὥς φανερώς
 μὲν οὐχὶ καλῶς ἔχει τῷ Φιλίππῳ προσδέξασθαι τοὺς
 Φωκέας συμμάχους διὰ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετ-
 ταλοὺς, ἂν δὲ γένηται τῶν πραγμάτων κύριος καὶ τῆς
 εἰρήνης τύχη, ἅπερ ἂν συνθέσθαι νῦν ἀξιώσαιμεν ἀν-
 322 τὸν, ταῦτα ποιήσει τότε. τὴν μὲν τοίνυν εἰρήνην ταύ-
 ταις ταῖς ἐλπίσι καὶ ταῖς ἐπαγωγαῖς εὖροντο παρ' ὑμῶν
 ἄνευ Φωκέων· τὴν δὲ βοήθειαν ἔδει κωλύσαι τὴν εἰς
 τὰς Πύλας, ἐφ' ἣν αἱ πεντήκοντα τριήρεις ὁμῶς ἐφώρ-
 μουν, ἵν', εἰ πορεύοιτο Φίλιππος, κωλύοιθ' ὑμεῖς.
 323 πῶς οὖν; τίς τέχνη πάλιν αὖ γενήσεται περὶ ταύτης;
 τοὺς χρόνους ὑμῶν ἀφελέσθαι καὶ ἐπιστήσαι τὰ πρά-
 γματα ἀγαρόντας ἄφνω, ἵνα μὴδ' ἂν βούλησθε δύνη-
 σθε ἐξελθεῖν. οὐκοῦν τοῦθ' οὗτοι πράττοντες φαίνου-
 324 ται, ἐγὼ δ', ὥσπερ ἀκηκόατ' ἤδη πολλάκις, οὐχὶ δυνη-
 θεῖς προαπελθεῖν, ἀλλὰ καὶ μισθωσάμενος πλοῖον κα-
 τακωλυθεῖς ἐκπλεῦσαι. ἀλλὰ καὶ πιστεῦσαι Φωκέας
 ἔδει Φιλίππῳ καὶ ἐκόντας ἐνδοῦναι, ἵνα μὴδὲς χρόνος
 ἐγγένηται τοῖς πράγμασι μὴδ' ἐναντίον ἔλθῃ ψήφισμα
 παρ' ὑμῶν μὴδέν. οὐκοῦν ὥς μὲν οἱ Φωκεῖς σωθήσου-
 νται, παρὰ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων ἀπαγγεληθήσεται,

ὥστε καὶ εἰ τις ἐμοὶ διαπιστεῖ, τούτοις πιστεύσας αὐτὸν
 ἐγχειριεῖ· τοὺς δ' Ἀθηναίους αὐτοὺς μεταπεμψόμεθ'
 ἡμεῖς, ἵνα πάνθ', ὅσ' ἂν βούλωνται, νομίσαντες ὑπάρ-
 χειν σφίσι μηδὲν ἐναντίον ψηφίσωνται· οὗτοι δὲ τοι-
 αὐτ' ἀπαγγελοῦσι παρ' ἡμῶν καὶ ὑποσχέσονται ἐξ ὧν
 μηδ' ἂν ὀτιοῦν ἢ κινηθῇσονται. τοῦτον τὸν τρόπον
 καὶ τοιαύταις τέχναις ὑπὸ τῶν κάκιστ' ἀπολουμένων
 ἀνθρώπων πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλετο. καὶ γάρ τοι
 παραχρῆμα αὐτὴ μὲν τοῦ Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς ἰδεῖν
 οἰκίζομένας Ὀρχομενὸν καὶ Κορῶνειαν ἤκούσατε ἡν-
 δραποδισμένας, ἀντὶ δὲ τοῦ τὰς Θήβας ταπεινάς γενέ-
 σθαι καὶ περιαιρεθῆναι τὴν ὕβριν καὶ τὸ φρόνημ' αὐ-
 τῶν τὰ τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων Φωκέων τεῖχη
 κατεσκάπτετο· Θηβαῖοι δ' ἦσαν οἱ κατασκάπτοντες,
 οἱ διοικισθέντες ὑπ' Αἰσχίνου τῷ λόγῳ. ἀντὶ δὲ τοῦ
 τὴν Εὐβοίαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν παραδοθῆναι ὁρ-
 μητήρια ἐφ' ὑμᾶς ἐν Εὐβοίᾳ Φίλιππος προσκατασκευ-
 ἀζεται καὶ Γεραιστῷ καὶ Μεγάροις ἐπιβουλεύων δια- 445
 τελεῖ. ἀντὶ δὲ τοῦ τὸν Ὄρωπὸν ὑμῖν ἀποδοθῆναι περὶ
 Ἀρρυμοῦ καὶ τῆς πρὸς Πανάκτῳ χώρας μεθ' ὅπλων
 ἐξερχόμεθα, ὃ, ἕως ἦσαν Φωκεῖς σῶ, οὐδεπώποτ'
 ἐποιήσαμεν. ἀντὶ δὲ τοῦ τὰ πατρία ἐν τῷ Ιερῷ κατα-
 σταθῆναι καὶ τὰ χρήματα εἰσπραχθῆναι τῷ θεῷ οἱ μὲν
 ὄντες Ἀμφικτύονες φεύγουσι καὶ ἐξελήλανται, καὶ
 ἀνάστατος αὐτῶν ἡ χώρα γέγονεν, οἱ δ' οὐπώποτ' ἐν
 τῷ πρόσθεν χρόνῳ γενόμενοι, Μακεδόνες καὶ βάρβα-
 ροι, νῦν Ἀμφικτύονες εἶναι βιάζονται· ἐὰν δέ τις περὶ
 τῶν Ιερῶν χρημάτων μνησθῇ, κατακρημνίζεται, ἢ πό-
 λις δὲ τὴν προμαντείαν ἀφῆρηται. καὶ γέγονε τὰ πρά-
 γματα πάνθ' ὥσπερ αἶνιγμα τῇ πόλει. ὁ μὲν οὐδὲν
 ἔψευσται καὶ πάνθ' ὅσ' ἐβουλήθη διαπέπρακται, ὑμεῖς
 δ' ἅπερ εὐξαισθ' ἂν ἐλπίσαντες, τὰναντία τούτων ἐο-

- ῥάκατε γιγνόμενα, καὶ δοκεῖτε μὲν εἰρήνην ἄγειν, πε-
 πόνθατε δὲ δεινότερα ἢ πολεμοῦντες· οὗτοι δὲ χρη-
 ματ' ἔχουσιν ἐπὶ τούτοις καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας
 329 δίκην οὐ δεδώκασιν. ὅτι γὰρ ταῦθ' ἀπλῶς δεδωροδό-
 κηνται καὶ τιμὴν ἔχουσιν ἀπάντων τούτων οὗτοι, πολ-
 λαχόθεν μὲν ἔγωγ' οἶμαι δῆλον ὑμῖν εἶναι πάλαι, καὶ
 δέδοικα μὴ τούναντίον οὐ βούλομαι ποιῶ, σφόδρα
 ἀκριβῶς δεικνύναι πειρώμενος διοχλῶ πάλαι τοῦτ'
 αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας· ὅμως δ' ἔτι καὶ τόδ' ἀκούσατε.
 330 ἔστιν ὄντιν' ὑμεῖς, ὧς ἄνδρες δικασταί, τῶν πρέσβειων
 ὧν ἐπεμψε Φίλιππος χαλκοῦν στήσαιτ' ἂν ἐν ἀγορᾷ;
 τί δέ; δοίητ' ἂν ἐν πρυτανείῳ σίτησιν ἢ ἄλλην τινὰ θω-
 ρεάν, αἷς τιμᾶτε τοὺς εὐεργέτας; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. 447
 διὰ τί; (οὔτε γὰρ ὑμεῖς γε ἀχάριστοι ἐστε οὔτ' ἄδικοι
 ἄνθρωποι οὔτε κακοί.) ὅτι πάνθ' ὑπὲρ Φιλίππου καὶ
 οὐδ' ὅτιοῦν ὑπὲρ ὑμῶν ἐπραξαν, εἰποῖτ' ἂν, καὶ ἀλη-
 θῇ καὶ δίκαια. εἰτ' οἴεσθε ὑμεῖς μὲν οὕτω γιννώσκειν,
 331 τὸν δὲ Φίλιππον οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τούτοις διδόναι τη-
 λικαύτας καὶ τοσαύτας θωρεάς, διότι ὑπὲρ ὑμῶν κα-
 λῶς καὶ δικαίως ἐπρέσβευσαν; οὐκ ἔστι ταῦτα. τὸν γὰρ
 Ἡγήσιππον ὁρᾶτε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πρέσβεις πῶς
 ἐδέξατο. τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, ἀλλὰ Ξενοκλείδην του-
 τονὶ τὸν ποιητὴν ἐξεκήρυξεν, ὅτι αὐτοὺς ὑπεδέξατο
 πολίτας ὄντας. τοῖς μὲν γὰρ ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι δι-
 καίως ὅς' ἂν φρονῶσι τοῦτον τὸν τρόπον προσφέρε-
 ται, τοῖς δὲ πεπρακόσιν αὐτοὺς ὥς τούτοις. ταῦτ' οὖν
 μαρτύρων, ταῦτ' ἐλέγχων τινῶν ἔτι δεῖται μειζόνων;
 ταῦτ' ἀφαιρήσεται τις ὑμῶν;
 332 Εἶπε τοίνυν μοί τις ἄρτι προσελθὼν πρὸ τοῦ δι-
 καστηρίου πρᾶγμα καινότατον πάντων, Χάρητος κα-
 τηγορεῖν αὐτὸν παρεσκευάσθαι, καὶ διὰ τούτου τοῦ
 τρόπου καὶ τούτων τῶν λόγων ἐξαπατήσειν ὑμᾶς ἐλ-

πιζειν. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντα τρόπον κρινόμενος Χάρ-
 ρης εὔρηται πιστῶς καὶ εὐνοικῶς, ὅσον ἦν ἐπ' ἐκείνῳ,
 πράττων ὑπὲρ ὑμῶν, διὰ δὲ τοὺς ἐπὶ χρήμασι λυμαινο-
 μένους τοῖς πράγμασι πολλῶν ὕστερων, οὐ σφόδρα
 ἰσχυρίζομαι, ἀλλ' ὑπερβολὴν ποιήσομαι· ἔστω γὰρ
 πάντα τάληθῇ λέγειν περὶ αὐτοῦ τουτονί. καὶ οὕτω
 τοῖσιν κομιδὴ γέλως ἐστὶ κατηγορεῖν ἐκείνου τουτονί.
 ἐγὼ γὰρ Αἰσχίνην οὐδενὸς αἰτιῶμαι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ
 πραχθέντων (τούτων γὰρ εἰσιν οἱ στρατηγοὶ ὑπεύθυ- 448
 νοι) οὐδὲ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην, ἀλλ' ἄχρη
 τούτου πάντ' ἀφίημι. τί οὖν λέγω καὶ πόθεν ἄρχομαι
 κατηγορεῖν; τοῦ ποιουμένης τῆς πόλεως εἰρήνην Φιλο-
 κράτει συνειπεῖν, ἀλλὰ μὴ τοῖς τὰ βέλτιστα γράφουσι,
 καὶ τοῦ δῶρα εἰληφέναι, τοῦ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς ὑστέρας
 πρεσβείας τοὺς χρόνους κατατροῖψαι καὶ μηδὲν ὧν προσ-
 ετάξαθ' ὑμεῖς ποιῆσαι, τοῦ φενακίσαι τὴν πόλιν καὶ
 παραστήσαντα ἐλπίδας, ὥς ὅσα βουλόμεθ' ἡμεῖς Φί-
 λιππος πράξει, πάντ' ἀπολωλέκεναι, τοῦ μετὰ ταῦθ',
 ἑτέρων προλεπόντων φυλάττεσθαι τὸν τοσαῦτα ἡδίκη-
 κότα, τοῦτον ἐκείνῳ συνηγορεῖν. ταῦτα κατηγορῶ.
 ταῦτα μέμνησθε, ἐπεὶ δικαίαν εἰρήνην καὶ ἴσιν καὶ
 μηδὲν πεπρακότας ἀνθρώπους μηδὲ ψευσαμένους
 ὕστερον καὶ ἐπήνουν καὶ στεφανοῦν ἐκέλευον. στρα-
 τηγὸς δ' εἴ τις ἡδίκηκεν ὑμᾶς, οὐχὶ κοινωνεῖ ταῖς νῦν
 εὐθύναις. ποῖος γὰρ στρατηγὸς Ἄλσων, τίς δὲ Φωκέας
 ἀπολώλεκε; τίς δὲ Δορίσκον; τίς δὲ Κερσοβλέπτην;
 τίς δὲ Ἰερὸν ὄρος; τίς δὲ Πύλας; τίς δὲ πεποίηκεν ἄχρη
 τῆς Ἀττικῆς ὁδὸν διὰ συμμάχων καὶ φίλων εἶναι Φι-
 λίπῳ; τίς δὲ Κορώνειαν, τίς δ' Ὀρχομενὸν, τίς Εὐ-
 βοϊαν ἀλλοτριάν; τίς Μέγαρον πρώην ὀλίγου; τίς Θη-
 βαίους ἰσχυροῦς; τούτων γὰρ οὐδὲν τοσούτων καὶ τη-
 λικούτων ὄντων διὰ τοὺς στρατηγοὺς ἀπώλετο, οὐδ'

- ἐν τῇ εἰρήνῃ συγχωρηθὲν πεισθέντων ὑμῶν ἔχει Φί-
 λιππος, ἀλλὰ διὰ τούτους ἀπόλωλε καὶ τὴν τούτων
 δωροδοκίαν. ἂν τοίνυν ταῦτα μὲν φεύγῃ, πλανᾷ δὲ
 καὶ πάντα μᾶλλον λέγῃ, ἐκείνως αὐτὸν δέχεσθε. "οὐ
 "στρατηγῶ δικάζομεν, οὐ περὶ τούτων κρίνει. μὴ λέγε
 "εἴ τις αἰτιὸς ἐστὶ καὶ ἄλλος τοῦ Φωκέων ὀλέθρου, ἀλλ'
 "ὥς οὐ σὺ αἰτιὸς δεῖξον. τί οὖν, εἴ τι Δημοσθένης ἠδί-
 "κει, νῦν λέγεις, ἀλλ' οὐχ ὅτε τὰς εὐθύνας ἐδίδου κα-
 "τηγόρεις; δι' αὐτὸ γάρ εἰ τοῦτο ἀπολωλέναι δίκαιος.
 336 "μὴ λέγε ὥς καλὸν εἰρήνῃ, μηδ' ὥς συμφέρον· οὐδεὶς
 "γὰρ αἰτιάται σε τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην·
 "ἀλλ' ὥς οὐκ αἰσχροὶ καὶ ἐπονείδιστος, καὶ πολλὰ ὕστε-
 "ρον ἐξηπατήμεθα, καὶ πάντ' ἀπώλετο, ταῦτα λέγε.
 "τούτων γὰρ ἀπάντων ἡμῖν αἰτιὸς σὺ δέδειξαι. καὶ τί
 "δὴ μέχρι νυνὶ τὸν τὰ τοιαῦτα πεποιηκότα ἐπαινεῖς;
 ἂν οὕτω φυλάττητε αὐτὸν, οὐχ ἔξει τί λέγῃ, ἀλλὰ τὴν
 ἄλλως ἐνταῦθ' ἐπαρεῖ τὴν φωνὴν καὶ πεφωνασκηκῶς
 ἐσται.
- 337 Καίτοι καὶ περὶ τῆς φωνῆς ἴσως εἰπεῖν ἀνάγκη·
 πάνν γὰρ μέγα καὶ ἐπὶ ταύτῃ φρονεῖν αὐτὸν ἀκούω,
 ὥς καθυποκρινομένου ὑμᾶς. ἐμοὶ δὲ δοκεῖτε ἀτοπώ-
 τατον ἀπάντων ἂν ποιῆσαι, εἴ ὅτε μὲν τὰ Θυέστου καὶ
 τῶν ἐπὶ Τροίᾳ κακὰ ἠγωνίζετο, ἐξεβάλλετε αὐτὸν καὶ
 ἐξεσυρίττετε ἐκ τῶν θεάτρων καὶ μόνον οὐ κατελεύετε
 οὕτως ὥστε τελευτῶντα τοῦ τριταγωνιστεῖν ἀποσπῆ-
 ναι, ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς
 καὶ μεγίστοις τῆς πόλεως πράγμασι μυρὶ εἰργασται
 κακὰ, τηρικαῦθ' ὥς καλὸν φθεγγομένῳ προσέχοιτε.
- 338 μηθαμῶς· μηδὲν ὑμεῖς ἀβέλτερον πάθῃτε, ἀλλὰ λογί-
 ζεσθ' ὅτι δεῖ κήρυκα μὲν ἂν δοκιμάζητε, εὐφωνον σκο-
 πεῖν, πρεσβευτὴν δὲ καὶ τῶν κοινῶν ἀξιούντά τι πράτ-
 τειν δίκαιον καὶ φρόνημ' ἔχονθ' ὑπὲρ μὲν ὑμῶν μέγα,

- πρὸς δ' ὑμᾶς ἴσον, ὥσπερ ἐγὼ Φίλιππον μὲν οὐκ ἐθαύ- 450
 μασα, τοὺς δ' αἰχμαλώτους ἐθαύμασα, ἐσωσα, οὐδὲν
 ὑπεστειλάμην. οὗτος δ' ἐκείνου μὲν προῦκαλινδεῖτο
 339 καὶ τοὺς παιᾶνας ἦδεν, ὑμῶν δ' ὑπερεώρα. ἔτι τοίνυν
 ὅταν μὲν ἴδῃτε δεινότητα ἢ εὐφωσίαν ἢ τι τῶν ἄλλων
 τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἐπὶ χρηστοῦ καὶ φιλοτίμου γεγε-
 νημένον ἀνθρώπου, συγχαίρειν καὶ συνασκεῖν πάντας
 δεῖ· κοινὸν γὰρ ἱμῖν πᾶσι τοῖς ἄλλοις τοῦτ' ἀγαθὸν
 γίγνεται· ὅταν δ' ἐπὶ δωροδόκου καὶ πονηροῦ καὶ παν-
 τὸς ἥττονος λήμματος, ἀποκλείειν καὶ πικρῶς καὶ ἐναν-
 τίως ἀκούειν. ὡς ποιηρία δυνάμεως δόξαν εὐρομένη
 340 παρ' ὑμῶν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐστίν. ὁρᾶτε δ', ἀφ' ὧν οὐ-
 τος εὐδοκιμεῖ, πηλίκᾳ τῇ πόλει περιέστηκε πράγματα.
 αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι δυνάμεις ἐπεικῶς εἰσὶν αὐτάρκεις,
 ἡ δὲ τοῦ λέγειν, ἂν τὰ παρ' ὑμῶν τῶν ἀκουόντων ἀν-
 τισθῇ, διακόπτεται. οὕτως οὖν ἀκούετε τούτου ὡς πο-
 νηροῦ καὶ δωροδόκου καὶ οὐδ' ὅτι οὖν ἐροῦντος ἀληθές.
 341 Ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τᾶλλα, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς
 αὐτὸν τὸν Φίλιππον πράγματα πανταχῶς συμφέρει
 τουτονὶ ἡλωκέναι, θεάσασθε. εἴτε γὰρ ἤξει ποτὲ εἰς
 ἀνάγκην τῶν δικαίων τι ποιεῖν τῇ πόλει, τὸν τρόπον
 μεταθήσεται· νῦν μὲν γὰρ ἡρῆται τοὺς πολλοὺς ἐξα-
 πατῶν ὀλίγους θεραπεύειν, ἂν δὲ τούτους ἀπολωλό-
 τας πύθεται, ὑμῖν τοῖς πολλοῖς καὶ πάντων κυρίους
 342 τὰ λοιπὰ ποιεῖν βουλήσεται. εἴτ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἥσπερ
 νῦν ἐξουσίας καὶ ἀσελγείας μενεῖ, τοὺς ὅτι οὖν ἂν ἐκεί-
 νῳ ποιήσαντας ἀνηρηκότες ἐκ τῆς πόλεως ἐσεσθε, ἂν
 τούτους ἀνέλῃτε· οἱ γὰρ οἰόμενοι δίκην ὑφέξειν τοιαυτ'
 ἐπραξαν, τούτους, ἂν τὰ παρ' ὑμῶν αὐτοῖς ἐφεσθῇ, τί 451
 οἴεσθε ποιήσιν; ποῖον Εὐθυκράτην, ποῖον Λασθέ-
 343 νην, τί' οὐχ ὑπερβαλεῖσθαι προδοτήν; τίνα δ' οὐ πάν-
 των τῶν ἄλλων χεῖρῳ πολίτην ὑπάρξειν, ὁρῶντα τοῖς

μὲν ἅπαντα πεπρακόσι χρήματα, δόξαν, ἀφορμὴν τὴν
 Φιλίππου ξενίαν περιοῦσαν, τοῖς δὲ δικαίους τε παρέ-
 χουσιν ἑαυτοὺς καὶ προσανηλωκόσι χρήματα πρά-
 γματα, ἀπεχθείας, φθόνον περιόντα παρ' ἐνίων; μη-
 δαμῶς· οὔτε γὰρ πρὸς δόξαν οὔτε πρὸς εὐσέβειαν οὔτε
 πρὸς ἀσφάλειαν οὔτε πρὸς ἄλλο οὐδὲν ὑμῖν συμφέρει
 τοῦτον ἀφείναι, ἀλλὰ τιμωρησαμένους παράδειγμα
 ποιῆσαι πᾶσι, καὶ τοῖς πολίταις καὶ τοῖς ἄλλοις Εὐ-
 λησιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας